

715
HEL

715/46

Helsingfors Stadsfullmäktige 1876.

1. Öfversigt af Helsingfors stads inkomst-
gifvande fasta egendom
2. Utskottsbetänkande rörande användande af
det Helsingfors stadskommun tillkommande
belopp af 1874 års bränvinsbränningsskatt.
3. Utskottsbetänkande med anledning af gjordt
expropriationsanbud för särskild Helsing-
fors stad tillhörig, för ett tillämnadt
tukthusfängelse beständ mark.
4. Utskottsbetänkande angående Hamnkontors-
bokhållaren August Abergss anhållan om
godtgörelse för ombesörjande af liqviderna
rörande de för stadens behof årligen upp-
köpta byggnadsmaterialier.
5. Utskottsbetänkande rörande upplåtande af
plats för en tillämnad rysk teater i sta-
den.
6. Utskottsbetänkande med anledning af sär-
skilda förslag rörande 1875 års uppberd i
Helsingfors.
7. Utskottsbetänkande med anl. af Folkskol-
direktionens förslag om beredande af annan
lämpligare lokal för stadens söndagsskola
8. Utskottsbetänkande ang. förslagen om öf-
verlemnande till stadens brandväsende af
en för Senatshusets räkning uppköpt ång-
spruta och om inköp af en annan ångspruta
för stadens räkning.

- № 9. Utskottsbetänkande med anl. af en framställning från Ingeniörstyrelsen i "inlandska militärdistriktet om bidrag af inqvarteringsmedel till inköp eller uppförande af ett stenhus för nämnda styrelse.
10. Betänkande af det utskott, "elsingfors Stadsfullmäktige utsett att granska ett af "agist+raten up rättadt förslag till reglemente för stadens Drätselkammare.
11. Betänkande i anl.af återremiss af betänkandet № 27, rörande till Stadsfullmäktiges utlåtan- de öfverlämnadt förslag till ny polisordning för staden.
12. Betänkande af det utskott, "elsingfors Stadsfullmäktige utsatt att afgifva yttrande ej mindre om sättet för up tagandet af det för vattenledningens inlösen erforderliga lån.
13. Utskottsbetänkande med anl. af väckt fråga om försäljning af "elsingfors stads till en- skilda personer upplåtna arrendetomter.
14. Utskottsbetänkande med anledning deraf, att folkbiblioteket i staden blifvit erbjudet åt kommunen, för att under dess inseende och förvaltning ställas.
15. Utskottsbetänkande i anl.af återremiss utaf den i betänkandena N:ris 33 och 38 för sist- lidit år under utredning hafda frågan ang. disposition af "ejlans hemman underlydande mark, som blifvit bestmd att för bostadsvil- lor utarrenderas.

16. Betänkande af det utskott Stadsfullmäktige i Helsingfors tillsatt att föreslå platser för uppförande af byggnader för Ryska Militärens behof.
17. Betänkande i anl. af återremiss af betänkandet N:o 26 (år 1875), ang. förslag till omorganisation af Helsingfors stads sundhetsvård.
18. Betänkande af det utskott, Helsingfors Stadsfullmäktige nedsatt för granskning af de stadens för år 1876 påförda inqvarteringskostnader och afgifvande af förslag om åtgärder till minskande af stadens nuvarande inqvarteringsbesvär.
19. Utskottsbetänkande rörande ett af Magistraten upprättadt förslag om de gator i staden, å hvilka trottoirerna borde med gångbanor af piansten eller tuktadgråsten beläggas.
20. Utskottsbetänkande med förslag om anskaffande af medel för en tillbyggnad vid stadens fattig-och arbetsgård samt för uppförande af ett folkskolorhus å tomterna N:ris 8 och 10 vid Rödbergsgatan.
21. Utskottsbetänkande med anledning af återremiss af betänkandet N:o 4 ang. Hamnkontorsbokhållaren August Abergs anhållan om godtgörelse för ombesörjande af liqviderna rör. de för stadens behof årligen uppköpta byggnadsmaterialier.

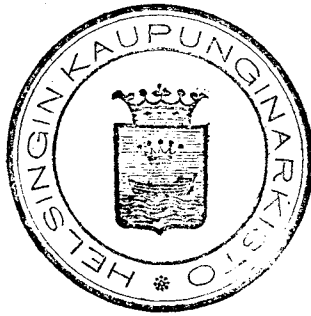
22. Utskottsbetänkande i anledning af gjord an-
hållan om bestämmande af visst arvode för jus-
teraren af mått, mål och vigt här i staden.
23. Utskottsbetänkande med anl. af Stadsfullmäk-
tige affordradt underdånigt yttrande öfver det
af en komité utarbetade "betänkande och för-
slag ang. handtverks-och industriskolors in-
rättande i landet jemte förslag till inst-
ruktion för Manufakturdirektionen."
- 24 Utskottsbetänkande i anl. af väckt fråga om af-
skrifning i brandkassans räkenskaper af en ford-
ran hos Nya teaterhusbolaget.
- 25 Utskottsbetänkande med anl. af infordradt ut-
låtande om den af Sundhetsnämnden afgifna redo-
visning öfver ett enligt fattigvårdens räk-
skaper för år 1873 till Nämnden utgifvet förskot-
af fattigvårdsmedel.
- 26 Utskottsbetänkande i anl. af återremiss af betän-
kandet N: 20 med förslag om anskaffande af medel
för en tillbyggnad vid stadens fattig-och arbets-
gård samt för uppförande af ett skolhus å tomter-
ne N:ris 8 och 10 vid Rödbergsgatan.
- 27 Utskottsbetänkande med anl. af särskilda frågor
rörande Helsingfors stads gatubelysning under de
närmaste framtiden.
- 28 Utskottsbetänkande ang. fullförjande af anförda
besvär öfver Mag:s utslag i anl. af särskilda em-
Helsingfors stads räkenskaper för åren 1867-68
gjorda anmärkningar.

- 29 Utskottsbetänkande i väckt fråga om plats, som kunde upplåtas till bebyggande för härvarande infanteri-Junkarskolas behof.
- 30 Utskottsbetänkande med anl. af de i gaskontrollörens berättelse om gaslysningen under lysningsåret 1874-75 gjorda anmärkningar mot gasens beskaffenhet.
- 31 Utskottsbetänkande i anl. af Civilingeniören John Stenbergs anhållan om tillstånd att å villan n:o 33 å Broholmen anlägga och drifva en special maskinfabrik i förening med gjuteri samt om förändrade vilkor för besittningsrätten till nämnda villa.
- 32 Utskottsbetänkande ang. Helsingfors stads åliggande att öfver dess underlydande hemmans mark i Gumtäckt by anlägga en ny farväg samt afsägelse från stadens sida af nyttjanderätten till en af ålder begagnad vägsträcka i nämnda by.
- 33 Finansutskottets betänkande i anl. af förslaget till budget för folkskolorna i Helsingfors under läsåret 1876/77.
- 34 Utskottsbetänkande med anl. deraf, att tvenne afl. handlanden Alexej Udrakoffs arfvingar tillhöriga magasin och tomter, N:ris 21 och 22 vid Badhusvägen, blifit till staden till inlösen erbjudna.
- 35 Utskottsbetänkande med anl. af vägrad fastställelse å den af Stadsfullmäktige beslutna instruktion för en Sundhetsnämnd i staden.

- 36 Utskottsbetänkande med anl. af komiterades för den tillärnade trädgårdsföreningen i staden anmälda önskan att för föreningens räkning omedelbart få tillträda den af kommunen för ändamålet upplåttna mark.
- 37 Utskottsbetänkande ang. behöfliga reparationer å stadens brandtorn jemte tillhörande byggnader.
- 38 Utskottsbetänkande med anl. af gjordt förslag om utvidgande af den nya stadsplanen upptagna plats för en tillämnad tredje lutersk kyrka här i staden. - 2 st.
- 39 Utskottsbetänkande i frågan om afstående af den emellan ryska militärens kasern och exercisplan, arbetarebostäderna samt Malm-och Simonsgatorne belägna mark, för uppförande af nya byggnader för härvarande ryska junkarskola
- 40 Till Helsingfors Stadsfullmäktige från ämnden för temporära feberlasarettet.
41. Utskottsbetänkande med anl. af Stadsfullmäktige affordradt underdånigt yttrande ang. Handelsagenten A.A.Pihlgréns hos H.K.M:t gjorda anhållan om tillstånd att i staden "Inrätta och driva en pantlåneinrättning".
- 42 Utskottsbetänkande med anl. af Guvernörens i länet tvenne utslag, rörande af enskilda personer anförda besvär öfver dem vid senaste taxering i staden pålagda skattören.

43. Utskottsbetänkande ang. plats för uppförande af egna byggnader för det af kommunen bekostade feberlasarettet.
44. Utskottsbetänkande ang. föreslagen reglering af Skatudden i enlighet med stadens nya plan. Special-förslag öfver Ålesingfors stadskassas utgifter och inkomster för år 1877.
45. Utskottsbetänkande ang. det af kag. uppgjorda utgifts-och inkomstförslag för år 1877 i Ålesingfors stad.

715/1946

N° 1.

1876.

Öfversigt af Helsingfors stads inkomstgifvande fasta egendom.

Den 19 Januari 1875 hafva Stadsfullmäktige uppdragit åt undertecknade, att såsom ett deras särskilda utskott med det snaraste utarbete och till dem ingifva en tydlig och fullständig öfversigt af stadens finansers tillstånd, innefattande bland annat uppgift å stadens inkomstgifvande fasta egendom m. m. I betänkandet n:o 14 af den 31 Mars 1875 har utskottet, som deri i öfriga delar fullgjort uppdraget, ansett sig böra låta med framställningen rörande stadens fasta egendom tillsvidare bero, enär de derom införskaffade detaljuppgifterna då ännu icke hunnit sammanställas. Sedan detta arbete emellertid försiggått och de uppgifter i ämnet, utskottet af Drätselverket och t. f. Stadsingeniören fått emottaga, från särskilda håll fullständiggjorts, får utskottet, som härvid sökt fatta sin uppgift skäligen vidsträkt och i följd deraf haft svårigheter af olika slag att bekämpa, för Stadsfullmäktige framlägga efterföljande öfversigter af Helsingfors stad den 1 januari 1875 tillhörande

- A. byggnader och tomter äfvensom utarrenderade, inom stadsplanen liggande mindre platser; fördelade i
 - I. byggnader och sådana tomter, å hvilka byggnaderna tillhöra staden,
 - II. tomter, som ej äro af staden bebygda, och
 - III. utarrenderade mindre platser inom stadsplanen;
- B. s. k. arrendetomter;
- C. jordlägenheter, villaområden och smärre platser utom stadens plan; samt
- D. donerade hemmansrättor.

Af Helsingfors stads jord och underlydande vatten har ojemförligt största delen blifvit staden *donerad* af Kronan, dels vid stadens grundläggning, dels vid särskilda tillfällen efteråt.

I medlet af 16:de seklet förordnade Gustaf Wasa, förnämligast i handelsintresse, att en stad skulle uppbyggas, helst på ön Sandhamn, men eljes "annorstädes,

der lägligast vara kunde," och tillförsäkrade den nya anläggningen betydande förmåner. Staden uppvekte likväl icke på det med förkärlek påpekade Sandhamn, utan på fasta landet, vid Helsingefors, d. ä. vid Vanda ås mynning eller nuvarande Gammelstaden, på kungsgården Helsingfors' mark. Formliga privilegier erhöi staden likväl först af Johan III. den 3 augusti 1569. Deri donerades åt staden, till dess "Inbyggares mullbete, fiskeri och andra nödtorfter, två Byar som näst Staden ligga, neml: Gumtäckt theruti sex gårdar, och Forsby theruti fyra gårdar, item Blåbärsholmen, Högaholmen, Sompeholmen, Helsingfors fiärden, så ock den del af Forsen som ligger näst til Staden, til at uprätta och upbygga ther en Qvarn, till Stadens behof." Dessa privilegier hafva sedermera tid efter annan blifvit stadfästa, förklarade och utvidgade. Så upptages i stadfästelsen af den 30 juni 1594 såsom staden doneradt bl. a. "Forsby deruti fyra gårdar varit hafver med dess ägor uti Ågellby."

Det visade sig likväl snart, att stadens läge var mindre lämpligt. Den 2 oktober 1639 tillkännagaf Kristinas förmyndareregering sin föresats "at låta tundera och upbygga, en ny Köp- Siö- och Stapelstad, uppå den orten, der Södernäs udd nu är, en half mil ifrån Helsingfors belägen." Den äldre stadens privilegier och donationer öfverflyttades derjemte på den nya, och kort derefter, eller den 20 november 1643 efterläts staden Tölö gods (bestående af 3 skatter och 5 hemman) för att, såsom det hette, "upsätta på dess ägor en tegellada til kyrckobyggnings fortsättiande och stadsens gagn och nytta." Några år senare emottog staden ännu en donation. Den 8 november 1650 förklarade nemligen Kongl. Majestätet, "uppå stadens petita": "3) På det ock staden någorlunda må hafva sina commoditeter til utrymme och mulbet, då hafver Kongl. Maj:tt velat härmed unna och efterlåta honom efterskrefne hemman uti Helsinge Sockn, som äre Lilla Hoplax, hemman fyra, med en utbysjord, giörande tillsamman fyra och ett fierdedels mantal; Hindernäs Bengt Jacobsson skatt en, mantal $\frac{1}{2}$, Tali tre hemman skattar två, mantal trefierdedels, Drömsö tu hemman, skatt et halft, mantal et halft; dem at niuta, bruka och behålla, qvitte och frie, för alla deraf gående visse och ovisse utlagor, til evärdelig egendom, dock Kyrckotjondens och alla Extra ordinarie Contributioner undantagne och Cronan förbehåldne." Samtliga de sistnämnda lägenheterna äfvensom fyra hemman i Munksnäs och andra jordagods hade Kronan tillbytt sig af en enskild donationsinnehafvare, Ryttmästaren Gert Skyttes arfvingar. I ett bref af den 5 april 1651 till Landshöfdingen i Helsingfors förklaras väl också Munksnäs vara inbegripet i donationen, men genom resolution af den 16 september 1653 återfördes donationen till sin

ursprungliga vidd, emedan förra donationsinnehafvaren "icke gierna vil eller kan utan sin skada afstå hemmanen i Munksnäs."

Af samtliga dessa till staden donerade lägenheter disponerar staden med *full eganderätt* numera endast hemmanen i Gumtäckt, Forsby och Tölö, ofvannämnda holmar, Grejus hemman och utbysskatten i Hoplax samt Reimars hemman i Tali, äfvensom Meilans hemman — hvad sistnämnda hemman beträffar likväl icke på grund af donationen, utan till följd af köpebref af den 5 april 1871. Från öfriga äfvensom de af nästnämnda lägenheter, som icke äro under staden inlagda eller athysta uppbär staden större delen af jordeboksräntan med belopp, som tab. *D* närmare utvisar.

Af den jord, som blifvit under staden inlagd, hafva under tidernas lopp betydande delar användts för sjelfva stadens bebyggande, till tomter och allmänna platser. Redan år 1642 förordnades en landtmätare, att uppmäta platsen för den flyttade staden och indela den i kvarter och tomter. Stadens plan har sedermera i mån af stadens tillväxt och i öfrigt förändrade förhållanden blifvit dels utvidgad, dels väsentligen omskapad. Mest genomgripande i detta afseende var den efter 1808 års brand uppgjorda reglerings- och nybyggnadsplanen, hvilken gifvit staden det hufvudsakliga af dess närvarande form och utseende. — *Tomterna* inom stadsplanen hafva efterhand till större delen öfvergått i enskild ego, hvarjemte en icke ringa del upplåtits för särskilda allmänna inrättningar. Återstoden, upptagen i tab. *A*. har förblifvit under stadens ego och dels användts för dess allmänna behof, dels förbehållits för framtida ändamål. För sina behof har staden uppfört *byggnader*, som finnas upptagna i I af sagda tabell, hvarest äfven brandförsäkringsvärdet för de af byggnaderna, som äro försäkrade, angifvits. Inkomsterna från byggnaderna äro till större delen indirekta, d. v. s. bestående i fördelen af deras användande för särskilda, ofafvisliga intellektuella och ekonomiska ändamål, men utgå äfven till någon del i form af hyror, hvilka särskildt finnas i tab. uppgifna. Dervid hafva likväl de inkomster icke fått ingå, som mera härflyta ur särskilda stadens rättigheter, än ur byggnaderna såsom sådana, t. ex. kokhus- och vågafgifter m. fl. Bland stadens i II af tab. upptagna odisponerade tomter intaga de för någon tid sedan genom expropriation till staden förvärfvade delarna af Skatudden genom sin vidsträktighet och framför allt genom sitt ypperliga läge ett framstående rum. För öfrigt eger staden äfven särskilda *mindre platser* inom stadsplanen, hvilka dels i följd af kuperad grund och oregelbunden form, dels af andra orsaker icke ingått i den allmänna tomtindelingen. Dessa platser hafva likväl, på sätt III i tab. utvisar, tunnitet användning och till enskilda personer utarrenderats.

I följd af stadens hastiga tillvext visade sig snart 1808 års stadsplan för trång. En mängd af stadens innevånare, isynnerhet de mindre bemedlade, begynte söka sig boningsplatser utom stadens plan, ehuru i dess närmaste omgifning, der förhållandena i många delar gestaltade sig billigare. I detta afseende erbjödo Rödbergen och trakterna vid Sandviken och Kampmalmen så mycket lämpligare plats, som marken der, bestående till större delen af berg och gölar, var mindre egnad för odlingsföretag. Platserna upplätos, efter ansökan, af Magistraten *på obestämd tid eller intill dess staden kunde komma i behof af marken* och emot visst årligt arrende. Så fortgick en tid utan något egentligt system, till dess Magistraten i förening med stadens Äldste den 14 mars 1843 godkände ett af då varande stadsingenjören C. W. Gylden uppgjort förslag, angående ordningen för slika platsers upplåtande. Sedan dess hafva platserna under namn af *arrendetomter* efter en bestämd plan till enskilda personer, på sätt tab. B. framställer, utarrenderats, hvarvid arrendebeloppen berott af värderingar i enlighet med gifna grunder och af derefter verkställda auktioner.

Af stadens öfriga jord äro Grejus, Reimars och Meilans hemman såsom sjelfbestående lägenheter *utarrenderade*. Den återstående, under staden inlagda eller afhysta delen är, på sätt tab. C. utvisar, i större eller mindre områden utarrenderad eller för särskilda ändamål upplåten; endast en mindre del är odisponerad. Den för närvarande allmänna formen för arrendekontrakten är af år 1846 och bifogas jemte egobeskrifningar och särskilda andra upplysningar nedanför i tvenne utdrag ur Magistratens protokoll för sagda år. I 5:te punkten af dessa kontrakt är arrendatorn i vissa fall tillförsäkrad en begränsad förlängning af arrendet. En sådan eventuel rättighet är i tab. utmärkt med ett + framför lägenheternas numror. Dessa åter hänföra sig till den år 1869 uppgjorda karta öfver stadens egor.

I tab. D. upptages, utom ofvanberörda *räntor* af donerade lägenheter, jemväl arrende från qvarnar i Gammelstaden. Detta arrende leder sitt upphof från en Kongl. resolution af den 9 september 1756, hvarigenom förordnades, att tvenne mindre qvarnar i den till staden donerade Gammelstads forsen, tillhöriga, den ena staden och den andra kronan, skulle raseras samt en ny större qvarn af enskild person jemlikt dess åtagande uppbyggas, med vilkor, bland annat, att qvarnegaren borde årligen till staden erlægga arrende i ersättning för stadens inkomst af den förra qvarnen, och att den nya qvarnen borde hållas vid makt, vid äfventyr att eljes utan lösen återfalla till staden och kronan.

I allt öfrigt får utskottet hänvisa till efterföljande tabeller.

Såsom i det föregående omnämnts äro åtskilliga af de till staden den 8 november 1650 donerade lägenheter numera icke i dess *ego*, och detta oaktadt de blifvit staden efterlätna till "*utrymme och mulbete*." Vid jemförelse af tabb. *C.* och *D.* inhemtas, att dessa staden frångångna lägenheter utgöras af Heikas och Bertas hemman å Dromsö, Mårtens och Lassas hemman i Tali by, samt Korpas, Backas och Böhle hemman i Hoplaks by, äfvensom Nybondas hemman i Äggelby. Förgäfves hafva efterforskningar om orsaken till detta egendomliga förhållande gjorts såväl i Magistratens arkiv som i Statsarkivet och särskilda af länets jordeböcker för olika tider. Om, såsom antagligt är, detta förhållande saknar laglig grund, borde staden, i likhet med hvad som skett med Grejus och Reimars hemman (äfvensom genom en nyligen i högsta instans afgjord, temligen känd rättegång med särskilda Fredrikshamns stad donerade lägenheter), söka återvinna ofvanberörda hemman: ty den från dem nu utgående, staden tillfallande räntan är en obetydlighet i jemnbredd med de inkomster staden eljes kunde från lägenheterna erhålla. Och då denna egendomliga rättsfråga i hvarje händelse torde vara förtjent af en närmare undersökning, men en sådan icke legat inom omfånget af utskottets uppdrag, får utskottet vördsamt föreslå:

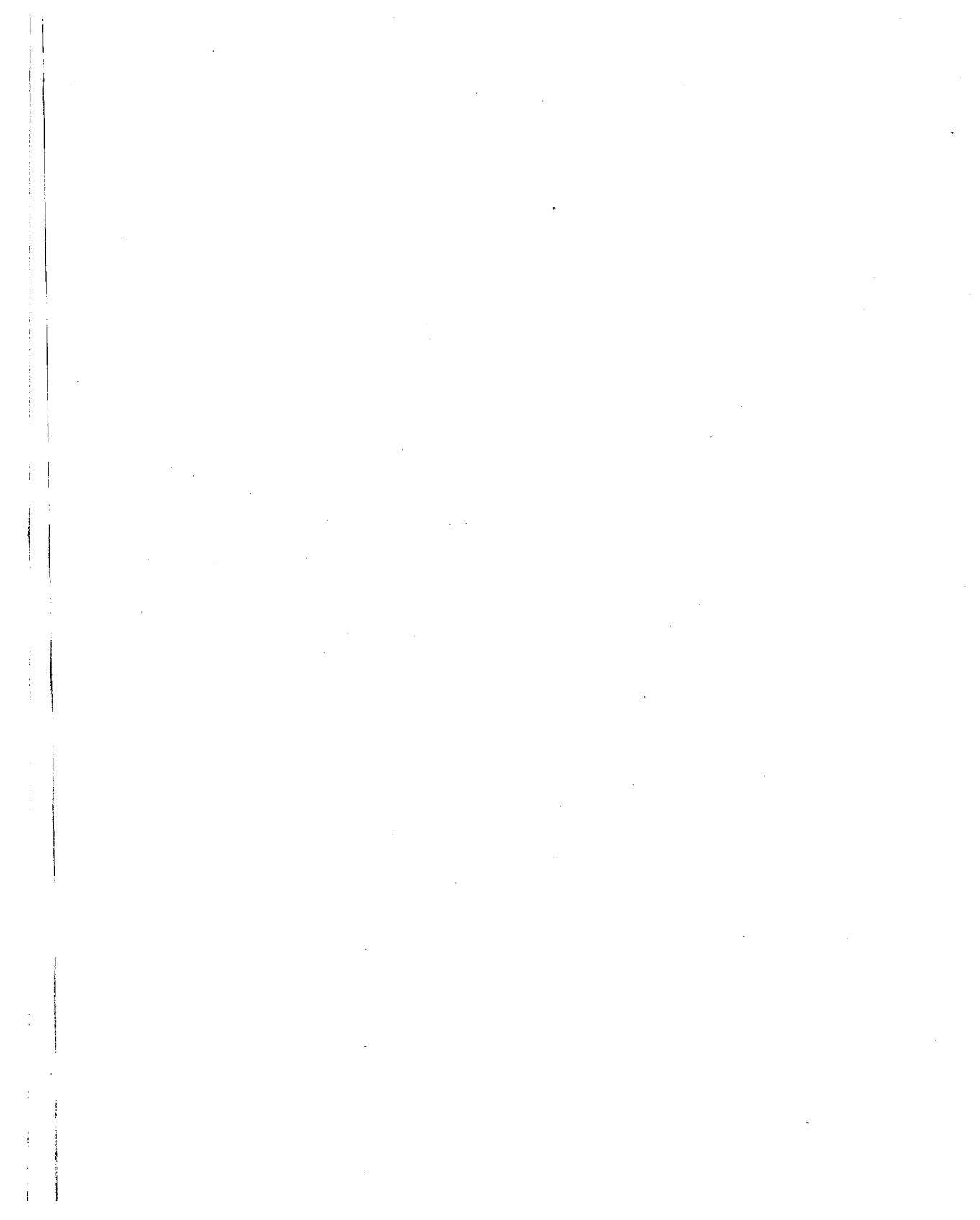
att Stadsfullmäktige ville åt ett särskildt utskott af tre, helst juridiskt erfarne personer uppdraga, att närmare undersöka orsaken till det förhållande att särskilda af de staden den 8 november 1650 donerade lägenheter numera icke med full eganderätt tillhöra staden.

Helsingfors, den 12 januari 1876.

F. K. Nybom.

N. Chr. Westermarck.

Ad. Wasenius.

A. Byggnader och tomter; utarrenderade mindre platser inom stadsplanen.

Tomts eller tomtets Namn.	Tom- tens nr.	Gatans namn.	Tom- tens areal- vidd i kva- dratfot.	Dispositionssättet.	Innehafvarens namn.	Brandför- säkrings- värde.		Kontant inkoms- om året	
						Mark	p.	Mark.	p.
I. 1. Tomten	2	Katrinegatan	22,415½	Rådhus af sten	—	113,600	—	—	—
2. Tomten	2	Alexandersgat.	30,016	Packhus samt en äldre tull- och packhusbyggnad, af sten; den se- nare brandförsäkrad för	—	20,000	—	—	—
—	—	Vestra kajen	—	Våghus af trä	—	—	—	—	—
—	—	D:o	—	Kokhus af sten ,	—	—	—	—	—
—	—	Gräsviken	—	Slagtarhus af trä	—	—	—	—	—
3. Tommlaren	7	Kaserngatan	17,000	Folkskolehus af sten	—	100,400	—	—	—
4. Hasten	10	Nikolaigatan	27,940	D:o af trä	—	16,650	—	—	—
5. Villan Edet (se C N:o 58)	—	—	—	Fattig- och arbetshusgård af trä . .	—	—	—	—	—
6. Kampen	—	—	—	Boningshus för politikalr, af trä .	—	—	—	—	—
7. Nylands tull	—	—	—	Chausséuppbördskontor af trä . .	—	—	—	—	—
8. Lobo tull	—	—	—	D:o d:o	—	—	—	—	—
9. Strinken	—	—	—	12 st. försäljningsbodas af trä, hvilka uthyras för kortare tid	—	—	—	—	omkr. 3,500
10. Kvarnortorget	—	—	—	11 st. slagtarbodas af sten, hvilka uthyras på kortare tid (1 uthyrd)	—	—	—	—	100
11. Tullasplanaden	—	—	—	Restaurationspaviljong af sten, ut- hyrd på 5 år från den 1 Juni 1872	L. Kleinehs arfv.	40,000	—	—	7,020
12. Kausaniemi	—	—	—	Värdshusbyggnader af trä, uthyrd på 5 år från den 1 Oktober 1870	C. Söderberg	10,806	68	—	2,105
13. Tomten	—	—	107,714	Utarrenderad jemte åbyggnader till den 1 Juni 1878	J. F. Gadd	4,400	—	—	910
II. 43. Grekiska kyrko- kvartret	—	En del af det s. k. Narinkortorget	36,720	Förbehållen åt Finlands bank för ett pris af 14,688 mark	—	—	—	—	—
44. Hallern	13	Wilhelmsgatan	31,040	Tillsvidare utarrenderad	Sjöströms bygg- nadsbyrå	—	—	—	100
45. Hallen	4	Brunnsgatan	37,040	Odisponerad	—	—	—	—	—
46. Tranan	8	Albertsgatan	20,200	D:o	—	—	—	—	—
47. D:o	18	Boulevardsgatan	20,200	D:o	—	—	—	—	—
48. D:o	20	D:o	20,200	D:o	—	—	—	—	—
49. D:o	22	D:o	20,200	D:o	—	—	—	—	—
50. Dufvan	1	Sandvikstorget	11,200	D:o	—	—	—	—	—
51. Skutudden, utom kvartret N:ris 140—142, hvilka förbehållits Kro- nan, tomten N:o 20, magasin- stom- terna 1—6 och 9 samt sjökipagets och Grekisk-ryska kyrkans område.	—	—	—	D:o	—	—	—	—	—
—	1—4 10—22	Brobergskajen	—	Odisponerade magasin- stomter	—	—	—	—	1,712

—	Platsen emellan kvarteren N:ris 83 och 84	—	—	—	Utarrenderad på 30 år från den 1 Januari 1865	P. Sinebryhoff	—	—	25	—
—	En öppen plats vid gasverket	—	—	43,120	Utarrenderad tillsvidare	Gaslysningsbolaget	—	—	100	—
—	Ett jordstycke vid katolska kyrkan	—	—	—	D:o d:o	C. Hidström	—	—	103	—
—	Ett jordstycke norr om arrendetomten N:o 1 i qv. Skatan	—	—	—	D:o d:o	A. Nordman	—	—	1	48
—	Ett berg vid	—	Vinkelgatan	—	D:o d:o	C. Sievers arfv.	—	—	5	72
—	En sjöbodstomt nedanom tyghusbacken	—	—	—	D:o d:o	F. Tschetschulins arfv.	—	—	72	—
—	Tullhället	—	—	21,156	D:o d:o	D:o	—	—	4	60
—	en plan vid d:o	—	—	15,360	D:o d:o	D:o	—	—	3	44
—	en plan vid d:o	—	—	—	D:o d:o	Ecksteins enka	—	—	2	8
—	Gräsviken	—	—	—	D:o d:o	W. Eichinger	—	—	80	—

B. Arrendetomter.

Quarterets		Tom- tens nr.	Gatan, hvarvid tomten är belägen.	Arealvidd i kvadratfot.	Tomtinnnehafvarens namn och stånd.	Årligt a- rende til staden.	
A.	namn.						
Tredje stadsdelen.							
58	Rudan	15	Kaserngatan	15,000	Pastor E. J. Liljestrand	151	
"	d:o	1	Ryttaregatan	15,000	Odisponerad	—	
"	d:o	18	Högbergsgatan	15,000	D:o	—	
"	d:o	2	Ulrikasborgsgatan	16,000	Skepparen M. Boxberg	7	
"	d:o	3	d:o	19,200	Magistratssekreteraren Holmberg	} 11	
"	d:o	4	d:o	12,800	D:o		
104	Makrillen	26	Kaserngatan	13,500	Telegrafmekanikern C. Långström	60	
"	d:o	28	d:o	13,500	Gårdsegaren A. W. Olander	54	
"	d:o	30	d:o	13,500	Kontorsvaktmästaren H. Kandelin	56	
"	d:o	32	d:o	13,500	Maskinisten K. N. Sturén	67	
"	d:o	33	d:o	25,500	Skrifvaren E. Lindroos	70	
"	d:o	34	Högbergsgatan	25,200	Tullvaktmästaren C. J. Nordblad	60	
"	d:o	33	d:o	15,000	Maskinisten E. Broman	102	
"	d:o	32	d:o	15,000	Skräddaregesällen P. Ågrens arfv.	57	
"	d:o	31	d:o	15,000	f. Underofficeren M. Bogascheffski	48	
"	d:o	29	d:o	15,000	Skräddaren E. J. Lindstedt	74	
105	Rockan	27	Kaserngatan	9,600	} Odisponerade	—	
"	d:o	29	d:o	9,600		—	
"	d:o	31	d:o	10,560		—	
106	Laken	17	d:o	11,520		—	
"	d:o	19	d:o	11,520		—	
"	d:o	21	d:o	11,520		—	
"	d:o	23	d:o	11,520		—	
"	d:o	25	d:o	11,520		—	
107	Guldfisken	16	d:o	14,400		Bondesonen C. R. Åström	40
"	d:o	18	d:o	14,400		Fiskköparenkan A. Westerberg	52
"	d:o	20	d:o	14,400	Muraregesällsenkan Wahlstedt	48	
"	d:o	22	d:o	14,400	Kofferdiskepparen A. Wlasoff	64	
"	d:o	24	d:o	14,400	Poliskonstapeln C. Wikström	64	
"	d:o	27	Högbergsgatan	14,400	Fabriksegaren H. Söderström	32	
"	d:o	25	d:o	14,400	D:o	40	
"	d:o	23	d:o	14,400	Polisupplysningsmannen K. G. Warins arfv.	28	
"	d:o	21	d:o	14,400	Bonden D. Bäcklund	52	
"	d:o	19	d:o	14,400	Timmermannen A. Löfman	24	
108	Simpan	30	d:o	11,520	f. Underofficeren I. Osipoff	48	
"	d:o	2	Skarpskyttegatan	11,520	Sjötullvaktmästaren A. Sandberg	46	
"	d:o	4	d:o	11,520	Timmermannen H. Hällsten	34	
"	d:o	6	d:o	10,800	Fabrikören W. Eichinger	26	
"	d:o	8	d:o	10,800	Borgaren E. Olin	58	
"	d:o	10	d:o	10,800	Konditor F. A. Catanis arfv.	72	
"	d:o	12	d:o	10,800	Landthushållaren C. M. Råberg	40	
"	d:o	14	d:o	14,400	Vaktmästaren A. A. F. Fagerström	84	
"	d:o	1	Jägaregatan	9,600	Skräddaregesällen E. J. Flinkman	40	
Transport:				590.820			
Transport:						1 719	

		Transport:	590,820	Transport:	1,712	49
	Simpan	2	Jägaregatan	9,600	f. Underofficeren G. Mitrofanoff	28
	d:o	3	d:o	10,800	Skepparen Sturén	61
	d:o	4	d:o	10,800	Bokhållaren F. W. Sigerroth	64
	d:o	6	d:o	10,800	Skräddaren C. G. Lönnqvist	60
	d:o	8	d:o	11,280	Handlanden M. Antipoff	104
	d:o	10	d:o	11,280	Verkmästaren G. M. Sontags arfv.	86
	d:o	11	d:o	15,600	Underofficeren Gromoff	42
	Sillen	20	Högbergsgatan	9,600	Smeden A. Åhlströms arfv.	24
	d:o	22	d:o	9,600	D:o	28
	d:o	24	d:o	9,600	Fabriksegaren Söderström	38
	d:o	26	d:o	9,600	Murarelärlingen Leschs arfv.	44
	d:o	28	d:o	9,600	Handlanden M. A. Behrlund	44
	d:o	1	Skarpskyttegatan	12,000	Muraregesällen G. A. Lindström	40
	d:o	3	d:o	12,000	Bokbindaregesällsenkan E. M. Nordlund	32
	d:o	5	d:o	12,000	Sjöman J. F. Svartström	40
	d:o	7	d:o	12,000	Snickaregesällen J. H. Henriksson	50
	d:o	9	d:o	12,000	Gårdsegaren C. Henriksson	48
	d:o	11	d:o	12,000	Rusthållaresonen F. Hofström	72
	d:o	13	d:o	11,200	Handlanden C. O. Grönlund	36
	d:o	1	Sjömansgatan	15,000	Gårdsfogden A. J. Jansson	19
0	Mjukan	16	Bangatan	10,000	Odisponerad	—
1	Löjan	1	Skeppsredaregatan	30,240	Spishållerskan K. Sinebrychoff	42
	d:o	3	d:o	30,240	f. Jernvägskassören A. Tharén	61
	d:o	5	d:o	30,240	Målaren H. J. Spiring	260
	d:o	7	d:o	30,240	} Odisponerade	—
	d:o	9	d:o	30,240		—
	d:o	11	d:o	28,800	Arrendatorn C. G. Gabrielsson	48
12	Delphinen	2	d:o	33,600	Kapten F. Brenner	70
	d:o	4	d:o	33,600	Landthushållaren W. Hising	65
	d:o	6	d:o	33,600	} Odisponerade	—
	d:o	8	d:o	33,600		—
	d:o	10	d:o	34,400		—
	d:o	12	d:o	34,400	Timmermannen S. Henriksson Fågel	122
33	Forellen	5	Jägaregatan	14,100	Uppbördsskrifvaren G. F. Dahlströms arfv.	124
	d:o	7	d:o	14,520	Målaregesällen G. B. Wassholm	74
	d:o	9	d:o	17,920	} Odisponerade (f. Kruthusplatsen.)	—
	d:o	20	Fredriksgatan	23,600		—
	d:o	21	d:o	23,600		—
	d:o	22	d:o	17,120		—
	d:o	13	Bergmansgatan	15,600	—	—
Fjerde stadsdelen.						
69	Lärkan	6a	Eriksgatan	9,600	Muraregesällen F. Wathén	28
	d:o	7a	d:o	9,400	Murarelärlingen A. Michelsson	24
	d:o	8a	d:o	9,400	Borgaren G. Olanders enka	24
80	Rapphönan	17	d:o	10,000	Bryggeriarbetaren A. J. Bäckman	110
	d:o	18	d:o	10,000	} Repslagaren J. W. Eichinger	—
	d:o	19	d:o	10,000		—
	d:o	20	d:o	19,200		—
	d:o	21	d:o	28,800		—
	d:o	40	Wladimirsgatan	10,000		—
	d:o	38	d:o	10,000	—	—
			Transport:	1,463,240	Transport:	3,755
						29

			Transport:	1,463,240	Transport:	3,755
80	Rapphönan	36	Wladimirsgatan	10,000	f. Bonden C. G. Hämström	24
81	Sparfven	35	d:o	15,000	Rusthållaren G. A. Kistolin	121
"	d:o	37	d:o	15,000	Handlanden W. Koroleff, numera hemmet för obotligt sjuke	—
"	d:o	39	d:o	15,000	Timmermannen P. A. Lindström	73
"	d:o	44	d:o	88,740	Möbelfabrikören E. F. Schwank	200
"	d:o	32	Andreægatan	15,000	Forman J. F. Grönlund	80
"	d:o	30	d:o	15,000	Snickaregesällen E. Borgenström	24
"	d:o	28	d:o	15,000	Sjöman M. Henriksson Selin	31
82	Ankan	29	d:o	10,800	Gårdsegaren F. J. Häggman	} 36
"	d:o	31	d:o	10,800	D:o	
"	d:o	33	d:o	10,800	Kronomätaren A. W. Malmberg	24
"	d:o	34	d:o	78,940	Kapten F. v. Schantz och Handl. G. Halldin	80
"	d:o	2	Sandviks kajen	23,240	f. Underofficeren S. Gardejeff	20
"	d:o	1	d:o	22,240	Bryggeridrängen S. Blomberg	11
124	Paradisfogeln	9 ^a	Eriksgatan	10,000	Jernvägskonduktören J. Jokinen	24
"	d:o	10 ^a	d:o	10,000	Gårdsegaren Granberg	28
"	d:o	1	Lappviksgatan	11,500	Repslagaren J. Eichinger	24
"	d:o	2	d:o	10,000	Forman E. J. Linström och Snickaregesälls- enkan Grönsten	28
"	d:o	3	d:o	10,000	Löjtnanten Sidakoff	33
"	d:o	4	d:o	10,000	Skrifvarehustrun T. G. Uljanoff	32
"	d:o	5	d:o	10,000	f. Underofficeren Priganoff	38
"	d:o	6	d:o	10,000	Forman J. Jakobsson	32
"	d:o	7	d:o	10,000	Stenhuggaren H. J. Stigell	332
"	d:o	8	d:o	10,000	Sjötullvaktmästaren S. A. Österholm	48
"	d:o	9	d:o	10,000	Garfvaredottrén J. Appelroth	133
"	d:o	10	d:o	10,000	Forman A. Henrikssons arfv.	34
"	d:o	11	d:o	10,000	Muraregesällen K. G. Lönnroth	44
"	d:o	12	d:o	10,000	Kakelugsmakareenkan E. K. Lagerström	84
"	d:o	13	d:o	10,000	f. Rusthållaren A. F. Strömberg	203
"	d:o	14	d:o	10,000	f. Underofficeren J. Qvick	80
"	d:o	15	d:o	10,000	Öfversten K. Theslöf	137
"	d:o	16	d:o	10,000	Stadsbetjenten K. G. Eklund	50
"	d:o	17	d:o	10,000	Maskinisten G. R. Ståhlberg	50
Femte stadsdelen.						
111	Häckspiken	2	Sjömansgatan	8,400	Viktualiehandlande enkan G. Bollström	14
"	d:o	4	d:o	8,600	Fabriksarbetaren C. Jansson	14
"	d:o	6	d:o	8,600	Extra Fångknekten Wahlström	18
"	d:o	8	d:o	8,600	Borgaren G. Lindqvists enka	16
"	d:o	10	d:o	8,600	Swedgesällen J. G. Salenius, E. T. Blomqvist	13
"	d:o	12	d:o	10,000	Fanjunkaren G. Sidoroff	13
112	Grönsiskan	3	d:o	8,400	Sjömansenkan Ekqvist o. Sjöman A. Lindström	14
"	d:o	5	d:o	8,600	Gårdsegaren A. Kandelin	11
"	d:o	7	d:o	8,600	Fabriksarbetaren M. Ådahl	10
"	d:o	9	d:o	8,600	Formansenkan L. Nyberg	11
"	d:o	11	d:o	8,600	Forman Hällströms arfv.	8
"	d:o	13	d:o	10,000	Fångknekten Malmsten	10
"	d:o	1	Båtsmansgatan	8,000	Kapten S. Ivanoff	24
"	d:o	2	d:o	9,000	Handlanden M. Antipoff	113
"	d:o	3	d:o	8,600	Muraren A. Bergström	10
Transport:				2,131,500	Transport:	6,222

			Transport:	2,131,500				Transport:	6,222	1
Grönsiskan	4	Båtsmansgatan	8,200	Arbetskarlen C. J. Lömlblad	9	16				
	d:o	d:o	8,600	Underofficeren Korsakoff	8	—				
	d:o	d:o	10,000	Snickaregesällen E. Rosendahl	9	16				
Snöripan	14	Rödbergsgatan	10,400	Kronomätaren A. J. Karén	24	—				
	d:o	d:o	10,400	Stadsfogden A. Wörtin	24	—				
	d:o	d:o	14,872	Kronomätaren A. G. Westerlund	38	—				
	d:o	d:o	20,532	Handlanden K. Obrazoff	76	—				
	d:o	d:o	21,240	f. Poliskonstapeln G. Nyström	56	—				
	d:o	d:o	11,000	Borgareenkan Åström	11	44				
	d:o	14	Sjömansgatan	11,000	f. Soldaten M. Kopoff	5	72			
	d:o	16	d:o	11,000	Snickaregesällen C. A. Eriksson	8	—			
	d:o	18	d:o	11,000	Handlanden S. Kaukin	8	—			
	d:o	20	d:o	7,920	Skräddaregesällen J. G. Lindberg	63	—			
	d:o	22	d:o	9,240	Uppbördsskrifvaren G. F. Dahlströms arfv.	60	—			
	Bofinken	d:o	24	d:o	9,672	Timmerman H. J. Törnroos	52	—		
d:o		26	d:o	10,600	Sjöforman K. J. Westerholm	48	—			
d:o		28	d:o	10,600	Vaktmästareenkan A. K. Nyberg	42	40			
d:o		30	d:o	10,400	Styrmannen E. J. Sjöblom	20	—			
d:o		15	d:o	10,000	Underofficershustrun M. Kiskovaroff	8	—			
d:o		17	d:o	8,000	f. Underofficeren Wasiljeff	32	—			
d:o		19	d:o	8,000	Snickaregesällen C. A. Thunberg	81	—			
d:o		21	d:o	8,000	Snickaregesällen A. Lindström	75	—			
d:o		23	d:o	11,000	Sjtullvaktmästaren J. V. G. Nordberg	90	—			
d:o		12	Båtsmansgatan	11,000	Plåtslagaren A. Pettersson Tirikain	50	—			
d:o		10	d:o	8,000	Bagaremästaren A. F. Holm	20	—			
d:o		9	d:o	8,000	Formannen H. J. Lindfors	20	—			
d:o		8	d:o	8,000	Handlanden W. Antipin	45	60			
d:o		7	d:o	10,000	Skomakaregesällen J. Bergelin	82	—			
Stiglitsen		d:o	14	d:o	18,944	Fiskköpareenkan K. Sjöblom	78	—		
	d:o	16	d:o	23,780	Kammartjenaren G. R. Lindqvist	65	—			
	d:o	18	d:o	12,784	Studenten E. A. Bäck	95	—			
	d:o	1	Styrmansgatan	12,000	Sjöforman A. J. W. Pettersson	60	—			
	d:o	29	Sjömansgatan	12,000	Styrman K. Svensson	50	—			
Stenskvättan	d:o	27	d:o	12,000	Arbetskarlen J. Mattsson Eskola	44	—			
	d:o	25	d:o	14,700	Viktualiehandlanden E. A. Bäck	85	—			
	d:o	15	Båtsmansgatan	11,340	Odisponerad	—	—			
	d:o	17	d:o	13,968	Timmerman C. Walenius	60	—			
	d:o	19	d:o	16,320	Jernvägspostiljonen G. A. Lönnqvist	94	—			
Hämplingen	d:o	3	Fiskaregatan	11,592	Odisponerad	—	—			
	d:o	4	d:o	15,600	Bryggeridrängen A. G. Lindroos	12	—			
	d:o	5	d:o	15,600	Sjöforman C. A. Tötterman	24	—			
	d:o	6	d:o	13,000	Gårdsegaren J. Törnroos	14	28			
Snäppan	d:o	7	d:o	8,320	Dockmästaren H. Wiklund	9	16			
	d:o	8	d:o	10,920	Smedgesällen J. Wiberg	9	16			
	d:o	9	d:o	10,400	Bryggeridrängen F. Tamsén	9	16			
	d:o	10	d:o	10,400	Fiskköparedottren K. W. Westerholm	9	16			
	d:o	11	d:o	9,360	Fiskköparen J. E. Sjöblom	10	28			
	d:o	12	d:o	11,960	Sjöforman I. Strömberg	50	—			
	d:o	13	d:o	11,960	Fiskaren G. E. Fagerholm	24	—			
	d:o	14	d:o	10,400	Sjöforman C. Wikström	12	—			
Lomen	d:o	15	d:o	9,100	Fiskaren E. Finneman	24	—			
	d:o	16	d:o	9,100	Underofficeren G. F. Hirman	5	72			
	d:o	17	d:o	10,400	Sjöforman J. Glans	5	72			
	d:o	18	d:o	10,400	Timmerman C. G. Adamsson	5	72			
	Transport:			2,754,524	Transport:			7,038	13	

			Transport:	2,754,524	Transport:	7,038
120	Prackan	21	Båtsmansgatan	9,600	Maskinisten S. Svensson	11
"	d:o	23	d:o	9,600	Sjömannen G. A. Lönnberg	9
"	d:o	25	d:o	10,800	Timmermannen Friström	9
"	d:o	27	d:o	10,800	Fiskaren D. Weckman	9
"	d:o	29	d:o	10,800	Sjöforman E. A. Engmans enka	9
"	d:o	31	d:o	7,200	Fiskaren E. J. Stenman	5
"	d:o	33	d:o	9,600	Fiskaren H. A. Sundholm	5
121	Eidern	20	d:o	9,280	Fiskköparen A. R. Svensson	42
"	d:o	22	d:o	11,520	Fiskköpareäldermannen A. R. Svensson	14
"	d:o	24	d:o	14,400	f. Vårdshusidkaren G. H. Fallström	4
"	d:o	26	d:o	12,800	f. Soldaten W. Sergejeff	10
"	d:o	33	Sjömansgatan	14,400	Murarelärlingen F. Henriksson	33
"	d:o	32	d:o	15,840	Exekutionsbetjenten G. Nordman	111
"	d:o	31	d:o	12,960	Maskinisten M. Blomqvist	10
122	Tärnan	37	d:o	16,000	Fiskaren J. Friman, (en fjerdedel af tomten innehas af Fiskaren K. Blomqvist)	13
"	d:o	35	d:o	9,000	Odisponerad	—
"	d:o	1	Varggatan	9,000	Varfstimmermannen A. J. Sandberg	10
"	d:o	28	Båtsmansgatan	9,120	Gårdsegaren G. Lind	5
"	d:o	30	d:o	8,400	Fiskaren E. J. Ingvall	5
"	d:o	32	d:o	9,600	Bränneridrängen A. Nyström	5
83	Gåsen	4	Rödbergsgatan	15,000	Smedgesällen G. R. Ståhlberg	11
"	d:o	6	d:o	10,000	Arbetskarlenskan E. Helenius	11
"	d:o	7	d:o	12,000	Lotsdotten S. Lundberg	14
"	d:o	9	d:o	10,000	Timmerman A. J. Friström	20
"	d:o	11	d:o	6,800	Kusken H. J. Lindberg	14
"	d:o	13	d:o	6,800	Gårdsegaren K. J. Hjertman	14
"	d:o	15	d:o	10,320	Kommererådet P. Sinebrychoff	16
"	d:o	16	d:o	11,447	Bokbindaren F. Beichman	26
"	d:o	17	d:o	6,400	Kommererådet P. Sinebrychoff	12
92	Kräkan	2	d:o	4,800	Boktryckerikonstförvanden G. Pihlflykt	10
"	d:o	1	d:o	7,560	en hälft: Snickaremäst. I. Lindblom; den andra hälften: Viktualiehandl. J. H. Ahlfors	17
93	Korpen	15	Repslagaregatan	14,400	Odisponerad	—
"	d:o	14	d:o	7,200	Inspektorsenkan H. K. Lemström	26
"	d:o	13	Bangatan	7,200	Gårdsfogdeenkan S. Eklund	32
"	d:o	12	d:o	7,200	f. Underofficeren H. Mirdimaseroff	12
"	d:o	11	d:o	7,200	Fabriksarbetaren A. F. Engman	12
"	d:o	10	d:o	7,200	Mamsell W. Sturén	12
"	d:o	9	d:o	7,140	Kaptenskan A. Nefedejeff	24
94	Skatan	8	d:o	7,200	Slagtaremästaren H. A. Nyholm	5
"	d:o	7	d:o	7,260	Muraregesällen G. Björklund	56
"	d:o	6	d:o	7,200	Landskontorsvaktmästaren A. G. Lindelöf	44
"	d:o	5	d:o	7,680	Polisbetjenten J. K. Sundberg	68
"	d:o	4	d:o	7,140	Gårdsegaren J. Tarén	150
"	d:o	3	d:o	7,200	Enkan K. S. Ahlroos	72
"	d:o	2	d:o	7,200	Mamsellerna S. N. och E. C. Eklöf	89
"	d:o	1	d:o	7,200	Skomakaremästaren J. Honkanen	5
125	Svanen	2	Styrmansgatan	14,280	} Odisponerade	—
"	d:o	4	d:o	14,280		—
"	d:o	6	d:o	14,280		—
"	d:o	8	d:o	14,280		—
126	Sidensvansen	3	d:o	17,340		—
"	d:o	5	d:o	17,340	—	
			Transport:	2,982,504	Transport:	8,144

			Transport:	3,283,791			Transport:	8,141	65	
Sidensvansen	7	Styrmansgatan		17,340	}	Odisponerade		—	—	
d:o	9	d:o		17,340				—	—	
d:o	1	Wäfwaregatan		17,340				—	—	
d:o	2	d:o		17,340				—	—	
d:o	3	d:o		17,340				—	—	
d:o	4	d:o		17,340				—	—	
Sädesärflan	3	Tumbindaregatan		39,420				—	—	
d:o	4	d:o		50,880				—	—	
d:o	5	d:o		39,520				—	—	
d:o	3	Packaregatan		64,628				—	—	
d:o	21	Skeppsredaregatan		60,368				—	—	
Colibri	15	d:o		19,200				—	—	
d:o	16	d:o		19,200				—	—	
d:o	17	d:o		19,200				—	—	
d:o	18	d:o		19,200				—	—	
d:o	19	d:o		19,200				—	—	
d:o	20	d:o		19,448				—	—	
Kajan	13	d:o		34,200				—	—	
d:o	14	d:o		34,200				Bokbindaregesällen K. W. Beichman . . .	97	—
Beckasinen	i	Tumbindaregatan		21,228			}	Odisponerade		—
d:o	2	d:o		19,836		—			—	
d:o	1	Packaregatan		19,140		—			—	
d:o	2	d:o		19,140		—			—	
d:o	4	d:o		19,140		—			—	
d:o	23	Fredriksgatan		19,140		—			—	
d:o	24	d:o		19,140		—			—	
d:o	25	d:o		19,140		—	—			
Skeppsdockan				131,422		Tammerfors linne och jernmanufakturaktiebo- lag. (Se C. N:o 113.)	500	—		
Broberget	1	Hästen		11,900		Garfvaremästaren H. Gustafsson	23	44		
			Summa:	4,125,721			Summa:	8,762	9	

C. Jordlägenheter, villa-områden och smärre platser utom stadens plan.

No. å kartan.	Lägenhetens namn.	Areal i tunnland.	Arrendatorns namn.	Arrendetidens utgång.			Grundrenta i tunnor råg.	Årligt arrende i kontant.		Anmärkingar.
				År	Månad	Dag		Skilling	Bör	
† 1.	Forsby hemman Anäs 57,72	272,94	I. W. Warelius	1877	Mars	14	72,—	808	33	Till sandtägt för stadens behof är dessutom undantaget 1,88 tunnland jord.
† 2.	Forsby 215,22									
3.	Anneberg	85,20	A. F. Wasenius	1875	Dec.	31	6,17	618	74	
4.	Arabia med Kanaans land 34,03 7,27	41,30	Rörstrands aktiebolag	1880	Dec.	31	1,96	564	—	Från 1881 erlägges årligen till 1910 års slut 15 tunnor råg och 1,500 mark kontant, efter hvilken sistnämnde tid nytt aftal om arrendevilkoren träffas.
5.	Färgeritomt i Gammelstaden	4,59	A. Handolin	Så länge färgeriet drifves			—	45	72	
6.	Lastageplats i Gammelstaden	0,04	E. I. Willstedt	Tillsvidare			—	8	—	
7.	1/16 af Gammelstadsqvarnen	1,65	"Neptun" continental vattenverks bolag	1908	Dec.	31	—	200	—	
8.	Ljusarön	0,23	Odisponerad	—	—	—	—	—	—	
9.	Granholmen	8,09	J. Renholm	1876	Dec.	31	—	31	72	
10.	Åmanska nybygget	118,27	C. J. Nordvik	1878	Dec.	31	—	700	—	
† 11.	Gumtäckt 98,95	408,39	J. G. v. Bonsdorffs arfvingar	1877	Dec.	31	108,01	1,480	—	
† 12.	Sofielund 90,13									
† 14.	Backas 219,31									
13.	Södernäs träsk	48,82	G. A. Winqvist	1877	Dec.	31	10,88	402	—	
15.	Vallgård	44,38	För mulbete	—	—	—	—	—	—	Utarrenderas årligen på våren och har under 1874 inbragt 325 mark.
	Derinom: Plats för ett petroleummagasin och en vaktstuga		G. Forsmans arfv.	Tillsvidare			—	50	—	
	En villa emellan chaussen, södernäsvägen och jernvägen 2,62 tunnland.		Lahtis ångsågs aktiebolag	1899	Dec.	31	0,087	20	—	
16.	Ås	23,53	S. Janssons arfv.	1885	Dec.	31	—	—	—	Arrendefritt.
	Transport:	1 057,00		Transport:			199,107	4,928	51	

	Transport:			Transport:				
	1,057,43			199,107		4,928	51	
† 16. b	Ås, vid chaussén	5,29	E. Ajalin	1899 Dec. 31	1,255	200		Derå finnas 1 boningshus och 1 uthus, som tillhöra staden.
17. 18. } 19. 20. }	Södernäs, norr om jernvägen	42,—	W. Schustoff	1875 Dec. 31	—	2,680		
	Deraf utbrutna för en vagonfabrik 7,50 tunn.		Osberg & Bade	1924 Dec. 31	3,801	750		Arrendet återgår om fa briken ej är anlagd inom d. 31 December 1879.
21.	Södernäs udden, norr om jernvägen 101,500 qv. fot.	1,81	F. L. Henell	1901 Dec. 31	—	100		Med rättighet till värds husrörelse.
21./ ₁	D:o upplagsplats 27,016 qv. fot.	0,48	A. F. Salin	1884 Dec. 31	—	315		
21./ ₂	D:o d:o 75,205 qv. fot.	1,34	P. A. Stenius	1881 Dec. 31	—	600		
21./ ₃	D:o d:o 32,000 qv. fot.	0,57	W. Campbell	1881 Dec. 31	—	600		
21./ ₄	D:o d:o 31,250 qv. fot.	0,56	J. C. Burmeister	1884 Dec. 31	—	615		
21./ ₅	D:o d:o 31,600 qv. fot.	0,56	C. O. Lindström	1884 Dec. 31	—	605		
21./ ₆	D:o d:o 31,000 qv. fot.	0,55	J. C. Burmeister	1884 Dec. 31	—	570		
† 22.	Södervik	26,—	F. K. Silén	1898 Dec. 31	—	1,100		Derå finnes ett boningshus, som tillhör staden. — I följd af gränsreglering är arealuppgiften numer endast ungefärlig.
22./ ₁	Upplagsplats, söder om jernvägen 49,400 qv. fot.	0,88	E. A. Bäck	1889 Dec. 31	—	180		
22./ ₂	Upplagsplats 45,920 qv. fot.	0,82	F. Kiseleffs arfv.	1889 Dec. 31	—	200		
22./ ₃	D:o 43,120 qv. fot.	0,77	H. Donner	1889 Dec. 31	—	245		
22./ ₄	D:o 42,000 qv. fot.	0,75	F. v. Schantz	1889 Dec. 31	—	250		
22./ ₅	D:o 42,000 qv. fot.	0,75	J. H. Lindroos	1889 Dec. 31	—	210		
† 23.	Hörneberg	22,74	W. Andsten	1876 Dec. 31	1,1	46		Dermed är förenadt et jordstycke vid chaussén
24.	Kauraholmsbacken	1,32	W. Andsten	1891 Dec. 31	—	28		
25.	Surutoin	11,—	Odisponerad	— — —	—	—		Deraf 6,09 tunn. upplåtna till byggnadstom (Se N:o 68.)
† 26.	Echo	23,16	P. Michailoff	1886 Dec. 31	1,5	480		
† 27.	Fogelvik	6,47	Helsingfors tändsticksfabriks aktiebolag	1903 Dec. 31	—	800		
28.	Aspnäs	7,34	J. D. Stenberg	1883 Dec. 31	5,—	380		
† 29.	Necken	7,55	Osberg & Bade	1876 Dec. 31	2,06	268		
† 30.	Hagnäs	9,95	J. D. Stenberg	1881 Dec. 31	1,05	268		
31.	Lilla Broholmen	0,28	C. G. Langeen	1879 Dec. 31	—	29	16	
† 32.	Stora Broholmen	1,05	D:o	1892 Dec. 31	—	200		
33.	D:o d:o	0,83	H. Lindfors	1901 Dec. 31	—	255		
	Transport:	1.232,25		Transport:	214,873	16.427	47	

	Transport:			Transport:			
	1,232,25			214,873		16,427	47
14. Brogård	1,64	G. Lindström	1876 Dec. 31	0,91		160	—
15. Holmnäs	2,81	} G. Rieks	1900 Dec. 31	1,9		500	—
16. Sundsberg	2,94						
17. Berghäll	66,12	F. Lievendal	1876 Dec. 31	5,32		32	—
18. Bredvik	6,88	C. G. Langeen	1875 Dec. 31	1,96		200	—
19. Hola	6,49	D:o	1875 Dec. 31	2,82		184	—
20. Groudd	11,45	Jernvägen	1875 Dec. 31	—		65	—
21. Fogelsång	9,40	C. I. Nordvik	1875 Dec. 31	—		65	—
22. Alpen	94,68	Tölö parkbolag	1875 Dec. 31	—		—	Arrendefritt.
23. Malm	48,61	Odisponerad	— — —	—		—	För sandtägt.
24. Wiksberg	69,51	Tölö parkbolag	1875 Dec. 31	—		—	Arrendefritt.
25. Tallberg	10,74	D:o	1875 Dec. 31	—		—	Arrendefritt.
26. } Sockerbruk	2,16	} Tölö sockerbruks- bolag	Så länge bru- ket drifves	0,384		324	—
27. }	2,76						
28. }	2,83						
Derjemte innehar bolaget:							
1:o. 5,50 tunn. af Tölö park	—	D:o	D:o	—		—	—
2:o. En upplagsplats	—	—	D:o	18,5		20	—
3:o. Tillökning i om- råde genom chaussé byggnaden	—	—	D:o	—		100	—
4:o. Marken mellan villorna N:ris 47 & 48 och chaussén	0,74	—	D:o	—		100	—
29. Toivo	9,17	C. Bogdanoff	1884 Dec. 31	4,109		994	49
30. Salli	9,35	D:o	1882 Dec. 31	3,46		572	—
31. Kaavi	12,16	C. G. Langeen	1882 Dec. 31	5,416		515	3
32. Savila	19,54	D:o	1882 Dec. 31	7,48		1,144	—
33. Dal	33,25	C. Bogdanoff	1882 Dec. 31	4,98		384	—
34. Råstad	32,32	I. H. Lund	1882 Dec. 31	5,86		710	—
35. Humleberg	33,13	D:o	1882 Dec. 31	9,29		1,240	—
Kammio	5,60	S. E. Mæxmontan	1901 Dec. 31	2,065		1,000	—
36. Rosavilla	19,68	R. J. Mæxmontan	1902 Dec. 31	11,565		810	—
Transport:	1 746 00			200 00		25 540 00	

	Transport:		Transport:				
	1,746,21		300,892		25,546	99	
a	Bostadsvilla	6,31	E. A. Bäck	1902 Dec. 31	1,029	225	
b	D:o	11,09	G. U. Sandberg	1902 Dec. 31	1,536	185	
	Stengård	11,—	C. G. Nilssons arfv.	1876 Dec. 31	1,88	90	68
	Edet	27,26	Fattig- och arbets- gård	Så länge fattigvården deraf har behof	—	300	Förestående arrendeafgift bestämd till utgången af år 1885. Derefter utgör afgälden 800 mark för året.
	Rosenlund, söder om Kammio	3,15	R. T. Heimberger	1903 Dec. 31	0,864	202	
	Taipale	13,41	M. Causé	1896 Dec. 31	—	750	
b. a	Strömstenska åkern	11,58	I. Matrosoff	1894 Dec. 31	—	640	
b. b	Artillerigården	11,67	Ryska kronan	1877 Dec. 31	—	390	
l. a	Hesperia (Tölö värdsbus)	5,13	P. G. Nymark	1883 Maj 31	—	4,100	Värdsbusbyggnaden, ut- huset och kugelbanan till- höra staden och äro brand- försäkrade för 30,000 mark.
l. b	Hesperia (Tvålfabrik)	2,03	A. F. Fohström	1885 Dec. 31	—	260	
2.	Berga	41,53	L. Litonius	1884 Dec. 31	4,483	500	
3.	Hagasund	23,12	A. Karamsin	1897 Dec. 31	—	100	Vid arrendetidens ut- gång är staden förpligtad att inlösa de å marken be- fintliga hus, dock ej till högre värde än 40,000 mark.
34.	Hammarberg (utgör en del af vil- laområdet Arkadia)	1,59	C. A. Lindström	Som arrende- tomt på obe- stämd tid	—	20	
65.	Arkadia	11,46	C. Bohnhoff	1880 Dec. 31	4,16	800	
	D:o en del deraf	1,41	Arkadia teaterhusbo- lag	1880 Dec. 31	—	—	Arrendefritt.
	D:o en del deraf	1,70	G. Barkoff	1896 Dec. 31	—	410	
66.	Fjellidal	47,76	J. Tallgren	1876 Dec. 31	5,49	560	
67.	Sandnäs	47,16	—	—	—	—	Anslagen till skjut- bana, begravnings- platser, sandfäkt, mulbete m. m.
68.	Kampmalmen: (en plats	21,—	Ryska kronan	1875 Dec. 31	—	—	Ingår i följande platser.
	en d:o för vedupp- lag 39,680 qv. fot	0,71	D:o d:o	1877 Dec. 31	—	60	
	en d:o	0,40	K. Wetroff	1876 Dec. 31	—	308	

	Transport:		Transport:	320,334	35,247 67	
en do	2,046,68 8,37	M. G. Stenius	1898 Dec. 31	—	—	Arrendefritt. Friheten från arrendeafgift upphör vid utgången af år 1878, hvarefter erlägges: under närmast följande 10 år 200 mark och under den återstående arrendetiden 300 mark årligen.
en do tjente del af Samtömsse N:o 53	2,—	Bolaget "Helsingfors aktiebostäder"	1923 Dec. 31	—	800	
en do	0,03	I. H. Stigell	Tillsvidare	—	10	
en do	10,05	A. Balakin	1881 Dec. 31	—	2,400	
en do	2,—	Bolaget för arbetarbostäder	Så länge bostäderna för ändamålet bibehållas	0,393	—	
en do	23,06	—	—	—	—	
en do	50,59	Därhus	—	—	—	
en do	5,45	M. Westerberg	1880 Dec. 31	0,43	400	
en do	11,81 5,71	Gardesbataljonen	1883 Dec. 31	7,82	448	
en do	15,—	J. Christiansson	1878 Dec. 31	—	56	
en do	1,33	M. Bogaschefski	1879 Dec. 31	—	—	Arrendefritt. Från och med 1876 utgöres arrende med 66 mark 50 penni årligen.
en do	17,65	H. Söderström	Tillsvidare	—	50	I följd af egoutbyte är arealuppgiften numera endast ungefärlig.
en do	51,38	Ulrikasborgs brunn- och badhusbolag	1885 Dec. 31	—	114 30	Arrendet varar äfven efter 1885 års utgång, så länge inrättningen fortfar och vidmakthålles.
en do	16,—	C. Lenngren	Så länge qvarnen underhålles	—	17 14	
en do	2,01 2,70	Helsingfors skeppsvarfsbolag	Så länge skeppsvarvet underhålles	—	203 44	
en do	2,01 16,30	D:o Astronomiskt observatorium	1886 Dec. 31	—	40	
en do	30,34	Kaserner	—	—	—	
Transport:	2 306 51					

Transport: 2,306,51			Transport: 328,977			39,786	55
85.	Lökholmen en del en del en del	3,44	R. Staudinger I. L. Tshernischeff E. A. Bäck	Tillsvidare D:o D:o	— — —	96 200 96	— — —
86.	Skatudden, en del deraf	—	Kaserner	—	—	—	—
87.	Tjärholmen	1,37	F. Tschetschulins arfv.	1883 Dec. 31	0,014	108	4
88.	Pannkakan	0,97	Osberg & Både	1886 Dec. 31	—	20	56
89.	Haneholmen	1,39	J. H. Lindroos' arfv.	1881 Dec. 31	—	22	88
90.	Honeholmen	0,48					
91.	Stora Notholmen	0,85					
92.	Lilla d:o	0,39					
93.	Blåbärslandet N:o 1 N:o 2 N:o 3 N:o 4	14,15 32,37 22,36 2,76	W. Scharin A. F. Salin	1889 Dec. 31 1894 Dec. 31	— —	840 300	— —
94.	Paloholmen	2,88	A. Hornborg	1897 Dec. 31	—	80	—
95.	Högholmen Restaurationsrättig- heten derå Högholmsklippan	42,63 —	Odisponerad S. Nikolajeff F. L. Henell	— 1877 Dec. 31 1882 Dec. 31	— — —	— 360 25	— — —
96.	Sumparn	9,78	C. W. I. Sundman	1885 Dec. 31	2,58	552	—
97.	Knekten	2,90	E. Rudolph	1885 Dec. 31	0,57	600	—
98.	Wrakholmen	7,12	H. Borgström	1881 Dec. 31	—	184	—
99.	Skatuddskubben	0,71	Odisponerad	—	—	—	—
100.	Norra Blekholmen: N:o 1, en del deraf 32,000 qv. fot N:o 2, en annan del 32,000 qv. fot N:o 3, en d:o 32,000 qv. fot N:o 4, en d:o 21,760 qv. fot N:o 5, en d:o 17,200 qv. fot	0,57 0,57 0,57 0,39 0,31	G. U. Sandberg A. W. Nyström C. F. Blomberg J. Harffs arfv. Sydfinska ångfar- tygsbolaget	1876 Dec. 31 1877 Dec. 31 1877 Dec. 31 1877 Dec. 31 1877 Dec. 31	— — — — —	50 125 280 129 309	— — — — —
101.	Södra Blekholmen	3,50	W. Brummer	1876 Dec. 31	—	200	—
102.	Ryssholmen	1,19	I. Alexandroff	1881 Dec. 31	—	100	—
103.	Halfvägsholmen	0,73	Signalklocka	—	—	—	—

En vaktstuga tillhör
staden.

	Transport:	2,460,89		Transport:	332,141	44,464	3		
100	Borgmästareklippan	0,62	Odisponerad	—	—	—	—		
101	Härakka		Salde till ryska kronan	—	—	—	—		
102					—	—	—	—	
103	Långholmen	7,93	I. F. Holmström	1881	Dec. 31	—	65		
104	Andersholmen	1,18							
105	Stenholmen	2,78	Odisponerad	—	—	—	—		
106	Stenholmen	0,14	D:o	—	—	—	—		
107	Lappgrunden	4,04	C. F. Stier	1876	Dec. 31	—	20		
108	Hammarödet	0,36							
109	Lappholmen	—	T:fors linne & jernmanufactur aktieförlag	Så länge inrättningen vidmakthålles	—	—	—	Ingår bland arrendetomterna.	
110	Munkholmen	5,92	D. Ekman	1876	Dec. 31	—	36,80		
111	Artholmen	2,98	C. A. Sanmark	1876	Dec. 31	—	6		
112	Artholms grundet	0,33	Odisponerad	—	—	—	—		
113	Rönnskärsholmarna	33,99	A. F. J. Brenners arfv.	1876	Dec. 31	—	40		
114									9,33
115									2,01
116	Sandholmen	6,35	Odisponerad	—	—	—	—		
117	Uttern	4,36	D:o	—	—	—	—		
118	Busholmen	23,25	Ryska kronan	1876	Dec. 31	—	61		
119	Skällarn	1,19	Odisponerad	—	—	—	—		
120	Märrholmen	8,52	V. Öhberg	1876	Dec. 31	—	16		
121	Bässholmarna	1,24							
122		2,68							
123		0,12							
124	Lappgrunden	0,28	Odisponerade	—	—	—	—		
125	Grisen	0,66							
126	Sanduddsgrund	0,73							
127	Edsgrunden	0,19							
128	Edesholmen	0,85							
129	Hammergrunden	0,44							
130	Raholmen:	4,91	A. A. Söderberg	1889	Dec. 31	—	50	} Öfverlätna år 1876 N. Resvoy.	
	No 1, stadens andel deraf		A. Boehm	1893	Juli 31	—	10		
	No 2, Mejlans underlydande del								

Transport: 2,583,57		Transport: 332,141		44,768		83	
Grejus hemman N:o 3 i Hoplax by	C. A. Orrman	1878	Okt. 31	—	1,500		
Reimars hemman i Tali by	A. Ramsay	1919	Okt. 31	—	100		
Meilans hemman, $\frac{1}{2}$ mantal skatte	W. Spåre	1892	Okt. 31	—	2,600		
en villa å d:o 6 tunnl.	F. Rotkirch	1901	Okt. 31	—	500		
en d:o å d:o 1,5 tunnl.	G. A. Herlin	1894	Okt. 31	—	175		
en d:o å d:o 3 tunnl.	F. L. Calonijs	1902	Dec. 31	—	125		
Summa: 2,583,57		Summa: 332,141		49,768	83		

Åbyggnaden brandförsäkrad för 16,300 finska mark.

Förestående arrendeafgift gäller intill den 31 Oktober 1899. Derefter utgör densamma: under närmast följande 10 år 150 mark och under de sista 10 åren 200 mark för året.

I den händelse nuvarande innehafvaren skulle öfverleva förestående tidpunkt, får arrendet emot 1,000 marks afgäld, fortvara under bemälda innehafvares återstående lifstid.

D. Donerade hemmansräntor.

	Rubelskatt:		Mark	p:ni
	Rubel	kop.		
Heikas hemman å Dromsö	15	60		
Bertas d:o d:o	15	60		
Mårtens d:o i Tali by	26	60		
Reimars d:o d:o	31	50		
Lassas d:o d:o	29	60		
Korpas d:o i Hoplaks by	80	10		
Backas d:o d:o	37	40		
Böhle d:o d:o	23	50		
Greijus d:o d:o	39	20		
Meilans enstaka hemman	42	60		
Forsby d:o d:o	43	50		
Nybondas hemman i Äggelby by	47	90		
Summa:	433	10		
Dessa räntor utgjorde enligt 1874 års markegång			2,443	57
Qvarnränta från Gammelstads qvarnar			490	46
Summa:			2,934	3

Utdrag ur Magistratens i Helsingfors stad protokoll för den 14 Oktober 1845.

§ 3.

Sedan Hans Excellence Herr Gouverneuren m. m. Gustaf Magnus Armfelt, efter fornt skedd tillkännagifvande, uppkommit och intagit Ordförande säte i Magistraten, upplästes till justering, i öfvervaro af Borgerskapets ofvanföre under § 1 uppräknade äldste, Magistratens den 10 sistlidne Juni förda protokoll, rörande förslaget till allmänna bestämningar och vilkor för upplåtelsen af de denna stad tillhöriga ägor, till villor, farmer och plantager, hvarvid Stadens äldste icke hade något att påminna; men inom Magistraten gjordes deremot i hänseende till sagde förslag erinringar af skiljaktig beskaffenhet; — — — — —

Stadens äldste, hvilka af den sålunda försiggångne omröstningen fingo del, billigade väl förslagets förändrande i afseende å byggnadsskyldigheten sålunda, att den icke skulle nu bestämmas till visst värde i penningar utan få i detta hänseende bero på framdeles afgörande för hvarje särskildt fall och de föreskrifter om byggnadernes beskaffenhet, som då borde af Magistraten meddelas; men som förslaget genom upphäfvande af arrendetidens förlängning äfven utöfver femtio år skulle, enligt de äldstes åsigt, undergått så hufvudsaklig rubbning att det hela derigenom blifvit haltande och bristfälligt, så anhöllo Stadens äldste att få sagde förslag återtaga och med ett nytt framdeles inkomma.

Sedan Stadens äldste härå, på tillsägelse afträdt, stannade Hans Excellence Herr Gouverneuren jemte Magistraten, efter fortsatt öfverläggning, i följande:

Utslag:

Herr Gouverneuren och Magistraten hafva tagit detta ärende under slutlig pröfning: Och jemte det Herr Gouverneuren och Magistraten, hvad först angår Stadens äldstes anhållan att nu mera få återtaga hela det ifrågavarande uti protokollet för sagde dag ordagrant intagne Förslaget till allmänna bestämmanden och vilkor för upplåtelsen af denna Helsingfors stads ägor till villor, farmer och plantager, för att med ett nytt framdeles inkomma, icke finna omständigheterna påkalla hela För-

slagets förkastande, hvarföre Stadens Äldstes nyssnämnde anhållan så mycket hellre lemnas utan afseende som tiden att å nyo utarrendera de stadens jordar, hvaraf berörde villor, farmer och plantager till större delen utgöras, snart infaller, pröfva Herr Gouverneuren och Magistraten skäligt i sagde förslag göra följande förändringar, rättelser och tillägg, nemligen: att Forsby hemman, såsom sjelfständig lägenhet, hvarifrån förut vanliga utskylder och onera skola utgöras, för framtiden bibehålles, till följe hvaraf samma hemmans ägors indelning i villor icke får äga rum, utan kommer hemmanet, sådant det till sitt ägoområde befinnes med alla dess tillhörigheter att för stadskassans räkning utarrenderas; att å de öfriga i Förslaget upptagne villor och andra arrendelägenheter någon byggnadsskyldighet till visst penningevärde icke utsättes, men att likväl de af samma lägenheter, som finnas i stadens närmaste omgifningar eller ligga vid allmänna vägar och farleder, skola ovilkorligen af de blifvande arrendatorerne förses med prydlig åbyggnad, lämpad efter hvarje lägenhets behof, efter ritningar, hvilka hos Magistraten böra till granskning inlemnas utan att dock staden eller stadskassan underkastas någon ersättningskyldighet för sådan åbyggnad, hvaremot på arrendatorerne må ankomma att sina hus mid arrendetidens utgång afföra eller med de efterträdande arrendatorerne om desammas bibehållande emot viss ersättning öfverenskomma, der ej staden skulle finna sig hugad att sådane åbyggnader inlösa och hvarom i detta fall aftal med arrendator må särskildt träffas; att arrendetiden för någon af i fråga komna villor, farmer och plantager icke må utsträckas öfver femtio år, såsom den längsta i författningarna medgifna tid för arrenden af jordegendom; att något enskildt bruk af stadens fiskevatten till större eller mindre del icke kan berörda arrendelägenheter uteslutande tilläggas, utan kommer med fiskevattnets begagnande att framdeles förblifva såsom hitintills: Och att för öfrigt allt hvad arrendatorerne i afseende å merberörde arrendelägenheter uppodlande, hägnande och öfriga förbättring tillgöra skall derå utan någon ersättning kvarblifva utom hvad redan om husbyggnad sagdt blifvit; kommande merberörde förslag i allt annat att tjena till efterrättelse, dock endast med hänsigt å den delen af stadens jord som nu är och främst blir ledig att utarrenderas. Hvilket utslag för Stadens Äldste efter inkallandet afkunnades. — — — — —

Rätteligen utskrifvet ur Concept-Domboken, intygar: Helsingfors Rådhus Arkiv den 14 April 1875.

Ex officio:
Aug. Grönholm.

Utdrag ur Magistratens i Helsingfors stad protokoll för
nedannämnde dagar år 1846.

Den 4 November.

§ 3.

Sedan Herr Guverneuren i länet, Hans Excellence, General Lieutenanten och Riddaren af flere orden, Högvälborne, Gustaf Magnus Armfelt uppkommit och intagit Ordförande Sätet i Magistraten samt utaf Stadens Äldste Handlandene Herrar Kommerce Rådet Etholén, vice Konsulen Borgström, Wasenius och Lindroos, Bagare Åldermannen Silfverberg, Målare Åldermannen Kjällström, Logarfvare Mästarene Gardberg och Kropp, Uhrmakaren Lindström, Guld- och Silfverarbetaren Wickman samt Borgarene Lönnroth, Tötterman och Lönnfors sig infunnit, föredrogs ett här-förinnan skriftligen uppgjort förslag till vilkor för utarrendering af villor och andra landsställen å Stadens mark, hvilket förslag här intogs och lyder sålunda:

“År 1846 den 23 Oktober, sammanträdde undertecknade, som blifvit committerade att uppgöra förslag till sättet och ordningen för utarrenderingen af denna Helsingfors stad tillydande ägor, för att i detta ämne öfverlägga, hvarvid, efter inhemtade närmare upplysningar, följande ansågs böra, vid nämnde utarrenderingar iakttagas:

1:o Såvida efterskrifne ägor befinnas lediga samt i afseende å utarrendering blifvit besigtigade och till grundränta taxerade, böra desamma med görligaste första utbudas genom annonce i Stadens tidningar, hvori hugade spekulanter anvisas, att, utur Stadens Kartaverk och här nedan intagne utredning om ägornes vid synen befunna beskaffenhet och föreslagna skyldigheter för arrendator m. m., taga nödig kännedom.

2:o Skulle någon anmäla sig hugad att en eller annan lägenhet arrendera, utsättes och kungöres termin till hållande auction, och förbehåller sig Magistraten att i samråd med Stadens Äldste pröfva antagligheten af arrendeanbudet. Infinna sig icke flere spekulanter, arrenderas lägenheten till sökanden, emot vilkor som pröfvas skäliga; uteblir äfven sökanden, eller är hans anbud icke antagligt, utlyses ny auction eller öfverlägges med Stadens Äldste om lämpligaste sättet för jordens använ-

dande, intill dess tillfälle sig erbjuder, att i efterskrifven ordning få lägenheten utarrenderad.

3:o. På sätt derom tillförene är beslutadt, hafva ägorne blifvit till grundränta taxerade, sålunda att

1:sta Classens jord, bestående af plantage och trädgårdsjord af bättre slaget, blifvit åsatt i årlig grundränta å ett geometriskt Tunneland — 1 Tunna Råg.

2:dra Classens d:o, sämre plantage och trädgårdsjord, af syrligt eller emot norden vettande läge, äfvensom bättre sortens äng $\frac{7}{10}$ Tunna Råg.

3:dje Classens d:o, åker och mager sandjord samt sämre eller af vatten be-
svärade ängar $\frac{5}{10}$ Tunna Råg.

4:e Classens d:o, god men ouppodlad åkerjord och ängsmark — $\frac{4}{10}$ Tunna Råg.

5:te Classens d:o, dikade djupäffjige kärr och mossar samt icke särdeles stenige åker och ängsmarker, $\frac{3}{10}$ Tunna Råg.

6:te Classens d:o, odikade kärr och mossar äfvensom mera stenig åkerupp-
odlingsmark $\frac{2}{10}$ Tunna Råg.

7:e Classens d:o, synnerligen stenig åkeruppodlingsjord, bättre men till od-
ling otjenlige marker, samt sämre obrukade kärr och mossar, $\frac{1}{10}$ Tunna Råg.

8:de Classen. Mycket stembunden skogsmark och sandmoar, $\frac{6}{100}$ Tunna Råg.

9:de Classen. Stenhölstrige marker, der utan stembrytning eller jordpåfyll-
ning, användbar skog ej kan växa, $\frac{3}{100}$ Tunna Råg och

10:de Classen. Kala berg, stenig strand, körvägar, vattudammar med mera $\frac{1}{100}$ Tunna Råg, dock böra under arrendetiden anlagde gångar, planer, vägar och dammar, vid sedermera skeende ägoclassificationer, icke påföras lägre grundränta, än den, hvartill jorden, derå dylika anläggningar skett, skulle, efter här förut an-
gifna regler, blifvit taxerad. Och som endel af här ifrågavarande jordar hafva ett särdeles förmånligt läge, så har med afseende derå grundräntan å dem blifvit för-
ökad med 50 procent, för jord af de fem första Classerna, eller den egentliga upp-
odlingsjorden.

4:o. Då tvenne disponerade arrendejordar möta hvarannan, underhåller hvar-
dera råstängseln till halffparten, såframt ej endera vore särskildt förpliktad att ensam
stänga. I öfrigt föreskrifves sådan husbyggnad, skogsvård, plantering, park- eller
trädgårdsanläggning och hägnad mot allmänna vägar, som här efteråt för hvarje lä-
genhet särskildt blifvit föreslagen: Börande stengårdarne göras minst två alnar höga,
två aln breda nedan och en aln ofvan, betäckte med grästorfve. Och skall arrenda-
tor ställa vederhäftig borgen eller underpant för fullgörelsen af hvad i dessa delar

föreskrifves. Brister arrendator i nämnde fullgörelser, utbjuder Magistraten sådana arbeten å entreprenad till verkställande på den försumliges bekostnad.

5:o. Arrendetiden beräknas till 30 år; men har arrendator derunder förbättrat ägorne, så att vid ny taxering af grundröntan derå, densamma öfverstiger det grundröntebelopp, som vid arrendetidens början egt rum, med minst 15 procent, så berättigas arrendator till 5 års förlängning af besittningstiden, utan stegring i första arrendebeloppet. Uppgår förhöjningen öfver 15 till och med 20 procent, blir denna

förlängning	"	"	"	7 år
öfver 20 till och med 25 procent	"	"	"	10 år
öfver 25 till och med 30 d:o	"	"	"	15 år
öfver 30 procent	d:o	"	"	20 år

6:o. Lägenheterna till- och afträdas vid årets början, den 1 Januari, och det löpande årets arrende afbördas vid årets uppördsstämma; dervid den i Råg bestämde grundröntan skall gäldas i Contant efter årets medelmarkegångspris. Och skola åbyggnader, arrenderättigheten och annan arrendator tillhörig å lägenheten befintlig egendom, utgöra säkerhet för arrendets afbördande och fullgörelsen af arrendator för öfrigt föreskrifne åligganden.

7:o. Gränsar arrendejorden till sjö och vill arrendator förbehålla sig enskildt strandfisket under sina ägor, anmäle derom särskildt i Magistraten, som, i samråd med Stadens Äldste, pröfvar frågan, och der skäl förekommer, bestämmer årsafgiften för slikt fiskeri, samt undantager detsamma vid utarrenderingen af Stadens allmänna fiske-vatten.

8:o. Är arrende anbud gjordt och pröfvadt antagligt, förelägger Magistraten arrendator att inlemna ett exemplar af kartan och beskrifningen öfver lägenheten, för att med kontraktet sammanfogas, äfvensom att ställa vederhäftig borgen för fullgörelsen för sine ingångne förbindelser, för de första tio åren; hvarefter Magistraten utfärdar kontrakt (helst å tryckte blanketter) deri vilkoren noggrant och omständeligen intagas, tillika med försäkran om sådan arrendetid och förlängning deraf, som 5:te puncten innehåller, samt om full rättighet för arrendator, att sitt arrende å annan transportera, sedan sådant blifvit i Magistraten anmaldt och der kontraktets innehåll så fordrar, den nya arrendatorn ställt borgen för sig.

Föröfrigt intages i kontraktet: att arrendator skall hvart tionde år af sin besittningstid, i Magistraten begära och Sommartid föranstalta om syn å lägenheten, den en Magistratsledamot. Stads-Ingenieuren och trenne af Stadens Äldste förrätta, till utrönande af lägenhetens häfd och bruk; Instrumentet deröfver inlemnar arren-

tor till Magistraten inom nämnde tid, vid bot, motsvarande ett halft års arrende, till Stads-Cassan; Förbehållande sig Magistraten att vid sådan försummelse, på arrendators bekostnad om dylik syn förfoga.

9:o. Enabanda syn med näst förenämnde, bör arrendator senast sommaren före arrendetidens utgång föranstalta samt instrument deröfver till Magistraten inom den 1 Oktober ingifva, jemväl i de fall, han vill sig bereda sig sådan förlängning i arrendetiden som i 5:te puncten omförmäles; Hvilken förlängning, en gång åtnjuten, icke vidare kan i grund af samma kontrakt, arrendator till godo komma. Börande arrendator tillförbindas vid förlängningstidens utgång aflenna lägenheten i lika godt skick som den vid förlängningstidens början funnits hafva, vid sådant ansvar puncten 10 bestämmer.

10:o. Finnes vid tio års besigtningarna eller eljest, att arrendator vanvårdat lägenheten eller försummat sina åligganden, och är skadan af den art, att den ej kan fyllas och ersättas genom sådan entreprenad, som i 4:de puncten nämnes, förbehåller sig Magistraten att förelägga arrendator lempelig tid och vite från 10 till 100 Rubel Silfver att fylla skadan. Försittes detta vite hemfaller det Stads-Cassan och Magistraten utdömer ersättningen efter bepröfvande, samt skiljer arrendator från lägenheten. Wid nyssnämnda pröfning, äfvensom då ägorna vid arrendets utgång finnas försämrade, bör gälla som regel att skadan till Stads-Cassan ersättes med en summa, hvars ränta, efter 5 procent, motsvarar det belopp, hvarmed grundräntan, i anseende till sagde vanvård, blifver nedsatt ifrån dess vid arrende- eller förlängningstidens begynnelse taxerade belopp; Skulle åter af förekommande tvingande skäl och omständigheter arrendator eller dess rättsinnehafvare, utan eget förvällande, nödgas af Staden skiljas, från sitt arrende eller förmenas utfästad arrendeförlängning, bör sådan syn som förbemäld är, af Magistraten föranstaltas, dervid alla de byggnader, hägnader, odlings, planterings med fl. kostnader, arrendator å lägenheten nedlagt, efter förberörde grunder värderas och värdisumman ifrån Stads-Cassan, såsnart afträdet skett genast till arrendator utbetalas.

11:o. Har husbyggnad blifvit föreskrifven, får den ej utföras utan ritning, som Magistraten godkänt, och byggnaden ej heller under arrendetiden rifvas eller bortflyttas, vid ersättningsansvar.

12:o. Afträdes-syn föranstaltar Magistraten, sommaren före arrendetidens utgång; dervid ägorna ånyo taxeras samt planteringar, stängslar och odlingar öfver ses. Finnes åbyggnad med vederbörligt bifall uppförd, skall arrendator vara förpliktad, vid denna syne-förrättning bestämman huruvida han vill den afflytta eller

ej; i hvilken sednare händelse densamma värderas med afseende å material, och byggnads samt Conjuncturvärdet, af hvilka det längre kommer att gälla.

13:o. Då lägenheter med sålunda qvarblifvande åbyggnader gå på ny aucion, utbjudas de till den som vill åbyggnaderna för taxeringsvärdet lösa, och jemte öfriga förbindelser betalar högsta arrendet för jorden. Men uppgår jordarrendet dervid ej till beloppet af grundräntan, bestämmes grundräntans erläggande som primitivt vilkor, och lägenheten öfverlåtes till den som erbjuder högsta ersättning för husen, med hvilken ersättning afträdaren förbindes att sig åtnöja. Skulle likväl anbudet för husen å dylika fall öfverstiga taxeringsvärdet, hemfaller öfverskottet Stadskassan.

14:o. Åtnöjes Staden eller arrendator icke med de värden och bestämmanden som vederbörande förrättningsmän vid förenämnda besigtningar föresätta, åligger den missnöjde inom en månad efter bevisligt delfående af besigtningssinstrumentet, sådant anmäla hos Magistraten, som ofördröjligen föresätter parterne viss dag, hvartill de hvardera skola utse tvänne gode män, hvilka välja eller lotta om en femte Ledamot, som då blifver ordförande i Compromissen, och derefter pröfva och afgöra besvären: i hvilket beslut ändring icke kan sökas.

15:o. Med prydliga åbyggnader, af minst här utförda värden, böra följande villor förses, under sådana vilkor, som i puneterne 11, 12 och 13 är sagdt, nemligen:

på N:o 25. Surution	af minst 1000. Silfver Rubels värde
N:o 26. Echo	Dito 1000. d:o
N:o 28. Aspnäs	Dito 1000. d:o
N:o 29. Necken	Dito 1000. d:o
N:o 30. Hagnäs	Dito 1500. d:o
N:o 37. Berghäll	Dito 1500. d:o
N:o 39. Ilola	Dito 1500. d:o
N:o 62. Berga	Dito 1500. d:o

på N:o 66. Fjellidal — af minst 1500 Silfver Rubels värde. På villorna N:ris 15, 42 och 44 skola åbyggnader uppföras enligt af Magistraten godkände ritningar, utan att arrendator för dem godtgöres, utan eger han vid arrendets utgång husen afllytta, eller med sin efterträdare serskildt om ersättning för dem Contrahera. Men på alla öfriga härnämnde lägenheter, nemligen N:ris 17, 18, 23, 34, 35, 36, 43, 50, 51, 52, 53, 57, 58, 59, 62 och 67, må arrendator efter eget godtfinnande bygga hus eller sådant underlåta; frikallande sig Staden för all slags ersättning jemväl för dylika byggnader.

16:o. De lediga ägorna äro följande derå ränta och öfriga skyldigheter särskildt för enhvar finnas närmare specificerade:

Ägoras nummer på Stadens karta.	Hela och hundredels Tunneland jord af										Summa Tunne-land ägor.	
	1 Class.	2 Class.	3 Class.	4 Class.	5 Class.	6 Class.	7 Class.	8 Class.	9 Class.	10 Class.		
	<i>N:o 1 & 2 Forsby hemman.</i>											
	Åker	0,55	8,83	4	—	—	—	—	—	—	—	13,38
	Äng och hölindor	—	39,21	27,60	2,01	3,22	—	—	—	—	—	72,04
	Ängs uppodlingsmark	—	—	1,52	0,20	1	7,97	1,34	—	—	—	12,03
	Odlingsbar skogsmark	—	—	—	—	16,32	—	—	—	—	—	16,32
	Stenigare d:o	—	—	—	—	—	42,78	45,37	1,48	0,28	—	89,91
	Berg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	68,26	68,26
52 205	Utlemnadt till sandtägt	0,55	48,04	33,12	2,21	20,54	50,75	46,71	1,48	0,28	86,26	127,94
		—	—	—	—	—	0,77	—	—	0,23	—	1
	Grundräntan gör $73\frac{2}{10}\%$ Tunna råg. Utgående Råd- mans löneindelning circa 45 Rubel 50 kopek Silfver.											
	Kronoutlagor 21 " 50 " d:o											
	Wägbyggnad, Hällskjuts, Cleresiaflöning och kapprät- tigheter m. m. 58											
	Summa 125 Rubel S:r allt efter un- gefärlig beräkning.											
	Arrendator bör bygga stengård och plantera träd utmed allmänna lands- vägen på 308 famnar. Uppföra och vidmagthålla husbyggnad efter lag samt vårda skogen och väl häfda ägor.											
	30 års arrende med förlängningsrätt, till högst 20 år.											
	Anmärkning: Af ofvanbeskrifne ägor innehar Herr vice Consuln Wasenius till 1847 års utgång N:o 10 Strandängen och N:o 10 och 17 Stor- eller Kyrkogårdsängen, tillsammans $13\frac{1}{10}$ Tunneland, hvarföre årliga grund- räntan gör $8\frac{4}{10}\%$ Tunna Råg. Uppljningsvis nämnes, att Herr Wa- senius betalar nu i årligt arrende för nämnda ängsvidd 132 Rubel 30 kop. Silfver, samt att han förbundit sig att med ingången af år 1847 dem afträda.											

N:o 3. *Willan Anneberg.* Härtill hafva genom Kejsrerliga Senatens beslut af den 28 Maji 1834 samt Wälloffige Magistratens af den 17 November 1834 och den 19 Okto-ber 1842, följande ägor blifvit emot årligt arrende af 132 Rubel 68½ kopek Silfver, lagde, att besittas till 1875 års utgång; likväl skulle den häri ingående Jerikohagen få begagnas till

utgången af år 1876, men borde denna arrendetid, likasom för den öfriga jorden inskränkas till utgången af 1875, dertill Herr vice Konsuln Wasenius äfven bifallit.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
De till arrendet utlösta	2,84	10,49	13,44				0,25	3,90	0,28	8,33	39,13

År 1843 verkställd indestämning af Stadens ägor, hafva, utom förenämnde, följande ägor blifvit tillskiftade Willan Anneberg:

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
Åker	—	2,06	—	—	—	—	—	—	—	—	2,06
Ång och gräslindor	—	8,96	2,95	0,15	—	—	—	—	—	—	12,06
Odlingsbart kärr	—	—	—	—	0,87	—	—	—	—	—	0,87
Tillandning	—	—	—	—	—	—	5,19	—	—	—	5,19
Skog	—	—	—	—	—	—	10,32	0,09	—	—	10,41
Berg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15,38	15,38
Summa	—	11,02	2,95	0,15	0,87	—	15,51	0,09	—	15,38	45,97

Grundrentan för detta tillskott utgör 11,22 Tunna Råg. Arrendetiden till utgången af år 1875, utan förlängningsrätt.

N:o 4. *Arabia*. Enligt den 19 September 1840 ingånget arrende, har härtill, intill slutet af år 1870 emot 100 Rubel Silfver årligen, blifvit upplätne följande

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
Ägor	2,96	11,28	1,73	—	—	—	10,17	—	—	7,89	34,13

År 1843, är härtill skiftade derutöfver.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
Ångslinda	—	—	3,46	—	—	—	—	—	—	—	3,46
Skogsmark, odlingsbar	—	—	—	—	—	—	2,22	—	—	—	2,22
do och berg	—	—	—	—	—	—	—	0,34	—	1,31	1,65
Summa	—	—	3,46	—	—	—	2,22	0,34	—	1,31	7,13

Grundrentan för detta tillskott gör 1,25 Tunna Råg. Arrendetiden till 1870 års slut. Skyldighet att plantera träd och uppföra stengärd utmed landsvägen 134 famnar.

Sålänge S. Jansson innehar Sörnäs mossarna, måste villorne 15, 16 och 25 styckvis utarrenderas, och interim skiften dertill bildas, såsom här nedan är föreslaget. Likaså måste förfaras med N:o 17 och 18 sålunge Duldin disponerar Sörnäs.

Willan N:o 15 Wallgård: för en provisorisk gräns a. b. c. d. e. g. o. p. q. r. med följande ägor:

		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
	Ång och linda	—	11,18	—	1,47	—	—	—	—	—	—	12,65
	Odlingsbar mossa	—	—	—	—	—	2,48	—	—	—	—	2,48
	Skogsmark	—	—	—	—	—	—	14,88	—	—	—	14,88
	Berg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10,23	10,23
	Summa	—	11,18	—	1,47	—	2,48	14,88	—	—	10,23	40,24

Grundräntan gör $10\frac{41}{100}$ Tunna Råg. Stengård uppföres och träd planteras utmed landsvägen 362 famnar. 30 års arrende med förlängningsrätt.

N:o 17. Bäckdahl och N:o 18. Höggård, tillskiftade ägor, som sålänge Sörnäs af Duldin disponeras, böra i sammanhang utarrenderas.

		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa
4)	Skogsmark	—	—	—	—	—	—	—	14,60	—	—	14,60
6)	Berg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13,62	13,62
	Summa	—	—	—	—	—	—	—	14,60	—	13,62	28,22

Grundränta gör 1 Tunna Råg; men som arrendator ålâge plantera träd och uppföra stengård, utmed landsvägen 320 famnar, torde frihetstid (15 år) böra beviljas. Arrendetiden bör räcka till 1863 års slut, då Sörnäs arrendet utgår.

Willan N:o 23 Hörneberg.

		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
	Skogsmark och berg	—	—	—	—	—	—	9,72	—	—	11,57	21,29

Grundräntan gör $1\frac{1}{10}$ Tunna Råg. 30 års arrende, 20 år förlängningsrätt. Stengård och plantering utmed landsvägen 233 famnar, åläggas arrendator.

Willan N:o 25. Surutoin, provisionel gräns r. q. o. y. h. i. k. l. m. n. s. t. u. med följande ägor:

		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
6	Åker	—	1,58	—	—	—	—	—	—	—	—	1,58
	Ång och lindor	—	11,03	—	—	0,57	1,34	—	—	—	—	12,94
	Skogsmark	—	—	—	—	—	—	5,41	4,82	—	—	10,23
	Berg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24,32	24,32
	Summa	—	12,61	—	—	0,57	1,34	5,41	4,82	—	24,32	49,07

Grundröntan gör 10 $\frac{3,4}{100}$ Tunna Råg och med 50 procents förhöjning för de fem första Classerne — 14 $\frac{8,0}{100}$ Tunnor Råg. Trädplantering och stengård utmed landsvägen 417 famnar. Körväg bör öppen lemnas ifrån allmänna landsvägen till Janssonska kärret eller från n. till y. Arrendator borde berättigas att hålla brygga och simhus i stranden vid w. Husbyggnad på berget vester om Kauraholms backen, försköning medelst trädplantering och skogsvård, borde föreskrifvas. — Arrendetiden 30 år med förlängning, 5 års frihet synes lempelig i anseende till den dryga stengården och sterila omgifningen vid bohlstaden.

Willan N:o 26. Echo, ägor:

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
Åker	—	0,76	—	—	—	—	—	—	—	—	0,76
Odlingsbart kärr	—	—	—	—	—	—	2,57	—	—	—	2,57
Steniga backar	—	—	—	—	—	—	—	5,92	—	—	5,92
Berg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13,91	13,91
Summa	—	0,76	—	—	—	—	2,57	5,92	—	13,91	23,16

Grundröntan 1 $\frac{2,8}{100}$ Tunna Råg och med 50 procents förhöjning för 2:a Classen 1 $\frac{5,0}{100}$ Tunna Råg. Stengård eller ledstäng längs landsvägen jemte trädplantering — 154 famnar. 30 års arrende och förlängning, 10 års frihet. Husbyggnad och försköning medelst skogsvård och trädplantering föreläggas som vilkor.

Willan N:o 28. Aspnäs. (med endel af 27 utarrenderas intill 1873 års slut eller sålänge Eckstein besitter Kauraholms åkern.) Ägor med gränsen a. b. c. d.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
Åker	—	5,75	—	—	—	—	—	—	—	—	5,75
Linda	—	—	0,75	—	—	—	—	—	—	—	0,75
Backe	—	—	—	—	—	—	2,32	—	—	—	2,32
Berg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,89	0,89
Summa	—	5,75	0,75	—	—	—	2,32	—	—	0,89	9,71

Grundröntan 4 $\frac{5,4}{100}$ Tunna Råg, och med 50 procents förhöjning för 2:a och 3:e Classerne 6 $\frac{7,4}{100}$ Tunna Råg. Stengård, ledstäng och trädplantering längs vägen 152 famnar. Husbyggnad, trädgårds och parkanläggning föreskrifvas som vilkor.

Willan N:o 29. Necken, ägor:

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
Åker	—	1,22	—	—	—	—	—	—	—	—	1,22
Linda och tillandning	—	—	0,85	—	—	—	0,25	—	—	—	1,10
Backor	—	—	—	—	—	—	—	1,80	—	—	1,80
Berg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,40	2,40
Summa	—	1,22	0,85	—	—	—	0,25	1,80	—	2,40	6,52

Grundränta $1\frac{4}{100}$ Tunna Råg och med 50 procents förhöjning på 2:a och 3:e Classerne. — $2\frac{6}{100}$ Tunna Råg. Stengård eller ledstång och trädplantering 100 famnar utmed landsvägen. Arrende 30 år med förlängningsrätt. Husbyggnad, trädgårdsanläggning och försköning medelst trädplantering föreläggas arrendator.

Willan N:o 30. Hagnäs, ägor:

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
Åker	—	0,11	0,25	—	—	—	—	—	—	—	0,36
Linda och tillandning	—	—	0,75	—	—	0,15	—	—	—	—	0,90
Backe och berg	—	—	—	—	—	—	4,17	—	—	4,85	9,02
Summa	—	0,11	1,00	—	—	0,15	4,17	—	—	4,85	10,28

Grundräntan $1\frac{7}{100}$ Tunna Råg och med 50 procents förhöjning för 2:a och 3:e Classerne $1\frac{7}{100}$ Tunna Råg. Trädplantering samt stengård eller ledstång mot landsvägen 131 famnar. Arrendetid 30 år med förlängningsrätt. Husbyggnad, trädgårdsanläggning och trädplantering föreläggas arrendator.

Anmärkning: Herr Rådman Crohns innehar 2 Tunne $12\frac{1}{2}$ Kappeland berg till lastageplats, härstädes till 1873 års utgång, mot årligt arrende 2 Rubel 86 kopek Silfver.

N:o 32. Broholms badhusteritorium. Innan köpman Langéen förevisar planritning och Kontract angående badhustomten, kan ej utredas om och huru mycket jord, här finnes disponibel för staden.

Willan N:o 34. Brogård.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
Ägor	—	0,54	0,38	—	—	—	—	0,26	—	0,46	1,64

Grundräntan $\frac{6}{100}$ Tunna Råg och med 50 procents förhöjning för 2:a och 3:e Classen $\frac{9}{100}$ Tunna Råg. 1 års arrende.

Willan N:o 35. Holmnäs.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
Ägor	—	1,03	—	—	—	—	1,26	—	—	0,52	2,81

Grundröntan $\frac{8,5}{100}$ Tunna Råg och med 50 procents förhöjning för 2:a Classens $\frac{6,2}{100}$ Tunna Råg. I öfrigt lika med N:o 34.

Willan N:o 36. Sandsberg.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
Ägor	—	0,54	—	—	—	—	1,09	—	—	1,31	2,94

Grundröntan $\frac{3,0}{100}$ Tunna Råg, och med 50 procents förhöjning för 2:a Classen $\frac{6,9}{100}$ Tunna Råg. I öfrigt lika med N:o 34.

Willan N:o 37. Berghäll, disponibla ägor:

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
Åker	—	2,39	—	—	—	—	—	—	—	—	2,39
Linda	—	—	2,00	—	—	—	—	—	—	—	2,00
Kärr och mossar . . .	—	—	—	—	—	—	6,69	—	—	—	6,69
Backar	—	—	—	—	—	—	0,95	6,35	—	—	7,30
Berg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42,30	42,30
Summa	—	2,39	2,00	—	—	—	7,64	6,35	—	42,30	60,68

Grundröntan $\frac{4,24}{100}$ Tunna Råg, och med 50 procents förhöjning för 2:a och 3:e Classerne $\frac{5,32}{100}$ Tunna Råg. Stengård eller ledstäng samt plantering utmed vägarne — 733 famnar. 30 års arrende och förlägningsrätt. (10 års frihet.) Husbyggnad, trädgård och trädplantering föreläggas arrendatorn.

Willan N:o 39. Hola, ägor:

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
Åker	—	2,64	—	—	—	—	—	—	—	—	2,64
Mossa	—	—	—	—	—	—	0,15	—	—	—	0,15
Backar	—	—	—	—	—	—	1,41	—	—	—	1,41
Berg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,29	2,29
Summa	—	2,64	—	—	—	—	1,56	—	—	2,29	6,49

Grundröntan $\frac{1,8,9}{100}$ Tunna Råg och med 50 procents förhöjning på 2:a Classen — $\frac{2,8,2}{100}$ Tunna Råg. Stengård eller ledstäng samt trädplantering längs vägen 83 famnar. 30 års arrende och förlägningsrätt. Husbyggnad, trädgård och trädplantering föreläggas arrendator.

Willan N:o 42. Alpen, ägor:

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
Kärr	—	—	—	—	—	—	18,57	—	—	—	18,57
Backar	—	—	—	—	—	—	4,92	9,87	—	—	14,79
Berg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29,90	29,90
Summa	—	—	—	—	—	—	23,49	9,87	—	29,90	63,26

Grundröntan $3\frac{25}{100}$ Tunna Råg. 30 års arrende med förlängningsrätt högst till 20 år. Stengård och plantering längs Thölovvägen 250 famnar. (Frihetsår?)

Farmen N:o 43. Malm.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
Kärr och mossar	—	—	—	—	—	—	8,28	—	—	—	8,28
Backar	—	—	—	—	—	—	—	28,37	—	—	28,37
Berg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22,26	22,26
Summa	—	—	—	—	—	—	8,28	28,37	—	22,26	58,85

Grundröntan $2\frac{75}{100}$ Tunna Råg. 30 års arrende och högst 20 års förlängning.

Willan N:o 44. Wiksberg, ägor:

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
Åker	—	1,54	—	—	—	—	—	—	—	—	1,54
Kärr och mossar	—	—	—	—	—	3,43	11,00	—	—	—	14,43
Backar	—	—	—	—	—	—	12,16	5,97	—	—	18,13
Berg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25,17	25,17
Summa	—	1,54	—	—	—	3,43	23,16	5,97	—	25,17	59,27

Grundröntan $4\frac{60}{100}$ Tunna Råg. Stengård och plantering mot vägen på 146 famnar. 30 års arrende och högst 20 års förlängning.

Willan N:o 45. Tallberg. Herr Vice Kosuln Wasenius har upplyst att öfverenskommelse blifvit träffad med Herr Commerce Rådet Kiseleff om afträde till staden af en del hithörande ägor, deröfver protocoll i Magistraten skall blifvit fördt, äfvensom häfdegränsen å karta blifvit markerad; men innan närmare besked härom förnummits, kan ej uppges hvad nu utarrenderas borde.

Willorne N:ris 50, 51, 52 och 53 tillskiftade ägor, hvilka först efter 1852 års stat dem tillfalla, kunna emellertid utarrenderas, mot skyldighet att vårda skogen och rättighet att begagna jorden till bete eller odling. Dessa äro:

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
Kärr	—	—	—	—	—	—	9,83	—	—	—	9,83
Skogsmark	—	—	—	—	—	—	4,43	13,65	—	—	18,08
Berg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13,51	13,51
Summa	—	—	—	—	—	—	14,26	13,65	—	13,51	41,42

Grundröntan gör $2\frac{30}{100}$ Tunna Råg.

Willan N:o 57. Stengård tillskiftade ägor, som falla dertill först vid utgången af den nuvarande Furuhjelmiska (Welenska) arrendetiden, kunna medlertid utarrenderas, mot skyldighet att uppföra stengård och plantering mot landsvägen på 47 famnar. Dessa ägor utgöra :

		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
7)	Äker	—	3,25	—	—	—	—	—	—	—	—	3,25
8)		—	0,78	—	—	—	—	—	—	—	—	0,78
9)		—	—	—	—	—	—	0,17	3,79	—	—	3,96
10)		—	—	—	—	—	—	—	—	—	4,19	4,19
	Summa	—	4,03	—	—	—	—	0,17	3,79	—	4,19	12,18

Grundräntan gör $3\frac{1}{10}$ Tunna Råg.

Willan N:o 58. Edet tillskiftade ägor, som först med ingången af 1886 kan dermed förenas och å hvilka ägor förre Guldsmeden Strömsten bygt hus och verkstält odling. bestå af:

		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
6.	Äker	—	0,26	—	—	—	—	—	—	—	—	0,26
7.	Kärr	—	—	—	—	—	—	0,53	—	—	—	0,53
8)	Backar och berg	—	—	—	—	—	—	—	2,03	—	2,05	4,08
9)	Summa	—	0,26	—	—	—	—	0,53	2,03	—	2,05	4,87
10)												

Grundräntan gör $\frac{3}{10}$ Tunna Råg. — Såvida Strömsten är vorden borgare i staden, så föreslås på det nödortfittig bergning honom må beredas, att dessa $4\frac{8}{10}$ tunnland jord må af honom eller dess rättsinnehafvare besittas intill år 1863, afgiftsfritt, hvartill han jemlikt Magistratens protokoll af den 21 Augusti 1837 är berättigad, såvidt åker 6 angår.

Willan N:o 59. Taipale tillskiftade ägor, som i förening med Ekholmska åkern först i början af år 1855, kunna såsom villa utbjudas, borde intill dess utarrenderas, mot skyldighet att vårda skogen — bestå af:

Förre Guldsmeden Strömstens intagor utöfver beslutet af den 21 Augusti 1837 :

		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
3.	Kärr	—	—	—	—	—	—	0,45	—	—	—	0,45
4.	Hage med berg	—	—	—	—	—	—	1,19	—	—	0,31	1,50

Odisponerad jord:

		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
5.	Kärr	—	—	—	—	—	—	1,27	—	—	—	1,27
6.	Skogsbackar	—	—	—	—	—	—	—	7,35	—	7,44	14,79
	Summa	—	—	—	—	—	—	2,91	7,35	—	7,75	18,01

Grundröntan gör $\frac{8,1}{100}$ Tunna Råg.

Willan N:o 62. Berga innefattar följande ägor:

Titulair Rådet Sedmigradskys arrende till utgången af år 1849 mot 11 Rubel 72 kopek årligen:

		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
1.	Åker	—	1,06	—	—	—	—	—	—	—	—	1,06
2.	Linda	—	0,21	—	—	—	—	—	—	—	—	0,21
3.	Backar	—	—	—	—	—	—	0,31	—	—	—	0,31
4.	Trädgård med tomt . .	0,17	—	—	—	—	—	0,20	—	—	—	0,37
	Summa	0,17	1,27	—	—	—	—	0,51	—	—	—	1,95

Grundröntan gör $1\frac{11}{100}$ Tunna Råg och med förhöjning till 50 procent för 1:a och 2:a Classens jord $1\frac{6,4}{100}$ Tunna Råg.

Odisponerad jord:

		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
	Ängslindor	—	—	—	—	—	2,25	0,82	—	—	—	3,07
	Mossa	—	—	—	—	—	—	6,81	—	—	—	6,81
	Skogsmark	—	—	—	—	—	—	9,71	—	—	—	9,71
	Berg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17,68	17,68
	Summa	—	—	—	—	—	2,25	17,34	—	—	17,68	37,27
	Grundröntan $2\frac{3,6}{100}$ Tunna Råg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Summa Summarum	0,17	1,27	—	—	—	2,25	17,85	—	—	17,68	39,22

Hela grundröntan gör $3\frac{4,7}{100}$ Tunna Råg, och med ofvannämnda förhöjning 4 Tunnor Råg. Skyldigheten att plantera och uppföra stengård eller ledstång mot vägen 110 famnar, åligger arrendator. 30 års arrendetid och förlängning. Mellankommer ej särskild öfverenskommelse med Titulair Rådet Sedmigradsky, kunde den odisponerade jorden utarrenderas till — 1849 års slut, mot skyldighet att vårda skogen, väl skjöta ägora, eller och med utarrenderingen till sagde tid anstå.

Willan N:o 66. E'jell Dahl, ägor:

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
Åker		2,00	2,06			—	—	—	—	—	4,06
Linda				0,94			—	—	—	—	0,94
Backar och berg							4,16	7,74		30,86	42,76
Summa	—	2,00	2,06	0,94		—	4,16	7,74		30,86	47,76

Grundröntan $4\frac{2}{100}$ Tunna Råg och med 50 procents förhöjning för 2, 3 och 4:de Classerne $5\frac{4}{100}$ Tunna Råg. Plantering samt stengård eller ledstänger mot landsvägen 165 fannar. 30 års arrende med förlängning. Husbyggnad, trädgård och parkanläggning föreläggas arrendatorn.

Farmen N:o 67. Sandnäs, 30 års arrende med förlängning.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
Mossa							9,00				9,00
Skogsmark							8,66	15,09		14,41	38,16
Summa							17,66	15,09		14,41	47,16

Grundröntan $2\frac{2}{100}$ Tunna Råg. Vägen från Edisviken åt Sandvik får ej stängas.

Willan N:o 95. Högholm jemte Paloholm N:o 44, ägor:

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Summa.
Måssa							0,45				0,45
Bättre skogsmark							3,67				3,67
Backar								20,51			20,51
Berg										20,88	20,88
Summa							4,12	20,51		20,88	45,51

Grundröntan gör $1\frac{8}{100}$ tunna råg. 30 års arrende med förlängningsrätt.

Tid och ort föreskrifne.

B. W. Alftan.

C. W. Gylden.

H. Borgström.

G. Fagerström.

A. J. Lönnroth.

som upplästes och hvaremot Borgaren Lönnroth gjorde den anmärkning, att grundröntan för ifrågavarande landsställen vore alltför dryg och borde skäligen nedsättas.

De öfrige Stadens Äldste hade för närvarande emot ofvanstående förslag icke något att påminna; dock förbehöllo sig en del att närmare få genomgå och begrunda sagde förslag samt sig derefter vidare utlåta, hvilket af Herr Gouverneuren och Magistraten bifölls samt hvarföre saken lemnades beroende till Onsdagen den 11 dennes kl. XII, då Stadens Äldste, som dessförinnan ägde här å Rådhuset genomläsa oftasagde förslag, borde afgifva sitt slutliga utlåtande.

Den 11 November.

§ 3.

Sedan Herr Gouverneuren i länet General Lieutenanten och riddaren af flere orden, Högvälborne Grefve G. M. Armfelt uppkommit och Ordförande sätet i Magistraten intagit samt utaf Stadens härtill inkallade Äldste Handlandene, Vice konsulen Borgström, Decker och Lindroos, Bagare Äldermannen Silfverberg, Logarfware Mästarene Gardberg och Kropp jemte Guld- och Silfver-Arbetaren Wickman sig infunnit, företogs härtill beroende blefne, den 4 dennes under § 3 handlagda ärendet, rörande villkors bestämmande för utarrenderingen af åtskilliga landsställen eller villor å det denne Helsingfors stad i Nåder donerade ägoområde; Och voro Stadens Äldste ense om det skriftliga förslag till berörde villkor, som finnes uti Magistratens redansagde dag i ämnet förda protokoll ordagrant intaget.

Efter skedd anmärkning derom, att Herr Gouverneuren och Magistraten genom laga kraft vunnet utslag den 14 Oktober förlidet år redan särskildt pröfvat frågan om stadens ägors indelning i villor eller landsställen och att samma utslag innehåller åtskilliga bestämmanden äfven om grunderna och vilkoren för nämnda indelning, öfverlade Herr Gouverneuren och Magistraten samt stannade i följande

Utslag:

Så vidt i fråga varande förslag till villkor för utarrenderingen af villor å denne Helsingfors stads ägor icke är stridande emot Herr Gouverneurens och Magistratens den 14 Oktober förlidet år vidtagna, i protokollet ofvanföre åberopade Utslag, pröfva Herr Gouverneuren och Magistraten skäligt berörda förslag till efterrättelse härmed fastställa, till följe hvaraf de hus och åbyggnader, hvilka blifvande innehafvare af villor åläggas att efter utaf Magistraten pröfvade och gillade ritningar uppföra, icke åsättas något penningevärde på förhand, äfvensom någon ersättning för sådan åbyggnad såsom ej heller för andra tillgöranden icke kommer att utur Stads-Cassan utbetalas; Och komma årliga arrendeafgifterna, hvaraf grundrätten

skall utgå i penningar efter hvarje års medelmarkegång, att afbördas icke, på sätt förslaget innehåller, vid de vanliga uppbördsstämmorna för andra Stadens inkomster, utan straxt efter arrendearens utgång. För öfrigt skola de sålunda godkända vilkoren icke oundvikligen förblifva för en längre framtid, då andra förhållanden kunna uppkomma, gällande, utan afse endast de villor som för närvarande äro eller snart blifva lediga och således äfven innan kort skola utarrenderas, utan är det Herr Gouverneuren och Magistraten förbehållet att i merberörda vilkor framdeles göra de ändringar, rättelser och tillägg, som af omständigheterna då kunna påkallas, hvilket Stadens Äldste förständigades samt hvarefter Hans Excellence Herr Gouverneuren uppsteg och bortgick.

Rätteligen utskrifvet ur Concept-Domboken, intygar. Helsingfors Rådhus Arkiv, den 14 April 1875.

Ex officio:
Aug. Grönholm.

N° 2.

**Utskottsbetänkande rörande användande af det
Helsingfors stadskommun tillkommande belopp af 1874 års
bränvinsbränningsskatt.**

Jemte utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 5 November 1875 har utskottet emottagit en från Magistraten till Fullmäktige inkommen skrivelse af den 27 förutgångna Oktober, hvarigenom Magistraten, med anmälan att det enligt Kejs. kungörelsen af den 21 juli 1873 Helsingfors stad tillkommande belopp af 1874 års bränvinsbränningsskatt blifvit med 4,478 mark 99 penni å länets ränteri lyftadt, anhållit om underrättelse för hvilket ändamål medlen borde användas.

Senast blefvo de staden tillfallna enahanda medlen, uppgående till 2,738 mark 44 penni, använda för den nyinrättade läsesalen för arbetsklassen. Detta användningssätt var utom all fråga godt, och medlen torde sålunda otvifvelaktigt hafva varit önskad frukt. Många inrättningar finnas emellertid i staden, som lika väl vore i behof af understöd och i tillfälle att derigenom verka mycket godt. Och då berörda läsesal genom det undfådda bidraget torde vara för någon tid framåt i anseende till sin ekonomiska existens tryggad, samt det synes vara skäl att icke genom för täta understöd åt samma inrättning betaga densamma kraft och håg att uppehålla sig sjelf, har utskottet ansett sig böra förorda ett annat användningssätt för denna gång.

Det är känt, att stadens folkskolväsen haft och allt fortfarande har att kämpa mot svårigheter af särskilda slag, mer eller mindre föranledda af ekonomiskt trångmål. En följd deraf har varit, att folkskolan mindre än önskligt vore kunnat genom premier eller andra understöd uppmuntra till skolgång och en redlig lefnadsvandel äfven efter skoltidens slut. Och en sådan uppmuntran vore likväl synnerligen på sin plats i en kommun der ett ordnadt folkskolväsen är jemförelsevis ungt och något skoltvång icke finnes; den anses ej ens under lyckligare förhållanden kunna umbäras. — Det är tvenne olika metoder, som vanligen följas vid i frågavarande sida af folkskolans verksamhet. Den ena afser att genom mindre belöningar i form

af kläder, böcker eller andra skoltillbehör, någon gång äfven mindre penningesummor, under skoltiden utmärka och uppmuntra de mera framstående eleverna på hvarje klass. Den andra metoden åter har till ändamål att åt någon eller några af skolans mest framstående, utgående elever eventuelt gifva ett jemförelsevis stort penningeunderstöd, placeradt t. ex. i sparbank eller kapitalförsäkringsanstalt, hvilket understöd elev, som kunde förete intyg öfver hedrande vandel jemväl efter skoltidens slut, egde med fri förfogningsrätt utbekomma efter uppnådd myndig ålder, vid giftermål eller bosättning, m. fl. dylika tillfällen. Isynnerhet sistnämnda förfaringsätt har visatt sig ändamålsenligt, och mången nyttig samhällsmedlem har väl derigenom räddats från trångmål, som hotat att störa hans redbara utveckling. Men för att härutinnan kunna verka med tillräckliga krafter samt framför allt konsekvent och utan afbrott, fordras donerade kapital, af hvilka endast räntan årligen användes.

Folkskolans behof af mindre premier har hittills på olika sätt fylts. Bland annat hade utskänkningsbolaget anslagit en del af sin vinst under år 1874 för ändamålet. För de större understöden åter har under sistlidet år direktionen för stadens sparbank af de två senaste årens bankvinst donerat ett stående kapital af tillsammans 2,000 mark. Medlen hafva utan närmare föreskrifter öfverlemnats till Folkskoldirektionen, som likväl i anseende till kapitalets relativa litenhet ännu icke gjort något direkt bruk af detsamma. Vid sådant förhållande synes det utskottet vara lämpligt, att jemväl anslå ifrågavarande bränvinsmedel till samma goda ändamål, hvarigenom begynnelse-kapitalet komme att mer än tredubblas. De förenade medlen skulle sålunda bilda en stående fond, hvaraf endast de årliga räntorne finge af Folkskoldirektionen disponeras. Och torde det icke vara skäl att härutinnan genom några vidare föreskrifter binda Direktionen, som säkerligen icke skall underlåta att med stöd af sin närmare inblick i stadens folkskolförhållanden göra det bästa möjliga bruk af medlen.

I enlighet med ofvanstående får utskottet således vördsamt föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att det af 1874 års bränvinsbränningsskatt staden tillkommande belopp 4,478 mark 99 penni öfverlemnas till Folkskoldirektionen, för att med de af stadens sparbank donerade 2,000 mark förenas till en stående fond, hvaraf räntorna enligt Folkskoldirektionens pröfning böra användas till understöd åt folkskolans mest förtjente, utgående elever och i sådant afseende till deras fria förfogning utbetalas vid myndigblifvande, giftermål, bosättning eller andra dylika tillfällen,

under vilkor att intyg öfver hedrande vandel jemväl efter skoltideus
slut företes; samt
att Magistraten måtte i skrifvelse om detta Stadsfullmäktiges beslut
underrättas, i afseende å såväl egen kännedom som Drätselverkets
och Folkskoldirektionens förständigande.

Helsingfors, den 12 januari 1876.

F. K. Nybom.

N. Chr. Westermarck.

Ad. Wasenius.

Utskottsbetänkande med anledning af gjordt expropriationsanbud för särskild Helsingfors stad tillhörig, för ett tillämnadt tukthusfängelse bestämd mark.

Jemte utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 18 November 1875 emottaget af Utskottet färdigt emottaga en från Bestyrelsen för uppförande af tukthusfängelse i Helsingfors till Magistraten aflåten och af Magistraten jemte skrifvelse af den 6 i sagda månad till Stadsfullmäktige öfverlemnad, så lydande skrift:

„Bestyrelsen
för
uppförande af tukthus-
fängelse i Helsingfors.

*Helsingfors den 1
November 1875.
N:o 25.*

Till Magistraten i Helsingfors.

Sedan syn och värdering i afseende å expropriation af den för tukthuset bestämda mark blifvit verkställda, men förening, beträffande ersättningens belopp, icke kunnat åvägbringas emellan de å Kronans vägnar, å ena, samt vederbörande jord- egares och innehafvares vägnar, å andra sidan utsedde värderingsmän, har Hans Kejsrerliga Majestät, enligt hvad Civil-expeditionen i Kejsrerliga Senaten för Finland uti skrifvelse för den 21 nästlidne Juni meddelat, ej godkänt ens de värden, vid hvilka Kronans värderingsmän stannat, utan anbefallt Bestyrelsen att, efter noggrann pröfning af markens och byggnadernes verkliga värde, erbjuda vederbörande jord- och husegare det samma, samt, i händelse desse deråt icke nöjdes, underkasta värderingen domstols pröfning på sätt § 13 i Nådiga förordningen af den 12 December 1864 derom närmare innehåller, dervid det tillika ålägg Bestyrelsen att, derest det af Bestyrelsen gjorda anbud icke af domstolarne godkändes, i vederbörlig ordning draga saken ända till Kejsrerliga Senatens Justitie Departements pröfning.

Med anledning häraf har Bestyrelsen anmodat Adjointen

hos Öfverdirektören för landtmäteriet, Kammarrådet C. Nyberg och Öfverarkitekten L. I. Lindqvist att hvar för sig värdera, den förre de för tukthuset bestämda jordstycken och den senare de derå uppförda byggnaderna.

Efter det bemälda personer fullgjort detta uppdrag och till Bestyrelsen inkommit med värderingsinstrumenter, har Bestyrelsen, på grund af dessa instrumenter och den kännedom om förhållandene, Bestyrelsen genom besök å stället förskaffat sig, tagit saken i öfvervägande och dervid stannat i följande beslut.

Af stadens mark har för ändamålet exproprierats inalles 23,898 tunneland, hvilka värderats af Kronans värderingsmän till 19,107 mark, och af stadens till 23,898 mark.

Då den skog, som å dessa marker förekommer, är ytterst obetydlig, har Bestyrelsen funnit den af Kronans värderingsmän gjorda åtskilnad i ersättningen för skogs- och bergsmarken vara obillig; hvarför Bestyrelsen, med godkännande i öfrigt af det värde desse värderingsmän åsatt ifrågavarande mark, ansett ersättningen till staden böra utgå efter 700 mark per tunneland med 16,728 mark 60 penni, tillökt med 271 mark 40 penni, godtgörelse för den å sagde marker växande ringa skogen, eller med inalles sjuttontusen (17,000) mark.

Denna summa sjuttontusen mark får Bestyrelsen i omförmäldt afseende härigenom erbjuda staden: och anhåller Bestyrelsen att i sinom tid blifva underrättad huruvida staden åtnöjes med denna ersättning eller ej. Helsingfors den 1 November 1875.

På Bestyrelsens vägnar:

G. v. Alfthan.

Berndt Ahnger?

Och har Magistraten i sin ofvan omförmälda skrifvelse ansett sig böra framhålla huruvida skäl vore att åtnöjas med den erbjudna summan, då den samma icke ens motsvarade den af kronans värderingsmän bestämda ersättningen.

Beträffande den tidigare gången af förevarande expropriationsärende

har utskottet inhemtat följande. — I skrifvelse af den 21 Maj 1874 förordade guvernören i länet hos Kejsersliga Senaten i fråga varande plats såsom den lämligaste för ett tukthusfångelse i stadens närhet. Sedan Magistraten och stadens äldste blifvit i saken hörda och förklarar sig under vanliga expropriationsvilkor vilja afstå den del af platsen, som tillhörde staden, förordnade Kejsersliga Senaten den 9 Mars 1875, att expropriation skulle för ändamålet i vanlig ordning försiggå. Den 10 derpåföljda Juni förrättades af Länelandtmätaren J. Rosberg den i 6 § af Kejs. expropriationsförordningen af den 12 December 1864 föreskrifna syn och värdering af marken. Till värderingsmän hade kronan utsett Länecagnonomen A. T. Forssell och Häradskrifvaren C. F. Ekholm samt staden Bagaremästaren G. U. Sandberg och Konsuln N. Kiseleff. Till stadens ombud vid förrättningen hade Lagman A. F. Jansson utsetts, och af Magistratens ledamöter voro Rådmännen Cadenius och Salin tillstädes. Jemlikt den af Länelandtmätaren Rosberg upprättade, förrättningsinstrumentet bifogade beskrifningen öfver den exproprierade marken består stadens andel i densamma af 7,928 tunnland skogsmark och 15,970 tunnland berg, eller tillsammans 23,898 tunnland. Kronans värderingsmän uppskattade skogsmarken till ett värde af 1,000 mark och bergarealen till 700 mark pr tunnland, hvaremot stadens värderingsmän funno ett pris af 1,000 mark pr tunnland af hela arealen vara skäligt. Skillnaden emellan värderingssummorna var sålunda 4,791 mark, men är genom nu föreliggande anbud ökad till 6,898 mark.

Enligt utskottets åsigt gäller det i förevarande ärende numera ej allenast några tusen mark större eller mindre ersättning för ett från staden exproprieradt område, utan äfven och framför allt om staden vill foga sig i en åsigt, som synes fordra oberäkneliga eftergifter, men sjelf icke medgifver minsta jemkning. Då kronans och stadens utsedde värderingsmän icke kunnat förena sig om värdet af ifråga varande mark, och det icke borde å den ena sidan förutsättas mindre förmåga eller god vilja att rätt bestämma detta värde, än å den andra, tyckes ett billigt tillmötesgående hafva bort framkalla ömsesidiga eftergifter, och icke den ena parten hafva egt skäl att än ytterligare nedpruta sina egna förtroendemäns uppskattning. I fall af utsigt till fredlig öfverenskommelse i saken hade utskottet gerna velat tillstyrka någon mindre eftergift från stadens sida af det genom dess värderingsmän bestämda värdet. Under nuvarande förhållanden deremot vore det åtminstone i analogi med kronans förfarande, om äfven staden å sin sida ansåge, att dess med värderingsuppdraget ombetrodde män för litet sett stadens fördel till godo, och att

således det af dem beräknade värdet borde med några tusental mark höjas; men i detta afseende anser utskottet staden böra skänka *sina* värderingsmän större förtroende. Och ehuru tydligt är att värdet för jord, som tillhör en snabbt framåtskridande stad, tilltager i geometrisk progression, och att således det af stadens värderingsmän åsatta värdet snarare är för lågt än för högt tilltaget, anser likväl utskottet skäl vara att staden dermed nöjes. Men å andra sidan torde detta värde icke heller kunna i minsta mån nedsättas. Det är väl en princip, som finnes i särskilda fall af jorduppskattning i lag föreskrifven, att skilnad bör göras emellan en för skogväxt tjenlig mark och berg. Denna princip hafva i detta fall ej mindre stadens värderingsmän än Bestyrelsen för tukthusfängelset lemnat å sido; men under det de förre dervid med skäl kunnat stödja sig på den mening i § 2 af ofvan åberopade förordning, som stadgar att afseende bör fästas jemväl å *särskilda beräkningsgrunder* för markens värde, äfvensom å det kända förhållande att inkomst af stadsjord i flertalet fall beräknas efter dess användbarhet såsom tomt och upplagsplats, men icke såsom odlad jord, har deremot bemälda Bestyrelse ansett ofvan berörda skilnad böra förfalla, emedan skogsmarken för det närvarande bär endast obetydlig skog. Det borde likväl vara klart, att värdet af en mark såsom sådan, då den för evärdeliga tider afhändes egaren, icke får ställas i beroende af så tillfälliga förhållanden. Det synes utskottet att kronans värderingsmän väl sökt samvetsgrant uppskatta markens värde, men att de dervid sett förhållandena nog mycket ur jordbruks synpunkt; hvaremot stadens värderingsmän tagit i betraktande ej allenast den säregna naturen och användningen af stadsjord utan äfven, på sätt åberopade 2 § i Kejs. förordningen förskrifver, „de inkomster och fördelar egaren kunnat af det afträdde i dess dåvarande skick bereda sig“. Ty om äfven i fråga komna mark icke för närvarande inbringar staden direkt inkomst, så torde det likväl vara uppenbart att den, t. ex. genom upplåtande på evärdeligt arrende, skulle kunna tillföra staden en inkomst, som ingalunda understege räntan å det kapital, som stadens värderingsmän bestämt såsom lösen. Vid jmförelse med arrendebe-
 loppen för närbelägen, lika beskaffad mark, som endast för några år till enskild besittning upplåtits, skall sannolikheten af detta förhållande klart framgå. Såsom ett talande exempel vill utskottet endast framhålla, att bolaget „Helsingfors aktiebostäder“ för en af skogsmark och berg bestående samt med i fråga varande lika belägen jordareal af 8,09 tunnland, funnit sig kunna under 50 års tid, räknadt från den 31 December 1873, betala en arrendeafgift

af 800 mark om året, motsvarande en årlig inkomst för staden af inemot 100 mark från tunnlandet. Det kapital, hvartill i fråga varande mark om inemot 24 tunnland af stadens värderingsmän uppskattats, skulle deremot efter beräkning af 5 procents ränta lemna en årlig inkomst af endast 50 mark per tunnland, utan möjlighet att någonsin förökas, men med fara att genom penningevärdets säkra om ock långsamma sjunkande småningom förminsкас. Och härtill kommer ännu, att denna marks användande för det improduktiva ändamål, hvartill den nu är afsedd, otvifvelaktigt kommer att verka fränstötande och minska lusten för anläggningar å hela den omgifvande trakten — en af stadens vackraste och dyrbaraste i dess omgifningar — då deremot platsens upplåtande för bostäder och villor samt möjligen äfven för industriella företag skulle verka lifvande och derigenom öka värdet af stadens egor i omnejden.

I betraktande af alla dessa omständigheter kan utskottet icke annat finna, än att staden bör förklara sig icke vara nöjd med det i förestående måtto gjorde anbudet, hvilket förty må underkastas domstols pröfning.

Närmare formuleradt blefve utskottets förslag:

att Stadsfullmäktige, såsom svar på det af Bestyrelsen för uppförande af tukthusfängelse invid Helsingfors gjorda anbud rörande böen för den från stadens område exproprierade mark för byggnadens rakning, ville genom Magistraten meddela, att staden dermed icke ätnöjes, samt

att Stadsfullmäktige ville skriftligen uppmana Magistraten, att vidtaga de vidare åtgärder, som stadens rätt och bästa i denna sak kräfva.

Helsingfors den 12 Januari 1876.

F. K. Nybom.

N. Chr. Westermarck.

Ad. Wasenius.

Utskottsbetänkande rörande upplåtande af plats för en tillämnad rysk teater i staden.

Jemte utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 11 innevarande Januari har utskottet emottagit tvenne till Magistraten inkomna och derifrån till Stadsfullmäktige öfversända skrivelser, så lydande:

”Guvernören
öfver
Nylands län.
Landskansliet.
Helsingfors, den 16 December 1875.
N:o 3,415.

Till Magistraten i Helsingfors.

Hans Excellens General-Guvernörens till mig ställda skrifvelse af den 14 (2) innevarande December, rörande kostnadsfritt upplåtande af tomtplatser invid Boulevardsgatan för uppförande af ett tillämnadt ryskt teaterhus, får jag härhos i bestyrkt öfversättning till Magistraten öfversända för att Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors, i afseende å på dem ankommande beslut, delgifvas, jemte det jag, till upplysning i saken, för egen del anser mig böra anföra följande:

På sätt ifrån närlagde utkast till façad och derå med blyerts tecknade dimensioner framgår, kommer den tillämnade teatern att blifva sexton ryska famnar bred och tjugutvå enahanda famnar djup eller i finskt mått ungefär etthundranio fot bred och etthundra femtio fot lång, vid hvilket förhållande, derest berörde teater placeras såsom jemväl när slutne plan utvisar, byggnaden kommer att blifva fristående uti midten af ett mindre torg och på alla sidor sjuttiofem fot ifrån närmaste byggnader å angränsande tomter eller öfver gatorne. Då byggnaden kommer att uppföras af sten och ingenting hindrar att omgifva densamma med trädplanteringar, samt meningen dessutom torde vara att förse det tillämnade nya huset med vattenledning, så synes taran för eld blifva i möjligaste måtto förebyggd.

Jag vågar derföre uttala den förhoppning att Herrar Stadsfullmäktige, i be-

traktande af det synnerliga intresse som Hans Excellens General-Guvernören synes visa för denna sak och enär den tillämnade byggnaden onekligen icke allenast blir en prydnad för staden utan jemväl eljest kommer att medföra nytta, såsom lämplig lokal för andra tillställningar än den ryska teatertruppens representationer, hvilka ju icke räcka längre än ifrån September till Mars, — skola finna det möjligt att gå Hans Excellens' önsknings till mötes.

Slutligen får jag anhålla att så fort sig göra låter erhålla svar uppå denna hemställan, emedan, bland annat, virket ifrån ett nedrifvet ryskt proviantmagasin, såsom ämnadt att begagnas vid teaterbyggnaden, med det första borde forslas till byggnadsplatsen.

G. v. Alfthan.

Emil Randén.²⁾

²⁾Öfversättning af Hans Excellens Generalguvernörens i Finland skrifvelse till Guvernören öfver Nylands län, dat. Helsingfors den 2 (14) December 1875. N:o 2,142.

Uti skrifvelse af den 16 sistlidne September N:o 2,488 har Guvernörsembetet i Nylands län meddelat f. d. tjenstförrättande Generalguvernören i Finland, Generallöjtnanten Friherre Indrenius det Stadsfullmäktige i Helsingfors samtyckt att för den tillämnade ryska teaterhusbyggnaden *kostnadsfritt* upplåta plats emellan Simonsgatan och exercisplanen å Kampen, eller ock emellan Anne- och Fredriksgatorna vid deras fortsättning norrut.

Om Stadsfullmäktiges härstädes samtycke att kostnadsfritt upplåta plats för ryska teaterhuset har jag haft lyckan att föredraga Hans Kejslerliga Majestät; och har Hans Majestät behagat uttrycka Sin tillfredsställelse öfver bemälda Stadsfullmäktiges beredvillighet att sålunda medverka till byggnadsföretagets framgång.

Vid besiktningen af ofvanberörde platser har emellertid den förstnämnda platsen befunnits otillräcklig samt den sistnämnda till den grad bergig och ojemn att allenast för dess planering en ganska betydlig penningesumma komme att erfordras.

Önskande undvika svårigheterna, som deraf föranledas, har jag fäst min uppmärksamhet å de vid Boulevards- och Albertsgatorne befintliga lediga tomtplatserna; och förmodar jag att den genom teaterhusets uppförande derstädes möjligen uppkommande eldfara blifver undanröjd, derest två och en half af der befintliga lediga

tomtplatser varda för byggnaden bestämde och teaterhuset uppföres med långsidan emot Boulevardsgatan.

Med föranledande deraf anhåller jag det ville Herr Guvernören åtaga sig besväret att å mina vägnar bedja Stadsfullmäktige i Helsingfors att, i stället för de såsom olämplige befunna och af dem kostnadsfritt åt oss erbjudna platser, nu för samma ändamål och på enahanda vilkor å deras sida bestämma två och en half tomtplatser vid Boulevardsgatan för teaterbyggnadens uppförande, på sätt jag föredragit Hans Kejsrerliga Majestät, å af staden kostnadsfritt anvisad plats.

Derjemte anser jag mig böra meddela att ifrågavarande byggnad kommer att tjena staden till stor prydnad.

(Undert.) Generaladjutant Grefve **ADLERBERG.**

(Kontras.) Kanslidirektor Lerehe.

Öfversatt af:

Rob. Hernberg.⁷⁾

Det är nu tredje gången, som förevarande fråga kommer under Stadsfullmäktiges behandling, hvarje gång likväl i något olika form. Första gången befordrades tillmanhet plats för en rysk teater, och endast antydningssvis framhöllos, såsom för ändamålet lämpliga, öppna platsen söder om Nya teatern, nordvestra hörntomten emellan Nikolai- och Fredsgatorna samt obebygda området emellan Simonsgatan och exercisplatsen å Kampen. Men innan Stadsfullmäktige hunnit taga frågan, som emellertid öfverlemnats till beredning af ett särskildt utskott, under slutlig pröfning, framställdes af Guvernören i länet åtskilliga betänkligheter med afseende å användbarheten af sist nämnda plats äfvensom en anhållan att Stadsfullmäktiges utskott måtte, efter samråd med vederbörande ryska myndigheter i staden, utlåta sig jemväl om andra, tilläfventyrs från dessa myndigheter utgående förslag till plats för byggnaden. Sedan i sådant afseende ett förslag gjorts om upplåtande af obebygda tomterna N:ris 18 vid Boulevardsgatan och 8 vid Albertsgatan, tillstyrkte berörda utskott i skriftligen afgifvet betänkande, att för ändamålet måtte under särskilda vilkor kostnadsfritt upplåtas efter teaterintressenternes val antingen sistberörda tvenne tomter, eller platsen emellan Simonsgatan och exercisplatsen, eller ock en af utskottet uppsökt och föreslagen plats emellan Annægatan och Fredriksgatans förlängning mot norr; men vid sammanträde den 10 September 1875 beslöto Stads-

fullmäktige med 30 röster mot 7, att endast näst nämnda tvenne platser skulle för byggnaden erbjudas, sedan under den föregångna diskussionen framhållits, att en teaterbyggnad å tomterna vid Boulevards- och Albertsgatan innebure "allvarsam eldfara för de närmaste, till större delen med trähus bebygda tomterna". Nu föreligger slutligen en bestämd anhållan att erhålla tomterna vid Boulevards- och Albertsgatan, tillökta med hälften af en bredvid liggande, likaledes obebygd tomt, N:o 20 vid Boulevardsgatan; och är ändamålet med denna tillökning att, i förening med en förändring af byggnadens längddirektion, i möjligaste måtto undvika den till grund för Stadsfullmäktiges förra beslut åberopade eldfaran.

I fråga varande tre tomter äro rektangulära samt ega en hvar en längd af 200 och en bredd af 101 fot och således en areal af 20,200 qvadratfot. Alla tre tomternas kortsidor vetta mot Boulevardsgatan. Denna gata innehar en bredd af 78 fot emellan tomtlinierna, men har icke några trädplanteringar längs berörda tomter, utan endast på motsatta sidan, bestående af helt unga träd. Albertsgatan åter har en bredd af endast 49 fot. De öfriga tomterna i kvarteret äro bebygda med envånings trähus, med undantag af tomten för det under byggnad varande Polyteknikum, och en emellan detta och förberörda tre tomter belägen, obebygd tomt, hvilken enl. gällande Byggnadsordning skall med stenhus byggas. De omgivande byggnaderna vid Albertsgatan äro likaledes af trä, men midt emot på andra sidan Boulevardsgatan sträcker sig ett längre stenhus. Afståndet från Polyteknikum till den närmaste af de begärda tomterna är således en tomts bredd, 101 fot, och från Sandvikens strand 750 fot.

De begärda två och en half tomterna, om tillsammans 50,500 qvadratfot, representera onekligen ett betydligt kapital, som under närvarande tider måste anses öfverstiga 25,000 mark. Då emellertid de ryska myndigheterna funnit uppförande af i fråga komma teater af ekonomiska skäl för det närvarande omöjligt på de af Stadsfullmäktige erbjudna öfriga platserna, vill utskottet icke motsätta sig att för ändamålet upplåta de nu begärda tomterna, ja till och med ännu större areal om så erfordras, derest den i Stadsfullmäktiges förra beslut berörda eldfara kunde i väsentlig grad förminskas. I detta afseende innehålla ofvan intagna skrivelser jemväl ett förslag, i enlighet med hvilket den blifvande byggnaden skulle komma att stå fullkomligt isolerad. Den öppna plats, å hvars midt byggnaden komme att stå, skulle, derest t. ex. alla tre tomterna i sin helhet upplätos för företaget, att inberäknadt gatornas bredd bilda en rektangel af 352 fots med Boulevardsgatan parallel längd-

sträckning och 278 fots bredd. Enligt det i ärendet ingifna utkastet till fasad för byggnaden och dertill fogade särskilda upplysningar komme denna att blifva 158 fot lång, 115 fot bred och ungefär 64 fot hög till takkammen. Stäld midt på platsen i dess längdriktning skulle således byggnadens långsidor blifva $81\frac{1}{2}$ och kortsidorna 97 fot aflägsna från närmaste byggnader. Dels för erhållande af rymlig uppkörplats jemväl från Boulevardsgatan, dels på det byggnaden måtte synas mera fristående och derigenom presentera sig vackrare, borde den likväl uppföras något innanför gatans tomtlinie, t. ex. 15 fot; hvarigenom afståndet från ena långsidan till husraden på andra sidan Boulevardsgatan blefve 93 fot och från andra långsidan till närmaste gårdar i kvarteret 70 fot. Det minsta afståndet blefve sålunda ungefär lika stort som medelbredden af en stadens gata. Öfver en så lång distans utbreder sig icke gerna eld genom direkt spridning af lågorna, men genom kastning af bränder fortplantar den sig under olyckliga förhållanden på mångdubbelt längre afstånd. För att på annat sätt än genom brandsegel förekomma direkt eldspridning finnes intet säkrare medel än vexande löfträd, ju lummigare och närmare hvarandra, desto bättre. Den teatern omgifvande platsen borde därför, på sätt i Guvernörens skrifvelse jemväl antydes, på alla sidor omgifvas af träd, helst af den storlek vid utplanteringen att icke det äsyftade skyddet alltför länge läte vänta på sig. För Boulevardsgatan ingår en sådan plantering i den nya stadsplanen och är en tomtägarenes skyldighet. Längs Albertsgatan åter borde en dubbel rad af träd sättas framför teaterus vägg, och å de öfriga för trafiken mindre behöfliga sidorna kunde trädraderna blifva till och med tredubbla, om så ansåges nödigt. Guvernörens skrifvelse innehåller i detta afseende icke uppgift, om de för teatern intresserade vilja åtaga sig dessa planteringar, eller om de vänta att staden skall sörja därför. Det torde likväl icke kunna anses annat än fullkomligt i sin ordning att en teater, som finge den dyrbara gåfvan af i fråga varande tomter, borde bekosta dessa planteringar och i detta afseende ställa sig Stadsmyndigheternas närmare föreskrifter till efterriktelse, helst planteringarna äro lika väl egnade att skydda sjelfva teatern för eldfara från dess närhet, som omgifningarna mot eldfara från teatern.

Genom ofvan nämnda anordningar, i förening med ett noggrant iakttagande af föreskrifterna i gällande Byggnadsordning, anser utskottet eldfaran af den tillämnade teaterns förläggande å nu i fråga varande plats blifva i så väsentlig grad förminskad, att Stadsfullmäktige ej allenast i konsekvens med sitt föregående beslut i saken utan äfven med mindre risk, än om teatern placerades på de förut erbjudna,

högt belägna och en stor del af staden dominerande punkterna, kunna och böra bifalla förevarande anhållan. Utom de vilkor, som innehöllos i det förra beslutet, borde likväl, på sätt ofvan framstälts, föreskrifter meddelas om byggnadens placering och omgifvande med trädplanteringar samt om skyldigheten att följa Byggnadsordningens bestämmingar.

Utskottet får således värdsamt tillstyrka, att Stadsfullmäktige ville, med ändring af sitt förra beslut i frågan, i skrifvelse, som borde genom Magistraten till Guvernören i länet befordras, anmäla,

att Stadsfullmäktige för den tillämnade ryska teaterhusbyggnaden kostnadsfritt upplåta plats å tomterna N:ris 8 vid Alberts- samt 18 och 20 vid Boulevardsgatan, med följande vilkor, nemligen:

a) att teaterbyggnaden inom 1879 års utgång uppföres och framdeles för ändamålet begagnas;

b) att vid byggnadens uppförande föreskrifterna i gällande Byggnadsordning noggrant iakttagas;

c) att byggnaden, hvars dimensioner icke få öfverstiga en längd af 158, bredd af 115 och höjd af 64 fot, till sin längdriktning varder parallel med Boulevardsgatan och i öfrigt placeras så, att dess mot sagda gata vettande långsida löper omkring 15 fot innanför den nuvarande tomtninien och den andra långsidan således ungefär 70 fot aflägsset från den motsatta tomtränsen, äfvensom hvardera kortsidan ungefär 97 fot från närmaste tomter;

d) att andra byggnader icke å platsen uppföras, utan teaterbyggnaden, fullkomligt fristående, på teaterns bekostnad omgifves af trädplanteringar i enlighet med stadsmyndigheternas närmare föreskrifter;

e) att teatern förses med vattenledning;

men att, der något af förenämnda vilkor vid byggnadens uppförande eller framdeles åsidosättes, platsen återfaller till staden.

En reservation bifogas.

Helsingfors, den 16 Januari 1876.

N. Kiseleff.

Ad. Wasenius.

Aug. Schauman.

R e s e r v a t i o n.

För min del kan jag icke biträda den af utskottets majoritet hyllade åsigt i förevarande fråga. — Såsom känt var orsaken till Stadsfullmäktiges afslag å en tidigare anhållan i samma syfte tanken på eldfaran för en betydlig del af staden. Då en väsentlig ändring i ett kort förut fattadt beslut nu förordas, eger man rätt att förutsätta krattiga skäl därför och särskildt att den fruktade eldfaran i det närmaste försvunnit. Denna eldfara torde vid sådant förhållande icke vara oförtjent af en närmare undersökning.

Erfarenheten visar att teatrar äro bland de eldfarligaste inrättningar som finnas. En gång antänd kan en teater svårigen räddas från total förstöring, och genom brandens snabba utbrott och våldsamt komma omgifvande byggnader genast i den största fara. Der stenhus angränsa, såsom vid Nya teatern, är väl denna fara mindre ögonblicklig och jemförelsevis äfven lättare att bekämpa, men der ej allenast de närbelägna byggnaderna utan äfven omgifvande stadsdelar bestå nästan uteslutande af trähus, såsom händelsen är med i fråga komna plats, der skall i fall af en teaterbrand under ogynnsamma förhållanden ringa utsigt finnas att undgå förlust af egendom för miljoner mark — oberäknadt de människolif som kunna spillas — och, då gårdarna i dessa stadsdelar med ytterst få undantag äro brandförsäkrade i Städernas allmänna brandstodsbolag, komme förlusten att drabba de fleste gårdsegare ej allenast i denna stad, utan äfven, i förhållande till försäkringsbeloppen och således med omkring $\frac{2}{3}$ -delar, i landets öfriga städer.

Såsom den tillförlitligaste måttstock för eldfarligheten torde väl assurancespremierna få anses, de der angifva storleken af den risk försäkringsbolagen anse sig underkastade. Dessa premier äro för teatrar högre än för de flesta fabriker. *)

*) För ett relativt bedömande af dessa risker torde en god ledning fås af följande:

Uppgift öfver de premiesatser som i Sverige hos de derstädes etablerade försäkringsbolag gälla för särskilda eldrisker i stenhus under hård taktäckning, beräknade per mille af försäkringsbeloppet.

Boningshus i Stockholm	1 à 1½.
Badhus och Bagerier	— 3.
Gasverk, Tobaksfabriker och Trämsssefabriker	— 5.
Brännerier och Pappersbruk	— 6.
Mekaniska verkstäder	4 à 7½.
Väfverier: Ylle	5 à 10.
Bomulls-	— 10.
Linne-	— 10.

Jag vågar likväl tro, att Stadsfullmäktige, för eldfarans skuld, icke skulle medgifva uppförande på i fråga varande plats af en fabriksbyggnad, t. ex. ett gasverk, en mekanisk verkstad eller ett bomullsspinneri, ifall anhållan derom gjordes.

Denna eldfara, som icke ens utskottets majoritet velat förneka, har man ansett sig kunna förekomma genom att upplåta hela *tre* tomter för teatern och omgifva den med trädplanteringar. För att gifva en åskådlig bild af den härigenom åsyftade tryggheten vill jag anställa några jemförelser.

Enligt den i Guvernörens skrifvelse åberopade planritningen skulle afståndet emellan teaterhuset och Boulevardsgatan blifva ungefär 25 fot, och, då husets bredd blefve 115 fot, skulle distansen emellan teatern och närmaste tomter i samma kvarter, alla bebygda med trähus, komma att utgöra 60 fot. Afståndet öfver Boulevardsgatan blefve 103 fot samt åt de båda öfriga sidorna 97 fot från närmaste tomt. Teaterns höjd uppgifves till 64 fot.

Afstånden från Nya teatern till närmaste byggnader äro, öfver Norra Esplanadgatan 93, öfver Henriksgatorna 160 och öfver Skilnaden 160 fot; den fjerde sidan är fri. Teaterns höjd är till takkammen 78 och till öfre taklisten 62 fot. De omgifvande husen äro nästan alla af sten.

Sannolikt äro alla ense derom att under ofvan angifna förhållanden den ryska teatern komme att medföra vida större eldfara, än Nya teatern. — Att, på sätt utskottets majoritet föreslagit, indraga den ryska teatern endast 15 fot från Boulevardsgatan är en detaljbestämning, som synes mig olämplig, helst dermed ej skulle vinnas annat, än att byggnaden komme att stå 10 fot längre från trähusen i kvarteret, men i stället närmare trähusen på motsatta sidan. Betydelsen åter af trädplan-

Beckbruk och fernisskokerier	— 10.
Spinnerier: Ylle-	— 10.
Linne- och hamp-	10 à 15.
Bomulls-	— 15.
Vaddfabriker med kardning	— 15.
Kemiska fabriker för tillverkning af lätt antändbara eller explosiva ämnen	— 15.
Sockerraffinerier med ångkokning och ångvärmning	— 15.
Theatrar	— 15.
Terpentinfabriker	— 20.
Tändsticksfabriker	— 30.

Helsingfors, den 17 Januari 1876.

F. L. Heimberger.”

Assuranspremien för Nya teatern är i Städernas allmänna brandstodsbolag 25 och i Northern Assurance-Company 22½ per mille.

teringar såsom skydd mot eldfaran synes mig utskottets majoritet hafva öferskattat — oafsedt att detta skydd först i en framtid, då träden hunnit växa upp, komme att blifva nämnvärdt. En jemförelse med nya teatern och dess omgifvande, i förhållande till byggnadens dimensioner försvinnande planteringar borde vara egnad att förtaga alla illusioner i detta afseende.

Enligt min åsigt har således utskottets majoritet genom sitt förslag icke lyckats aflägsna den öfverbhängande eldfaran, och att ådraga staden en sådan måste under närvarande förhållanden anses så mycket mera inkonseqvent, som, jemlikt den nya stadsplanen, särskilda byggnader vid Skilnaden och Trekantiga torget komma att rifvas, för att lemna rum för esplanader och derigenom minska eldfaran för de omgifvande, till större delen med trähus bebyggda stadsdelarna, af hvilka den nuvarande 5:te utan afbrott af allmänna planteringar eller öppna platser sträcker sig i en fortsättning ända till den föreslagna platsen för ryska teatern.

Att de ryska myndigheternas uppfattning af eldfara i allmänhet icke är mindre sträng, än den jag i detta fall söker göra gällande, framgår af den i utskottsberäkningen n:o 31 för år 1875 (angående uppförande af ett nytt tull- och packhus) återopade skrifvelse från Distriktsingenjörstyrelsen i Finländska Militärdistriktet, hvori meddelats bl. a., att ryska kronans proviantmagasiner, enligt i Kejsaredömet gällande lagstadganden, böra, för att stå skyddade för eldfara, vara belägna minst 15 ryska famnar, eller nära 108 fot, från boningshus samt 25 famnar, eller 180 fot, från eldfarlig inrättning. Att icke ens det mindre af dessa afstånd enligt utskottets förslag åt någon af teaterns sidor iakttagits, framgår af en enkel jemförelse med såväl utskottets som de af mig uppställda siffror. Och dock borde det icke väcka förundran om staden ansåge sitt intresse och säkerheten för flere stadsdelar fordra samma försigtighetsmått, som på annat håll uppställes såsom vilkor för ett ensamt proviantmagasin.

Jag inser, att det väl vore lyckligt, om Helsingfors Stadsfullmäktige kunde i förevarande fråga gå H. Excellens Generalguvernörens uttalade önskan i alla delar till mötes. Men på sätt jag tror mig hafva tydligen ådagalagt, kan icke denna önskan uppfyllas utan att underkasta staden en stor, oberäknelig eldrisk, och i det jag således tillstyrker ett afslag å i fråga varande anhållan, hyser jag likväl en fast tillförsigt att Hans Excellens, som i ord och handling gifvit bevis på ett varmt, upplyst intresse för allmänt väl, icke skall i ett sådant afslag äfven från Stadsfullmäktiges sida se något annat, än en berättigad omvårdnad om den kommun, hvars väl

Stadsfullmäktige blifvit kallade att skydda och befrämja. Och ehuru det ligger utom omfånget af förevarande fråga att föreslå någon annan, lämpligare plats för den ryska teaterbyggnaden, tillåter jag mig likväl uttala den förmodan att utsigt att finna en sådan plats icke skall saknas och att Stadsfullmäktige säkerligen icke skola tveka att i möjligaste måtto och så vidt stadsplan och ekonomiska förhållanden medgifva tillmötesgå ett företag, för hvilket Stadsfullmäktige redan genom sitt förra beslut visat sig icke vara ligkiltige. För att emellertid bereda de för ryska teatern intresserade en enklare och framför allt tidbesparande form för ärendets vidare behandling, vågar jag hemställa, huruvida icke skäl vore att Stadsfullmäktige redan nu uppdroge åt ett särskildt utskott, sammansatt af personer, som i afseende å byggnadens eldfarlighet ega en strängare uppfattning än det närvarande utskottets majoritet ansett sig böra hafva, att med teaterintressenterne på anhållan träda i direkta underhandlingar samt på grund deraf till Stadsfullmäktige i sinom tid inkomma med antagligt förslag till plats och öfriga vilkor för byggnaden.

På grund af hvad jag ofvan haft äran anföra får jag vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta:

att Stadsfullmäktige af fruktan för eldfara fortfarande nödgas motsätta sig uppförande af en teaterbyggnad å tomterna n:ris 8 vid Alberts- samt 18 och 20 vid Boulevardsgatan och sålunda ej kunna bifalla till förevarande anhållan om tomternas upplåtande för ändamålet, men att Stadsfullmäktige åt ett särskildt utskott af tre personer uppdraga, att med de för teatern intresserade på anhållan träda i direkta underhandlingar om lämplig plats för teatern samt på grund deraf i sinom tid till Stadsfullmäktige inkomma med nytt förslag i ämnet; äfvensom

att i skrifvelse, som borde genom Magistraten till Guvernören i länet befordras, anmäla detta Stadsfullmäktiges beslut och tillika i enlighet med ofvanstående närmare framställa orsakerna till beslutet.

Ad. Wasenius.

Utskottsbetänkande med anledning af särskilda förslag rörande 1876 års uppbörd i Helsingfors.

Jemlikt utskottet tillhandahållet utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 22 December 1875 hafva Fullmäktige till utskottet, för afgifvande af yttrande, remiterat tvenne af Fullmäktiges ordförande Herr Mechelin efter slutbehandlingen af inrevarande års budget och i sammanhang dermed väckta förslag, ”det ena, att Stadsfullmäktige skulle hos Magistraten framställa om lämpligheten deraf att uppbörden af stadsutskylderna fördelades på flere terminer, och det andra, att, då utskylderna för inqvarteringen till sin natur icke vore kommunala utskylder, utan skatt till staten, och dessutom en del af kommunens medlemmar vore från densamma frikallad, särskild debitering med skilda debetsedlar skulle ske i och för allt som hänförde sig till inqvarteringen”.

De allmänna utskylderna och afgifterna i staden hafva, såsom bekant, hittills uppburits på följande tider, nemligen: 1) de nuvarande egentliga utskylderna till kommunen, fördelade i afgifter för fattigvården, folkskolorna och sundhetsvården, s. k. stadsutskylder (inberäknadt arrendetomsafgifter) samt inqvarteringsafgifterna, vid tre särskilda uppbördsstämmor, i Mars, Augusti och Oktober månader, 2) staden tillkommande jordarrenden och hyror i Mars, samt 3) utskylderna till kronan, hvilkas uppbärande jemväl ålegat Drätselkontoret, i Februari månad. Uppbörden af utskylderna till kommunen har sålunda i afseende å terminerna varit för de skattskyldige ganska fördelaktigt fördelad, men de å dessa terminer uppburna skattebelopp, hafva deremot varit nog olika. — Af orsaker, som äro väl bekanta, innehåller årets budget en ganska dryg beskattning i form af uttaxering. Mer än eljes vore det därför jemväl, enligt utskottets tanke, nu af nöden att uppbörden kunde ske å flere terminer och att den efterhand och i mindre poster kunde hos de skattskyldige uppsamla de aflagda besparingarna. Detta vore ej blott öfverensstämmande med de enskilde skattdragandes ekonomiska intresse, utan äfven egnadt att framkalla ett godt uppbördsresultat. Härvid ställa sig likväl åtskilliga svårigheter i vägen. Först och

främst återstå ännu särskilda arbeten, som skola förbereda debiteringen och uppbörden af de på uttaxering beroende utskylderna: taxeringsnämndens arbeten äro väl slutförda, men bero på utskrifning, och pröfningsnämndens verksamhet har således icke ens kunnat påkallas. Vidare har Drätselkontoret en mängd förestående andra arbeten, som icke kunna uppskjutas och hvilka förty åstadkomma, att kontorets fåtaliga personal icke kan egna ens något så när odelad omsorg åt i fråga varande uppbörsarbeten. Enligt uppgifter, dem utskottet på begäran fått emottaga af Stadskamreraren Dittmar, komme Drätselkontorets verksamhet under året, i fall förändringar i dess personal och göromål icke inträffa, att gestalta sig på följande sätt. Sedan under årets början utskrifning af 7,000 å 8,000 debetsedlar å kronoutsylder försiggått, vidtager uppbörden af dessa utskylder den 10 Februari och hålles restuppbörd i medlet af Mars månad. Samtidigt pågår arbetet med uppgörande af nästföregående års bokslut, som inom utgången af Mars månad bör vara färdigt. Deretter uppbäras i April månad staden tillkommande jordarrenden och granskas under Maj månad vederbörande stadsfogdars berättelser om resterna från kronouppbörden. Följer så under Juni månad uppgörande i tre exemplar af redovisning öfver sistnämnda uppbörd, (hvilken redovisning sistlidet år upptog 156 skrifna ark). Genom dessa arbeten och de dagligen löpande ärendena vore Drätselkontorets tid så upptagen, att debitering af de uttaxerade utskylderna samtidigt icke kunde medhinnas, utan skulle detta arbete först under Juli och Augusti månader kunna slutföras, så att uppbörden, sedan debiteringslängden under stadgad tid af fjorton dagar varit för granskning af kommunens medlemmar tillgänglig samt debetsedlarne utdelats, omsider komme att inemot början af Oktober månad kunna försiggå. — Detta allt under förutsättning att någon ändring i den vanliga gången af Drätselkontorets göromål icke företages.

Skall deremot en tidigare och å terminer fördelad uppbörd kunna komma i fråga, så blefve det nödigt att redan nu vidtaga vissa derpå syftande anordningar. I det förslag till reglemente för stadens blifvande Drätselkammare, som utskottet har under behandling och hvarmed utskottet så fort ske kan skall till Stadsfullmäktige inkomma, har utskottet varit betänkt att föreslå ej allenast en förstärkning af Drätselkontorets tjenstepersonal, utan äfven en i flera hänseenden förändrad form för uppbörden. Emellertid synes ofvan berörda omständigheter samt särskildt storleken af uppbördsbeloppet och antalet af de skattskyldige i förening med öfriga delvis förändrade förhållanden göra det nödigt att redan för detta år förstärka Drätselkontorets arbetskrafter. Efter samråd med Stadskamreraren Dittmar har utskottet funnit, att vid Drätselkontoret borde så fort som möjligt kamreraren till biträde provisio-

nett anställas en bokhållare, hvilken, enligt utskottets tanke, kunde för denna gång af Magistraten tillsvidare antagas emot ett arvode af tvåhundra femtio mark i månaden, hvarutöfver ett anslag af högst trehundra mark jemväl torde böra Drättselkontoret beviljas, för att efter behof användas till bekostande af de betydligt ökade renskrifningsarbeten, som särskildt i följd af det större antalet debetsedlar komma i fråga. Under förutsättning att det arbete, som kan komma att åligga pröfningsnämnden, blefve slutfördt inom Februari månad, torde genom förenämnda anordningar och debetsedlarnes lämpliga inrättande för betalning å två uppbördsterminer utdelning af debetsedlarna å de uttaxerade utskylderna kunna ske före den 15 Juni och sjelfva uppbörden af desamma, med en hälft i sender, försiggå å tvenne uppbördsstämmor, den förra i början af Juli och den andra under September månad. För att äfven i öfrigt för de skattskyldige underlätta bördan af en dryg uttaxering och särskildt med afseende å den mindre lämpliga tidpunkten för den första uppbördsstämman torde inbetalning af utskylderna böra få vidtaga genast efter debetsedlarnes utdelning, antingen till hela beloppet, eller med en hälft i sender före utsatt uppbördsstämma; hvarutom de egentliga uppbördsstämmorna med afseende å tid och distriktfördelning synas böra så anordnas, att den hittills vanligen rådande trängseln och tidsförlusten i uppbördsrummet i möjligaste måtto komme att undvikas. Men å andra sidan torde skäl icke finnas att bibehålla bruket af särskildt restuppbörd, utan snarare en hittills i anmärkningsvärd grad saknad påpasslighet vid ordinarie uppbördsstämma kunne vinnas genom en föreskrift, som borde tryckas å debetsedlarna och innebära, att försummelse i inbetalning af den vid första uppbördsstämman förfallna hälften af utskyldsbeloppet komme att medföra förlust af rättighet att erlägga den andra hälften å den senare uppbördsterminen jemte tvånget af omedelbar utmätning af hela utskyldsbeloppet.

Uppbörden af staden tillkommande jordarrenden och hyror kunde, såsom förordad med mindre arbete för Drättselkontoret, på sätt Stadskamreraren Dittmar uppgifvit, försiggå redan under april månad.

Beträffande åter förslaget om särskilda debetsedlar för inqvarteringsafgifterna har utskottet väl, i likhet med förslagsställaren, funnit, att dessa afgifter i flere afseenden skilja sig från öfriga kommunens medlemmar åliggande utskylder; men som utskottning af sådana debetsedlar och de särskilda betalningsanteckningarna å dem skulle kambar föröka Drättselkontorets äfven eljes dryga arbete, har utskottet icke funnit skäl att förorda sagda förslag, utan för sin del ansett sig allenast böra tillstyrka, att dessa afgifter skulle å de gemensamma debetsedlarna för uttaxerade afgifter från öfriga utskyldstitlar särskiljas.

På grund af allt detta får utskottet vördsamt föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att uti afgående skrifvelse till Magistratens pröfning och afgörande öfverlemnna, huruvida icke, till någon lindring för kommunens betalningsskyldige medlemmar, äfvensom för inqvarteringsafgifternas särskiljande å debetsedlarna, en sådan anordning af uppbörden för stadens räkning under innevarande år kunde vidtagas,

att uppbörden af de staden för året tillkommande jordarrenden och hyror skulle försiggå under april månad;

att debitering af de till uttaxering under året beslutna medel skulle vidtaga omedelbart efter det pröfningsnämnden slutfört de arbeten, som kunna densamma åhvälfvas, samt, oberoende af mängden utaf Drätselkontorets öfriga göromål, fortgå i den ordning, att debetsedlar å dessa utskylder hunne utdelas före den 15 juni;

att inqvarteringsafgifterna uppfördes å debetsedlarna under särskild titel, samt debetsedlarna i öfrigt så anordnades, att de lämpligen medgåfve betalning i tvenne poster med ungefär halfva beloppet i sender;

att för uppbörd af årets uttaxerade medel två särskilda stämmor hölles, nemligen den ena från början af juli och den andra under september månad, men att inbetalning redan strax efter debetsedlarnas utdelning och sedan intill uppbördstidens slut finge ske hvarje helgfri dag i Drätselkontoret å de tider, då detta för allmänheten hålles öppet, antingen med debetsedelns hela eller med dess halfva belopp; dock sålunda att ena hälften borde vara erlagd senast vid uppbördsstämman i juli, och den andra hälften senast vid stämman i september månad;

att uppbördsstämmorna med afseende å längd och de skattskyldiges fördelning på olika dagar så anordnades, att trängsel och väntan i uppbördsrummet i möjligaste måtto komme att undvikas, samt

att, derest betalning af de å debetsedel uttaxerade medlen hvarken före eller å stämmodag skett, debetsedelns hela belopp, såsom till inbetalning förfallet, i restlängd uppfördes och, utan restuppbördsstämma, hos den betalningsskyldige uttoges; hvarom allt underrättelse borde å debetsedlarna tryckas;

äifvensom ock:

att, för den händelse att Magistraten ansåge årets uppbörd kunna på ofvan beskrifvet sätt anordnas, i samma skrifvelse vänligen uppmana Magistraten, att forderrammast vidtaga de dertill erforderliga åtgärder, samt derjemte berättiga Magistraten att, i fall af behof, vid Drätselkontoret, Stadskamreraren till biträde, tillsvidare anställa en bokhållare emot ett arvode af tvåhundrafemtio mark i månaden, och åt Kontoret till renskrifningskostnader under året emot räkning utanordna högst trehundra mark.

Helsingfors, den 21 Januari 1876.

G. Ehrström.

N. Chr. Westermarck.

S. Dalström.

J. Lupander.

Leon. Borgström.

Utskottsbetänkande med anledning af Folkskoldirektionens förslag om beredande af annan, lämpligare lokal för stadens söndagsskola.

Jemte utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 23 november 1875 har utskottet, i afseende å afgifvande af yttrande, emottagit en från Folkskoldirektionen till Stadsfullmäktige inkommen, så lydande skrifvelse:

”Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Ehuru Folkskoldirektionens i skrifvelse af den 22 sistlidne maj hos Herrar Stadsfullmäktige gjorda anhållan, att för stadens söndagsskola måtte anskaffas en annan lokal än den, hvilken sagde skola hittills i folkskolehuset n:o 21 vid Kaserngatan begagnat, icke vunnit Herrar Stadsfullmäktiges bifall, anser Folkskoldirektionen sig likväl böra förnya samma anhållan och föranledes dertill af den omständighet, att söndagsskolan, för att bättre kunna verka i sitt syfte, numera behöfver lokalen tre dagar i veckan eller en dag mer än förut, hvarigenom de olägenheter, som förorsakas deraf, att under skilda direktioner stående och i öfrigt olika skolor omedelbart efter hvarandra begagna samma lokal, betydligt förökats. Folkskoldirektionen kan nämligen ej taga på sitt ansvar de ledsamma följder, som kunna uppkomma deraf, att folkolornas elever två gånger i veckan om aftonen, då de lemna sin skola, i närheten deraf, och under en stor del af året i mörker, sammanträffa med gossar och ynglingar som infinna sig för att besöka söndagsskolan, isynnerhet som fall redan inträffat, att flickor från högre folkskolan blifvit på sjelfva skolgården och utanför skolans port af söndagsskolelever ofredade. Ty det blir icke möjligt för dem, hvilka hafva uppsigt öfver skolorna, att med sin uppmärksamhet utanför skolan följa de i mörker åt olika håll sig spridande eleverne, utom det att en sådan polisuppsigt är mycket förhatlig och för öfrigt lätt kan väcka de ungas tankar på sådant, som man genom densamma söker förekomma. Det vore därför, enligt Folkskoldirektionens åsigt, högst nödvändigt, att för söndagsskolan kunde beredas plats i nå-

gon annan af stadens endast för gossar afsedda skollokaler, hvilken icke, såsom fallet är med folkskolehuset n:o 21 vid Kaserngatan, redan förut är från klockan åtta om morgonen intill klockan sju om aftonen upptagen, och der således icke den ena skolans elever behöfde omedelbart efterträda den andras. Helsingfors den 18 november 1875.

På Folkskoldirektionens vägnar:

Carl Gust. Borg.

H. L. Melander⁷

Det är andra gången under samma år, som Folkskoldirektionen hos Stadsfullmäktige gjort framställning i förevarande fråga. Första gången skedde det i sammanhang med särskilda andra förslag beträffande folkskolornas organisation och verksamhet i skrifvelse af den 22 maj 1875. På skäl, som det af utskottet med anledning af sagda skrifvelse afgifna betänkande n:o 34 innehåller, beslöto likväl Stadsfullmäktige den 10 september, att Direktionens framställning i denna del "tillsvidare icke borde föranleda till någon åtgärd från Stadsfullmäktiges sida". Vid sådant förhållande måste det antagas, att olägenheterna af gemensamhet emellan folkskolan i gården n:o 21 vid Kaserngatan och söndasskolan på senare tider framträdtt i en både ny och högre grad. Af ofvan intagna skrifvelse inhemtas äfven vid jemförelse med nyss berörda föregående skrifvelse, att med de ekonomiska och sanitära olägenheterna af i fråga varande gemensamhet numera förenat sig jemväl de moraliska.

Lika litet som utskottet i sitt föregående betänkande i frågan ringaktat de af Folkskoldirektionen då påpekade olägenheterna, eburu särskilda förhållanden enligt utskottets åsigt gjorde det för Stadsfullmäktige svårt att genast afhjelpa desamma, lika litet, eller snarare ännu mindre, ville utskottet nu underskatta de anmärkta moraliska olägenheterna, förutsatt att de verkligen äro sådana. Men just i detta afseende öfverensstämmer icke utskottets uppfattning med Folkskoldirektionens. Det åskådningssätt, som finner ett möte på gata eller gård emellan ungdom af olika kön innebära ett särskildt frestande tillfälle till osedlighet, är enligt utskottets åsigt icke riktig, allra minst då det gäller ungdom från den fattigare folkklassen, hvilken genom trångboddhet och andra förhållanden nödgats vänja sig vid åtskilligt, som kunde såra de mera bildades anständighetskänsla. Ungdomen, som, huru man än må ställa det, alltid kommer att kunna sammanträffa, måste lära sig att anständigt umgås med hvarandra, och i ingen händelse ligger det inom sferen af egentlig folkskolverksamhet att af fruktan för ledsamma följder söka hindra all möjlig beröring emellan ung-

dom af olika kön. — De anmärkta olägenheterna, för så vidt de emellertid anses verkliga, kunna dessutom aflägsnas på ett mycket enklare och i det närmaste lika verksamt sätt, som det af Folkskoldirektionen föreslagna. Det torde nemligen icke erbjuda några synnerliga svårigheter att genom en fjerdedels timmes mellantid så åtskilja folkskolelevernas bortgång från och söndagsskolelevernas ankomst till skolhuset, att de icke nödvändigtvis sammanträffa med hvarandra. Om det dessutom, såsom utskottet förmodar och Folkskoldirektionen sjelf bäst kan bedöma, låter sig göra att de bortgående och ankommande efter anvisning begagna, de ene utgången åt gårdssidan och de andre ingången från Kaserngatan, så torde någon beröring emellan de skilda skolinrättningarnas elever knappast kunna komma i fråga — så framt den icke är från någöndera sidan särskildt eftersträfvad, i hvilket fall ansvaret åtminstone icke drabbar skolornas organisation. — Då folkskollokaler framdeles komma att till större antal i staden finnas och det derigenom blifver möjligt att i någon mindre mån för folkskolans behof upptaga skolbyggnaden vid Kaserngatan, skall antagligen den nu anmärkta orsaken till beröring emellan eleverna genom än mera åtskilda lärotider fås att fullkomligt försvinna.

Af skäl, som utskottet redan i sitt förra betänkande i ämnet frambållit, skulle utskottet likväl äfven nu sökt i en eller annan form tillstyrka bifall till Folkskoldirektionens framställning, om sådant kunnat ske, utan allt för kända ekonomiska offeringar från de skattskyldiges sida. Af stadens öfriga, nu varande folkskollokaler finnes nemligen icke någon af tillräcklig storlek för söndagsskolans elever, hvilkas antal, enligt utskottet meddelade upplysningar, sistlidet år uppgått under vårterminen till 179 i den svensk-talande och 160 i den finsk-talande afdelningen, samt under höstterminen till 146 i den förra och 167 i den senare afdelningen, eller i medeltal till betydligt öfver 300. Då man icke gerna kan antaga att flere än 50 elever kunna samtidigt af en lärare undervisas, erfordras sålunda minst 6 lärosalar för söndagsskolans räkning. Äfven det af Stadsfullmäktige till uppförande beslutna, men visserligen ännu icke i afseende å inredningen fastställda folkskolhuset i kvarteret 111 Hackspiken, torde icke heller komma att uppföras i så stor skala, att det ensamt skulle kunna lemna utrymme för söndagsskolans begge afdelningar. Detta beträffande utrymmet i stadens folkskollokaler under den närmaste framtiden; oafsedt att ingen af dessa lokaler har ett på långt när så centralt läge, som folkskolhuset vid Kaserngatan, — en omständighet som är af icke ringa vikt just för söndagsskolans elever, hvilka med afseende å bostad äro fördelade öfver större delen af staden och med hänsyn till tid för skolbesök jemförelsevis illa lottade. Deremot skulle väl stadens realskola, förlagd i en hörngård emellan Alexanders- och Mikaelsgatorna, erbjuda

såväl ett fördelaktigt läge som ock ett temmeligen tillräckligt utrymme; men som denna skolas lokal är hyrd för sitt ändamål, och gårdsegaren, Handlanden E. J. Willstedt, på utskottets förfrågan, bestämdt vägrat sitt samtycke till lokalens användande jemväl för söndagsskolans behof, så måste äfven detta förslag, som för öfrigt icke skulle kunna genomföras utan olägenheter för realskolan, nödvändigtvis förfalla. Återstode således blott tvenne utvägar, nemligen att antingen upphyra eller uppbygga en särskild lokal för ändamålet; men för svårigheterna att under närvarande hyresförhållanden erhålla en lämplig lokal samt kostnaderna för ytterligare ett nybyggnadsföretag, utom ofvan nämnda redan förut beslutna, måste utskottet nu, lika som då frågan senast af utskottet handlades, rygga tillbaka.

Utskottet får således för sin del tillstyrka:

att Stadsfullmäktige ville i afgående skrifvelse underrätta Folkskoldirektionen, att Fullmäktige, ehuru inseende de olägenheter, som kunna uppstå till följd af gemensam lokal för den i gården n:o 21 vid Kaserngatan förlagda folkskolan och stadens söndagsskola, hvilkas elever äro af olika ålder, likväl för närvarande sakna utväg till afhjelpande af dessa olägenheter, de der för öfrigt ej allenast, i anseende till förestående nybyggnader för folkskolornas behof, synas vara af öfvergående slag, utan äfven torde, genom lämpligt åtskiljande af förenämnda skolinrättningsars lärotimmar och möjligen äfven genom anvisande af olika vägar för de bortgående och de ankommande eleverna, kunna i betydlig mån undanrödjas.

Helsingfors, den 4 januari 1876.

Alfr. Kihlman.

N. Chr. Westermarck.

G. U. Sandberg.

Utskottsbetänkande angående förslagen om öfverlemnande till stadens brandväsende af en för Senatshusets räkning uppköpt ångspruta och om inköp af en annan ångspruta för stadens räkning.

Jemte särskilda utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 18 November 1875 och den 11 innevarande Januari har utskottet fått emottaga

a) en från Brand-kommissionen till Stadsfullmäktige aflåten, så lydande skrifvelse:

Brandkommissionen

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

i
Helsingfors.

Helsingfors, den 26 November 1875.

Aⁿ 15.

I anledning af Civilexpeditionens i Kejsrerliga Senaten den 21 Februari 1871 till Guvernören i länet aflåtna och Brandkommissionen derefter meddelade skrifvelse, fattades i Brandkommissionen, efter det stadens i brandverkets underhåll deltagande innevånare blifvit i saken hörde, beslut derom att för brandverkets behof hos Fabriksfirman J. D. Stenberg et Söner härstädes beställa ett vattenuppfodringsverk till ett pris af omkring sjutusen mark; men som det af berörda firma sedermera förfärdigade vattenuppfodringsverket vid derå verkställd besigtning befunnits icke öfverensstämma med derom uppgjortt kontrakt och särskilda af bemälda firma tid efter annan gjorda förändringar derå icke godkänts, har Brandkommissionen slutligen för anlåtits förklara sig ej kunna emottaga detsamma, hvarefter frågan om anskaffande af ett annat vattenuppfodringsverk berott på vidare åtgärd.

Vid hållet sammanträde den 24 sistlidne Juli uppstod åter i Brandkommissionen fråga om nödvändigheten att utbyta en af stadens äldre brandsprutor emot en ny dylik med sugverk, och anhöll Brandkommissionen uti till Magistraten i denna stad samma dag aflåten skrifvelse att Magistraten måtte hos Herrar Stadsfullmäktige framställa om ej Brandkommissionen genast finge vidtaga åtgärd om anskaffande af

en ny spruta af ändamålsenlig konstruktion, hvarjemte Brandkommissionen tillika upplyst att en sådan spruta då stått att fås hos Fabriksfirman Osberg et Bade för ett pris af tretusen mark. Efter det Herrar Stadsfullmäktige sedermera bifallit till den gjorda framställningen uppdrog Brandkommissionen vid sammanträde den 8 sistlidne Oktober åt några dess medlemmar att med biträde af fackmän uppköpa ifrågavarande brandspruta, och hade desse redan trädt i underhandling med firman Osberg et Bade om köpet, men ej hunnit definitivt avsluta detsamma, då sprutan vid den firmans verkstäder öfvergångna eldsvådan uppbrann.

Då emellertid behovet såväl af ett vattenuppfodringsverk som en ny större spruta af ändamålsenlig konstruktion vid de staden under detta år öfvergångna eldsvådor visat sig alltmera trängande och vid i dag hållet sammanträde fråga uppstått derom att en ångspruta af samma konstruktion som den Kejslerliga Senaten nyligen inköpt och till stadens begagnande öfverlemnad jemväl borde kunna ersätta vattenuppfodringsverket samt priset för en dylik ej torde synnerligen öfverstiga sammanlagda priset för vattenuppfodringsverket och den nya spruta med sugverk, om hvars uppköpande i förestående mätto beslutits, får Brandkommissionen hos Herrar Stadsfullmäktige äran framställa, huruvida den ej kunde bemyndigas att i stället för ofvannämnde redskap uppköpa en ångspruta af dylik konstruktion som den Kejslerliga Senaten till stadens begagnande öfverlemnad.

På Brandkommissionens vägnar:

August Åkerberg.

K. G. Kollin.

b) en från Magistraten till Stadsfullmäktige ankommen skrifvelse af den 22 December 1875 jemte utdrag ur Brandkommissionens protokoll för den 26 November samma år, af hvilka handlingar inhemtas följande. — I en den 2 November 1875 dagtecknad skrifvelse från Civilexpeditionen i Kejslerliga Senaten för Finland till Guvernören i länet har Kejslerliga Senaten anmält sig vara sinnad tillåta, att en för Senatshusets skyddande för eldfara från Fabriksfirman Shand Mazon et comp. i London uppköpt ångspruta öfverlemnades till brandväsendet i staden för att å lämpligt ställe i närheten af Senatshuset förvaras samt af stadens frivilliga brandkår vid förefallande behof användas och företrädesvis, i den händelse att Senatshuset vid inträffande eldsvåda råkade i fara, till afvärjande deraf begagnas; och har Kejslerliga Senaten i sådant afseende velat hafva Guvernören anbefaldt att anmoda Magistraten

i staden, att, efter vederbörandes hörande, afgifva underdånigt yttrande huruvida staden vore villig på nämnda vilkor emottaga och vårda brandsprutan samt ansvara för kostnaden såväl för dess underhåll som för anskaffandet af de tillbehör, som ännu tilläffventyrs kunde till densammas komplettering erfordras. Genom den 19 November 1875 tecknad resolution har Guvernören, i ofvan berördt afseende remitterat ärendet till Magistraten, hvarefter såväl Bestyrelsen för frivilliga brandkåren som Brandkommissionen blifvit deri hörde. Och har nämnda Bestyrelse vid sammanträde den 25 i sagda November månad enhälligt beslutat att Kejsrerliga Senatens omförmälda anbud tacksamnt borde antagas, med vilkor likväl att frivilliga brandkåren ej behöfde vidkännas några kostnader för ångsprutans komplettering, underhåll, remont eller framforsling till brandstället, att vid densamma anställdes en eldare, som borde bo i närheten af det ställe, der ångsprutan förvarades, och ständigt vara tillstädes, äfvensom en maskinist, hvilka begge betjente kårens bestyrelse egde till- och afsätta, samt slutligen att frivilliga brandkårens befäl i afseende å ångsprutans skötsel och servering egde samma rättigheter och skyldigheter, som i öfrigt enligt § 13 i kårens öfverbetligen stadfästa stadgar äro dess chefskap tillerkända, endast med iakttagande af det i Civilexpeditionens ofvan nämnda skrifvelse bestämda vilkor att ångsprutan främst borde användas till Senatshusets skyddande. För öfrigt, och jemte det Bestyrelsen velat hafva uttaladt att ångsprutan icke kunde erhålla plats i frivilliga brandkårens redan förut strängt anlitade och dessutom af fukt besvärade redskapsdepot, har Bestyrelsen genom utsedde ombud vid Brandkommissionens sammanträde den 26 änsagde November förklaradt, att kostnaderna för ångsprutans komplettering, såsom anskaffande af kärria för slangarna m. m., komme att uppgå till omkr. 2,000 mark samt de årliga utgifterna för densammas skötsel och servering till följande belopp, neml.: arvode åt en maskinist 300 mark, lön åt eldaren 720 mark, för forsling af sprutan 150 mark, till uppköp af bränsle och oljor 200 mark samt ersättning för uppsigten i spruthuset 100 mark, eller inalles omkr. 1,500 mark. Med anledning häraf har Brandkommissionen beslutat att tillstyrka antagande af Kejsrerliga Senatens i fråga varande anbud, men, emedan ångsprutans emottagande vore förenadt med utgifter samt brandverket icke hade något lämpligt förvaringsrum för sprutan, ansett sig böra till Magistraten öfverlemna ej mindre att hos Stadsfullmäktige framställa att berörda utgifter måtte af stadens brandverk bestridas, än att i underdånigt yttrande hemställa huruvida ej ångsprutan finge förvaras i Senatsbyggnaderna. Och har slutligen Magistraten i sin ofvan åberopade skrifvelse hos Stadsfullmäktige jem-

väl framställt, huruvida icke skäl förefinnes dertill att de med ångsprutans öfvertagande förenade utgifter kunde af stadens brandverk bestridas.

På sätt Brandkommissionens ofvan intagna skrifvelse vid handen ger, är en sammanlagd summa af 10,000 mark allaredan anslagen för brandverkets redskapsbehof. Dessutom hafva Stadsfullmäktige genom den 5 November 1875 fattadt beslut förordnat, att tvenne af brandverkets äldre sprutor borde ändras till vattenuppfodringsverk -- detta för att i någon mån afhjelpa bristen på tjenliga brandpumpar vid hafsstränderna. Sistberörda ändringsarbete är i det närmaste redan verkställt, men ofvan nämnda 10,000 mark äro jemlikt Brandkommissionens skrifvelse ännu icke för ändamålen använda. Af denna summa finnes i den för året faststälde budgeten endast 3,000 mark upptagna för inköp af ny brandredskap, likväl sålunda att sättet för användandet borde bero på Stadsfullmäktiges särskilda beslut framdeles.

Upprepade missöden i afseende å Brandkommissionens gjorda beställningar af brandsprutor hafva, i förening med omständigheter, som gjort behofvet af dugliga eldsläckningsredskap för staden allt mera känbart, ledt Brandkommissionen till förslaget att nu med ens taga steget längre ut, att förskaffa staden en ångspruta. Frågan är onekligen af vigt och förtjenar en noggrann ompröfning. Och synes det staden i förestående måtto gjorda anbud att öfvertaga den för Senatshusets räkning inköpta ångsprutan dervid icke böra lemnas obeaktadt.

Ångkraften användes redan allmänt i utlandet i eldsläckningens tjänst och har öfverhufvudtaget gifvit goda resultat. -- Den för Senatshusets räkning anskaffade ångsprutan levererar omkr. 700 kannor vatten i minuten enligt uppgift ända till 140 fots höjd och är försedd med en tryckslang af 100 och sugslangar af 800 fots längd; hvarigenom den är i stånd att på 800 å 900 fots afstånd frambefordra vatten direkt ur hafvet eller ur vattensamlingar i dammar och brunnar till brandstället. Den erbjuder sålunda ett godt skydds- och släckningsmedel för byggnader, som ligga inom sagda afstånd från en tillräcklig vattenmängd. Oaktadt större delen af stadens periferi gränsar till vatten och bland annat tvenne närliggande dammar finnas i Kaisaniemi trädgård, blefve likväl i anseende till stadens betydliga längd- och bredddimensioner detta skydd inskränkt till en mindre, om ock dyrbar del af staden; ty de flesta af stadens brunnar äro ej allenast under nu rådande vattenbrist utan äfven i allmänhet så litet gifvande, att de icke torde kunna mer än för några tiotal mi-

nuter en hvar fylla ångsprutans vattenbehof, och forslingen med tunnor har nästan alltid vid föregående eldsvådor visat sig otillräcklig redan för den mycket mindre vattenåtgången vid begagnande af vanliga brandsprutor. — Det skulle således gälla, nu mera än tillföre, att bereda utväg för en snabb och direkt vattenuppfordring på så långa afstånd som möjligt från den för närvarande enda fullt tillräckliga vattenservoaren — hafvet. Och då den under arbete varande vattenledningen från Gammelstaden icke på många år, om ens någonsin, torde kunna utsträckas till alla stadens, för en sådan ledning delvis otillgängliga, trakter, blefve det äfven framdeles nödigt att kunna från vattenposterna direkt leda vatten på ansevärliga afstånd. För vinnande af dessa ändamål synes endast ett säkert medel finnas — anskaffande af ännu en ångspruta med tillhörande långa slangar. Ty äfven om Senatshusets ångspruta finge användas utan särskild hänsyn till den fara, för hvilken Senatshuset kan vara utsatt vid eldsvådor jemväl inom jämförelsevis aflägsna delar af staden, kunde den dock svårigen med framgång begagnas längre än 800 fot från bafsstranden eller från de blifvande vattenposterna. Ångmaskinens kraft skulle nemligen i många fall icke medgifva anbringande af längre slang, äfven om sådan finnes, och vid eldsvådor i stadens högre belägna punkter skulle strålhöjden öfver marken vid brandstället i nägon mån minska. Med tvänne ångsprutor skulle man antingen, i lyckligare fall, der hvardera kunde uppsuga vatten direkt ur hafvet eller annan större vattensamling, kunna från två sidor omedelbart bekämpa elden, eller ock, på längre afstånd, operera sålunda att den ena, uppställd vid vattensamlingen, användes utslutande såsom uppfordringsverk och med behöflig vattenmängd försedde den andra, som kunde förläggas på lämplig plats emellan vattensamlingen och brandstället. Under antagande att äfven den af Brandkommissionen föreslagna ångsprutan förseddes med slang af 700 å 800 fots längd och att förbindningarna eller de s. k. junkturerna å dessa afpassades efter slangarna för brandverkets öfriga sprutor, så att i nödfall slangens än ytterligare kunde förlängas eller en tilläfventyrs skadad del af densamma ersättas, skulle således den största och dyrbaraste delen af staden komma i åtnjutande af ett godt eldsläckningsmedel. Utlagda längs gator eller genom kvarter och gårdar, der icke alltför starka binder mötte, skulle dessa slangar ställa hela 1:sta och 2:dra stadsdelen med de derinom belägna allmänna verk och inrättningar samt betydliga delar af de öfriga stadsdelarna i direkt vattenförbindelse med hafvet, och då vattenledningen från Gammelstaden blefve till hufvudrören fullbordad skulle knappast någon punkt inom stadens linier komma att sakna vatten för eldsläckningsändamål.

Exempelvis kan anföras, att de förenade sprutornas slangar skulle från södra hamnens innersta hörn nå ända till Nya teatern. Staden skulle sålunda få en flyttbar och vid behof i hast uppställd vattenledning af ansenlig längd; och dock skulle betydelsen af denna vattenledning icke efter den stora vattenledningens fullbordande försvinna, ty ångsprutor kunna svårligen af ett tidsenligt ordnad brandsläckningsväsen undvaras, och slangar af icke ringa längd komma alltid att behövas för att från vattenposterna leda vatten till brandstället och för ersättande af tillfälligtvis skadade slangstycken. Den föreslagna ångsprutan, framkallad närmast af ett mer än vanligt trängande behof, skulle således i framtiden blifva ett för stadens efterlängta allmänna vattenledning synnerligen viktigt komplement i en sida af dess verksamhet.

Ofvan stående beräkningar äro till största delen gjorda under den befogade förutsättningen att såväl staden som Kejsrerliga Senaten åtnöjas med förut beskrifna villkor vid stadens öfvertagande af den för Senatshusets räkning inköpta ångsprutan; i motsatt fall, eller der sagde ångspruta icke blefve till stadens brandverk öfverlemnad, varder behofvet af en ångspruta för stadens räkning endast så mycket nödvändigare.

Vidkommande kostnaderna för en ångspruta af ofvan beskrifvet slag framgår den ur följande, utskottet delgifna, mer eller mindre fullständiga anbud:*)

a) Handlanden A. Parker i denna stad offererar en ångspruta af ny konstruktion med dubbelverkande maskin om 4 hästkrafter och kostande 312 kannor i minuten till 50 å 60 fots höjd, för ett pris af 265 pd st. eller inemot 7,000 mark, levererad i London utan slangar.

b) Enligt uppgift af Fabrikanten F. V. Grönqvist i denna stad emottages genom en härvarande agent beställning från firman Lange & Gebrckens i Ottensen vid Altona af en ångspruta, som kastar omkr. 50 kub.fot eller 500 kannor vatten i minuten till en höjd af 130 fot samt är försedd med 100 fot tryckslang och 35 fot sugslang äfvensom verktyg, lanternor m. m., för ett pris af 3,000 thaler, eller omkring 11,400 mark; sprutans godkännande finge bero på aprofning härstädes;

c) Handelsfirman Osberg et Bade i denna stad har till utskottet inkommit med en så lydande skrifvelse:

*) Särskilda till utskottet inlemnade priskuranter samt afbildningar och beskrifningar rörande ångsprutor finnas å Stadsfullmäktiges kanslirum tillgänglige.

Helsingfors, 18 December 1875.

Till Utskottet för afgifvandet af förslag öfver anskaffandet af en ångspruta för Helsingfors stad.

Då den brandspruta, som Brandkommissionen sistlidne September månad hos oss för stadens räkning beställde, vid brandolyckan vid vår fabrik, gick förlorad och till vår kunskap kommit att Brandkommissionen af sådan anledning föreslagit att i stället för denna spruta förskaffa sig en ångspruta, få vi, som för kort tid sedan till allmän belåtenhet aflevererat en större sådan ångspruta till Kejsrerliga Senaten härstädes och tvenne dylika till Brandverket i S:t Petersburg, offerera en sådan af den mest renommerade firma i denna branche i Europa, hvars specialité det är att konstruera ångsprutor, Herrar Shand, Mason & C:i i London, hvilkas agentur för Finland vi representera, och skulle en ångspruta lik bilagde teckning kunna levereras här pr första vårdag till följande priser:

En ångspruta Patent Single Horizontal N:o 1, arbetande med 27 indicerade hästkrafter, med en strålkastning på 140 å 150 fot, levererande c:a 300 gallon = 52 kubik fot = 520 kannor vatten i minuten, med alla tillbehör <i>Imf.</i>	10,400.
3 st. Gummi sugslangar med junctorer, hvarje af 10 fots längd = 30 fot å 30 <i>Imf.</i>	900.
20 st. Kopparnitade läder tryckslangar af bästa qualité, med junctorer, tillsammans 800 fot å 6 <i>Imf.</i>	5,200.
Emballage af sprutan och slangarne, transport och expedition i London	300.
Frakt, assurans och härvarande kostnader	600.
En slangvagn, en rustvagn och slangbryggor, beroende på den konstruktion som antages, omkring	2,600.
	<i>Imf.</i> 20,000.

Osberg & Bade.

P. S. Betalningen för Ångsprutan enligt ofvanstående Specifikation sker efter godkännandet härstädes.

Osberg & Bade.⁷

I sistnämnda anbud ingå, på sätt af ofvanstående skrifvelse synes, jemväl specificerade kostnader för särskilda nödiga tillbehör till ångsprutan. Dessa äro dels sådana som böra åtfölja hvarje brandspruta; dels betingade af i fråga varande sprutas ofvan påpekade, särskilda ändamål, såsom t. ex. fallet är med slangbryggorna som afse att skydda den utlagda slangen vid gatskärningar m. fl. ställen.

Då det gäller att bestämma sig för någotdera af dessa anbud — ty några med afseende å förhållandet emellan sprutans pris och arbetskraft fördelaktigare torde knappast stå till buds — har utskottet icke kunnat förbise, att det af firman Osberg et Bade gjorda anbudet erbjuder särskilda företräden. Den af Handlanden Parker offererade sprutan synes vara för ändamålet otillräcklig, och ehuru priset för en ångspruta enligt firman Osberg et Bades anbud komme att något litet öfverstiga det af firman Lange & Gehreckens fordrade, erhöle staden å andra sidan fördelarne af en garanti för arbetets duglighet, som i denna branche knappast någonstädes torde erbjudas. Den i anbudet nämnda firman Shand, Mazon et C:i lärer nemligen stå öfverträffad i utförande af sådana arbeten, som i fråga varande. Då härtill kommer att detta anbud innefattar en ångspruta med alla tillbehör i fullständigt skick samt att staden genom detsammes antagande behöfde kontrahera allenast med den välkända inhemska firman Osberg et Bade och sannolikt framdeles, vid tilläfventyrs nödiga reparationer å sprutan, egde att vid denna firmas mekaniska verkstad påräkna ett visst intresse förenadt med insigt i sprutans mekanism, anser utskottet sagde anbud afgjort böra de öfriga föredragas. — Att ångsprutor för allmänna ändamål icke äro underkastade tullafgift anser sig utskottet särskildt böra erinra, likasom äfven att den föreslagna ångsprutan måhända per jernväg skulle kunna fås något tidigare, än enligt firman Osberg et Bades anbud, men antagligen icke utan i någon mån ökad fraktkostnad.

Den summa, 20,000 mark, hvilken sålunda blefve för ändamålet erforderlig, är visserligen icke liten, men enligt utskottets åsigt förestår samma utgift staden förr eller senare, och tvingande abnorma vattenförhållanden i förening med dröjsmålet vid vattenledningens fullbordande gör det nödvändigt, att före begynnelsen af nästa varma och eldfarliga årstid anskaffa ett godt eldsläckningsredskap. Den erfarenhet om Senatshusets ångspruta och dess ändamålsenlighet, som man på en del håll ansett böra inhemtas, innan en dylik spruta för stadens räkning inköptes, kunde eljes komma att stå staden ganska dyrt. Det bör dessutom icke förbises, att en ångspruta genom besparing af arbetskrafter måhända lemna utsigt att till någon del undvika en i fråga satt förstärkning af stadens brandmanskap och sålunda i längden är egnad att åstadkomma verklig besparing i utgifterna för brandverket — en omständighet, hvilken föranledt utskottet, som jemväl erhållit i uppdrag att afgifva yttrande angående förslaget till berörda förstärkning, att före sistsagda uppdrags fullgörande afvakta utgången af den nu föreliggande frågan.

Beträffande slutligen utvägarna att anskaffa medel för i fråga varande utgift erbjuder sig sjelfallet tvenne olika sätt — omedelbar uttaxering och lån. I betraktande likväl deraf att den föreslagna ångsprutan är afsedd ej blott för stundens befarade behof, utan för en mångårig användning, har utskottet ansett den för ändamålet påkallade kostnaden, till så stor del densamma icke genom den i årets budget därför upptagna summan af 3,000 mark betäckes, skäligen böra genom ett amorteringslån — måhända i sammanhang med användande af krediten äfven för andra ändamål — bestridas. Men för undvikande af den i 74 § af gällande förordning om kommunalförvaltning i stad föreskrifna omgång synes detta lån böra ställas på en återbetalningstid af endast två år, hvarigenom detsamma komme att omkring medlet af år 1878 varda guld.

På sätt i det föregående antyds finner utskottet de af frivilliga brandkårens bestyrelse uppställda vilkor för öfvertagande af Senatshusets ångspruta böra i allo godkännas. De i enlighet dermed erforderliga kostnaderna kunna icke anses annat än såsom måttliga i förhållande till den trygghet och nytta, sprutans handhavande komme att bereda staden. Jemte det utskottet således tillstyrker, att Stadsfullmäktige måtte bevilja medel för dessa kostnader, uppgående enligt ofvan gjord beräkning till 2,000 mark för ångsprutans komplettering och 1,500 mark för dess årliga skötsel och servering, anser utskottet likväl sist berörda utgift böra blifva endast provisorisk, med förbehåll för Stadsmyndigheterna att, sedan ofvan omförmälda fråga om förstärkning af stadens brandmanskap blifvit behörigen förberedd och i fall en ångspruta för stadens egen räkning erhålles, möjligen på annat sätt anordna om skötseln och serveringen af Senatshusets ångspruta. Särskildt anser sig dock utskottet redan nu böra påpeka behofvet af tvenne kunnige maskinister, nemligen en ordinarie och en för oförutsedda händelser anställd; och förmodar utskottet att jemväl frivilliga brandkårens bestyrelse beaktat denna viktiga omständighet, ehuru bestyrelsen i sitt beslut icke särskildt vidrört densamma, utan måhända såsom utvägar härutinnan tänkt sig aftal med ordinarie maskinisten om skyldighet för honom, att i händelse af förfall, ställa annan person för sig, eller öfverenskommelse med någon af frivilliga brandkårens medlemmar bland härvarande verkstäders maskinister.

— Bland anordningar, som en eldsläckningsredskap af i fråga varande slag nödvändiggör, men hvilka icke direkte höra till förevarande ärende, kan utskottet icke undgå att påpeka behofvet af noggrann bevakning för de utlagda slangarnas skyddande mot öfveråkning och andra skador, som af den vid eldsvådor gemenligen

rådande förvirringen kunna framkallas. I dessa afseenden torde väl Brandkommis- sionen icke försumma att i sinom tid vidtaga nödiga anstalter, hvarvid för omför- mällda bevakning säkerligen skall kunna påräknas behöfligt biträde af stadens polis- kår och af den i staden förlagda militär.

På grund af hvad utskottet i saken anfört har utskottet äran föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att, med godkännande för så vidt å Stadsfullmäktige ankommer af de utaf Bestyrelsen för frivilliga brandkorpsen och Brandkommis- sionen uppställda villkor för öfvertagande af den för Senatshusets räk- ning anskaffade, till stadens brandverks begagnande erbjudna ång- spruta, förslagsvis bevilja 2,000 mark för ångsprutans komplettering genom slangkärria m. m., samt 1,500 mark för sprutans skötsel och servering under ett års tid framåt, med förbehåll likväl för stads- myndigheterna att jemväl före årets slut beträffande skötseln och serveringen göra de anordningar, hvartill skäl kunna förekomma;

att för brandverkets räkning skall, i stället för förut till an- skaffande beslutna vattenuppfodringsverk och brandspruta med sug- verk, så fort som möjligt inköpas en ångspruta med tillbehör, så be- skaffad att sprutan efter hastigt skedd uppvärmning af ångmaski- nen förmår uppkasta omkr. 520 kannor vatten i minuten till en höjd af 140 å 150 fot;

att för ändamålet anslå de i årets budget bland utgifter ur brand- kassan för 1 ny brandspruta upptagna, men på särskildt beslut be- roende 3,000 mark, äfvensom derutöfver en summa af 17,000 mark, som af Magistraten eller Drätselkammaren, der sådan dessförinnan kommer till stånd, borde emot skuldsedel, utfärdad i stadens namn och å dess vägnar, upptagas i form af lån med en återbetalningstid af två år;

att i afgående skrivelse bemyndiga Brandkommissionen att oför- töfvadt med Handelsfirman Osberg et Bade härstädes ingå aftal om leverans af en ångspruta med tillbehör i enlighet med firmans derom gjorda anbud; hvilket aftal således bör innefatta skyldighet för be- mällda firma att för ett sammanlagdt pris af 20,000 mark vid början af årets seglationstid härstädes kostnadsfritt leverera en af firman

Sband, Mazon et C:i i London tillverkad ångspruta, som är i stånd att efter snabb uppeldning kasta omkr. 520 kannor vatten i minuten till 140 å 150 fots höjd samt är försedd med 3 stycken gummi sugslangar, hvarje af 10 fots längd, och 20 stycken kopparnitade läder tryckslangar af sammanlagdt 800 fots längd, förbundna genom junkturer, afpassade efter brandverkets öfriga sprutor, äfvensom med behöfliga slang- och rustvagnar samt slangbryggor, allt med vilkor att betalning sker först sedan sprutan med tillbehör här afprovats och godkänts: börande Brandkommissionen, sedan sprutan emottagits, till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till de ändringar i afseende å brandverkets tjänstepersonal och de öfriga åtgärder, som för sprutans ändamålsenliga skötsel och bruk erfordras; samt

att Magistraten om dessa Stadsfullmäktiges beslut skriftligen underrättas, med förståndigande att meddela Bestyrelsen för frivilliga brandkåren nödig kunskap derom samt att i sinom tid till nämnda Bestyrelse och Brandkommissionen utanordna de för ändamålen anslagna medlen.

Helsingfors, den 27 Januari 1876.

Emil Hjelt.

Lars Krogius.

Edvin Bergroth.

Rob. Lagerborg.

A. Collan.

Utskottsbetänkande med anledning af en framställning från Ingeniörstyrelsen i Finländska militärdistriktet om bidrag af inqvarteringsmedel till inköp eller uppförande af ett stenhus för nämnda styrelse.

Jemte utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 27 nästlidne januari har utskottet fått emottaga en till Hans Excellens Generalguvernören och Kommenderanden trupperna i Finländska militärdistriktet inkommen skrifvelse, i öfversättning så lydande:

Promemoria,
Finländska Militär-
distriktet.
Distrikts Ingeniör-
styrelsen,
Byggnads-afdelningen,
Helsingfors den
14 (2) December 1875.
A. 1745.

”Öfversättning.

Hos Eders Excellens har jag ansett mig böra i afseende å kändedom anmäla om de stora olägenheter, som vidlåda den af Ingeniörstyrelsen för närvarande upptagna lokal. Det för sagde styrelse upplåtna hus är uppfördt af träd och har på länge icke blifvit remonteradt samt är mycket kallt, så att kölden i rummen, vid inträffande sträng vinter, oaktadt ökad eldning är outhärdlig, hvilket störande inverkar på de vid styrelsen anställde personers arbeten, i det deras händer och fötter stelna af köld. Härtill kommer, att berörde lokal är ytterst trång, hvadan i ett och samma rum blifvit sammanträngda byggnads-afdelningen, arkivet och biblioteket, dede, enligt gällande ordning, böra inrymmas i särskilda rum, hvarhos man sett sig nödtvungen att använda ett litet trångt genomgångsrum såsom ritlokal, hvilken enligt lag bör vara isolerad, enär secreta ritningar öfver fästningsanläggningar och deras bestyckande derstädes uppgöras.

Om ofvananförda olägenheter i den nämnda lokalen hafva särskilda anmälanden af mig blifvit gjorda alltsedan år 1873; men inqvarteringskomitéu har icke funnit möjligt att anvisa någon annan, ändamålsenligare lokal.

De upprepade fall af vådeld, hvilka under innevarande år förekommit i Helsingfors och af hvilka den, den 18 Juni å Wladimirsgatan timade hastigt spred sig öfver tvänne stora kvarter samt, oaktadt brandkorpsernas alla ansträngningar, inom kort förstörde mer än tio gårdar, hafva föranledt mig att, för undgående af ansvar, vidtaga mått och steg till den mig ombetrodda styrelsens behöriga säkerställande emot eldfara, alldenstund dess nuvarande lokal i ett gammalt trädhus, som å alla sidor omgifves af enahanda byggnader, är desto mera utsatt för dylik fara, då husets egare, hvilken idkar handel med bränvin, låtit inrätta subasementet under sjelfva embetslokalen till upplagsplats för sagde vara.

Befarande ansvar i händelse styrelsen fortfarande bibehålles uti en så eldfarlig lokal, har jag hos Kommendanten anhållit om åtgärds vidtagande derhän att, med fästadt afseende å vigten och mängden af de vid Distrikts-Ingeniörstyrelsen förvarade akter, handlingar och ritningar, hvilkas förlust kunde medföra högst skadliga följder, samt i betraktande deraf, att uti andra militärdistrikter som regel antagits att inrymma Ingeniörstyrelserna i stenhus, såsom mera skyddade för eldfara, en annan lokal blefve från nästinstundande år för meranämnda Styrelse anvisad ovägerligen i ett stenhus, med stentrappor, i likhet med hvad för Distriktstaben, Artilleri- och Intendentstyrelserna i detta afseende blifvit åvägabragt.

Sedan jag för Eders Excellens sålunda framställt det ytterst otillfredsställande skick, i hvilket den af Ingeniörstyrelsen innehafvande lokal befinner sig, anser jag mig böra till Eders Excellens' kännedom framhålla jemväl de olägenheter, hvilka samtliga i tjänst vid nyssnämnda styrelse anställde personer äro med hänseende till inqvartering underkastade och hvilka icke kunna annat än skadligt inverka på uppfyllandet af deras tjänsteåligganden.

Eders Excellens har sig känt, med hvilka svårigheter anskaffandet af kvarter i Helsingfors för närvarande är förknippadt, hvilket har sin orsak uti antalets af innevånare i staden hastiga förökning, som åter haft till följd en omåttlig, under sednare år ständigt tilltagande stegring af hushyrorna, så att desamma numera stigit till dubbla och tredubbla beloppet emot de före sjuttioalet gängse priserna, samt tillochmed öfverträffat hyrespriserna i St Petersburg, och det ehuru lokalerna i Helsingfors till större delen sakna de beqvämligheter, som i förstnämnda stad anses oumbärliga. Härvarande hus äro för det mesta af träd samt vårdslöst uppförda: väggarne bestå af klent virke, som i tjocklek ofta icke uppgå till mer än 6 tum, samt äro till större delen drifna icke med blå, utan med mossa; golf och tak äro icke försedda med murbruk, som deremot ersättes med ett mosslager blandadt med

sand; emellan fönsterposterna och väggarne användes i stället för filt eller hampa — endast mossor.

Med ett sådant byggnadssätt i härvarande stränga klimat blifva husen vid inträffande köld snart genomkylda, så att temperaturen inom hus äfven vid trägnare eldning sjunker till 9° R. och till och med lägre, d. v. s. rummen blifva så kalla, att man, för bevarande af helsan, nödgas anlita galoscher och öfverplagg. Dessa olägenheter har såväl jag personligen som många af mina underordnade erfärit. Om i staden ock finnas varma hus, äro de till största delen upptagne af stadens bofasta innebyggare och komma sällan de härstädes endast temporärt vistande ryska tjänstemännen till del, emedan desse icke känna svenska språket och ej stå i bekant-
skap med husegarene, samt enär de till följd af sina tjänsteåligganden icke kunna uppoffra mycken tid till sökande af lämpliga qvarter.

För att ytterligare öka de i denna stad inqvarterade personers elände kommer följande:

1) den härstädes gällande lag, enligt hvilken försäljning af gård upphäver alla hyreskontrakter, och

2) det allmänt införda bruk, att hyreskontrakter avslutas om vintern samt uteslutande för tiden från den 1:sta Juni (nya stilen), så att flyttningen från ett qvarter till annat bör ske ovilkorligen sagde datum, eller ock under de tvänne derpå följande dagarne; för den åter, som om vintern icke lyckats anskaffa lokal, återstår att nämnda dag med alla sina egodelar utflytta på gatan.

Alla ofvanuppräknade olägenheter i afseende å militärpersoners i Helsingfors inqvarterande i enskilda hus utgöra för dem i sanning ett elände samt nödga dem till utgifter, vida öfverstigande de af staden utgående hyresförmåner, — utgifter erforderliga till betäckande af kostnaderna såväl för sjelfva lokalerna som i och för de ofta förekommande flyttningarne samt för iståndsättande af dervid skadade effekter äfvensom för uppputsning af rummen, emedan härvarande busvärdar merendels i orent och bristfälligt skick upplåta sina lokaler, dem de icke heller ega tid att låta reparera, då den allmänna flyttningen försiggår ovägerligen den 1:sta Juni.

Men ännu viktigare är den omständigheten, att tjänsten lider af de framhållna olägenheterna, 1:o) ity att tjänstemännens ständiga bestyr i och för anskaffande af lokaler samt flyttning från ett qvarter till annat oundvikligen beröfvar dem mycken tid, som med större gagn hade kunnat egnas tjänstegöromål, och 2:o) emedan omöjligheten att finna en något så när beqväm lokal icke sällan nödgar nyttige

och arbetssamme officerare att söka transport till annan stad eller annat distrikt, der denna väsendtliga olägenhet icke herskar.

Denna, här ofvananförda sakernas ordning framträder såsom abnorm isynerhet med afseende å personalen vid Distrikts-Ingeniörstyrelsen, emedan Ingeniörväsendet åligger inrättandet, inredningen och underhållet af lokaler uti militärbyggnader, samt ständigt omsorg derom, att dessa lokaler befinnas lämpliga, väl remonterade och varma; och emellertid äro Ingeniörerna sjelfve i saknad af kronoquarter och tvungne att bo uti privata hus, till större delen orena, bristfälliga och kalla.

I egenskap af Chef alltsedan år 1872 för Ingeniörerna i det Eders Excellens anförtrödda distrikt, har jag ständigt på mig sjelf fått erfara de ifrågakomna olägenheterna. Under de första två årens förlopp var jag tvungen att flytta fem gånger, hvarvid jag hvarje gång nödgades lösrycka mig från mina tjenstegöromål samt såsom tillskott i hyran, till uppköp af ved, för flyttning och reparation af möbler samt för lokalernas iståndsättande och uppsatsning utbetala öfver 1,000 rubel utöfver mig tillfallande byresförmåner. Sedan jag öfvertygats om svårigheten att finna något bättre quarter, har jag måstat, för att undvika ytterligare tidsförlust och utgifter för flyttning, ofrivilligt åtnöjas med min nuvarande lokal uti ett gammalt trädhus med sned vägg, hvilket hus är så kallt, att man vid inträffande köld måste begagna galoscher och pels; och har jag sjelf upprepade gånger ådragit mig sjukdomar, föranledda af förkylning. Expeditionscheferne vid den mig ombetrodda styrelse äro nödsakade att bo i de yttersta delarne af staden, i stället för att vistas i närheten af styrelsen, hvarjemte den officer, som åligger granskningen af kostnadsförslag och räkenskaper, har varit tvungen att bo utom stadens område, utanför Åbo tull. Den officer åter, hvilken förlidet år blef förordnad till Äldre Adjutant, har, i följd af omöjligheten att finna någon helst någorlunda anständig lokal, sett sig tvungen att anhålla om transport till någon af de mig underlydande fästningsstyrelserna, hvarest samtliga Ingeniörstjenstemän hafva kronoquarter uti militärbyggnader. Svårigheten hvad quarter vidkommer utgör just en af de hufvudsakligaste orsakerna, hvarföre icke någon af Ingeniörofficerarene är villig att emottaga den vid Distrikts-Ingeniörstyrelsen obesatta Äldre Adjutants befattningen; och har jag skäl att befara, att sagde styrelse kan blifva utan officerare, just till följd af omöjligheten att i denna stad erhålla logis.

I de flesta Militär-distrikt äro Distrikts-Ingeniörstyrelserna samt de vid desamma anställde tjenstemän förlagda uti kronans byggnader; och under sednare år hafva penningeanslag beviljats till uppköp för samma ändamål af hus å de orter,

der kronobyggnader saknats. En dylik åtgärd framstår, på grund af ofvanberörda omständigheter, synnerligen nödig med afseende å den mig ombetrodda styrelsen. På min hos tjänstförrättande Adjointen hos Generalinspektorn för Ingeniörväsendet, Generallöjtnanten Sverjeff, vid dennes besök härstädes förliden sommar i och för besigtigande af arbeten, gjorda muntliga anmälan rörande nödvändigheten af att för Distrikts-Ingeniörstyrelsen samt vid densamma anställde tjänstemän i Helsingfors uppföra eller inlösa ett hus, har bemälda Generallöjtnant, jemte det han funnit de af mig framställda skäl förtjena afseende, behagat yttra sig, att ehuru väl uppförande eller köp af ett hus för styrelsens och tjänstemännens räkning borde bekostas af staden, hvilken utbetalningen af hyresförmåner åligger, är dock Öfver-Ingeniörstyrelsen, med fästadt afseende å orimligheten för staden att uppfylla detta åliggande, villig att utgifva den för berörde ändamål behöfliga penningesumman på de vilkor likväl att staden, för undvikande af stora förluster för kronan, jemväl derefter skulle fortfarande, i likhet med hvad för närvarande är fallet, utbetala de fastställda hyresmedlen, enär kronan sålunda blefve i tillfälle att ersätta helst någon del af kostnaderna för inlösen och underhållet af huset, jemte det staden bereddes en anseelig penningebesparing, alldenstund då hushyrorna äro höga, i stället för upplåtande af lokaler och ved in natura hyresmedel skulle utgifvas i kontanter, hvilket erfordrar mindre kostnader än i förstnämnda fall.

I det jag har äran till Eders Excellens hemställa det i ofvanstående måtto gjorda förslag, enligt hvilket Distrikts-Ingeniörstyrelsen och tjänstemännen vid densamma kunde beredas tillfälle till erhållande af tillfredsställande lokaler, samt hvilket tillika blefve fördelaktigt för staden, som sålunda befriades från onödiga penningekostnader i och för anskaffande af kvarter in natura, hvarjemte Inqvarteringskomiténs åligganden skulle anseeligt underlättas, — får jag ödmjukast hos Eders Excellens anhålla, det behagade Eders Excellens utverka Kejsrerliga Senatens för Finland tillstånd samt Stadsstyrelsens bifall till förverkligande af ofvannämnda förslag och derhos gunstbenäget anhålla om Adjointens hos Generalinspektorn för Ingeniörväsendet åtgärd derhän, att berörda förslag blefve, med fästadt afseende å vigten af här ofvan framställda skäl, så fort sig göra låter till verkställighet befordradt.

Chef för Ingeniörerne,

Ingeniör-Generalmajor **Froloff.**

Öfversatt af:
O. W. Rancken."

Sedan Hans Excellens Generalguvernören jemte skrifvelse af den 28 december 1875 öfverlemnad den i förestående måtto gjorda framställningen till Kejsarliga Senaten samt Senaten i skrifvelse från Militieexpeditionen af den 19 sistlidne januari anbefalt Guvernören i länet, bland annat, att öfver framställningen infordra Stadsfullmäktiges yttrande och dermed fordernsammast till Senaten inkomma, har Guvernören i skrifvelse af den 22 januari anmodat Magistraten att vidtaga nödig åtgärd härom, hvarefter Magistraten samma dag till Stadsfullmäktige öfversändt handlingarna i ärendet i det afseende Guvernörens skrifvelse innehöle.

Så vidt utskottet kunnat fatta de i Distriktingeniörstyrelsens ofvan intagna framställning förekommande orden, *att staden fortfarande skulle, i likhet med hvad för närvarande är fallet, utbetala de fastställda hyresmedlen*, afses härmed att staden skulle förbinda sig att, såsom godtgörelse för de kostnader Kronan finge vidkännas genom uppförande eller inlösen af ett lämpligt stenhus för Ingeniörstyrelsens kansli och dess tjänstemän, jemväl framdeles utbetala de för bemälda styrelsens och dervid anstälde personers inqvarterande på orten utgående inqvarteringsersättningar, utan att likväl af framställningen med tydlighet framgår huruvida den nuvarande inqvarterings storlek kommer att utgöra normen för stadens åtagande i antydt hänseende, eller om stadens bidrag skulle ökas eller minskas i mån af en större eller mindre inqvartering och andra omständigheter. Men emedan, under hvilken förutsättning som helst, inqvarteringen enligt sin natur och i öfverensstämmelse med gällande författningar är att betraktas såsom en tillfällig och öfvergående tunga, som staden, om dess fördel sådant fordrar, ovilkorligen är berättigad att utgöra in natura och från hvilken, staden i fall den der förlagda militärstyrkan kommer att förminskas eller behöfliga kronobyggnader att för ändamålet uppföras, kan delvis eller helt och hållet blifva befriad, så, och enär staden särskildt genom en Kongl. resolution af den 20 november 1756 samt den af Hans Kejs. Majestät den 2 november 1812 gillade och fastställda instruktionen för denna stads nybyggnadskomité fått emottaga nådiga löften att, så snart nödiga kronobyggnader blifvit härstädes uppförda, frikallas från all inqvartering, kan utskottet icke annat än afstyrka bifall till en åtgärd, hvilken skulle innebära att för en obestämd framtid belasta staden med de dryga utgifter, som den under nuvarande ogynsamma förhållanden måste för Ingeniörstyrelsen och dess tjänstemän vidkännas.

Utskottet får alltså föreslå:

att Stadsfullmäktige ville i det dem affordrade yttrande, hvilket borde till Magistraten i afseende å vidare befordran öfversändas och attföljas af de Magistratens skrifvelse bilagda handlingar, i underdånighet annäla, att Stadsfullmäktige icke funnit skäl till bifall å Ingeniörstyrelsens i fråga varande framställning.

Helsingfors, den 2 februari 1876.

F. Forsman.

C. G. Sanmarck.

Robert Montgomery.

Leon. Borgström.

Aug. Schauman.

Betänkande af det utskott, Helsingfors Stadsfullmäktige utsett att granska ett af Magistraten upprättadt förslag till reglemente för stadens Drätselkammare.

Jemte utdrag af Stadsfullmäktiges protokoll för den 29 maj och 8 juni 1875 har utskottet fått emottaga nedanstående till Fullmäktige inkomna skrifvelse:

”Magistraten
i Helsingfors den 26
Maj 1875.
N° 75.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

De allmänna stadganden, hvarefter förvaltningen af stadens drätsel för närvarande hufvudsakligen handhafves, förekomma i två särskilda af Magistraten redan år 1854 uppgjorda samt den 21 Augusti 1856 i Nåder gillade och fastställda förslag, benämnda, det ena ”Förslag till reglering af Helsingfors stads Drätselverk,” och det andra ”Förslag till reglemente för Helsingfors stads Drätselverk”. — Båda dessa reglementen sysselsätta sig endast med stadens penningeväsende och öfverlemna förvaltningen deraf åt Magistraten, biträdd af ett kamrerarekontor.

Enligt 51 § i Kejsarliga förordningen angående kommunalförvaltning i stad, gifven den 8 December 1873, bör förvaltningen af stadens drätsel i alla dess särskilda grenar vara förenad hos en för ändamålet vald drätselkammare; hvarföre och som ofvanberörda reglementen, af redan antydda orsaker, icke kunna anses motsvara behöfvat, sedan nämnda Kejsarliga förordning i öfriga delar från och med innevarande år här i staden trädt i verksamhet, Magistraten varit betänkt att söka, så snart sig göra lät, likmätigt sista mom. af sagda § förelägga Herrar Stadsfullmäktige förslag till ett fullständigt Reglemente för en drätselkammare i denna stad.

Vid utarbetandet af detta förslag har man icke kunnat underlåta att taga hänsyn såväl dertill, att medlemmarne i drätselkammaren skäligen icke kunde betungas med några egentliga arbeten för staden, hvilkas utförande således borde öfverlemnas till nödigt antal ur stadskassan aflönade tjenstemän, som till den omständigheten att hvarje ändring af Reglementet, som i framtiden befinnes nödig, blir bun-

den vid samma omgång, hvarmed reglementets tillkomst och giltighet äro förenade. — Det har allt derföre synt Magistraten både rättast och lämpligast att i Reglementet i fråga intaga endast de stadganden, i enlighet hvarmed Drätselkammarens sammanställning och verksamhet borde ordnas, jemte några allmänna bestämningar angående de tjänstemän och betjente, som skulle anställas Drätselkammaren till biträde, och de särskilda Nämnder eller Bestyrelser, som fortfarande komme att handhafva vården och förvaltningen af vissa stadens angelägenheter, äfvensom alla de allmänna stadganden för öfrigt, hvilka kunna anses hafva sin rätta plats i sjelfva Reglementet; hvaremot de stadganden och föreskrifter, hvilka afsäge bemälda tjänstemäns arbeten och göromål, skulle förbehållas särskilda instruktioner, de der komme att af Stadsfullmäktige, vederbörande till efterrättelse, i behörig ordning meddelas.

För att kunna med större säkerhet uppdraga den således ganska betydelsefulla gränsrån emellan sjelfva Reglementet på ena och berörda Instruktioner på andra sidan, har det synt Magistraten gagneligt att ingå i författning om förslags uppsättande äfven till dessa Instruktioner. — Men emedan det icke torde tillhöra Magistraten att för Stadsfullmäktige framlägga nästomförmälda förslag, har Magistraten ansett sig böra inskränka sin ifrågavarande åtgärd dertill att, jemte anmälan om dessa förslags tillvaro, härhos till Herrar Stadsfullmäktige i afseende å den på Herrar Stadsfullmäktige ankommande åtgärd öfverlemnna Magistratens förslag till Reglemente för Drätselkammaren i Helsingfors stad.

Måhända hade det varit önskligt att Magistraten, i afseende å några delar af förslaget, angifvit de skäl och omständigheter som bestämt förslagets innehåll. — Men då det är Magistraten känt, att Stadsfullmäktige önska att före denna månads utgång få mottaga förslaget, har Magistraten, som i följd af andra embetsåligganden icke kunnat åt det omfattande uppdraget egna oafbruten tid och odelad omsorg, derifrån afstått.

I sammanhang härmed har Magistraten bordt fästa Herrar Stadsfullmäktiges uppmärksambet derpå, hurusom stadens Drätselkontor, hvars göromål från och med nästinstundande års början komma att ansenligen ökas, derefter icke kan medbinna de dryga och maktpåliggande arbeten, som uppbörden, förvaltningen och redovisningen af kronans inkomster från staden, såvidt desamma skola under Magistratens inseende uppbäras, förvaltas och redovisas, föranleda. — Det torde således icke kunna undvikas, att ur stadskassan bevilja ej allenast ett årligt anslag till aflönande af åtminstone en befattningen i fråga vuxen tjänsteman, hvilken komme att af Magi-

straten omedelbart antagas samt under Magistratens ledning och tillsyn verkställa berörda arbeten, utan ock det belopp, som till bestridande af öfriga dermed förenade kostnader blir af nöden.

På Magistratens vägnar:

August Åkerberg.

Bengt Stenius.ⁿ

Och var berörda skrifvelse åtföljd af det deri omförmälda förslag till reglemente för Drätselkammaren, hvilket, jemlikt Stadsfullmäktiges den 29 maj 1875 fattade beslut, särskildt till tryck befordrats och bland Fullmäktige utdelats.

Då utskottet fått det ansvarsfulla uppdraget att granska i fråga varande förslag, har utskottet väl insett, att de dermed förbundna svårigheter icke blott af en god vilja och ett samvetsgrant arbete kunna öfvervinnas. Dertill skulle äfven fordras en under en längre tid förvärfvad kännedom om stadens ekonomiska förhållanden och en allsidig inblick i dess finanser och räkenskapsväsen — insigter, hvilka stadens förgångna kommunallif icke varit egnadt att i högre grad hos kommunens medlemmar framalstra. Emellertid har utskottet, så vidt det stätt i dess förmåga, sökt att vinna utredning i denna fråga. Från Åbo kommun, som för någon tid sedan erhållit stadfästelse å ett der uppgjort förslag till reglemente för dess drätselkammare, äfvensom från Stockholm och två andra af Sveriges mest framstående stadskommuner har utskottet, för erhållande af material för jemförelser, införskaffat särskilda reglementen och instruktioner rörande drätsel förhållanden: hvarutom Justitieborgmästaren, Hofrättsassessorn C. A. Öhrnberg, hvilken, såsom före detta politieborgmästare här i staden, tagit en väsentlig del i förevarande förslags upprättande, äfvensom Stadskamreraren Dittmar, som under en följd af år framgångsrikt förestått stadens drätselkontor, beredvilligt till mötes gått utskottets anhållan om upplysningar i ämnet, jemte det Hofrättsassessorn Öhrnberg också, på begäran, tillhandahållit utskottet de i Magistratens skrifvelse omförmälda förslag till särskilda instruktioner för Drätselkammarens kansli och kontor samt för stadens Ingenjör- och byggnadskontor.

Ehuru Kejsrerliga Förordningen om kommunalförvaltning i stad af den 8 December 1873, hvars 51 § gifvit Magistraten anledning att till Stadsfullmäktiges gransk-

ning öfverlemna det nu i fråga varande förslaget till reglemente för en drätselkammare i staden, lagt grunden till en genomgripande reform af stadens ekonomiska förvaltning, så utgöra dess bestämmingar i detta ämne likväl icke något hinder, utan fastmer en anledning, att i många afseenden bibehålla den kontinuitet emellan det gamla och det nya, förutan hvilken en sådan reform icke kan undgå att medföra väsentliga olägenheter. Det måste därför, enligt utskottets tanke, erkännas såsom en framstående förtjänst uti sagda förslag, att det, med hufvudsakligt iakttagande deraf, att beslutanderätten i stadens angelägenheter öfvergått till Stadsfullmäktige, och att förnämligast endast öfverinseendet i förvaltningsärenden numera tillhör Magistraten, för öfrigt innebär en anknytning till äldre i staden bestående förhållanden. Med bibehållande af de förut för särskilda förvaltningsärenden tillsatta styrelser och personer, har nemligen i förslaget jemväl tagits hänsyn till den reglering, hvilken stadens drätselverk enligt nådigt förordnande af den 21 Augusti 1856 och ett samma dag för drätselverket fastställt reglemente undergått, och hvarigenom handhavandet af stadens för särskilda ändamål inflytande medel, hvilka hört under Magistratens förvaltning, äfvensom de under Brandkommissionens och Inqvarteringskommitténs förvaltning derförinnan ställda medel öfverlemnats till förvaltning af en Kammerare och en Kassör uti ett särskildt Kamererarekontor. Dessa äfvensom några andra för kommunens ekonomiska förvaltning inrättade tjänster afser Magistratens i fråga varande förslag att bibehålla till biträde åt Drätselkammaren, hvilken det enligt ofvan återopade 51 § i förordningen om kommunalförvaltning i stad tillkommer att "förvalta de staden tillhörande fastigheter, äfvensom dess penningväsende, uppbära dess inkomster och verkställa behörigen beslutna utbetalningar, samt derjemte ombesörja de allmänna uppdrag för stadens räkning, som enligt det för drätselkammaren utfärdade reglemente till dess befattning böra." Och som det naturligtvis icke kan vara författningens mening, att Drätselkammaren skulle handhafva alla dessa göromål utan biträde af underordnade tjänstemän, har utskottet ansett sig böra biträda de principer, hvilka i denna del ligga till grund för Magistratens förslag.

Vid granskning af de särskilda bestämmingarna i förslaget har utskottet deremot funnit skäl att främst göra en allmän anmärkning, som visserligen är af formel, men icke derföre af underordnad betydelse. — I nyss anförda § af återopade Kejs. förordning är stadgadt, att förslaget till reglemente för Drätselkammaren bör till Kejsarliga Senatens Ekonomie departements prötning och fastställelse insändas. Ändamålet med detta stadgande är synbarligen att gifva staten en säkerhet, att

icke stadskommunerna genom förhastade beslut skola motverka det allmänna statsändamålet och sin egen sanna fördel, samt utgör tillika ett värn för minoriteten, hvars intressen den pröfvande myndigheten derigenom är i tillfälle att tillgodose. Att på kommunens utveckling lägga ett tryckande band, afser detta stadgande deremot icke. Om det således å ena sidan är af vigt, att reglementet för Drätselkammaren innehåller de i merberörda Kejs. förordning uppställda grunderna för Kammarrens verksamhet fullständigt utvecklade och afpassade med hänsyn till Helsingfors kommuns särregna förhållanden, så är det å andra sidan icke mindre viktigt att tillgodose kommunens frihet att sjelständigt och utan bandet af minutiösa bestämmingar, hvilka icke utan ny pröfning och fastställelse kunna ändras, inrätta detaljerna af sin ekonomi i öfverensstämmelse med dessa grunder. Detta gäller så mycket mera formerna för Drätselkammarens verksamhet, som denna i många afseenden är ny och ännu opröfvad, samt det jemväl å ena sidan är omöjligt att uppdraga vägen för denna verksamhet i dess minsta detaljer, och å den andra, i betraktande af omgångarna i administrationen, är lika ogörligt att oupphörligt vid behof af minsta ändring vädja till en högre pröfning. — Utskottet tror sig härmed hafva antydt, att i fråga varande förslag, enligt utskottets mening, såsom ett af högre myndighets fastställelse beroende *reglemente*, är för detaljeradt och innehåller en mängd bestämmingar, som icke kunna bibehållas orörliga, utan torde böra få ingå uti en mera lättörlig *instruktion*. Att äfven Magistraten vid förslaget uppgörande fäst vigt vid en sådan fördelning af föreskrifterna för Drätselkammarens verksamhet, framgår af dess ofvan intagna skrifvelse, hvilken likväl derjemte utvisar, att Magistraten ansett den lättörlighet, som instruktioner innebära, böra tillgodoses blott i föreskrifter för Drätselkammarens tjenstebiträden, men icke i reglementet för sjelfva Drätselkammaren. Att Magistratens förslag derigenom erhållit en betydlig vidd, är väl icke i och för sig en så stor olägenhet, men torde likväl böra framhållas på samma gång, som utskottet villigt erkänner, att andra olägenheter äro förbundna med den af utskottet följda metoden. Uppgörande af såväl reglemente som instruktion för Drätselkammaren gör det nemligen oundvikligt, att till en viss grad splittra nära sammanhängande stadganden i en allännare del för reglementet och en speciellare för instruktionen, hvartill ännu kommer svårigheten att följdriktigt bibehålla reglementets allmänlighet. Genom denna splittring måste äfven en sammanlagd vidlyftighet uppkomma, som öfverväger den mot Magistratens förslag anmärkta. Men dessa olägenheter har utskottet ansett vara af ringa betydelse i jemnbredd med ofvan antydda fördelar af en sådan fördelning.

Utskottet har derföre trott sig böra från förevarande förslag afskilja de stadganden, som enligt utskottets åsigt icke äro egnade att ingå i reglementet för Drättselkammaren, och af återstoden, efter åtskilliga ändringar och tillägg, bilda det nya förslag till reglemente, hvilket här nedanföre bifogas. De afskilda stadgandena äro, enligt utskottets tanke, till större delen egnade att jemte en mängd andra ingå i en instruktion för Drättselkammaren och de under dess inseende stående tjänstemän. Att uppgöra och för Stadsfullmäktige framlägga förslag till en sådan instruktion, eller ens hufvudpunkterna af densamma, har utskottet likväl ansett hvarken ligga inom gränserna af det utskottet gifna uppdrag, eller ens vara för frågans lösning fördelaktigt. Det torde nemligen för utfärdande af en instruktion beträffande en verksamhet, som i många delar ännu är opröfvad, vara ändamålsenligast, att Drättselkammaren och dess tjänstemän någon tid finge funktionera utan annan instruktion, än hvad tillämpliga delar i hittills gällande reglementen och instruktioner innehålla samt Stadsfullmäktige i särskilda fall föreskrifva. Sedan erfarenhet sålunda samlats, vore det, enligt utskottets åsigt, lämpligt, att Drättselkammaren uppgjorde och till Stadfullmäktige inlemnade förslag till instruktionen, som då kunde i vanlig ordning underkastas granskning af ett särskildt utskott.

Sedan utskottet förutskickat dessa allmänna anmärkningar, går utskottet nu att granska de särskilda paragraferna uti Magistratens i fråga varande förslag, samt skall dervid tillika angifva, hvar motsvarande stadganden i utskottets förslag förekomma äfvensom skälen till de föreslagna ändringarna och uteslutningarna. Der tillägg i utskottets förslag införts, skola de särskildt motiveras.

Magistratens förslag är indeladt i 6 *kapitel* med särskilda öfverskrifter. I följd af utskottets olika åsigt om reglementets uppställande och kortheten i utskottets förslag har en sådan indelning der ansetts kunna undvaras.

- §. 1. I § 1 af Magistratens förslag ingår en sammanfattning af Drättselkammarens uppgifter. En sådan har utskottet ansett icke vara på detta ställe behöflig, då § 51 i Kejs. förordningen om kommunalförvaltning i stad allaredan innehåller en på samma gång vidsträkt och detaljerad sammanfattning af en drättselkammarens göromål. Jemte det utskottet förty i § 1 af sitt förslag endast hänvisat till sagda § och till § 4 i omförmälda förordning, har utskottet på ofvan utvecklade grund gjort ett tillägg om Drättselkammarens skyldighet att följa Stadsfullmäktiges emot regle-

mentet icke stridande föreskrifter, helst derigenom äfven tillfälle beredes Stadsfullmäktige att, utan tilläggsstadganden till reglementet eller instruktionen, i oförutsedda fall gifva Kammarern ett öfvergående uppdrag -- en rättighet som väl näppeligen borde kunna betviflas, men hvilken det med afseende å ordalagen i § 51 af i fråga varande Kejs. förordning, dock kan vara skäl att i reglementet uttryckligen förbehålla staden. En dylik rätt finnes äfven uttryckt i §§ 2 och 33 i Magistratens förslag, ehuru der bunden vid uppdragets meddelande genom Magistraten, hvilket utskottet, med hänsigt till 42 § i änberörda Kejs. förordning, som bestämmer att Stadsfullmäktiges beslut i afgjort ärende skall så snart det blifvit justeradt Magistraten delgifvas, i modifierad form återgifvit i § II af sitt förslag. — Den återstående delen af § 1 i Magistratens förslag afser att, på sätt § 4 m. fl. §§ i åberopade Kejs. förordning jemväl förutsätta, bibehålla särskilda af staden tillsatta styrelser och personer vid hufvuddelarna af deras verksamhet, hvilket utskottet jemväl för sin del anser vara för stadens intressen gagneligt och nödvändigt, emedan en koncentration af all kommunal verkställighet och förvaltning i en jemförelsevis fåtalig Drätselkammarens hand kunde vara å ena sidan för en så stor kommun, som Finlands hufvudstad, vid en tidpunkt af snabb utveckling hämmande, och å andra sidan för Drätselkammarens icke aflönade ledamöter ytterst betungande och således obillig. Hos utskottet, som på anförda skäl biträdt Magistratens nyss nämnda förslag, har väl i fråga kommit, att Brandkommissionens och Inqvarteringskomiténs särskilda verksamhet måhända skulle kunna till Drätselkammaren öfverflyttas, hvad Brandkommissionen beträffar likväl endast så till vida, att Drätselkammarens ledamöter skulle blifva sjelfskrifna ledamöter i Kommissionen, i stället för de sex, hvilka enligt stadens den 22 januari 1869 fastställda Brandordning nu å kommunens vägnar utses att jemte ombud för Kronan och städernas allmänna brandstodsbolag taga säte i kommissionen, hvars ordförande politieborgmästaren enligt Brandordningen är. Men då sistnämnda bestämning synes vara oförenlig med den öfveruppsigt, som Magistraten, under ordförande just af politieborgmästaren, enligt 1873 års kommunalförordning bör utöfva öfver Brandkommissionen, samt Brandordningen icke blott af detta skäl torde erfordra en omarbetning, har utskottet, enär äfven den för stadens Inqvarteringskomité den 24 februari 1814, på grund af 1812 års inqvarteringsreglemente, utfärdade Instruktion kan vara i behof af ändring till större öfverensstämmelse med nu gällande reglemente angående inqvartering m. m. af den 19 juni 1868, trott frågan om Drätselkammarens befattning med nästnämnda göromål helst böra afgöras i en fram-

tid, sedan erfarenhet kunnat vinnas om möjligheten för Drätselkammaren att äfven under tider af oro kunna medhinna sagda göromål. Från raden af de i Magistratens förslag uppräknade särskilda styrelser och personer har utskottet deremot utelemnat Direktionen för feberlasarettet, af orsak att denna Direktions göromål i det af Stadsfullmäktige i hufvudsak redan godkända förslag till omorganisation af stadens sundhetsvård öfverflyttats på Sundhetsnämnden. — Öfriga af utskottet bibehållna styrelser och personers verksamhet bestämmes, fattigvården genom ett den 28 januari 1863 af Guvernören i länet fastställt reglemente, folkskolväsendet genom ett den 25 maj 1870 i Nåder fastställt reglemente, tjänstemännens vid Hamnkontoret genom det nu gällande reglementet för stadens Drätselverk och en den 4 april 1848 i Nåder fastställd Hamnordning, samt Kassörens vid stadens, Magistraten underlydande Auktionskammare genom en instruktion af den 1 mars 1759. — Hvad Hamnkontoret beträffar, har utskottet likväl icke kunnat undgå att taga hänsyn dertill, att Hamnmästaren, hvilken enligt gällande Hamnordning eger att upprätthålla ordningen i stadens hamnar, derjemte med Hamnbokhållaren har sig anförtrodd en del af stadens uppbörd; och då det i anseende härtill synes vara oafvisligt, att Hamnkontoret, i allt hvad till stadens drätsel börer, skall underlyda Drätselkammaren, har en bestämning derom ingått i § 7 af utskottets förslag.

Genom ett tillägg till § 1 i sitt förslag har utskottet vidare sökt inom omfånget af de göromål, hvilka från Drätselkammarens allmänna förvaltning undantagas, inrymma jemväl den särskilda förvaltning, som staden *framdeles* kan komma att jemlikt 4 § i åberopade Kejs. förordning uppdraga åt redan nämnda, eller för andra ändamål, t. ex. för vattenledningen, om den inlöses, utsedda styrelser och personer.

Till sist, och emedan Magistratens i 4 § af ofta nämnda Kejs. Förordning stadgade öfverinseende öfver Drätselkammaren och andra stadens styrelser förutsätter, att Magistratens ledamöter i flera delar böra fortfara med den tillsyn, som i gällande arbetsordning för Magistraten är dem ålagd, har äfven derom blifvit i § 1 af utskottets förslag erinradt.

- §. 2. § 2 innehåller ett stadgande, som på ofvan antydt sätt till väsentlig del ingår i § 1 af utskottets förslag, och torde förty kunna såsom särskild § undvaras.
- §. 3. § 3 innefattar ett väl behöfligt stadgande, hvilket utskottet infört i § II af sitt förslag i sammanhang med särskilda andra föreskrifter om närstående sidor af Drätselkammarens verksamhet, likväl med den uttryckliga ändring, att skriftvexlingen emellan Drätselkammaren och Stadsfullmäktige bör vara omedelbar i alla de fall, då fråga

ej är om handräckning för verkställighet af beslut. Utom hvad utskottet ofvan under § 1 anfört rörande denna fråga, vill utskottet här erinra om vigten af skyndsambhet och arbetsbesparing i förhållandet emellan Stadsfullmäktige och Drättselkammaren.

Bestämningarna i § 4 ingå i väsentliga delar i § 2 af utskottets förslag. § 4.
Likväl har utskottet ansett sig böra förorda utseende af suppleanter för Drättselkammarens ledamöter, emedan det syntes utskottet nödigt, att derigenom icke blott förebygga afbrott i Drättselkammarens verksamhet vid inträffande jäf eller förfall, utan äfven lätta ledamöternes nog dryga arbetsbörd och bereda dem möjlighet att för någon kortare tid, t. ex. en del af sommaren, i tur draga sig undan från Drättselkammarens göromål, orsaken må sedan vara behof af hvila eller af tid för bevakande af enskilda intressen. Antalet af suppleanter har utskottet föreslagit till tre, enär ett större kunde framkalla en för stor splittring i Drättselkammarens verksamhet. För öfrigt är tjänstetiden för suppleanterne bestämd till endast ett år, dels på det till ledamöter i Kammaren må kunna väljas suppleanter, som icke derförinnan varit i årtal betungade, dels i afsigt att genom ett möjliggjordt tätare ombyte af suppleanter vinna ett större antal lämpliga kandidater för ledamotsplatserna, samt för att åstadkomma närmare samband och vevverkan emellan Drättselkammaren och kommunens röstberättigade medlemmar. Vidare har utskottet icke heller förbisett, att Drättselkammarens ledamöter icke borde med andra kommunala uppdrag betungas, men ansett ett stadgande derom i detta reglemente kunna undvaras, då Stadsfullmäktige i sin arbetsordning eller eljest kunna för sin del derom bestämma, och antagligt är att, i kommunens eget intresse, ledamöterna icke skola blifva med sådana arbeten belastade. — Föreskriften om valens förrättande vid Stadsfullmäktiges sammanträde i december månad torde, såsom ingående i § 33 af Kejs. förordningen om kommunalförvaltning i stad, kunna härifrån utelemnas. Deremot torde det vara nödigt att, på sätt utskottet äfven gjort, införa särskilda föreskrifter om valens förrättande första gången samt rörande lottning om de under de två första åren afgående bland Drättselkammarens ledamöter. Och har utskottet dervid, lämpat föreskriften i detta ämne med hänsigt till både möjligheten deraf att Drättselkammarens verksamhet kunde komma att vidtaga under innevarande år, samt önskligheten deraf att ombyte af Drättselkammarens ledamöter icke måtte ske redan snart efter kammarens konstituerande. — Föreskriften, att afsägelse bör göras inför Magistraten, har utskottet ansett sig böra bibehålla, dels för erhållande af likformighet, oberoende deraf, om valet träffar en af Stadsfullmäktige eller annan person, dels i förra fallet till förekom-

mande af förhastade afsägelser. — Stadgandet i slutet af § om ändringssökande har utskottet ansett kunna utgå, enär åberopade Kejs. förordning derom innehåller allmänna bestämmingar, som äfven i här afsedda fall böra tillämpas.

§ 5. § 5 återfinnes i hufvudsak oförändrad i utskottets förslag i § 3, som derjemte omfattar ett nära sammanhängande stadgande från § 7 i Magistratens förslag.

§§ 6, 7, 8. Öfriga stadganden i § 7 äfvensom §§ 6 och 8 har utskottet fördelat på §§ 4 och 5 i sitt förslag. Dervid hafva några smärre tillägg och uteslutningar blifvit gjorda, hvilka dels framkallats af utskottets förslag om suppleanter till Drätselkammaren, dels icke torde behöfva närmare motiveras. Särskildt vill utskottet likväl framhålla, hurusom det torde vara skäl att, oaktadt suppleanter finnas, bibehålla antalet af endast tre personer såsom minimum för Drätselkammarens beslutförhet — hvilket förslag härflutit ur den ofvan anmärkta nödvändigheten att i görligaste måtto lätta arbetet för de enskilde ledamöterna i Kammarerna och i detta afseende sammanhängande med den föreslagna förändringen af orden "laga hinder" till de en något vidsträcktare tolkning medgifvande orden "af Drätselkammaren godkändt hinder." För öfrigt torde en begränsning af jäfsgrunderna, i betraktande af den väsentliga olikheten emellan de allmänt rättsliga och de kommunala förhållandena, vara på sätt utskottet föreslagit lämplig.

§ 9. § 9 motsvaras i utskottets förslag af § 6, till hvilken utskottet ansett sig böra foga ett tillägg om protokollsföringen, hvarom Magistratens förslag icke innehåller något direkt stadgande, ehuru Drätselkammarens protokoll på särskilda ställen der omtalas.

§ 10. Af § 10 har utskottet i § 9 af sitt förslag bibehållit endast de bestämmingar, som äro af allmänt slag och tillika icke sjelffallet härflyta ur naturen af Drätselkammarens uppgift; hvaremot föreskrift om formen för skriftliga aftal ingår i ett allmänt stadgande om Kammarernas skrifter i § 22 af utskottets förslag.

§ 11. § 11 torde på sin höjd behöfva ingå i en instruktion samt, i afseende å Magistratens öfvervakningsskyldighet, i dess arbetsordning och har således ur utskottets förslag till reglemente uteslutits.

§§ 12—26. §§ 12—26 innefatta detaljerna af Drätselkammarens verksamhet. Af skäl, som förut framhållits, har utskottet ansett en del af föreskrifterna härom böra öfverlemnas till en särskild instruktion. En annan del åter, afseende en mängd syner, undersökningar samt öfriga arter af en öfvervakande och kontrollerande verksamhet, har utskottet ansett så mycket hellre böra fortfarande ankomma å Magistraten, som

denna verksamhet jemlikt Kejs. förordningen om kommunalförvaltning i stad i högsta hand just tillhör Magistraten och denna stadens afönade myndighet i hvarje händelse kommer att på Drätselkammarens bekostnad erhålla en nog stor lättnad i sina åligganden. I det utskottet i enlighet härmed i sitt förslag till reglemente sökt begränsa och angifva Drätselkammarens verksamhet, har utskottet i skilda §§ grupperat de åligganden, som hänföra sig till hvarje af Kammarens i 51 § af nyssberörda Kejs. förordning specificerade uppgifter, samt derutöfver i en särskild § tillagt en tredje grupp, innefattande Kammarens öfriga, i sagde § af förordningen icke närmare beskrifna uppdrag. Dervid har utskottet i sammanhang med förvaltningen af stadens fastigheter till Drätselkammarens uppgifter jemväl hänfört högsta förvaltningen af all stadens öfriga egendom, såsom inkomstgifvande rättigheter, rörligt kapital, lösegendom m. m., oberoende af den omständigheten, huruvida sådan egendom är afsedd till ändamål, för hvilka särskilda styrelser eller personer äro tillsatte. Vidare har utskottet tillagt åtskilliga föreskrifter för utöfvandet af denna förvaltning samt särskildt infört ett allmänt stadgande om att auktioner och infordrande af förseglade anbud böra användas i vissa grenar deraf. För öfrigt har utskottet bland Drätselkammarens särskilda uppdrag för stadens räkning infört jemväl vården om stadens allmänna belysning och renhållning.

Stadgandena i §§ 12 och 14 återfinnas i sina hufvuddrag i momm. 1 och 4 §§ 12, 14. samt slutmomentet i § 12 af utskottets förslag; hvaremot en del detaljbestämningar ansetts tillhöra Drätselkammarens instruktion. Till Drätselkammarens initiativ i särskilda frågor, som böra af Stadsfullmäktige afgöras, har utskottet dels i § 11 och dels i § 12 fogat föreskrift för Drätselkammaren att tillika afgifva de förslag, till hvilkas uppgörande Kammarerna genom sin ställning är mest egnad.

De i §§ 13, 16 och 19 omnämnda göromål har utskottet af ofvan uppgifven §§ 13, 16 orsak ansett fortfarande böra ankomma på Magistraten; hvarföre stadgandena derom från utskottets förslag utelemnats. Och vill utskottet särskildt beträffande § 16 anmärka, att det deri beskrifna uppdrag lämpligast förblir Magistratens äfven dervid, att stadens Byggnadsordning af den 9 april 1875 ålägger Magistraten, förutom dessa, en mängd närslägtade göromål, som afse öfvervakandet af ett med stadens och dess omnejders säkerhet mot eldfara, med sanitära intressen och en viss grad af prydlighet förenligt byggnadssätt; hvilka göromål Drätselkammaren icke heller rimligtvis kunde medhinna. — Den i § 19 omförmälda tillsyn blir naturligtvis alltid en

Drättselkammarens rättighet, hvarom likväl en särskild föreskrift i reglementet icke torde behöfva inflyta.

§ 15. Stadgandet i § 15 har utskottet ansett kunna utgå, såsom utgörande en naturlig följd af Drättselkammarens allmänna uppgift och för öfrigt äfven inbegripet i mom. 1 af § 12 i utskottets förslag. Deremot har utskottet i mom. 2 af sistberörde § föreslagit att Drättselkammaren finge en särskild pröfningsrätt. — Föreskriften i § 15 af Magistratens förslag om sättet att vinna rättelse i Drättselkammarens beslut har utskottet infört såsom ett allmänt stadgande i § 23 af sitt förslag, hvarvid utskottet likväl bortlemnat bestämningen om en viss tid för anställande af talan mot Drättselkammaren, såsom icke förenlig med allmänna civilrättsliga grundsatser.

§ 17. § 17 torde, med afseende å § 10 i utskottets förslag, utan olägenhet kunna i reglementet undvaras.

§ 18. Föreskrifterna i § 18 ingå dels i mom. 3 af § 12, dels, hvad sista mom. beträffar, antydningssvis i § 10 af utskottets förslag.

§§ 20, 21. §§ 20 och 21 synas lämpa sig bäst för en instruktion och hafva därför icke intagits i utskottets förslag till reglemente.

§ 22. Det allmänna af § 22 ingår med nödiga tillägg i § 14, och formen för anordningarna bestämmes i § 22 af utskottets förslag; det öfriga torde lämpligast hänföras till en instruktion.

§§ 23, 24. §§ 23 och 24 motsvaras jemte § 64 af § 13 i utskottets förslag, hvari utskottet, i fråga om uppbörden af de regelbundna utskylderna och afgälderna till stadskassan, anslutit sig till den åsigt att en sådan uppbörd icke bör verkställas med långa mellantider, t. ex. blott en gång om året, emedan den då träffar mången af de skattskyldige tungt, framkallar äfven andra ekonomiska olägenheter samt i hvarje händelse måste medföra ett sämre resultat för uppbörds-kassan och nödvändigöra en större restuppbörd jemte flere utmätningar och afkortningar, än om uppbörden ordnas så, att den på lämpliga tider och i mindre poster efterhand hos de skattdragande uppsamlar aflagda besparingar. Att man i detta afseende dock icke får gå för långt, är naturligt, emedan de skattskyldiges besvär då skulle oskäligen förökas och uppbörds-kostnaden blifva för stor i förhållande till det uppburna. Äfven synes klokheten bjuda att rörande sjelfva tillgången vid uppbörden samt om restuppbörd och utmätning göra sådana bestämningar, att de betalningsskyldige icke kunna finna någon fördel vid att försumma ordinarie uppbördsstämman. — En granskning af det sätt, hvarpå dessa allmänna grunder hittills vunnit tillämpning i stadens uppbördsväsen,

ger vid handen: att de nuvarande allmänna utskylderna och afgälderna till kommunen, fördelade i afgifter för fattigvården, folkskolorna och sundhetsvården, s. k. stadsutskylder (inberäknadt arrendetomsafgifter) samt inqvarteringsafgifterna, uppburits på skilda tider af året, nemligen i mars, augusti och oktober månader, samt staden tillkommande jordarrenden och hyror vid en särskild stämma i mars månad; att uppbördsstämma varat endast några få dagar och att i följd deraf trängseln i uppbördsrummet varit betydlig och tidsförlusten för de väntande stor: att restuppbörd i allmänhet hållits ungefär 30 dagar efter ordinarie uppbördsstämma och att de återstående skattebidragen derefter omsider utmättningsvis indrifvits, hvarvid icke sällan inträffat, att utmättningsarfvodet understigit vanlig ränta å utskyldsbeloppet under tiden emellan ordinarie uppbördsstämman och utmätningen. Följden af dessa förhållanden har varit, att en anmärkningsvärdt ringa del af utskylderna vid ordinarie uppbördsstämma influtit. För att dessa missförhållanden, hvilka äro så mycket skadligare, som skattebördorna inom kommunen redan äro betydande och för många af dess medlemmar nu komma att ökas, måtte för framtiden kunna undanrödjas, har utskottet ansett uppbörden af de årliga utskylderna och afgälderna till kommunen böra ske vid fyra särskilda uppbördsstämmor, deraf en för jordarrenden, arrendetomsafgifter och hyror samt tre, under årets lopp med jemna mellantider fördelade, för de uttaxerade utskylderna, äfvensom att rättighet borde de skattskyldige förunnas att, sedan utdelning af de för nedan beskrifna uppbördssätt lämpligen anordnade debetsedlarna för sig gått, få hvarje helgfri dag under den tid, då Drätselkammarens kontor är öppet, inbetala hela eller, af de uttaxerade utskylderna, jemväl jemna tredjedelar af skattebeloppet, med skyldighet likväl för den, som försummat att senast å utsatt uppbördsstämma inbetala hela utskyldsbeloppet eller den då förfallna tredjedelen deraf, att utan restuppbörd utmättningsvis gälda hela det i fråga varande utskyldsbeloppet för året äfvensom, förutom vanligt utmättningsarfvode, ett vite, motsvarande en tjugonedel af det vid berörda uppbördsstämma förfallna belopp. — En sådan anordning af uppbörden borde, enligt uskottets tanke, icke mötas af några symmerliga svarigheter. Då samma tjänstemän, som taga befattning med uppbörden, äfven eljest böra under de tider, då Drätselkammarens kontor är för allmänheten öppet, vara der tillstädes, synes något hinder icke böra möta den genom utskottets förslag åsyftade fortlöpande uppbörden, lika litet som den omständigheten, att en del af stadskassans inkomster sålunda komme att inflyta redan någon tid före uppbördsstämmorna, torde kunna anses såsom en olägenhet; och hvad särskildt beträffar de-

betsedlarnas praktiska anordning, så torde Drättselkammaren icke undgå att för dem finna en form, som medgitver ett vigt verkställande af den på ofvan beskrifvet sätt förändrade uppbörden. — Men emedan en detaljerad föreskrift om allt detta i Drättselkammarens reglemente skulle göra ett intrång i Stadsfullmäktiges ur 65 § i 1873 års kommunalförfattning framgående rätt att, efter omständigheterna och med ledning af vunnna erfarenhet, bestämma om uppbörden för kommunens räkning, har utskottet ansett sig böra i § 13 af sitt förslag införa endast allmänna bestämmingar rörande denna uppbörd, men med uttrycklig föreskrift angående förenämnda vite, emedan rättigheten att tillämpa detsamma beror af högre myndighets stadfästelse. Beträffande samma vite torde utskottet böra särskildt framhålla, att äfven Magistraten föreslagit ett vite för uraktlåten inbetalning af utskylder, men till ett belopp, motsvarande en tiondedel af debetsedelns belopp, hvilket utskottet ansett vara för högt, hvarför detsamma af utskottet i ofvan beskrifven måtto nedsatts, emedan enligt utskottets förslag försummad betalning af allmänna stadsutskylder vid första eller andra uppbördsstämman skulle medföra jemväl förlust af förmånen att få erlægga återstoden af utskylderna vid senare uppbördsstämma under året.

§ 25. § 25 torde lämpligast från reglementet förflyttas till en instruktion.

§ 26. § 26, hvars senare del bättre egnar sig för en instruktion, har i öfrigt intagits i § 15 af utskottets förslag, hvarest utskottet ansett sig böra inrymma jemväl rätt för Drättselkammaren att inom vissa gränser upptaga lån, eller rätta låneförskott, och särskildt att därför använda den fördelaktiga formen af kassakreditiv. Att närmare motivera behöfligheten af dessa stadganden torde icke erfordras: i nämnda afseenden äro kommunens fördelar lika påtagliga som den enskildes.

§§ 27—31. §§ 27—31 innehålla föreskrifter om Drättselkammarens inventerande, öfvervakande och redovisande verksamhet. I hufvudsak ense med Magistratens förslag, har utskottet likväl ansett reglementet böra innefatta jemväl några allmänna föreskrifter om Drättselkammarens bokföring, hvilka utskottet förty infört i § 17 af sitt förslag, utan att någon närmare motivering af dem torde vara nödig.

§§ 27, 28. §§ 27 och 28 återfinnas, med några mindre modifikationer och efter utslutande af särskilda för en instruktion lämpligare detaljbestämmingar, i § 18 af utskottets förslag.

§ 29. § 29 ingår jemte mom. 1 af § 56 i hufvudsak i mom. 1 af § 19 i utskottets förslag.

§ 30 har, såsom endast upprepande föreskrifter i §§ 67 och 68 i Kejs. förordningen om kommunalförvaltning i stad, från utskottets förslag utlemnats. § 30.

Af § 31 ingår den allmänna delen i § 20 af utskottets förslag, hvaremot det öfriga torde finna lämplig plats i en instruktion. § 31.

§ 32 återfinnes till största delen i § 10 af utskottets förslag. § 32.

§ 33 ingår på förut uppgifvet sätt i § 1, samt §§ 34 och 35 i § 11 af utskottets förslag. §§ 33, 34, 35

§ 36 har utskottet ansett dels vara obehöflig, dels kunna i en instruktion lämpligare införas; hvarföre utskottet endast, i § 21 af sitt förslag, upptagit ett allmänt stadgande om fördelning af Drätselkammarens göromål. § 36.

§ 37 behandlar den viktiga frågan om Drätselkammarens ansvarighet för förluster. — Om ock å ena sidan Drätselkammarens ledamöter, hvilkas verksamhet hvarken är sjelfvald eller aflönad, måste anses till en viss grad uppoffra egna fördelar för kommunens allmänna bästa och således i fall af felsteg ega berättigade anspråk på undseende, så fordra likväl å andra sidan kommunens i deras händer anförtrodda dyrbara intressen, enligt utskottets tanke, att ersättningsskyldighet bör åligga Drätselkammarens ledamöter för skada eller förlust, som tillfogas staden af dem icke blott genom uppsätlig handling och verklig förbrytelse, utan ock genom grof vårdslöshet eller uppenbar försummelse i handhafvandet af deras befattning; hvaremot utskottet, lika med Magistraten, uti sättet för uppkomsten af deras kommunala uppdrag funnit ett skäl, hvarföre en sådan ersättningsskyldighet icke borde åhvälvas dem, när förlusten är föranledd blott genom något ringare vållande från deras sida. Sjelfallet synes det också vara, att denna ersättningsskyldighet icke kan åligga andra, än de ledamöter, som med sin röst vid Drätselkammarens beslut eller genom någon annan sin åtgärd bidragit till förlusten; men i detta afseende är § 37 i Magistratens förslag icke nog tydlig. Uttryckligen åhvälver densamma deremot de ersättningsskyldige solidarisk ansvarighet, hvilket utskottet för sin del på det bestämdaste måste afstyrka. Om de varit delaktige i ett uppsätligt brott, så inträder nemligen en sådan ansvarighet redan på grund af allmän lag och behöfver för sådant fall icke i reglementet bestämmas. För andra händelser deremot kan en sådan ansvarighet icke stadgas tvärt emot den i allmänna lagen så vackert uttryckta grundsatsen, att "hvar äger sin sak ensam böta, och ej annars lott förverka", ett uttryck af enkel rättvisa, som gäller äfven för vida intimare föreningar, än sambandet mellan Drätselkammarens ledamöter. — I enlighet härmed modifierad ingår

första meningen af Magistratens § 37 i § 26 af utskottets förslag; hvaremot den senare meningen, såsom allaredan uttalad i § 70 af Kejs. förordningen om kommunalförvaltning i stad, ur förslaget bortlemnats.

§ 38. § 38 återfinnes i § 25 af utskottets förslag; de deri införda modifikationerna äro nedanföre, i sammanhang med frågan om Drättselkammarens tjänstemän, motiverade.

§ 39. § 39 har med kapitelindelningen bortfallit.

§ 40—50. §§ 40—50 innehålla en mängd stadganden rörande Drättselkammarens tjänstemän och betjente. För så vidt utskottet icke ansett dessa stadganden lämpligen höra till en instruktion, eller eljest böra från reglementet utgå, hafva de intagits i §§ 7, 8 och 25 i utskottets förslag. Att hufvudstadgandena om dessa tjänstemän och betjente i utskottets förslag erhållit en väsentligen annan plats än i Magistratens, beror derpå att utskottet ansett dem stå i närmaste sammanhang med frågan om sjelfva Drättselkammarens organisation, likasom äfven Kammarens i utskottets förslag efteråt beskrifna verksamhet i väsentliga delar förutsätter och bestämmer dessa tjänstemäns medverkan. För öfrigt har utskottet äfven vidtagit förändringar i särskilda delar af Magistratens förslag. Först och främst har utskottet ansett såväl konsekvensen af Magistratens och Drättselkammarens ställning till Stadsfullmäktige som äfven ordalydelsen af 4 § i Kejs. förordningen om kommunalförvaltning i stad, jemförd med 5 § i samma förordning samt 3 § i Kongl. Försäkran för borgerskapet och städerna af den 23 Februari 1789 och ändringen deraf i Kejs. Förordningen den 8 December 1873, fordra, att icke Magistraten, utan Stadsfullmäktige tillsätta Drättselkammarens tjänstemän, hvarvid likväl Drättselkammarens rätt och skyldighet att upprätta förslag, såsom hvilande på goda grunder, bibehållits. Vidare torde det ingalunda vara lämpligt att alla dessa tjänstemän, och således äfven de, hvilka icke tillika äro anstälde i annan tjänst, på sätt Magistraten föreslagit, komme att tillförordnas blott tillsvidare, med rätt för Magistraten att, utan laga ransakning och dom, skilja dem från tjänsten. Det är en synnerligen vigtig, för största delen af landets offentliga embetsmannaväsen gällande grundsats — inamovibiliteten — öfver hvilken landets främsta kommun sålunda komme att bryta stafven. Då det icke är antagligt, att Magistraten, hvars ledamöter sjelfve kunna afsättas blott efter ransakning och dom, ogillat denna princip såsom sådan, måste orsaken till dess förslag härutinnan sökas i några särskilda omständigheter, som gjorde principens tillämpning i kommunens förhållanden ofördelaktig. Väl kan det tänkas fall, då det vore önskvärdt

för kommunen, att af en eller annan anledning snabbt och utan eventualiteterna af en rättegång kunna göra sig af med en tjänsteman, som missbrukat sin ställning eller eljest förlorat kommunens förtroende, och sålunda finna ett skydd mot möjliga *framtida* underslef och förluster — ty just detta är syftet med denna afsättningsrätt; mot redan *inträffade* förluster hjälpa endast garantier af annat slag. Men vådan af ett eller annat sådant undantagsfall skulle ej på långt när uppväga den permanenta olägenheten för kommunen att hafva tjänstemän, som veta sig när som helst, måhända utan skäl, kunna afsättas, och hvilka vid sådant förhållande icke kunna egna sina befattningar ett lugnt och från tanken på reträttutvägar fritt intresse, oafsedt att verkligt dugliga personer vid sådant förhållande måhända icke skulle kunna förmås att söka dessa befattningar och för dem förvärfva sig en utbildning, hvaraf nyttan kunde blifva ganska kort. Och då den föreslagna afsättningsrätten naturligtvis borde utöfvas af samma myndighet, som af ofvan angifna orsaker bör tillsätta tjänstemännen, d. ä. Stadsfullmäktige, så kunde med skäl i fråga sättas, om icke den med en sådan rätt förbundna pröfningen blefve för en representativ församling af ett halft hundratal personer både vansklig och odiös. Hvad som i hithörande fall visat sig fördelaktigt för enskilda eller bolag är icke sjelfallet lämpligt äfven för kommunen och i förevarande fråga torde de bästa paralleller för kommunen böra sökas just inom organisationen af statens tjänstemannaväsen. Likasom de högsta embetsmännen inom den offentliga administrationen äro afsättningsbara, de lägre deremot icke, så äro äfven Drätselkammarens ledamöter enligt både Magistratens och utskottets förslag i tur afsättningsbara, och borde kommunens under Kammarens inseende stående tjänstemän i allmänhet icke vara det. Utskottet har derföre i sitt förslag utelemnat stadgandet om afsättningsbarhet och ersatt det med en allmän bestämning att Magistraten å tjänsterna efter deras beskaffenhet utfärdar konstitutorial eller fullmakt i alla sådana fall, då den utnämnde icke tillika innehar annan tjänst, hvilket åter enligt utskottets förslag borde i vissa händelser kunna af Stadsfullmäktige medgifvas. — Deremot har utskottet, på sätt förut antydts, i § 25 af sitt förslag bibehållit Drätselkammaren vid dess af Magistraten föreslagna rätt att tillsvidare afhålla tjänsteman ifrån tjänstens utöfning, d. ä. suspensionsrätt, men tillika infört den bestämning att Drätselkammaren i sådant fall bör genast anmäla saken till åtal vid domstol, på hvars utslag den tilltalades rätt att vidare utöfva eller innehafva tjänsten derefter beror. I konsekvens såväl med andra i utskottets förslag ingående stadganden rörande tjänstemännens ställning som med § 70 i åberopade Kejs. förordning, bör lik-

väl anmälan i sådant fall göras hos Stadsfullmäktige samt desses förordnande inhemtas i fråga om den ersättningstalan, som jemte åtalet kan vara af omständigheterna påkallad. I nyss nämnda suspensionsrätt samt det från Magistratens förslag i § 25 af utskottets förslag införda stadgandet om tredskoviten äfvensom i vaksamhet och täta inventeringar skola, enligt utskottets åsigt, Stadsfullmäktige och Drätselkammaren ega de bästa garantier mot förluster genom änbemälde tjänstemän. Men derutöfver har utskottet ansett jemväl ett annat, häfdvunnet säkerhetsmedel kunna vid en del af stadens tjänster erfordras och förty i § 7 af sitt förslag infört den bestämning att pant eller borgen skall ställas för tjänst, hvarmed uppbörd eller debitering är förenad, dervid säkerhetens belopp gjorts beroende af Stadsfullmäktiges bestämmande. — Från antalet af de i Magistratens förslag uppräknade tjänstemän, hvilka äro att anses såsom stadens under Drätselkammarens närmaste inseende och lydnad stående tjänstemän, har utskottet uteslutit Trädgårdsmästaren och Kontorsskrifvaren, hvilka vid behof kunna på extra stat anställas, på sätt § 8 i utskottets förslag bestämmer. Deremot har utskottet, i betraktande af det i hvarje fall och måhända särskildt genom det af utskottet föreslagna nya uppbördssättet tilltagande arbetet för Drätselkammarens kontor, ansett kontorets tjänstepersonal böra förstärkas med en Stadsbokhållare, hvilken bland annat kunde vid uppbörden utöfva den kontroll, som hittills ålegat Stadskamreraren, hvarigenom äfven denne sattes i tillfälle att ega den allmänna gången af kontorets göromål en mera ostörd och omfattande uppmärksamhet. Vidare har utskottet funnit det vara mindre välbetänkt, att af en och samma person fordra de olika insigter, som en ingenjör och en arkitekt böra ega; och jemte det utskottet förty såsom ordinarie tjänst bibehållit endast Stadsingenjörens i hvarje fall outhärliga befattning, har utskottet ansett att staden lämpligast kunde i förekommande fall för sina behof anlita en eller annan arkitekt, utan att något stadgande derom i reglementet erfordrades. För öfrigt har utskottet trott Drätselkontorets subordination under Drätselkammaren bättre framstå genom benämningen Drätselkammarens kontor, hvilken äfven bättre sammanstår med benämningen Drätselkammarens kansli. — Utskottets förslag innehåller derjemte i § 8 rätt för Drätselkammaren att, förutom vaktbetjening, jemväl för tillfälligt behof antaga nödigt kansli- och kontorsbiträde samt arbetsföreståndare och tillsyningsmän, hvartill goda skäl icke torde saknas. — Beträffande slutligen Drätselkammarens tjänstemäns och betjentes löneförmåner har utskottet visserligen, i likhet med Magistraten, ansett beloppens bestämmande ankomma å Stadsfullmäktige, men trott något stadgande hvar-

ken härom eller om anslag för de i § 8 uppräknade extra befattningar vara i reglementet erforderligt. Deremot har utskottet funnit nödigt, att i § 27 af sitt förslag bestämma, det Drätselkammarens ordförande skall åtnjuta årligt arvode. Det hade väl varit önskligt, att jemväl Drätselkammarens öfriga ledamöter blefve i någon mån ersatte för deras icke ringa besvär, för hvilket de måste uppoffra en tid, som måhända eljest varit afsedd för nödigt extra förvärf. Men dels dessa befattningars egenskap af att vara kommunala förtroendeposter, dels nödvändigheten att icke alltför mycket öka stadens aflöningsstat har bevekt utskottet att härutinnan i hufvudsak hylla samma åsigt, som Magistraten. Det arvode, utskottet velat tillerkänna ordföranden, och hvartill ett motstycke redan nu inom en gren af stadens förvaltning — fattigvården — finnes, afser också mindre att förskaffa honom en ersättning för hans arbete, än att gifva kommunen rätt till större anspråk på hans för Drätselkammarens uppgift maktpåliggande verksamhet samt att i någon mån utjemna skilnaden emellan hans mera, och öfrige ledamöters mindre arbetsdryga befattning. Det torde nemligen icke kunna nekas, att framgången af Drätselkammarens verksamhet i främsta rummet beror af dess ordförande, af den omtanke och drift, hvarmed han vet att taga initiativ och åstadkomma verkställighet i stadens angelägenheter, samt af den kraft, hvarigenom han sammanhåller det hela.

§§ 51–58 innefatta en serie stadganden, som enligt utskottets åsigt till största delen borde ingå i en instruktion. Till den öfriga delen äro dessa stadganden, så vidt de icke redan ingå i Kejs. förordningen om kommunalförvaltning i stad eller af förut uppgifven orsak utelemnats, intagna, § 51 i mom. 2 af § 1, §§ 52, 53 och 54 i begynnelsemom. af § 12 och mom. 1 af § 13 samt § 14, § 55 i mom. 1 af § 18, § 56 i §§ 19 och 1, samt §§ 57 och 58 i mom. 3 af § 13 i utskottets förslag. Särskildt vill utskottet fästa uppmärksamheten derpå, att den af Magistraten i senare mom. af § 52 m. fl. ställen föreslagna termin för räkenskapers aflemnande icke sammanstår med bestämmningen i § 68 af nyssberörda Kejs. förordning; hvarföre äfven densamma i utskottets förslag bortlemnats.

§§ 59–62 innehålla stadganden om revision af stadens drätsel och återfinnas i hufvudsak i § 24 af utskottets förslag. I likhet med Magistraten har utskottet ansett det vara nödigt, att revisionen omfattar hela förvaltningen, ej blott den del deraf, som synes i räkenskaperna för året. I följd deraf har utskottet i reglementet jemväl infört föreskrift att det utom räkenskaperna för revisionen nödiga materialet revisorerne tillhandahålles; och torde vid sådant förhållande revisionen af praktiska

skäl böra ske på vederbörligt embetsrum. Vidare har utskottet ansett det vara af icke ringa intresse för Stadsfullmäktige, att redan före revisionens afslutande erhålla en allmän öfverblick af ställningen enligt räkenskaperna, samt förty ålagt Drätselkammaren, att samtidigt med räkenskapernas aflemnande till revision tillställa Stadsfullmäktige ett utdrag ur desamma. — Deremot torde den ovilkorliga föreskriften i senare meningen af mom. 1 i § 60 kunna utgå, då mom. 2 i samma §, hvilket återgifvits i 2 mom. af § 24 i utskottets förslag, förutsätter gemensamma öfverläggningar emellan revisorerne, samt det synes böra åt desses eget afgörande öfverlemnas, hvilka anmärkningar de vilja anse vara af den vigt, att desamma endast efter gemensam rådpläging, som stundom kan blifva svår att medhinna, böra öfverlemnas till den i § 69 af Kommunalförordningen föreskrifna granskning af Stadsfullmäktige. — Likaså har utskottet bortlemnat §§ 61 och 62, af hvilka den förra bättre egnar sig för en instruktion och den senare klarligen härflyter ur § 70 i ofta återropade Kejs. förordning.

§ 63. § 63 behandlar frågan om Stadskamrerarens och Stadskassörens äfvensom den för öfvervakning särskildt utsedde Drätselkammarledamotens ansvarighet för de stadens medel, som äro under deras vård. Med undantag af hvad utskottet här om intagit i sista mom. af § 7 samt i §§ 25 och 26 af sitt förslag, har utskottet ansett denna ansvarighet lämpligast böra bestämmas i den instruktion, der bemålde personers särskilda åligganden och göromål närmare beskrivas. Och torde för öf- rigt stadgandena i denna fråga icke vara af så stor betydelse, då det i hvarje fall ankommer å domstol att enligt lag bestämma måttet af ansvarigheten.

§ 64. § 64 motsvaras, på sätt ofvan under § 23 utvecklats, af § 13 i utskottets förslag.

§ 65. § 65 ingår i mom. 2 af § 19 i utskottets förslag.

§ 66. § 66 Då tiden numera framskridit så långt, att all fråga om reglementets fastställande inom den af Magistraten förutsatta tid måste förfalla, samt Drätselkam- marens verksamhet icke heller kan med ens utsträckas till hela det område, som i reglementet är för densamma anvisad, har utskottet, som i § 2 af sitt förslag intagit en bestämning om tiden för det första valet af Drätselkammarens ledamöter, i § 28 af samma förslag infört ett annat stadgande, som afser att bibehålla de till Drätsel- kammarens befogenhet hänfödda ärenden i orubbad gång intill dess desamma hinna af Kammarerna öfvertagas.

§ 67 innefattar slutligen en bestämmning, som är återgifven i § 29 af utskot-§ 67. tets förslag.

På grund af hvad utskottet i det föregående anført samt med anledning af §§ 48 och 51 i Kejslerliga Förordningen om kommunalförvaltning i stad af den 8 December 1873 får utskottet alltså föreslå:

att Stadsfullmäktige ville i underdånig skrifvelse, som genom Magistraten och Guvernören i länet borde till Kejslerliga Senatens Ekonomiedepartement insändas och åtföljas af Magistratens förslag till reglemente för Drätselkammaren här i staden, förklara, att Stadsfullmäktige på förestående skäl icke kunnat godkänna detsamma och derföre för sin del antagit samt till Kejslerliga Senatens pröfning och fastställelse i underdånighet öfverlemnna följande

Förslag

till

Reglemente

för Drätselkammaren i Helsingfors.

§ 1.

Drätselkammaren, hvars allmänna uppgift finnes bestämd i 4 och 51 §§ af Kejslerliga förordningen angående kommunalförvaltning i stad, gifven den 8 December 1873, eger med biträde af de tjenstemän och betjente, som i det följande nämnas, utöfva sin verksamhet i enlighet med detta reglemente samt Stadsfullmäktiges föreskrifter.

Ifrån Drätselkammarens omedelbara förvaltning undantagas likväl de göromål, som enligt särskilda föreskrifter äro uppdragna styrelserna för stadens folkskolor, sundhets- och fattigvård samt brandväsen och inqvarteringsärenden äfvensom stadens Hamnkontor och Kassören vid dess Auktionskammare, sålunda likväl att förvaltningen af stadens fastigheter och hela penningväsen samt den allmänna tillsynen öfver all dess löseegendom tillhör Drätselkammaren; och komma förtydligt reglementen och instruktioner, som bestämma dessa styrelser och inrättningars göromål, att gälla i de delar, hvori de icke strida mot förenämnda förordning eller detta reglemente, eller annorledes blifvit eller varda ändrade.

Förekommer anledning att för vården af någon stadens angelägenhet tillsätta annan särskild styrelse, skall dess förhållande till Drätselkammaren på enahanda sätt ordnas.

Öfverinseendet öfver Drätselkammaren samt förenämnda styrelser och inrättningar utöfvas, jemlikt åberopade förordning, af Magistraten i enlighet med de föreskrifter i dess arbetsordning, hvilka icke strida mot de i samma förordning stadgade grunder eller detta reglemente.

§ 2.

Drätselkammaren utgöres af sex ledamöter, hvilka af Stadsfullmäktige utses för tre år på sådant sätt, att årligen två ledamöter afgå och två inväljas. Stadsfullmäktige välja jemväl tre suppleanter, hvarje gång för ett år. De under året valde tillträda befattningen vid nästföljande års ingång. — Första gången sker val inom en månad efter det Stadsfullmäktige erhållit meddelande om detta reglementes fastställelse. Af de dervid valde ledamöterna afgå, efter lottning, som vid Stadsfullmäktiges sammanträde i december månad verkställles, två vid utgången af år 1877 samt två ett år senare; de återstående kvarstå ytterligare ett år.

Afgår ledamot eller suppleant under den för honom bestämda tjänstgöringstid, väljes ofördröjligen annan för den tid, som för den afgångne skulle återstått.

Angående valbarhet stadgas i 52 § af åberopade Kejsersliga förordning.

Den valde eger rätt att afsäga sig uppdraget, om han är stadsfullmäktig, om han icke är inom staden eller dess afhysta område boende, om han, efter tjänstgöring såsom ledamot i Drätselkammaren eller såsom stadsfullmäktig under de senaste tre åren, är i ordning att från sådan befattning afgå, eller om han uppnått sextio års ålder, eller uppger annat hinder, som af Stadsfullmäktige godkännes. Afsägelse göres muntligen eller skriftligen hos Magistraten, som öfverlemnar ärendet till Stadsfullmäktige.

§ 3.

Drätselkammaren utser årligen, vid årets första sammanträde, inom sig genom val med slutna sedlar en ordförande och en viceord-

förande. Om utgången af valen skola Stadsfullmäktige och Magistraten skriftligen underrättas. Afgår ordförande eller viceordförande under året från Drätselkammaren, väljes vid första sammanträdet efter det annan ledamot i hans ställe inträdt, annan ordförande eller viceordförande för den återstående delen af året.

Tillfällig ordförande utses i fall af behof.

§ 4.

Drätselkammaren sammanträder i dertill upplåtet rum viss dag i veckan, eller, om helgedag då infaller, nästa söckendag derefter, på bestämdt timplag, hvarom allt Drätselkammaren skall vid hvarje års början fatta beslut samt underrätta allmänheten genom ständiga anslag vid såväl Magistratens som Drätselkammarens dörr och kungörelse i tidningar. Så ofta ordföranden pröfvar nödigt sammanträder Drätselkammaren äfven på annan tid, hvarom skriftlig underrättelse, när möjligt är redan dagen förut, bör meddelas ledamöterna äfvensom Stadsfullmäktiges och Magistratens ordförande.

Förfall för viceordföranden eller ledamot bör hos ordföranden anmälas så tidigt, att suppleant hinner tillkallas.

Uteblir ordförande, viceordförande eller ledamot från utsatt sammanträde, eller suppleant från det, hvartill han erhållit kallelse, utan anmäldt och af Drätselkammaren godkändt hinder, eller aflägsnar sig någon af dem utan dylik orsak, innan sammanträdet slutats, erlægge i vite till stadens kassa för hvarje gång, ordförande sex, samt viceordförande, ledamot och suppleant tre mark, men dubbelt så mycket, ifall sammanträdet för de närvarandes fåtalighet måste inställas eller upplösas. Sådant vite uppbäres och redovisas af Drätselkammarens sekreterare.

§ 5.

Drätselkammarens ärenden föredragas af ordföranden, och i besluten skola, utom honom, minst två ledamöter eller suppleanter deltaga. I fall af olika meningar afgöres fråga genom öppen omröstning, såsom allmän lag om tvistemål stadgar.

I fråga, som kan medföra synnerlig nytta eller skada enskildt för ledamot af Drätselkammaren eller för någon, hvilken till honom

står i det skyldskaps- eller svågerlagsförhållande, som utgör jäf för domare, må sådan ledamot icke deltaga.

§ 6.

Drättselkammarens sammanträden äro icke offentliga, men få bivistas af Stadsfullmäktiges och Magistratens ordförande, eller af ledamot, som hvardera myndigheten för sig i ordförandens ställe dertill utsett; och må sådan person i öfverläggningarna, men ej i besluten deltaga.

Öfver förhandlingarna föres protokoll, upptagande de närvarandes namn, en kort sammanfattning af hvarje fråga, beslutet och, vid omröstning, de olika meningarna. Protokollet justeras, på sätt Drättselkammaren bestämmer, senast vid nästföljande ordinarie sammanträde.

§ 7.

Under Drättselkammarens närmaste inseende och lydriad stå följande stadens tjänstemän: en Drättselkammarens sekreterare, hvilken för dess diariet och protokoll, ombesörjer dess expeditioner samt handhar öfriga görömål i *Drättselkammarens kansli*; en Stadskamrerare, en Stadsbokhållare, en Stadskassör samt två Vågmästare, den ene för inkommande expeditionen (Tolagsbokhållaren) och den andre för utgående expeditionen, hvilka höra till *Drättselkammarens kontor*; äfvensom en Stadsingeniör, som förestår stadens *Byggnadskontor* och biträdes af en Materialbokhållare.

Hamnmästaren och Hamnbokhållaren höra till stadens *Hamnkontor*, hvilket, i allt hvad drättselverket angår, underlyder Drättselkammaren.

Å Stadsfullmäktige ankommer att bestämma, om och hvilka af dessa tjänster kunna med annan befattning förenas.

Är tjänst ledig, förordnar Drättselkammaren om dess bestridande samt kungör och anslår densamma till ansökning hos Drättselkammaren inom trettio dagar, hvarefter tjänsten på Drättselkammarens förslag besättes af Stadsfullmäktige, samt Magistraten för den utsedde, efter omständigheterna, utfärdar konstitutorial eller fullmakt, eller ock, om han äfven innehar annan befattning, förordnande att tjänsten bestrida.

Närmare bestämningar om tjänstemännens åligganden och görömål meddelas genom instruktion af Stadsfullmäktige. — De af tjen-

stemännen, som hafva uppbörd sig ombetrodd, lika som ock Stadskamreren och Stadsbokhållaren, hvilka äro ansvarige, den förre för debiteringen och den senare jemte Stadskassören för uppbörden, böra ställa pant eller borgen till belopp, som af Stadsfullmäktige bestämmes.

§ 8.

I fall af behof antaga Stadsfullmäktige, på Drätselkammarens förslag eller efter dess hörande, för längre eller kortare tid särskilda tjänstemän eller betjente samt trädgårdsmästare och skogsvakt.

Drätselkammaren eger för tillfälligt behof antaga biträde vid arbetet å sitt kansli eller kontor äfvensom arbetsföreståndare och tillsyningsmän samt anställa och afskeda den för Drätselkammaren erforderliga vaktbetjening.

§ 9.

Alla aftal, genom hvilka staden iklädes förbindelser, skola å stadens vägnar af Drätselkammaren uppgöras och slutas, såvidt detta icke, enligt gällande föreskrift, på särskild styrelse eller person ankommer: och kan aftal, när det får muntligen ingås, äfven afslutas sålunda, att aftalet i närvaro af den, med hvilken det träffas, fullständigt intages i Drätselkammarens protokoll och derur för honom uppläses, hvarefter protokollet, om det af honom undertecknas, har vitsord om aftalet.

§ 10.

Det tillkommer Drätselkammaren, att i alla de fall, för hvilka icke annorlunda är stadgadt, för staden söka, svara och bevaka dess rätt; och eger Drätselkammaren i sådant afseende rättighet att å stadens vägnar genom protokollsutdrag gifva sin sekreterare eller annan person fullmakt att föra stadens talan.

§ 11.

Drätselkammaren bör utan dröjsmål och fullständigt afgifva de utlåtanden och upplysningar, hvilka af Stadsfullmäktige eller Magistraten infortras, samt äfven eljest, när förslag eller ärende af Drätselkammaren till Fullmäktiges afgörande öfverlemnas, eller föreskrift i något ärende begäres, fullständigt yttrande deri tillika meddela. Äro

meningarna inom Drätselkammaren olika, skall omröstningsprotokollet bifogas.

Stadsfullmäktiges och Drätselkammarens skriftvexling är omedelbar i alla de fall, då icke Magistratens handräckning för verkställighet af Stadsfullmäktiges beslut, enligt § 46 i Kejsrerliga förordningen om kommunalförvaltning i stad, erfordras.

§ 12.

Drätselkammaren, som jemlikt § 1 handbar den allmänna förvaltningen af all staden tillhörig egendom och således äfven förvaltar de för folkskolorna, fattig- och sundhetsvården, brand- och inqvarteringsväsendet samt öfriga stadens ändamål anvisade penningemedel och fastigheter samt utöfvar den allmänna tillsynen öfver all för sådant ändamål upplåten lösegendom, åligger i detta afseende:

att utlega de staden tillhöriga fastigheter och egolotter samt inkomstgifvande rättigheter, som ej för stadens omedelbara behof erfordras, samt att i sådant afseende, i god tid förr än legotid utlöper eller lega af annan anledning upphör, inhemta Stadsfullmäktiges förordnande i ämnet samt för sådant ändamål då äfven tillkännagifva, huruvida fastigheten eller rättigheten är eller antagligen snart blir för stadens eget bruk nödig, eller om nya legovilkor må vara af omständigheterna påkallade;

att emottaga anmälan om öfverlåtelse af legorätt till stadens egendom samt medgifva eller vägra tillstånd dertill i de fall, då pröfning af slik öfverlåtelse är staden förbehållen;

att vårda och underhålla stadens fasta och lösa egendom, såvidt sådant icke är särskilda styrelser eller personer ålagdt, samt förty låta verkställa alla de arbeten, som för underhållet och gagnet af staden tillhöriga byggnader, planteringar, hägnader, kajer, bryggor, broar, väggar m. m. finnas nödiga; börande Stadsfullmäktiges beslut inhemtas, innan kostsammare reparationer eller arbeten företagas;

att, när Stadsfullmäktige icke annorlunda förordna, på ansökan försälja staden tillhörig byggnadstomt, samt att i sådant afseende, sedan tomten blifvit af Stadsingenjören uppmätt och af denne jemte en Drätselkammarens ledamot värderad äfvensom auktion och pröfning af

dervid gjorda anbud i nedan nämnd ordning för sig gått, när anbud godkänts, utfärda salubref å tomten; samt

att afyttra effekter och persedlar, som icke äro eller snart blifva för staden behöfliga.

Försäljning och utlegning af staden tillhörig egendom eller rättighet, äfvensom upphandling och utförande af arbeten, skjutshållning eller andra fullgörelser för stadens räkning bör Drätselkammaren ombesörja företrädesvis genom auktion eller infordrande af förseglade anbud, hvarefter anbudena pröfvas af Drätselkammaren, men, om dess ledamöter ej äro ense, af Stadsfullmäktige. Auktion för försäljning af lösegendom skall af Auktionskammaren förrättas.

§ 13.

I afseende å stadens inkomster tillkommer det Drätselkammaren, bland annat, att genom sitt kontor debitera och till stadskassan uppbära staden tillkommande arrenden, hyror, utskylder och afgifter å fastigheter, sjöfart, varutrafik, yrken m. m., äfvensom alla bidrag derutöfver till bestridande af stadens utgifter, samt att förty, efter Stadskamrerarens hörande, hos Stadsfullmäktige föreslå och efter deras bestämmande kungöra om allmänna stämmor för uppbörd af årliga utskylder och afgälder, så ock besluta om afkortning af utskylder och afgälder, hvilka af en eller annan anledning icke kunnat uttagas.

Vid uppbörd af årliga utskylder och afgälder iakttages: att, efter utdelning af årets debetsedlar, hvilken bör vara verkställd minst fjorton dagar före uppbördsstämman, inbetalning får efterhand ske hvarje helgfri dag i Drätselkammarens kontor å de tider, då detta för allmänheten hålles öppet, sålunda likväl, att det enligt debetsedeln vid utsatt uppbördsstämman förfallna belopp skall senast då vara erlagdt, vid äfventyr för den försumlige, att debetsedelns hela oguldna belopp, såsom till inbetalning genast derefter förfallet, jemte ett stadskassan tillfallande vite, hvilket bör motsvara en tjugonedel af det vid den försummade stämman förfallna beloppet, i restlängd uppföres och hos den betalningsskyldige uttages: skolande underrättelse härom i kungörelsen om uppbörden ingå och å debetsedlarna tryckas.

Debitering och uppbörd af staden tillkommande hamnumgälder

samt afgifter för begagnande af den i hamnkotoret befintliga våg jemte andra tillfälliga inkomster, äfvensom af stadens andel i auktionsprovisioner, verkställas på sätt, som är eller framdeles varder föreskrifvet.

§ 14.

De utbetalningar ur stadskassan, hvilka för uppfyllande af stadens förbindelser eller verkställighet af Drätselkammarens uppdrag erfordras, eller af Stadsfullmäktige, eller, jemlikt befogenhet, af stadens för särskilda ändamål tillsatta styrelser eller personer blifvit beslutade och icke å dem enligt Stadsfullmäktiges bestämmande ankomma, fullgöras af Drätselkammaren genom skriftliga anordningar, hänvisande å Drätselkammarens kontor.

Anordning af medel, som ej öfverstiga tvåhundra mark, vare ordföranden berättigad att meddela, med skyldighet likväl att om sådan åtgärd till Drätselkammarens godkännande vid nästa sammanträde anmäla.

§ 15.

Då medel för bestridande af de i § 14 omförmälda utgifter ej äro tillgängliga, må Drätselkammaren med för staden förbindande verkan å dess vägnar upptaga lån, dock ej till högre belopp eller för annan tid, än att betalning deraf kan ske genom det löpande årets inkomster.

Till lättnad och fördel vid penningförvaltningen är Drätselkammaren ock berättigad att insätta stadskassans medel i säker bank här på orten och att med sådan träffa aftal om kassakreditiv.

§ 16.

Drätselkammaren tillhör jemväl att ordna och hafva tillsyn öfver belysningen af stadens gator och allmänna platser samt den renhållning, som staden åligger.

§ 17.

Drätselkammaren bör föra:

a) fullständig bok öfver sin förvaltning, upptagande stadens samfälda tillgångar och skulder jemte summarisk redogörelse för de åt särskilda styrelser och personer om händer gifna medel samt balanserade värden af fastigheter och annan egendom, som af Drätselkammaren omedelbart förvaltas eller åt andra styrelser eller personer för

särskildt ändamål upplåtits, äfvensom redovisande för inkomster och utgifter under de dagar, då de förekommit;

b) särskild förteckning öfver stadens alla jordlägenheter, egolotter, tomter och byggnader;

c) bok öfver inventarier, som höra till stadens fastigheter eller särskilda inrättningar;

d) särskild bok och räkning öfver alla andra staden tillhöriga effekter och materialier, redovisande ej mindre för behållningen af hvarje slag från det föregående året, än för allt, som under det löpande året inkommit och utlemnats, med uppgift om användandet; i hvilka afseenden de af staden tillsatta särskilda styrelser och personer böra till Drätselkammaren ingifva nödiga upplysningar; äfvensom

e) förteckning öfver alla stadens kontrakt, skuldsedlar med dertill hörande säkerheter, andra borgensförbindelser och öfriga handlingar af vigt.

§ 18.

Drätselkammaren bör genom en dertill för gången utsedd ledamot deltaga i de inventeringar, som omnämnas i 71 och 72 §§ af Kejsrerliga förordningen om kommunalförvaltning i stad. Dessutom åligger det Drätselkammaren att, på sätt i dess instruktion närmare bestämes, årligen på olika tider anställa vissa inventeringar, deribland särskildt om hösten af stadens arbetsredskap och materialier. Vid inventering bör ej mindre ordföranden i vederbörande styrelse, än den tjänsteman eller särskildt tillsatta person, under hvars vård egendomen är stäld, efter erhållen kallelse närvara.

Minst två gånger om året, och i öfrigt så ofta skäl dertill förekommer, bör Drätselkammaren genomgå och granska alla stadens säkerhetshandlingar, för vidtagande af åtgärder till bevarande af stadens rätt och fördel.

§ 19.

Drätselkammaren bör inom oktober månad hvarje år skriftligen meddela Magistraten de upplysningar, som i 58 § af Kejsrerliga förordningen om kommunalförvaltning i stad omförmälas, och dervid bifoga förslag angående utvägarna för sammanbringande af medel för alla stadens ut-

gifter under det följande året; och skola i sådant syfte de af staden tillsatta särskilda styrelser och personer årligen inom september månad till Drätselkammaren ingifva skriftliga förslag öfver de till deras verksamhet hörande utgifter under sagde tid.

Magistraten åter bör inom januari och juli månader hvarje år meddela Drätselkammaren förteckning öfver dem, som under nästföljande halfår inträdt i eller afstått från rättighet att i staden drifva sådan näring, hvarom anmälan hos Magistraten bör ske; och skall denna förteckning af Drätselkammaren tillhandahållas näst sammanträdande Taxeringsnämnd.

§ 20.

Det åligger äfven Drätselkammaren, att före hvarje års utgång till Stadsfullmäktige afgifva skriftlig berättelse om sin verksamhet under det näst föregående året, i hvilket afseende de af staden tillsatta särskilda styrelser och personer äro skyldiga att före juni månads utgång hvar för sig till Drätselkammaren aflemna nödiga upplysningar om deras verksamhet.

§ 21.

Drätselkammaren må emellan sine ledamöter fördela sådana dess göromål, som innefatta tillsyn eller verkställighet och ej på ordföranden eller underlydande tjänstemän eller betjente ankomma.

§ 22.

Drätselkammarens protokoll, skriftliga aftal, anordningar och öfriga expeditioner underskrifvas af ordföranden och kontrasigneras af Kammarens sekreterare.

§ 23.

Öfver Drätselkammarens beslut få besvär icke anföras, utan må den, som dermed är missnöjd, i fall af fog, instämma Drätselkammaren till stadens rådstufvurätt och der sin talan utföra.

§ 24.

Revision af stadens drätsel omfattar icke blott Drätselkammarens och de derunder lydande tjänstemäns förvaltning och tillgöranden, utan äfven de af staden tillsatta särskilda styrelsers och personers verksamhet i hvad den angår stadens drätsel, samt verkställas af kommu-

nens för året valde revisorer å vederbörligt embetsrum. — Jemte räkenskaperna skola Drätselkammarens protokoll och öfriga handlingar till revision aflemnas, på sätt och tid, som i 67 § af Kejserliga förordningen om kommunalförvaltning i stad föreskrifves. Samtidigt bör äfven ett utdrag af bokslutet Stadsfullmäktige tillställas.

Revisorerne utse inom sig en ordförande och må sig emellan fördela göromålen. Uppstå skiljaktiga meningar, afgöres fråga genom omröstning såsom i lag om tvistemål är stadgadt. Öfver besluten och omröstningarna skall protokoll föras och tillika med revisionsberättelsen till Magistraten aflemnas.

§ 25.

Beträdes tjänsteman, som under Drätselkammaren lyder eller är Drätselkammaren redovisning skyldig, med ringare fel i tjensten, må Drätselkammaren tilldela honom varning. Tredskas tjänsteman att honom åliggande göromål förrätta, eger Magistraten, på anmälan och efter hans hörande, genom föreläggande af tid och vite af högst tvåhundra mark, tillhålla honom att det eftersatta verkställa. Framhärdar tjänstemannen ändå i sin försummelse, eller beträdes tjänsteman med annat fel i tjensten, ankomme på Drätselkammaren att den felande tillsvidare från tienstens utöfning afhålla och tillika genast derefter genom stadsfiskal anmäla saken till åtal vid domstol. Är genom tjänstefelet skada tillskyndad staden, skall talan om skadestånd ock mot den skyldige utföras, om Stadsfullmäktige, hvilka i hvarje händelse böra om åtgärden underrättas, dertill bifalla.

§ 26.

För all den förlust och skada, som af uppsåt eller genom grof vårdslöshet eller uppenbar försummelse från Drätselkammarens sida ådrages staden, ansvare ock de ledamöter, hvilka dertill bidragit.

§ 27.

Drätselkammarens ordförande, som är särskildt ansvarig för ärendenas föredragning och befordrande till verkställighet, åtnjuter visst årligt arvode, hvars belopp Stadsfullmäktige bestämma. Har viceordföranden om händer haft ordförandens befattning i en half månad eller längre tid, tillkommer arvodet honom för den tiden.

§ 28.

Intill dess Drätselkammaren hunnit inträda i utöfning af sina göromål, skall ansvaret för ärendenas oafbrutna gång åligga de myndigheter och personer, å hvilka detsamma härförinnan hvilat.

§ 29.

Så snart meddelande om detta reglementes fastställelse ingått, skall detsamma på Magistratens föranstaltande och stadens bekostnad i tryck utgifvas på svenska och finska språken.

Någon föreskrift om skyldighet för Drätselkammarens kontor att fortfarande handhafva den kronouppbörd i staden, som af ålder varit Magistraten ålagd att genom antagne betjente på sitt ansvar ombesörja, ingår hvarken i Magistratens eller i utskottets förslag till reglemente för Drätselkammaren; och i sin ofvan intagna skrifvelse har Magistraten såsom skäl för sitt förbigående af detta ämne uti förslaget till Drätselkammarens reglemente åberopat en omständighet, hvars vikt utskottet lika litet kunnat underkänna, som utskottet kunnat förbise, att i fråga varande uppbörd i och för sig redan är något för stadens drätsel alldeles främmande. Utskottet är äfven öfvertygadt, att Drätselkammarens kontor till och med efter en sådan förstärkning af dess arbetskrafter, som utskottet föreslagit, skulle hafva ganska svårt att, utan intrång på sina — genom tillkomsten förutom annat af nya uppbördstitlar, såsom för fattigvården m. m., samt af ett större antal betalningsskyldige — ansenligt ökade göromål för kommunens räkning, kunna medhinna allt det omfattande arbete, som är förenadt med kronouppbörden och hvartill, bland annat, hör debitering och utskrifning af 7 till 8000 debetsedlar å mantalspenningar och bevillning, uppbörd af dessa skatter jemte en dertill hörande restuppbörd, utskrifning af restlängd, granskning af stadsfogdarnes berättelser om deras åtgärder till resterens indrivande, tillgöranden i anledning deraf, en arbetsdryg redovisning i tre exemplar öfver hela kronouppbörden samt en restantierelation jemväl i tre exemplar. Förbises kunna ej heller de olägenheter, hvilka blefve en följd deraf, att Drätselkammaren skulle med Magistraten dela dennes i lag stadgade ansvarighet för nyssnämnda uppbörd, samt — vid inventering af stadskassan — deraf, att vederbörande redogörare jemväl om händer hade en annan kassa af betydighet.

Väl kan Drätselkontorets fritagande från kronouppbörden icke för sig gå utan ett tillägg till stadens budget af en ny årlig utgift. Men denna torde till nå-

gon del kunna motvägas af en utaf förändrade förhållanden måhända påkallad minskning i de löneförmåner, som äro tillagda Fattigvårdsdirektionens kassör, utgörande inalles 1,500 mark om året, och sagde nya utgift för stadskassan torde, på sätt Stads-kamreraren Dittmar, som af utskottet blifvit i saken hörd, föreslagit, tillsvidare icke behöfva bestännas högre, än till 2,400 mark om året, emedan de med kronouppbörden förenade göromålen, ehuru tidtals arbetsdryga, under andra tider af året icke erbjuda en tjänsteman någon synnerlig sysselsättning, samt härtill kommer att kronokassören, jemlikt Kejsrerliga Kungörelsen den 17 februari 1838, är berättigad till hälften af de vitesböter, hvilka drabba dem, som i staden försummat att vid sista uppbördsstämman erlägga sina kronoutsylder, hvilken hälft, enligt hvad Stads-kamreraren upplyst, under de senaste åren i medeltal öfverstigit 600 mark om året.

På grund häraf och i öfverensstämmelse med Magistratens förslag får utskottet alltså tillstyrka:

att Stadsfullmäktige ville uti den skrifvelse, som i ämnet kommer att till Magistraten afgå, underrätta Magistraten derom, att Stadsfullmäktige samtycka till förslaget, att Magistraten i framtiden sjelf öfvertager samt utan Drätselkammarens bemedling handhar och ansvarar för kronouppbörden i staden, samt att Stadsfullmäktige fördenskuil berättiga Magistraten att från och med den tid, då Drätselkammarens reglemente vunnit öfverhetlig stadfästelse och kronouppbörden enligt Magistratens förslag inrättas, för bestridande af de med sagde uppbörd förenade kostnader, hvilka kunna anses böra påföras stadskassan, derifrån tillgodonjuta ett anslag, hvars belopp tillsvidare fastställes till tvåtusén fyrahundra (2,400) mark om året.

Helsingfors, den 9 Februari 1876.

G. Ehrström.

N. Chr. Westermarck.

S. Dalström.

J. Lupander.

Leon. Borgström.

R e s e r v a t i o n e r :

Enligt andra mom. af § 1 i utskottets förslag, skulle förvaltningen af stadens §§ 1, 12 fastigheter och den allmänna tillsynen öfver dess löseegendom åligga Drätselkammaren, äfven då dessa fastigheter och denna löseegendom stå under särskildt tillsatta styrelsers vård. Hvad tillsynen öfver löseegendomen beträffar, ingår en sådan dock icke i Drätselkammarens allmänna uppgift, sådan den finnes framställd i den äfven af utskottet åberopade § 51 af gällande kommunalförordning; hvaremot öfverinseendet öfver all stadens egendom, så fast som lös, på grund af § 46 i nämnda förordning tillhör Magistraten, utom det att särskilda föreskrifter om densammas vård äro meddelade i § 72 af förordningen. Det ligger i naturen af ett sådant allmänt öfvervakande, att föreskriften derom mycket lätt blir en död bokstaf, och om öfvervakningsskyldigheten ännu dertill ålägges två myndigheter, såsom här Magistraten och Drätselkammaren, torde detta än mer vara att befara. Det synes mig dessutom vara nog svårt samt i hvarje händelse odiöst för Drätselkammaren att utöfva en verksam tillsyn öfver gods, som af andra myndigheter förvaltas. Jag får derföre förslå, att bestämmingarna i § 1 och den dermed sammanhängande § 12 måtte förändras sålunda, att både fast- och löseegendom, som förvaltas af andra, för särskilda ändamål tillsatta styrelser, helt och hållet undantages från Drätselkammarens tillsyn, på sätt 4 mom. af sistnämnda § äfven synes åsyfta.

Jemlikt § 3 i utskottets förslag, skulle valet af ordförande och vice ordförande i Drätselkammaren ankomma å dess egna ledamöter. Då likväl ordförande och således eventuellt äfven vice ordförande-befattningen i Drätselkammaren är bland de för kommunen viktigaste, vore det enligt min åsigt både i principen riktigast och äfven mest öfverensstämmande med andan i § 4 af kommunalförordningen, att dessa befattningar besattes genom val af Stadsfullmäktige. Det är för öfrigt åtminstone tänkbart, att de egenskaper -- nit och drift -- som för en framgångsrik utöfning af ordförandefunktionen äro af största vikt, genom det ökade besvär de kunde för Drätselkammarens öfrige medlemmar medföra, icke blefve af desse nog uppskattade för att betrygga ett återval. Äfven den omständigheten, att enligt § 3.

utskottets förslag ordföranden och, vid längre förfall för honom, vice ordföranden, men icke Drätselkammarens öfrige ledamöter komme att åtnjuta arvode, talar, såsom mig synes, för att öfverlemna valet åt Stadsfullmäktige och sålunda befria Drätselkammarens ledamöter från det kanske någon gång vanskliga afgörandet af frågan, hvem bland dem denna förmån skall tillfalla.

§ 6.

För att minska det med skäl öfverklagade mångskrifveriet vid våra embetsverk har vid flere af dem den anordningen vidtagits, att fullständigt protokoll icke uppsättes i andra ärenden än sådana, hvori protokollsutdrag bör utfärdas eller omröstning förefallit eller hvilka eljest anses vara af synnerlig vikt, utan ärendena endast antecknas i ett ordentligt fördt memorialprotokoll, hvilket vid sammanträdet slut genomläses och genom underskrift af de närvarande ledamöterna justeras. Denna anordning, som grundar sig derpå, att protokollet till det mesta är endast en omskrifning af dels ankomna och dels afgångna bref och andra handlingar, besparar ganska mycket, vid sådant förhållande onödigt arbete, och då erfarenhet om dess användbarhet i synnerhet vid penningförvaltande verk redan vunnits, vore den väl egnad att införas vid stadens Drätselkammare; men emedan bestämningarna i § 6 af utskottets förslag och i synnerhet föreskriften, att "protokollet skall upptaga en kort sammanfattning af hvarje fråga", icke lämpar sig för ett memorialprotokoll, som oftast i dess ställe endast behöfver hänvisa till inlemnade eller eljest tillhands varande handlingar, och sålunda hinder kunde uppstå för inrättandet af Drätselkammarens protokoll i enlighet härmed, kan jag icke underlåta att till Stadsfullmäktige hemställa, om ej senare mom. af § 6 kunde antingen förändras i ofvan anfördt syfte eller ock utbytas mot en enkel föreskrift, att protokoll, så inrättadt, som af Stadsfullmäktige på Drätselkammarens framställning bestämmes, skall i Drätselkammaren föras.

§ 7.

I sista mom. af § 7 i utskottets förslag förekommer stadgandet, att pant eller borgen skall af vissa Drätselkammarens tjänstemän i och för tjänstens utöfning ställas. Denna bestämning har visserligen, såsom utskottet antyder, häfden för sig, men en häfd, som håller på att gå förlorad och det på goda skäl. En borgen af detta slag — pant torde de fleste tjänstsökande ej kunna ställa — är nemligen, såvidt jag kan finna, först och främst principvidrig, i det att genom den ansvarigheten för en tjänstemans åtgärder eller underlåtenhet åhvälfves personer, som ej hafva någon möjlighet att kontrollera honom: den är vidare obillig och kan t. o. m. blifva för tjänsten skadlig, sålunda att derigenom från densamma utestänges äfven

den dugligaste och mest förtjente, om han är medellös och saknar förbindelser: den är ytterligare i många fall omöjlig att efterleva — hvarpå talrika exempel kunde anföras — i det att vid en ordinarie tjänstemans förfall tjänsten måste skötas, äfven om ingen vikarie, i stånd att ställa den påbjudna säkerheten, kan erhållas: den är ännu dertill otillräcklig just i de fall, då den bäst behöfdes, nemligen då det gäller stora kassabrister, ty pant eller borgen, så stor att den kunde betäcka sådana, skulle knappast någonsin kunna ställas och kan derföre ej heller fordras: den är slutligen, såsom oivan antyddes, på dessa skäl redan i viss mon i tillämpningen öfvergifven äfven i vårt land, i ty att denna princip, ehuru förut gällande i Finlands Bank, icke förekommer i dess nya reglemente och ej heller i reglementet för Statskontoret samt under många decennier varit öfvergifven i tullverket, likasom den icke ingår i Magistratens förslag till reglemente för Drätselkammaren, oaktadt den är i nu gällande reglemente upptagen. Denna utväg att säkerställa kommunen för förluster torde visserligen, att döma af motiverna, äfven af utskottets pluralitet betraktas såsom en nödfallsutväg, hvilken dock ansetts påkallas deraf, att ifrågavarande tjänstemän skulle åtnjuta inamovibilitet; men äfven om detta utskottets förslag antages, synes mig en så i alla afseenden förkastlig bestämning, som denna, icke böra ingå i reglementet samt jemväl kunna ersättas genom strängare kontroller, hvilka Stadsfullmäktige blifva i tillfälle att föreskrifva i den instruktion för Drätselkammaren, som framdeles kommer att utfärdas.

I senare mom. af § II i utskottets förslag stadgas, att Stadsfullmäktiges och Drätselkammarens skriftvexling är omedelbar i alla de fall, då icke Magistratens handräckning för verkställighet af Stadsfullmäktiges beslut, enligt § 46 i förordningen om kommunalförvaltning i stad, erfordras: men som detta stadgande lätt kunde förstås sålunda, att Stadsfullmäktiges beslut, för att kunna bringas till verkställighet, endast i en del fall skulle erfordra Magistratens handräckning, hvilket icke torde vara meningen med bestämningen i åberopade § 46, får jag för detta mom. föreslå följande förändrade redaktion: *Stadsfullmäktiges och Drätselkammarens skriftvexling är omedelbar, utom i de fall, då verkställighet af Stadsfullmäktiges beslut begäres, hvilket, på grund af § 46 i förordningen om kommunalförvaltning i stad, bör ske genom Magistraten.*

§ 11.

Genom stadgandet i § 25 har utskottet till upptagande i reglementet för Drätselkammaren föreslagit en grundsats, som hittills, såvidt jag har mig bekant, i Finlands stadskommuner icke ägt tillämpning, nemligen inamovibilitet för uppbördstjen-

§ 25.

stemän. De Drättselkammaren underlydande tjänstemän skulle nemligen enligt nämnda § icke kunna från sina tjänster afsättas annorledes än af domstol, efter laga ransakning, och ej heller vara underkastade suspension af kommunal myndighet i annat fall, än att åtal mot dem genast vid domstol anställes.

Att låta afsättning af tjänstemän ankomma på domstol har, ehuru i principen riktigt, det emot sig, att en person kan vara mycket vårdslös och försumlig i sin tjänst samt äfven låta komma sig till last än svårare fel, utan att sådant alltid kan juridiskt bevisas; och lyckas äfven detta, så blir följden, om de bevisade förseelserna ej äro af svåraste art, vanligen blott obetydliga böter eller suspension på någon eller några månader — detta på den grund, att den felande förut icke blifvit för sådan förseelse straffad, om han än, såsom väl nästan alltid är fallet, mångfaldiga gånger begått den, förr än utvägen af åtal vid domstol tillgreps. För att få en tjänsteman afsatt för t. ex. vårdslöshet skulle därför väl i de flesta fall erfordras, att han flere gånger åtalades. Då den tilltalade och fälde icke gerna åtnöjer sig med första domstolens utslag, så inses lätt hvilken tid, som erfordras och med hvilka svårigheter och obehag det är förenadt att på denna väg nå målet. Den användes därför också mycket sällan, utan den oduglige tjänstemannen får vanligen tjena så länge han kan och vill, till hvilken förmån för det allmänna, är lätt att finna. Jag vill med det sagda icke klandra domstolarna, ty de måste så förfara, jag vill endast framställa det faktiska förhållandet.

Allt detta oaktadt skulle jag, om det nu gälde att uppbäfva oafsättligheten för statens tjänstemän i Finland, för ingen del rösta för en sådan åtgärd; men de lätt insedda skäl, som hufvudsakligast tala för bibehållandet af denna rätt för finska statens tjänstemän, hafva ingen tillämpning å de finska kommunernas. I synnerhet då det är fråga om tjänstemän, som om händer ha debitering och uppbörd, dervid missbruk äro af största våda, borde väl därför, enligt regeln, att tjänsterna icke äro till för tjänstemännens skull utan tvertom, kommunens intresse vara det bestämmande. Att åter kommunen är bäst betjent med att utan många och långa omgångar kunna göra sig af med en oredlig eller eljest oduglig tjänsteman, lär väl knappast vara tvifvel underkastadt. Utskottet frambåller väl i sina motiver, att afsättligheten kunde hafva till följd att afskrämma dugliga personer från att söka kommunala tjänster; men då detta icke visat sig vara fallet med tjänster hos bolag och enskilda personer samt sådana statens tjänster, hvilkas innehafvare äro afsättliga utan ransakning och dom, torde faran därför ej vara större vid kommunens tjänster; och då lika litet lär kunna

påstås, att dessa afsättliga publika tjänstemän och i enskildes tjänst anställda personer i allmänhet ej kunna, för att begagna utskottets uttryck, egna sina befattningar ett lugnt och från tankar på reträttvägar fritt intresse, så kan väl vådan därför ej vara större vid kommunala tjänster. Att personer i denna ställning, då de verkligen äro sina befattningar vuxna och redligt sköta dem, icke behöfva frukta afsättning är äfven mycket naturligt, emedan dugligheten alltid är eftersökt och t. o. m., då den kunde vara större, erfarenhet dock vanligen är att föredraga framför oerfarenhet. Det synes mig därför, som oafsättligheten icke vore någon nödvändig garanti hvarken för kommunen i afseende å erhållande af dugliga tjänstemän, eller för dessa mot godtyckligt skiljande från tjänsten.

Utskottet har ansett betänkligt, att landets främsta kommun skulle, genom antagande af afsättliga tjänstemän vid Drätselkammaren, bryta stafven öfver inamovibiliteten, såsom grundsats för största delen af landets offentliga embetsmannaväsen. Jag tror dock, att den beskyllningen med föga bättre skäl skulle kunna göras kommunen än t. ex. enskilda bolag, som handla på samma sätt; och för öfrigt torde kommunen så mycket helre kunna i frågan följa den naturliga ledtråden, sitt eget intresse, som inamovibiliteten genom en kommunens uppoffring för densamma knappast vunnit något verkligt stöd och ej heller torde behöfva något dylikt af detta slag, enär densamma äger ett mycket starkare sådant i våra grundlagar. Deremot kunde väl, såsom utskottet äfven framhållit, det någon gång blifva brydsamt för Stadsfullmäktige att afgöra frågor om anklagelse för tjänstefel: men lättare måste ett sådant afgörande om bestämda angifvelser likväl blifva än att, såsom Stadsfullmäktige äfven åligger, besätta tjänster, hvarvid det gäller att bedömma och afgöra om större och mindre duglighet hos olika personer.

På grund af hvad jag ofvan haft äran anföra fördristar jag mig föreslå sådant tillägg till § 25 i utskottets förslag, att, alternativt till hvad deri föreskrifves, Stadsfullmäktige tillerkändes rättighet att, på framställning af Drätselkammaren och efter vederbörandes hörande, från tjänsten skilja och således äfven på längre eller kortare tid, med förlust af hela eller någon del af aflöningen, suspendera de vid Drätselkammaren anställda och under densamma lydande tjänstemän.

S. Dalström.

För min del anhåller jag att reservationsvis få anmärka, att icke heller jag med min röst medverkat till den ordalydelse, som § 3 i utskottets förslag erhållit.

De skäl, hvilka Herr Dalström anført för en ändring af denna §, anser också jag tala för att Drätselkammarens ordförande borde utses genom val af Stadsfullmäktige; men enligt min tanke borde deremot valet af viceordföranden kunna öfverlemnas åt Drätselkammarens ledamöter. I följd häraf anser jag § 3 böra erhålla följande lydelse:

Sedan val af ledamöter i Drätselkammaren egt rum, välja Stadsfullmäktige en af Kammarens ledamöter till dess ordförande för det nästföljande året, eller, om ordföranden under årets lopp afgått, för återstoden af året.

Drätselkammaren utser årligen vid årets första sammanträde inom sig genom val med slutna sedlar en viceordförande samt bör om valets utgång genast underrätta Stadsfullmäktige och Magistraten. Afgår viceordföranden under året, väljes, vid första sammanträdet efter det annan ledamot i hans ställe inträdt, annan viceordförande för den återstående delen af året.

Tillfällig ordförande utser Drätselkammaren i fall af behof.

I sammanhang med denna reservation tillåter jag mig att fästa Stadsfulltiges uppmärksamhet vid ordalydelsen i två §§, till hvilkas innehåll jag visserligen bidragit, men hvilka jag vid närmare besinnande funnit helst böra rättas på följande sätt.

I andra stycket af § 1 förekommer följande slutmening: ”och komma förty de reglementen och instruktioner, som bestämma dessa styrelsers och inrättnings göromål, att gälla i de delar, hvori de icke strida mot förenämnda förordning eller detta reglemente, eller annorledes blifvit eller varda ändrade.” Denna slutmening är enligt min tanke öfverflödig, dels derföre att dessa ”särskilda föreskrifter” blifvit åberopade redan på andra raden i samma stycke, samt dels derföre att sagde menings innehåll äfven finnes uttryckt i 81 § af Kejs. Förordningen angående kommunalförvaltning i stad af den 8 December 1873; och jag anser mig fördenskull, och emedan samma slutmening kunde gifva anledning till tveksamhet vid tillämpning i vissa fall af 76 och 77 §§ i åberopade Kejs. Förordning, böra till Stadsfullmäktiges afgörande hemställa:

om icke orden från och med: ”och komma förty“ . . . till och med: ”eller varda ändrade” i slutmeningen af andra stycket i § 1 kunde utgå.

I fråga om uppbörden af de årliga utskylderna och afgälderna är i andra stycket af § 13 medgifvet, att inbetalning får efter debetsedlarnes utdelning "efterhand ske hvarje helgri dag" o. s. v. Då ordet "efterhand" på detta ställe kunde gifva anledning till den origtiga uppfattning, att inbetalning finge småningom ske med hvilka ringa belopp som helst, allenast det vid utsatt uppbördsstämma förfallna beloppet då vore erlagdt, får jag vördsamt föreslå:

att ordet "efterhand" på tredje raden i andra stycket af § 13 måtte utgå.

G. Ehrström.

**Betänkande i anledning af återremiss af
betänkandet N:o 27, rörande till Stadsfullmäktiges utlå-
tande öfverlemnadt förslag till ny polisordning för staden.**

Vid den 14 December 1875 samt den 18 och 20 Januari detta år skedd förhandling af betänkandet N:o 27, afgifvet i anledning af till Stadsfullmäktiges utlåtande öfverlemnadt förslag till ny polisordning för staden, hafva Stadsfullmäktige beslutat till särskilda ändringar uti sagde betänkande samt i sådant afseende återförvisat ärendet till utskottet, som fått emottaga utdrag ur Stadsfullmäktiges härom förda protokoll för nämnda dagar.

I anledning häraf får Utskottet äran till Stadsfullmäktige afgifva nedanstående förslag till omredaktion i öfverensstämmelse med dessa Stadsfullmäktiges beslut af de ställen i betänkandet, hvilka ansetts böra förändras.

§ 3.

Oförändradt likalydande med utskottets förslag utom att *första momentet utgår.*

§ 4.

Offentliga föreställningar eller lustbarheter, till hvilka tillträde emot afgift erhålles, må icke inom staden eller dess område anställas utan Poliskammarens dertill utverkade tillstånd och innan de för slika tillställningar lagligen fastställda afgifter *till stadens fattiga, till spinnhusen och till Helsingfors stadspolis* blifvit behörigen erlagda --- etc., i öfrigt lika med Herr Guvernörens förslag.

§ 7.

Lika med utskottets förslag utom att *vitet fastställles till från fyra till tjugu mark* och att sednare meningen bildar ett skildt moment med särskild marginalanteckning: *"Folkskockning vid eldsvåda."*

§ 8.

Likalydande med samma § i Herr Guvernörens förslag.

§ 12.

Skulle erhålla följande förändrade lydelse:

Kälkåkning utför backar *inom staden å andra än dertill anvisade platser* förbjudes — — afhålla barnen derifrån; beträdas dessa icke dess mindre med slikt oskick vare deras föräldrar eller målsmän förfallne till ofvan stadgade vite, *derest de oskicket afvetat.*

§ 13.

Oförändradt lika med § 13 uti Herr Guvernörens förslag, dock sålunda att början af tredje momentet erhåller följande lydelse:

En hvar egne jemväl sine öfrige husdjur och kreatur nödig vård, så att — — etc.

§ 15.

Lika med utskottets förslag utom att uti andra momentet efter orden på "svenska, finska och ryska språken", införes orden "*enligt af Magistraten fastställd text.*"

§ 16.

Sista meningen i denna § bildar en ny § af följande lydelse:

§ 17. *)

Sand, mull, sten, grus eller lertägt — — laga bot.

§ 19.

Då utskottet stannat i tvifvelsmål om rätta uppfattningen af den utaf Stadsfullmäktige beslutna ändring i denna § har utskottet uppställt följande tvenne alternativa redigeringsförslag.

Alternativet I.

Lika med utskottets betänkande med följande förändringar: "Alla inom staden och dess område belägna *staden tillhöriga planteringar och anläggningar* vare *fridlysta* — — åverkan eller ohägn. *Den häremot bryter, plikte, der ej annat ansvar i lag finnes stadgadt, från tio till fyratio mark samt ersätte skadan.* Vid enahanda vite — — fånga fåglar.

Alternativet II.

Alla inom staden och dess område belägna, staden tillhöriga planteringar och anläggningar vare *fridlysta*, hvarföre ej någon må på *der befintliga träd, buskar, blommor och gräsplaner* föröfva åver-

*) A n m. De följande §:ernes nummerföljd bör i öfverensstämmelse härmed ändras.

kan eller ohägn, vid vite från tio till fyratio mark utom ansvar enligt lag samt skadeersättning. En hvar är jemväl förbjudet att inom slika planteringar och anläggningar föröfva åverkan eller ohägn å broar, trummor, soffor, bänkar, minnesvårdar, vitestafior, portar, hägnader eller hvad det vara må äfvensom att derstädes rida eller åka på andra, än dertill upplåtna eller bestämda vägar, samt att derstädes skjuta eller fånga fåglar. Den häremot bryter, plikte, der ej annat ansvar i lag finnes stadgadt, från tio till fyratio mark samt ersätte skadan.

§ 20.

I allt öfrigt likalydande med Herr Guvernörens förslag utom att uti första meningen af mom. 1 orden "plikte från — — ersätte skadan" utbytes mot orden "plikte, der ej annat ansvar i lag finnes stadgadt, från tio till fyratio mark samt ersätte skadan."

§ 22.

Borde erhålla följande lydelse:

Den, som underhåll och istandsättande af gata, rännsten, trottoar eller trumma åligger, vare skyldig, på tillsägelse af polisman, att afhjelpa ä sin andel deri uppkomna brister, som medföra våda eller eljes äro för trafiken hinderliga, vid vite från fyra till tjugu mark.

Det jemväl beslutna tillägget: "vid äfventyr att sådant på den tredskandes bekostnad verkställes" har utskottet trott sig här kunna utesluta enär stadgande härom finnes intaget jemväl i det af Stadsfullmäktige godkända moment 4 af § 27.

§ 23.

Lika med utskottets betänkande utom att början erhåller följande förändrade lydelse: "Husegare, gårdsdisponent eller den, som på grund af kontrakt eller annat aftal renhållningsskyldighet åligger, skall hålla etc.

§ 37.

Likalydande med utskottets betänkande blott att orden "med eller" ä rad. 8 nedifrån utgå.

§ 46.

Likalydande med utskottets betänkande men med följande tillägg: "och åligger det Magistraten att hvar tredje år i församlingens kyrkor kungöra om de i denna polisordning stadgade vites påbud.

Beträffande uti § 35 omordade försäljning af förskämda eller förfalskade va-

ror, har utskottet trott sig böra omnämna ett särdeles verksamt korrektiv häremot, hvilket torde vara infördt flerstädes i andra länder, nämligen att det utslag, hvarigenom handlande eller trafikant fällts till ansvar för slika förseelser, under en viss tid hålles anslaget å dörren till den sakfälldes salubod såsom varning för allmänheten; och får utskottet till Stadsfullmäktige öfverlemna

huruvida till § 35 i detta syfte borde fogas ett tillägg af följande lydelse:

”Utslag, hvarigenom någon enligt denna § blifvit till ansvar fälld, skall till varning för allmänheten hållas anslaget å dörren till den sakfälldes försäljningslokal från en till fyra månader.

I följd af Stadsfullmäktiges den 14 Dec. 1875 fattade beslut om uteslutande af momentet 1 i § 3 af Polisordningen, bör, i sammanhang med det utlåtande Stadsfullmäktige komma att rörande förslaget till ny Polisordning för Helsingfors stad afgifva, framställning tillika göras hos Herr Guvernören i länet, huruvida han icke funne skäl förekomma att hos Hans Kejsarliga Majestät utverka sådan ändring af § 10 mom. 5 uti Nådiga förordningen af den 6 Maj 1861, angående en polisinrättning i Helsingfors, att den Polisen derigenom ålagda skyldighet att: ”öfver resande, som till staden anlända, föra fullständig journal samt hvarje dag till Guvernören afemna förteckning öfver dem, som under den föregående dagen till staden ankommit” måtte bortfalla.

Helsingfors den 14 Februari 1876.

Aug. Fred. Jansson.

J. A. Florin.

Julius Fr. Gadd.

E. A. Bäck.

C. G. Sanmark.

Betänkande af det utskott, Helsingfors Stadsfullmäktige utsett att afgifva yttrande ej mindre om sättet för upptagandet af det för vattenledningens inlösen erforderliga lån, än angående den för samma ändamål behöfliga temporära kredit.

Sedan Stadsfullmäktige för den under bygnad varande vattenledningen från Gammelstadens strömfall till Helsingfors stad, å stadens vägnar erbjudit kontinental vattenverks-aktiebolaget "Neptun" ett pris af 1,200,000 finska mark, beräknadt för anläggningen i fullständigt skick och med förbehåll att densamma af säljaren fullbordas, hafva Stadsfullmäktige, efter det berörda köpeanbud blifvit af bolaget "Neptun" antaget, den 25 och 29 sistlidne Juni beslutat, att för anskaffande af nämnda köpesumma jemte ett för ändamålet behöfligt tillskottskapital upptaga ett amorteringslån till effektivt belopp af 1,500,000 mark. Och hafva Stadsfullmäktige derhos åf undertecknade uppdragit, att såsom ett deras särskilda utskott inkomma med yttrande om sättet för lånets upptagande.

Uti det i frågan om vattenledningens inlösen afgifna utskottsbetänkande (N:o 21, år 1875), sidd. 53—54, har på ett omfattande sätt redogjorts för de allmänna omständigheter, hvilka vid upptagande af ett lån till sådant belopp, som det nu i fråga varande, hufvudsakligen äro att beaktas. Utskottet tillåter sig därför, att beträffande desamma endast hänvisa till sagda betänkande, och går nu att framlägga närmare förslag om lånets form och sättet för låneoperationernas bedrivande.

På de i ofvanberörda utskottsbetänkande angifna skäl får i sådant afseende utskottet främst föreslå:

1:o) att lånet skall på en amorteringstid af minst 40 högst 50 år upptagas medels obligationer, som af Magistraten i stadens namn utfärdas, ställda till innehafvaren och lydande å finska mark.

Enligt utskottets åsigt bör vidare staden, som förbundit sig att erlægga kö-

peskillingen för vattenledningen i vissa, å bestämda terminer förfallna poster, icke underkasta sig den risk, som uppstår genom obligationernas uppläggande för stadens räkning. Af denna orsak, och då staden dessutom antingen genom öfverenskommelse med långgifvaren eller på annat sätt, bör kunna tillgodogöra sig räntan å den del af lånekapitalet, som ej omedelbart kommer till användning, anser utskottet sig böra förorda:

2:o) att lånet afslutas sålunda, att det fixt öfvertages af en eller flere långgifvare, hvilka förbinda sig att, emot erhållande af obligationer till det nominella belopp, som varder aftaladt, åt staden å öfverenskomna terminer utbetala 1,500,000 mark.

Då det emellertid icke är möjligt för Stadsfullmäktige, att in corpore inlåta sig i de låneoperationer, som för upptagandet af det nu föreslagna lånet äro nödiga, får utskottet tillstyrka, att Stadsfullmäktige ville besluta:

3:o) att låneunderhandlingarna samt lånefördragets afslutande och befordrande till verkställighet, allt enligt ofvan intagna bestämmningar, af Stadsfullmäktige öfverlemnas åt en särskild delegation af 5 personer, som eger handla med Stadsfullmäktiges rätt, under iakttagande af här nedan följande närmare föreskrifter.

Ehuru utskottet, i likhet med det för frågan om vattenledningens inlösen nedsetta utskott, hyser den åsigt, att lånet sannolikt erhölles på fördelaktigaste vilkor, om detsamma upptoges till låg räntesats mot beviljande af kapitalrabatt, håller utskottet likväl före, att låneunderhandlarna icke borde på förhand bindas vid en viss ränta, ej heller vid andra bestämmningar i afseende å lånevilkoren och amorteringsplanen.

Under antagande emellertid, att någon lägre räntesats komme att bestämmas och såsom en följd deraf kapitalrabatt beviljas, måste förutsättas, att öfvertagaren af lånet icke skall tillåta att beloppet af kapitalrabatten, eller, med andra ord, det belopp obligationer han betingar sig för de 1,500,000 mark, som af honom till staden utbetalas, får bekantgöras före utgången af den tid, hvarinom obligationerna af honom anses kunna realiseras. Å andra sidan borde deremot Stadsfullmäktige känna det nominella lånebeloppet, ty, enligt utskottets åsigt, måste Stadsfullmäktige fastställa det belopp obligationer, som af Magistraten får utfärdas. Dessutom torde det blifva nödigt, oaktadt Stadsfullmäktige redan underställt sitt beslut att upptaga i fråga varande lån Kejslerliga Senatens Ekonomiedepartementets pröfning, att ytterligare underställa det nominella lånebeloppet samma myndighets stadfästelse. Dessa stri-

diga intressen har utskottet ansett kunna förenas på sådant sätt, att obligationer finge utfärdas till ett af delegationen föreslaget, på Stadsfullmäktiges fastställande beroende, något högre nominelt belopp, än det långifvaren betingar sig och hvars hemlighållande önskas, samt att skilnaden emellan dessa båda belopp af delegationen innehålles och under försegling till stadsstyrelsen öfverlemnas.

För att förtydliga detta förslag må det exempelvis antagas, att lånet skulle afslutas under sådana vilkor, att räntefoten bestämdes till $4\frac{1}{2}$ procent samt kapitalrabatten till 10 procent, under hvilka förutsättningar långifvaren för den effektiva lånesumman 1,500,000 mark således borde erhålla obligationer till ett nominelt belopp af $1,666,666\frac{2}{3}$ mark. Enligt utskottets förslag skulle då amorteringsplanen upprättas och obligationer utfärdas å ett något högre belopp, t. ex. 1,700,000 mark, hvaraf långifvaren dock emottog endast obligationer till ett belopp af $1,666,666\frac{2}{3}$ mark, och öfverskottet, eller vid pass 33,000 mark i obligationer, af delegationen innehölles.

Ehuru väl staden genom det nu föreslagna förfarandet i sjelfva verket icke komme att skuldsättas till högre belopp, än för den effektiva lånesummans upptagande erfordras, är det likväl, såsom ofvan antydts, nödvändigt att Stadsfullmäktige erhålla kännedom om obligationernas nominella totalbelopp. Delegationen bör därför, sedan den bestämt sagda belopp, jemte anmälan om räntefoten, utverka Stadsfullmäktiges fastställelse af beloppet, för att derefter kunna afsluta definitivt lånefördrag under förbehåll endast af nådigt tillstånd i nödiga delar.

Närmare formuleradt blefve utskottets förslag i dessa hänseenden:

4:o) att obligationer må utfärdas och till delegationen aflemnas å ett något högre belopp, än det långifvaren betingar sig; att delegationen bör hos Stadsfullmäktige, jemte anmälan om räntefoten, utverka fastställelse af obligationernas nominella totalbelopp; att skilnaden emellan detta belopp och det långifvaren betingar sig af delegationen innehålles i ett motsvarande belopp obligationer, hvilka jemte lånefördraget och en öfver nyssberörda obligationer upprättad förteckning under försegling af delegationen genom Magistraten till Drätselkammaren öfverlemnas, för att af denna sålunda förvaras, till dess lånevilkoren få offentliggöras; att de sålunda återlemnade obligationerna sedermera icke få från Drätselkammaren utgifvas.

Slutligen anser sig utskottet böra erinra, att hos Hans Kejsrerliga Majestät bör sökas nådigt tillstånd till utgifvande af obligationer ställda till innehafvaren och dervid förslag till obligationernas text och amorteringsplanen bifogas.

I enlighet härmed torde Stadsfullmäktige böra föreskrifva:

5:o) att delegationen, efter lånefördragets afslutande, bör till Stadsfullmäktige inlemna förslag till obligationernas text och amorteringsplanen.

I betraktande af den tid, som fordras för realisationen af det af Stadsfullmäktige beslutna amorteringslån för vattenledningens inlösen, och då emellertid, enligt det af Fullmäktige genom ratificerade köpe- och entreprenadkontrakt fastställda samt af bolaget "Neptun" godkända köpeanbud, af priset för vattenledningen 400,000 mark böra utbetalas genast efter kontraktens underskrifvande, 500,000 mark afbetalas i den mån arbetet å anläggningen fortskrider samt ytterligare 100,000 mark erläggas sedan samtliga dessa arbeten slutförts, afsynats och godkänts, hafva Stadsfullmäktige den 29 sistlidne juni anmodat utskottet, att jemväl afgifva yttrande angående den temporära kredit, som för de öfverenskomna afbetalningarna å köpeskillingen måste anses behöflig. — Jemlikt återopade kontrakt böra vattenledningsarbetena den 1 nästkommande oktober vara "så till vida fulländade, att vattenledningen då kan sättas i gång", om ock med utläggning af en del 4 tums distributionsrör inom staden på en sammanlagd sträcka af högst 30,000 fot och fulländandet af tvenne bland filtrerna finge anstå till den 1 Augusti 1877. I betraktande af de i förra delen af detta betänkande påpekade omgångar vid låneoperationernas bedrivande torde en tid af ända till 9 månader efter vattenledningskontraktens underskrifvande böra antagas åtgå för erhållande af medel genom stående lån; men då det icke heller synes vara antagligt, att bolaget före samma tids utgång hinner slutföra näst berörda delar af anläggningen, så att någon mindre del af förenämnda 500,000 mark äfvensom den senare posten å 100,000 mark icke torde under denna tid behöfva utbetalas, har utskottet ansett sig böra föreslå:

att Stadsfullmäktige åt ofvan oförmälda delegation ville öfverlemna, att, för bestridande af de afbetalningar å priset för vattenledningen, som varda nödiga, förr än medel genom stående lån erhållits, med Stadsfullmäktiges rätt och emot skuldförbindelse, hvilken af Magistraten, eller Drätselkammaren, om sådan derförinnan varder tillsatt, i stadens namn utfärdas, för en tid af ända till nio månader efter vattenledningskontraktens underskrifvande, af statsverket, i bank eller annan penningeinrättning i mån af behof

upplåna en summa af högst 800,000 mark, hvilken summa jemte ränta i sinom tid skall återbetalas af de genom stående lån inflytande medlen.

Helsingfors, den 25 Februari 1876.

Ad. Wasenius.

J. Lupander.

Leon. Borgström.

**Herr F. K. Nyboms ändringsförslag i anledning af
utskottsbetänkandet n:o 12:**

Att Fullmäktige ville nu besluta:

att Helsingfors stad upptager ett lån på längre tid än två år emot skuldförbindelser, som af stadsstyrelsen utfärdas till ett sammanlagdt belopp af en million sjuhundratusen (1,700,000) mark silfver;

att staden på denna skuld erlägger $4\frac{1}{2}$ % årlig ränta, som två gånger om året utbetalas;

att staden amorterar denna skuld inom 40 år genom årliga afbetalningar, så ställda att, så vidt möjligt, en lika annuitet för hvarje år erhålles;

att skuldförbindelserna undertecknas af Fullmäktiges ordförande jemte den eller de personer, som Magistraten inom sig dertill utser, samt kontraheras af Drätselnämndens ordförande eller, om en sådan vid förbindelsernas utfärdande ännu icke finnes till, af Drätselverkets kamrerare;

att skuldförbindelserna alla tillsammans eller hela skulden säljas fast åt den eller dem, som åt staden bjuda det högsta priset och förmonligaste betalningsvilkor jemte det de visa sig erbjuda fullständig säkerhet för fullgörandet af sina förbindelser till staden;

att Fullmäktige låta dessa beslut få gällande kraft genom att i föreskrifven ordning genom Magistraten underställa desamma Senatens Economie Departements pröfning och stadfästelse enligt §§ 74 & 75 af kommunalförfattningen; samt vidare,

att skuldsedlarne erhålla namn och form af obligationer (eller partialskuldsedlar) samt ställas på innebafvaren med åtagen förbindelse för kommunen att inom den bestända amorteringstiden af 40 år inlösa desamma genom årlig liquid af ett visst antal utlottade obligationer, enligt amorteringsplan, samt att förty hos Hans Kejsersliga Majestät anhålles om nödigt tillstånd för Helsingfors stad att utfärda så beskaffade obligationer;

att, då någon drätselnämnd ännu icke finnes, en särskild delegation

af 5 personer utses för att emottaga anbud å lånet, kontrahera med den eller de bäst betalande med fästadt nödigt afseende på deras förmåga att fullgöra sina förbindelser, samt förty äfven uppgöra amorteringsplanen för obligationerna och öfverenskomma om deras lydelse, dock under vilkor att Fullmäktige godkänna obligationstexten och Hans Kejsersliga Majestät meddelar staden nådigt tillstånd till obligationernas utfärdande.

**Utskottsbetänkande med anledning af väckt
fråga om försäljning af Helsingfors stads till enskilda per-
soner upplåtna arrendetomter.**

Från Magistraten hafva Stadsfullmäktige emottagit tvenne skrivelser i äm-
net så lydande:

”Magistraten
i
Helsingfors,
den 21 Augusti 1875.
N:o 113.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Uti andra punkten af Hans Kejsrerliga Majestäts den 19 Maj inneva-
rande år till Guvernören i Nylands län aflättna skrivelse, hvaraf en Magistraten med-
delad styrkt afskrift jemte Magistratens skrivelse den 12 derpåföljde Juni blifvit
Herrar Stadsfullmäktige tillsänd, har Hans Kejsrerliga Majestät vid fastställan-
det af en uppgjord ny plan för denna stads bebyggande, förordnat, bland annat, att
södra stadsområdet skall ingå i stadens byggnadsplan och deraf bildas två nya stads-
delar, nemligen sjette och sjunde, hvilka skola afskiljas dels från den öfriga staden
och från hvarandra genom en esplanad, kallad Röddäld-esplanaden, som bör taga
sin början från Kaserngatan och förlöpa i bugt ned till hafsstranden. — Och som
uti sagde område af staden finnas en mängd tomter, hvilka blifvit till enskilda per-
soner emot erläggande ärligt arrende till stadskassan på obestämd tid upplåtne och
hvaraf en stor del äro bebyggda, samt innehafvarene af dessa tomter påtagligen öns-
ka att få desamma till fri disposition inlösta, så och då i sistantydtt afseende alla-
redan till Magistraten inlemnats en ansökning, som af Magistraten uti skrivelse för
denna dag blifvit till Herrar Stadsfullmäktiges åtgärd öfverlemnad, får till Herrar Stads-
fullmäktiges bepröfvande Magistraten, jemlikt derom i dag fattadt beslut, äran fram-
ställa icke allenast huruvida de härförinnan utarrenderade och bebyggda tomterna i
sjette och sjunde stadsdelarne redan nu böra afhändas staden och till enskilda per-
soner försäljas eller om, med afseende derå att tomternas försäljning ovilkorligen
komme att medföra skyldighet för staden att låta planera de inom sagde stadsdelar
utstakade gator, hvartill en betydligare kostnad torde åtgå, med tomternas försälj-

ning kan anstå intill dess stadskassans tillgångar medgifva företagandet af berörde planeringsarbete, utan ock hvilka grunder böra följas vid beräkandet af köpeskillingen för de bebyggda arrendetomterne, då det uti 7 § af den för staden den 9 Juni innevarande år utfärdade byggnadsordning föreskrifna sätt för tomters försäljande icke torde kunna vid sagde tomters försäljning tillämpas.

På Magistratens vägnar:

August Åkerberg.

Konstantin Lindberg.
f.d.

”Magistraten
i
Helsingfors,
den 21 Augusti 1875.
N:o 112.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

En af Komministern Erik Johan Liljestränd till Magistraten inlemnad skrift, deri han, som på arrende innehar tomten N:o 15 vid Kaserngatan i kvarteret Rudan af denna stad, anhåller att få inlösa sagde tomt på sådant sätt och efter samma grunder, som stadens öfriga utarrenderade tomter komma att till arrendatorerne försälas, får Magistraten äran till Herrar Stadsfullmäktiges åtgärd härjemte öfverlemnna samt tillika bifoga en af tjänstförrättande Stadsingenjören Konrad Reuter öfver ifrågavarande tomt uppgjord plankarta och ett utdrag ur Magistratens protokoll för den 21 Januari 1874, hvilka åtföljt förberörde skrift samt i sinom tid torde till Magistraten återsändas.

På Magistratens vägnar:

August Åkerberg.

Konstantin Lindberg.
f.d.

Med anledning häraf hafva Stadsfullmäktige vid sammanträden den 10 och 28 sistlidne September remitterat dessa ärenden till ett särskildt utskott, hvilket ”jemväl borde anmodas utarbete förslag till de grunder, hvilka borde följas vid beräkande af köpeskillingen för de bebyggda tomterna.”

Främst hade utskottet önskat att kunna gifva en fullständig utredning om tidpunkten, när tomtplatser inom stadens olika delar först blifvit på arrende åt enskilda personer upplåtna, och om de vilkor, som då uppstälts för deras be-

byggande. Men säkra upplysningar i detta afseende skulle icke kunnat vinnas annorlunda, än genom tidsödande forskningar i Magistratens äldre protokoll; ty ur stadens tomtbok erhållas icke några uppgifter om i fråga varande förhållanden. Säkert är likväl, att redan på 1820 talet, om icke tidigare, en del arrendetomter, åtminstone på Rödbergen, varit bebyggda. Sådana tomter upplåtos, enligt hvad Magistratens protokoll utvisa, för obestämd tid åt hugade arrendatorer, till en början utan att någon bestämd plan eller ordning synes hafva blifvit följd, på ansökan hos Magistraten och efter det stadens ingenjör utstakat tomten och föreslagit en arrendeafgift för densamma, hvilken sedan af Magistraten fastställdes. Först år 1843 vidtogs en allmän utstakning af de nu varande arrendetomterna äfvensom ett närmare bestämmande af ordningen vid deras upplåtande och villkoren därför. Den 14 Mars sagda år inlemnade nemligen då varande Stadsingenjören C. W. Gyldén till Magistraten en konseptkarta öfver stadens egor jemte ett förslag till dessas disposition, innehållande bland annat beträffande denna fråga följande:

”1:o) *Byggnads eller Arrendetomter* borde med boningshus förses samt för öfrigt med plank inhägnas, hvartill ritning skulle till Magistratens godkännande upptes, åtminstone för de gårdar som äro belägna i närheten af sjelfva staden eller utmed hufvudsakliga gatsträckningar; sistnämnde gårdsegare borde jemväl vara förpliktade att planera och stenlägga sina gatudelar, enär Magistraten kan finna sådant behöfligt. Arrendetiden blefve obestämd och beroende af ett angelägnare behof af platsen. Årliga arrende summans belopp föreslås, efter anställd besigtning af lokalen af en Magistrats person, en af Stadens Äldste och Stadsingenjören samt bestämmas af Magistraten.

Så snart de inom stadens linier befintliga obebyggda tomterna blifvit till det mesta upptagne, och större utrymme sålunda visar sig behöfligt, torde underdånig framställning om arrende tomternas intagande inom stadens linier kunna ske; så framt vederbörande icke skulle anse lempligt att derförinnan föreslå sådan utvidgning.”

Med anledning af detta förslag stannade Magistraten efter samråd med Stadens Äldste och med deras bifall i följande, samma dag afkunnade beslut:

”Med godkännande af — — Gyldéns i fråga varande tillgörande hvad angår de i utsträckningen af Kasern- och Högbergsgatorna samt vid Eriksgatan och den till begravningsplanen föreslagna nya vägen utstakade, å chartan uppritade arrendetomterna, komma dessa att nu genast till hugade sökande upplåtas under vilkor, som — — i denna del — — ofvanföre afskrifna betänkande redan upptager; dock

att i afseende å sådan upplåtelse, tomterna, sedan de blifvit ansökta, af Magistrats personer i samråd med Stadsingenjören och tvenne af stadens Äldste besigtigas och värderas, hvarefter auction till utrönande af det arrende som möjligen utöfver värderings summan kan erhållas, och under hvilken arrendet icke skall godkännas, inför Magistraten anställas, då den högstbjudande bör till arrendet förklaras berättigad;” — — — —

Den 28 derpåföljda Augusti anställdes inför Magistraten auktion å särskilda ansökta arrendetomter, hvarvid till efterrättelse meddelades: att tomterna af innehafvarene finge begagnas så länge staden ”af desamma icke komme i något angelägnare behof;” att arrendatorerne, hvilka egde hvar på sin tomt uppföra både bopnings- och uthus efter af Magistraten godkända ritningar, vore skyldige att tomterna med plank inhägnas och de dertill stötande gatuandelarne planera och vidmakthålla, ”äfvensom att, om och enär förenämnde behof kunde yppas, genast åter till stadens fria disposition merberörda tomter afträda och, utan någon ersättning för nedlagd byggnads-, gatulytnings- eller annan kostnad, husen aflöra”; att det blifvande arrendet borde beräknas från auktionsåret och årligen vid vanliga uppöfvsstämmor till stadskassan inbetalas; att arrendatorerne ålåge ej mindre hos Stadskassören uppte auktionsprotokollet till hans kännedom och efterrättelse, än till sökandene, om de icke sjelfve stanna för högsta anbudet, ersätta de utgifter, de i och för arrendeauktionens utverkande fått vidkännas, hvaribland lösen för plankarta och mätebref; samt att det vore Magistraten förbehållet pröfva antagligheten af de skeende högsta anbudet. — Dessa vilkor och bestämningar hafva derefter, i hufvudsak oförändrade, ända till senaste tider varit förenade med arrendetomters upplåtande. Intagna i auktionsprotokollet hafva de jemte Magistratens i samråd med stadens Äldste meddelade godkännande af auktionsanbudet utgjort den rättsliga grunden för tomtinnehafvarens besittningsrätt, d. ä. deras arrendekontrakt. Likväl hafva ofvan anförda ordalag beträffande arrendetiden under senare tider ersatts af orden: ”att i frågavarande tomt, i enlighet med hvad om stadens arrendetomter är stadgadt, endast utarrenderas tillsvidare eller så länge densamma för allmänna eller stadens enskilda inrättningar ej är behöflig.” Dessutom hafva spekulanterne vid arrendeauktionerna, i enlighet med Magistratens den 20 Juli 1859 fattade beslut, särskildt upplysts derom, att fråga vore ”anhängig om utvidgning och reglering af staden genom arrendetomters förening med den öfriga staden, samt osäkerheten af besittningsrätten till sådana tomter derigenom ökad ” — Vid värdering af tomt med afseende å arrendeafgiften

hafva hufvudsakligast storlek och läge varit bestämmande; men äfven grundens beskaffenhet och nödvändigheten af större eller mindre planerings- och sprängningskostnader hafva dervid tagits i betraktande.

Till hvilket antal arrendetomter inom de skilda stadsdelarne på sådant sätt blifvit under ärens lopp disponerade, framgår ur nedanstående tablå, uppgjord med ledning af stadens tomtebok och från andra håll införskaffade uppgifter samt upptagande jemväl summan af arrendebeloppen, hvartill utskottet fogat en beräkning af tomternas medelvärde per kvadratfot, då arrendeloppet kapitaliseras efter 5 procent. Den detaljerade förteckningen öfver samtliga dessa tomter har utskottet så mycket mindre ansett sig böra här meddela, som en sådan ingår i den öfversigt af stadens inkomstgifvande fasta egendom, som utarbetats af ett annat utskott och för icke länge sedan till Stadsfullmäktige utdelats.

Tablå öfver *Helsingfors stads s. k. arrendetomter, den 1 Januari 1875.*

Stadsdel.	Disponerade.		Odisponerade.		Summa.				Efter 5 procent kapitaliseradt medelvärde pr kvadratfot.	
	Antal.	Areal i kvadratfot.	Antal.	Areal i kvadratfot.	Antal.	Areal i kvadratfot.	Arrendebelopp.			
							Mark	penni.	Mark	penni.
3:dje stadsdelen	62	937,880	21	398,960	83	1,336,840	3,540	33	—	7,55
4:de d:o	43	663,460	—	—	43	663,460	2,376	60	—	7,16
5:te d:o	114	1,322,881	36	802,540	150	2,125,421	2,845	16	—	4,30
Summa	219	2,924,221	57	1,201,500	276	4,125,721	8,762	9	—	5,99

Beträffande särskildt den till Komministern Liljestränd upplåtta arrendetomten N:o 15 vid Kaserngatan inhemtas af de Magistratens skrifvelse bilagda handlingarna, att densamma för närvarande innehar en areal af 15,000 kvadratfot och är åsatt ett arrende af 151 mark, men jemlikt den nya stadsplanen kommer att till gränserna förändras och till följd deraf ega en areal af omkring 18,750 kvadratfot.

Då nu samtliga arrendetomters områden ingå i den under den 19 Maj sistlidet är nådigst fastställda nya byggnadsplanen för staden och följaktligen i enlighet med densamma komma att regleras, har Magistraten till Stadsfullmäktiges be-

prövande framställt, *huruvida de till enskilda personer upplåtna arrendetomterna i 6:te och 7:de stadsdelarne redan nu böra afhändas staden och hvilka grunder böra följas vid beräkandet af köpeskillingen för dessa tomter.*

Enligt ordalydelsen i Magistratens till utskottet öfverlemnade skrifvelse, in-skränker sig väl den nu väckta frågan till arrendetomterna i de nybildade 6:te och 7:de stadsdelarne; men då arrendetomterna i 4:de stadsdelen till sina förhållanden äro alldeles likartade med de förut nämnda, och förty vid försäljningen samma grunder böra följas för dem alla, har utskottet vågat utsträcka sitt betänkande till stadens samtliga arrendetomter.

Såsom af det föregående synes, ega de nuvarande innehafvarene af stadens arrendetomter icke någon tryggad besittningsrätt till dessa, utan äro de, närhelst sådant påfordras, pligtige att utan ersättning för sina kostnader återlemna tomterna till staden och bortflytta sina å dem uppförda byggnader. Att ett sådant abnormt förhållande hvarken för innehafvarene eller för staden är fördelaktigt, torde icke behöfva närmare motiveras, och det vore utan tvifvel önskligt, att så fort som möjligt kunna upphäfva detsamma. Men härvid uppställer sig, på sätt i Magistratens skrifvelse jemväl påpekas, en icke ringa svårighet: den oafvisliga skyldigheten att tillika med försäljningen af tomterna planera de inom i fråga varande stadsdelar utstakade gator och den deraf härflytande betydliga kostnad. Denna omständighet har föranledt Magistraten att såsom ett alternativ uppställa frågan, om med försäljningen borde anstå intill dess stadskassans tillgångar medgåfve företaget af berörda planeringsarbeten.

Ovedersägligt synes det äfven utskottet, att planeringen af gatorna i de nya stadsområdena bör ske jemnsides med försäljningen af tomter i desamma. Redan alltför länge hafva dessa till stor del bebyggda delar af staden varit i saknad af trafikabla kommunikationer, till icke ringa men för befolkningen och polisuppsigten samt till stor fara vid brandolyckor. Likaså är det uppenbart, att i fråga varande gatuplanering måste medföra betydliga kostnader, enligt utskottets åsigt så betydliga, att de icke ens till en större del kunna och rättvisligen böra betäckas af stadens ordinarie inkomster eller genom uttaxering. Och sålunda framställer sig sjelfmant den utvägen, att årligen låta planera gatorna inom en viss större eller mindre del af de inom stadens linier indragna nya områden och i sammanhang dermed försälja tomterna inom samma del. Kostnaderna för de första årens gatuplaneringar måste väl i sådant fall till någon del af stadens ordinarie inkomster förskjutas, men för framtid

den borde de kunna betäckas genom inflytande medel för de försålda tomterna, så väl de till enskilda upplåtna som ännu odisponerade arrendetomter och öfriga enligt den nya stadsplanen tillkommande ordinarie tomter.

Till huru stor arealvidd hela antalet af staden tillhöriga säljbara tomter uppgår, synes af en, på utskottets anmodan, af t. f. Stadsingeniören Reuter enligt nya stadsplanskartan uppgjord approximativ beräkning (såsom bilaga vidfogad detta betänkande), hvilken slutar med en summa af 7,653,388 kvadratfot.

Denna stora tomtarea representerar under alla förhållanden ett mycket betydande kapital, som väl icke på en gång kan på ett förmånligt sätt förvandlas till penningar, dels emedan antalet af konkurrerande köpare måste vara begränsadt, dels just emedan bristen på ordentliga kommunikationer måste inverka ytterst menligt på köpeanbudet, men hvarifrån utan tvifvel, om tomterna föryttras endast i sammanhang med en successivt bedrifven planering af gatorna, mer än tillräckliga medel skola vinnas för att kunna efterhand, utan de skattskyldiges betungande, verkställa de regleringsarbeten, hvilka blifva en följd af den nya stadsplanens stadfästelse och hvilka stadens framskridande oundgängligen kräfver.

Utskottet anser sig således på det ifrigaste böra förorda, att planering af gatorna uti de i fråga varande delarne af staden och försäljning af tomterna vid samma gator, isynnerhet af de till enskilde upplåtna arrendetomterna, måtte, på det sätt här föreslagits, ju förr dess hellre företagas. Men utskottet anser det tillika vara af högsta vikt, att en sådan reglering icke företages, utan efter en förut godkänd, alla stadens ännu oreglerade delar omfattande arbetsplan, hvilken borde ej allenast uppställa ordningen för arbetets fortgång och dess fördelning på en längre eller kortare följd af år, utan äfven innehålla approximativ beräkning öfver kostnaderna för de särskilda regleringsarbetena. Att till Stadsfullmäktige nu inkomma med ett förslag till en sådan regleringsplan har utskottet funnit ligga utom dess kompetens, utan anser sig utskottet i stället böra föreslå, att Magistraten måtte anmodas låta genom Stadsingeniören uppgöra samt till Stadsfullmäktiges pröfning och fastställelse framlägga en plan i antydt syfte. Då likväl uppgörandet af en omfattande plan måste fordra icke ringa tid, torde Stadsfullmäktige särskildt böra infordra en plan för innevarande års regleringsarbeten, för hvilka i stadens budget för året allaredan en summa af 15,000 mark finnes anslagen.

Hvad angår grunderna för beräkningen af löseskillingen för de åt enskilda per-

soner upplåtna arrendetomterna, skulle det visserligen vara med stadens direkta fördel mest öfverensstämmande, att förelägga tomtinnehafvarene alternativet af antingen omedelbar afflyttning eller den procedyr, som § 7 i gällande Byggnadsordning vid försäljning af staden tillhöriga tomter föreskrifver. Ett sådant förfarande kunde anses så mycket mera befogadt, som ej allenast arrendeafgifterna för dessa tomter i allmänhet varit ganska låga, — beräknade uppenbarligen med hänsyn till eventualiteterna af en osäker besittningsrätt — utan äfven tomtinnehafvarene sjelfva varit i egenskap af gårdsegare jemförelsevis lågt beskattade. Men hvad stadens rätt medgifver och en sida af dess fördel i detta afseende synes fordra, det öfverensstämmer enligt utskottets åsigt icke med billighet och andra viktiga sidor af stadens intresse. Ty, för att icke mer än antyda, att större delen af dessa små arrendegårdar tillhöra personer af den arbetande klassen, hvilka i desamma nedlagt sin tungt förvärfvade sparpenning, måste utskottet anse det i hvarje fall obilligt och orättvist, om de nuvarande innehafvarne, för att icke med bus och allt hvad de ega blifva bortdrifne från tomter, hvilka de vant sig att betrakta som sina egna och på hvilkas planering de nedlagt kanske icke obetydliga kostnader, blefve tvungne att för dessa tomter betala priser, hvilka den tillfälliga stegringen vid en auktion kunde göra öfverhöfvan höga. Om staden således bör å ena sidan genom icke alltför låga försäljningsvilkor se sin direkta ekonomiska fördel till godo, så bör den å andra sidan af omtanke för sina innevänares trefnad och förkofran ställa dessa vilkor drägliga och möjliga att antaga. Och får alltså utskottet obetingadt instämma i Magistratens i dess ofvan införda skrifvelse framställda åsigt att de i Byggnadsordningen i allmänhet stadgade grunder för tomters försäljning icke för i fråga varande tomter måtte tillämpas. I stället anser utskottet såsom allmän grundsats härvid böra uppställas, att innehafvare af arrendetomt, som sin åtkomst dertill kan styrka, framför alla andra eger rätt att till full ego inlösa tomten till det pris och på de vilkor, stadsstyrelsen kan finna skäligt bestämma. Enligt den nya stadsplanen komma emellertid åtskilliga af dessa tomter att afskäras af gator, eller till större eller mindre del upptagas af allmänna platser, eller ock på annat sätt till sina gränser förändras. På det tvifvel i sådana fall icke måtte uppstå rörande den tomt, till hvars inlösen omförmälda företrädesrätt skall gälla, synes det utskottet böra bestämmas, att denna rätt för tomtinnehafvare gäller den nya tomt, på hvilken hans å den förra tomten uppförda hufvudbyggnad till största del är belägen.

Då utskottet å ena sidan velat förbehålla tomtinnehafvaren en företrädesrätt

att inlösa tomten, har utskottet likväl å andra sidan ansett honom vara skyldig att inom en viss tid begagna sig af denna rätt, vid äfventyr att eljest förklaras densamma förlustig och till afflyttning från tomten tvingas. Och på det tomtinnehafvaren måtte ega tillfälle och tid att beräkna fördelarne af tomtens inlösande borde, såsom ofvan antydts, lösevilkoren alltid af Stadsfullmäktige i sammanhang med beslut om reglering af ett visst område bestämmas. Att dervid lägga den närvarande arrendefgiften såsom grundtvore likväl i allo olämpligt; ty dels är detta, för de särskilda tomterna vid olika tidpunkter bestämda arrende högst ojemnt i förhållande till tomternas läge och storlek*), dels hafva vid de nuvarande arrendefgifternas bestämmande bland annat planeringskostnaderna för tomten tagits i betraktande, hvilket väl kunnat vara skäligt vid ett till tiden obestämdt arrendeaftal, men knappast vid försäljning till evärdelig egendom. Då dessutom samtliga arrendetomters naturliga beskaffenhet är temligen lika — de bestå nemligen nästan utan undantag af ojemn bergsmark — så borde den hufvudsakliga grunden för försäljningsprisets bestämmande blifva tomtens storlek, i förening med fördelaktigheten af dess läge. Tomtens mer eller mindre upparbetade skick borde deremot icke tagas i betraktande, emedan innehafvaren ju annars finge betala för eget nedlagdt arbete. Ut i regleringsplanen borde således tomternas pris upptagas till visst belopp för hvarje kvadratfot af tomtens areal, i allmänhet lika för alla tomter vid samma gata eller gatsträckning eller i samma kvarter eller del deraf, men undantagsvis bestämdt för någon tomt särskildt. Och torde det, på grund af konjunkturförändringar, som lätt kunna inträffa, vara skäligt, att dessa pris icke på en gång, utan särskildt för hvarje regleringsområde, fastställas, hvilket dock icke borde hindra stadsstyrelsen att i förekommande undantagsfall särskildt bestämma priset för tomt utom regleringsområdet, hvars inlösande före regleringen åstundas.

Blefve än försäljningspriset sålunda något olika för olika tomter, så kunde och borde deremot betalningsvilkoren blifva desamma för alla tomtinnehafvare. Om också väl icke alla dessa personer kunna räknas till de mindre bemedlades klass, anser utskottet det likväl ur synpunkten af ofvan påpekade billighets-skäl och för att underlätta tomternas inlösen böra fastställas såsom allmän regel, att köpeskillingen finge afbetalas inom ett visst antal år, t. ex. tio, med minst en tiondedel årligen, lö-

*) Såsom exempel kan anföras, att, medan en tomt efter nu varande arrende skulle fordra ett försäljningspris af 66,48 penni per kvadratfot, en annan skulle betinga endast 0,55 penni.

pande utan ränta. Dock borde den det önskar vara berättigad att på en gång inbetala hela priset eller större del under samma år, och i sådan händelse köparen medgifvas motsvarande kapitalrabatt efter beräkning af 5 procents årlig ränta.*)

Förslag till närmare bestämningar, än ofvan anförda, har utskottet i sakens närvarande skick icke trott sig böra vedervåga; och får alltså utskottet värdsamt föreslå: att Stadsfullmäktige ville besluta:

att försäljning af stadens till enskilda personer upplåtna arrendetomter bör ske i sammanhang med de allmänna arbetena för stadens reglering i enlighet med den nya stadsplanen;

att dessa regleringsarbeten böra så fort som möjligt företagas och, fördelade på en längre eller kortare följd af år, successivt bedrivas efter en alla stadens ännu oreglerade delar omfattande arbetsplan;

att årligen det antal arrendetomter, som ligga inom årets bestämda regleringsområde, skola till försäljning utbjudas;

att vid försäljningen såsom allmän grundsats följes, att innehafvare af arrendetomt, som sin åtkomst dertill styrker, framför alla andra är berättigad till inlösen af densamma, eller, der tomten genom den nya regleringen undergår någon förändring, af den nya tomt, på hvilken hans hufvudbyggnad till största delen är belägen;

att årligen, i sammanhang med stadens budget, priset för de arrendetomter, som enligt regleringsplanen under följande år komma att till inlösen erbjudas, på förslag af Drätselkammaren skall bestämmas af Stadsfullmäktige; börande priset dervid beräknas efter kvadratfot af hvarje tomts areal och med hänsyn till dess mer eller mindre förmånliga läge;

att den sålunda fastställda löseskillingen skall till stadskassan inbetalas inom tio år, räknade ifrån regleringsåret, med minst en tiondedel årligen, samt att å denna lösen, för så vidt den i stadgad ordning inbetalas, icke skall beräknas ränta, i följd hvaraf, der densamma på en gång eller till större del under något år afbördas, motsvarande kapitalrabatt, efter beräkning af 5 procents årlig ränta, må beviljas; och

*) Exempelvis kan anföras att denna rabatt för en tomt af 1,000 marks värde, som genast inbetalades, komme att utgöra 225 mark.

att den innehafvare af arrendetomt, som icke inom viss utsatt tid efter delfäendet af lösevilkoren, anmäler sig vilja inlösa sin tomt och fullgör hvad deraf följer, omedelbart skall vara sin arrenderätt förlustig och, ifall af tredska att afflytta sina å tomten uppförda byggnader, lagligen dertill tvingas;

äfvensom

att Stadsfullmäktige ville i skrifvelse uppmana Magistraten, att genom Stadsingeniören låta uppgöra samt till Stadsfullmäktiges pröfning och fastställelse insända ej mindre förslag till en fullständig plan för reglering af stadens nytillkomna delar, innehållande icke blott den allmänna ordningen för arbetenas successiva bedrivande, utan äfven approximativ kostnadsberäkning för de särskilda delarne af dessa arbeten, än så fort möjligt ett särskildt förslag i enahanda syfte för innevarande års regleringsarbeten.

Beträffande Komministern Liljestrands ansökan att få inlösa arrendetomten N:o 15 vid Kaserngatan har utskottet funnit så mycket mindre skäl att särskildt tillstyrka bifall och föreslå vilkor dertill, som den trakt, der sagda tomt är belägen, antagligen främst skall vid en blifvande reglering i fråga komma, samt sökanden i sin i ärendet ingifna skrift icke ens anhållit om annan behandling af ansökningen, än den som för stadens öfriga disponerade arrendetomter kan varda fastställd. Och får utskottet alltså förorda:

att Komministern Liljestrands ansökan att få inlösa arrendetomten N:o 15 vid Kaserngatan icke af Stadsfullmäktige nu till pröfning upptages, utan sökanden hänvisas att sin anhållan framdeles i sammanhang med den tillämnade allmänna regleringen af stadens arrendetomter anhängiggöra; hvarom Magistraten i afseende å egen kännedom och sökandens förständigande borde underrättas, jemte det de Magistratens skrifvelse i ämnet bilagda handlingar, Magistratens anhållan likmätigt, återsändas.

Helsingfors, den 25 Februari 1876.

Aug. Schauman.

C. G. Sanmark.

Carl Fr. Blomberg.

Förteckning öfver arealvidden af de enligt nya stadsplanen tillkommande ordinarie tomter. Approximativ beräkning enligt nya stadsplanens kartor.

		Arealvidd i □ fot.	Summa □ fot.
<i>4 Stadsdelen:</i>			
Af 80	Qvarteret n:o 17 och 36.	19,950	
” 69 a	” { tomterne n:ris 6a, 7a, 8a . . . = 28,400 nyttillkomne n:ris 1a, 1b, 1, 2, 3, 4, 5 = 61,860	90,260	
” 153	” förut Qvarteret n:o 124 tomterne n:ris 9 a, 10a, 1, 2, och 3 = 51,500		
”	” nyttillkomne n:o 6, 7 och 8. . . = 74,580	126,080	
” 154	” förut n:o 124 tomt. n:ris 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 = 67,000		
	” Nyttillkomne n:ris 9, 10, 11, 12 . = 83,290	150,290	
155	” förut n:o 124 med tomterne 11, 12, 13, 14, 15, 16, och 17	67,000	
156	” Nyttillkommet	176,760	
157	” d:o	67,648	
158	” d:o	114,760	812,748
<i>5 Stadsdelen.</i>			
af 83	Qvarteret tomterne 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27. . .	98,690	
92	” nyttillkommet n:o 1, 3, 5	27,900	
af 93	” tomterne n:o 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 . . .	47,880	
af 94	” d:o n:o 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13	53,200	
113	” förut n:o 83 tomten, nyttillkommet	58,812	286,482
<i>6 Stadsdelen.</i>			
60	Qvarteret till en del förlängdt	54,800	
110	” nyttillkommet med förra Qvart. 110	77,280	
Transport		132,080	1,099,230

		Arealvidd i □ fot.	Summa □ fot.
	Transport	132,080	1,099,230
111	Qvarteret, med tomterne n:ris 1, 3, 5, 7, 9, 11 samt nyttillkomne tomter 2, 4, 6, 8, 10	108,045	
112	” utgöres af gamla tomter.	97,266	
114	” förut 113 Qvarteret	184,735	
115	” ” 114 ”	86,830	
116	” ” 115 ”	73,566	
117	” ” 121 och 122 ”	120,712	
118	” ” 120 ”	96,635	
119	” ” 116 och 115 ”	160,704	
120	” ” 117 ”	50,760	
121	” ” 118 ”	46,200	
122	” ” 119 ”	122,265	
123	” ” 125 och 126 ” samt en del nyttillkommet	277,874	
124	” Nyttillkommet.	119,250	
125	” förut 127 Qvarteret.	207,000	
126	” ” 128 ”	65,736	1,949,658
<i>7 Stadsdelen.</i>			
104	Qvarteret, förut 58 och 107 Qvarteret.	189,405	
105	” ” 104 ”	162,105	
106	” ” 109 ”	84,075	
107	” ” 109 ”	44,310	
108	”	178,776	
109	” förut 133 med nyttillkomne tomter 2, 4, 13, 14 och 15.	263,500	
127	” ” 128 och 129.	74,000	
128	” ” 130	44,100	
129	” ” 131	80,100	
130	” ” 132	89,000	
Transport		1,209,371	3,048,888

		Arealvidd i □ fot.	Summa □ fot.
Transport		1,209,371	3,048,888
131	Qvarteret, förut 131	103,860	
132	” ” 132	116,554	
133	” nytillkommet	320,390	
134	” d:o	134,100	
135	” d:o	172,580	
136	” d:o	90,454	
	Kirurgiska sjukhusets tomt	232,290	
	Handelsmagasiner	25,137	
	Hamnbyggnad vid Varfvet	4,225	2,408,961
<i>8 Stadsdelen.</i>			
	142 Qvarteret, nytillkommet såsom tomt	168,360	
af 150	” nytillkommit tomterne n:o 2, vid Kommerse- gatan samt 1, 2, 3, 4, 5 och 6 vid Skat- udds södra qvain	243,090	
”	” Af gammalt tomter	169,400	
af 152	Qvarteret nytillkommit tillandningsmark inom tomterna 13, 14, 16, 18, 20, 22 och 24	73,000	
	Gamla tomter	133,032	
<i>Enligt förut fastställd plan:</i>			
138	Qvarteret	68,704	
139	”	97,940	
140	”	24,568	
141	”	29,480	
143	”	59,684	
144	”	73,555	
145	”	140,040	
146	”	113,000	
Transport		1,393,853	5,457,849

		Arealvidd i □ fot.	Summa □ fot.
	Transport	1,393,853	5,457,849
147	Quarteret	245,850	
148	„	169,860	
149	„	182,472	
151	„	203,504	2,195,539
Summa		—	7,653,388

Helsingfors, 8 November 1875.

C. Reuter.

**Utskottsbetänkande med anledning deraf, att
folkbiblioteket i staden blifvit erbjudet åt kommunen, för
att under dess inseende och förvaltning ställas.**

Genom Magistraten hafva Stadsfullmäktige emottagit en till Magistraten stäld skrifvelse, hvilken jemte deri åberopade protokoll är af följande lydelse:

“Till Magistraten i Helsingfors.

Folkbiblioteket i Helsingfors, inrättadt år 1860 genom penningesammanskott af åtskilliga bland Helsingfors stads innevånare, började sin verksamhet den 7 Oktober samma år och upprätthölls derefter genom afgifter för boklånen och bidrag af enskilda i elfva års tid, eller till hösten 1871, då Helsingfors kommun å kyrkostämman den 27 September för bibliotekets underhåll beviljade ett understöd af ettusen mark. Ett år förut hade med biblioteket, som samtidigt erhöll plats i folkskolornas hus, blifvit förenad en läsesal, der allmänheten om aftnarne var i tillfälle att läsa såväl ur biblioteket tagna böcker som ock tidningar och tidsskrifter. Åren 1872 och 1873 förnyades kommunens anslag af ettusen mark för året till bibliotekets och läsesalens underhåll, och år 1874 blef Helsingfors stads andel i bränvinsskatten för 1872, utgörande 2,738 mark 44 penni anslagen till förmon för biblioteket och läsesalen med vilkor, att skild lokal för dem skulle upphyras.

Folkbiblioteket och den med detsamma förenade läsesalen hafva sålunda under de fem sista åren upprätthållits hufvudsakligen genom anslag från kommunen. Och då dessa inrättningar äfven framdeles för sitt bestånd erfordra kommunens understöd, så har förslag väckts att erbjuda biblioteket åt kommunen såsom dess tillhörighet. Bibliotekets bestyrelse hade därför genom annonser i stadens tidningar till den 11 i denna månad sammankallat alla dem, hvilka bidragit till stiftandet och upprätthållandet af folkbiblioteket, för att uttala sig och besluta med anledning af väckt fråga om att erbjuda biblioteket åt Helsingfors kommun, och de tillstädeskomne voro, såsom af bilagda vid tillfället förda protokoll framgår, ense om att öfverlemna biblioteket åt kommunen.

Då nu folkbibliotekets bestyrelse härmed fallgör det vid nämnda sammanträde erhållna uppdrag att erbjuda biblioteket åt Helsingfors kommun, anhåller bestyrelsen att få om bibliotekets bokförråd och verksamhet under de sista åren lemna följande upplysningar.

Under läseåret 1871—1872 räknade biblioteket 1,835 volymer. Under samma år utgåfvos derifrån 11,428 boklån. År 1872—1873 var böckernas antal 2,132 och boklånen 9,649. År 1873—1874 steg böckernas antal till 2,314 och boklånen till 12,089. Och under läseåret 1874—1875 hade boklånen uppgått till 14,033, under det volymernas antal utgjorde 2,372. Till innehållet omfattade af dessa böcker 368 religion, 213 historia, 85 geografi, 647 prosaisk skönlitteratur, 159 poesi, 81 biografier, 124 resebeskrifningar, 126 naturkunnighet, 21 juridik, 217 barnlitteratur, 30 ekonomi och 301 blandade ämnen. Af böckerna voro 1,516 svenska och 856 finska.

Slutligen ber undertecknad Öhberg, som, då kommunen meddelade biblioteket sitt första understöd, anmodades å kommunens vägnar inträda som ledamot i bibliotekets bestyrelse, att få aflemna bifogade redovisning öfver de medel, hvilka under åren 1871—1875 såsom anslag från Helsingfors kommun och såsom gåfvor tillfallit folkbiblioteket. Af denna redovisning framgår, att biblioteket för närvarande har en skuld af 548 mark 84 penni. Och innan detta läsår utgår, erfordras ytterligare i byra för bibliotekets lokal 800 mark och till bibliotekariens aflöning 400 mark. Deremot har biblioteket ännu af de från kommunen erhållna anslagen att lyfta 750 mark. Helsingfors den 14 februari 1876.

Folkbibliotekets i Helsingfors nuvarande bestyrelse:

L. J. Källström.

Viktor Öhberg.

K. F. J. Schauman."

"Protokoll, fördt vid det möte, som af Bestyrelsen för Folkbiblioteket i Helsingfors sammankallats till den 11 Februari 1876 kl. 5 e. m. i och för erbjudande af nämnde bibliotek till Helsingfors stads kommun.

§ 1.

Tjenstförrättande Ordföranden vid Bestyrelsen för Folkbiblioteket Magister Öhberg framställde till de närvarandes afgörande huruvida icke, då Biblioteket under de senaste fem åren nästan uteslutande underhållits utaf dertill af kommunen anvisade medel, skäl vore för handen att hembjuda detsamma till kommunens egen-

dom för att under dess inseende och förvaltning ställas, helst man funnit att röster inom stadsfullmäktige höjt sig för att till bibliotekets och läsesalens underhåll anslå hela den på Helsingfors kommun sig belöpande andelen af bränvins skatten; och voro de närvarande enhälligt ense om det framställda förslaget, hvarjemte uppå af Professoren Ehrström derom gjord framställning, tillika beslöts att den till stadsstyrelsen i ämnet härom aflåtua skrifvelsen skulle åtföljas ej mindre af en kort historik om bibliotekets uppkomst, än ock af uppgift på dess nuvarande boknumerär och öfriga tillgångar.

In fidem,
K. F. J. Schauman.”

Och har Magistraten i bilagd skrifvelse af den 14 sistlidne Februari till Stadsfullmäktiges afgörande öfverlemnad ”huruvida icke omförmälda bibliotek borde af staden emottagas och vidare förkofras.”

Jemte ofvan berörda handlingar har utskottet från Stadsfullmäktige fått emottaga följande protokollsutdrag:

”Utdrag ur Helsingfors Stadsfullmäktiges protokoll för den 15 Februari 1876.

§ 1.

Föredrogs det sedan Stadsfullmäktiges sammanträde den 1 dennes bordlagda utskottsbetänkandet n:o 2, rörande användande af det Helsingfors Stads kommun tillkommande belopp af 1874 års bränvinsbränningsskatt, samt i sammanhang dermed en af Magistraten jemte skrifvelse för den 14 innevarande Februari till Stadsfullmäktige öfverlemnad skrift, deri Bestyrelsen för det här år 1860 inrättade folkbiblioteket erbjudit detta åt Helsingfors stads kommun, för att under dess inseende och förvaltning ställas.

Med anledning af nästberörda skrift meddelade Ordföranden, att Beredningsutskottet trott sig ega skäl tillstyrka att med bestämmandet rörande användandet af stadens andel i bränvinsbränningsskatten skulle lemnas beroende intill dess frågan om bibliotekets öfvertagande af staden afgjorts: Och hade utskottet i sådant syfte tillika velat föreslå, att Stadsfullmäktige till ett utskott af tre personer, som i dag borde utses, skulle öfverlemnna att, enär det för anskaffande af lokal för biblioteket för nästa år vore af vigt att Bestyrelsens framställning åtminstone i hufvudsak snart afgjordes, redan till nästa sammanträde inkomma med skriftligt yttrande om skäl förefinnes för staden att öfvertaga biblioteket, hvarefter och derest Stadsfullmäktige

beslöte sig för sådant öfvertagande, utskottet framdeles egde inkomma med särskildt betänkande rörande den närmare organisationen af biblioteket.

Herr Schauman ansåg frågan om bibliotekets öfvertagande af staden icke kunna afgöras innan ett utförligare utlåtande i ämnet förelåg, och yrkade af sådan anledning att utskottets uppdrag skulle formuleras derhän, att till Stadsfullmäktige inkomma med fullständigt förslag rörande ej mindre organisationen af biblioteket och den dermed förenade läsesalen än anskaffandet af lokal för dessa inrättningar samt kostnaderna för deras utvidgande och underhåll.

På af Ordföranden framställd proposition blef detta Herr Schaumans ändringsförslag af Stadsfullmäktige med öfvervägande pluralitet antaget.

In fidem:
Th. Wegelius."

Den i ofvan intagna skrifvelse från folkbibliotekets bestyrelse återopade redovisning utvisar följande utgifter och inkomster för biblioteket och läsesalen:

<i>Utgifter:</i>	<i>1871.</i>	<i>1872.</i>	<i>1873.</i>	<i>1874.</i>	<i>1875.</i>
	fr. 1 Okt.				
Hyra	— —	— —	— —	933: 33.	1,266: 68.
Arvode åt bibliotekarien	200: —	600: —	678: 89.	833: 32.	733: 31.
Böcker, tidningar	— —	195: 55.	275: 18.	45: 80.	} 295: 89.
Bokbindning	80: 57.	70: 50.	62: 5.	84: 95.	
Ved, ljus, möbel, reparatio- ner m. m.	— —	— —	— —	100: —	178: 55.
Diverse	— —	— —	6: 90.	55: 50.	— —
Summa	280: 57.	866: 5.	1,023: 2.	2,052: 90.	2,474: 43.
<i>Inkomster:</i>					
Gåfva af kommunen	250: —	750: —	1,250: —	2,738: 44.	— —
„ af utskänkningsaktie- bolaget och andra, m. m.	— —	360: 50.	— —	124: 75.	807: 77.
Summa	250: —	1,110: 50.	1,250: —	2,863: 19.	807: 77.

Förestående tablå gifver likväl endast en ungefärlig öfversigt af inrättningens verkliga budget under ofvan uppgifna år, emedan åtskilliga både utgifter och inkomster, som till betalning förfallit under ett föregående år, ingått i räkenskaperna

för ett följande år. Dessutom har till biblioteket, enligt en af Folkskoleinspektorn Magister V. Öhberg utskottet tillhandahållen uppgift, i afgifter för boklån influtit under "läsåret" 1871 72 f.m.k 547: 30, året 1872—73 f.m.k. 421: 70, året 1873—74 f.m.k 438: 30 och året 1874 75 f.m.k 460: —, eller i medeltal för hvarje af de senaste fyra åren 466 mark 82 penni, hvilka användts till bibliotekets förkofran, i följd hvaraf medeltalet af de årliga utgifterna för böcker, tidningar och inbinding under de fyra senaste åren kan antagas hafva utgjort ungefär 725 finska mark. En del af tidningarna skall af deras utgifvare hafva aflemnats till läsesalen utan afgift.

Från bibliotekarien vid folkbiblioteket Herr C. A. Gröneberg har utskottet emottagit särskildt meddelande, hvori denne, som sedan hösten år 1874 för sin befattning åtnjutit ett årligt arvode af 800 mark samt derutöfver fått begagna två rum jemte kök af bibliotekets lokal, med biläggande af ett fördelaktigt intyg om sin tjenstgöring anhåller om en framtida aflöning af 1,000 mark om året, förutom rättighet att bibehålla sagda bostadsförmån eller ock erhålla särskilda hyresmedel, emot det att han utöfver sin egentliga tjenst jemväl droge försorg om särskilda vaktmästaregöromål och aflönade nödigt biblioteksbiträde. Och var en af hans skrifter åtföljd af en så lydande inventariiförteckning:

Förteckning öfver Allmänna Folkbibliotekets i Helsingfors inventarier, under läsåret 1875—76.

- 3 st. dubbla bokskåp (6 enkla),
- 1 „ enkel tidningsskåp,
- 2 „ bord,
- 2 „ stegar,
- 5 „ bänkar af olika slag,
- 2 „ kassaskrin, 1 af jerubleck och 1 af trä;
- 3 „ petroleumlampor med kupor,
- 1 „ mindre do,
- 1 „ tamburlykta,
- 1 „ 2-kanns petroleumkanna af bleck,
- 1 „ afstängningsskrank i biblioteket,
- 1 „ marin väggur,
- 2 „ äldre små messingsljusstakar,
- 4 „ namnplåtar af jern,
- 1 „ damviska,

1 st. lamprensare,
 2 „ fensterskärmar,
 Gasinredningen med 3 lågor och särskild gasklocka,
 Bibliotekets boklager,
 Inbundna och oinbundna tidningar i läsesalen, samt
 Diverse äldre bläckflaskor, bläckhorn, gummiflaskor, m. m.

Bland de nödvändigaste behofven framdeles är att märka:

1 st. dubbelt bokskåp och
 2 eller 3 st. enklare karmstolar, hvaraf inrättningen ej eger en enda.

Helsingfors i Allmänna Folkbiblioteket den 26 Februari 1876.

U. A. Gröneberg.”

För Stadsfullmäktige torde utskottet icke behöfva vidlyftigt frambålla den sedliga betydelsen af en sådan inrättning, som i fråga varande folkbibliotek och dermed förenade läsesal. Uppvuxen ur enskildes nitälskan för den obemedlade befolkningens bildning och trefnad, har denna inrättning äfven från andra håll och särskildt från kommunens sida redan härförinnan rönt tillmötesgående och understöd. Att densamma äfven med framgång verkat för sitt ändamål, torde vara mången bland Stadsfullmäktige bekant och bevisas åtminstone i någon mån af de i ofvan stående skrifvelse från inrättningens bestyrelse intagna uppgifter om boklånens antal under de senare åren. Föreliggande anbud afser, att ställa i fråga varande inrättning på en äfven i ekonomiskt afseende trygg grund och sålunda försäkra kommunen om fortbeståndet af ett omfattande bildningsmedel, hvars upphörande, i anseende till dess ändamål att verka för de obemedlade klassernas förädling, vore en verklig förlust för detta samhälle. Anbudet medgifver tillika en utväg att ordna inrättningen så, att den lyckligt skall kunna bestå konkurrensen med den obemedlade arbetarens farligaste fiender — bränvinsförsäljningsställena. Att antagandet af detta anbud och de deraf härflytande åtgärderna måste gifva upphof till en ny utgiftspost i kommunens budget är naturligt; men då kommunen i sin helhet drager en uppenbar fördel af inrättningen, synes äfven rättvist vara, att staden, hellre än enskilda personer, bär utgifterna därför. Antagligt torde väl äfven vara, att det hos enskilda och inom flere af de för de obemedlade klassernas bästa verkande inrättningarne i staden, såsom utskänkingsbolaget, sparbanken m. fl., lika litet framdeles som hittills, skall sak-

nas ett uppförande intresse för denna nyttiga inrättning, som med skäl torde kunna anses vara egnad att bilda grunden till ett blifvande stadsbibliotek.

Så önskligt det än vore, att redan nu kunna utvidga folkbiblioteket i sist antydda syfte, har utskottet likväl ansett den nuvarande inrättningen, af ekonomiska skäl, böra tillsvidare till sina hufvuddrag oförändrad bibehållas.

Folkbibliotekets och den dermed förenade läsesalens nuvarande lokal, af bibliotekarien upphyrd i nedersta våningen af Fabrikör F. V. Grönqvists stenhus N:o 8 vid Brunnsgratan, består af fyra rum jemte ett provisoriskt kök. Lokalens läge och storlek äro sålunda för ändamålet synnerligen lämpliga, och anser utskottet ett af rummen, som är försedt med ingång från gatan samt håller i längd 10 och i bredd 8 alnar, kunna användas för biblioteket och utlåningen, två rum genom borttagandet af en provisionel mellanvägg förvandlas till en läsesal af 14 alns längd och 9 alns bredd, samt det fjerdde rummet jemte köket upplåtas för en vaktmästare, som borde ombesörja eldning, städning m. m. och vara tillstädes under de tider inrättningen hålles öppen. Såväl bibliotekarien som husegaren hafva förklarar sig villiga att åt staden öfverlåta lokalen för hvilken hittills erlagts en hyra af 1,600 mark om året; hvarvid likväl husegaren beträffande hyran under nästkommande hyresår uppställt tvänne alternativ antingen oförändrad 1,600 mark, då staden borde bekosta förberörda mellanväggs borttagande och återställande vid aflyttning äfvensom nödig utsträckning af gasledningen, hvilken, bekostad af bibliotekets medel, nu ingår blott i ett enda rum, behöflig uppputsning af rummen m. m., eller ock en hyra af 2,000 mark, i hvilket fall husegaren skulle åtaga sig dessa arbeten och utgifterna derför. Utskottet, som af dessa alternativ gifvit det senare företrädet, har äfven i öfrigt sökt beräkna de årliga kostnaderna för i fråga varande inrättning och dervid kommit till följande utgiftsstat, hvori föreståndarens löneförmåner uppförts till en fixerad summa i ett för allt:

hyra för lokal	2,000: —
ved och belysning	350: —
böcker, tidningar, tidskrifter, inbinding	1,000: —
expenser: skrifmaterialier, möbelreparationer m. m.	230: —
arvode åt föreståndaren	1,200: —
d:o åt vaktmästaren, utom rum och ved	120: —
	<hr/>
	Summa 5,000: —

Enligt utskottets åsigt, att staden först den 1 nästkommande Juni skulle öfvertaga inrättningen, komme förestående årliga kostnad att för innevarande år proportionsvis och med nedannämnda tillskott till föreståndarens arvode blifva endast omkr. 3,200 mark. Deremot erfordras ej allenast, jemlikt ofvan intagna skrifvelse, 998 mark 84 penni för betäckande af inrättningens kalkylerade skuld den 1 Juni 1876, utan äfven en summa af omkring 500 mark för anskaffande af särskilda inventarier, såsom bord och stolar, hvarmed inrättningen är ganska klen försedd.

Detta beträffande utgifterna. Inkomsterna åter äro, förutom tillfälliga gåfvor, icke andra än afgifterna för boklånen, som enligt förestående uppgift under de senaste åren i medeltal inbringat inemot 470 mark. I följd häraf skulle bristen, utgörande vid pass 4,530 mark om året, böra af stadens medel betäckas; och synes den staden tillfallande andel af bränvinsskatten, hvilken för år 1874 uppgått till ett ännu odisponeradt belopp af 4,478 mark 99 penni, erbjuda en i det närmaste tillräcklig och regelbunden inkomst, som borde nu och framgent kunna för ändamålet disponeras, så att endast det tilläfsventyrs bristande beloppet skulle af annan stadens inkomst ersättas, derest icke bristen, såsom antagligt är, kunde undvikas genom besparing å någon utgiftspost för inrättningen, hvaremot ett möjligen uppkommande öfverskott kunde användas till bibliotekets förkofran.

Beträffande åter organisationen af sjelfva inrättningen, har utskottet ansett det vara lämpligt, att Stadsfullmäktige skulle utse en *styrelse*, som borde efter inventering emottaga samt i enlighet med Stadsfullmäktiges föreskrifter framdeles vårda inrättningen. Denna styrelse kunde bestå af sex personer, utsedde för tre år i sender, sålunda likväl att två årligen, de tvenne första åren efter lottning, afginge, men kunde återväljas. Styrelsen egde inom sig utse ordförande och viceordförande.

Så fort sig göra låter torde denna styrelse böra till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till a) *reglemente* för inrättningen och b) *instruktion* för styrelsen och dess underlydande, af hvilka förslag det förstnämnda, jemlikt § 76 i gällande förordning om kommunalförvaltning i stad, borde, efter granskning, af Stadsfullmäktige insändas till Guvernören i länet, i afseende å fastställelse i den ordning § 77 i sagda förordning stadgar. Till dets berörda reglemente och instruktion blefve fastställda, synas de för inrättningen nu gällande ordningsregler böra i tillämpliga delar efterleivas; hvarvid likväl i inrättningens eget intresse både biblioteket och läsesalen, hvilka hittills hållits öppna tre timmar om aftnarna, men varit stängda under julferierna, andra större högtidsdagar och hela tiden från början af Juni till den

15 Augusti, torde böra till en början på försök för allmänheten hållas tillgängliga året om under vissa timmar hvarje qväll, med undantag allenast för de större kyrkliga högtiderna. Deremot torde utlåningsafgifterna, hvilka utgjort en mark för året och fem penni för enskildt boklån, böra bibehållas vid dessa låga belopp, med iakttagande, likasom härförinnan från och med år 1872, att sådana folkskoleelever, som utmärkt sig genom flit och ordentlighet, få utan ersättning begagna böcker ur biblioteket.

Emellertid torde Stadsfullmäktige redan nu böra bemyndiga den blifvande styrelsen, ej allenast att, jemlikt § 26 i Kejs. förordningen om pressangelägenheter, gifven den 31 Maj 1867, jemförd med §§ 13, 15 och 16 i samma förordning, hos Öfverstyrelsen för pressärenderna å stadens vägnar anmäla, att kommunen från och med den 1 nästkommande Juni öfvertager i fråga varande inrättning, som komme att förestås af namngifven bibliotekarie, utan äfven att uppgöra hyreskontrakt, anskaffa nödiga möbler m. m. Och torde Stadsfullmäktige, till undvikande af tidsutdrägt och då någon styrelse ännu icke finnes tillsatt, vilja till inrättningens föreståndare intill den 1 Juni 1877 antaga dess nuvarande bibliotekarie Herr C. A. Gröneberg, som disponerar det angående förenämnda lokal intill nästberörda dag redan avslutade hyreskontrakt samt därför lär, enligt sin önskan, böra tillförsäkras ett litet tillskott till ofvan föreslagna arvode, eller inalles 1,400 mark för tiden från 1 Juni 1876 till samma dag 1877. Att tillsätta vaktmästare vid inrättningen torde deremot af Stadsfullmäktige kunna åt styrelsen öfverlemnas.

I enlighet med ofvan stående får utskottet alltså vördsamt föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att det år 1860 inrättade folkbiblioteket i staden och den dermed förenade läsesalen jemte alla inrättningen tillhöriga böcker, tidsningar, tidskrifter samt möbler och öfriga egodelar skola, med bifall till det af inrättningens nuvarande bestyrelse gjorda anbud, af staden den 1 nästkommande Juni, efter inventering, öfvertagas;

att för inrättningens emottagande och framtida vård utse en styrelse af sex personer, valde för tre år i sender, sålunda likväl att två årligen, de tvenne första ären efter lottning, afgå, men kunna återväljas, hvilken styrelse eger inom sig utse ordförande och vice-ordförande;

att till föreståndare för inrättningen under hyresåret 1876–1877

antaga folkbibliotekets nuvarande bibliotekarie Herr C. A. Gröneberg, emot ett arfvode af 1,400 mark för året;

att åt den styrelse för inrättningen, som af Stadsfullmäktige så snart som möjligt torde utses, uppdraga att:

a) fordorsammast med Herr F. V. Grönqvist för nästkommande hyresår uppgöra kontrakt om den af inrättningen hittills begagnade lokal, mot en hyra af 2,000 mark och med vilkor att den provisionella väggen emellan två af de mindre rummen borttages samt gasledningen behöfligen utvidgas och nödig uppputsning af rummen sker;

b) anskaffa erforderliga möbler;

c) antaga vaktmästare vid inrättningen;

d) i behörig ordning hos Öfverstyrelsen för pressärenderna å stadens vägnar anmäla, att kommunen från och med den 1 nästkommande Juni öfvertager inrättningen, som under inseende af bemälda styrelse tillsvidare kommer att förestås af uppgifven person;

e) så fort sig göra låter till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till såväl reglemente för inrättningen som instruktion för styrelsen och dess underlydande; samt

f) emellertid, och intill dess berörda reglemente och instruktion kunna varda fastställda, ställa sig de för inrättningen nu gällande ordningsregler i tillämpliga delar till efterrättelse, med iakttagande likväl att tiden, hvarunder biblioteket och läsesalen hållas för allmänheten öppna, utsträcker såvidt nödigt är till hvarje qväll af året, med undantag för större kyrkliga högtider;

att, med öfvertagande af inrättningens skulder till ett belopp af högst 1,000 mark, till betäckande deraf och till bestridande af inrättningens öfriga utgifter under innevarande år anslå den af 1874 års bränvinsbränningsskatt staden tillkommande andel, 4,478 mark 99 penni, emot redovisning, som framdeles borde i enlighet med föreskrifterna i gällande förordning om kommunalförvaltning i stad afgifvas; äfvensom

att i afgående skrifvelse, jemte det den, bestyrelsens för folkbiblioteket skrift i ämnet närlagda redovisningen återställes, underrätta Magistraten om dessa Stadsfullmäktiges beslut, såväl i afseende å dess egen kännedom som för nämnda bestyrelsens förständigande, samt tilika uppmana Magistraten att i sinom tid åt inrättningens styrelse utanordna de för ändamålet anslagna medlen.

Helsingfors, den 14 Mars 1876.

Karl Ferd. Ignatius. G. Ehrström. C. G. Estlander.

Utskottsbetänkande i anledning af återremiss utaf den i betänkandena N^{ris} 33 och 38 för sistlidet år under utredning hafda frågan angående disposition af Meilans hemman underlydande mark, som blifvit bestämd att för bostadsvillor utarrenderas.

I enlighet med Stadsfullmäktiges genom protokollsutdrag af den 23 nästvikne November utskottet delgifna beslut, har utskottet underhandlat med Herrar G. A. Herlin och W. Spåre om erhållande af förmånligare vilkor för staden, för anläggande och begagnande af väg till berörda mark, än de som i åberopade betänkande N:o 38 finnas anförda, och dervid fått af Hr Herlin emottaga följande skriftliga andra-gande i ämnet:

"På derom, enligt Herrar Stadsfullmäktiges beslut af den 23 nyssvikne november, genom Herrar G. U. Sandberg och K. J. Numell gjord förfrågan får jag härmedelst förklara, att af det jordområde, som underlyder min å Meilans hemman egande bostadsvilla N:o 3, jag icke kan afstå mark för en föreslagen väganläggning längsmed stranden och fortsättningsvis öfver trädgårdsanläggningen på andra vilkor än de, som af mig uti ett den 18 sistlidne oktober aflemnadt skriftligt begifvande till dylik vägs byggande allaredan framstälts, emedan den härtill behöfliga markens upplåtande emot ringare godtgörelse än den, som genom sagde vilkor betingas, skulle betydligt förringa villans värde, samt att jag förty nödgas vidhålla dessa vilkor. Men skulle Herrar Stadsfullmäktige önska få den genom villaområdet förbi trappan af böningshuset ledande promenadgången, hvilken af åboer å Meilans redan begagnats såsom körväg, upplåten till allmänt begagnande, så vill jag tillmötesgå denna önskan, med förbehåll dock att såsom ersättning för den större olägenhet, som för villans åboende och hätdande genom en ökad trafik å denna väg uppstår, mig beviljas nedsättning af den för villalägenheten uti arrendekontraktet om densamma af den

28 oktober 1869 bestämda årliga arrendeafgiften till $\frac{1}{10}$:del af dess belopp, eller till 17 mark 50 penni i stället för 175 mark. Helsingfors, den 18 december 1875.

G. A. Herlin
handlande.”

Hvarutom Herr Herlin senare muntligen anført, att, ifall staden för allmänt begagnande i stället för nyss nämnda öfver villamarken N:o 3 ledande väg, som på den nästberörda utskottsbetänkande åtföljande karta öfver trakten betecknats med litt. axz , önskade få den inom sagda villas hägnad anlagda promenadgången cxz upplåten, han äfven dertill ville bifalla på samma vilkor, som för vägen axz be-
tingats.

Herr Spåre åter, som enligt skrifvelse af den 18 Oktober sistlidet år förut påyrkat, att såsom vederlag för afstående af hans rätt till begagnande af vägen axz skulle, innan afträdande skedde, byggas och till allmänt begagnande upplåtas vägsträckorna $abcde$ och $bfghi$ jemte anläggande af en landningsplats med brygga, har inför utskottet sålunda modifierat dessa sina vilkor, att vägen axz finge ersättas med vägen $abcxz$, ifall derigenom för staden kunde beredas större fördel, samt att med byggande af vägsträckan $bfghi$ och planeringen af den erforderliga landningsplatsen äfvensom anläggande af bryggan må tillsvidare anstå; dock med förbehåll, att vid i fråga varande jordområdes skeende utarrendering för bostadsvillor i de blifvande villainnehavarenes och stadsboernes intresse, mark ovilkorligen skall undantagas för sistberörda väganläggning och landningsplats, hvilka jemte bryggan böra till inrättande företagas så fort stadens tillgångar sådant medgifva, landningsplatsen och bryggan på de ställen, som af utskottet dertill föreslagits. Härjemte ville Hr Spåre hafva såsom ett önskningsmål framhållet, att den redan befintliga promenadvägen dno skulle till ekonomieväg bibehållas och för sådant ändamål erforderligen utvidgas och iståndsättas samt från punkten o fortsättas såsom gräns emellan de föreslagna villaplatserna N:ris 8 och 9, tills den i punkten r sammanträffade med blifvande vägen $bfghi$; utfästade sig tillika att, såsnart nästnämnda vägsträcka blifvit för ofvan anfördt ändamål bygd, tillåta lustfärdande att såsom fortsättning till densamma begagna vägen genom Meilands gårds park.

Vidkommande omförmälda nya vilkor får utskottet anföra:

Den af Hr Herlin, för upplåtande af vägen axz till allmänt begagnande, be-
tingade nedsättning af arrendesumman för villan N:o 3 skulle, då från 1 nästkommande November 18 år af villans arrendetid återstå, medföra en minskning i stadens in-

komst från nämnda villa med 2,835 mark, utan att likväl nöjaktig kommunikationsled till de blifvande villorna kunde genom förvärfvande af nästberörda väg vinnas. Denna väg är nemligen så smal, att åkdon derå ej kunna färdas förbi hvarandra, hvarför det blefve nödvändigt att till vägens utvidgande inlösa erforderlig mark af Hr Herlins äng, minst 4,000 qv.fot eller $\frac{1}{14}$ tunnland, behöfligen grusa och med diken förse den utvidgade vägen samt derjemte iståndsätta vägsträckan *ich* och i fortsättning deraf anlägga ny väg genom punkten *g* till punkten *r*, för att sålunda bereda körväg till villaplatserna n:ris 6, 7, 9 och 8.

Med antagande af Hr Herlins senaste förslag i saken skulle alltså, efter lika beräkningsgrunder, som vid kostnadsberäkningen för de i betänkandet n:o 38 föreslagna vägarne följts, ungefärliga kostnaden för nu ifrågakomna vägsträckor blifva följande:

Afkortning af arrendesumman för villan n:o 3	f.mk 2,835.
Inlösen af $\frac{1}{14}$ tunnland äng	„ 100.
Iståndsättande af vägen <i>axz</i> (925×12 fot) medelst fyllning, grusning och dikning:	
30 kubikfamnar grus å 8	„ 240.
Omkring 100 sträckfamnars dike å 0,12	„ 12.
Iståndsättande af vägsträckan <i>h e i</i> , enligt i betänkandet n:o 38 framställd beräkning	„ 796.
Nybyggnad af vägsträckan <i>h g r</i> , d:o d:o d:o	„ 400.
Diverse och eftersyn	„ 15.
	Summa f.mk 4,398.

hvilken summa med 527 mark 56 penni öfverskjuter den beräknade kostnaden för de till ifrågavarande villaplatser förut föreslagna vägarne; oberäknadt likväl värdet för det vederlag af mark, som till Hr Herlin skulle afstås för rättigheten att få bygga sistberörda vägar.

Att åter till begagnande antaga vägen *axz*, blefve ännu dyrare, emedan sprängning af berg jemte inlösen af äng samt större fyllnings- och grusningsarbete derstädes behöfde verkställas och dessutom vägsträckan *abc* emot nästomförmälda vederlag förvärfvas äfvensom byggas.

Genom hvardera af nyss beskrifna tvänne vägar skulle likväl icke en lämplig kommunikationsled till de flesta af villaplatserna erhållas.

Deremot skulle den eftergift, som Herr Spåres modifierade vilkor innehålla,

om man nemligen afser från upptagande af vägsträckan *cxz*, bereda en tillfällig lättnad för staden, derigenom att vägsträckan *bfghe*, den i fråga ställda landningsplatsen och ångbåtsbryggan, för hvilka alla anläggningskostnader beräknats till omkring 3,240 mark, ej behöfde genast bringas till stånd; men skulle denna lättnad dock till någon del minskas derigenom, att för kommunikation till villaplatserna n:ris 8 och 9 promenadvägen *dn*, som är mycket smal och leder öfver en dæld med branta sluttningar, behöfde utvidgas och delvis höjas. Detta arbete torde dock kunna verkställas för högst 200 mark.

Vid sådant förhållande behöfde såsom kommunikationsled till de föreslagna villorna till en början, förutom nyssberörda vägs bättrande, byggas endast vägen *abcdei* för en kostnad, som förut blifvit beräknad till ungefär 1,430 mark, då trafiken till villan n:o 7 finge ifrån sistberörda väg begagna vägen *ch* i det skick denna nu befinnes.

Hvad särskildt angår Hr Spåres önskan om utelemnande från villaplatserna af mark i sträckningen *dnor* till anläggande af en ekonomie väg för villorna, så synes något hinder därför icke möta.

På grund af hvad ofvanstående framställning innehåller, och då i stadens utgiftsbudget för innev. år några medel icke finnas upptagna för byggande af vägar å Meilans och det således torde vara nödvändigt att uppskjuta allt dylikt arbete till nästkommande år, får utskottet återhemta sitt i betänkandet n:o 38 för sistlidet år uti ärendet framställda förslag, dock med tillägg och sålunda ändradt som följer:

att Stadsfullmäktige, med antagande af Handlanden Herlins uti dess skrifvelse för den 18 oktober 1875 framställda vilkor och anbud, ville besluta till anläggande år 1877 af en körväg för allmänt begagnande öfver den mark, som tillyder villan N:o 3, och fortsättningsvis öfver det till nya villaplatser bestämda område under Meilans hemman, i den riktning som å åberopade, af underskrifven Numell upprättade karta finnes betecknad med litt. *abcdei*, och derjemte en utgrening af denna väg i sträckningen *dn*, å sträckan *ab* 20, men i öfrigt endast 12 fot bred, äfvensom bestämma att, utöfver hvad å meranämnda karta utbrutits för en föreslagen väg af 20 fots bredd i sträckningen *bfrghe*, mark skall undantagas för en 12 fot bred väg i riktningen *nor*, hvilka tvänne senare vägars anläggande skulle bero på framtida bestämmande;

att, i händelse af beslut om förstomförmälda med litt. *abcdei* och *du* betecknade vägars inrättande, Stadsfullmäktige, med godkännande af den för bostadsvillor afsedda markens föreslagna och å berörda karta medelst röda begränsningar antydda indelning i sex villoplatser, behagade förordna till vederbörlig åtgärd derom, att den grundränta, som för hvarje sådan plats borde erläggas blefve uträknad och behörigen fastställd, samt att derefter platserna måtte medelst inför Magistraten anställande offentlig auktion till den mestbetalande å trettioårigt arrende utbudas, hvarje plats för sig, med rättighet för arrendatorerne att, såvidt fiskevattnet invid villoplatserna vid skeende skifte komme att tilldelas Meilans hemman, enhvar under egen strand lagligen idka fiske, samt under enahanda villkor i öfrigt, som utskottet uti sitt den 28 sistlidne juni afgifna betänkande i ämnet anført såsom gällande för villan N:o 1 å Meilans, dock med tillägg: att någon industriel inrättning, af hvad slag den vara må, icke får å den arrenderade marken anläggas; att arrendator åligger emot närgränsande villaområde, då dettas innehafvare så påfordrar, till begränsningens halfva längd och emot mark, som till väg undantagits, långsät hela gränsen med laggild hägnad afstänga sitt område, äfvensom att skog ej må fällas längs efter stranden af arrendejorden; hvarjemte borde bestämmas att de skeende arrendeanbudn skulle underställas Stadsfullmäktiges pröfning och godkännande;

att Stadsingeniören måtte genom Magistraten anmodas att i det på stadsingeniören ankommande special-förslag till nästkommande års allmänna arbeten för staden intaga de af ofvanberörda väganläggningar, som Stadsfullmäktige kunna till utförande år 1877 besluta;

att beslut måtte af Stadsfullmäktige fattas derom, att genom Magistraten ansökning hos Guvernören i länet skulle göras om förordnande för landtmätare att utbryta Meilans hemman tillydande andel i det för nämnda hemman och Hoplax by samt möjligen andra stor-skiftssamfälligheter nu gemensamma fiskevattnet; hvarom Magistraten, i afseende å de beslutna åtgärdernas befordrande till verkställighet, måtte i afgående skrifvelse underrättas, jemte det samtliga Meilans rörande handlingar och kartor, som af Stadsfull-

mäktige ombänderhafts eller anskaffats, skulle till Magistraten öfver-
lemnas, att bland andra handlingar, som angå denna lägenhet, förvaras.
Helsingfors, den 6 Mars 1876.

Wilh. Brummer.

G. U. Sandberg.

K. J. Numell.

Med återhemtande af min till utskottsbetänkandet
n:o 38 för sistlidet år uttalade reservation.

Betänkande af det utskott Stadsfullmäktige i Helsingfors tillsatt att föreslå platser för uppförande af byggnader för Ryska Militärens behof.

Jemlikt undertecknade tillhandabället utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 16 Februari 1875 hafva Fullmäktige åt undertecknade till beredning öfverlemnad en genom Magistraten till Fullmäktige inkommen fråga om utseende af platser för kasernbyggnader afsedda för tvenne kompanier af 89:de Bjälomorska och fyra kompanier af 90:de Onega infanteriregemente jemte regementsstaben, samt för en Militär Lasarettbyggnad och för fyra batterier af 23:dje artilleribrigaden.

Den 16 Juni 1875 hafva undertecknade i frågan sammanträdt med de i medföljande protokoll omnämnde Militär ombud, och sedan åtskillige trakter af stadens mark blifvit besökte, bestämde Militära ombuden sig för:

1:o. En plats af omkring tio tunnlands vidd, bestående af villan N:o 69 Lugnet inbegripet de ä nya stadsplanen under N:ris 157 och 158 betecknade tvenne kvarter om tillsammans 12 byggnadstomter, att jemväl intagas och för uppförandet af lasarettbyggnader begagnas. Denna byggnadsplats skulle, ifall den upplåtes, dock endast i det fall blifva behöflig att nuvarande lazarettet för Ryska Militären vid Unionsgatan qvart. N:o 42 af högsta Militärbefälet befinnes lämpligt till kasernering af en bataljon af ofvannämnde infanteriregementen, i hvilket fall:

2:o. En plan om cirka 30 tunnland af villan N:o 66 Fjelldals mark icke skulle blifva erforderlig, men som nu likväl utsågs att eventuelt för ifrågavarande Onega och Bjälomorska infanteriregementens kasernbyggnader användas, samt

3:o. En plats af cirka 14 tunnland på villan N:o 59 Taipales område, vester om och i förening med kossack kasernens i Thölö mark, för uppförandet af kaserner och tyghus för batterier af 23:dje artilleribrigaden.

Med anledning deraf får utskottet upplysa att den mark, som af Militära ombuden blifvit utsedd för uppförandet af lasarettbyggnader, består af odlad åker, hvilken nu innehafves på arrende till 1881 års utgång mot 2,400 mark om året, men hvilket arrende utan tvifvel vid ny utarrendering betydligt kommer att förhöjas, hvar-

utom 12 byggnadstomter äfven ingå i den begärda jordvidden; samt att de 30 tunnland, som nu tillyda villan N:o 66 Fjellidal, bestå af kala berg och innehafvas på arrende af Fanjunkaren Tallgren, hvaremot den för artilleri behof utsedda plats å villan N:o 59 Taipales mark, som innehafves af Enkan Causé, är till en mindre del odlad.

Militärombudet General Majoren Froloff yrkade bestämdt att platserne skulle utan ersättning upplåtas och utlofvade i sådant fall att den mark å villan Edet som under sednaste krig upplåtits till ryska militären för uppförande af kruthus skulle utan ersättning till staden återlemnas.

Sedermera skall fråga hafva uppstått om att förlägga nämnda militär etablissementer på hemmanet Fredriksbergs mark, hvilket hemman för ändamålet skulle inköpas, hvarföre ytterligare meddelande om behofvet af ifrågavarande stadens jordar för sagde ändamål torde få afvaktas.

Villan N:o 69 Lugnet är emellertid så belägen att ifall den upplåtes för ifrågavarande behof kan stadens utvidgning icke ske åt Thölö sidan till, som först torde komma ifråga, alldenstund svårighet uppstår att genom gator förena nuvarande stadsdelar med de blifvande, hvilket äfven till en del är fallet med området å villan N:o 66 Fjellidal och hvilket af bifogad karta öfver stadens mark, hvarå Stadsingeniören Reuter utmärkt de föreslagne platserne, förtydligas. Andra för staden mindre värdefulla platser torde emellertid kunna för ändamålet finnas lämplige t. ex. vid Guntäcks säteris rå, ifall ofvannämnde hemmans mark icke dertill komme i fråga, hvarför undertecknade tillåta sig föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta:

att i afgående skrifvelse underrätta Magistraten, för att vederbörande meddelas, att Stadsfullmäktige af uppgifvande skäl icke kan för ändamålet afstå de under punkt. 1 & 2 å villan 69 Lugnet och 66 Fjellidal föreslagne platser och att de af villan 59 Taipales mark för artilleriet erforderlige 14 tunnland böra i vanlig ordning exproprieras.

Helsingfors den 16 Juni 1875.

C. W. I. Sundman.

G. U. Sandberg.

År 1875 den 16 Juni sammanträdde uti Guvernörens i länet privatlogis här i staden följande personer, för att, sedan fråga väckts om uppförande i Helsingfors af erforderliga kasernbyggnader för tvenne kompanier af 89:de Bjälomorska och fyra kompanier af 90:de Onega infanteriregementena jemte regementsstaben samt för fyra batterier af 23:dje artilleribrigaden, i enlighet med Kejsrerliga Senatens uti skrifvelse till Herr Guvernören af den 17 December 1874 derom fattade beslut undersöka huruvida och hvar i omförmäldt afseende ändamålsenliga platser samt under hvilka vilkor sådana kunde å stadens mark erhållas, -- Herrar Guvernören, Generalmajoren och Riddaren G. von Alfthan, Chefen för staben i Finländska militärdistriktet Generalmajoren Hagemeister, Chefen för ryska Ingeniörstyrelsen, Generalmajoren Froloff, Inspektören för militära sjukvården, Verklige Statsrådet Heinricius, Stadsfullmäktiges ombud, Kommerserådet Sundman och Bagaremästaren Sandberg samt å tjenstens vägnar t. f. Stadsingenjören Reuter; hvaremot Politierådmannen Salin, hvilken utsetts till ombud för Magistraten, anmält sig af andra tjensteåligganden hindrad att härvid närvara.

Protokollet fördes af undertecknad t. f. vice Landskamrerare.

Sedan de uti detta ärende tillkomna handlingar blifvit uppläste, anförde Generalmajoren Froloff och ville hafva till protokollet antecknad, att ryska kronan icke på några vilkor torde kunna åhvälfvas några utgifter för expropriation af den för nu ifrågavarande ändamål behöfliga mark.

Härå upplyste militär ombuden, att i händelse en särskild plats för uppförande af ett nytt militärhospital upplåtes, erfordrades en mindre areal mark i och för kasernbyggnaderne, emedan det nuvarande krigshospitalet i slikt fall kunde upplåtas till kasern för en bataljon af nämnde regementen, — och trodde bemålde ombud att platser å villorne "Lugnet" eller "Fjellidal" möjligen kunde förefinnas och vara lämpliga för Hospitals uppförande.

Till följe häraf begäfro sig samtliga komiterade till följande platser, för att närmare undersöka förhållandet ute å marken, nemligen:

Villan Lugnet, hvars mark emellan der nu uppförda arbetarbostäder och ryska begravningsplatsen ansågs lämplig för hospitalsbyggnaden, såframt de å nya Stadsplanen upptagna kvarteren N:ris 157 och 1858 deri finge ingå; och pröfvades denna plan innehålla omkring tio tunneland.

Å villan Fjellidal vore platsen vester om boningshusen, till en omkrets af

circa trettio tunneland, antaglig för kasernbyggnaderne, i händelse denna mark och nuvarande exercisplatsen å Kampmalmen genom planering blefve förenade.

Till kasernbyggnader för artilleriets behof kunde omkring fjorton tunneland mark erhållas strax bakom nuvarande kosackkasern.

Militär ombuden, hvilka förklarade sig fullt belåtna med de nu besigtigade och af dem projekterade platserne, i händelse desamma kunde för ändamålet erhållas, tillkännagofvo derjemte, att ryska styrelsen i sådant fall ville afstå den af densamma disponerade mark å villan "Edet".

Slutligen anmodades t. f. Stadsingeniören Reuter, att å karta affatta och förtydliga samt närmare beskrifva de nu besigtade platserne, för att vid pröfningen af frågan hos Stadsfullmäktige, dem föreläggas; hvarjemte ombudet Sundman anhöll om utdrag ur detta protokoll för att Stadsfullmäktige delgifvas.

Vidare förekom icke, hvarföre sammanträdet afslöts. Såsom ofvan.

In fidem:

Wilhelm Dittmar.

**Betänkande i anledning af återremiss af betän-
kandet N:o 26 (år 1875), angående förslag till omorgani-
sation af Helsingfors stads sundhetsvård.**

Jemlikt utskottet tillhandahållna utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 25 och 27 sistlidne Januari hafva Fullmäktige beslutat till särskilda ändringar och tillägg i det af utskottet afgifna förslag till omorganisation af stadens sundhetsvård samt, efter det af utskottets ledamöter Herr J. A. Florin förklarar sig icke vidare kunna i utskottets arbeten deltaga, anmodat de öfrige ledamöterna i utskottet, att slutföra det redaktionsarbete, som af nämnda beslut föranleddes. Med anledning häraf får utskottet äran härmed aflemna förslag, utförda med kursiv stil, till redaktion af de ändringar och tillägg, hvilkas fastställande ankomma å Herr Guvernören och Stadsfullmäktige. Hvad deremot angår de jemväl beslutna tilläggsstadgandena, hvilka ansetts erfordra fastställelse af högre myndighet, har utskottet, då denna fastställelse icke torde vara att snart emotse, men angeläget är att stadens sundhetsvård må, om ock på ett mindre fullständigt sätt, så fort ske kan blifva ordnad och komma till verksamhet, samt för undvikande af det dröjsmål härmed, som framställningen om fastställelse å dessa stadganden antagligen skulle hafva till följd, ansett sig böra, jemte det förslag till sådan framställning enligt uppdrag äfven gjorts, ur instruktionsförslaget utelemna omförmälda bestämningar och i stället bifoga dem sagda framställning, för att, der de vinna nådig stadfästelse, frandeles såsom tillägg i instruktionen på behöriga ställen i densamma införas. Utskottet får alltså hänvisa till nedan bifogade förslag till framställning i angifvet syfte.

Öfriga ändrings- och tilläggsförslag följa deremot här:

I "förslag till instruktion för Sundhetsnämnden i Helsingfors".

§ 1.

Sundhetsnämnden utgöres af Stadsläkaren eller hans vikarie och stadens *civilpolismästare*, såsom, i kraft af deras embete, sjelfskrifue och ständige ledamöter, samt *dessutom af 5 ledamöter, deraf företrädesvis en*

jurist, en kemist, en ingenjör eller arkitekt, en gårdsegare och en industriidkare, hvilka hvartannat år i December månad af Stadsfullmäktige väljas för två år i sender. — *Första gången anställes val, så snart instruktion för Sundhetsnämnden blifvit behörigen fastställd, och de som då utses tjenstgöra till utgången af året näst efter det, hvarunder de invalts.*

Om valbarhet till ledamot i Nämnden gäller hvad som etc. etc.

§ 10.

I fråga om Nämndens kassaförvaltning och räkenskaper skall Nämnden ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som i drätselreglemente eller deraf föranledd särskild instruktion varda meddelade.

§ 12.

g) att till den eller dem, som af Nämnden utses att på i mom. f. omnämnda ställen, *efter befogenhet*, verkställa nödiga undersökningar, etc. etc.

m) att årligen *på tid, som af Magistraten bestämmes, dit aflemna* specificeradt förslag öfver de utgifter, hvilka under det kommande året anses nödvändiga i och för Nämndens verksamhet, samt att, ifall detta belopp sedermera skulle visa sig vara otillräckligt, derom hos *Magistraten* i god tid anmäla och tillika föreslå beloppet af det tillskott, som kan finnas nödigt;

n) att om all under dess förvaltning stående egendom sig vårda och öfver densamma låta upprätta förteckningar samt dessa årligen granska. Förslitna och obehöfliga inventarier *bör af nämnden hos stadens Drätselkammare anmälas till försäljning*. Fastighet får af Nämnden hvarken förvärfvas eller afyttras, utan skall förslag derom *i stadgad ordning* till Stadsfullmäktiges afgörande hänskjutas;

o) att *i afseende å redovisning* för alla till Nämndens disposition ställda penningemedel äfvensom för dess förvaltning i öfrigt *ställa sig Nådiga förordningen om kommunalförvaltning i stad af den 8 December 1873 till efterrättelse*;

p) att *vidtaga nödiga åtgärder för åstadkommande af en sanitets-, morbiditets- och mortalitets-statistik för staden äfvensom gå i författning om insamlande af alla de materialier och öfriga uppgifter, som kunna lända till belysning af stadens hygieniska förhållanden.*

§ 14.

Nämnden kan på förekommande anledning låta inför sig kalla en hvar inom staden boende eller eljest der sig uppehållande person. Sådan kallelse skall *vara skriftlig och* tillställas senast dagen förut.

Etc. etc.

§ 15.

utgår, och nummerföljden af de följande §§ ändras i enlighet dermed.

§ 15 (förut 16).

Nämnden åligger att, på anfordran af vederbörande myndighet, afgifva yttrande i frågor om sådana industriella och andra anläggningar inom staden eller dess område, hvilka kunna blifva för allmänna helsotillståndet menliga.

§ 20 (förut 21).

— — — dock hindra besvären icke beslutets verkställighet i sådana viktigare fall, der uppskof kan medföra våda eller menligt inverka på helsotillståndet.

I "förslag till instruktion för stadsläkaren i Helsingfors".

§ 1.

Alternativet I.

Stadsläkaren åligger att — — — och skall han i sådant afseende *fästa sin uppmärksamhet vid* alla inom staden och dess område belägna hus etc. etc.

Alternativet II.

Stadsläkaren *eger, med iakttagande af hvad gällande författningar stadga, när helst han finner anledning förekomma,* besöka alla inom staden och dess område belägna hus etc. etc.

§ 6.

Stadsläkaren skall ordna och öfvervaka den särskilda sjukvård, som under de *uti § 12 i instruktionen för Sundhetsnämnden* omförmälda omständigheter af Nämnden kan blifva inrättad.

§ 8.

Stadsläkaren skall årligen inom April månads utgång till Stadsfullmäktige aflemna berättelse, angående de sanitära förhållandena i staden samt öfver såväl sin egen och öfrige i kommunens tjänst va-

rande läkares som Sundhetsnämndens verksamhet. *Det åligger honom jemväl att till ett helt ordna och sammanställa samt sålunda i berättelsen införa de statistiska uppgifter, som angående dessa förhållanden kunna komma att till Sundhetsnämnden aflemnas.* Denna berättelse etc. etc.

I "förslag till instruktion för distriktsläkarene i Helsingfors".

§ 6.

— — — a) *åt alla stadens fattiga innevånare, som icke sjelfve kunna bekosta sig sådan vård, samt b) etc.*

§ 8.

Distriktsläkarene skola vara bosatte hvardera på lämpligt ställe inom sitt distrikt och i sitt hem tillgängliga tvenne timmar hvarje sökendag. Etc.

Otvau omförmälda förslag till framställning hos Hans Kejslerliga Majestät är så lydande:

Till Hans Kejslerliga Majestät

från Helsingfors Stadsfullmäktige underdånigst.

Stadsfullmäktige hafva, i ändamål att ordna den kommunala sundhetsvården i Helsingfors, genom beslut under denna dag antagit tre särskilda instruktioner, för Sundhetsnämnden, för stadsläkaren och för distriktsläkarene i staden, samt uti skrifvelse äfven för denna dag, jemlikt 76 och 77 §§ i Kejs förordningen om kommunalförvaltning i stad, understält dessa instruktioner Guvernörens öfver länet fastställelse. I enlighet med sagda instruktioner komme öfverinseendet öfver stadens belso- och sjukvård att åligga Sundhetsnämnden, som borde utgöras af stadsläkaren och stadens civilpolismästare såsom sjelfskrifne och ständige ledamöter samt fem andra ledamöter, deraf företrädesvis en jurist, en kemist, en ingenjör eller arkitekt, en gårdsegare och en industriidkare, hvilka hvart annat år i December månad af Stadsfullmäktige väljas för två år i sender. För framgången af Sundhetsnämndens verksamhet vore det af stor vigt, att Nämnden bereddes tillfälle att erhålla så vidt möjligt noggranna och fullständiga statistiska uppgifter rörande sanitets-, morbiditets- och mortalitets- äfvensom andra dermed sammanhängande förhållanden inom staden. Likaså vore det af icke ringa betydelse för den allmänna säkerheten till lif, om

Sundhetsnämnden sattes i tillfälle att vid dödsfall i allmänhet och synnerligast vid sådana, som äro med misstänkliga omständigheter förbundna, inhemta utredning om dödsorsakerna, för att, der misstanke om brott eller skendöd förekomma, föranstalta om tjenlig undersökning. — Men i dessa afseenden blifver Sundhetsnämnden delvis beroende af stadens presterskap och här praktiserande läkare, bland hvilkas tjensteäligganden aflemmandet af slika uppgifter icke ingår och ej heller utan Eders Kejsrerliga Majestäts nådiga bifall torde kunna införas. Stadsfullmäktige få därför, såväl i stadens som i det allmännas intresse, hos Eders Kejsrerliga Majestät i underdånighet anhålla, det behagade Eders Kejsrerliga Majestät i nåder fastställa nedan stående förslag till stadganden, innefattande åliggande för presterskapet och läkarene i staden att i oförmäldt afseende med nödiga uppgifter till handa gå stadens Sundhetsnämnd. Dessa stadganden, de der äro ämnade att så snart de vunnit nådig stadfästelse på behöriga ställen införas i ofvan berörda instruktion för Sundhetsnämnden, äro af följande lydelse:

Sundhetsnämnden är berättigad att af alla församlingars i staden presterskap inom följande vecka erhålla uppgift öfver de under den föregående inom församlingen aflidna personer. Denna uppgift skall innehålla den dödes dop- och tillnamn samt stånd eller yrke, eller, om afliden är barn eller icke försörjt sig sjelf, dess föräldrars namn och stånd eller yrke, äfvensom aflidens bostad och hemvist samt dödsorsaken, hvilken bör vara af läkare skriftligen angifven och attesterad. Der läkare ej kan nämna dödsorsaken, eller icke varit tillkallad och ej heller förmår på beskrifning utreda densamma, eger Nämnden af presterskapet fordra styrkt uppgift öfver detta förhållande och, i händelse anledning dertill förekommer, på vederbörlig väg föranstalta om närmare undersökning.

Nämnden är vidare berättigad att af de i staden läkareyrke utöfvande personer, på anhållan, erhålla uppgift om alla de sjukdomsfall af epidemisk eller annan för den allmänna sundhetsvården af vikt varande art, hvilka kommit under deras behandling, likväl utan sådana närmare upplysningar, som kunna rubba förtroendet emellan läkare och patienter.

Nämnden eger jemväl, efter behof och minst en gång i månaden, af vederbörande läkare erhålla uppgift öfver fortgången af de till

prostitutionens öfvervakande och de veneriska sjukdomarnas hämmande inom staden vidtagna åtgärder.

Stadsfullmäktige framhärda etc.

Denna underdåniga framställning torde lämpligast i sammanhang med förenämnda instruktioner till Herr Guvernören i länet insändas, med anhållan att Herr Guvernören ville jemte sitt förord befordra densamma till ort som vederbör.

Då Stadsfullmäktige vid ärendets senaste behandling icke fattat något beslut med anledning af utskottets förslag till sådana å sidd. 21 och 22 i det förra betänkandet, får utskottet, emedan den härmed i vissa delar sammanhängande frågan om förslag till ny polisordning för staden allaredan blifvit af Stadsfullmäktige slutbehandlad samt sedan förslag till de af Stadsfullmäktige beslutna ändringar och tillägg i utskottets föregående betänkande ofvan jemväl aflemnats, äran föreslå, att Stadsfullmäktige nu ville besluta:

1:o att ordnandet och ledningen af den kommunala sundhetsvården i Helsingfors odeladt öfverlemnas åt en Sundhetsnämnd, sammansatt och utsedd på sätt det i förestående måtto omredigerade förslag till instruktion för denna Nämnd innehåller samt med den befohgenhet och de åligganden som samma instruktion bestämmer;

2:o att detta förslag äfvensom de på ofvan nämndt sätt ändrade förslagen till instruktion för stadsläkaren och distriktsläkarene måtte genom beslut af Stadsfullmäktige fastställas;

3:o att dessa beslut derefter måtte, i afseende å pröfning enligt § 76 i Nådiga Förordningen om kommunalförvaltning i stad af den 8 December 1873, äfvensom för sådan åtgärd som i § 77 af samma Nådiga Förordning omförmäles, forderrastast genom Magistraten till Herr Guvernören i länet insändas;

äfvensom att, sedan de i punkterna 1, 2 och 3 omförmälda beslut vunnit behörig fastställelse, Stadsfullmäktige ville vidtaga nödiga åtgärder derhän:

att de ledamöter i Sundhetsnämnden, hvilka genom val böra tillsättas, blefve af Stadsfullmäktige i vanlig ordning utsedde;

att Magistraten anmodas anslå stadsläkaretjensten ledig till ansökning, samt ombesörja att denna tjenst må varda i stadgad ordning återbesatt:

att tiden, från hvilken Sundhetsnämnden äger vidtaga med sin verksamhet, bestämmes;

att tillsynen om och förvaltningen af stadens feberlasarett samtidigt må från Lasarettsdirektionen öfverflyttas på Sundhetsnämnden; samt

att den lediga distriktsläkaretjensten jemväl blefve genom Magistratens försorg till ansökning inom 30 dagar kungjord samt ansökningshandlingarna derefter insände till Stadsfullmäktige i afseende å tjenstens besättande.

Helsingfors, den 17 Mars 1876.

Aug. Fredr. Jansson.

Otto Hjelt.

J. A. Estlander.

Otto Höijer.

Befänkande af det utskott, **Helsingfors Stadsfullmäktige** nedsatt för granskning af de staden för år **1876** påförda inqvarteringskostnader och afgifvande af förslag om åtgärder till minskande af stadens nuvarande inqvarteringsbesvär.

Då Stadsfullmäktige förehaft till behandling det af Magistraten uppgjorda utgifts- och inkomstförslag för innevarande år, hafva Stadsfullmäktige, jemlikt protokollsutdrag af den 21 och 22 December 1875, på gjord framställning af deras ordförande rörande det dryga beloppet af de staden i förslaget påförda inqvarteringskostnader, uppdragit åt undertecknade, såsom ett särskildt utskott:

1:o att noggrant undersöka ej mindre huruvida tillämpningen af nämnda reglementet af den 19 Juni 1868. i hvad angår de beräknade utgifterna för inqvarteringen under 1876. skett med den varsamhet, att men sådana lösnader upptagits, som möjligen kunnat undvikas, än ock huruvida det öfverhufvud vore möjligt att med mindre kostnad behörigen fullgöra inqvarteringsbesväret, samt med den utredning, som sålunda kan vinnas, till Stadsfullmäktige inkomma;

2:o att taga i öfvervägande, om icke hos Kejsrerliga Senaten en underdånig framställning borde göras rörande de svåra påföljder inqvarteringstungan, sådan den för närvarande är stäld, kan hafva för hufvudstadens framtid, jemte det till Regeringens behjertande skulle öfverlemnas, hvilka åtgärder i statens och stadens intresse kunde befinnas lämpligast till sådana påföljders förekommande, vare sig att staden åter Lunde tillförsäkras sådan högre subventionering af statsmedel, som under åren 1870-74 utgifvits, eller att någon annan utväg i samma syfte anages bättre motsvara den hållning, Regeringen funne sig böra iakttaga i afseende å ifrågavarande statsändamåls tillgodoseende; börande utskottet tillika förslag till sådan underdånig framställning afgifva.³⁾

Inqvarteringsbesväret, eller städernas och landskommunernas skyldighet att förse åtskillig militär med husrum och vissa dertill hörande förnödenheter, torde hafva sin rot i och upprinnelse från den i våra äldre häfder omtalade gästning, samt utgjorde ursprungligen en endast under krigstid återkommande och således öfvergående tunga, från hvilken kommunerna under fred voro befriade. Inträffade omständigheter, som äfven under fred föranledde till inqvartering af militär på kortare tid hos landets invånare, var sådant ett undantagsförhållande och grundade sig å ständernas för tillfället åtagna förbindelse, jemte det att ersättning därför äfven kom kommunerna till del. Så innehåller städernes fullmäktiges förpligtelse, dat. Upsala den 9 December 1629, följande:

”Wi efterskrijne fullmäktige af städerne här i riket gøre vederligt — — — Till det femte, efter såsom Hans Kongl. Maj:t för rikets värn och välfärd skulle måsta på någon tid tillgörande låta inqvartera i städerne här i riket några regementen soldater, derföre hafve vi ock i lika måtto så för oss som våre medborgare, som hemma äro, i underdt enhälleligen lofvat Hans Kongl. Maj:t att vilja försörja det krigsfolk som i städerne omlagda blifva med herberge, mat och dryck så godt, som vår lägenhet kan tillåta, för en half riksd. om veckan för hvar person.” — — — — —

I resolutionen på städernas besvär af den 2 Mars 1678 § 10 har Kongl. Maj:t funnit *”aldeles skäligt att vid en (det Gud nådeligen afvände) tillträngande fientlig krigsmakt någon stad till att angripa, ingen der i staden boende, ehvem det vara må, sig undandraget skälige inqvarteringar att vedertaga”*, dock sålunda att de inqvarterade *”med sådana rum, som husegarene och värddarne kunna åstul komma, sig benöja låta och ingaledes taga sig för att värddarne sjelfve med deras hushåll ur husen att tränga.”*

Vidare bör, till styrkande af hvad rörande inqvarteringens ursprungliga natur anförts, här framhållas 14 § i resolutionen på städernas besvär af den 3 December 1680, så lydande: *”Såsom städerne hafva uti inqvarteringars och andra besvär dragande uti varande krigstid och anliggande nöd bevist sig villige, så har Kongl. Maj:t ock haft sådant i nådig ihågkommelse och fördenskull de inqvarteringar, som allenast i kriget hafva varit bruklige, allaredan afskaffat, så att städerne förmodligen varda deraf finnandes den lisa, som de genom freden förväntat och Kongl. Maj:t dem gerna förskaffa velat.”*

Efterhand, och utan att något förmligt uttalande från lagstiftande maktens sida dertill föranledde, förändrade inqvarteringsbesväret så till vida natur, att det i fråga kom äfven under fred, för genomtågande trupper och de garnisoner, för hvilka

kronobyggnader ej funnos att tillgå. Så länge landets krigsmakt till största delen bestod af indelt militär, som hade fasta bostäder å landsbygden, hvilkas bekostande utgjorde en särskild form af ordinär jordbeskattning, samt de fåtaliga värfvade trupperna vanligen åtnjöto husrum i kronans slott och fästningar, torde inqvarteringsbesväret icke hafva varit öfverhölvan betungande; men emellertid antog inqvarteringen sålunda, i stället för formen af ett tillfälligt onus, egenskapen af ett mer eller mindre direkt bidrag till militärens aflöning. (*"Inqvarteringsordningen för ständiga garnisoner och dem, som ligga i ståndqvarter, af den 5 juli 1720 och förordningen om inqvarterings utgörande i garnisonsstäder af den 13 november 1766, hvilka redan genom rubrikerna angifva att den stående inqvarteringen hufvudsakligen afsåg garnisoner.*)

Oaktadt svårigheterna för särskilda kommuner att bära inqvarteringstungan, sådan denna i följd af antyddas omständigheter gestaltat sig, föranledde till upprepade ansökningar från deras sida om befrielse eller lindring, har densamma likväl ej allenast fortbestått, utan i sammanhang med de genomgripande förändringar, som de militära förhållandena i landet under senare tider undergått, i en städse stigande proportion tilltagit derigenom, att de uppoffringar, som enligt sakens natur egentligen påkallats för garnisons och genomtagande trupper, begynt tagas i anspråk jemväl för militära myndigheter och embetsverk, hvilka af en eller annan anledning förläggas å någon ort. Och då besväret i allmänhet drabbat endast några få kommuner, under det landet i öfrigt varit från detsamma befriadt, har bördan naturligtvis så mycket mera öfverväldigande träffat dessa kommuner, utan att i synnerlig mån kunna lindras genom de bidrag af militärverkets tillgångar, som tillgodokommit samma kommuner.

Obilligheten och det menliga i ett sådant förhållande ha äfven varit länge insedda och offentligen erkända af såväl regering som ständer. Så blef, för att anföra några fakta från inqvarteringsväsendets i landet senaste historia, till 1867 års landtdag aflämnad en nådig proposition, deri Hans Kejsrerliga Majestät, i betraktande af nödvändigheten att å vissa orter inom Finland koncentrera ett större antal trupper, hvarigenom några städer och landskommuner, i motsats till det öfriga landet, vore med inqvartering särdeles betungade, till Ständerna öfverlemmat att, för åstadkommande af en billig jemkning i detta förhållande genom dylika kommuners understödjande med penningebidrag, anvisa en summa af 300,000 mark, att under åtta års tid utgå från de genom bränvinsskatten inflytande medel eller från andra anslag, hvarom Ständerna i slikt fall egde med underdånigt förslag inkomma. Till svar bärå

anmälte Ständerna, att de af särskilda ekonomiska och finansiella skäl funnit sig nödsakade att afböja förslaget om skildt anslag för uppgifna ändamål, helst inqvarteringsbesväret, i den utsträckning detsamma erhållit, vore en följd af den finska indelta militärens indragning år 1810, hvarför det icke syntes vara obilligt att militiefonden, som uppbure rusthålls- och rotevakansafgifterna samt inkomsterna från utarrenderade militieboställen, i sin mån äfven fortfarande bidroge till de ökade inqvarteringskostnadernas bestridande.

Till 1872 års landtdag ställes i samma syfte en ny proposition, af innehåll att Hans Kejsrerliga Majestät af särskilda skäl funnit önskligt att från militiefonden några bidrag till lindrande af kommunernas inqvarteringstunga icke framdeles skulle utgå, hvarigenom de kommuner, som voro dermed mest besvärade, komme att sakna det understöd i antydt hänseende, förutan hvilket deras bestånd i högst betänklig mån äfventyrades, samt förty till Ständerna öfverlemnadt, huruvida icke en summa af åtminstone 200,000 mark för året kunde genom någon förhöjning i eller utsträckning af den derförinnan åtagna bevillningen anvisas, för att i mån af behof för ändamålet användas emot särskild redovisning, som framdeles komme att till Ständerna afgifvas. I anledning häraf hafva Ständerna, jemte anmälan att de icke ansett sig på förslaget sätt kunna anskaffa det till i fråga varande understöd äskade årliga anslag, till Hans Kejsrerliga Majestäts nådiga behjertande framställt en anhållan derom, att landets med inqvartering mest betungade kommuner finge ur militiefonden, tillsvidare och intill dess denna fond toges i anspråk till försvarsverkets i landet ordnande, åttjuta årliga bidrag, hvilka skulle bestämmas i förhållande till de kontanta utgifter för ändamålet, sagda kommuner komme att utöfver sin inqvarteringstolag vidkännas, samt utgå så regelbundet, att farhågorna för de mindre bemedlade skattdragandes bestånd kunde aflägsnas. Efter det Kejsrerliga Senaten aflemnadt infordradt yttrande i anledning af detta Ständernas svar, har Hans Kejsrerliga Majestät, jemlikt Statssekreteriatets till t. f. Generalguvernören den 10 Februari 1873 aflåtna skrifvelse, förklarat, att frågan om bevillning vid anfördt förhållande komme att tillsvidare förfalla, jemte det Hans Kejsrerliga Majestät likväl, i betraktande af svårigheten för en del kommuner att utan ofvan nämnda bidrag af allmänna medel behörigen fullgöra sin inqvarteringskyldighet, tillåtitt Senatens Ekonomiedepartement, att äfven framdeles i särskilda fall taga under öfvervägande, huruvida och i hvad mån slika bidrag borde, tills derom annorlunda förordnades, från militiefonden beviljas.

Vidkommande inqvarteringen särskildt i afseende å Helsingfors stad anser utskottet sig böra framhålla följande:

I Kongl. resolutionen af den 20 November 1756 i anledning af Riksdagsfullmäktigens för Helsingfors ansökning förklaras, bland annat, att

5:o. *”Så snart tillräckeliga kaserner och pavilloner hunnit för den i Helsingfors nödige garnisonen af kronan byggas, om hvilkas skyndesamma fullbordande Kongl. Maj:tet låter föranstalta; så vil Kongl. Maj:tet i nåder befria Staden ifrån all inqvartering för den beständiga garnisonen: men emellertid kan Borgerskapet ej mera framdeles än hittills en sådan inqvartering sig undandraga, då Staden och Landets säkerhet så kräfva skulle.”*

Denna försäkran bekräftas ytterligare genom Kongl. Krigskollegii bref af den 5 mars 1757 och Kongl. resolutionen af den 14 Juli 1773.

Vidare innehåller den af Hans Kejsersliga Majestät den 2 November 1812 gillade och fastställda instruktionen för Helsingfors stads nybyggnadskomité under dess 22 moment:

”Som de större husbyggnader stadens invånare med det understöd Hans Kejs. Majestät i nåder täckts den lemna, likväl skulle blifva för dem en tryckande börda och bidragande till försämrande af deras villkor, om i den mån de förskaffade sig mera utrymme, de skulle belastas med en i förhållande dermed ökad inqvartering; och då Hans Kejs. Majestät derjemte behagar taga i nådigt öfvervägande att de nya hus, som uppföras, komma förnämligast att för hyra begagnas af de till Helsingfors flyttande Kejs. Regeringskonseljens högre och lägre tjenstemän samt tillhörande betjening, vill Hans Kejs. Majestät, med nådigt afseende å dessa omständigheter, i nåder förklara Sig benägen att, så fort sig göra låter, anbefalla uppbyggandet af kaserner inom stadens område för de der förlagda eller vidare dit förläggande trupper med deras bejäl, på sätt stadens invånare förut rörande kasernbyggnader erhållit löften och försäkringar af den kongl. svenska regeringen; öfver utförandet af hvilket nödiga företag Hans Kejs. Majestät införcäntar Nybyggnadskomiténs underdåniga projekt, sedan borgerskapet öfver detsamma blifvit hörddt.”

Efterhand blefvo väl byggnader för militära behof uppförda, och äfven med kontanta bidrag sökte Kronan underlätta inqvarteringsbördan för staden, (på sätt den betänkan det vidfogade tablå äfven utvisar). Då emellertid, särskildt efter orientaliska kriget, stadens inqvarteringskostnader i hög grad ökades, samt svårigheten för staden att bestrida dem gjorde större bidrag från det allmännas sida erforderliga, utveck-

lade sig under en följd af år ett sådant förhållande att, oaktadt något bestämdt stadgande angående en fördelning emellan Kronan och staden af kostnaderna för den härstädes förlagda militären icke emanerat, Kronan i sjelfva verket vidkändes inqvarteringskostnader för bland annat staberna och militära embetsverk, samt ersättning för de af staden i antydt afseende hafda utgifter, hvilka ansågos bära af Kronan bestridas, på framställning af Inqvarteringskomitén och efter försiggången granskning af desamma, i mån af behof utanordnades af allmänna medel.

Med hänseende likväl dertill, att närmare bestämningar saknades rörande fördelningen af inqvarteringskostnaden emellan Kronan och staden, der, utom garnison och genomtågande trupper, hvilka dels voro i kronans hus inrymda, dels i staden inqvarterade, ett större antal staber, embetsverk och andra militära inrättningar blifvit koncentrerade; att inqvarteringsreglementet af den 19 Juni 1868 syntes gifva anledning till åtskilliga förändringar i dittills bestående förhållanden med inqvarteringen i staden; samt att för öfrigt nödig kontroll borde åstadkommas derhän, att i staden inqvarterade militärpersoner komme i åtnjutande af sin lagliga rätt, utan att densamma öfverskredes, nedsatte Hans Kejserliga Majestät en kommission, som egde afgifva förslag, i hvilken mån finska militieverket och Helsingfors stad, hvardera för sig, borde deltaga i berörda inqvarteringskostnader samt derjemte yttra sig i öfriga ofvan antydda ämnen. I det af kommissionen den 26 April 1869 aflemnade yttrande i ämnet framhöll kommissionen på grund af inhemtade upplysningar: att i Helsingfors stad vanligen varit sammandragen en icke obetydlig militärstyrka utöfver den, som för vaktgöringen och ordningens upprätthållande på stället erfordrats; att i staden, såsom landets hufvudstad och derjemte sätet för högsta militärstyrkan, isynnerhet under senare tid blifvit förlagda staberna för de flesta trupper i Finland äfvensom en mängd embetsverk och inrättningar, afsedda för militära anordningar inom landet i allmänhet; samt att i följd deraf stadens inqvarteringskostnader år efter år ökats, så att staden redan under en längre följd af år varit med vida drygare inqvartering belastad, än någon af de öfriga städerna i landet. Vid sådant förhållande ansåg kommissionen det vara med billighet närmast öfverensstämmande, att Kronan godtgjorde all den inqvartering, staden i anförd mätto i dess egenskap af hufvudstad och sätet för landets militära styrelse åhvälfdes, hvaremot staden sjelf skulle vidkännas hvarje af den öfriga inqvarteringen härrörande kostnad; och jemte det kommissionen i enlighet härmed, samt med hänsigt till dåvarande förhållanden, föreslog en sådan fördelning af kostnaderna för den härstädes stationerade militären,

att, sedan Kronans kaserner och andra inom staden och dess område för militära ändamål uppförda allmänna byggnader blifvit jemlikt föreskrifterna i inqvarteringsreglementet disponerade, inqvarteringen af kommandantsstyrelsen, det i staden förlagda infanteriregemente, ett artilleribatteri, invalid-, kosack- och gensd'armes-kommenderingarna, militärhospitalet, proviantmagasinet och officerare, stående under komiten för sårades beskydd, skulle bekostas af staden, hvaremot öfrige inqvarteringsutgifter borde åbvälfvas Kronan, har kommissionen tillika framställt om behöfvat deraf, att tillfälle bereddades stadens inqvarteringskomité att, då omständigheterna så påkallade, genom Kommendanten i staden erhålla tillförlitlig utredning om utrymmet i de till militärens begagnande upplåtna allmänna hus och byggnader och deras användande i öfverensstämmelse med hvad inqvarteringsreglementet innehöle. I detta kommissionens förslag och yttrande förenade sig, i saken hörde, ej mindre Helsingfors stads Magistrat och inqvarteringsskyldige invånare, än Guvernören i länet.

Såsom resultat af dessa förberedande åtgärder afläts, enligt Hans Kejsersliga Majestäts eget beslut, af Senaten till Guvernören i länet ett reskript af den 9 Juni 1870 af innehåll att Hans Kejsersliga Majestät förordnat, att inqvarteringskostnaden i Helsingfors stad för de trupper, militära verk och personer, som ej inrymdes i kronans hus, skulle under fredstid, intilldess någon allmännare fördelning af de bidrag, som af publika medel kunde lemmas åt de af inqvarteringen mest betungade orter i landet, blefve bestämd, sålunda fördelas, att två tredjedelar deraf öfvertages af militieverket och en tredjedel af staden.

Sedan till följd af Statssekreteriatets ofvan åberopade skrifvelse af den 10 Februari 1873 de från kronan till staden utgående inqvarteringsbidragen blifvit beroende af pröfning utaf Kejsersliga Senatens Ekonomiedepartement, har Guvernören i länet, till åttlydnad af Senatens den 17 April samma år gifna befallning, årligen från Inqvarteringskomitén infordrat och före den 1 Oktober till Militieexpeditionen aflemnadt särskilda upplysningar rörande stadens inqvarteringsförhållanden under näst förflutna hyresår, med ledning hvaraf Kejsersliga Senaten sedermera bestämt beloppet af det bidrag af Militieverkets medel, som för hvarje år ansetts böra komma staden till del. Och har Kejsersliga Senaten senast, i skrifvelse till Guvernören af den 17 November 1875, anbefalt Guvernören, att till lindrande af stadens inqvarteringsbesvär för tiden från den 1 Juni 1875 till samma dag år 1876, ur allmänna militiemedlen, i mån af behöfvat, utanordna 120,000 mark, äfvensom Senaten i öfrigt meddelat, att Hans Kejsersliga Majestät i nåder förordnat, det kostnaderna för den i staden förlagda topo-

grafkommendering komme att från sist berörda dag tillsvidare bestridas af krigsministerium i kejsaredömet, i följd hvaraf stadens skyldighet att i samma kostnader deltaga från och med sagda dag upphörde.

Vidare har utskottet trott sig böra ur gällande inqvarteringsreglemente af den 19 Juni 1868 *) här intaga följande stadganden:

”§ 1.

Militärinqvartering i stad och på landet utgöres på allmän bekostnad uti kronobyggnader, men, der sådana ej finnas att tillgå, omedelbart af landets invånare, enligt härförinnan bestämda grunder.

§ 2.

(Sådan den lyder i Kejs. Kungörelsen den 17 November 1869.)

Fri inqvartering tillkommer officrare, underbefäl och manskap samt civile och ecklesiastike tjänstemän och betjente vid krigsmakten till lands och vatten, äfvensom vid militärsjukhus för handhafvande af ekonomi eller sjukvård anställd qvinlig betjening, då de under verklig tjensteutföring inom landet äro antingen i ståndqvarter förlagde, eller på kommenderingar, tåg och marscher stadda. — — — — —

§ 5.

Tjänstemän och betjente vid militära undervisningsanstalter, äfvensom personer med militära grader vid verk, hvilka icke underlyda Krigs- eller Marinministerierna, vare, äfven om de härförinnan åtnjutit inqvartering hos landets invånare, från all rätt till slik förmån för framtiden uteslutne. — — —

§ 7.

Till förrättande af gudstjenst samt för kanslier, de särskilda militärförvaltningarne, högvakter och vaktposter, lasarett, skolor, verkstäder, upplag af truppernes proviant, ammunition och andra förnödenheter, rustkammare, trosslider och laboratorier för tillverkning af laddningar och patroner, samt fängelseceller, skola äfven nödiga rum upplåtas.

§ 9.

All inqvartering utgår in natura, der ej för viss ort och tid, eller för skildt fall, träffats öfverenskommelse om utgifvande af motsvarande ersättning i penningar.

§ 16.

Militärperson, som för någon tid i tjänstevärf afkommenderats till annan ort, eller undfått tjenstledighet på bestämd tid eller för sjukdom afförts till hospital, bibehålle sitt qvarter under den tid han sålunda är från stationsorten frånvarande. — — — — —

§ 21.

Af de för trupperne i öfrigt erforderlige, i § 7 omnämnda lokaler, skola nödige kansli och embetsrum, äfvensom rum för högvakter och vaktposter, då kronan tillhöriga byggnader för

*) Ett nytt reglemente angående inqvartering samt transport af trupper och militärpersedlar i Finland af den 19 Januari innevarande år har senaste tid blifvit offentliggjordt. Detta reglemente, som skall tillämpas från den 1 nästinstundande Juni, afviker i åtskilliga delar från nu gällande. Några af ändringarna finnas omnämnda längre fram i betänkandet.

nästnämnda ändamål ej finnas på orten att tillgå, af landets inqvarteringskyldige invånare upplåtas, hvaremot alla öfrige i sagde § uppräknade lokaler, såsom ock badstugor och bagerier i städerna, anskaffas af kronan på sätt i § 30 omförmäles.

§ 45.

Då dislokation för trupp blifvit fastställd och vederbörande befälhafvare meddelad, åligger denne att ofördröjligen genom kommandant eller platsmajor, der sådan tjänsteman å orten finnes, men i annat fall omedelbart till Guvernören i det län, dit truppen kommer att förläggas, insända noggrann, på truppens verkliga styrka grundad requisition, i två exemplar, å antalet rum och andra lokaler jemte öfriga inqvarteringsförnödenheter, som under marsch och i ståndqvarter tillkomma truppen; egande kommandant eller platsmajor pröfva och yttra sig om befogenheten af requisitionen. — — — — —

§ 46.

Sedan slik requisition till Guvernören ingått, insände han i hvarje fall ett exemplar af requisitionen till Finska Krigskommissariatet samt afvakte, om tiden sådant medgifver, dess yttrande i ämnet. — — — — —

§ 47.

Ordnandet och verkställigheten af inqvartering samt besvärets fördelning emellan de inqvarteringskyldige handhafves, i stad af dertill utsedde fullmäktige eller tjänstemän — — — enligt de allmänna grunder lag och författningar i ämnet stadga, samt med iakttagande af de särskilda bestämmelser, hvilka kommunen kan utaga; — — — — —

I Helsingfors handhafves ordnandet och verkställigheten af inqvarteringen utaf stadens Inqvarteringskomité jemlikt instruktion af den 24 Februari 1814. Sedan nämnda komité emottagit inqvarteringsrequisitionen, uppgör komitén en tarif för beräkningen af den ersättning i penningar, de inqvarteringsberättigade få åtnjuta i stället för rum och öfriga förnödenheter, hvarefter vederbörande ega välja mellan sagde ersättning och inqvartering in natura. Den i § 46 af reglementet omförmälda granskning af requisitionen genom Finska Krigskommissariatet har icke i fråga kommit, emedan detta embetsverk genom Kejs. Förordningen af den 23 Juli 1868 indragits; och synes sålunda någon granskning af den inqvartering, som åligger kommunen, icke vidare från Styrelsens sida försiggå.

För fullgörande af första punkten i det utskottet gifna uppdraget, har utskottet från Drätselkontoret införskaffat och granskat de i budgetförslaget för innevarande års inqvarteringsutgifter åberopade handlingar, neml. Kommandantens requisition och Inqvarteringskomiténs beräkning af ersättningarna i penningar, äfvensom en förteckning öfver de för militärens behof i staden för närvarande upphyrda lokaler.

I årets budget äro inqvarteringsutgifterna upptagna under följande hufvudposter:

	Mark	p.
a) Distriktsstaben	43,145:	48.
b) Medicinalstyrelsen	10,044:	63.
c) Topografstyrelsen	26,100:	92.
d) Distriktsartilleristyrelsen	12,175:	52.
e) 23:dje artilleribrigaden	10,058:	56.
f) 2:dra och 3:dje artilleribatteriet	14,351:	91.
g) Ingeniörstyrelsen	19,865:	35.
h) Styrelsen för kronobyggnaderna	10,076:	60.
i) Staben för 23:dje infanteridivisionen	10,958:	56.
k) 90:de Onega infanteriregementet	43,630:	15.
l) Krigshospitalet	21,007:	60.
m) Öfverkrigsdomstolen	5,800:	78.
n) Junkarskolan	6,655:	50.
o) Intendentsstyrelsen	36,516:	17.
p) Gensd'armesstyrelsen	5,809:	25.
q) Proviandmagasinet	2,905:	40.
r) Kosackkommandot	2,068:	51.
s) Lokala kommandot	6,814:	20.
t) Kommendantsstyrelsen	2,485:	34.
u) Finska kaderekipaget	2,068:	51.
Hyra för upphyrda lokaler	20,160:	—
Extra inqvartering	5,000:	--
Aflöningar	5,740:	—
Eldnings- och lysnings-ämnen	15,460:	—
	<u>Summa</u>	<u>338,798: 94.</u>

Af budgetförslaget, i vissa delar jemfördt med förteckningen öfver upphyrda lokaler, framgår, att staden för det närvarande för inqvarteringsbehof bekostar 651 boningsrum, 261 rum för betjening och kök, stallrum för 338 hästar samt 118 lider.

Vid granskning af omförmälda handlingar, har utskottet funnit, att budgetförslaget uppgjorts i hufvudsaklig öfverensstämmelse med requisitionen för qvartalet 1 juni—1 september 1875, hvilket kvartal, såsom det första i hyresåret, tor-

de angifva medelförhållandet under året.*) Utskottet anser sig icke behöfva vidare än i förbigående omnämna några obetydliga och, i anseende till budgetssiffrornas egenskap att vara endast förslagsvis uppställda, icke å saken verkande olikheter, såsom att i budgetförslaget i ett och annat fall officerare af misstag uppförts såsom gifta i st. f. ogifta, och att penningeersättning beräknats för officerare, hvilka enligt requisitionen åtnjuta naturaqvarter, samt dessutom att i förslaget, på grund af senare anländ underrättelse, ingått en i requisitionen icke upptagen gift subalternofficer. I allmänhet har innehafvande grad enligt gällande rangordning äfven för de i requisitionen under civil titel upptagna personer lagts till grund för bestämmande af inqvarteringsförmånerna.***) I det tvifvelaktiga fall att en gift, inqvarteringsberättigad persons familj vistas i Ryssland har komitén följt prejudikatet af ett Kejserliga Senatens utslag, som förklarar en sådan person böra undfå inqvartering såsom gift.

Deremot bör anmärkas, att kommandantens i fråga varande requisition, liksom flertalet sådana åtminstone under de senare åren, så till vida är ofullständig, att der i allmänhet icke ingår uppgift om antalet rum, som äro nödiga för de särskilda militärverkens embetslokaler. En följd deraf är, att utgifterna för dessa lokaler i budgetförslaget äro sinsemellan oproportionerliga och delvis förefalla synnerligen höga i och för sig,†) ehuru samma utgifter i förhållande till lokalernas faktiska storlek, sådana de förekomma i förteckningen öfver upphyrda lokaler, med något enda undantag, icke kunna under nu varande hyrespriser anses öfverdrifna. Såsom förklaring af antydde missförhållande har uppgifvits, att några af berörda lokaler inhyste jemväl åtskilliga för militärverken nödiga skrifbiträden, hvilka icke blifvit i requisitionen särskildt upptagne; men i hvarje händelse borde requisitionerna framdeles innehålla uppgift om det nödiga utrymmet, på sätt i inqvarteringsreglementet föreskrifves och för en fullständig granskning af requisitionerna jemväl synes vara oundgängligt.††)

*) Såsom en brist kan utskottet icke undgå att framhålla den omständigheten att icke, jemlikt § 45 i inqvarteringsreglementet, vederbörande befälhafvares originalrequisition, utan endast en af kommandantsemetet uppgjord sådan, till Inqvarteringskomitén aflåtits.

***) Reglementet af den 19 sistlidne Januari innehåller i § 10, utom andra bestämmingar i enahanda syfte, att civil embets- och tjänsteman vid trupp- eller militärrättning äfvensom officer, hvilken innehar civil tjänstebefattning, åtnjuta inqvarteringsförmåner icke efter grad, utan efter den klass till hvilken den civila tjänsten enligt § 18 i samma reglemente hörer.

†) t. ex. för Artilleristyrelsen 3,000 mark, för Ingeniörstyrelsen 3,500 mark samt för Intendentstyrelsen 5,300 mark.

††) I § 7 af senast utkomna reglemente stadgas, att uti rum till kanslier och de särskilda

I allmänhet synas de i requisitionen och budgetförslaget ingående styrelser, staber, inrättningar och personer jemlikt inqvarteringsreglementet vara till inqvartering berättigade. Undantag härifrån bilda likväl "judiska synagogan och muhamedanska bönehuset", för hvilka lokaler finnas upphyrda till pris af 700 och 1,100 mark: lokaler för dessa ändamål torde emellertid, enligt ofvan intagna §§ 7 och 21 i inqvarteringsreglementet, böra anskaffas af Kronan.

Enahanda synes utskottet jemlikt § 5 i reglementet förhållandet vara med sex vid Junkarsskolan anställda subalternofficerare och sju skrivvare m. m., hvilka alla uppgifvits åtnjuta inqvartering såsom vid skolan tillkommenderade militärpersoner, ehuru requisitionen ej upptager någon af dem under denna titel. För undanröjdande af dylika tvifvelsmål framdeles och för vinnande af en i hög grad nödig kännedom om beskaffenheten af den på särskilda ställen i requisitionen åberopade tillkommendering, borde, med afseende å stadgandet i § 16 af inqvarteringsreglementet, requisitionererna icke allenast innehålla fullständig uppgift om alla till denna kategori hörande personer, utan ock åtföljas af upplysande utdrag ur militära handlingar.*) Tvifvelaktigt har det vidare förefallit utskottet, om Gensd'armestyrelsen, på grund af hvad § 5 i reglementet innehåller, må vara till inqvartering berättigad. Bemälda styrelse eger för öfrigt att enligt Kejserliga Senatens förordnande uppbära de i budgetförslaget upptagna 1,200 mark såsom ersättning för en kanslilokal, med hvars anskaffande Inqvarteringskomitén ej haft att taga befattning. — Beträffande Topografstyrelsen innehåller redan åberopade skrifvelse af den 17 november 1875, att stadens inqvarteringssskyldighet med afseende å densamma från den 1 nästkommande juni upphör. — De vid Öfverkrigsdomstolen upptagna tvenne personer äro så till vida i en annan ställning, än öfriga inqvarteringsberättigade, att de i egenskap af landets tjänstemän åtnjuta lön af Finska Kronan; men som de icke tilllika uppbära några hyresmedel af Kronan samt dessutom qvarstå vid ryska armén, synes deras rätt till inqvartering icke skäligen kunna sättas i fråga. — Under rubriken "Lokala

militärförvaltningarna beräknas ett fönster för hvarje till embetsverket hörande embets- eller tjänsteman samt ett fönster för två skrivvare efter i stat bestämdt antal, hvarigenom tillräckligt utrymme är beredt såväl för skrivvareelever, som ock för bibliotek, arkiv och tryckeri, för hvilka ändamål några skilda rum således icke anskaffas.

*) Det nya reglementet innehåller i dess 4 §, att då vid krigsstaten anställd person i tjänsteärender vistas utom sin stationsort, bör han, för att derunder komma i åtnjutande af inqvartering, med intyg af sitt befäl styrka, att han icke i och för denna kommendering af Kronan åtnjuter hyresbidrag.

kommandot“ innehåller budgetförslaget en hyrespost om 5,000 mark för kommandot, som upplysts bestå af omkr. 250 man invalider. — Vid ”Finska kaderekipaget” upptages under titeln 1 gift subalternofficer en inqvarteringsersättning af 1,109 mark 25 penni, som tillfaller Predikanten vid Ekipaget, K. A. von Pfaler, ehuru denne redan en längre tid vistats på annan ort; som likväl bemälde predikant qvarstår vid ekipaget, synes detta misstörhållande för det närvarande icke kunna afhjelpas.

Inqvarteringskomiténs ofvan berörda beräkning af ersättningarna i penningar är beträffande antalet rum och öfriga förnödenheter, som tillkomma de inqvarterade, uppgjord i fullkomlig öfverensstämmelse med gällande inqvarteringsreglemente, och de hufvudsakligaste posterna finnas deri upptagna till följande belopp:

1 rum (inberäknadt kök för hela lokalen jemte vanliga möbler, utom säng, äfvensom de nödvändigaste husgerådssaker samt vatten till dryck och matlagning)	360 à 380: —
1 betjentrum	140: —
Säng med kläder	67: 20.
Stall för 1 à 8 hästar med vagnslider	100 à 250: —
Björkved, fannan	25: —
Barrved „	18: —
Talgljus skålpundet	— 66.

Dessa ersättningar äro visserligen icke ringa, men i betraktande af de nu varande höga prisförhållandena i staden kunna de i allmänhet ej anses vara för högt beräknade, helst Inqvarteringskomitén vid deras fastställande haft för sig det svåra alternativet att, i fall af för låg beräkning, nödgas in natura anskaffa hundratals lokaler med åtföljande husgeråd och öfriga förmåner — hvilket, på sätt talrika exempel vid handen gifva, visat sig medföra vida större kostnader, ehuru å andra sidan icke utan skäl kan anmärkas, att sådana lokaler, måhända af orsaker, dem Komitén sökt men ej kunnat bekämpa, icke varit upphyrda i de billigare delarna af staden. Såsom bevis på svårigheterna att vid bestämmande af kontanta ersättningar för rum och öfriga förnödenheter träffa de rätta siffrorna anser utskottet sig böra frambålla, hurusom dessa ersättningar till några verkchefer, hvilka gjort anspråk på qvarter in natura, af denna anledning i budgetförslaget ingå med högre belopp, än enligt beräkningsgrunden, nemligen åt chefen för Medicinalstyrelsen 3,500 m. i st. f. 2,754 m. 40 p., åt chefen för Distriktsartilleristyrelsen 3,300 m. i st. f. 3,184 m. 40 p., åt chefen för Ingeniörstyrelsen 3,400 m. i st. f. 2,754 m. 40 p., åt chefen för 23:dje in-

fanteridivisionen 3,000 m. i st. f. 2,804 m. 40 p., samt åt chefen för Intendentstyrelsen 3,000 m. äfvensom chefen för Gensd'armesstyrelsen 3,500 m. i st. f. 2,754 m. 40 p., — förhållanden, som blifvit en följd af bemälda chefers berättigade anspråk på naturaquarter och svårigheten för Inqvarteringskomitén att anskaffa sådana.

Beträffande slutligen möjligheten att för någon del af de i requisitionen upptagne inqvarteringsberättigade finna utrymme i kronobyggnader på orten har utskottet icke varit i tillfälle att inlåta sig i detaljundersökningar. Utskottet nödgas därför antaga, att några lokaler i de här uppförda kaserner icke stå lediga eller användas till främmande ändamål, men vill dock, för att ådagalägga i huru ringa mån kronohuset tills vidare motsvara behovet, ej lemna ovidrördt att, ehuru hela kasernen vid Esbotull upplåtits för Onega infanteriregementet, icke mindre än 41 officerare och 1 civil tjänsteman vid sagda regemente finnas i inqvarteringsrequisitionen upptagna, samt att deri ingå 14 officerare vid 2:dra och 3:dje artilleribatteriet, som disponera större delen af sjöekipagets kasern, äfvensom 14 officerare och tjänstemän vid krigshospitalet, hvarest åtminstone en flygelbyggnad torde stå till hospitalstyrelsens begagnande.

Då den granskning af sättet för inqvarteringsreglementets tillämpning, hvars resultat ofvan omförmäls, sålunda hvarken för den tid budgetförslaget omfattar eller för framtiden låter emotse någon i reglementets bestämmingar grundad nämnvärd nedläggning af inqvarteringskostnaden, och det nyss utfärdade reglementet af den 19 Januari ej heller dertill lemna utsigt, utan fastmer i följd af fortfarande hyresstegring och möjligheten af den här förlagda militärens förökande befaras kan, att det föreliggande förslaget siffror icke komma att motsvara ens det nuvarande behovets kraf, har utskottet bort taga i öfvervägande huruvida, under förutsättning att de militära åtgärder, som uppdrifvit meränämnda besvär till dess nuvarande höjd icke komma att förändras, andra utvägar vore för handen att bereda staden den lättnad i besväret, att dess åt så många håll i anspråk tagna krafter, deraf icke till den grad, som nu är fallet, blefve ansträngda. Härvid har utskottet främst egnat sin uppmärksamhet åt frågan huruvida anordningarna från stadens sida att fullgöra reglementets föreskrifter äro så ändamålsenliga, som de under rådande förhållanden kunna vara, och om icke den verkliga kostnaden kunde nedbringas derigenom, att kommunen mera än hittills egt rum skulle anlita utvägen att upphyra lokaler i de delar af staden, hvarest det till billigaste pris kan ske, för att med iakttagande af all den spar-

samhet, som reglementets föreskrifter medgifva, in natura fullgöra sin inqvarterings-skyldighet.

Ehuru denna utväg framdeles liksom hittills bör hållas öppen, för att möta obefogade anspråk från de inqvarterades sida, har utskottet likväl, efter att mot hvarandra hafva afvägt fördelar och olägenheter af en vidare utsträckt fullgörelse in natura, kommit till den öfvertygelse, att hvad som genom detta medel kan vinnas allaredan torde i det närmaste vunnits och att det städse måste åt inqvarterings-komitén öfverlemnas, att i hvarje fall pröfva, hvilketdera sättet utfaller fördelaktigare.

Emedan utskottet sålunda nödgats finna, att någon verklig lättnad i den extraordinarie beskattning, som i form af inqvartering nedtrycker kommunens krafter, icke kan genom någon på kommunen ensam beroende åtgärd åstadkommas, har utskottets tanke sjelfmant riktats tillbaka till sjelfva utgångspunkten för denna framställning, nemligen frågan om de rättsliga grunderna för samma beskattning. Redan oafsedt alla positiva lagbestämningar, måste en kommunalskatt för krigsbehof, som uppgår till icke mindre än en tredjedel af kommunens hela skattebelopp, anses såsom en abnormitet i en tid, då försvarsverkets upprätthållande utgör en staten tillkommande angelägenhet. Ett sådant förhållande saknar, såvidt utskottet har sig bekant, ett motstykke i andra länder, hvilka åtnjuta förmånerna af fred och ett ordnad samhällsskick. Utskottet har väl icke varit i tillfälle att anställa omfattande statistiska undersökningar, för att med siffror bekräfta detta sitt påstående. Blott från bägge grannländerna kunna sådana siffror meddelas för de stadskommuner i hvardera landet, hvilka respektive intaga en ställning jemförlig med Finlands hufvudstad, och dessa siffror utvisa att motsvarande besvär i nämnda städer nedsjunka till en ren obetydlighet i jemförelse med det som Helsingfors nödgas bära, antingen man tager i betraktande besvärets förhållande till öfriga stadsonera eller till befolkningens numerär. Berörda siffror ställa sig komparativt på följande sätt:

	Folkmängd.	Inqvarteringskostnad.	Summa utgifter.
S:t Petersburg år 1869	667,026	134,800 rub s:r	3,474,000 rub. s:r.
Moskva år 1869	399,321 (?)	108,600 ”	2,784,000 ”
(år 1871)	611,970)		
Stockholm (år 1870	134,650	omkr. 20,000 riksd.	omkr. 4,300,000 riksd.
(år 1875	143,735	” 12,000 ”	” 5,800,000 ”
Göteborg år 1874	59,329	” 26,000 ”	” 2,500,000 ”

(A n m. Ifrån inqvarteringsutgifterna i Stockholm och Göteborg äro tolagsinkomsterna afdragna.)

Och likväl utgör i Helsingfors den del af de skattdragande, som bedrifver näringar, hvilka af den i staden förlagda militären hemta direkta fördelar, en vida ringare proportion till de samhällsklasser, som jemte skatten blott röna olägenheter af inqvarteringen genom förhöjda lefnadskostnader m. m., än i omförmälda städer. Ja, en betydlig del af dem, hvilka tungan drabbar, äro statens löntagare, från hvilka staten således med ena handen tager hvad han med den andra gifver.

Äfven om, såsom nämndes, mot legaliteten af ett dylikt förhållande ingenting voro att invända, så står detsamma likväl i alltför uppenbar strid såväl mot naturlig billighet som mot sunda statshushållningsprinciper, för att vara egnadt att bibehållas. En sådan uppfattning af saken torde ock få anses vara ganska allmän i landet jemväl utom deras krets, som saken närmast rörer. Att den vid särskilda tillfällen delats af statsmakterna, har utskottet i det föregående haft tillfälle att ådagalägga. Såväl Regering som Ständer hafva upprepade gånger vidtagit beslut och åtgärder, hvilka innebära ett erkännande af statens skyldighet att i de stadskommuner, som i följd af det gällande militära systemet tyngst drabbats af besväret, och bland dem hufvudstaden, öfvertaga en del deraf. Och ehuruväl Ständerna icke ansett sig böra för ändamålet pålägga landet en skild skatt, så har detta enligt Ständernas formligen uttalade åsigt skett endast af det skäl, att statsverkets för militära ändamål redan för handen varande tillgångar gjorde en sådan umbärlig.

Att, sålänge militärväsendet i hufvudstaden är ordnadt på nuvarande sätt, staten bör i inqvarteringstungan deltaga, kan således anses vara ur billighets synpunkter erkänt och afgjort. Men emedan sjelfva principen för fördelningen lemnats på det oklara, har det inträffat att ehuru bördan de senaste åren tillväxt, Kronans bidrag blifvit förminskadt, sedan regeringen, för att öka besparingarna i militiefonden, år 1873 ansett sig böra frångå den i nådiga reskriptet af den 9 Juni 1870 tillämpade grund för fördelningen, samt förklarar det komma att bero på en pröfning *in casu*, om och i hvad mån sådana bidrag kunna en stad förunnas. En slutlig och tillfredsställande lösning af frågan synes derföre icke kunna vinnas, så länge det icke lyckats att åt anspråken på statens bidrag gifva det stöd, hvarförutan hvarje försök att aflägsna samhälliga missförhållanden måste blifva vanskligt, stödet nemligen af en utredd rättsprincip. En sådan anser utskottet emellertid kunna i förevarande ämne uppvisas. Den framgår enligt utskottets tanke ur ofvan meddelade äldre rättsurkunder, hvarpå stadskommunernas i landet och särskildt Helsingfors' inqvarterings skyldighet grundar sig. Dessa utvisa otvetydigt, att i fredstid inqvarte-

ring, såsom ett kommunalt onus, ansetts kunna fordras endast för genomtågande trupper och den del af den i en stad förlagda lokala garnison, som saknat utrymme i Kronans för ändamålet uppförda byggnader. Detta innebär, att all den inqvarteringskostnad, som icke faller under någon af dessa kategorier, utan föranledes af de olika grundsatser, som vid ordnandet af den militära förvaltningen i sin helhet kunna göra sig gällande, eller deraf att militära embetsverk, chefer, staber m. m. förläggas på någon ur administrativa eller strategiska synpunkter lämplig ort, derigenom betraktats antaga naturen af en statsutgift, som förty borde af statsmedel bekostas. Till denna uppfattning ledde den undersökning i ämnet, som den af Hans Kejserliga Majestät år 1868 nedsatta kommission, hvars förslag i det föregående åberopats, företog, och enahanda är det slut, hvartill utskottet efter omsorgsfullt öfvervägande af frågans olika sidor kommit. Frånträder man denna jemväl i sjelfva sakens natur grundade princip, så återstår för afgörandet af hvad som bör vara statens, hvad kommunens andel i bördan endast ett godtycke, hvarpå således hela kommuners väl eller ve skulle bero, i händelse de af en eller annan anledning utgöra militäriskt vigtiga punkter. Men ett sådant godtycke kan, enligt utskottets tanke, icke tolkas in i de inqvarteringens natur bestämmande allmänna författningar.

Enär alltså den för hufvudstadens utveckling hämmande tyngd, som inqvarteringen under senare tid antagit, beror derpå att staden åhvälfits en vida drygare andel i kostnaden därför, än som rättsenligt bör af staden bestridas, anser utskottet den enda verksamma åtgärd, som till aflägsnande af detta missförhållande kan från Stadfullmäktiges sida ifrågakomma, enkelt vara, att hos Hans Kejserliga Majestät i underdånighet begära rättelse häri samt, med anslutning i allt hufvudsakligt till det af 1868 års kommission afgifna förslag, underdånigst anhålla, att sådan grund måtte för fördelningen emellan Kronan och staden af oftaberörda kostnad fastställas, att under fredstid den inqvartering, som är nödvändig för de i Helsingfors stad förlagda militära embetsverk, staber och andra trupper, än dem, som räknas till den lokala garnisonen, bleve bekostad af Kronan, hvaremot staden fortfarande skulle bestrida kostnaden för genomtågande militär och de garnisonstrupper, hvilka icke finna utrymme i Kronans här varande kaserner. Utskottet har härvid ej förbisett, att begreppet garnison torde sakna den bestämda begränsning, som i förevarande afseende vore önskelig, men denna olägenhet kan icke blifva af någon betydighet, då likväl sjelfva principen dermed är nog tydligt angifven, och god vilja å vederbörande myndigheters sida måste få förutsättas.

I korthet sammanfattadt, blefve det förslag, utskottet värdsammast får till Stadsfullmäktiges pröfning öfverlemnna:

att Stadsfullmäktige ville skriftligen uppmana Inqvarteringskomitén, att framdeles, före beviljande af inqvarteringsförmåner eller ersättning derför, ej allenast invänta sådan originalreqvission, som, jemlikt § 45 i gällande inqvarteringsreglemente, innehåller tillförlitliga och fullständiga uppgifter om trupps eller militärafdelnings verkliga styrka, särskildt med afseende å tillkommenderade militärpersoner på orten, samt om det behöfliga antalet rum för lokaler, som ej finnas i inqvarteringsreglementet till sin storlek bestämda, utan äfven underkasta reqvissionen den sorgfälliga granskning, att stadens inqvarteringsbudget icke måtte belastas med kostnader, hvilka, i likhet med utgifterna för judiska synagogan och muhamedanska bönehuset, icke synas jemlikt reglementet kunna staden åhvälfvas; samt

att Stadsfullmäktige ville i underdånig framställning till Hans Kejslerliga Majestät, med åberopande af den i ämnet vunna utredningen och framhållande af de svåra påföljder, inqvarteringstungan i dess närvarande omfattning kan hafva för stadens framtid, till Hans Kejslerliga Majestäts behjertande öfverlemnna, huruvida icke Hans Kejslerliga Majestät funne det vara med rättvisa och billighet öfverensstämmande, att från och med innevarande år framgent tillförsäkra staden sådant bidrag till inqvarteringens bekostande, att staden skulle vidkännas utgifterna allenast för genomtågande trupper och den för staden nödiga garnison, för hvilken utrymme ej kunde beredas i kronobyggnader på orten, men Kronan åter godtgöra staden kostnaderna för all öfrig inqartering, såsom för staber, styrelser och militära embetsverk, hvilkas verksamhet afser den i landet förlagda militären i allmänhet.

Innan Stadsfullmäktige beslutat, att med underdånig framställning i antydt syfte till hans Kejslerliga Majestät ingå, har utskottet ansett definitivt förslag till ly-

delse för denna framställning icke böra af utskottet Stadsfullmäktige till pröfning underställas.

Helsingfors, den 22 Mars 1876.

F. Forsman.

C. G. Sanmark.

Robert Montgomery.

Leon. Borgström.

Aug. Schauman.

Utdrag ur inqvarteringskassans i Helsingfors

		Uppbörd.		Tolag.		Kronans bidrag.		Lån.		Summa.	
Inkomst:											
		Rubel kop. Bankoassign.									
år 1818	(d. v. s. fr. 1 Juni 1817 till 1 Juni 1818.)	11,289	75	1,000	—	706	56	—	—	12,996	31
"	1819	10,946	—	194	58	3,395	68	—	—	14,536	26
"	1820	15,231	73	598	60	1,236	10	—	—	17,065	43
"	1821	13,007	50	212	88	469	36	—	—	15,689	74
"	1822	14,113	25	412	81	617	73	—	—	15,143	79
"	1823	13,437	50	961	97	—	—	—	—	14,399	47
"	1824	13,332	25	709	13	—	—	—	—	14,041	38
"	1825	17,501	25	842	25	—	—	—	—	18,343	50
"	1826	17,095	14	868	19	—	—	—	—	17,963	33
"	1827	18,692	93	978	41	—	—	—	—	19,671	34
"	1828	20,831	87	873	6	—	—	—	—	21,704	93
"	1829	32,449	44	1,011	52	—	—	—	—	33,460	96
"	1830	26,871	31	750	28	—	—	—	—	27,621	59
"	1831	24,907	51	919	79	—	—	—	—	25,827	30
"	1832	26,670	52	990	51	—	—	—	—	27,661	3
"	1833	29,494	53	1,161	83	—	—	—	—	30,656	36
"	1834	29,789	32	1,641	16	2,416	10	—	—	33,845	58
"	1835	28,557	20	1,651	79	2,698	77	—	—	32,907	76
"	1836	26,919	39	1,566	35	4,033	38	—	—	32,519	12
"	1837	27,210	20	—	—	3,957	68	—	—	28,167	88
"	1838	27,030	57	1,733	42	3,510	92	—	—	32,274	91
"	1839	27,617	17	1,882	51	3,798	61	—	—	33,298	29
"	1840	31,838	—	3,069	36	5,880	28	—	—	40,787	64
		<i>Silfver.</i>									
"	1841 (återstoden af uppbörderna ingår i 1842 års räkning.)	4,289	60	888	83	2,798	16	—	—	4,971	59
"	1842	7,795	62	1,463	43	3,573	60	—	—	12,832	65
"	1843	7,780	53	1,379	55	3,908	42	—	—	13,068	50
"	1844	7,943	55	1,728	98	4,081	6	—	—	13,753	59
"	1845	7,824	60	2,853	53	—	—	—	—	10,678	13
"	1846	11,932	80	1,933	91	4,912	57	—	—	18,779	28
"	1847	4,297	98	2,426	75	2,972	70	—	—	9,697	43
"	1848	5,792	—	2,308	59	3,648	7	—	—	11,748	66
"	1849	4,846	40	2,651	66	3,290	64	—	—	10,788	70
"	1850	4,908	17	2,499	49	2,924	52	—	—	10,332	18
"	1851	5,415	96	2,344	39	2,968	4	—	—	10,728	39
"	1852	6,537	10	2,512	—	3,324	39	—	—	12,373	49
"	1853	7,782	9	2,256	8	3,887	22	—	—	13,925	39
"	1854	8,023	20	1,068	17	5,417	3	11,434	42	25,942	82

stad räkenskaper för nedannämnda år:

		Utbetalning.		Afkortning.		Summa.	
Utgift:						Rubel kop. Bankoassign.	
År	1818 (d. v. s. från 1 Juni 1817 till 1 Juni 1818.)	12,244	48	87	21	12,331	69
”	1819	13,536	97	201	45	13,748	42
”	1820	19,711	15	226	16	19,937	31
”	1821	12,736	75	312	81	13,049	56
”	1822	12,598	47	393	48	12,991	95
”	1823	14,403	7	266	25	14,669	32
”	1824	14,072	2	146	25	14,218	77
”	1825	14,464	81	367	50	14,832	31
”	1826	16,790	62	1,065	73	17,856	35
”	1827	17,805	38	221	50	18,026	88
”	1828	18,958	41	204	56	19,162	97
”	1829	22,043	17	308	89	22,352	6
”	1830	32,024	23	331	90	32,356	13
”	1831	29,361	23	435	9	29,796	32
”	1832	28,665	15	193	12	28,858	27
”	1833	27,589	41	—	—	27,589	41
”	1834	28,582	19	656	10	29,238	29
”	1835	28,891	43	—	—	28,891	43
”	1836	30,725	32	—	—	30,725	32
”	1837	32,209	95	—	—	32,209	95
”	1838	31,539	80	110	49	31,650	29
”	1839	32,023	50	275	8	32,298	58
”	1840	46,008	51	256	90	46,265	41
						<i>Silfver.</i>	
”	1841	11,302	72	112	41	11,415	13
”	1842	12,404	35	30	—	12,434	35
”	1843	12,468	68	56	98	12,555	66
”	1844	13,296	56	74	54	13,371	10
”	1845	13,302	73	70	80	13,373	53
”	1846	13,005	44	96	71	13,102	15
”	1847	11,624	93	100	78	11,725	71
”	1848	12,058	33	220	44	12,278	77
”	1849	11,909	51	119	86	12,029	37
”	1850	11,596	33	13	80	11,610	13
”	1851	11,527	51	31	39	11,558	90
”	1852	12,607	80	80	90	12,688	70
”	1853	12,898	49	109	58	13,008	7
”	1854	25,883	—	236	31	26,119	31

	Uppbörd.		Tolag.		Kronans bidrag.		Lån.		Summa silfver.	
									Rubel	kop.
Inkomst:										
år 1855	26,659	44	477	87	24,210	40	14,000	—	65,347	71
„ 1856	48,808	9	1,819	83	12,486	25	16,000	—	79,114	17
„ 1857	—	—	509	7	12,000	—	—	—	12,509	7
„ 1858	14,425	75	2,038	94	21,748	38	14,500	—	52,713	7
„ 1859	9,750	37	2,121	22	28,126	12	—	—	39,997	71
„ 1860	8,037	83	2,919	61	26,793	11	—	—	37,750	55
„ 1861	6,472	7	1,650	3	23,096	92	—	—	31,219	2
„ 1862	8,282	68	3,738	5	11,602	87	—	—	23,623	60
„ 1863	11,456	54	4,052	6	21,996	2	—	—	37,504	62
<i>Finskt mynt.</i>										
Mark pi.										
„ 1864	28,559	46	16,819	64	85,000	—	—	—	130,379	10
„ 1865	54,260	55	15,699	68	109,687	72	—	—	179,647	95
„ 1866	37,503	35	13,576	33	165,983	28	—	—	217,062	96
„ 1867	51,361	99	11,714	42	134,595	12	—	—	197,671	53
„ 1868 (Innetattar tiden fr. den 1 Juni 1867 t. 1868 års sl.)	91,692	13	21,746	41	254,053	81	—	—	367,492	35
<i>Återburna medel.</i>										
„ 1869	50,179	65	17,990	56	168,701	16	878	89	230,154	98
„ 1870	57,384	20	16,457	16	162,128	52	1,471	95	214,635	83
„ 1871	69,296	18	21,456	60	144,933	86	2,308	28	233,317	61
„ 1872	35,233	75	26,318	92	159,354	25	1,862	50	253,771	75
„ 1873	46,708	17	29,620	5	160,000	—	1,266	64	253,959	26
„ 1874	—	—	33,313	87	190,000*)	—	2,343	27	—	—
„ 1875 (omkr.)	182,000)	—	35,457	55	70,000	—	—	—	—	—

Anm. I anseende till särskilda i årsräkenskaperna ingående behållningar

*) Inberäknadt 50,000 m. af 1875 års bidrag.

		Utbetalning.		Afkortning.		Summa silfver.	
Utgift:						Rubel kop.	
år 1855	63,542	35	408	53	63,950	88
” 1856	77,065	62	378	98	77,444	60
” 1857	12,052	70	—	—	12,052	70
” 1858	54,348	69	171	15	54,519	84
” 1859	42,592	19	205	62	42,797	81
” 1860	33,325	26	198	11	33,523	37
” 1861	25,426	68	127	57	25,554	25
” 1862	28,481	41	41	28	28,522	69
” 1863	29,378	8	—	—	29,378	8
<i>Finskt mynt.</i>							
Mark p.i.							
” 1864	177,175	21	222	40	177,397	61
” 1865	188,151	62	1,296	54	189,448	16
” 1866	200,193	43	—	—	200,193	43
” 1867	201,493	46	—	—	201,493	46
” 1868	(Här gäller lika anteckning med motstående.)	292,865	10	—	—	292,865	10
” 1869	—	—	—	—	230,154	98
” 1870	—	—	—	—	214,635	83
” 1871	—	—	—	—	233,317	61
” 1872	—	—	—	—	253,771	75
” 1873	—	—	—	—	253,959	26
” 1874	—	—	—	—	274,337	56
” 1875	—	—	—	—	312,866	33

och brister öfverensstämma icke alla slutsummor med motsvarande specialsiffror.

**Utskottsbetänkande rörande ett af Magistraten
upprättadt förslag om de gator i staden, å hvilka trottoi-
rerna borde med gångbanor af plansten eller tuktad grå-
sten beläggas.**

Jemte utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 7 innevarande Mars har utskottet fått emottaga en så lydande skrifvelse:

Magistraten ”Till Helsingfors Stadsfullmäktige.
i
Helsingfors,
den 26 Februari 1876.
N: 44.

Vid det Guvernören i länet jemte skrifvelse för den 25 Juni 1875 tillsändt Magistraten den af Kejslerliga Senaten den 9 i samma månad för denna stad fastställda byggnadsordning, har Magistraten tillika anmodats att uppgöra förslag öfver alla sådana gator, hvilkas trottoarer, jemlikt Kejslerliga Senatens beslut, borde för- ses med en gång af plansten eller tuktad gråsten, samt med berörda förslag och Herrar Stadsfullmäktiges deröfver afgifvande till Guvernören ställda yttrande till Guvernören inkomma; och som berörda förslag numera blifvit upprättadt, får Magi- straten äran anhålla att Herrar Stadsfullmäktige ville deröfver utlåta sig och det- samma sedermera jemte utlåtandet till Magistraten återlemna.

På Magistratens vägnar:
Oskar Palmgren.

K. G. Kollin”.

Och var denna skrifvelse ätföljd af ett förslag, lydande som följer:

”Till Magistraten i Helsingfors.

Anmodade att till Magistraten inkomma med förslag till bestämmande af de gator invid hvilka trottoirerna borde beläggas med plansten eller tuktad gråsten på

— — Å de gator, som blifva i sådant afseende bestämda, skola trottoirerna vara försedda med en minst fyra fot bred gång af plansten eller tuktad gråsten, — — — — —. Der allmännare begagnad kommunikation för fotvandrare leder tvärt öfver torg, bör detsamma med en fyra fot bred gångstig af tuktad sten förses⁷⁷ --: så framgår deraf, att jemte nu iträgakomma bestämningar om de gator, hvilkas trottoirer böra med gångbanor beläggas, föreskrift på lika grund hade kunnat påkallas äfven om trottoirernas bredd å de skilda gatorna och huruvida möjligen öfver stadens torg några gångbanor borde inrättas, utöfver hvad i sistnämnda hänseende förut finnas påbjudet. Men som, enligt Magistratens ofvan anförda skrifvelse, Guvernören icke förordnat om berörda förslags affattande för bestämningar jemväl i sistberörda tvänne hänseenden och förslaget antagligen i följd deraf ej heller omfattar andra än de trottoirer, å hvilka gångbanor borde läggas, så har utskottet trott sig ej böra såsom någon brist i förslaget anmärka utelemmandet af hvarje föreskrift om trottoirernas bredd och gångbanors nedläggande öfver torgen.

Beträffande förslagets innehåll får utskottet anföra: att Ulrikasborgs- och östra Skilnadsgatorna onödigtvis upptagits under punkterna 6 och 11, enär dessa gator såsom belägna inom tredje stadsdelen, hvilken jemlikt § 1 i oförmälda byggnadsordning begränsas i vester af Förstadsesplanaderna och i söder af Observatorii-bergen, äro inbegripna bland de gator, som förut intagits under punkten 1; äfvensom att förslaget omfattar icke allenast redan anlagda gator, invid hvilka tomterna äro bebyggda eller till enskild persons egendom inlösta, utan äfven sådana gator och gatudelar, som framdeles komma att anläggas, hvaraf slutas kan att med förslaget, sådant detsamma nu är upprättadt, åsyftas bestämning, en gång för alla, om samtliga i den för staden den ^{28 Mars}/_{9 April} 1875 nådigst fastställda byggnadsplan ingående gator, hvilka borde med gångbanor å trottoirerna nu eller framdeles förses.

Vidkommande åter förslagets nästantydda syfte har utskottet icke kunnat underlåta att anmärka hurusom det kan vara vanskligt att redan nu bestämma om gångbanor för gator, som först i en framtid komma att anläggas, alldenstund behofvet af dylika banor måste anses bero af den folkrörelse, som i framtiden kan komma att ega rum längs någon uppstående gata och hvilken åter beror af de vid gatan blifvande gårdarnas lokalrikedom och användning samt af närheten vid allmänna inrättningar eller andra föremål för talrika besök. Om derför en bestämning med den fullständighet, som förslaget afser, skall med någon utsigt att motsvara de möjliga fordringarna i framtiden kunna göras, borde den omfatta alla

gatutrottoirer i staden. Men då derigenom säkerligen skulle inträffa, att gångbanor till onödig tunga för gårdsegare blefve påbudna äfven för sådana gator, å hvilka de skäligen kunde undvaras, har utskottet stadnat vid den åsigt att *för närvarande* bestämning i merberördt syfte icke borde utsträckas till andra gator, än sådana, invid hvilka tomterna redan äro bebyggda eller för byggnadsföretag inlösta, oberoende deraf, om dessa gator äro planerade och stenlagda, eller icke; men att deremot med bestämning om andra gator skulle uppskjutas intill dess tomterna invid desamma varda disponerade.

Med antagande af denna synpunkt för saken borde från ifrågavarande förslag utgå alla i punkten 1 upptagna gator inom 8 stadsdelen, den i punkten 5 intagna delen af södra Rödäldsgatan och den i punkten 7 upptagna trottoiren utmed kvarteren Nr:is 60 och 110.

För öfrigt synes förslaget, som inom fjerde och femte stadsdelarne upptager endast vestra Henriks-, Andreæ- och Boulevardsgatorna jemte några emellan de två senare belägna gatudelar samt i sjunde stadsdelen endast mindre gatsträckningar, icke komma att nöjaktigt tillgodose den stora del af stadens innevånare, som bebor dessa stadsdelar, och ej heller tillbörligen uppmärksamma en redan länge allmänt uttalad önskan om trottoirers anläggande eller förbättrande å de gator, som leda till Brunnsparken samt till evangelisk-luterska och grekisk-ryska begravningsplatserna. En komplettering af förslaget härutinnan synes sålunda nödvändig.

Utskottet får derfor vördsamt hemställa:

om icke, jemte återställande af i fråga varande förslag till Magistraten, i det Stadstullmäktige deröfver affordrade yttrandet till Guvernören borde frambållas:

att bestämning om gator i staden, hvilkas trottoirer skola med gångbanor af plansten eller tuktad gråsten förses, af ofvan anförda skäl för närvarande borde utsträckas endast till sådana fullständigt reglerade gator och gatudelar, invid hvilka tomterna redan äro bebyggda eller af staden till bebyggande försålda eller annorledes upplåtna, samt att angående öfriga i den för staden gällande byggnadsplan ingående gator sådan bestämning lämpligast skulle meddelas i den mån vid dem belägna tomter varda definitivt disponerade;

att i öfverensstämmelse härmed från ifrågavarande af Hrr A. F. Salin och C. Reuter upprättade förslag måtte uteslutas gatorna i åttonde

stadsdelen, södra Röddäldsgatan och gatutrottoiren utmed kvarteren 60 och 110, såsom ännu icke berörande bebyggda tomter, samt dessutom Ulrikasborgsgatan och östra Skilnaden, hvilka äro inbegripna i de uti förslagspunkten 1 upptagna gator hörande till tredje stadsdelen:

att deremot innehållet i förslagspunkten 1, såvidt denna angår 1, 2 och 3 stadsdelarna, äfvensom i förslagspunkterna 2, 3, 4, 10, 11, den sistnämnda dock endast såvidt den innehåller vestra Skilnaden, 12, 13 och 14 måtte godkännas;

att i stället för de i punkterna 8, 9, 15 och 16 nämnda mindre gatudelar skulle upptagas:

a) inom 4:de och 5:te stadsdelen:

Georgsgatan,

Annegatan, från St. Roberts- till Simonsgatan,

Fredriks- och Albertsgatorna emellan St. Roberts- och Eriksgatorna,

Eriksgatan emellan Georgs- och Albertsgatorna,

Lappviksgatan, utmed kvarteren 153, 154 och 155,

Wladimirsgatan emellan vestra Henriks- och Sandviksgatorna,

Nylands- och St. Robertsgatorna emellan vestra Skilnaden och Albertsgatan; samt

b) inom 7:de stadsdelen:

Kasern- och Högbergsgatornas utsträckningar från 3:dje stadsdelen till Bergmansgatan,

Skarpskyttegatan,

Ulrikasborgsgatan: — äfvensom

att, på sätt i förslaget jemväl förordnats, å ännu icke planerade och stenlagda gator, som till bibehållande eller intagande i förslaget här ofvan framställts, gångbanornas läggande skulle företagas endast efter föregående planering och i sammanhang med stensättning af gatan.

Till närmare förtydligande af utskottets förslag bifogas en förteckning, innehållande i ordnad nummerföljd de af utskottet förordade och uppställda förslagspunkter. Helsingfors den 31 Mars 1876.

K. J. Numell.

G. Tallgrén.

Rich. Heimberger.

Förteckning, innefattande under särskilda punkter de gator i Helsingfors stad, hvilkas trottoirer borde med gångbanor beläggas.

- 1:o alla gator inom första, andra och tredje stadsdelarna,
- 2:o Badbus- och Ulrikasgatorna,
- 3:o Parkgatan, utmed tomterna,
- 4:o Bergmansgatan, östra ändan intill Kaserngatan,
- 5:o Kasern- och Högbergsgatornas utsträckningar från tredje stadsdelen till Bergmansgatan,
- 6:o Skarpskyttegatan.
- 7:o vestra Henriksgatan,
- 8:o vestra Skilnaden,
- 9:o Georgsgatan,
- 10:o Boulevardsgatan.
- 11:o Stora Roberts- och Nylandsgatorna, emellan vestra Skilnaden och Albertsgatan,
- 12:o Andreægatan, från vestra Henriksgatan till Sandvikstorget,
- 13:o Wladimirsgatan, från vestra Henriks- till Sandviksgatan,
- 14:o Eriksgatan, mellan Georgs- och Albertsgatorna,
- 15:o Annegatan, från Stora Roberts- till Simonsgatan,
- 16:o Fredriks- och Albertsgatorna, emellan Stora Roberts- och Eriksgatorna,
- 17:o Lappviksgatan, utmed kvarteren 153—155,
- 18:o alla gator vid förstädernas torg och öppna platser.

Utskottsberäkande med förslag om anskaffande af medel för en tillbyggnad vid stadens fattig- och arbetsgård samt för uppförande af ett folkskolhus å tomterna N:ris 8 och 10 vid Rödbergsgatan.

Jemlikt utskottet tillhandakommet utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 27 sistlidne Januari hafva Stadsfullmäktige beslutat, att vid stadens fattig- och arbetsgård skall uppföras en sjukhusbyggnad af sten och ett bönhus af trä, för hvilka arbetens utförande sedermera bestämts en summa af högst 98,500 mark, äfvensom Stadsfullmäktige, enligt utskottet jemväl meddeladt protokollsutdrag för den 22 nästvikne Februari, för uppförande af ett folkskolhus af trä å tomterna N:ris 8 och 10 vid Rödbergsgatan anslagit en summa af högst 42,300 mark, deraf dock endast 38,712 mark under loppet af innevarande år erfordras; hvarjemte Stadsfullmäktige, enär i årets budget några anslag för dessa byggnadsföretag icke finnas upptagna, åt utskottet öfverlemnadt att inkomma med förslag, huru de för berörda ändamål nödiga medlen lämpligast kunde anskaffas.

Vid fullgörandet af detta uppdrag får utskottet främst tillkännagifva, att det allaredan vid allmän kyrkstämman den 11 Mars 1874, jemte godkännande af ett af Folkskoldirektionen väckt förslag om uppförande af ett folkskolhus i trakten af Rödbergen, beslutats att medel härtill borde tagas från de under bemälda Direktions förvaltning stående fonder, hvilkas räntaafkastning uteslutande för folkskolornas behof användts. Med afseende å detta kyrkstämmans beslut innefattar utskottets uppdrag i denna del således endast uppgiften att införskaffa utredning om och hvilka medel finnas, att för beslutets verkställande disponera; och får utskottet dervid afgifva att, enligt på begäran meddelad upplysning, de af Folkskoldirektionen ombänderhafvande fonder, som för byggnadsarbetet kunna användas, den 31 December 1875 uppgingo till följande belopp, nemligen:

Lindrooska beklädnadsfonden	28,531: —
Karamsinska hemgiftsfonden	25,517: 79.
Stipendiifonden	<u>2,050: —</u> 56,098: 79.

Vid samma tid voro samtliga af Direktionen förvaltade fonder på följande sätt placerade:

80 st. aktier i Societetshuset å 114 m. 9,120 m. å 115	<i>Impr.</i>	9,200: —
11 " obligat. Finl. Hypoteksfören. 5 proc. lån 6,500 m. å 96: 74	"	6,290: —
119 " d:o Statsv. Donationslåneobligat. 32,300 m. å 95: 24	"	30,763: —
3 " reverser	"	13,400: —
3 " obligat. Erlanger 6 proc. Th. 600 å 389	"	2,334: —
4 " d:o Rothschild 4½ proc. Th. 800 å 336	"	2,688: —
6 " d:o d:o " " Rm. 12,000 å 118	"	14,160: —
	<i>Impr.</i>	78,835: —

Häraf framgår, att i Direktionens värjo finnas disponibla tillgångar till vida större belopp, än för detta byggnadsarbete erfordras; och skall utskottet, då i följd häraf endast en del af tillgångarna behöfva för arbetets utförande användas, i det följande aflemna förslag om hvilka bland dem företrädesvis borde realiseras.

Hvad sedan angår frågan om medels anskaffande för tillbyggnaderna vid fattig- och arbetsgården, har utskottet icke kunnat förbise, att stadens fastställda utgifter för innevarande år redan äro ganska dryga samt att stadens kredit för särskilda andra byggnadsföretag under den närmaste framtiden i betydlig mån torde komma att anlitas. Det har under sådana förhållanden syntts önskligt, att de för berörda tillbyggnader nödiga medlen kunde erhållas genom att betjena sig af samma utväg, som i afseende å folkskolhuset är besluten, nemligen att upptaga lån af de fonder, som stå under kommunens egen förvaltning; och härtill erbjuda de af fattigvården omhänderhafvande donerade medel ett nära tillhands liggande lämpligt tillfälle.

På sätt 95, 96 och 97 §§ i gällande reglemente för stadens fattigvård, fastställt den 28 Januari 1863, samt särskilda från Fattigvårdsdirektionen införskaffade upplysningar vid handen gifva, förvaltar Direktionen särskilda fonder, uppgående den 31 December 1875 till följande belopp:

1) *Fattigkassan.*

a) donationer för vissa ändamål och med gifna föreskrifter:

Handlanden A. F. Siercks	7,268: 55. *)
Elghs (för pauvres honteux)	10,922: 97.
Handlanden J. P. Chrogelii	2,422: 86. ✓
Handlanden K. Sierkens	3,024: — ✓

*) Dessa och följande siffror innefatta kapital och upplupen ränta.

Titulärrådinnan U. Ch. Gripenbergs	14,483:	20.	
Mamsell E. M. Lampas	9,082:	29.	
Kapten W. Elgs	36,088:	76.	
Viceamiralen C. O. Cronstedts m. fl:s	3,028:	57.	
Bokhållaren C. G. Hanells	5,416:	81.	
Handlandeencan L. Gardbergs	996:	93.	
Alexandras understöds	4,028:	30.	96,763: 24.
b) 21 donationer utan närmare bestämmande af ändamålet	61,408:	45	158,171.69
c) fattigvårdens egna medel	108,515:	08.	266,686: 77.
2) <i>Feberlasarettmedel</i>	14,489:	81.	
3) <i>Arnellska testamentsfonden</i>	18,963:	42.	
4) <i>Fonden för uttaxerade extra sjukvårdskostnader</i>	6,182:	71.	
			Summa 306,322: 71.

Dessa medel äro placerade:

Kontant	1,806:	47.
På löpande räkning i bank	23,400:	—
Premieobligation å 10 thaler	38:	—
Finska statsverkets 1874 års 4½ proc. obligationer	12,594:	95.
Donationslåneobligationer (nominelt 112,100 m. å 94,64 proc.)	106,940:	75.
Finlands Hypoteksförenings 5 proc. obligationer (nominelt 4,500 m. å 96,58 proc.)	4,440:	—
D:o d:o Rothschild 4½ proc. obligationer	3,214:	25.
Brandstodsbolagets för landet obligationer	4,440:	80.
200 st. aktier i Societetshuset å 114 m.	22,800:	—
Privata skuldsedlar med 6 proc. ränta, borgen eller inteckning samt 2 månaders uppsägningstid	114,509:	15.
Förskott	8,200:	—
Utestående rester	3,938:	34.
		Summa 306,322: 71.

Öfver dessa fonders medel eger Fattigvårdsdirektionen, jemlikt derom i fattigvårdsreglementet ingående bestämmingar, fritt förfoga, likväl så att icke sjelfva kapitalet förminskas, samt att, jemlikt 125 § i reglementet, 6 procents årlig ränta och tillräcklig säkerhet för utlånade medel betingas; dock med församlingen — numera Stadsfullmäktige — enligt 126 § i reglementet lemnad öppen rätt at förordna

om räntans nedsättning och andra "åtgärder, som till utlåningens befordrande med fattigkassans fördel böra vidtagas".

Då tillbyggnaden vid fattig- och arbetsgården afser ett af fattigvårdens mest trängande behof, för hvars tillgodoseende den legala fattigvården eljes måste underkasta sig årliga hyresutgifter eller andra ersättningar till antagligen vida större belopp, än ränta å det för byggnaderna anslagna kapitalet och kostnaden för byggnadernas underhåll, utan att likväl samma koncentration af förvaltningen och fördelar i öfrigt vid handhåfvandet af fattigvården dervid vunnas, har utskottet ansett det vara både fördelaktigt för staden och förenligt med donationernas allmänna syftemål att staden, i stället för medlens placering i räntebärande papper, nedlägger dem uti i fråga varande byggnader. Sålunda placeradt och under förutsättning att byggnaderna, af hvilka den ena uppföres af sten, brandförsäkras och behörigen underhållas, kommer kapitalet icke att under tidernas lopp förminskas, utan fastmer, i anseende till penningens relativa sjunkande, tillvexa i värde.

Det har därför syns utskottet i allo ändamålsenligt att, likasom medlen för folkskolbyggnaden tagas af de under Folkskoldirektionens förvaltning stående fonder, kostnaderna för tillbyggnaden vid fattig- och arbetsgården bestridas af de till fattigvården donerade medel.

En betydande del af fattigvårdens och folkskolornas räntefkastande värdepapper komme härigenom att inom kort indragas inom sferen af stadens allmänna förvaltning. Enligt det af Stadsfullmäktige nyligen antagna reglemente för stadens drätselkammare, skola dessa tillgångar i sin helhet i samma förvaltning ingå. Utskottet har därför ansett skäl förefinnas att redan nu, i sammanhang med här i fråga varande disposition, förordnande skulle meddelas om samtliga berörda värdepappers öfverlemnande till stadens nuvarande drätselverk, helst den partiella förändring af placeringarna, som utskottets förslag afser, i hvarje fall torde böra ombetros drätselverket, såsom varande det bland stadens embetsverk, hvilket lämpligast kan genomföra sjelfva realisationen.

Fördelarna af den nu föreslagna åtgärden vore, att samtliga till kommunen donerade fonder, hvilka för närvarande äro å spridda ställen förvarade, komme att å ett gemensamt säkert ställe förvaras; att förenkling och lättnad vid deras förvaltning och bokföring vunnas; att förvaltningen derigenom blefve billigare; och att de donerade värdepappren vid tillfälliga behof kunde af staden användas till belåning äfvensom till säkerhet för erhållande af kassakreditiv i bankinrättning.

Dere mot skulle staden erlægga ränta å de medel, som på oförmäldt sätt

öfvertagas, och således de med donationerna afsedda ändamål icke komma att genom åtgärden lida intrång.*)

På dessa skäl tillåter sig utskottet föreslå,

att staden upplånar alla under kommunens (Fattigvårds- och Folkskoledirektionernas) förvaltning stående donerade fonders medel, och å dem erlägger årlig ränta, hvars belopp för hvarje år vid budgetens fastställande bestämmes och hvilken ränta godtgöres de resp. fonderna, hvaremot budgetens utgift dermed belastas; skolande sagda medel för sådant ändamål öfverlemnas till stadens drätselverk och såväl der som hos Fattigvårds- och Folkskoledirektionerna vid transaktionen observeras till deras förut bokförda värden.

Vidkommande åter frågan om värdepapprens realisation för medels anskaffande till de beslutna byggnadsarbetenas utförande och om de papper, som dervid borde användas, får utskottet framhålla att det, enligt dess mening, icke lämpar sig för en kommun att vara egare till aktier i privata bolag och att i följd deraf aktierna i societetshuset så snart som möjligt borde föryttras; men med den kännedom utskottet tror sig hafva om nämnda bolag anser utskottet den närvarande tidpunkten icke vara egnad för realisation af dessa papper, emedan det synes antagligt att för desamma i en snar framtid borde kunna erhållas ett vida förmånligare pris, än vid nu skeende försäljning skulle blifva fallet. Närvarande myntförhållanden i landet tala ock för att tillsvidare behålla aktier, som representera eganderätt i en värdefull fastighet.

Äfven privata skuldsedlar anser utskottet vara en placering af den beskaffenhet, att densamma af en kommun borde undvikas, enär förvaltningen af dylika papper påkallar en kännedom af enskilda personers vexlande ekonomiska förhållanden, som icke alltid kan hos ett kommunens embetsverk förutsättas.

Vidare håller utskottet före, att Finlands Hypoteksförenings i silfver förskrifna 5 proc. obligationer nu borde försäljas, med afseende derå att sådant för närvarande kan ske med vinst, samt att dernäst Finska Statsverkets 4 $\frac{1}{2}$ proc. donationslåneobligationer skulle föryttras.

På grund af hvad utskottet nu yttrat, föreslår utskottet alltså, att Stadstullmäktige måtte besluta:

att af de utaf Drätselverket öfvertagna värdepapper skall genom dess försorg, i mån af behof, efter behöriga anordningar realiseras

*) En liknande anordning har redan någon tid varit i Folkskoldirektionens förvaltning införd.

till ett belopp af högst 98,500 mark, att användas för tillbyggnaderna vid stadens fattig- och arbetsgård, samt ett belopp af högst 42,300 mark, att användas för uppförande af ett folkskolhus å tomterna N:ris 8 och 10 vid Rödbergsgatan;

att denna realisation, efter försiggången nödig publikation från Drätselverket, skall bedrifvas sålunda, att främst Finlands Hypoteksförenings 5 proc. obligationer, icke under nominella värdet, och Statsverkets donationslåneobligationer till minst 93 procent af nominella värdet å Drätselkontoret försäljas, samt derjemte de mot privata skuldsedlar utestående fordringar efterhand indrifvas;

att, derest ofvan stipulerade minimipris icke kunna erhållas, derom bör hos Stadsfullmäktige anmälas, i afseende å utverkande af deras vidare förordnande i ämnet; äfvensom

att i afgående skrifvelse om Stadsfullmäktiges förestående beslut underrätta Magistraten, till egen kännedom samt för att vederbörande förständigas.

Helsingfors, den 25 April 1876.

S. Calamnius.

F. K. Nybom.

N. Chr. Westermarck.

Utskottsbetänkande med anledning af återremiss af betänkandet N:o 4 angående Hamnkontorsbokhållaren August Åbergs anhållan om godtgörelse för ombesörjande af liquiderna rörande de för stadens behof årligen uppköpta byggnadsmaterialier.

Jemlikt utskottet tillhandahållet utdrag af Stadsfullmäktiges protokoll för den 27 sistlidne Januari har af Hr Sundman under den i ärendet förda diskussionen blifvit upplyst att, emedan det funnits vara med särskilda olägenheter förenadt att i fråga varande liquider, på sätt derförinnan skett, ombesörjdes af rådhusvaktmästaren, stadens Äldste uppdragit desamma verkställande åt sökanden Åberg, som utöfver sin fasta aflöning kort förut tillerkänts 9 % af inflytande hamn- m. fl. afgifter och med denna dryga aflöning ansågs kunna utan särskild ersättning åhvälfvas förberörda besvär; i anledning hvaraf och då Hr Sundman tillika förmält sig innehafva handlingar och protokoll, som kunde lända till upplysning i saken, densamma blifvit af Stadsfullmäktige återremitterad till utskottet, hvilket egde taga kännedom af omförmälda handlingar och protokoll samt derefter med nytt utlåtande i ärendet till Stadsfullmäktige inkomma.

Utskottet har derefter af Hr Sundman fått emottaga två utdrag af Magistratens protokoll, det ena för den 28 Maj 1856, § 14, det andra för den 14 September 1857, § 6, hvilka likväl icke innehålla annat än: det förra, att vid med stadens Äldste väckt fråga derom att, sedan kriget kort derförinnan blifvit afslutadt, tiden vore inne att bestämma de uppbördsprocenter, som för år 1857 och framgent borde tillkomma stadens hammästare och hamnbokhållare, stadens Äldste förbehållit sig att med förslag i ärendet inkomma och desse af Magistraten anmodats att detsamma fordorsammast aflemna; och protokollet för den 14 September 1857, att, emedan stadens Äldste då ännu icke afgifvit omförmälda förslag, de skulle genom protokollsutdrag antydast att, såframt de önskade begagna sig af rättigheten dertill, innan årets utgång till Magistraten ingifva förslaget.

Med afseende å den i Magistratens skrifvelse till Stadsfullmäktige meddelade uppgift att nu i fråga varande göromål icke åläge hamnkontorsbokhållaren, hade utskottet, på sätt dess förra betänkande innehåller, ansett sig sakna anledning att underkasta frågan derom någon närmare undersökning. Men de under diskussionen hos Stadsfullmäktige gjorda uppgifter i ämnet af ofvan åberopade utskottet delgifna utdrag af Magistratens protokoll hafva föranledt utskottet att ifrån Magistratens arkiv söka införskaffa utredning om för tillgodonjutandet af de hamnkontorsbokhållaren tillagda procenter af inflytande hamnafgifter m. m., tilläfvventyrs fästats det vilkor att honom ålägg verkställa liquiderna för upphandlingar af trävirke för stadens behof.

Innan utskottet går att redogöra för resultatet af dessa undersökningar, ber utskottet dock, att få förutskicka den anmärkning att, i anseende dertill att Magistratens äldre diaries äro ofullständigt förda, stora svårigheter förete sig vid försök att vinna utredning om ärenden, som förekommit till behandling i Magistraten, och att i följd deraf endast spridda data till frågans belysning kunnat af utskottet insamlas.

Magistratens protokoll för den 3 December 1845 utvisar att, vid då behandlad fråga om en hamnmästares antagande samt om uppbörden af hamnintraderna m. fl. stadens inkomster för år 1846, stadens Äldste bland annat föreslagit, att en hamnmästare och jemväl en hamnkontorsbokhållare skulle anställas samt denne sistnämnde åligga att verkställa debitering af dessa afgifter, å dem utfärda debetsedlar, öfver inkomsterna afemna månatliga redovisningar och jemte hamnmästaren uppgöra årsbokslutet. Häremot egde hamnkontorsbokhållaren i arvode för bestyret med räkskaperna och uppbörden åtnjuta 9 % af de inflytande medlen, hvarutom 6 % deraf tillkomme hamnmästaren, och borde i all händelse samt om uppbörden blefve ringa hamnmästaren aflönas med 270 rubel och hamnkontorsbokhållaren med 180 rubel. Tillika förbehöllo sig stadens Äldste, att före utgången af år 1846 blifva ånyo hörde angående sättet för i fråga varande uppbörds verkställande framdeles. Det sålunda afgifna förslaget godkändes af Magistraten den 8 December 1845, och Apothekaren Kjölllerfeldt antogs dervid till hamnmästare till den 1 Maj 1848, jemte det beslut fattades om besättande äfven af hamnkontorsbokhållare-befattningen.

Någon annan instruktion för hamnkontorsbokhållaren, än den som innehålles i stadens Äldstes förenämnda förslag om hans åligganden, torde icke hafva blifvit utfärdad, ty den 22 December 1847 gjordes af hamnmästaren Kjölllerfeldt inför Magistraten framställning om behofvet af en instruktion för bemälda tjänsteman, hvarvid Magistraten uppdrog Kjölllerfeldt att dertill aflenna förslag, hvilket likväl icke synes

hafva blifvit fullgjordt, emedan Kjöllersfeldt den 14 Maj 1849, hos Magistraten förnyade berörda framställning, hvilken då åter lemnades beroende, för införskaffande af det protokoll, som innehöll de bestämmanden i grund hvaraf hamnuppbörden i dess dåvarande skick blifvit åt hamnmästaren och hamnkontorsbokhållaren upplåttna; och så vidt utskottet är bekant, har, om ock detta ärende sedermera hos Magistraten förevarit, särskild instruktion icke blifvit för hamnkontorsbokhållaren utfärdad, utan föreskrifterna om hans tjenstegöromål fortfarande innefattats endast i förenämnda af stadens Äldste derom afgifna förslag. Oaktadt det af stadens Äldste den 3 December 1845 gjorda förbehåll, att innan utgången af år 1846 åter få yttra sig i ämnet, synes sådant likväl icke hafva skett. Hamnmästaren anhöll nämligen den 30 December sistberörda år, att Magistraten måtte meddela vidare föreskrifter i afseende å uppbörden af hamn- och vågafgifterna, hvilken anhållan dock ej föranledde till annat beslut, än att arvodena för år 1847 skulle utgå till samma belopp, som för år 1846 blifvit bestämdt. Den 31 Mars 1849 förekom frågan om arvodena ånyo inför Magistraten. Hamnmästaren hade, såsom ofvan är nämndt, blifvit antagen endast för tiden till den 1 Maj 1848, och för samma tid torde äfven hamnkontorsbokhållaren varit anställd, samt begges förordnanden sedermera hafva blifvit för ett år prolongerade, ty innehafvarene af båda dessa befattningar blefvo, i följd deraf att deras förordnanden den 1 Maj 1849 tilländagingo, den 31 Mars samma år af Magistraten förordnade att tillsvidare handhafva befattningarna, hvarvid tillika beslöts, att de för dem skulle tillgodonjuta samma aflöningsvilkor, som ditintills. Huruvida några förordnanden om deras löneförmoner de derpå följande åren af Magistraten meddelats, har utskottet ej kunnat utreda, men den 9 December 1854 beslöt Magistraten, uppå hamnmästarens anhållan om utanordnande af hans och hamnkontorsbokhållarens arvoden för år 1853, att desamma finge utbetalas till den förre med 204 rub. 29 kop. och till den senare med 306 rub. 44 kop. Den 29 December 1854 beslöt Magistraten vidare, att bemålde tjenstemän för åren 1854 och 1855 skulle bibehålla samma arvoden som de förut åtnjutit, eller hamnmästaren 6 % och hamnkontorsbokhållaren 9 % af uppbörden, hvaremot de löneförmäner, de för framtiden borde erhålla, skulle under loppet af år 1855 fastställas. I anledning af detta beslut torde den fråga om reglering af tjenstemännens vid hamnkontoret löner, som behandlas i de af Hr Sundman ingifna protokollsutdragen, hafva väckts, och hvilken fråga enligt diarierna blifvit af Magistraten slutligen afgjord den 27 Januari 1858. Protokollet för denna dag är dock icke fullständigt uppsatt, ity att § 7 deraf saknas, men i memorialet öfver detta sammanträde, hvilket i arkivet förvaras, finnes under nämnda § antecknad,

att "emedan stadens Äldste ej inkommit med deras yttrande, skulle frågan förfalla och Äldste derom underrättas". Att något sådant beslut, hvarigenom förbemålde tjenstemäns i procenter af uppbörden utgående löneförmoner skulle blifvit förändrade, emellertid icke blifvit fattadt, finner man af enskildamedels-fondens räkenskaper för 1857 och följande år, då dessa procenter utanordnats till enahanda belopp, som för åren 1854 och 1855, nemligen den 7 Januari 1857 för år 1856, den 14 Januari 1858 för år 1857, den 22 Januari 1859 för år 1858, den 23 Januari 1860 för år 1859, den 16 Januari 1861 för år 1860, den 18 Januari 1862 för år 1861 o. s. v.

Angående upphandlingen af trävirke för stadens behof har utskottet inhemtat, att sådant åtminstone åren 1846 och 1847 torde hafva verkstälts af hamnmästaren, enär under den 11 Juli och 14 September 1846 samt den 8 December 1847 anordningar å utbetalningar för slikt ändamål blifvit af Magistraten till honom utfärdade, samt 1847 års räkenskaper utvisa, att hamnmästaren afgifvit redovisning för det år 1846 uppköpta virket. Måhända skedde virkesupphandlingen derefter någon tid, på sätt Hr Sundman uppgifvit, genom rådhusvaktmästaren. Den 28 Maj 1856 blef dåvarande hamnmästaren Åkerberg af Magistraten *anmodad*, att upphandla det för rådhuset erforderliga belopp ved, och den 4 derpåföljde Augusti utanordnade Magistraten härtill nödiga medel, hvarvid i protokollet inflöt, att ombesörjandet af denna upphandling enligt Magistratens beslut af den 28 Maj samma år *åligger hamnkontoret*, ehuru något beslut i sådant syfte vid Magistratens sammanträde sistnämnda dag icke fattades. Den 3 September sagda år utanordnades ytterligare till sökanden Åberg (som då möjligen bestridde hamnmästaretjenten) medel för uppköp af ved för rådhusets och byggnadsmaterialier för stadens behof. Af hvem virkesupphandlingarna derefter intill år 1861 verkställdes, kan utskottet icke uppgifva. Men den 19 December 1860 framställde Politieborgmästaren inför Magistraten om behofvet att under vintern göra virkesuppköp för stadens räkning, hvarvid stadens Äldste tillstyrkte, att uppköp endast för stadens allmänna arbeten skulle ske och verkställas af bokhållaren vid stadens hamnkontor, samt att för uppköpen skulle månatligen redovisas och hamnmästaren, för kontrollens skull, öfver dem föra en skild förteckning; och beslöt Magistraten härå, att virke till stadens allmänna arbeten skulle under loppet af vintern uppköpas och hamnbokhållaren Åberg uppdragas att ombesörja sådant, med förständigande att för hvarje månad till Magistraten inlemna redovisning för de skeende uppköpen. Med återopande af detta beslut utanordnades efterhand under år 1861 till sökanden Åberg medel för uppköp af virke, men i de anordningar, som följande år utfärdades, refereras ej till något särskildt Magistratens beslut i ämnet, hvaraf

synes följa att ett dylikt beslut ej heller blifvit fattadt, utan Åberg med uppköpen fortfarit på grund af hvad derom för år 1861 af Magistraten förordnats.

Ehuru flere luckor förekomma i de uppgifter utskottet varit i tillfälle att i det föregående meddela, anser utskottet det dock genom dem vara ådagalagdt:

att det hamnkontorsbokhållaren i aflöning tillerkända arvode af 9 % å inflytande hamnintrader m. m. på sätt stadens Äldstes den 3 December 1845 afgifna förslag i ämnet vidhandengifver, utgör ersättning för uppbörden af och uppgörandet af räkenskaperna för dessa stadens inkomster;

att det sökanden Åberg år 1860 gifna uppdrag beträffande virkesupphandling för stadens räkning ej står i något samband med förberörda för hamnkontorsbokhållaren redan år 1845 bestämda och, efter hvad det synes, honom derefter oafbrutet tillgodokomna arvode, likasom ej heller i Magistratens protokoll för den 19 December 1860 förekommer någon antydau derom, att Magistraten och stadens Äldste ansett sig kunna ålägga Åberg sagda bestyr med afseende å den höga aflöning han såsom hamnkontorsbokhållare åtnjöt: och

att skyldigheten att upphandla virke för stadens behof ej ingår bland hamnbokhållarens tjänsteafgärdanden och således icke kunnat honom utan skild ersättning aflyttas.

Utskottet finner i den sålunda vunnna utredningen ytterligare stöd för hvad utskottet i dess förra befätkande i ärendet yttrat, och hvilket utskottet därför här återhemtar. Men som Magistraten emellertid vidtagit åtgärd derom att virkesupphandlingen för innevarande år af annan person ombesörjes, förfaller utlåtande om ersättningen för detta år, hvarför utskottet nu föreslår att Stadsfullmäktige ville besluta:

att tilldela hamnkontorsbokhållaren August Åberg, för ombesörjande under åren 1861—1875 af liquiderna för uppköp af byggnadsmaterialier för stadens behof, ett arvode af 100 mark för året, att med sammanlagdt 1,500 mark till Åberg på anmälan utbetalas; samt att Magistraten måtte om detta Stadsfullmäktiges beslut skriftligen underrättas, såväl i afseende å egen kännedom, som för att sökanden och drätselverket förståndigas.

En reservation medföljer.

Helsingfors, den 3 Maj 1876.

S. Calamnius.

F. K. Nybom.

N. Chr. Westermarck.

Reservation.

Jemte det jag för öfrigt instämmer i det af utskottets pluralitet afgifna betänkande, tillstyrker jag för min del i fråga varande ersättnings utbetalande endast för de 10 sistförflutna åren 1866—1875, att med 1,000 mark utgå.

S. Calamnius.

Utskottsbetänkande i anledning af gjord anhållan om bestämmande af visst arvode för justeraren af mått, mål och vigt här i staden.

Vid sammanträdet den 2 i denne månad hafva Stadsfullmäktige till utskottets handläggning öfverlemnad en af justeraren af mått, mål och vigt här i staden, Ingeniören vid landtmäteriofverstyrelsen, Collegiassessorn G. A. Kajanus till Magistraten ingifven och af Magistraten till Stadsfullmäktige insänd ansökning att för handhafvandet af justerarebefattningen varda tillerkänd visst årligt arvode; och har utskottet derjemte erhållit i uppdrag att införskaffa utredning om de vilkor sökanden vid öfvertagandet af justerarebefattningen tilläfventyrs betingat sig, äfvensom till hvilket ungefärligt belopp de med befattningen förenade sportlar för året uppginge.

Såsom skäl för sin anhållan har sökanden, jemte uppgift att han alltsedan år 1863 handhaft justerarebefattningen, framhållit de numera så betydligt stegrade hyrespriserne och lefnadskostnaderne i allmänhet samt särskildt de ökade kommunala utskylderne, hvarjemte sökanden med bilagde intyg styrkt att justerarene i städerna Åbo och Björneborg åtnjuta arvoden, den förre med 600 och den senare med 240 mark om året samt för öfrigt förmäلت att utgifterne för ett för justeringen erforderligt rum samt handtlangarebiträde, äfvensom för den större vedåtgång, som föranledes af blystöpning och kronomärkenas inbränning i träkärl, för närvarande uppgå till omkring 400 *Smk.* om året. Och har Magistraten, på de af sökanden framställda skäl, tillstyrkt att i arvode och hyresmedel för det till justeringen behöfliga rum kunde sökanden tilläggas 600 *Smk.* årligen.

Af Magistratens protokoll för den 19 November 1862 inhemtas att sökanden då blifvit utsedd och förordnad att tillsvidare vara justerare för denne stad, utan annat bestämmande dervid, än att han egde ställa sig lag och författningar till noggrann efterlefnad, men att sökandens tillika gjorda anhållan att tillerkännas en hyresersättning af 50 eller 60 rub. silfver om året för det för justeringen erforder-

liga rum lemnats beroende för att i samråd med Stadens Äldste handläggas samt att denna fråga derefter den 26 i sagde månad i de Äldstes närvaro vidare föredragits och ansökningen af Magistraten afslagits på de af Stadens Äldste deremot anförde skäl, eller att dylik ersättning ej heller derförinnan utgifvits samt att de justerarebefattningen åtföljande sportlarne utgjorde tillräcklig ersättning både för sjelfva justeringen och de dermed förenade utgifter.

Jemlikt 81 § i Nådiga förordningen om landtmästeristyrelsen af den 15 Maj 1848, jemförd med Nådiga kungörelsen den 22 Februari 1872 samt 194 § i Nådiga förordningen om landtmäteriet m. m. af den 15 Maj 1848 ega de landtmätare, som verkställa justering i landsorterne åtnjuta skjuts och traktamente för de dagar de tillbringa å resa, men icke något traktamente för de dagar de använda till justering, emedan den ersättning de därför uppbära enligt fastställd taxa, intagen i § 214 af sistnämnda författning, ansetts tillräcklig både såsom arvode för förrättningen och till betäckande af deras uppehälle derunder och väl äfven af de utgifter i öfrigt justeringen medförde. Hvad städernes justerare vidkommer, stadgas i § 190 af siståberopade författning att "stapelstäderna ega antaga och sjelfva aflöna edsvurna justerare, allenast desamma derförinnan blifvit af öfverdirektören (för landtmäteriet) vederbörligen examinerade och deras insigter i justeringsverket godkände".

Då samma taxa faststälts att gälla för justerarene såväl i städerna som på landsbygden, har afsigten dermed otvifvelaktigt varit att de hvardera i afseende å ersättningen för dessa förrättningar skulle vara likställda. Detta har dock såtillvida icke inträffat att landsbygdens justerare antagligen vidkännas ganska ringa afdrag för lokal och ved samt nödigt biträde vid justeringen, hvilket allt å landet torde emot högst måttlig godtgörelse dem tillhandahållas, hvaremot utgifterna härför å en så dyr ort som Helsingfors nödvändigtvis måste uppgå till icke så obetydliga belopp. På derom af utskottet gjord förfrågan har sökanden uppgifvit att han innevarande år i hyra för det rum, der justeringen verkställas samt en större vågbalans är uppställd och likarevigter och annat justeringsredskap förvaras erlägger 200 *Smk*; att åtgången af ved under året för lödning och inbrännande af märken, hvarigenom eldning ständigt måste i rummet underhållas, kan beräknas till 2½ famn; att remont af stämplar, mejslar, bränjern m. m. medför en årlig utgift af i medeltal 35 *Smk*; samt att till en handtlangare för rengöring af vigter, hvilka hämtas till kröning, lyftning af tyugre sådana och annat biträde, som ej kan undvaras, efter träffadt aftal med en karl, som vid behof skall vara att dertill disponera, sistlidet år af sökanden utgifvits 280 *Smk*, hvarigenom allt afdragen för året skulle uppgå till 590 *Smk*.

Sportlarne hafva, enligt ett utskottet af sökanden meddeladt sammandrag af justeringsjournalerna för sistförflutna tio år utgjort, med utlemnande af pennitalen: år 1866, 1,193 *Fmk*. — 1867, 1,331 — 1868, 1,593 — 1869, 1,684 — 1870, 1,425 — 1871, 1,518 — 1872, 1,915 — 1873, 1,674 — 1874, 1,760 och år 1875, 2,397 *Fmk* eller i medeltal för året omkring 1,650 *Fmk*. De betydligare afdrag å sina inkomster Helsingfors stads justerare i jämförelse med landsbygdens är underkastad synes emellertid uppvägas af den nästan oafbrutna stegring af inkomsterne ofvanstående sammandrag utvisar och hvilken stegring kan anses ungefärligen motsvara den under samma tid inträffade förökning i lefnadskostnadernas dyrhet. Vid sådant förhållande har utskottet, om ock justerarene i en del andra städer i landet åtnjuta visst årligt arvode utöfver dem tillkommande sportlar, icke ansett sig kunna tillstyrka bifall till sökandens anhållan, utan hemställer utskottet att Stadsfullmäktige skulle besluta:

att uti afgående skrivelse till Magistraten, i afseende å sökandens förständigande, meddela att Stadsfullmäktige icke funnit skäl förekomma att tillägga sökanden såsom justerare här i staden särskildt arvode utöfver hvad honom för justeringsförrättningarne enligt taxa tillkommer.

Helsingfors, den 11 Maj 1876.

S. Calamnius.

F. K. Nybom.

N. Chr. Westermarck.

Utskottsberäkande med anledning af Stadsfullmäktige affordradt underdånigt yttrande öfver det af en komité utarbetade "beräkande och förslag angående handverks- och industriskolors inrättande i landet jemte förslag till instruktion för Manufakturdirektionen."

Jemlikt utskottet till handa hållet utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 20 nästvikna april hafva Stadsfullmäktige till utskottet, af hvars medlemmar tre vore beslutföra, remitterat en till Fullmäktige inkommen, af deri omförmälda förslag åtföljd skrifvelse, så lydande:

"Magistraten
i Helsingfors, den
18 april 1876.
N° 360.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Uti skrifvelse för den 10 innevarande April har Guvernören i länet anmodat Magistraten att öfver skrifvelsen bilagdt förslag till "Förordning angående söndags-, afton- och tekniska realskolornas i Finland ombildande till handverks- och industriskolor" samt "Instruktion för Manufakturdirektionen i Finland" infordra Herrar Stadsfullmäktiges underdåniga yttrande samt dermed jemte Magistratens eget underdåniga utlåtande i ämnet innan den 15 nästinstundande Juni till Guvernören inkomma; i anledning hvaraf Magistraten får till Herrar Stadsfullmäktige äran härjemte öfversända fyra exemplar af berörda förslag.

På Magistratens vägnar:

Oskar Palmgren.

Viktor Ekroos."

Då utskottet nu går att fullgöra detta uppdrag och afgifva sitt utlåtande öfver nämnda förslag, hvars höga fosterländska betydelse allmänt inses och därför icke behöfver här framhållas, anser utskottet sig främst böra uttala sitt fulla erkän-

nande af den upplysta anda samt af den om insigt och mycken sakkänedom vittnande omsorg, hvarmed förslagen äro utarbetade. Detta erkännande är icke afsedt att såsom ett smicker omhölja och ej heller att förringa de anmärkningar mot enskilda delar af förslagen, hvilka utskottet ansett sig böra framställa, utan återger enkelt utskottets allmänna omdöme samt är ett ärligt uttryck af medborgerlig aktning för de personer, som utarbetat förslagen, personer, mot hvilkas mångsidiga sakkänedom utskottet kunnat ställa endast enskild erfarenhet och en god vilja.

Främst har utskottet fäst sin uppmärksamhet vid *handtverksskolan* och dess indelande i en lägre och en högre. En sådan indelning har ansetts påkallad af städernas olika behof och resurser, men fram för allt motiverats dermed, att, oaktadt folkskolan numera begynt sin verksamhet, ännu framgent och kanske alltid i städerna skola uppväxa och till dem strömma barn, som icke kommit i åtnjutande af folkskolans välgörningar, samt yrkena troligen hädanefter liksom hittills till stor del rekryteras ur dessa leder, under det folkskolförordningen icke känner till någon sådan anstalt i städerna, som skulle på fristunderna ge denna ungdom de nödiga grunderna för medborgerlig bildning, och kommunerna för det närvarande icke torde kunna åhvälfvas utsockne-barns uppskolande. Den lägre handtverksskolans säregna uppgift, hvarigenom den skilde sig från den högre, blefve att för yrkenas räkning taga vård om denna halfvuxna, oskolade ungdom och att före den egentliga handtverksbildningen gifva den en förberedande underbyggnad, som den eljes måste umbära. I enlighet dermed skulle för intagning i lägre handtverksskola icke fordras annat än en ålder af tolf år, under det att för intagning i den högre derjemte erfordrades felfri innanläsning och behjelpig förmåga att skriva modersmålet. — Komitéen anser det likväl vara önskligt, att dessa lägre anstalter måtte utveckla sig till större fullständighet samt mer och mer närma sig den högre handtverksskolan, i hvilken endast såsom undantag anordnas förkurser för de elever, hvilkas bristande läs- och skrifkunnighet hindrar dem att deltaga i undervisningen.

I denna viktiga fråga kan utskottet icke biträda förslaget. Främst vill utskottet påminna om 102, 109 och 110 §§ i folkskolförordningen (af den 11 maj 1866), som innehålla: att "hvarje stadsförsamling åligger att sig så om folkskolundervisningen vårda och folkskolor till det antal och i sådan utsträckning inrätta och underhålla, att alla de barn, som icke i hemmen eller andra skolor erhålla motsvarande eller mera omfattande bildning, blifva undervisade från och med åttonde till och med fjortonde åldersåret," att "gossar och flickor, som efter det tolfte året af en eller annan giltig orsak icke äro i tillfälle att de vanliga timmarne besöka sko-

lan, böra under tvenne aftontimmar, åtminstone fyra dagar i veckan, undervisas i sådana till folkskolans kurs hörande ämnen, som kunna anses företrädesvis befrämja deras bildning," äfvensom att "för äldre barns undervisning, som blifvit försummad, skall särskilt sörjas." Af dessa stadganden framgår att, enligt regeln, i landets städer icke böra få uppväxa barn, som icke åtminstone i någon mån kommit i åtnjutande af folkbildningens välgärningar. De flesta af städerna hafva sedan någon tid egt folkskolor, och ofvan berörda särskilda undervisning torde väl, der den påkallats, icke blifvit helt och hållet försummad. Der möjligen folkskolförordningens föreskrifter i dessa afseenden icke vunnit efterföljd, torde väl folkbildningens frukter vara sparsammare; men der skulle väl icke heller föreskrifterna om handverksskolors inrättande leda till några snara resultat: ty bristande hörsamhet för en äldre lag kan icke gifva hopp om lydnad för en senare.

Väl kunna till städerna, synnerligast från landskommunerna, hvilka flerstädes ännu sakna folkskolor, inkomma barn, som varit undandragna den allmänna folkbildningen; men att för deras skull ensamt genom den lägre handverksskolan nu och framdeles stadga en lägre och oförmånligare undervisning, hvarvid den redan före inträdet i handverksskolan underbyggda ungdomen vore till icke ringa del bunden, synes utskottet vara så mycket mindre välbetänkt, som den lägre handverksskolan af ekonomiska och andra skäl sålunda kunde förblifva permanent i st. f. att sträfva till sin egen öfvergång i den högre skolan. Snarare synes det vara skäl att icke förblanda de olika undervisningsanstalterna, folkskolan och handverksskolan, med hvarandra; eljes kunde, i följd af mängdens obekantskap med tvenne jemförelsevis nya skolinrättningar, en icke åsyftad konkurrens emellan dem uppkomma och mångenstädes leda till det resultat, att folkskolan förlorade sin betydelse såsom den breda och af särskilda lefnadsmål oberoende grunden för medborgarenes bildning. Allra minst borde vid denna tidpunkt och genom handverksskolan denna allmän-giltiga grundval undergräfvast och sålunda den riktning understödjas, hvilken vill predestinera medborgarene och förty söker leda all utbildning i banor, som redan från utgångspunkten divergera.

Enligt utskottets åsigt är det således af vigt att bestämdt åtskilja folkskolan och yrkesskolan. Vid den ålder af 12 år, som erfordras för intagning i handverksskola, kan man med skäl fordra att elev, i folkskola eller på annat sätt, förvärfvat sig förmåga att läsa och skriva. Saknas i enskilda fall denna underbyggnad, är det väl beträffande kommunens egna barn samma kommuns skyldighet att draga försorg om afhjelpande af bristen, men sådant tillhör kommunens folkskolverksam-

het, icke dess yrkesbildande. Saknas underbyggnaden åter hos barn, som till kommunen inkommit, så synes sådana "utsocknebarns uppskolande" icke böra kommunen på en omväg åhvälfvas, genom deras intagande i en till väsentlig del af samma kommun bekostad, förenad folk- och yrkesskola — ty en sådan skulle enligt förslaget den lägre handverksskolan i sjelfva verket blifva. Denna art af handverksskola såsom en öfvergångsinrättning finner utskottet ännu vara antaglig; såsom en definitiv organisationsform kan den icke undgå att synas principvidrig.

I konsekvens med det föregående finner utskottet äfven ofvan berörda bestämning (i § 7) om anordnande af förkurser vid den högre handverksskolan vara principiellt oriktig: den underbyggnad dessa förkurser afse bör väl blifva ett minimum för intagning i skolan, men dess bibringande tillhör, såsom nämnt, kommunens folkskolverksamhet, icke ens såsom undantag yrkesskolan.

Enligt utskottets åsigt borde därför begreppet af lägre handverksskola, sådant det i komité-förslaget utvecklats, jemte alla ensamt derå syftande bestämmingar ur förslaget bortlemnas, och i stället den högre formen af handverksskola med åtminstone flertalet af de i 6 § af förslaget uppräknade läroämnen såsom minimum införas såsom obligatorisk för hvarje stad under namn af "handverksskola," hvilken, med afseende å den grad af utvidgning jemlikt 6 och 8 §§ i förslaget skolan erhöle kunde särskiljas i handverksskola med mera eller med mindre utvidgad lärokurs. — Genom en sådan förändring skulle väl de af komitén föreslagna bidragen af finska statsmedel till handverksskolorna till vida större belopp komma att erfordras: under det sådant bidrag till lägre handverksskola föreslagits till ordinariter endast 650 mark, har nemligen bidraget till högre skola af komitén beräknats till i medeltal 1,750 mark. Detta högre understöd från det allmännas sida borde likväl, genom borttagande af förkurserna vid handverksskolan och genom ofvan berörda möjliga reduktion af det i 6 § upptagna minimum af läroämnen, kunna i någon mån nedbringas; och för så vidt statsverket funne jemväl det sålunda återstående bidraget öfverstiga dess disponibla tillgångar (jmf. utskottets förslag till besparing i Manufakturdirektionens stat) och det allmännas intresse af industriskolan, kunde det väl icke undvikas att kommunerna enligt utskottets förslag finge underkasta sig större utgifter för yrkesbildningen: dock lära dessa kostnader förr eller senare blifva kommunerna återgäldade genom spridandet af bildning och skicklighet bland deras egne yrkesidkare.

25 och 26 §§ af förslaget angående handverks- och industriskolor innehålla bl. a., att Manufakturdirektionen utnämner ordförande i direktion för handverksskola

samt att skoldirektionen skall till Manufakturdirektionen insända plan och stat för skolan under hvarje läseår äfvensom berättelse om skolans verksamhet och redovisning för uppburna arvoden. Lika som komitén, finner väl utskottet att Manufakturdirektionen bör såsom en högre instans öfvervaka handverksskolan; men då kommunen och dess medlemmar måste förutsättas ega större personlig kännedom om skoldirektionsledamöterna samt större ekonomiskt och industrielt intresse af sjelfva skolinrättningen, synes det vara lämpligast att jemväl ordföranden i direktionen utses af kommunen eller de enskilde, som förenat sig till skolans underhåll. Likaså håller utskottet före, att berörda plan och stat samt berättelse och redovisning borde genom kommunen eller de enskilde, som förenat sig till skolans underhåll, till Manufakturdirektionen insändas, på det att dessa, som närmast böra betraktas såsom skolans principaler, måtte komma i tillfälle att bestämma och granska skolans förhållanden. Utöfvandet af en sådan verksamhet är väl i förslaget icke formligen kommunen och de enskilde betaget eller omöjliggjordt, men deras befogade anspråk på denna rättighet synes vara skjutna åt sidan, ehuru konsekvensen tyckes fordra att bestämmingar i antydt afseende icke borde i förslaget saknas.

Beträffande vidare förslaget om *industriskolan* och dess sönderdelning i en lägre och en högre har utskottet icke heller kunnat instämma i komiténs åsigt. Den lägre industriskolan är enligt motiven till förslaget afsedd för utbildande af arbetsledare inom industrin, den högre åter att förse industrierna med sjelfständiga fabrikanter, för hvilka en mångsidigare och mer omfattande teknisk bildning är erforderlig, samt att bereda de mera framstående anlagen en öfvergång till polytekniska skolan i Helsingfors. Då den lägre och högre industriskolan likväl icke skola blifva skilda inrättningar, mellan hvilka en öfvergång eger rum, utan endast olika afdelningar i samma skolinrättning, bygda på predestinationsprincipen och, den högre, organiserad såsom en special-förskola till hufvudstadens polytekniska skola, kan utskottet i denna del icke förorda förslaget. Mindre än i någon annan gren af mänsklig utbildning synes det utskottet i den för industrierna afsedda vara gagneligt eller ens möjligt att på förhand bestämma målet för eleven och i detalj utstaka banan för dess uppnående. Det torde få förutsättas, att för hvar och en som inträder i en industriskola, förr eller senare skall hägra målet af en sjelfständig industriel verksamhet, ehuru naturligtvis icke alla kunna uppnå detta mål. Att redan vid elevens inträde i skolan bestämma den ene för arbetsledarens väl maktpåliggande, men i alla fall anspråkslösa ställning, den andre för fabrikantens på kapital bygda och friare, ehuru större risk underkastade verksamhet, att hos den ene eller andre uppspara

de mera framstående anlagen, som måhända skola öfvergå till polytekniska skolan, torde vara såväl för eleven sjelf som för lärare och målsmän svårt och odiöst. För det stora flertalet elever torde de omständigheter, som betinga den ena eller andra banans väljande, först vid utträdet ur skolan, ja i de flesta fall antagligen först efteråt, uppenbara sig, och för de få, hvilka genom anlag eller lefnadsförhållanden synas enkom kallade till en högre plats i industriverlden, torde ej allenast utväg att genomgå den polytekniska skolan finnas eller kunna på annat sätt beredas, utan äfven frestelsen böra undanrödjas att genom halfmesyren af en kurs i den högre industriskolan söka en genväg, hvaraf törhända brådmognad blefve en följd. Äfven visar erfarenheten att predestinationen inom industrin är skadlig; der, om någonsin, gäller det att ”passera graderna”, och ur arbetarenes leder hafva industrins största heroer vanligen utgått.

Lika som utskottet genom bortlemnande af den lägre handtverksskolan sökt undanrödja tillfället till en i det tekniska undervisningsväsendets idé icke liggande genväg utan föregången folkskolundervisning till yrkesbildning, lika så har utskottet ansett genom utelemnande af den högre industriskolan genvägen till de högsta platserna inom industrilifvet böra aflägsnas.

Vid det utskottet, såsom nämndt, ansett den högre industriskolan kunna umbaras, har utskottet icke förbisett, att sålunda öfvergången till polytekniska skolan blefve mindre lätt, än komitén tänkt sig densamma; men några synnerliga svårigheter torde likväl öfvergången från de fyrklassiga realskolorna och den lägre industriskolan till polyteknikum icke möta. — Dessutom har utskottet ansett sig böra taga hänsyn jemväl till en annan vigtig omständighet i fråga om industriskolorna, den nemligen, att enligt förslaget endast tre sådana skolor, i Åbo, Nikolaistad och Kuopio, komme att inrättas. Eget måste det synas, om icke landets enda verkliga fabriksstad, Tammerfors, der ej allenast behofvet af arbetsledare är synnerligen stort, utan äfven tillfällen till praktisk utbildning för eleverna rikliga, en industriskola skulle saknas. Med de besparingar i den af komitén beräknade kostnaden för industriskolorna, som genom den högre afdelningens (deribland 2 lärares) bortlemnande vunnes, blefve det nemligen möjligt att utan ökadt statsanslag underhålla en industriskola jemväl i Tammerfors och sålunda vinna en väsentlig förstärkning i undervisningskrafter.*) — Deremot synes den i Kuopio föreslagna industriskolan kunna

*) Kalkylen häröfver gestaltar sig på följande sätt:

Enligt komiténs förslag:

3 industriskolor à 45,000 mark 135,000.

tillsvidare jämförelsevis lätt der umbäras och i stället böra förläggas till Wiborg, hvarest af ålder fabriksrörelse och industri varit hemmastadda. Den af komitén åberopade, vid senaste landtdag af Bondeståndet väckta petitionen om erhållande af en industriskola till Kuopio borde nu så mycket mindre anses ligga i vägen för en sådan anordning, som petitionen icke torde framgått af en förberedd, jämförande pröfning af landets allmänna intresse, utan af ett lokalt behof, hvartill motstycken säkert skulle funnits i flera andra af landets städer, ehuru de, måhända i förväntan på en allmän reorganisation af det tekniska undervisningsväsendet i landet, icke vunnit särskildt uttryck i petitioner. Äfven Kuopio sjelft och den kringliggande trakten synes i flera afseenden blifva bättre betjenad af en industriskola på en ort, der praktisk utbildning jemnsides med undervisningen står eleverna till buds och dit desse möjligen äfven eljes vore tvungna att i sådant syfte på någon tid begifva sig. — Undervisningsspråket vid industriskolorna i Tammerfors och Wiborg synes i anseende till omgifvande traktens behof böra blifva finskan, och vid skolan i Wiborg torde en kurs i skeppsbyggeri, lika som i Åbo och Nikolaistad, böra anordnas.

För öfrigt anser utskottet — och äfven härigenom skulle en besparing i de af komitén kalkylerade kostnaderna vinnas — att den i 33 § föreslagna verkstaden femte verkmästare vid industriskolan lämpligast kunde bortlemmas, enär det för ändamålet föreslagna arliga anslaget torde vara alltför ringa för vinnande ens af de ansprakslosaste resultat, och det surrogat för praktisk utbildning de erbjuda synes mästa i hvarje händelse blifva nog torftigt.

Enligt 35 § i förslaget skulle ferierna för industriskolan inträffa emellan den 15 april och 15 maj samt 15 oktober och 15 november, d. v. s. under en tid af året, då menföre och bristande ångbåtskommunikationer försvåra såväl lärares och elevers resor inom landet till och från skolan, som de förres tilläfventyrs tillämnade, i hög grad önskvärda besök i fremmande länder. Då utskottet för sin del icke lyckats utgrunda motiven till denna terminfördelning, har utskottet velat derå fästa uppmärksamheten, med hemställan tillika, om icke hellre två månaders ferier i en följd under sommaren vore ur alla synpunkter lämpligare.

Enligt utskottets förslag afgår från hvarje skola: 2 lärare, lön och hyresmedel . . .	9,000.
1 verkmästare (se nedanføre) . . .	2,000.
till materialier för verkstaden . . .	400.
	Summa 11,400.

Hvarje industriskola skulle således enligt utskottets förslag erfordra en stat af endast 33,600 mark (utom arvode för timlärare i skeppsbyggeri — se nedanføre), och således 4 skolor tillsammans kosta 134,400 mark, oafsedt möjliga andra besparingar genom mindre arbete för lärarene, färre löne-tillökningar m. m.

I förbigående vill utskottet slutligen anmärka, att den i 64 § af förslaget omförmälda pröfning, för undvikande af hvarje sken ens af partiskhet eller jäf hellre synes böra ombetros polytekniska skolan i Helsingfors, som äfven torde vara dertill mest kompetent, än den myndighet som besätter sjelfva tjänsterna, samt att, då den i 65 § stadgade proftjänstgöring, redan innefattar ett eventuelt besättande af ordinarie tjänst, som väl i praxis i de flesta fall torde bli en följd deraf, det synes vara mera öfverensstämmande med utländingars lagenliga ställning i landet att hemställan om utländings förordnande till slik tjänstgöring i hvarje fall gjordes hos Hans Kejsrerliga Majestät.

Till komiténs förslag till förordning om handverks- och industriskolor ansluter sig i väsentliga delar dess förslag till en omorganisation af *Manufakturdirektionen* och en ny instruktion för densamma. Denna direktion, som hittills endast innefattat bitjenster med arvoden och medfört en statsutgift af 11,400 mark, skulle enligt förslaget blifva ett fullständigt, fristående embetsverk med en stat af 39,600 mark. Ehuru utskottet ingalunda vill underkänna betydelsen af den verksamhet, som enligt förslaget blefve Manufakturdirektionen ombetrodd, måste utskottet dock hysa tvifvelsmål om behöfligheten och det sagda utgift motsvarande gagnet af ett så beskafadt verk. Det torde vara utom all fråga att detta embetsverk, oberoende af en detaljerad instruktion, genom god vilja skall kunna uträtta mycket i yrkenas och industrins intresse; men sjelfva arten af dess verksamhet och de bestämningar i instruktionen, som reglera denna, äro sådana, att man icke med säkerhet kan förutspå resultat, hvarigenom inrättandet af ännu ett kostsamt embetsverk bland mängden af sådana verk i landet blir fullt motiveradt. Vid sådant förhållande synes det utskottet vara bättre att vid ordinarie tjänst och fast lön förena endast den del af Manufakturdirektionens verksamhet, som innefattar ett på samma gång bestämdt och omfångsrikt arbete, men att bibehålla direktionens öfriga funktioner vid bitjenster med mindre arvoden. Till förstnämnda verksamhet hör ovilkorligen inspektion af handverks- och industriskolorna äfvensom sekreterarens mångfaldiga åligganden. Då likväl denna inspektionsverksamhet enligt förslaget påkallade i medeltal endast omkring 15 skolvisitationer om året, synes åliggandet, oberoende af den i förslaget gjorda åtskilnaden emellan den tekniskt vetenskapliga och tekniskt konstnärliga branchen, kunna behörigen fullgöras af blott en inspektör, helst en tudelad inspektion, i anseende till de olika skolorslagens befintlighet delvis i samma städer och industriskolornas sinssemellan aflägsna läge, blefve en med dryga resekostnader förenad omgång. Denna inspektörstjänst, hvartill dessutom lämpligen kunde höra att upp-

sätta och föredraga alla en teknisk specialbildning fordrande utlåtanden och ombesörja en del af direktionens öfriga, löpande ärenden, komme därför, lika som äfven sekreteraretjensten, att taga en persons hela tid och förmåga i anspråk och borde därför besättas ordinariter och förenas med fast lön i enlighet med komiténs förslag. Deremot synas öfriga ledamotsplatser, deribland ordförandens, kunna, lika som hittills, utan olägenhet innehafvas af personer, som bekläda annan hufvudtjänst eller ega annan hufvudsaklig sysselsättning; och kunde deras antal måhända blifva tre samt de nuvarande arvodena i fall af behof något förhöjas. Direktionen, bestående sålunda af fyra ledamöter, deraf en ordförande och en mot fast lön anställd inspektör, (hvilka befattningar, om sådant ansåges lämpligt, äfven kunde förenas hos samma person) samt tvenne öfriga ledamöter, skulle sammanträda efter inspektörens eller sekreterarens hos ordföranden gjorda framställning. Och borde dessa sammanträden för de endast mot arvode anställda ledamöterna icke blifva mycket betungande, utan antaga en mera konsultativ karakter, hvilket likväl icke hindrade nämnda ledamöter att å ärendena nedlägga all den möda, som ärendets vigt och deras intresse kräfde. Den besparing i den föreslagna utgiftsstaten, som genom en sådan organisation uppkomme, blefve inemot 14,000 mark, som enligt utskottets åsigt med vida större framgång kunde användas såsom subvention för den af utskottet föreslagna högre handtverksskolan i landets alla städer.

I enlighet med ofvan stående får alltså utskottet värdsamt tillstyrka:

att Stadsfullmäktige ville i det dem affordrade underdåniga yttrande öfver i fråga varande förslag till "Förordning angående söndags-, afton- och tekniska realskolornas i Finland ombildande till handtverks- och industriskolor" samt "Instruktion för Manufakturdirektionen i Finland", hvilket yttrande borde genom Magistraten till Guvernören i länet i afseende å vidare befordran insändas, i underdånighet anmäla, hurusom Stadsfullmäktige finna förslagen i hufvudsak vara synnerligen ändamålsenliga och öfverensstämmande med Stadsfullmäktiges uppfattning af handtverkeriernas och industrins närvarande behof, men att Stadsfullmäktige likväl för sin del, med framhållande af ofvan angifna skäl, våga i underdånighet hemställa, om icke följande förändringar i förslagen kunde finnas behöfliga, nemligen:

a) att den lägre handtverksskolan med alla endast å denna skolform syftande bestämningar måtte bortlemnas och i stället den högre

formen af handtverksskola, med åtminstone flertalet af de i 6 § af förslaget uppräknade läroämnen såsom minimum, men utan de i 7 § omnämnda förkurser, införas såsom obligatorisk för hvarje stad under namn af "handtverksskola" med mera eller mindre utvidgad lärokurs;

b) att ordförande i direktionen för handtverksskola, lika som direktionsmedlemmarna, utåges af kommunen eller de enskilde, som förenat sig till skolans underhåll;

c) att direktion för handtverksskola åläge till kommunen (eller de enskilde, som förenat sig till skolans underhåll) insända såväl plan och stat för kommande läsåår, som de i 5 mom. af 26 § i förslaget omförmälda berättelse, anmärkningar och redovisning, hvilka derefter af kommunen eller nämnde enskilde till Manufakturdirektionen befordrades;

d) att den högre industriskolan äfvensom den i 33 § omnämnda verkstad vid industriskolan jemte alla dermed sammanhängande bestämmingar bortlemnades och i stället den lägre skolan under namn af "industriskola" inrättades i Åbo, Nikolaistad, Tammerfors och Wiborg, sålunda att undervisningsspråket vid skolorna i Åbo och Nikolaistad blefve svenska och i de båda öfriga finska, äfvensom en kurs i skeppsbyggeri enligt 35 § jemväl vid industriskolan i Wiborg anordnades;

e) att, så vidt möjligt, terminerna för undervisningen i industriskolan anordnades så, att ferier under tvenne af månaderna Maj—September infalla;

f) att den i 64 § omförmälda pröfning ombetroddes polytekniska skolan i Helsingfors;

g) att förordnande för utländing till profjtjenstgöring jemlikt 65 § borde genom Manufakturdirektionen hos Senatens Ekonomie departement utverkas; samt

h) att Manufakturdirektionen sammansattes af fyra personer, inberäknadt ordföranden, af hvilka en, i egenskap af inspektör för handtverks- och industriskolorna samt enligt regeln föredragande i

direktionen, lika som äfven sekreteraren, anställdes ordinariter med fast lön, men de öfriga, såsom hittills, utsåges emot arvode bland personer med nödig fackbildning, antingen ibland embets- och tjänstemän eller bland fabrikanter.

Helsingfors, den 17 Maj 1876.

Karl Ferd. Ignatius.

Rich. Heimberger.

R. Mellin.

Utskottsledamoten, Bruksegaren F. Idestam, som deltagit i utskottets förberedande arbeten och för sin del jemväl biträdt de emot förslaget om handtverks- och industriskolorna gjorda anmärkningarna, har i följd af resa till utrikes ort varit hindrad att yttra sig beträffande förslaget till instruktion för Manufakturdirektionen och att underskrifva betänkandet; hvaremot utskottsledamoten Herr Granholm icke tagit någon del i frågans behandling.

**Utskottsbetänkande i anledning af väckt fråga
om afskrifning i brandkassans räkenskaper af en fordran
hos Nya teaterhusbolaget.**

Jemte skrifvelse för den 27 sistlidna April har Magistraten till Stadsfullmäktige insändt en af Brandkommissionen här i staden till Stadsfullmäktige aflåten, så lydande skriftlig framställning.

”Brandkommissionen
i
Helsingfors.
Den 26 Januari 1876.
Aⁿ 2.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Sedan den allmänna brunn, som stått invid den plats, hvilken nu intages af nya theaterhuset, blifvit för detsamma uppförande derstädes igenlagd, har Direktionen för theaterhusbolaget uti härhos i afskrift bifogade skrifvelse af den 29 Juni 1860 utfäst sig ej allenast att bekosta inrättandet af en ny brunn till enahanda storlek och form med den förra, utan ock att till hälften med brandverket deltaga i kostnaderna för den dertill utsedda platsens å tomten N:o 25 (adress 54) vid Alexandersgatan i kvarteret Gazellen inlösen, planering och stenläggning, likväl med det förbehåll att dessa kostnader icke skulle öfverstiga 635 Rubel 8 kopek för inköp af platsen och 454 Rubel 52 kopek allt silfver för planering och stenläggning.

Efter det nämnda nya brunns inrättande å uppgifna plats, hvilket skett enligt theaterhusdirektionens anhållan genom stadens byggmästare och på brandkassans förskjutande bekostnad, vållat en utgift af 4,739 mark 56 penni, har fråga ofta väckts om liqviderande af den brandkassan i förestående måtto tillkommande ersättning med tillsammans 6,918 mark 76 penni, men städse med hänvisning till theaterhusbolagets svåra ekonomiska ställning blifvit afböjd af theaterhusdirektionens dåvarande ordförande, numera framlidne Generalmajoren Baron Alfons Walleen, som i egenskap af Guvernör i Nylands län jemväl var Ordförande i stadens Brandkommission, hvarutom theaterhusdirektionen sedermera, uti en till Brandkommissionen, i afskrift här jemväl bilagd skrifvelse af den 24 Maj 1873, anhållit om eftergift af dess ofvannämnda skuld på särskilda i skrifvelsen framhållna skäl, i anledning hvaraf

stadens i brandverkets underhåll deltagande innevånare varit uppkallade inför Magistraten, för att öfver Direktionens anhållan sig yttra, först den 30 Juni 1873, der vid endast ett fåtal borgare och gårdsegare tillstädeskommit, och sedermera den 15 påföljda September, då jemväl ett högst ringa antal af de betalningsskyldige sig infunnit och motsagt eftergifvande af brandverkets fordran; och som ännämnda fordran fortfarande är ogulden, har Brandkommissionen, innan vidare blefve af Brandkommissionen tillgjordt för densammas indrivande, ansett sig böra till Herrar Stadsfullmäktige, på hvilkas bestämmande sådant numera ankommer, hemställa huruvida icke theaterhusbolagets skuld finge, på de af theaterhusdirektionen anförda skäl, från brandkassans räkenskaper afföras, eller om åtgärd bör vidtagas om fordrans utbe-
kommande.

På Brandkommissionens vägnar:

Oskar Palmgren.

Fredr. Leop. Cläsen.”

Detta ärende har derefter blifvit, för afgifvande af utlåtande deri, den 2 i denna månad remitteradt till utskottet, som i sådant afseende fått emottaga de till ärendet hörande handlingar.

Af de utaf Brandkommissionen åberopade bilagorna är teaterhusdirektionens bref af den 29 Juni 1860 i Brandkommissionens skrivelse reciteradt. Teaterhusdirektionens bref af den 24 Maj 1873, hvilket aflåtits på grund af derom fattadt beslut af samma års bolagsstämma, till hvars afgörande frågan af direktionen hänskjutits, innehåller i hufvudsak: att direktionen ej haft sig något om ifrågavarande fordran bekant förr, än en uppgift derom något år tidigare varit i tidningarna synlig uti en af revisorerne af stadens räkenskaper införd relation öfver granskningen af desamma; att sedan teatern år 1863 nedbrunnit det förra theaterhusbolagets ställning derigenom blef så rubbad att, oaktadt prioritetsaktier för uppförande af ett nytt teaterhus utgåfvos, det derigenom anskaffade kapitalet likväl befanns för ändamålet otillräckligt och företagets realiserande endast genom af statsverket och enskilda erhållna lån möjliggjordes; att, i anseende dertill att direktionen saknade kännedom om sagda fordran, densamma ej upptagits i de kalkyler öfver bolagets ställning, som blifvit Styrelsen och de inträdande nye aktionärerne förelagde och ej heller i en år 1871 hos H. K. M. gjord underdånig framställning, i anledning hvaraf bolaget förunnats eftergift under tio år med ränte- och kapitalafbetalningar å statsverkets hos bolaget egande fordran å 270,000 mark jemte afskrifning af de oliqviderade räntorna, mot vilkor att, sedan underhåll och eldsassuranspremier blifvit betäckta, öfverskottet å inkomsterna skulle användas till afbetalning af bolagets öfriga intecknade

skulder; att brunnen invid teatern om sommaren 1873 komme att med öfverbyggnad och pumpverk förses och således blifva för allmänheten tillgänglig, hvarigenom staden för de utlagda medlen erhöles, utom de förut befintliga, ytterligare en brunn; att då brandverkets fordran hvarken vid bolagets ombildning eller eljes gjorts gällande förr, än Brandkommissionen den 23 Januari 1873 derom aflåtit en skrivelse till teaterhusdirektionen, bolagets aktionärer, hvilka icke uppburit och på länge ej hade att påräkna någon dividend å sina aktier, tvekat att vidgå krafvet, helst teaterhusets öfriga fordringsegares rätt vore deraf beroende; och att Helsingfors kommun såsom sådan ej på något direkt sätt bidragit till teaterns uppförande eller understödjande af de konstintressen teaterhusbolaget efter förmåga sökt befrämja; hvarföre direktionen å bolagets vägnar hos Brandkommissionen anhållit, att framställning till vederbörande betalningsskyldige för brandverkets underhåll måtte göras derom, att den fordrade summan blefve i stadens räkenskaper afskrifven, hvarjemte direktionen uttalat det hopp, att stadens innevånare, med behjertande af de anförda omständigheterna, icke skulle undandra sig att på detta sätt visa sitt deltagande för teaterns vidnakhållande.

Euligt hvad Brandkommissionens ofvan intagna skrivelse utvisar, har denna teaterhusdirektionens framställning den 15 September 1873 blifvit föredragen stadens i brandverkets underhåll deltagande innevånare, men dessa dervid afslagit ifrågavarande fordrans efterskänkande. Då saken sålunda allaredan blifvit afgjord af dem, som den tiden deri hade beslutande rätt, anser utskottet sig icke kunna tillstyrka Stadsfullmäktige, att nu handla i motsatt syfte genom att bifalla till medlens afskrifning. Å andra sidan har utskottet icke velat lemna utan afseende, hvad teaterhusdirektionen framhållit rörande de stora ekonomiska svårigheter, hvarmed teaterhusbolaget haft och äfven fortfarande har att kämpa och hvilka skulle, utan någon synnerlig fördel deraf för staden, än ytterligare ökas, derest fordrans hela belopp blefve på en gång utsökt. Utskottet har derföre trott skäl förefinnas att hos Stadsfullmäktige föreslå, det sådan lättnad vid liqviderandet af denna, såsom Direktionen uppger, opåräknade utgift blefve bolaget beredd, att betalningen deraf fördelades å ett antal år och utan att anspråk gjordes på räntegodtgörelse å medlen för den långa tid de hos teaterhusbolaget inestått, hvarigenom allt, och då fordran icke är desto större, dess gäldande ej borde falla sig för bolaget synnerligen besvärande.

Utskottet hemställer derför, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att ifrågavarande fordran ej må i brandkassans räkenskaper aföras, utan skall hos nya teaterhusbolaget utkrävas, men sådant

anstånd med medlens inbetalning beviljas, att under innevarande år erlægges 918 mark 76 penni samt under hvarje af de derpå följande sex åren 1877—1882 ettusen mark årligen, allt utan ränta; samt

att Magistraten derom skulle skriftligen underrättas, till kännedom och vederbörandes förständigande för vidtagande af de i anledning häraf påkallade åtgärder.

En reservation medföljer.

Helsingfors, den 11 Maj 1876.

S. Calamnius.

F. K. Nybom.

N. Chr. Westermarck.

Reservation.

Af annan åsigt i denna fråga, än utskottets öfrige medlemmar, har jag icke kunnat instämma i det beslut, hvarom de förenat sig. Skälen för min afvikande mening äro: att, oaktadt brunnen blifvit redan år 1860 inrättad och teaterhusbolagets betalningsskyldighet då inträdt, Brandkommissionen synes hafva uraktlåtigt att bevilja derom erinra bemälda direktion förr, än år 1873, samt att, då saken för samma års bolagsstämma anmälts, denna tvekat att vidgå det så sent väckta krafvet, hvarför jag anser åtgärds vidtagande för medlens utfående numera vara ändamålslost; att sedan teaterhusbolaget på sin bekostnad ånyo öppnat den igenlagda brunnen invid teatern samt ifrån densamma erhålles både ymnigt och godt vatten, staden för sina utlagda medel i sjelfva verket erhållit full valuta genom tillkomsten af ytterligare en brunn utöfver de förut befintliga; samt att, då kommunen i öfrigt ej på något sätt bidragit till teatern, sådant åtminstone på detta sätt kunde ske, helst det låter sig göra utan någon uppoffring för kommunen.

Jag får därför föreslå, att Stadsfullmäktige måtte fatta beslut derom,

att ifrågavarande fordran må i brandkassans räkenskaper såsom utgift afskrifvas, samt bref med underrättelse om beslutet afgå till Magistraten, till egen kännedom samt för att vederbörande meddelas.

F. K. Nybom.

Utskottsbetänkande med anledning af infordradt utlåtande om den af Sundhetsnämnden afgifna redovisning öfver ett enligt fattigvårdens räkenskaper för år 1873 till Nämnden utgifvet förskott af fattigvårdsmedel.

Jemte utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 2 innevarande maj har utskottet meddelats särskilda handlingar, hvaraf inhemtas följande. — Den 31 augusti 1875 hafva Stadsfullmäktige, med anledning deraf, att revisorerne af stadens fattigvårdsräkenskaper för år 1873, Herrar Senatskammarförvandten A. Tavaststjerna och Fabrikanten F. W. Grönqvist uti afgifven berättelse om revisionen, anmärkt att redogörelse saknades för ett uti sistsagda års räkenskaper upptaget, af fattigvårdens medel till stadens Sundhetsnämnd utgifvet förskott å 21,774 m. 40 p., anmodat Magistraten att affördra vederbörande redovisning för nämnda förskott. Den 29 november 1875 har, till fullgörande häraf, Magistraten till Stadsfullmäktige insändt tvenne af ordföranden i Sundhetsnämnden, Underpolismästaren Ståhlberg aflemnade särskilda redovisningar, hvarvid Magistraten förmått att Underpolismästaren Ståhlberg inför Magistraten uppgifvit, bland annat, att Sundhetsnämnden med ofvanberörda summa bestridt utgifter äfven under åren 1871 och 1872, för hvilka redogörelse redan skulle blifvit inför kyrkstämman afgifven. De insända redovisningarna hafva Stadsfullmäktige den 11 sistlidne januari öfverlemnadt till granskning af förbemälde revisorer, med anmodan att till Stadsfullmäktige med utlåtande i ämnet inkomma; derå Stadsfullmäktige af revisorerne emottagit ett den 3 sistlidne april dagtecknadt utlåtande, innehållande särskilda anmärkningar mot redovisningarna jemte tillkännagifvande att endast redovisningen för år 1871 blifvit härförinnan granskad och godkänd, hvarför revisorerne ansett sig oförhindrade att utsträcka sin granskning äfven till redovisningen för år 1872, hvilken tillika blifvit till Stadsfullmäktige öfverlemnadt. Och hafva slutligen Stadsfullmäktige jemlikt ofvan åberopade protokollutdrag remitterat ärendet till utskottet, att handläggas i sammanhang med ett jemväl till utskottet hänskjutet ärende angående revision af 1874 års stadsräkenskaper.

Utskottet har emellertid funnit skäl att behandla dessa två ärenden hvardera för sig, enär författningen om städernas kommunalförvaltning ej kan tillämpas i afseende å räkenskaper för redogörelseåret 1873, men väl hvad beträffar stadens samtliga räkenskaper för år 1874, för hvilkas granskning revisorer ock blifvit i början af år 1875 af kommunens nuvarande medlemmar valde.

I fråga varande Sundhetsnämnd leder sitt upphof ifrån år 1871. Med anledning af en af Guvernören den 22 mars sagda år till Magistraten aflåten skrifvelse nedsattes nemligen denna nämnd genom den 3 påföljda april af stadens invånare inför Magistraten förrättadt val, dervid tvekan dock synes hafva uppstått om den myndighet, inför hvilken valet rätteligen borde ske, emedan protokollet innehåller att de tillstädeskomne stadsinvånarne "ansågo ifrågavarande val kunna verkställas inför Magistraten". Då emellertid valet försiggått inför Magistraten, kunde det måhända ifrågasättas att förevarande räkenskaper borde granskas af samma revisorer, som enligt stadens drätselreglemente utsetts för granskningen af stadens öfriga räkenskaper för år 1873, och anmärkningsmålet, jemt. 17 § i sagda reglemente, ankomma å Magistratens slutliga pröfning och afgörande. Men utom det att stadens invånare i sammanhang med valet beslöto, att de för "Nämndens behöriga verksamhet erforderliga kostnader böra fördelas på enahanda sätt som utgifterne i och för fattigbevillningen samt uppbäras af Fattigvårdsstyrelsen", och således åhvälde utgifterna fattigvårds-samhället och icke den borgerliga kommunen, sammanfaller Sundhetsnämndens verksamhet egentligen med den, som ligger inom fattigvårdens verkningskrets. Med afseende härå är utskottet af den mening, att med dessa räkenskapers granskning bör förhållas på enahanda sätt, som angående granskningen af fattigvårdens räkenskaper är stadgadt. Denna uppfattning vinner stöd icke allenast af hvad redan egt rum med Sundhetsnämndens räkenskaper för år 1872, hvilka, enligt Underpolismästaren Ståhlbergs äfven af revisorerne bekräftade uppgift, blifvit granskade genom kyrkstämmans försorg, utan jemväl af Stadsfullmäktiges åtgärd att öfver räkenskaperna för 1873 inhemta utlåtande af revisorerne af fattigvårdens räkenskaper för samma år.

Nu innehålla 129 och 130 §§ i gällande fattigvårdsreglemente, att, sedan berättelse om fattigvårdens förvaltning och öfversigt af dess fonder blifvit afgifven, församlingen eger utse tre revisorer, hvilka, i fall af anmärkningar emot räkenskaperna eller förvaltningen, ega infordra fattigvårdsdirektionens skriftliga förklaring samt, der denna icke kan godkännas, öfverlemnna stridigheterna jemte bemötande å förklaringen till afgörande af en i 131 § närmare beskrifven kompromissrätt, i hvars utslag ändring icke får sökas.

I enlighet härmed skulle Stadsfullmäktige icke taga vidare befattning med ärendet, deri redogörarens förklaring ej heller blifvit infordrad, utan får utskottet vördsamt föreslå:

att Stadsfullmäktige ville i afgående skrifvelse, som jemte handlingarna i ärendet borde genom Magistraten till revisorerne för 1873 års fattigvårdsräkenskaper, Herrar A. Tavaststjerna och F. W. Grönqvist, öfversändas, underrätta bemälda revisorer, att Stadsfullmäktige, efter inhämtad närmare kännedom om handlingarna i ärendet, finna sig icke ega att med ärendet taga vidare befattning, utan anmodas revisorerne att i afseende å ifrågavarande räkenskapers granskning förfara i öfverensstämmelse med föreskrifterna i 130 och 131 §§ af gällande reglemente för stadens fattigvård.

Helsingfors, den 18 maj 1876.

S. Calamnius,

F. K. Nybom.

N. Chr. Westermarck.

Utskottsbetänkande i anledning af återremiss af betänkandet n:o 20 med förslag om anskaffande af medel för en tillbyggnad vid stadens fattig- och arbetsgård samt för uppförande af ett folkskolhus å tomterne nr:is 8 och 10 vid Rödbergsgatan.

Vid föredragning den 2 i denne månad af utskottets i ofvannämnda ärende afgifna betänkande, hafva Stadsfullmäktige beslutat att till utskottet återremittera ärendet för vinnande af närmare utredning om de i donationsurkunderne förekommande villkor och bestämningar rörande de till folkskolorna och fattigvården här i staden donerade medel. Och får utskottet härjemte aflemna den derom eskade utredning.

Det kyrkstämmoprotokoll af den 11 Mars 1874, som är i utskottets förra betänkande åberopadt, är af följande innehåll:

Utdrag ur protokollet, fördt vid i allmän och i laga tid utlyst kyrkostämma i östra paviljongen invid Nikolai kyrkan i Helsingfors, onsdagen den 11 Mars 1874.

§ 1.

Föredrogs: Folkskoledirektionens i denna stad skrifvelse af den 5 nyssförflidne Februari, deri folkskoledirektionen framställt följande:

De är ifrån är allt mer stigande hushyrorna och svårigheten att äfven mot höga hyror erhålla ändamålsenliga lokaler för de folkskolor, som böra finnas i de yttre delarne af staden. ha öfvertygat folkskoledirektionens ledamöter derom, att det blefve i ekonomiskt afseende fördelaktigt och för skolorna af största gagn, om kommunen ville låta på lämpliga ställen i staden uppföra egna för folkskolornas behof afpassade skolhus. Folkskoledirektionen har derföre anmodat sin ledamot Muraremästaren A. Helin att uppgöra förslagsritning till ett sådant hus, innehållande lokaler för tre skolor och har äran härmed till kyrkostämman inlemna denna rit-

ning, i det folkskoledirektionen tillika får upplysa att Helin beräknat ett sådant skolhus, ifall det bygges af träd, med rum för en gårdskarll eller vaktmästare i stenfonten, kunna uppföras för en summa af adertontusen mark.

Med kännedom om de nuvarande folkskoleelevernes bemvist anser folkskoledirektionen, att tvänne sådana hus, som den bilagda ritningen framställer, borde, så fort ske kan, för folkskolorna uppföras, det ena på lämpligt ställe å kampen och det andra inom åttonde skoldistriktet, hvarförutom ännu ett hus för två skolor torde behöfvas i Tölö trakten. Nödige medel för uppförande af dessa hus stå kommunen till buds i de folkskolorna tillhörige fonder, som af folkskoledirektionen förvaltas och hvaraf endast räntorna för folkskolornas behof användas. Med de hyror, som annars för åt skolorna upphyrda lokaler måste erläggas, kunna räntorna å de från folkskolefonderne upptagna lånen mer än väl betäckas, hvarjemte med något litet årligt tillskott sjelfva lånen småningom kunde amorteras.

På grund af hvad sålunda anförts, får folkskoledirektionen uppmana kyrkostämman att lemna sitt bifall till uppförande af berörda skolhus och derjemte bestämman det sätt hvarpå byggnadsföretaget skall utföras.

Upplästes: derå Protokollssekreteraren Hjelt anhöll om ordet samt yttrade att, då med säkerhet antagas kan att kommunalförvaltning blifver i staden inrättad redan inom detta års utgång, det syntes Protokollssekreteraren i flere afseenden lämpligare att frågan om uppförande af egna hus för folkskolorna lemnas intill dess beroende helst äfven de nu högt uppdrifna priserna å såväl byggnadsmaterialier som arbete gjorde att med byggnadernes uppförande icke kunde påskyndas.

Sedan ordföranden härå framställt till stämman huruvida densamma ville till folkskoledirektionens omförmälde förslag bifalla, beslöt stämman, som i princip godkände förslaget, det skulle, med afseende å de för byggnadsföretag för närvarande mindre gynsamma konjunkurer, till en början endast ett hus för sagde skolor uppföras i trakten af Rödbergen, i hvilket afseende stämman öfverlemnade till förbemälde direktion att, såsnart plats för ändamålet erhållits samt fullständiga ritningar och kostnadsförslag blifvit uppgjorda, hvarom direktionen borde med första vidtaga åtgärd, gå i författning om uppförande i det af folkskoledirektionen föreslagna syfte af sagda hus, helst genom entreprenad, hvarjemte förberedande åtgärder i afseende å reserverande af platser för de öfrige föreslagna husen borde af direktionen vidtagas, ehuru frågan om desammes uppförande skulle lemnas tillsvidare beroende.

För öfrigt och jemte det stämman äfven godkände direktionens i omförmäldt afseende framställda förslag till anskaffande af de för ändamålet erforderliga medel,

uttalades af stämman den önskan att direktionen ville så begå att det hus, till hvars uppförande stämman nu bifallit, måtte om möjligt för ändamålet kunna disponeras från September månad år 1875. — Skolande utdrag ur protokollet folkskolektionen meddelas.

Transsumtets riktighet bestyrker: Helsingfors, den 11 Maj 1876.

Axel Tavaststjerna.

Församlingens t. f. Sekreterare.

Angående de till folkskolorna donerade och af folkskoldirektionen förvaltade medel är utskottet i tillfälle att, på grund af hos bemäldaⁿ direktion förvarade handlingar, af hvilka utskottet tillåtits taga kännedom, meddela följande upplysningar.

Sedan förslag blifvit väckt om inrättande af en Bellancaster-skola i denne stad och medel för ändamålet insamlats, hade församlingen uppdragit särskilde dess medlemmar att såsom komiterade samråda och besluta om sättet och utvägarne för förslaget bringande till verkställighet, och hade, enligt ett vid komiterades sammanträde den 20 April 1833 fördt protokoll, de medel, hvaröfver komiterade då egde att förtoga, oberäknadt 6,000 rub. b:co ass. af Magistraten och borgerskapet år 1830 skänkta ifrån stadskassan till minne af H. M. Kejsarens Höga besök i Helsingfors, och 2,225 rub. b:co ass., insamlade efterhand genom enskilda bidrag, utgjorts af en summa, "hvilken, utgörande Danssällskapets i staden behållning från förlutne år, blifvit förvandlad till aktier i stadens under byggnad varande societetshus, med vilkor att afkomsten af dessa aktier borde komma nu ifrågavarande skolinrättning till godo." Dessa aktier voro, på sätt komiterades protokoll för den 10 December 1836 utvisar, 80, eller samma antal, som ännu af folkskoldirektionen innehafves. För öfrigt upplyser samma protokoll att redan då vid flere tillfällen fråga förevarit om aktiernas försäljning samt att komiterade vid sammanträdet beslöto att desamma skulle genom en af komiterade föryttras till 70 rub. b:co ass. stycket och att, om detta pris ej kunde erhållas, försök skulle göras att försälja aktierna på auktion.

Den 21 November 1836 hade verkliga Statsrådninnan Fru Aurora Demidoff, född Stjernvall, gjort nedannämnde storartade föräringar, enligt gåfvobref, affattadt i en till Guvernören i länet aflåten, af 32,000 rub. b:co ass. åtföljd skrifvelse, hvilken, såvidt angår donationernas belopp och föreskrifterne om deras användande här intagen, är så lydande:

”I:o. Till den vid fattighuset härstädes inrättade så kallade slöjdskola för värnlösa flickbarn.

Tio tusende (10,000) Rubel Banco Assignationer, att användas till uppbyggande af ett tjenligt skolhus;

En lika summa eller Tio tusende (10,000) Rubel, hvaraf den årliga räntan bör anslås till förbättrande af lärarens och lärarinnans lönevilkor; och

Femtio tusende (50,000) Rubel Banco Assignationer såsom ett stående kapital, hvaraf räntan, beräknad till fyra procent och utgörande således 2,000 Rubel årligen bör användas till hemgift för fyra af de ifrån skolan afgående flickor, hvilka genom flit och sedlighet sig mest utmärkt, så att en hvar af dem erhåller 500 Rubel enär de träda i sådant gifte, som af Skolstyrelsen godkännes. Intill dess kommer endast räntan derå å fyra procent att till dem årligen utbetalas, såframt de icke genom osedlighet och vanart denna förmon förverka, i hvilket fall jemväl capitalet återfaller till skolfonden, hvarför ock, vid räntans lyftning, hvarje år genom vederbörligt prestbetyg eller bevis af husbonde eller matmoder innehafvarens goda frejd och uppförande bör bestyrkas. I all händelse förfaller utbetalningen såväl af capitalet som ränta då den, som till åtnjutande deraf blifvit förklarad berättigad, ogift aflider. Dock böra de capital, som på sådant sätt till skolfonden återgå, alltid enligt sin primitiva bestämmelse användas, det vill säga till hemgift och understöd för de ifrån skolan afgående flickor, hvaraf antalet således kan ökas i den mån de på detta sätt ökade tillgångar sådant medgifva. Skulle deremot något år bland de från skolan afgående elever så många som här ofvanför är nämndt icke finnas förtjente af ifrågavarande understöd, kommer den dertill anslagna summa med derå emellertid upplupen ränta att framdeles ett annat år tilldelas de flere elever, som deraf då kunna blifva delaktige med de af mig fastställda vilkor; Och torde Skolstyrelsen i öfrigt finna lämpeligt att den 21 November hvarje år bestämma valet af desse elever samt dem då derom underrätta.

Till försäkrande deraf att räntan å omförmälte, för detta ändamål donerade capital årligen i evärdeliga tider Skolstyrelsen tillhandabålles, skall nödig åtgärd af mig vidtagas. Imellertid bilägges härhos, förskottsvis, ett års ränta med 2,000 Rubel, på det denna författning genast må kunna verkställas hvad de ifrån skolan nu utgående elever angår.

Härvid utbeder jag mig likväl få fästa följande vilkor neml:n:

1:o. Att slöjdskolan för flickor jemte den i förening dermed varande skola för fattiga barn af bägge könen ställes under förvaltning af fattighusedirektionen, hvil-

ken med benäget afseende å min önskan i denne del, icke torde underlåta att i allt som rörer skolans vigtigare angelägenheter, rådföra sig med mine föräldrar, Geheime-Rådinnan Eva Gustava Walleen, född von Willebrand och Geheime Rådet Carl Walleen tillika med de öfrige aktningsvärde personer, som till skolans första grundläggning hufvudsakligast bidragit, så länge de lefva och i staden vistas. Efter deras afgång hoppas och anhåller jag det Landshödingen i länet och, i händelse han är gift, dess fru framgent täcktes åtaga sig öfverinseendet af denna inrättning, så att ändamålet dermed enligt mina välmenta afsigter på bästa sätt befrämjas.

2:o att undervisningen i flickskolan icke sträckes till andra ämnen än religion, skrifva och räkna jemte sådana enklare handarbeten och hushållsgöromål, som för dugliga tjenstehjon och husmödrar inom den lägre arbetande folkklassen äro af nöden, emedan en högre bildning hos dem, som i denna skola uppfostras, enligt min öfvertygelse, vore för dem sjelfve mer skadelig än gagnelig.

II:o. Till den skolinrättning för gossbarn, som genom frivilliga sammanskott år 1830 härstädes blifvit grundlagd, men ännu icke kommit till verkställighet,

Tio tusende (10,000) Rubel Bancq Assignationer, att användas på sätt Direktion för den inrättning tjenligast finner, i samråd med Geheime Rådet Walleen, hvars yttrande jag önskade att Direktionen äfven i afseende å sjelfva skolans organisation och öfrige angelägenheter benäget ville inhemta.⁷

Den 13 December 1837 aflät Verkliga Statsrådinnan Demidoff en ytterligare skrifvelse till Guvernören i länet, deri Verkliga Statsrådinnan, som i ofvanintagna gåfvobref yttrat den önskan att styrelsen öfver slöjdskolan för flickor öfvertoges af fattigvårdsdirektionen, enär sagde skola och den för gossar hade väsentligen samma ändamål och lokaler för dem begge komme att uppföras å samma tomt, förmäler sig anse det vara lämpligast att båda skolorna förenades under en gemensam direktion, helst fattigvårdsdirektionen åstundat att vara skild från dess befattning med flickskolan, hvartöre anhållan göres derom att direktionen för goss-skolan måtte åtaga sig berörde författning, så att begge skolorna erhöle gemensam styrelse, med de vilkor i öfrigt gåfvobrefvet innehöle.

Vid direktionens för vaxelundervisningsskolorna i denna stad sammanträde den 16 Februari 1855 föredrogs en af ledamoten i direktionen Kommerserådet J. H. Lindroos ingifven skrift, hvarjemte öfverlemnats 2,500 rub. silfver, för att ⁷med dessa medel grundlägga en fond, hvaraf räntan årligen skulle användas till beklädnad för de mest behöfvande bland lärjungarne⁷. Och uttalar gifvaren såsom sin uttryckliga

vilja "att kapitalet S:r R:1 2,500 oförminskadt bevaras, medan den årliga räntan användes till uppköp af kläder och skoplagg, att utdelas åt skolans lärjungar, till två tredjedelar af räntans belopp åt gossebarnen, för den återstående tredjedelen åt flickorna; och bör vid utdelningen näst behofvet afseende fästas på barnens visade flit i läsning och goda uppförande". Jemte det förvaltningen af medlen uppdrages åt direktionen, anhålles slutligen att någon af dess medlemmar ville åtaga sig de nödiga uppköpen och i samråd med skolans lärare och lärarinna bestämma om utdelningen.

Genom testamente af den 30 November 1870 förordnade Handlanden Joh. Edv. Ollonqvist:

"4:o. Skola åttatusen (8,000) mark tillfalla folkskolorna i denna stad, sålunda att kapitalet orubbadt förvaltas och förväntas af Direktionen för folkskolorna och den utfallande årliga räntan härå användes till beklädnad eller föda åt fattiga barn af folkskolornas elever, efter Direktionens förgodtfinnande."

Enligt skrivelser till folkskoledirektionen af den 19 November 1874 och den 24 Maj 1875 hafva principalerne för Helsingfors sparbank af sparbankens behållna medel för år 1873 anslagit 1,000 mark och af 1874 års behållning likaledes 1,000 mark "till bildande af en fond, hvaraf den årliga räntan, enligt folkskoledirektionens bepröfvande, finge användas till premier åt elever i folkskolorna i Helsingfors stad, hvilka utmärkt sig genom flit och godt uppförande".

Af de sålunda donerade medlen äro de af Kommercerådet Lindroos och Handlanden Ollonqvist gifna tillsammans bokförda under titeln "Lindrooska beklädnadsfonden" och af de ifrån sparbanken erhållna har bildats den så kallade stipendiefonden.

Angående de till fattigvården gjorda donationer får utskottet, efter tagen kännedom om de af Fattigvårdsdirektionen förvarade donationsurkunderne, meddela att några handlingar af Direktionen icke ombänderhafvas rörande de i § 95 af det den 28 Januari 1863 utfärdade reglementet för stadens fattigvård omnämnda, af H. M. Kejsar Nikolai I år 1833 till fattigvården i Nåder gifna 8,000 rub. b:co ass. samt ej heller rörande de i § 96 under punkterna 3:o, 4:o, 6:o, 7:o, 8:o, 10:o, 11:o, 13:o, 17:o och 18:o samt i § 97 under 3:o upptagna donationerne, eller af Verkl. Statsrådet J. A. Ehrenström 1,000 rubel och af Öfverstelöjtnanten C. J. Nordenstam likaledes 1,000 rubel b:co ass., af Frimurarelogen i Helsingfors 4,700 Rd. Rgs och 1,500 rub. b:co ass., af Lutherska församlingens medlemmar 750 Rd. och 3,325 rub. b:co ass., af kyr-

korrådet 1,150 Rd. och 500 rub. b:co ass., af Kommerserådet L. J. Sederholm 500 rub., af Majoren C. O. af Forselles 1,000 rub., af Verkl. Statsrådet P. Demidoff 5,000 rub., allt b:co ass., af Bagarencan C. C. Schulin 500 rub. silfver, af Borgaredottren L. Oikelin 113 rub. silfver och af Handlanden A. F. Sierek 6,000 rub. b:co ass. Orsaken dertill att några dokumenter angående dessa medel ej finnas, torde vara att de flesta bland dem blifvit utan meddelade särskilda föreskrifter om deras användande till Fattigvårdsdirektionen öfverlemnade.

Beträffande öfriga donationer intages här nedan ordalydelsen af de bestämningar i urkunderne, som angifva ändamålet, hvartill medlen donerats och dervid möjligen fästade vilkor; Och har den i fattigvårdsreglementet följda nummerordning, för att lätta jämförelsen, här bibehållits.

De af H. M. Kejsar Nikolai I i Näder, enligt § 95, förärade 200 aktier i societetshuset äro, jemlikt Magistratens skrifvelse af den 13 September 1830, gifna "för att äfven hos den fattiga klassen af stadens innevånare bevara minnet af Dess Höga besök härstädes" och "böra såsom ett kapital uti stadens fattigförsörjningsanstalt ingå och till dess fromma användas".

§ 96. Lo. 1000 Rd., (med afdrag af 131 Rd. 38 s. 4 rst., utgörande de fattigas procent vid boupp-teckningen efter gifvarenes fader) "hvilken summa såsom stående fond för någon här i staden framdeles skeende fattiginrättning, emot säker in-teckning, skall förräntas således, att räntan intilldess berörde inrättning blifvit verkställd årligen lägges till kapitalet".

2:o. "femhundrade (500) Rd. b:co att, gemensamt med de medel, som af andra redan blifvit gifna och framdeles förmodligen gifvas, till inrättning af en fattigvård för denna stadens nödlidande invånare."

5:o. Enligt hvad Landshöfdingens i Tavastehus län bref af den 15 December 1812 och Kejsarliga Senatens dom af den 15 December 1829 utvisa har donator "utfäst såsom gåfva till fattigvårdsinrättningen i denne stad Tretusende femhundra-de Riksdaler Svenska Riksgäldssedlar, hvilka borde utfalla enär sagde inrättning vunno H. K. M:ts Nädiga stadfästelse".

9:o. På grund af H. K. M:ts Nädiga bref af den 14 Maj 1816 skulle f. d. Skole-, fattigvårds- och arbetshusinrättningens på Sveaborg "behållna fond i kontant och i förräntadt kapital med derå upplupna intressen — — — — få till allmänna fattigvårdsinrättningen i Helsingfors afleveras".

12:o. Af testator utsedd utredningsman skulle "använda all qvarlåtenskap,

så löst som fast, till reda penningar och deraf tilldela — — — — andra hälften, genast efter skedd utredning, till denna stads fattigvårdsinrättning.”

14:o Efter afdrag af särskilda legater är förordnad att ”allt hvad som dessutom återstår skola stadens fattiga i Helsingfors erhålla.”

15:o Å en den 24 April 1842 till Tullförvaltaren A. Ekholm utfärdad skuldsedel har denne tecknat en så lydande testamentarisk disposition: ”Ofvanstående kapital åttahundra femtiosju rubel fjorton och två sjundedels kopek silfver tillfaller fattigvårdsinrättningen i Helsingfors, efter min död, som försäkras. Helsingfors, den 25 Juli 1842.”

16:o Genom muntligt testamente har gifvits: — — — — ”4:o Till stadens fattiga femhundra (500) Rubel samma mynt” (b:co ass.)

19:o Genom testamente har tillfallit: — — — — ”2:o Helsingfors stads fattigkassa ettusen (1,000) rubel silfver, att efter fattigvårdsstyrelsens pröfning och godfinnande användas.”

§ 97. 1:o Enl. testamente af d. 20 Aug. 1798 — — — — ”skola de fattige i Helsingfors utaf ett capital Tre Tusende Trehundra Trettio Tre Riksdaler Sexton skillingar uti de nu gångbare Riksgälds sedlar njuta then årliga räntan, som för detta capital belöper, nemligen Tvåhundra Riksdaler, som årligen utdelas till de fattige af det Högtärade Kyrkorådet i Helsingfors emot qvittance, och skall Högtärade Kyrkorådet årligen till Kongl. Serafimer Gillet insända förteckning uppå de fattige, hvilka och till hvad summa hvar och en häraf åtnjutit. Hufvudcapitalet skall utlånas emot in-teckning i stadens eller landsegendomar och 2:ne fullsäkre cautionster, på det Högtärade Kyrkorådets ansvar. På det någon viss må vara, som har besvär med räntans indrivande i Helsingfors, som ock uti det Högtärade Kyrkorådet förer protocollet, då årliga utdelningen sker, nemligen på den dagen i året, som jag upphört att lefva, till stadens fattiga, så civile- som borgare- enkor och andra nödlidande, samt fader- och moderlöse fattige barn, och denna person för sin möda bör hafva något, så är min åstundan att Herr Stadskapellanen i Helsingfors härmed har besvär, och hvarföre han årligen skall hafva Femton Riksdaler eller $\frac{3}{4}$ delar, såsom ränta af ett kapital Trehundra Trettio Tre Riksdaler Sexton skillingar, som jag gifver att på lika sätt förräntas, som föreskrifvet är om det gifne capitalet till de fattiges bästa, så att båda dessa capital, i alla tider, må stå oförminskade till räntornas afkastande och de öfrige $\frac{1}{4}$ delen af räntan influtne Fem Riksdaler blifver till de nödige utgifne kostnaderne.” — —

2:o Gåfvobref af d. 5 November 1816. — — — — ”tillbjude och öfverlåte

vi till allmänna fattigvårds- och undervisnings-inrättningen i Helsingfors — — — —
 Två tusen Femhundra Rubel Banco Assignationer till ett stående capital, som af Direction för sistnämnda inrättning årligen bör förräntas och för hvilken årliga ränta fattiga barn af Finska fästningarnes förra garnisoner, så länge sådane i orten finnas, framför andre böra under Direktionens uppsigt och värd åtnjuta fri undervisning icke allenast i salighetsläran samt läsa, skriva och räkna, utan äfven i dem nyttiga handslöjder.”

4:o. — — — — — ”i kraft af detta öppna donationsbref velat till Helsingfors stads Fattigvårdsdirektion öfverlemna ett för evärdeliga tider oföränderligt capital, stort Fem Tusende (5,000) Riksdaler Svenska Banco Transport sedlar — — — — utaf välbemälte Direktion genast disponeras och med möjligaste största säkerhet, under full ansvarighet, emot intresse till sex för hundra om året sålunda förräntas att intresset Tre hundra (300) Riksdaler i berörde mynnsort, till sitt fulla belopp övilkorligen den 17 Februari hvarje år riktigt till Direktionen ingår och, efter samvetsgrannaste pröfning, samma dag fördelas emellan nio (9) stycken de mest behöfvande” — — — —

5:o. Testamenteras till — — — — — 5:o. Helsingfors stads fattigvård till bättre organisation af dess fattigskola och densammans utvidgande ett stående capital, stort Tio Tusende (10,000) Riksdaler Banco i sedlar, hvarat årliga räntan Sexhundra Riksdaler i samma mynnsort skall användas ensamt till skolans underhåll med böcker och nödiga inventarier samt till skolelärarens aflöning under vilkor att barn af begge könen derstädes ernå fullständig undervisning i sin christendom, räkna och skriva samt från tidigaste ålder vänjas till arbetsamhet för att derifrån skicklige ingå uti samhällets dels handverks- dels tjenstehjonsklasser.”

6:o. — — — — — ”och som Helsingfors stad är i saknad af en barnhusinrättning, donerar jag till grundfond för densamma ett capital af Två Tusende Rubel Banco Assignationer, af hvars ränta årligen belst några fattiga barn, hvilka redan från sitt första inträde i verlden sakna föräldrars vård, kunna underhållas, klädas och skötas.” I en senare skrifvelse uttalar donator den önskan att medlen måtte ”utlånas på sex procents ränta, endast emot första in-teckning uti sådan ograverad landtegendom, hvars värde åtminstone tre gånger öfverstiger lånet, samt att endast årliga intresset häraf måtte användas till fattiga barns underhåll och vårdande samt understödet delas på mindre antal barn, så att ändamålet, som åsyftar deras fullkomliga bergning, måtte vinnas.”

7:o. Testamente — — — — — 1:o. Att af tillgångarne i mitt bo till stadens

fattigvårdsdirektion aflemnas ett capital, stort Två Tusende (2,000) Riksdaler RGSedlar, jemte ett (1) års derå löpande ränta Etthundra Tjugu Riksdaler RGSedlar några dagar före den 17 Maj, hvilken ränta då och framdeles alla år på samma dag af bemälda Direktion utdelas till lika lott emellan Trenne enkör af handelsklassen i denne stad.”

8:o. — — — — ”Hela återstoden af min qvarlåtenskap fördelas i tvenne lika hälfter, hvaraf den ena öfverlemnas åt Direktionen för Helsingfors stads fattigvård, som benäget torde åtaga sig förvaltningen af denna summa, med vilkor att densamma alltid blifver ett stående kapital, hvaraf årligen räntan å sex för hundra, i fall så högt intresse kan erhållas, tillfaller — — — — men efter hennes främtälle, enligt Fattigvårdsdirektionens bepröfvande, utdelas åt sådana behöfvande enkör eller oförsörjda döttrar af Handels- eller Embetsmän, hvilka anses af ett dylikt understöd mest förtjente”. — — — —

9:o. — — — — ”vill jag af tredje hufvudlotten af min förmögenhet anslå Sexhundra Rubel Silfver till förstärkande af den fond eller inrättning, som framdeles i Helsingfors kan bildas i afsigt att förekomma betlande barns kringvandrande och till befordrande af deras moraliska förbättring, eller i händelse någon sådan inrättning vid mitt fränfälle ännu icke vore för handen, skall det för nämnda kapital inflytande årliga intresset så länge och intilldess inrättningen är realiserad såsom en särskild pensionslott användas till enahanda ändamål, som här nedan rörande återstående delen af denna hufvudlott finnes stadgadt. — — — — föranlåter mig att anslå det öfriga af denna fjerdedel till bildande af en pensionsfond för medellösa, ogifta fruntimmer i Helsingfors af ståndspersonsklassen, sålunda att årliga räntan af det kapital, som kommer att utgöra nästomförmälda återstod af denna hufvudlott, skall fördelas i tio lika stora delar eller pensioner, som vid hvarje års utgång tilldelas lika många i Helsingfors boende medellösa ogifta fruntimmer af den bildade samhällsklassen — — — —. Såvida de medel, som utgöra denna hufvudlott, komme att användas hufvudsakligast de fattige och behöfvande i Helsingfors till fördel, hoppas jag att Direktionen för fattigvården i berörde stad icke heller undandrager sig förvaltningen af desse medel, dem jag allt derföre öfverlemnar till bemälda Direktion, å hvars pröfning det ock må bero hvem eller hvilka personer framdeles skola, med iakttagande af de vilkor jag utsatt, komma i åtnjutande af ofvannämnda pensionsandelar; och hyser jag till Direktionen den tillförsigt att de till omförmälde ändamål anslagne kapitaler icke blifva genom Direktionens förvällande minskade eller annorlunda än jag önskat använde. — — — — Hvad redovisningen för dessa me-

del vidkommer, så torde den lämpligast ske i sammanhang med den årliga redogörelse Direktionen afgifver öfver förvaltningen af de medel, som för öfrigt finnas under Direktionens vård." — — — —

Utom ofvannämnda i fattigvårdsreglementet upptagna donationer, hafva efter reglementets utfärdaude två donationer tillfallit fattigvården, hvilka innehålla nedannämnde föreskrifter:

a) "Genom detta gåfvobref öfverlemnas till fattigvården härstädes fyratusen (4,000) mark, utgörande beräknad behållning — — — att lyftas genast efter min död. Skulle behållningen vid sagde tid icke uppgå till detta belopp, så bör det, som enligt bok finnes, förräntas af fattigvården tills förenämnda summa erhålles. Grundkapitalet bör sedan förräntas sålunda". — — — (Härefter följa stadganden om räntans utdelande.) "I fattigvårdens räkenskaper redovises denna gåfva under benämningen: Alexandras understöd."

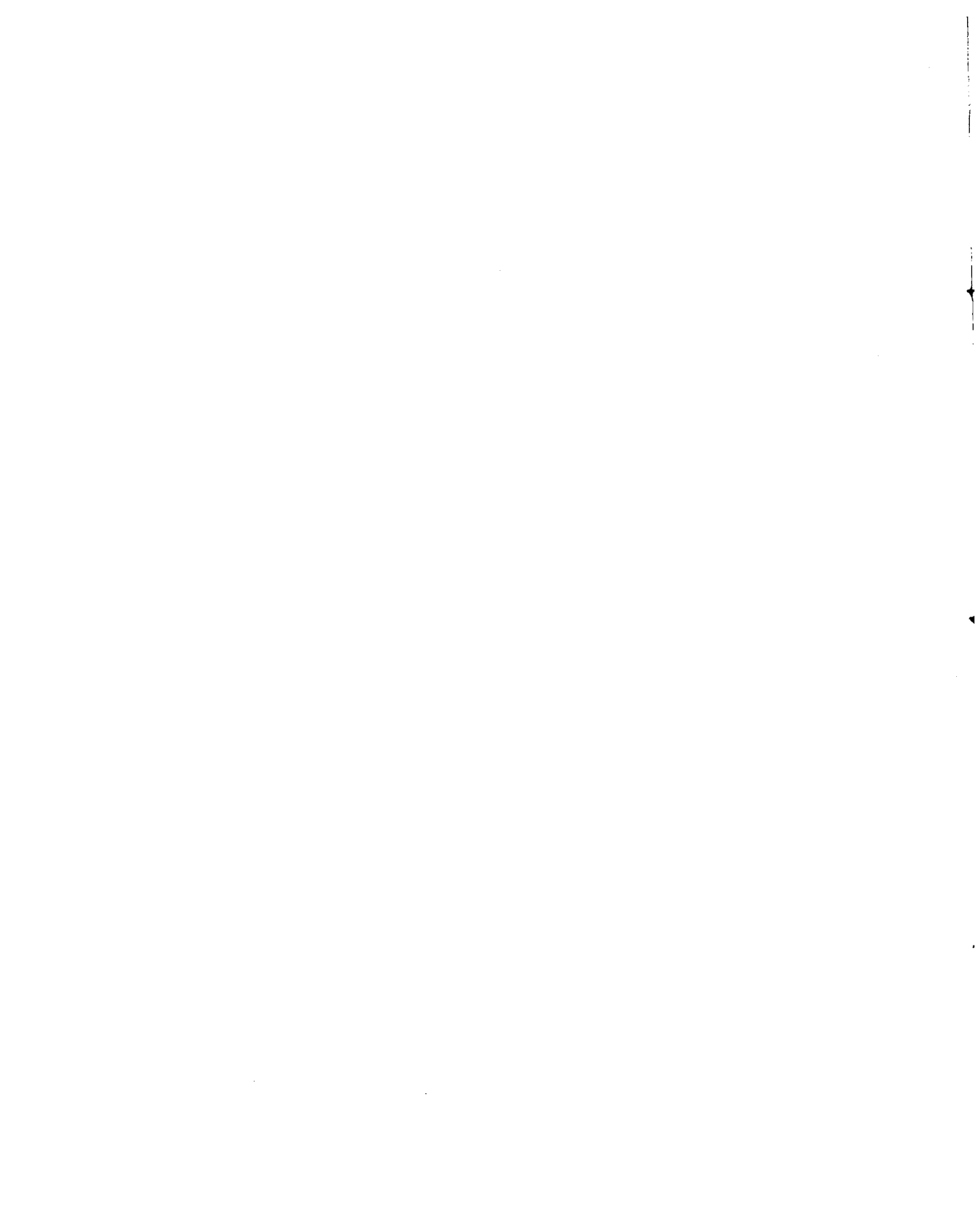
b) — — — "hvarefter och sedan — — — bör all min öfriga egendom, förvandlad i kontanter, tillställas fattigvården i denne Helsingfors stad, såsom donation, hvarå räntan till hvarje julhelg bör tilldelas någon fattig handlandeeka, utan att kapitalet kommer att förminskas."

Jemte det utskottet hoppas att de upplysningar i ämnet, Stadsfullmäktige ålagt utskottet införskaffa, i det föregående fullständigt innefattas, har utskottet slutligen skolat tillkännagifva att dess tredje ledamot Hr Nybom är från orten afrest, hvarföre detta betänkande ej kunnat af honom undertecknas.

Helsingfors, den 23 Maj 1876.

S. Calamnius.

N. Chr. Westermarck.

**Utskottsbetänkande med anledning af särskilda
frågor rörande Helsingfors stads gatubelysning under den
närmaste framtiden.**

Jemte utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 20 sistlidna April har utskottet fått emottaga tvenne skrivelser, så lydande:

”Magistraten
i
Helsingfors,
den 5 April 1876.
N° 83.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Som den tid af tre år, på hvilken kontrakt emellan denna stad, å ena, samt Öfverdirektören för forststyrelsen, Öfverstelöjtnanten A. af Forselles, på andra sidan, år 1872 änyo upprättades, angående ombesörjande af belysningen utaf en del stadens gator med de af Öfverdirektören af Forselles uppfunna terpentinalmpor, i och med den 15 innevarande April utgår, har Magistraten denne dag förehaft frågan huru sagde gator från och med nästa lysningsårs ingång borde belysas; och har Magistraten, med afseende derå att gasledning icke torde kunna införas i de delar af staden, der de af Öfverdirektören af Forselles uppställda lyktor härintills hållits tända, och emedan den tid, hvarunder Öfverdirektören af Forselles beviljats patent å ifrågavarande uppfinning, allaredan utlöpt, för sin del ansett det borde numera å offentlig auktion åt den minstfordrande utbudas åtagandet att på alla de i ofvanberörda kontrakt upptagna villkor, som ännu befunnes tillämpliga, från och med nästkommande höst alternatift under tre eller fem år ombesörja belysningen å de gator, under hvilka gasrör ännu icke ledts eller åtminstone icke förrän i en framtid kunna föras.

Emellertid och som den vidare behandlingen af detta ärende ankommer på Herrar Stadsfullmäktige, får Magistraten äran i sådant afseende tillsända Herrar Stadsfullmäktige det med Öfverdirektören af Forselles uppgjorda kontrakt, med anhållan att Herrar Stadsfullmäktige ville fatta beslut huru i denna angelägenhet för-

faras bör och i sammanhang dermed huruvida icke de nuvarande terpentin-gaslyktorna, som med detta lysningsårs utgång enligt 5 punkten i kontraktet tillfalla staden, kunde öfverlemnas till begagnande åt den blifvande entreprenören, på det lindrigare afgift för åtagandets fullgörande må vinnas, hvarutom Magistraten bort erinra derom, att hos Herrar Stadsfullmäktige för närvarande är anhängig en af Poliskammaren i staden genom Magistraten hos Herrar Stadsfullmäktige gjord framställning om behovet af att för ordningens bättre upprätthållande nattetid utsträcka tiden för belysningen af särskilde utaf Poliskammaren tillika uppgifna gator och allmänna platser utöfver midnattstimmen, hvarintills förenämnda terpentinelykter, enligt öfverenskommelse med Öfverdirektören af Forselles, hållits tända, och att denna framställning torde böra jemväl i sammanhang med det till Herrar Stadsfullmäktiges afgörande nu hänskjutna ärende pröfvas, äfvensom slutligen att af nöden är, det förbehåll vid auktionen göres derom att entreprenören är förbunden att emot viss af Herrar Stadsfullmäktige på förhand bestämmande afgift icke blott anbringa lykter å platser, hvarest sådana kunna erfordras under den förestående regleringen af stadsområdet efter den senast fastställda planen, utan ock på ställen, der sådant framdeles tilläfventyrs befunnes nödigt, vidmakthålla belysningen någon eller några timmar utöfver den såsom regel för släckning fastställda timme om natten.

På Magistratens vägnar:

Oskar Palmgren.

K. G. Kollin.⁷

”Magistraten
i
Helsingfors,
den 23 Februari 1876.
N° 66.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Sedan Poliskommissarien Adolf Lindeman uti en till härvarande Poliskammare aflåten rapport framhållit behovet deraf, att tjugu, å följande ställen här i staden anbragta och af Öfverdirektören Alexander af Forselles, enligt i afskrift närslutne kontrakt, underhållna gatlykter, nemligen: invid Öfversten Grahns gård vid Brunnsbusvägen, gårdarne nr:is 21 vid Bergsmans- och 12 vid Kaserngatorne, Röös arfvingars förut ägda, men staden numera tillhöriga gården vid Banan, samt gårdarne nr:is 19 vid Högbergs- och 12 vid Jägaregatorne, 33 vid Banan, 2 vid Rödbergsgatan, 14 vid Fredriksgatan, 14, 26 och 34 vid Sjömansgatan, 1 vid Albertsgatan, 19, 25, 34 och 37 vid Båtsmansgatan och 4, 20 och 26 vid Fiskaregatan, under den mörkaste årstiden hållas tända ända till klockan ett på natten, så har Polis-

kammaren, med biläggande af sagda rapport, uti skrifvelse till Magistraten för den 7 Oktober nästlidet är anhållit att såväl de i rapporten omnämnde, som de i härvarande esplanader uppställda lyktor måtte hållas tända under uppgifne tid. I anledning häraf har Rådmanen Liljeros vid ärendets föredragning af Magistraten lemnats i uppdrag att införskaffa uppgift på kostnaden för belysningen med ifrågakvarande lyktor under den timme af dygnet, hvarmed Poliskammaren sålunda velat utsträcka den i kontraktet med Öfverdirektören af Forselles bestämda tid; och sedan Rådmanen Liljeros under denne dag hos Magistraten anmält, att Öfverdirektören af Forselles därför betingat sig ersättning efter samma beräkning, som för hela den af honom underhållna gatulytning härstädes för öfrigt per timme, i följd hvaraf kostnaden för nästnämnde belysning komme att ökas med omkring tretusen mark, får Magistraten äran numera öfverlemna ärendet till Herrar Stadsfullmäktiges pröfning och afgörande samt derhos tillkännagifva, att Magistraten för närvarande icke har skäl att tillstyrka bifall till Poliskammarens ofvanberörde framställning.

På Magistratens vägnar:

Oskar Palmgren.

Bengt Stenius.⁷

Och hafva Stadsfullmäktige i sitt ofvan berörda protokoll anmodat utskottet, att tillika yttra sig öfver ett af Herr Tallgren hos Stadsfullmäktige i sammanhang härmed väckt förslag att stadens gasledning måtte utsträckas till åtminstone en del af de gator och gatuandelar, som hittills varit belysta medels s. k. Forselleska terpentinlampor.

Från ofvan åberopade kontrakt emellan staden och Herr Öfverstelöjtnanten af Forselles har utskottet aktat nödigt att här intaga följande:

»Kontrakt — — — angående Herr Öfverstelöjtnantens åtagande att under tre års tid, räknadt från den 1 September nästkommande år 1873, ombesörja belysningen af en del utaf stadens gator med de af honom uppfunna terpentinlampor, på följande villkor, nemligen:

1:o. Belysningen med terpentingas verkställes af bemälda Herr Öfverstelöjtnant under nyssnämnde tre år uti minst Etthundrafyrtio (140) lyktor från den 1 September till den 15 April. Lyktorna antändas och hållas lysande hvar dag under December och Januari månader från klockan fyra (4), under November och Februari månader från klockan fem (5), under Oktober och Mars månader från klockan sex (6) samt under September och de första femton dagarne af April månad

från klockan sju (7) eftermiddagen och allt fortfarande intill klockan tolf (12) på natten, då mörker råder, men vid inträffande månsken, endast under den tid, som sålunda bestämmes att genom signal från hvarje af stadens brandtorn, medelst en kulört lyktas uppdragande, tillkännagifves att lyktorna böra antändas eller få släckas, då i förra fallet lykttändningen ofördröjeligen bör påbörjas och i vanlig ordning verkställas. Då under lysningstider eldsvåda i staden inträffar, bör entreprenören utan anspråk på särskild ersättning hålla lyktorna tända, företrädesvis vid de större gatorne i närheten af brand och vattenuppfordringsställena, tills eldsvådan upphört eller full dager inträffat.

2:o. Ljuset uti hvarje af dessa lyktor bör under den tid de hållas tända, ega en styrka motsvarande tolf brinnande stearinljus efter fem på skålpundet.

7:o. Derest gasbelysningen skulle utsträckas uti någon stadsdel på de ställen, der terpentinelyktor äro uppsatta och hvarigenom dessa ej vidare för stadens behof komme att brukas, — — — kunna de i sådant fall äfven placeras på andra punkter af staden, i hvilken sednare händelse entreprenören dock bör efter skeende öfverenskommelse ersättas för den ökade kostnad, som för en talrikare betjeningsanställande vid lyktorna härigenom möjligen kunde uppstå.

8:o. Erforderliga stolpar och konsoler till lyktorna anskaffas genom Magistratens försorg på stadens bekostnad.

9:o. Vid hvarje lysningstermins början, bör entreprenören, efter försiggången besigtning af lyktorna, låta, utan särskild ersättning desamma å sina behöriga platser uppställa. Sedan lysningstiden tilländagått, insätts lyktorna uti förvaringsrum, som af staden anvisas och bekostas.

Entreprenören åligger äfven att låta assurera lyktorna emot eldfara för den tid de uti förvaringsrum qvarstanna.

10:o. För hvarje lykta, som under den bestämda lysningsterminen ej finnes å sitt anvista ställe uppsatt, pliktar entreprenören, derest han eller hans folk befinnas dertill vållande, ett vite af tjugu (20) mark för hvarje gång sådant sker. Derest någon lykta under lysningstiden befinnes i sådant oskick, att lysningen dermed ej kan för tillfället ega rum, pliktar entreprenören åtta (8) mark för hvarje sådan lykta.

13:o. Entreprenören ställer vederhäftig borgen, hvilken Magistraten pröfvar, för de förskott honom i ömförmäldt hänseende kunna beviljas, såväl för första anskaffandet af tilläfventyrs behöfliga nya lyktor, som för lysningens underhållande."

Antalet terpentinlyktor i staden är för det närvarande 168. deraf 10 äro uppställda i Kaisaniemi, 6 i esplanaderna, 4 vid särskilda brunnar samt de återstående vid en mängd gator och platser i stadens aflägsnare eller högre belägna delar. Genom dessa lyktor anser utskottet staden vara åtminstone nödortfeliget betjenad, så att någon annan utsträckning af belyningsområdet icke erfordrades, än uppställande af tvänne lyktor vid hvardera chaussén, nemligen å Lilla broholmen och vid närliggande chaussé-bom samt vid och strax utanför chaussé-bommen vid Esbo tull.

Lyktornas placering är för det närvarande sådan, att de (på sätt närslutna karta utvisar) bilda fyra särskilda grupper, nemligen: *1:sta gruppen*: lyktorna nord-vest om Boulevardsgatan (inberäknad de nu förslagna vid Esbo tull), *2:dra gruppen*: lyktorna emellan Boulevard- och Högbergsgatorna, *3:dje gruppen*: lyktorna vid och öster om Högbergsgatan och dess förlängning åt söder till Hafsgatan samt söder om norra Esplanadgatan, äfvensom *4:de gruppen*: lyktorna norr om Alexandersgatan, å Skatudden, i Kaisaniemi samt från Långa bron till chaussébommen.

I likhet med Magistraten anser äfven utskottet åtagandet af i fråga varande belysning böra på offentlig entreprenadauktion utbjudas; hvarvid en tid af tre år synes vara med afseende å nuvarande konjunkturer lämpligast. Och torde i följd af lyktornas ofvan beskrifna grupperade belägenhet utbudandet böra ske alternativt, antingen samtliga lyktor, eller ock en eller flere af de fyra grupperna såsom särskilda distrikt.

De i ofvan stående kontrakt ingående vilkor synas äfven fortfarande vara till största delen lämpliga och tillfyllestgörande, likväl med de af Magistraten föreslagna tilläggsbestämningar. Sålunda borde de nu befintliga och de derutöfver nödiga lyktorna, hvilka sistnämnde skulle genom Magistratens försorg anskaffas, underhållas och förvaras af entreprenören och på hans risk, så att de vid entreprenadtidens slut i fullgodt skick kunna till staden återställas. Vidare borde, på de af Poliskammaren frambållna skäl, de i dess förberörda framställning upptagna lyktor hållas tända ända till klockan ett på natten, äfvensom entreprenören affordras anbud jemväl å åtagandet att efter behof utsträcka belysningstiden äfven för öfriga lyktor. Likaså synes det, på sätt Magistraten föreslagit, vara nödigt att entreprenaden innehölle jemväl belysningsskyldighet med afseende å sådana lyktor, som staden utöfver det ordinarie antalet kunde finna godt uppställa inom distriktet eller dess närhet.

Det vore emellertid i hög grad önskligt att, på sätt Herr Tallgren föreslagit, gasledning snarligen kunde införas i en del trakter, der endast terpentinbelysning nu förefinnes. Ifrån polyteknikum vid Sandvikstorget, der gasledning allaredan är

nedlagd, synes ledningen utan att möta alltför svåra terrängförhållanden kunna utdragas till närliggande delar af Wladimirs-, Eriks- och Lappviksgatorna. Ehuru sannolikt med drygare kostnad borde gasledningen jemväl utvidgas från Högbergsgatans norra ändpunkt till Södra brandtornet, längs hvilken centralt belägna gatu-andelrörelsen är ganska liffig, äfvensom från Kaserntorget längs Fabiansgatan till det blifvande normallyceum. Men som gaslysningsbolaget, enligt hvad utskottet inhemtat, icke är sinnadt, att under den närmaste framtiden sjelfmant vidtaga en sådan utvidgning af gasnätet, och staden, jemlikt 3 och 4 §§ i gaslysningskontraktet, i sådan händelse bör ikläda sig en räntegaranti af 10 procent å kostnaden för nya rör jemte deras nedläggning samt för tilläfventyrs nödig utvidgning af redan nedlagda rör, vore det nödvändigt, innan beslut härom fattades, att kunna bedöma den för staden sålunda uppstående kostnad. Vid beräkning härpå måste naturligtvis förhållandet emellan gaspriset och priset för terpentinelysningen tagas i betraktande; och ehuru man har skäl att förmoda, det en billigare entreprenad för sistnämnda belysning än hittills skall kunna erhållas, vill utskottet likväl icke lemna oanmärkt, att stadens gasbelysning för det närvarande medför en lysningskostnad af omkring 89 mark per lykta, oberäknadt afdrag för inträffande månken, under det terpentinelykterna medföra en utgift af 100 mark hvarje, sedan sjelfva lyktans värde enligt senaste kontrakt afdragits. Det torde därför vara skäl, att genom Magistraten söka införskaffa utredning om kostnaden för den föreslagna utvidgningen af stadens gasledning, jemförd med kostnaderna för terpentinelysningen enligt de anbud, som vid skeende entreprenadauktion komma att göras. — Emellertid borde vid entreprenadauktionen förbehåll göras derom, att entreprenör skall utan anspråk på särskild godtgörelse underkasta sig den minskning af terpentinelykternas antal, som af gasledningens utsträckande kan föranledas.

I enlighet med ofvan stående får utskottet alltså föreslå:

att Stadsfullmäktige ville i afgående skrivelse uppmana Magistraten, ej allenast

att fordorsammast på offentlig entreprenadauktion utbjuda åtagandet att underhålla gatulysningsen med de i staden för närvarande uppställda 168 terpentinelampor jemte 4 nya sådana, å lilla Broholmen och vid närliggande chaussébom samt vid och nära utanför chaussébommen vid Esbo tull; hvarvid bestämningarna i det senast med Herr

af Forselles om slik belysning upprättade kontrakt i tillämpliga delar böra iakttagas, med följande förändringar och tillägg, nemligen:

a) att åtagandet utbjudes alternativt, antingen för hela antalet lyktor, eller för ett eller flere af följande fyra distrikt: det första vester om Boulevards- och Henriksgatorna samt chaussén vid Esbo tull, det andra emellan Boulevards- och Högbergsgatorna, det tredje Högbergsgatan äfvensom öster om dess linie och söder om Norra Esplanadgatan samt det fjerde norr om Alexandersgatan, å Skatud-den, i Kaisaniemi och från Långa bron till chaussé-bommen;

b) att entreprenaden omfattar en tid af tre år, räknadt från den 1 nästkommande September till och med den 15 April 1879;

c) att samtliga lyktor anskaffas af staden, men underhållas och förvaras af entreprenören samt i fullgodt skick böra vid entreprenad-tidens slut återställas;

d) att lyktorna vid Öfverste Grahns gård vid Brunnshusvägen, gårdarna nr:ris 21 vid Bergmans- och 12 vid Kaserngatorna, Röö's f. d. (numera stadens) gård vid Banan, samt gårdarne nr:ris 19 vid Hög-bergs- och 12 vid Jägaregatorna, 33 vid Banan, 2 vid Rödbergs-, 14 vid Fredriks-, 14, 26 och 34 vid Sjömans-, 1 vid Alberts-, 19, 25, 34 och 37 vid Båtsmans- samt 4, 20 och 26 vid Fiskaregatorna skola under November, December, Januari och Februari månader hållas tända till klockan ett på natten emot ersättning på grund af särskildt anbud;

e) att jemväl andra lyktor emot ersättning, hvarom skildt anbud torde erfordras, böra efter tillsägelse hållas tända till klockan ett på natten;

f) att entreprenören emot enahanda eller skild ersättning, hvar- om särskildt anbud torde ske, är skyldig att underhålla belysningen jemväl med andra lyktor af samma slag, dem staden kan finna godt uppställa inom distriktet eller dess närhet; samt

g) att deremot, i fall terpentinelyktornas antal i följd af gasled- ningens utsträckning förminskas, staden är berättigad till ett minsk- ningen motsvarande afdrag å entreprenadsumman; utan äfven

att så fort sig göra låter af Gaslysningsbolaget infordra såväl uppgift om de delar af det nuvarande terpentinelbelysningsområdet,

der gasledning med minsta kostnad kunde under den närmaste framtiden införas, som särskildt ungefärlig beräkning af stadens kostnader jemlikt 3 och 4 §§ i gällande gaslysningskontrakt för gasledningens utsträckande från Sandvikstorget till närliggande och lämpliga delar af Wladimirs-, Eriks- och Lappviksgatorna, från Högbergsgatans norra ända till Södra brandtornet samt från Kaserntorget längs Fabiansgatan till det blifvande normallyceum;

Hvarefter Magistraten borde till Stadsfullmäktiges pröfning och godkännande öfverlemna de gjorda auktionsanbuden och inkomma med uppgift om förenämnda kostnader för gasledningens utvidgande, i afseende å vidtagande af definitivt beslut om sagda arbetes verkställande.

Helsingfors, den 30 maj 1876.

A. Collan.

S. Grunér.

J. E. Fagerroos.

**Utskottsbetänkande angående fullföljande af
anförda besvär öfver Magistratens utslag i anledning af
särskilda emot Helsingfors stads räkenskaper för åren
1867 och 1868 gjorda anmärkningar.**

Öfver Magistratens särskilda utslag af den 24 sistlidna Januari i tvenne från Guvernören i länet till Magistraten återförvisade mål, angående de för granskning af denna stads räkenskaper för år 1867 och år 1868 utsedde revisorers vid sagda granskning för hvardera året särskildt författade anmärkningar, har undertecknad Westermarek jemte Tapetseraremästaren J. F. Galetski, jemlikt Stadsfullmäktiges den 22 sistlidna Februari fattade beslut, i behörig ordning till Guvernören i länet ingifvit skriftliga besvär, deri bland annat på anförda skäl anhållits om målens ytterligare återförvisande till ny behandling af Magistraten. Genom besvären åtecknad resolution af den 29 förlidna Februari har Guvernören afsändt besvärshandlingarna till Magistraten samt ålagt Magistraten att, med föreläggande af fjorton dagars tid, till sig infordra sysslomännens i affidne Stadskassören Kuhlbergs konkurstvist och förre Stadskamreraren Skutnabbs skriftliga förklaringar öfver besvären, hvilka förklaringar, i händelse de samma aflemnades, eller oek behörig utredning, när förklaringarna blifvit svarandene affordrade, sedan borde till Guvernören insändas, jemte Helsingfors Stadsfullmäktiges yttrande och Magistratens eget utlåtande öfver besvären, hvarvid besvärshandlingarna jemväl borde återställas tillika med alla öfriga i målen förut tillkomna handlingar. Jemte skrifvelse af den 21 nästlidna Mars, har med anledning häraf Magistraten till Stadsfullmäktige öfversändt omförmälda remisshandlingar, af hvilka, jemlikt derå gjorda anteckningar, f. Stadskamreraren Skutnabb den 6 samt förbemälda sysslomän den 7 i samma månad haft del, äfvensom sysslomännens den 20 i änsagda månad dagtecknade förklaring i saken. Och hafva derå Stadsfullmäktige, jemlikt utskottet tillhandahållet protokollsutdrag af den 28 Mars, remitterat handlingarna till utskottet, med anmodan att afgifva förslag till det Stadsfullmäktige i ärendet affordrade yttrande; hvarförinnan Stadsfullmäktige likväl ofvan

nämnda den 22 Februari, i sammanhang med åberopade beslut om besvärns anförande, i anledning af undertecknad Westermarecks framställning af sakförhållandet, till utskottet öfverlemnadt att sätta sig in i frågan och till Stadsfullmäktige inkomma med yttrande, huruvida måhända skäl kunde förefinnas att de anförda besvären återkalla.

Att för Stadsfullmäktige framlägga en fullständig resumé af sakförhållandet vore såväl i anseende till handlingarnas vidlyftighet som isynnerhet i följd af sjelfva målens ytterst invecklade beskaffenhet ogörligt. Och inskränker sig förty utskottet till följande uppgifter.

Genom Magistratens öfverklagade utslag hafva, för särskilda felaktigheter och brister i stadens räkenskaper för åren 1867 och 1868, stadens då varande kamrere, O. W. Skutnabb, och kassör, sedermera aflidne K. J. Kuhlbergs rättsinnehafvare, blifvit ålagda att utbetala:

	Till stadskassan.				I revisionsprocent.		Summa.	
	Ovilkorligt.		med möjlighet till restitution.					
O. W. Skutnabb	158	37	5,477	62	3,163	80 $\frac{1}{2}$	8,799	79 $\frac{1}{2}$
K. J. Kuhlbergs rättsinnehafvare	4,624	76	—	—	—	—	4,624	76
Gemensamt, eller den som tillgång eger	8,763	2	—	—	2,190	75 $\frac{1}{2}$	10,953	77 $\frac{1}{2}$
Summa	13,546	15	5,477	62	5,354	56 $\frac{1}{2}$	24,378	33 $\frac{1}{2}$

Jemte det öfriga af revisorerne gjorda anmärkningar af Magistraten pröfvats böra förfalla, har Magistraten särskildt förklaradt, ej mindre att Magistraten ej kunde till pröfning upptaga de anmärkningar, som innefattade påståenden emot Magistratens eget tillgörande i saken, än äfven, beträffande ett af revisorerne gjordt yrkande att få till granskning åt sig öfverlemnadt en af undertecknad Nybom på uppdrag af stadens Äldste verkstald och till Magistraten inlemnadt omarbetning af i fråga varande räkenskaper, på upptagna skäl, icke heller ansett sig befogadt att skrida till den sålunda påyrkade åtgärden.

Såsom skäl för ofvan nämnda anhållan hos Guvernören om målens återförvisande till Magistraten, hafva besvärändene i sin besvärsskrift anført bland annat, "att målen blifvit slutligen afgjorda af Magistraten, ehuru revisorerne ännu icke afslutat sitt granskningsarbete beträffande i fråga varande räkenskaper, enär de hos

Magistraten anhållit att efter granskning af den utaf Herr Nybom verkställda omarbetning, få till Magistraten inkomma med sina slutpåståenden i ämnet.”

I sin förberörda förklaring hafva sysslomännen i afidne Stadskassören Kuhlbergs konkurstvist, Herrar C. Backman och E. A. Bäck, jemte det de i hufvudsaken under återhemtande af hvad de förut i målen anfört anhållit om fastställelse af Magistratens öfverklagade utslag, öfverlemnadt till Guvernören, ”huruvida icke Universitetskamreraren Westermarek och Tapetseraremästaren Galetski hafva gått förlustige sin talan emot de öfverklagade utslagen, enär de bilagt sina besvär endast utslagen, men ej öfriga till saken hörande handlingar”, samt särskildt beträffande besvären rörande 1868 års räkenskaper yrkat, ”att desamma ej blefve upptagna till pröfning, då Herrar Westermarek och Galetski ej varit berättigade att utan tredje revisorns för sagda år Handlanden Ferlmanns hörande och deltagande i berörda talan, underkasta nyss nämnda utslag Herr Guvernörens pröfning”.

Så står saken för det närvarande.

Redan förut, då i fråga varande mål genom Guvernörens öfver länet utslag af den 15 April 1875 till Magistraten återförvisades, hafva Stadsfullmäktige af Guvernören förunnats tillfälle att, i fall af fog, afgifva yttrande i anledning af de då anförda väsentligen enahanda besvären öfver Magistratens utslag; och hafva dervid Stadsfullmäktige, som dock icke velat ingå i någon närmare granskning af målen eller uttala sig för eller emot den ena eller andra partens påståenden i fråga om räkenskapernas summor, endast fäst sig vid revisorernes af Magistraten afslagna anhållan att innan målens slutliga afgörande undfå del af den vidare utredning i dem, som skulle vinnas genom utbekommande och granskning af ofvan berörda omarbetning af räkenskaperna, och på sådant skäl förenat sig i besvärändenes hos Guvernören gjorda anhållan om anmärkningsmålens återremiss till Magistraten i det af besvärändene angifna syfte. Genom detta Stadsfullmäktiges då afgifna yttrande hafva Stadsfullmäktige på sätt och vis inträdt såsom parter i saken, och genom undertecknad Westermareks ofvan återropade framställning till Stadsfullmäktige, hvarigenom i fråga varande besvärs anförande gjorts beroende af Stadsfullmäktiges den 22 sistlidna Februari derom fattade beslut, hafva Stadsfullmäktige i sjelfva verket intagit besvärändenes plats i målen; och gäller det således nu för Stadsfullmäktige att, på sätt allaredan vid nämnda besluts fattande uttalats, med full rätt bestämna om besvären skola fullföljas eller ej.

I öfverensstämmelse med revisorernes i undertecknad Westermarcks merberörda framställning uttalade mening äro äfven utskottets öfrige ledamöter af den åsigt, att det vore af öfvervägande betydelse för staden att omsider få denna rättgång afslutad, medan de personer, som betalningsskyldigheten jemlikt Magistratens utslag åligger, ännu lefva och befinnas solventa, samt att frågans afgörande genom föreliggande besvärs fullföljande kan komma att ytterligare ansenligt fördröjas. Men emot denna fördel af besvärens nedläggande uppställer sig ej allenast stadens ekonomiska intresse i den af revisorerne förda talan, utan äfven Stadsfullmäktiges i deras förberörda yttrande till Guvernören allaredan uttalade åsigt att den verkställda omarbetningen af räkenskaperna måtte besvärändene delgifvas, hvilket, såsom nämnt, genom de öfverklagade utslagen vägrats. Måhända skulle dock utskottet icke destomindre tveka att förorda besvärens fullföljande, om icke utskottet vid genomgående af handlingarne i ärendet kommit till den öfvertygelse, att, der icke räkenskapsbriestern blifva ersatta af vederbörande Stadskamrer och Stadskassör eller deras rättsinnehafvare och löftesmän (för vardera till ett belopp af 8,000 mark), Magistratens för tiden varande medlemmar borde åläggas utbetalning af en del bland de bristande medlen, hvilka jemlikt 1 § af ännu gällande reglemente för stadens drätselverk, på Magistratens ansvar af bemälda tjänstemän förvaltats. Derjemte har utskottet särskildt fäst sig vid en svår och betydande origtighet i räkenskaperna, hvilken synes vara så klar och påtaglig, att yrkande med anledning deraf, i fall målen till Magistraten återförvisades och sedan med ledning af ofvanberörda omarbetning af räkenskaperna en närmare granskning kunnat försiggå, med allt hopp om framgång borde kunna göras bland revisorernes enligt besvärsskriften afsedda slutpåståenden i saken.

I räkningen öfver inqvarteringskassa-medlen för tiden från den 1 Juni 1867 till den 1 Juni 1868 finnas nemligen i den å creditsidan upptagna balans till år 1868—1869 en behållning i kassan om 30,705 mark 72 penni, hvilken likväl icke införts i den å debetsidan af följande års räkning uppförda balans från 1867—1868, utan innehåller sist sagda balans i stället tvenne fordringar hos finska statsverket å resp. 8,053 m. 81 p. och 28,701 m. 16 p., under det att den sålunda uppkomna skilnaden i balansen, eller 6,049 m. 25 p., i kredit uppförts såsom skuld till öfriga fonder. Angående denna omständighet innehåller ett af Magistraten i förevarande mål uppgjort sammandrag af stadskassans tillstånd vid 1867 års utgång, under rubriken ”*Inqvarteringskassan*” följande anteckning:

”I denna kassas räkning har sedan längre tider begåtts det fel att redogöra-

ren, vid det årliga afslutandet af kassans räkning, icke tillsett att de för Militiefondens räkning bestridda utgifterna blifvit i kassans räkning upptagna likalydande med de till Krigskommissariatet afgifna redovisningarna och att kassans fordran hos Militiefonden i räkningen icke blifvit utbalanserad och synliggjord. Så t. ex. har kassan under tiden från och med den 1 Juni 1866 till och med den 1 Juni 1868 enligt till Krigskommissariatet aflemnade och af detsamma godkända redovisningar för Militiefondens räkning bestridit utgifter till ett belopp af 296,754 mark 97 penni, ehuru kassans räkning upptager dessa utgifter till endast 292,057 mark 43 penni. Genom anförda förfaringssätt har kassan kommit att då dess vid redovisningarnes aflemnande hos Militiefonden egde tillgodohafvande vid detsammas utbetalning till kassan i dess räkning behörigen uppdebiterats, såsom den 31 Maj 1868 skett, uppvisa en kontant behållning af 30,705 mark 72 penni, ehuru icke allenast denna kassas behållning utan ock 7,572 mark 23 penni af stadskassans öfriga medel bestod i fordran för Militiefondens räkning bestridda inqvarteringsafgifter, såsom af Krigskommissariatets, dess räkenskaper för ofvannämnda Inqvarteringsår bifogade likvider med Inqvarteringskomitén i denna stad framgår. Af dessa likvider framgår nemligen, att kassan, för tiden från den 1 Juni 1866 till den 1 Mars 1867 efter afdrag af de till Inqvarteringskomitén utgifna förskotter af 100,000 mark hos Militiefonden sistberörde dag egde en fordran af 8,053 mark 81 penni, och för tiden från den 1 Mars 1867 till den 1 Juni 1868 likaledes efter afdrag af till Inqvarteringskomitén utgifna förskotter af 160,000 mark, deri inberäknadt under Juni månad sistnämnda år till komitén utgifna förskotter af 50,000 mark, en fordran af 28,701 mark 16 penni, hvilka fordringar till Inqvarteringskomitén utbetalts den förstnämnde i November månad 1868 och den sistnämnda i Januari månad år 1869. Af det anförda framgår således, att kassan, till följd af för Militiefonden bestridda utgifter i början af Juni månad 1868 hos nämnde fond egde en fordran af 36,754 mark 97 penni äfvensom att, då kassans tillgång vid samma tid upptagits till endast 30,705 mark 72 penni, den icke allenast icke egde någon kontant tillgång utan tvertom stod i skuld till stadskassan.²⁹

För att i denna detalj af räkenskaperna vinna den utredning, som ur ofvan stående oklara och dessutom obestyrkta resonnemang icke kunnat erhållas, har utskottet anställt forskningar i Krigskommissariatets räkenskaper och deraf i förening med Inqvarteringskassans räkenskaper för åren 1866—1869 inbemtat:

att staden, enligt Inqvarteringskassans och Krigskommissariatets härutinnan öfverensstämmande räkenskaper, från Statsverket uppburit:

Mark p.i.

år 1866—1867 . . 134,595: 12.

” 1867—1868 . . 160,000: —, deraf 34,595: 12 ersättning för föregående års brist.

” 1868 fr. 1 Juni 94,053: 84, ” 8,053: 81 d:o för 1866—67 års brist.

” 1869 168,701: 16, ” 28,701: 16 d:o för 1867—68 års brist;

att Inqvarteringskassan för hvarje år från Statsverket undfått särskilda förskott till bestridande af inqvarteringskostnaderna för året äfvensom under följande år, efter det redovisning öfver dessa kostnader blifvit till Krigskommissariatet inlemnad, ett ytterligare bidrag, motsvarande skilnaden emellan förskotten och de kostnader, statsverket ansett sig böra bestrida;

att i Inqvarteringskassan för hvarje år samtliga utgifter (med undantag af någon mindre differens, på sätt Magistraten ofvan omförmält) blifvit i kredit bokförda, medan i debet deremot endast upptagits de bidrag från statsverket, som under året verkligen utbekommit, men ingalunda, på sätt Magistraten emellertid uppgifvit, derutöfver något tillgodohafvande hos statsverket, ehuru obestridligt det är att, i fall något sådant tillgodohafvande på grund af förskotten öferskjutande utgifter skolat årligen såsom en fordran till följande år öfverbalanseras, och kreditsidan sålunda upptaga denna post tvenne gånger, d. ä. såväl bland utgifter som i balansen, en motsvarande post jemväl bort såsom tillgång i debet observeras;

att det vid sådant förhållande varit fullkomligt riktigt att, på sätt ända till den 1 Juni 1868 skett, i hvarje års räkenskaper upptaga endast verkliga inkomster och utgifter, helst de så kallade fordringarna hos statsverket ingalunda voro ovilkorliga, utan beroende af statsverkets godkännande af de ingifna redovisningarna;

att det således varit orätt att, på sätt i räkenskaperna för tiden från den 1 Juni till och med den 31 December 1868 skett, utan vidare transformera en kontant behållning till en utestående fordran genom att inbalansera ofvanberörda så kallade fordringar och efter den enas utbekommande densamma i kredit afföra; samt

att, äfven i fall utgifterna från Inqvarteringskassan på sätt Magistraten förburit icke bokförts i fullkomlig öfverensstämmelse med de till Krigskommissariatet afgifna redovisningar, på grund af hvilka tillskottsbidragen utanordnats, skilnaden emellan de verkliga och de i räkenskaperna upptagna utgiftssummorna under i fråga varande tid dock icke ens enligt Magistratens obestyrkta uppgifter stiger till mera än 4,697 mark 54 penni och således icke på långt när till den såsom fordran den 1 Juni 1868 inbalanserade summan.

Då det sålunda synes vara alldeles ovedersägligt, att i fråga komma såsom

fordran upptagna poster om tillsammans 36,753 mark 97 penni icke utgjort annat än verkliga inkomster, som icke bort i räkenskapernas kredit afföras, synes det utskottet vara fullt skäl att åtminstone härom göra och fullfölja anmärkning mot räkenskaperna samt att således, för vinnande af den ytterligare utredning, som ofvan återopade omarbetning af räkenskaperna äfven i denna del torde lemna, vidhålla bevarandene hos Guvernören gjorda anhållan om målens återförvisande till Magistraten på det rådruum må vinnas att med ledning af samma omarbetning ingifva slutpåståenden i saken. Jemte det utskottet förty tillstyrker Stadsfullmäktige, att i sitt yttrande till Guvernören vidhålla de anförda besvärerna, anser utskottet sagda yttrande böra innehålla jemväl ett bemötande af den utaf sysslomännen i affidne Stads-kassören Kuhlbergs konkurs i förestående måtto afgifua förklaring; och torde i sådant afseende böra frambållas, att besvärändene allaredan såsom revisorer, jemlikt gällande reglemente för stadens drätselverk, egt rätt att utan tredje revisorns deltagande besvära sig öfver Magistratens utslag, samt att Stadsfullmäktige dessutom genom sitt förberörda beslut den 22 sistlidna Februari uttryckligen förordnat, att besvär öfver utslagen skulle genom undertecknad Westermarek inlemnas.

I sammanhang härmed torde Stadsfullmäktige äfven böra uppmana besvärändene att, der återförvisning af målen vinnas, vid Magistraten göra anmärkning om ofvan bekrifna brist i Inqvarteringskassan äfvensom de öfriga slutpåståenden, som utsage bestämda penningebelopp af någon betydelse och derjemte syntes kunna utan alltför stor tidsutdrägt nöjaktigt styrkas, så att icke målens afgörande mer än oundgängligt vore uppehöllles.

Närmare formulerade blefve utskottets förslag till beslut:

att Stadsfullmäktige skriftligen uppmana besvärändene, att ej allenast fullfölja i fråga varande besvär, utan äfven, i fall återförvisning af målen vinnas, vid Magistraten göra anmärkning om ofvan utredda brist om 36,753 mark 97 penni i Inqvarteringskassans räkenskaper för år 1868 äfvensom de öfriga slutpåståenden i saken, som utan större tidsutdrägt kunde nöjaktigt styrkas, hvarom allt Magistraten borde i afgäende skrifvelse till egen kannedom underrättas; samt att Stadsfullmäktige förty, i afseende å vidare befordran, tillsända Magistraten jemte remisshandlingarna i ärendet ett så lydande yttrande:

”Till Guvernören i Nylands län.

I remissresolution af den 29 sistlidna Februari har Herr Guvernören infordrat Stadsfullmäktiges yttrande i anledning af de besvär, Universitetskamreraren Nils Christian Westermarck och Tapetseraremästaren Johan Fredrik Galetski hos Herr Guvernören anført öfver Magistratens i denna stad den 24 sistlidna Januari gifna särskilda utslag i tvenne från Herr Guvernören i länet till Magistraten återförvisade mål, angående de af besvärändene i egenskap af behörigen utsedde revisorer för granskning af Helsingfors stadskassas räkenskaper för åren 1867 och 1868 vid sagda granskning särskildt för hvartdera året författade anmärkningar.

I likhet med hvad Stadsfullmäktige i sitt förut i målet till Herr Guvernören afgifna yttrande anført, hafva Stadsfullmäktige äfven i målets nuvarande skick fäst sig vid den omständigheten, att revisorerne icke ens ännu kunnat af Magistraten utbekomma den af Handlanden F. K. Nybom på stadens Äldstes anmodan verkställda omarbetning af i fråga varande räkenskaper. Oafsedt det af Stadsfullmäktige redan förut anmärkta förhållande, att Magistraten sjelf upprepade gånger under rättegången låtit ändra räkenskapsafslutningen för nämnda år genom införande i ingående balansen af helt andra summor än de som funnits upptagna i de utgående balanserna för föregående år, hvilket allaredan utvisar, att den ytterligare utredning, revisorerne sålunda påyrkat, ingalunda vore obehöflig, hafva Stadsfullmäktige vid räkenskapernas genomgående särskildt fäst sig vid en genom oriktig ingående balans i 1868 års Inqvarteringskassa-räkenskaper uppkommen brist i kassan af det betydliga beloppet 36,754 mark 97 penni. Och jemte det Stadsfullmäktige förty, särskildt för vinnande af utredning i denna del, förena sig i besvärändenes hos Herr Guvernören gjorda anhållan om i fråga varande anmärkningsmåls återförvisande till Magistraten i afseende å berörda omarbetnings delgifvande åt revisorerne och desses inkommande med slutpåståenden i målen, få Stadsfullmäktige särskilt påyrka Magistratens åläggande att, på sätt i Kejs. brefvet af den 14 Februari 1842 uttryckligen stadgas, till pröfning upptaga alla de anmärkningar, som dessa slutpåståenden innehålla, utan allt afseende derå, att en del af dem äro riktade emot Magistratens

egna tillgöranden. Slutligen anse Stadsfullmäktige af förekommen anledning sig äfven böra framhålla, hurusom revisorerne ej mindre jemlikt ännu gällande reglemente för stadens drätselverk varit berättigade att utföra målen och draga dem till högre rätt, än äfven i följd af särskild hos Stadsfullmäktige i saken gjord framställning och Stadsfullmäktiges derom den 22 sistlidna februari fattade beslut inlemnadt i frågavarande besvär till Herr Guvernören.

På Stadsfullmäktiges vägnar:
(Underskrifter.)”

Helsingfors, den 31 Maj 1876.

J. Rudbäck.

N. Chr. Westermarck.

*F. K. Nybom,
ense i sjelfva saken, men till
följd af bortresa förhindrad
att underskrifva betänkandet.*

Utskottsbetänkande i väckt fråga om plats, som kunde upplåtas till bebyggande för härvarande infanteri-Junkarskolas behof.

Jemte utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 20 sistlidna april har utskottet, för afgifvande af utlåtande i frågan, fått emottaga följande deri tillkomna handlingar:

1:o en så lydande skrifvelse:

”Magistraten
i
Helsingfors,
den 3 April 1876.
N:o 102.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Sedan Guvernörs-Embetet i länet, i anledning af väckt fråga om förflyttning af härvarande junkarskola till annan lämplig plats inom staden, uti skrifvelse af den 7 sistvikna Februari anmodat Magistraten att till Guvernören i länet inkomma med af Kejsrerliga Senaten infor dradt förslag till dylik plats, som borde innehålla 9,500 kvadratfamnar, äfveusom tillika uppgifva de vilkor, på hvilka sådant område kunde erhållas, samt Magistraten i följd deraf uppdragit åt Politierådsmannen Liljeros och tjänstförrättande Stadsingenjören Reuter att hos Magistraten föreslå det område, som för ändamålet möjligen kunde upplåtas, så hafva desse, efter verkställd syn och undersökning, dertill hos Magistraten alternativt föreslagit antingen det odisponerade området söder om Bergsmansgatan emellan Jungfrustigen och Skepparegatan eller den invid och omkring länehäktet å Skatudden belägna marken, med tillskott af det invid södra hamnen belägna, af Sjöekipaget disponerade område.

Jemte det Magistraten, med bifogande af samtelige i ärendet tillkomne handlingar, har äran härmed till Herrar Stadsfullmäktiges afgörande öfverlemna, huruvida någondera af de utaf synemännen föreslagne platser må kunna till krigsväsendet öfverlåtas, får Magistraten tillika meddela, att, förutom berörde områden, några andra

för ändamålet möjliga platser icke torde finnas inom staden, såframt dertill icke användes det af ryska militären innehafvande område å Skatudden.

På Magistratens vägnar:

Oskar Palmgren.

Bengt Stenius.”

2:o) Guvernörsembetets i ofvan stående skrifvelse åberopade bref för den 7 sistlidna februari jemte en bilagd, på ryska språket affattad skrift, som från Ryska Ingegiöröfverstyrelsen införskaffats, till utredande af det för i fråga varande byggnadsföretag behöfliga utrymme, och å hvilken var tecknad svensk öfversättning, så lydande:

”Uti ingeniörschefens skrifvelse till Chefen för Distriktsstaben, dat. den $\frac{9}{21}$ Januari 1876 N:o 40, har blifvit anmaldt att till de byggnader, hvilka äro ämnade att för Helsingfors junkarskolan uppföras å ny plats, erfordras:

a) för skolan med 200 junkare 5,500 famnar finskt mått.

b) för skolan med 100 junkare 4,000 famnar finskt mått.

d. $\frac{24 \text{ Januari}}{5 \text{ Februari}}$ 1876.

Undert. Ingeniör Öfverstelöjtnant Ljalín.

Öfversatt af Rob. Hernberg.”

3:o) Ofvan åberopade syningsinstrument, af följande lydelse:

”Till fullgörandet af det genom utdrag utur Magistratens i Helsingfors protokoll för den 9 sistlidne Februari § 3 meddelade förordnande att efter anställd syn och undersökning hos Magistraten föreslå det område, som kunde till krigsväsendet upplåtas i anledning af väckt fråga om förflyttning af härvarande Infanteri-Junkarskola till annan lämplig plats inom staden, hafva undertecknade anställt den ifrågavarande besigtning och anse sig på grund af den med ledning af Ingeniörschefens uppgift angående utrymmet anställda undersökningen för ändamålet alternativt böra föreslå:

1. En enligt lokalförhållandena närmare bestämmande del af den enligt Stadsplanen tillsvidare odisponerade utaf berg och deraf inslutna kärr bestående marken söder om Bergmansgatan emellan Jungfrustigen och Skepparegatan.

2. Den invid och omkring Länehäktet å Skatudden belägna marken, kompletterad genom det invid södra hamnen belägna af Sjö-ekipaget disponerade, möjliga icke använda område, eventualiter delar af kvarteren n:ris 146 och 149 och den för planteringar afsedda derinvid belägna bergsytan.

Tillika hafva undertecknade äran återställa en i ämnet tillkommen oss tillhandahållen skrifvelse af Helsingfors Stadsfullmäktige af den 15 sistlidne Februari.

Helsingfors den 24 Mars 1876.

A. F. Liljeros.

C. Reuter.⁷

Och hafva Stadsfullmäktige, jemlikt åberopade protokollsutdrag, särskildt uppmanat utskottet, att införskaffa utredning om det pris, till hvilket plats för i fråga varande ändamål kunde af staden upplåtas.

Sedan utskottet aflemnat yttrande i saken och då detta vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 22 nyssvikna Maj blef Fullmäktige föredraget, upplystes imellertid, att Ingeniöröfverstyrelsens ofvan intagna skrifvelse bör så förstås, att i intet fall större tomtplats än 5,500 qvadr. famnar erfordras för junkarskolan; hvarför, och enär utskottets yttrande var bygdt på den förutsättning, att i nämnda afseende skulle behövas 9,500 qvadr. famnar, yttrandet jemte utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för sistsagda dag till utskottet återremitterats, med uppmaning särskildt, att låta till tryck befordra det nya betänkande, utskottet komme att i saken afgifva.

Med anledning häraf, och sedan utskottet jemväl fått emottaga en från Magistraten jemte skrifvelse af den 26 nyssvikna Maj till Stadsfullmäktige öfversänd remissakt från Guvernören, angående ärendets skyndsamma slutförande, har utskottet upptagit frågan till ny behandling och funnit skäl förekomma, att med frångående af dess förra yttrande i ämnet afgifva nytt betänkande på sätt som följer.

Enligt hvad såväl Magistratens ofvan intagna skrifvelse som äfven Guvernörsemetets deri åberopade bref vid handen gifver, borde den för i fråga varande ändamål äskade platsen varda utsedd "inom staden", hvilket uttryck utskottet ansett vara liktydigt med: *inom stadens yttre linier*. De tvänne platser, som i förestående syneinstrument för ändamålet alternativt föreslagits, hafva äfven, antagligen med afseende å nämnda vilkor, utsynats inom stadens bebygda eller enligt gällande byggnadsplan till bebyggande bestämda område; och utgöres platsen söder om Bergmansgatan af mark, som icke blifvit till gårdstomter indelad, samt platsen å Skatudden dels af mark, som från stadens byggnadsplan är utesluten och delvis till plantering afsedd, dels (i fall så blefve behöfligt) af gårdstomter. Härvid torde dock böra framhållas, att det anvisade området söder om Bergmansgatan uppgår till omkring 972,000 kvadratfot och således innefattar 774,000 kvadratfot större areal, än det såsom behöfligt för junkarskolan senast uppgifna utrymmet, hvilket utgör 198,000 kvadratfot. I

anledning här af borde närmare bestämning göras om den del af nästberörda mark, som företrädesvis vore egnad att för ändamålet tagas i anspråk; och synes, med afseende å de mindre svårigheterna för planering och bebyggande, dertill böra utses nordvestfra hörnet af området, eller terrängen emellan Bergmans- och Skepparegatorna i norr och vester samt de begränsningar i öster och söder, som skulle bildas af Högbergs- och Tunnbindaregatornas förlängningar in på området. Inom de sålunda angifna gränserna faller en del af plantagen n:o 77, Hvilan, som, enligt hvad af Magistratens särskilda protokoll för den 10 och 12 november 1869 inhämtats, är intill utgången af år 1878 utarrenderad till Gårdsegaren J. Christiansson mot en arrendeafgift af 56 mark för hvarje af de fem sista åren af arrendetiden, utan skyldighet för Christiansson att före denna tids utgång frångå arrendet, i händelse marken blefve för annan disposition behöflig; i följd hvaraf Christiansson, i fall marken för nu i fråga komna ändamål skulle upplåtas, borde af staden erhålla godtgörelse för densammes afstående. Genom samma mark är äfven upptaget ett afloppsdikey, som afför dagvattnet från närmast belägna trakter af VII stadsdelen och därför vid skeende byggnadsföretag å stället bör öppet lemnas, på det marken ej må återläggas under vatten, såsom den före utarrenderandet delvis varit.

Vidkommande den föreslagna platsen å Skatudden, uppgår densamma, obekräknadt gårdstomterna, till omkring 240,000 kvadratfot och är således för i fråga varande ändamål fullt tillräcklig. Denna jordvidd utgöres till omkring 90,000 kvadratfot af mark, som är afsedd till plantering, och till återstående beloppet af ett inhägnadt område, som innehafves för finska kadereqvipagets räkning samt är bebyggt med en smedja och ett badhus, hvardera af sten, hvilket senare hus äfven begagnas af den å Skatudden stationerade ryska militären. Om denna mark är dock, enligt hvad utskottet inhämtat, högförhetligen bestämdt, att densamma, såsnart staden deraf har behof, skall till staden återlemnas samt berörda byggnader då jemväl undanskaffas. Något hinder finnes således icke för upplåtandet af merasagda mark till erforderlig vidd för junkarskolans behof.

Beträffande åter de vilkor, på hvilka endera af i fråga komna tvänne platser kunde afstås, synes med afseende derå, att staden allaredan för militärs inkvartering måste vidkännas en ganska dryg tunga, staden icke böra åtaga sig ytterligare uppoffringar för militära ändamål, utan böra förbehålla sig full ersättning för det område, som för ofta nämnda behof kan komma att upplåtas. I sådant afseende synes värdet för platsen söder om Bergmansgatan för det närvarande skäligen böra mätas med ledning af det medelpris, som under innevarande år erlagts för de till

densamma närbelägna tomterna vid Parkgatan, eller 20 penni för qvadratfoten, och sålunda bestämmas för 198,000 qvadratfot till ett kapital af 39,600 mark. Platsen å Skatudden åter skulle, enligt hvad t. f. Stadsingeniören Reuter för utskottet framhållit, böra uppskattas till vida högre värde än den nyss berörda platsens; men med hänseende till platsens mindre regelbundna form och delvis något vattensjuka beskaffenhet, synes dock, så vidt densamma utgöres af annan mark än gårdstomter, högre pris än 25 penni per qvadratfot icke skäligen kunna därför beräknas, i hvilket fall hela det för junkarskolan erforderliga området, om skolan derstädes komme att förläggas, skulle ega ett värde af 49,500 mark. Men då särskilda förordningar och resolutioner m. m., bland hvilka må anföras kongl. förordningen och stadgan om städernas administration den 20 December 1619, Landshöfd. instrukt. af den 4 November 1734, jemförd med Kongl. brefvet af den 25 September 1745 till samtliga Hofrätter och Guvernörer, angående jord som blifvit till städerna donerad, innehålla förbud för afyttrande, annorlunda, än till gårdstomter, af sådan mark, som blifvit under stad donerad och enligt donationsurkunderna skall till stadens nytta förvaltas, samt Kongl. Majestät, i anledning af en del Helsingfors borgerskaps und. besvär öfver Landshöfdingens gemensamt med Magistraten utfärdade förordnande om återkallande till staden af jord, som från stadens donerade område blifvit till borgerskapet försäld, uti Nåd. utslag af den 31 Augusti 1784 förklarar: "att den jord, som då var i fråga, vore en staden gifven förläning, hvilken icke kan ikläda sig annan än krononatur, följaktligen icke söndras eller under egande rätts vilkor åt någon enskild öfverlåtas"; så får icke någondera af ofvan beskrifna platser genom försäljning afbändas staden, hvarför endast utarrenderande af dessa platser till krigsväsendet kunde från stadens sida erbjudas för tid, som enligt författningarnas föreskrift ej finge utsträckas öfver 50 år. Och borde, i händelse af sådant arrende, beloppet af den årliga arrendeafgiften till staden utgöra 5 procent af den arrenderade markens nuvarande kapitalvärde samt sålunda belöpa sig för i fråga komna vidd af den vid Bergmangatan utsedda platsen till 1,980 mark och för lika stor vidd af det föreslagna området å Skatudden, så vidt detta helt och hållet komme att utgöras af annan mark än gårdstomter, till 2,475 mark.

Men då vederbörande myndigheter antagligen icke vilja uppföra de i fråga komna byggnaderna på arrenderad mark, och staden kan till full eganderätt afyttra sådan mark, som blifvit till gårdstomter indelad, har utskottet trott sig böra nämna, att odisponerade gårdstomter ännu finnas i ett sammanhang till så stor vidd, som oförmälda behof kräiver, uti kvarteret N:o 156 i IV, uti kvarteren N:ris 123, 124

och 125 i VI samt uti kvarteret N:o 150 i VIII stadsdelen. Af dessa kvarter utgör det förstnämnda en del af villan N:o 69, Lugnet, som, enligt hvad af Magistratens protokoll, för den 20 November, 18 och 30 December 1872 inhemtas, är intill utgången af år 1881 utarrenderad till Trädgårdsmästareenkan A. Balakin mot en årlig afgift af 2,400 mark, dock med förbehåll att, i fall någon del af villaområdet under arrendetiden varder för staden behöflig, densamma skall till staden afträdas emot sådan nedsättning af arrendeafgiften, som är proportionerlig till den minskning af odlad jord, som villan genom den afträdde marken lidit. Skulle åter lämpligt anses att för ändamålet upplåta två eller flera delar, som genom gator afskildes från hvarandra, vore tillfälle dertill i kvarteren N:ris 128, 129 och 130 af VII samt kvarteren N:ris 145, 146, 147, 148 och 149 af VIII stadsdelen. Dock vore, i anseende till den oregelbundenhet, hvarmed militärbyggnader, såsom det visat sig, ofta behöfva placeras, icke önskvärdt att kvarteren i VIII stadsdelen, hvilken är afsedd att varda en af stadens vackraste delar, komma till användning för anförda ändamål.

Ehuru vid ansökning om inköp af tomt i staden det, jemlikt § 7 i byggnadsordningen af den 9 Juni 1875, åligger Magistraten att utbjuda den ansökta tomten på offentlig auktion, torde likväl, till underlättande af tomtens inlösande, krigsväsendet, i likhet med hvad förut medgitvits innehafvare af stadens s. k. arrendetomter, kunna tillåtas att utan auktion få lösa de för i fråga komna ändamål behöfliga tomter efter pris, som genom den i vanlig ordning skeende värdering af tomterna kunde bestämmas, lika som äfven utarrendering af mark för samma ändamål, i fall derom skulle ansökas, kunde ske, utan att öflig auktion dervid ifrågakomme.

För den händelse vederbörande myndigheter dock ansåge några tomter i ofvan uppräknade kvarter icke vara för de tillämnade skolbyggnaderna lämpliga eller antagliga och ej heller ville uppföra desamma på arrenderad mark, hvartill tillfälle inom staden icke finnes annorstädes än å platserna vid Bergmansgatan och Skatudden, så torde i denna fråga något tillmötesgående från stadens sida icke vidare kunna göras, utan i sådant fall böra öfverlemnas åt vederbörande att expropriera den behöfliga platsen der de finna godt utse densamma, med derhos från stadens sida uttalad önskan att, i fall meromförmälda platser vid Bergmansgatan eller å Skatudden dervid ej i fråga komme, den mark, som skulle på sådant sätt frångagas staden, helst måtte väljas utom stadens yttre linier i sammanhang med något af de områden, som för ryska militärens behof redan innehafvas.

I enlighet med hvad sålunda blifvit framhållet får utskottet värdsamt föreslå:

att Stadsfullmäktige i afgående skrivelse till Magistraten ville, jemte återställande af handlingarna i ärendet, i afseende å skeende anmälan hos Guvernören, meddela att för flyttning af härvarande infanteri-junkarskola tomtplats till uppgifven vidd af 5,500 qvadratfamnar kan erhållas inom stadens yttre linier:

a) genom arrendering på högst 50 års tid af

antingen lämplig del af den odisponerade mark, som är belägen inom VII stadsdelen och begränsas af Bergmans- och Skepparegatorna i norr och vester samt de linier i öster och vester, som bildas af Högbergs- och Tunnbindaregatornas förlängningar, om de utdragas, den förra i sydlig den senare i östlig riktning, tills de sammanträffa:

eller behöflig del af den odisponerade mark, som är belägen inom VIII stadsdelen och begränsas af Slottsgatan och länebäktet i vester, kvarteret N:o 146 i norr och dervarande kasernområde i öster samt åt söder sträcker sig till södra hamnen;

b) genom inköp af tillräckligt antal gårdstomter, som skulle antingen bilda en enda sammanhängande plats, i hvilket fall tomterna uti kvarteren N:o 156 i IV samt N:ris 123, 124 och 125 i VI stadsdelen dertill lämpa sig, eller bestå af två eller flera genom gator från hvarandra afskilda delar, i hvilket fall åter plats efter godtfinnande kan ansökas uti kvarteren N:ris 128, 129 och 130 i VII stadsdelen;

och derhos medgifva, att, för den händelse vederbörande myndigheter skulle besluta sig för någon af antydda platser, arrendeafgiften, om arrendering ifrågakomme, och, i fall af köp, löseskillingen kommer att bestämmas genom i vanlig ordning skeende värdering, utan att marken eller tomterna å öflig auktion utbjödes.

Hvarhos Stadsfullmäktige ville hafva Guvernören delgifvet:

att, i fall omförmälda platser icke ansåges för ändamålet lämpliga, eller om arrenderad mark icke borde för det blifvande byggnadsföretaget användas, det må bero på vederbörande myndigheter att genom expropriation vinna det område, som äskas, antingen inom eller utom stadens linier, med tillika uttalad önskan att, i händelse

någotdera af berörda områden vid Bergmangatan och omkring länehäktet ej komme att exproprieras, den behöfliga platsen måtte utses någonstädes i sammanhang med mark, som för ryska militärens behof redan besittes.

Helsingfors, den 3 Juni 1876.

K. J. Numell.

E. A. Bäck.

G. W. Edlund.

Utskottsberättande med anledning af de i gaskontrollörens berättelse om gaslysningen under lysningsåret 1874—1875 gjorda anmärkningar mot gasens beskaffenhet.

Utom Magistratens till Stadsfullmäktige den 25 Augusti 1875 i ärendet aflåtna skrifvelse, har utskottet fått emottaga gaskontrollören direktor A. F. Soldans ifrågavarande berättelse af följande innehåll:

”Till vällofliga Magistraten i Helsingfors.

I hopp att under loppet af vårsommaren på utländsk botten finna tillfälle att utarbeta min sedvanliga årsberättelse öfver gaslysningen i Helsingfors under senaste lysår, medförde jag på min i början af sistlidne Maj månad företagna resa hosföljande fotometriska dagbok jemte en kort öfversigt af dess innehåll. Detta mitt hopp har dock svikit mig, i det att jag, alltsedan min afresa från Helsingfors, oafbrutet varit samtidigt till min helsa svårt angripen och af oafvisliga officiella göromål tagen i anspråk; så att jag kommit att eftersätta ofvannämnda skyldighet, hvilken alltjemnt syntes mig mindre presserande, än dagens löpande affärer.

Då likväl numera ett nytt år för gaslysningen i Helsingfors som bäst vidtager, medan mitt helsotillstånd, likasom min ställning i öfrigt, icke väsentligen förändrats, utbeder jag mig att få till vällofliga Magistraten härmedelst insända nämnda tvänne dokument, åtföljda endast af några få anmärkningar såsom påpekning af hvad i dagboken synes mig förtjena en närmare uppmärksamhet.

Det faller framförallt i ögonen, att antalet af de gånger då gasen, pröfvad enligt samma grunder som blifvit iakttagna under en föregående lång radföljd af år, under ifrågavarande lysår visat en ljusstyrka understigande det enligt kontrakt föreskrifna antalet af minst 12 normalljus, varit icke blott vida större än någonsin förut, utan äfven i sig sjelf orimligt stort, — i det att nemligen bland 86 tillfällen, då gasen pröfvades, densamma 35 gånger befanns vara mer eller mindre underhaltig. Frågan om orsakerna härtill synes mig likväl alltför mycket invecklad, för att un-

der de gifna omständigheterna göra det möjligt för mig, att söka utreda densamma. Endast i korthet kan jag här upprepa, hvad jag i tidigare årsberättelser ofta framhållit, — att hufvudstadens kontrakt med gasverket i fråga om gasens ljusstyrka är för stadens intresse ytterst ofördelaktigt affattadt; så att ett laga ansvar för gasbolaget praktiskt kan sägas icke ega rum, samt att den goda framgång, med hvilken gaslysningen härförinnan i det närmaste undantagslöst af gasbolaget blifvit handhafd, kunnat betraktas såsom ett frivilligt, men tillika synnerligen uppmärksamt erkännande å bolagets sida af kommunens billiga fordringar. Det vill synas som om gasbolaget under ifrågavarande lysår icke egnat saken den sedvanliga omsorgen.

En annan omständighet är den, att under loppet af senaste lysår det vid gasens undersökning begagnade *proberuret* så småningom visade sig utnött, hvarföre jag till en början, då närmare kännedom saknades om kostnaden af ett nytt och dugligt proberur, på grund af endast muntligt begifvande af Herr t. f. Politieborgmästaren Åkerberg, gick i författning om anskaffande af ett sådant, uppskjutande en förmlig anmälan om saken tills uret blefve verkligen anskaffadt och godkändt; lika som ock att jag, i följd af redan år 1873 vidtagna åtgärder, omsider 1874 om sommaren kom i besittning af ett parti s. k. *fotometer-ljus*, d. v. s. ljus af paraffin, som numera af tyska gasyrkesmännens förening blifvit såsom normalljus allmänt antagna och införda. Af dessa ljus finnas 7 å 8 Q förvarade å myntverket i Helsingfors; och anser jag mig böra, i afseende å deras begagnande såsom normalljus äfven hos oss, för tillfället kunna endast hänvisa till min i dagboken under den 22 Augusti 1874 nedskrifna anmärkning, hvilken jag under årets lopp städse fann besannad.

En ny och noggrann bestämning angående såväl bruket af dessa normalljus, som ock angående det förhållande i hvilket gasens ljusstyrka billigtvis bör stå till desamma, för att förtjena namnet af god, innebär sannolikt svårigheter, enär en ändring af gaskontraktet härvid synes oafvisligen nödvändig; men det nuvarande, sväfvande förhållandet är å andra sidan i hög grad olämpligt och otidsenligt. Att för öfrigt hvarken gasurets anmärkta försämrade beskaffenhet, eller införandet af de nya ljusen, hafva någon andel i den alltför ofta funna och anmärkta försämringen af lysgasen, anser jag mig här böra särskilt och uttryckligt framhålla; en omständighet som äfven kan af sakkunnig person skönjas medelst ett uppmärksamt genomgående af i den fotometriska dagboken införda siffror och anmärkningar.

Slutligen får jag äran hos vällofliga Magistraten anhålla att gaskontrollen under min frånvaro måtte, såsom härförinnan upprepade gånger skett, få handhafvas af Underdirektorn för myntverket Herr J. C. Lihr, med hvilken jag i detta afseende

redan före min afresa träffat nödigt aftal. Badorten Ems i Tyskland, den 16 Augusti 1875.
Aug. F. Soldan."

Berättelsen åtföljes såväl af "fotometrisk dagbok för lysåret 1874—1875, för'd af Aug. F. Soldan", som af följande

"Öfversigt af resultaten vid gaskontrollen i Helsingfors under lysåret 1874—1875.

Datum.		Ljusstyrka vid konsum- tion af 3 kub.fot per timme.	Datum.		Ljusstyrka vid konsum- tion af 5 kub.fot per timme.	Datum.		Ljusstyrka vid konsum- tion af 5 kub.fot per timme.
1874 Aug.	22	14,5	1874 Nov.	12	12,3	1875 Jan.	31	11,7
"	25	14,3	"	14	12,4	Febr.	3	12,3
"	27	14,6	"	16	9,7	"	6	11,8
"	29	12,8	"	17	12,0	"	8	11,7
Sept.	1	14,3	"	20	gasbrist	"	11	11,7
"	4	15,3	"	21	12,5	"	13	11,5
"	7	16,1	"	24	11,4	"	16	11,6
"	10	16,1	"	25	9,5	"	19	11,5
"	13	13,9	"	27	13,3	"	23	11,6
"	16	15,0	"	30	12,3	"	26	11,6
"	19	14,4	Dec.	3	12,3	Mars	1	11,3
"	22	14,9	"	6	12,6	"	4	11,8
"	25	13,9	"	9	12,8	"	7	11,3
"	29	15,0	"	12	11,9	"	10	11,2
Okt.	2	15,3	"	15	12,6	"	13	11,3
"	5	15,0	"	18	12,4	"	16	11,4
"	7	13,8	"	21	11,8	"	20	11,5
"	10	14,1	"	23	12,3	"	23	11,5
"	13	13,5	"	26	11,9	"	26	11,5
"	16	13,3	"	29	12,0	"	28	11,2
"	19	13,2	1875 Jan.	7	11,4	"	31	11,5
"	22	13,4	"	9	12,6	April	3	11,1
"	26	13,2	"	12	11,4	"	6	12,4
"	28	12,4	"	14	10,3	"	9	12,0
"	30	11,8	"	16	11,4	"	12	12,1
Nov.	2	11,9	"	19	11,8	"	15	12,7
"	5	12,3	"	23	11,4	"	18	12,1
"	8	12,1	"	26	11,6	"	21	11,9
"	11	10,5	"	29	10,5	"	24	11,1

Då utskottet ansett sig först böra höra direktionen för gaslysningsaktiebolaget, hafva i ärendet tillkomna handlingar blifvit bemälda direktion meddelade, och har utskottet i anledning deraf fått af densamma emottaga en så lydande skrifvelse:

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Med anledning af innehållet i genom Herr C. G. Borg till oss inlemnade handlingar rörande kontrollen öfver gasbelysningen i denna stad under förflutne vinter, få vi afgifva följande upplysningar och anmärkningar:

Bolagets sträfvan har under hela tiden för dess verksamhet städse varit att efter yttersta förmåga uppfylla sina gent emot staden åtagna förbindelser — och tro vi oss äfven deruti lyckats. Om vår verksamhet under förlidne vinter synes icke visat de samma goda resultat som under alla föregående år, så är detta att tillräkna föregående höstens rika nederbörd, hvarigenom svårigheter mött att kunna åstadkomma för gastillverkningen tillräckligt torr ved*), och mera än detta den ovanliga köld, som rådde under den tid, hvarom här förnämligast är fråga. Af gaskontrollörens rapport synes äfven tydligen att alltifrån det den starka kölden inträdde, ljusstyrkan minskades. Då gasens styrka vid de profningar, som förlidne vinter anställdes vid gasverket, visade sig, med högst få undantag, lika som under föregående år, d. v. s. i allmänhet något *öfver* den föreskrifna, så måste man, vid jemförelse med de resultat, hvartill gaskontrollören vid sina profningar kommit, taga i betraktande den afkylning gasen lidit under passagen i de så *ovanligt* afkylda rören. Under vanliga vintrar har någon isbildning i rören icke förekommit, men under den förflutna deremot måste ny reglering af gatulyktkranarne i en del af staden ske, för att öka gastilloppet, som genom is i rören var hindradt.

Hvad nu särskilt gaskontrollen beträffar, så kunna vi icke erkänna densamma för oss ega annat än ett relativt värde, så länge dertill begagnas icke de i kontraktet mellan oss och staden § 26 föreskrifna normala vaxljus, utau dels stearinljus, inköpta i första bästa butik, och nu senast af Herr Kontrollören diktatoriskt införda paraffinljus, hvilka hvardera vi anse ha en större ljusstyrka än föreskrifna normalvaxljuset. Mot sättet för kontrollen anmärka vi: att fotometerrummet är svart kimröksfärgadt på skroflig vägg och icke, såsom brukligt annorstädes, i matt grå färg; att gasens tryck *före* brännaren är för starkt, äfvensom att tvenne ljus användas, hvilket numera icke torde förekomma annorstädes, och hvilket vi anse äfven strida mot bolagets kontrakt, som bestämmer gasens styrka till *tolv* ljus, men ej till två gånger *sex* sådana. Vidare har vid kontrollen användts icke dertill mest passande brännare, hvilket framgår äfven af kontrollörens anmärkning för den 25 November, då *endast* ombyte af brännare gaf en förökad styrka af $\frac{3}{4}$ ljus. För alla profnin-

*) Numera har på arrende af staden lemnats en upplagsplats för material, tyvärr äfven den för en snar framtid ej nog stor.

gar, som blifvit gjorda *före* detta datum, bör således rätteligen $\frac{3}{4}$ ljusstyrka tilläggas, och blir då resultatet att gasen endast 3 aftnar, den 11, 16, och 24 November, varit för svag, hvilket vi icke vilja bestrida; ty vid en fabrikation af så ömtålig beskaffenhet som den af gas, kunna lätt, äfven då man använder den största omsorg, ore-gelbundenheter uppstå, exempelvis vid ombytt af retorter under den mörkaste tiden.

Att emellertid bolaget uppfyllt sina förbindelser mot staden, framgår tydli-gen deraf, att gasens ljusstyrka, oaktadt den stränga vintern och de många oegent-ligheterna vid kontrollen, dock visar ett medeltal af 12,43 och aldrig nedgått till 9,2, den siffra hvartill ljusstyrkan får nedgå, förrän något ansvar drabbar bolaget. enligt kontraktets paragrafer 26 & 35.

Med biläggande af ett exemplar af bolagets kontrakt med staden ha vi
äran frambärda med utmärkt högaktning

Helsingfors,
d. 18 Nov. 1875.

p. p:a Gaslysningsaktiebolaget
N. Kiseleff."

I anledning af denna gaslysningsaktiebolagets förklaring har åter gaskon-trollören afgifvit följande bemötande:

"Gaslysningsaktiebolagets i Helsingfors till Herrar Stadsfullmäktige inleu-nade upplysningar och anmärkningar med anledning af min senaste årsberättelse om gaskontrollen hafva blifvit mig till genomseende och eventuelt bemötande till-ställda, och får jag därför äran afgifva följande förklaring:

Nämnde upplysningar och anmärkningar beröra frågan om gaskontrollens resultat i tvänne väsentligen olika hänseenden. De gå å ena sidan ut på, att fram-ställa bolagets förbindelser emot hufvudstaden såsom äfven under sistlidne lysår i sjelfva verket uppfyllda, äfvensom lysgasens anmärkta, sämre beskaffenhet, hvilken bolaget åtminstone delvis medgifver, såsom en följd af oundvikliga naturförhållan-den. Om denna sak, i och för sig, vore egentligen föga att å min sida tillägga. Ty strängt taget kan hvarken bolaget, eller kontrollören, i afseende å dessa förbin-delsers uppfyllelse, så vidt den nämligen gäller gasens ljusstyrka, påstå någonting, af det enkla skäl, att giltig mättstock saknas till frågans afgörande. Men å andra sidan innehålla dessa upplysningar och anmärkningar äfven en kritik öfver sjelfva gaskontrollen, hvilken bolaget funnit för godt att skildra i ganska svart färg. Och denna kritik ålägger mig, att närmare söka utreda rätta sammanhanget i hela den-na angelägenhet.

Icke så, som om jag ansåge den ifrågavarande kontrollen, med hvad dertill hörer, såsom någonting fullkomligt, eller oklanderligt. Tvärtom; jag har i omkring

12 års tid, uti mina till Magistraten i Helsingfors inlemnade årsberättelser, upprepade gånger anmärkt den betänkliga brist, som vidlåder vår gaskontroll, nämligen i följd af några olämpliga villkor, som inlupit i gaslysningsbolagets kontrakt med hufvudstaden. Men denna kontroll, sådan den är, måste, under de gifna förhållandena, för kommunen anses ega så stort värde, att densamma icke bör, utan vidare, lemnas till pris åt denna kritik. Ty den sistnämnda är, såsom en närmare granskning skall utvisa, ganska felaktig. Bland bolagets anmärkningar, talrika som de äro, finnes nämligen blott en, som eger giltig och otvifvelaktig grund, och denna enda beträffar en brist, som åtminstone lika mycket torde kunna läggas bolaget till last, som hufvudstaden, eller de ombud, till hvilka hufvudstaden hade anförtrott, att med bolaget uppgöra kontrakt; jag menar den anmärkta bristen på lagligt normalljus.

Men frågan om gaslysningen kan, i anseende till sin invecklade och tekniska beskaffenhet, icke utredas i en handvändning. Jag måste därför anhålla, att få med all den utförlighet, ämnet synes erfordra, till besvarande upptaga bolagets anmärkningar. Jag eger likväl för det närvarande icke tillgång till positiva anteckningar och siffror, och ser mig därför nödsakad, att helt allmänt hänvisa till den serie af årsberättelser om gaskontrollen, hvilken förvaras i Magistratens arkiv.

Ur dessa årsberättelser, med ty åtföljande fotometriska dagböcker, framgår det sanna förhållandet emellan hufvudstaden och gasbolaget i tydliga drag. Der har bolagets omsorg om sina förbindelser emot staden ofta blifvit uttryckligen nämnd och erkänd, äfvensom vid ganska många tillfällen anmärkningar der förekomma om, huruledes inträffade brister i gasens ljusstyrka, på gaskontrollörens tillsägelse blifvit med största skyndsamhet och beredvillighet å gasverkets sida afhjelpa. Också har gaslysningen i Helsingfors öfverhufvudtaget ytterst sällan, och äfven då vanligen blott för någon enda qväll, företett i ögonen fallande brist. — Å andra sidan har emellan kontrollören och gasverket ingen strid under dessa 12 år förekommit. Nog samt bekant med det förhållande, att gasbolaget, på grund af redan nämnda olämpliga bestämningar i kontraktet, knappt kan betraktas såsom lagligen ansvarigt för sitt sätt att i afseende å gasens ljusstyrka handhafva sitt privilegium, har jag såsom kontrollör, under undvikande af positiv anklagelse, städse endast vädjat till den aktning, bolaget hyser för den allmänna opinionens billiga fordringar.

Och sådant har kunnat ske med framgång, i trots af att ett lagligt normalljus saknats, och att denna brist varit bolaget lika väl bekant, som kontrollören, liksom genom årsberättelserna äfven Magistraten. Bolaget har dock, intill närvarande tillfälle, om förhållandet icke uttalat någon anmärkning, som kunnat tilläggas be-

tydelse af protest. Kontrollen har tvärtom, såsom dagböckerna utvisa, faktiskt tjernat såsom rättesnöre för gasverket.

Frågas dertöre: huruledes har allt detta kunnat ega rum? Jag måste antaga att bolaget, eller åtminstone gasingeniören, med hvilken ensam jag stått i någon beröring, intill senaste uttalande hyst aktning äfven för gaskontrollen. — Men vare sig härmed huru som helst. De nu inlemnade anmärkningarne och s. k. upplysningarne gå ut på att undergräfvat all sådan aktning. Och denna omständighet är det, jag finner betänklig. Ty intill dess billig förändring af kontraktet kan genomföras, utgör denna kontroll det enda medel, hufvudstaden eger att värna sitt intresse gentemot bolaget. Det blir dertöre, som sagdt, min pligt att i sär undersöka halten af nämnda anmärkingar; och torde det tillåtas mig, att under hänvisning till bolagets inlemnade skrift, evdast i få ord antyda hvarje punkt, som för tillfället utgör föremål för utredningen. — Bolaget säger

1:o) Höstens rika nederbörd har förorsakat svårigheter att åstadkomma tillräckligt torr ved; upplagsplatsen för ved är alltför trång.

De förda dagböckerna utvisa det märkliga förhållande, att årligen vid den tid, i Augusti månad, då gaslysningen vidtager, och derefter vanligen under ett par månaders tid, gasens ljusstyrka, enligt den faktiskt följda mättstocken, uppgått till 11 å 13 normalljus och derutöfver. Derefter har ljusstyrkan vanligen småningom nedgått till omkring 12 normalljus, för att under loppet af vintern, nu och då, svigta något äfven under 12 normalljus.

Om rätta förklaringen till detta sakförhållande kan icke blifva tu tal: Destillationsveden bör vara torr för att gifva god gas, och densamma har om sommarn regelbundet varit det. Längre fram på hösten har den deremot rönt inflytande af fuktigare väderlek. Härtill kommer sedan, att den tillverkade gasen, under sträng köld, kan snart nog märkligt försämrast, hvarom mera längre fram. Detta moment, nämligen vedens torrhet, såsom oeftergiftigt vilkor för beredning af god lysgas ur trä, förtjenar en närmare uppmärksamhet. Vid alla utländska gasverk, baserade på trä såsom råämne, utgör, såvidt jag kunnat erfara, artificiell torkning af den splittade veden, innan densamma fylles i retorterna, en väsentlig del af sjelfva fabriktionen. Denna artificiella torkning af veden (hvilken verkställes medelst den afgående värmen från sjelfva retortugnarne) erkännes också vid vårt gasverk såsom en inflytelserik operation, ty flere gånger har det under årens lopp händt, att reparationer vid retortugnarne blifvit åberopade såsom orsak till bristfällig torkning af veden och såsom förklaring af gasens för tillfället sämre beskaffenhet.

Jag saknar för det närvarande allt tillfälle att närmare undersöka, i hvilken grad gasbolaget i Helsingfors iakttagit, eller icke iakttagit, åtgärden att verkställa den artificiella torkningen af veden innan den till gasberedning användes. Men då, i en fråga af detta slag, den *princip*, som bör följas, betyder vida mera, än tillfälligt inträffade motgångar, kan jag icke annat, än såsom ogrundadt anspråk beteckna ett åberopande af vedens fuktighet såsom urskuldande förklaring för gasens sämre beskaffenhet. Man kunde i annat fall på enahanda grund ursäkta en af kvarblifven kolsyrehalt dåligt lysande gas, genom åberopande af, att den kalk, man begagnat vid gasreningen, varit dåligt bränd, eller eljest af dålig (alltför kiselhaltig) beskaffenhet; ett förhållande, som för öfrigt hos oss, under årens lopp, någon gång verkligen förekommit. -- Härmed har jag naturligtvis icke velat bestrida, att den tomt gasverket innehar, är alltför trång såväl med hänsyn till de behöfliga, stora vedupplagen, som ock till ökad eldfara.

2:o) Dernäst omtalas köldens inflytande.

Det är onekligen sannt, att kölden försvagar gasens ljusstyrka. Den s. k. lysgasen är en blandning af enklare gaser, hvilka till största delen äro brännbara, men (på ett undantag när) under sin förbränning endast svagt lysande. Denna blandning utgör likväl bärare för en vexlande quantitet af oljor i ångform, hvilka under förbränningen utveckla starkt ljus. På dessa ångors närvaro och mängd beror således väsentligen lysgasens goda beskaffenhet. Men ångorna kondenseras småningom i beröring med kallt vatten i gasklockorna, äfvensom i rörledningarne. Och af denna orsak är gasens ljusstyrka, i synnerhet under sträng köld, ute i staden af märkligt sämre beskaffenhet, än i gasverket, der gasen till pröfning upphemtas så att säga omedelbart efter tillverkningen.

Graden af denna försämring torde svårigen kunna i bestämda siffror uppgifvas, helst densamma måste vara ganska omvexlande. Enligt allt hvad jag här om erfarit, torde dock, under sträng vinterköld och på en ledningssträcka så lång, som den emellan gasverket och rådhuset i Helsingfors, en förminskning af ljusstyrkan motsvarande 2 å 3 normalljus få anses såsom ganska vanlig.

Detta allmänt, ehuru ofta alltför ytligt kända sakförhållande åberopas nu af gasbolaget såsom intyg för, att dess förbindelser verkligen blifvit uppfyllda. Det har också städse, såvidt saken berott på min behandling, fått gälla såsom en för vårt gasverk tryckande omständighet, hvilken manar till undseende. Men densamma har äfven i kontraktet med hufvudstaden blifvit i rundligt mått tillgodosedd, i det att gasens lyskraft, utan att för bolaget medföra lagligt ansvar, får nedgå ända till

9,2 normalljus. Såvida likväl äfven i denna punkt en *princip* är i fråga, måste jag förklara, att skilnad bör göras emellan uppfyllt förbindelse och ursäktlig icke-uppfyllelse.

Af allt det om gasförsämringen anförda följer endast, att gasbolaget, för att *uppfylla* sin förbindelse emot staden, måste å sjelfva gasanstalten icke blott producera en lysgas, hvilken i ljusstyrka "i allmänhet något" öfverskjuter den föreskrifna, utan ock, under stark vinterköld, bör särskildt tillse, att den tillverkade gasen med (antagligen) 2 å 3 normalljus öfverskjuter den till utdelning föreskrifna. Icke uti gasverkets proberrum, utan, sjelffallet, i rådhuset och i staden rundtomkring, är det som gasen bör ega den föreskrifna ljusstyrkan; ty staden betalar icke för tillverkningen, utan för levererad vara af bestämd beskaffenhet.

Vattnets frysning i rören, hvilken undantagsvis förekommer, kan såsom urskuldande moment ganska väl fortbestå jemte denna skyldighet å gasverkets sida. Tillverkningen af den allra starkaste lysgas kan icke hindras af vinterkölden. Men den kräfer visserligen, under alla förhållanden, större omsorg och sannolikt äfven större kostnader, än tillverkningen af sämre vara.

3:o) Gaskontrollen eger för bolaget endast relativt värde, "så länge dertill begagnas icke de i kontraktet emellan bolaget och staden § 26 föreskrifna normala vaxljus, utan dels stearinljus, inköpta i första bästa butik, och nu senast af herr kontrollören diktatoriskt införda paraffinljus" etc.

Detta är kärnpunkten i stadens ifrågavarande svårighet. Bolaget har häruti lagens hela kraft på sin sida. Och detta missförhållande är det, jag i mina årsberättelser gentagna gånger tillåtit mig att uttryckligen påpeka. — När jag i det föregående utan förbehåll medgifvit, att vår gaskontroll icke är oklanderlig, så är det denna icke-uppfyllelse af dess allra första vilkor, jag haft i åtanke; för ingen del deremot de brister, som bolaget funnit lämpligt att tillskrifva sjelfva kontrollmetoden. En kontroll utan laggiltigt normalljus kan, möjligen ega något ("relativt") värde till och med för det kontrollerade bolaget, så länge resultatet är tacknämligt; men den måste, såsom vi nu kunna se, vid första kritiska tillfälle nedsjunka till en åtgärd af så ringa värde, att densamma af bolaget kan omnämnas till och med i försmädliga ordalag.

Men detta moment är af vida mera omfattande betydelse för kommunen, än man kunde tycka. Och då detsamma tillika utgör en specialitet, med hvilken under en lång rad af år ingen annan än gaskontrollören kommit att befatta sig, torde en närmare framställning af historien om vårt normalljus, eller rättare sagdt om vår brist på ett sådant, vid detta tillfälle väl försvara sin plats.

Det hos oss enligt kontrakt fastställda normalljuset af vax härrör från detta århundrades förra hälft och öfverflyttades till oss från Stockholms gaskontrakt, med ledning af hvilket vårt gasbolag för omkring 14 år sedan formulerade sina villkor. Samma vaxljus stod då för tiden icke mera att fås i Stockholm; man hade der öfvergått till användning af stearinljus. I Göteborg deremot begagnades detta samma vaxljus på den tiden ännu såsom normalljus. Händelsernas gång hade medfört, att jag i sistnämnda stad, kort före anläggningen af Helsingfors' gasverk, kommit att verkställa en serie af undersökningar angående lysgas och dess användning, och jag egde vid den tid, då gaskontrollen i vår hufvudstad till mig anförtröddes, ännu i behåll ett halft vaxljus af den beskrifna beskaffenheten, ett verkligt normalljus således, enligt de i kontraktet upptagna bestämmingarne. Detta vaxljus kom i följd af min första framställning i ämnet hos hufvudstadens Magistrat (så vidt jag minnes, år 1864), att tjena såsom ett slags brygga till begagnandet af stearin-normalljus äfven hos oss. En komité, bestående af herrarne professor Moberg, docenten numera professor Chydenius, gasingeniören Bergroth (den sistnämnde å bolagets vägnar, ehuru visserligen icke försedd med skriftlig fullmakt) samt undertecknad gaskontrollör, utsågs då af Magistraten. Denna komité sammanträdde ett par gånger i rådhusets dåvarande fotometerrum, hvarvid jemförande undersökningar verkställdes så godt sig med de inskränkta medlen göra lät; och resultatet af dessa sammanträden vardt en *öfverenskommelse* emellan herr Bergroth å gasverkets sida samt de öfriga komiterade å stadens vägnar, att tillsvidare begagna stearinljus af bestämd beskaffenhet och namneligen af Alfthans fabrik, 5 på Å, hvilka då för tiden och alltsedan ansetts såsom de bästa hos oss åtkomliga, samt af hvilka för detta ändamål i sjelfva verket ett parti af 10 Å genast uppköptes i närmaste butik, d. v. s. hos handlanden Baranoff vid Senatstorget. — Herr Bergroth skulle emellertid gå i författning om, att på för honom tillgängliga vägar anskaffa de rätta vaxljusen från Tyskland, äfvensom jag skulle göra försök att erhålla dylika från Stockholm. Såsom ur mina årsberättelser från denna tid närmare framgår, förblefvo dock alla ansträngningar i detta hänseende fruktlösa. Upprepade försök (i Augsburg, vill jag minnas) ledde till den tro, att problemets lösning var *rent af omöjlig*, samt att det parti, man tillförene brukat i Sverige, måtte hafva utgjort en på slump utförd, men för ändamålet sedermera upptagen tillverkning. Kort sagdt, *det lagligt fastställda ljuset kunde, hvarken af gasverket, eller af staden anskaffas.*

Emellertid var äfven fotometern i rådhuset då för tiden *icke* uppställd i ett

svartmåladt rum, utan endast nödortfigt skyddad för reflekteradt ljus, genom några upphängda svarta tygstycken.

När därför, efter ett par års förlopp, fotometern erhöll en särskild och, som sig bör, svartmålad lokal, införde jag i följd af herr Bergroths invändningar emot de svarta väggarne och mellantaket, en på grund af approximativa försök i samråd med herr Bergroth antagen, s. k. korrektionssiffra, nämligen $1\frac{1}{2}$ normalljus, hvilka skulle till den vid fotometern funna ljusstyrkan adderas. På detta sätt skulle nämligen vid ett i det svarta rummet fortsatt begagnande af stearinljusen, ungefär samma vilkor åstadkommas, som egt rum, då dessa ljus först infördes och rummet icke var svartmåladt.

Denna jemkning gjorde jag, i brist på bättre utvägar, i den ofvanantydde fredens intresse; men under anmälan af förhållandet hos Magistraten. Att det icke var kommunen, som vann på denna anordning, utan snarare gasbolaget, behöver knappt tilläggas. Ty om man, såsom anledning förefinnes, antager att de begagnade ljusen föga eller alldeles icke afvika från den ursprungligen menade normen, så har kontrollen i omkring 9 års tid*) betraktat gasens föreskrifna ljusstyrka, icke såsom 12 normalljus, utan såsom endast 10 $\frac{1}{2}$. Ett erkännande af någonting dylikt frångår dock icke ur bolagets nu inlemnade anmärkningar; utan klandras deri bland annat äfven det svartmålade kontrollrummet uttryckligen och med förbigående af den med gasingeniörens bifall införda korrektionen. Jag måste därför i sin ordning återkomma äfven till frågan om de svartmålade väggarne.

Emellertid godkänner bolaget icke heller de senast begagnade, så kallade fotometerljusen af paraffin, utan anser dem, likasom stearinljusen, vara starkare, än de i kontraktet föreskrifna vaxljusen. Jag måste fråga: på hvilken grund? Ty bolaget har aldrig omhänderhaft ens en stump af det påyrkade vaxljuset. Enligt hvad jag vet, äro de *icke* starkare. Då stearinljuset af ofvannämnda komité antogs, skedde det på grund af jemförelser, om ock blott nödortfiga, med det ursprungliga vaxljuset (från Göteborg). Och då jag omsider, efter att i flere år hafva följt med gasyrkesmännens i Tyskland förhandlingar (hvarom mina årsberättelser lemna närmare meddelande), kom i besittning af det öfver hela Tyskland godkända, s. k. fotometerljuset af paraffin (åter ett parti af 10 R), så anställde jag en serie af jemförelser emellan detta och det förut af mig begagnade stearinljuset — och fann såsom resultat, att *i fall* någon skilnad emellan hvardera förefinnes, stearinljuset är något star-

*) Och noga taget *alltid*, — ty förhållandet gjordes just *likt* det ursprungliga, eller detta var åtminstone meningen.

kare än paraffinljuset, så att begagnandet af det sistnämnda går i riktning af gasbolagets, icke af stadens fördel. Den fotometriska dagboken (1873—74?) innehåller närmare anteckningar angående detta moment. Men paraffinljuset brinner dessutom jemnare och lemnar bestämdare resultat, och jag har så mycket mindre tvekat att begagna detsamma, som vi ju i alla fall *icke ega* något lagligt normalljus. Att jag begagnade det var för öfrigt för gasingeniören ingen hemlighet, men det anmärktes af honom aldrig såsom ett fel, eller såsom en diktatorisk åtgärd.

Men för den händelse, att gasbolaget äfven framgent vill vidhålla sitt yrkande, att det begagnade normalljuset icke är laggiltigt, så att bolaget, i motgångens stund, kan utan vidare fränkänna kontrollen allt verkligt och afgörande värde, utber jag mig att få tillägga följande:

Den norm, jag under hela min befatning med gaslysningen sträfvat att följa, har varit den på vetenskaplig grund hvilande billigheten. Der lagens bokstaf visar sig leda till en absurditet, anser jag lagens anda inträda i sin fulla rätt, och jag litat uppå, att den allmänna rättskänslan deruti icke skall ogilla mitt förfarande. När gaslysning hos oss infördes, var meningen utan all fråga den, att staden skulle erhålla god lysgas, så god som samtidens teknik det medger, god utan advokatyr och god enligt samma måttstock, som i utlandet, under normala förhållanden, gjort sig gällande.

Hvad nu särskildt beträffar denna måttstock, så kan densamma närmare be-tecknas genom följande omständigheter: Ett i Europa ganska allmänt såsom godt erkänt normalljus är det i England redan i decennier häfdvunna s. k. parlamentsljuset af spermaceti (hvars dimensioner och konsum finnas noga beskrifna i tidskrifterna för gaslysning). Detsamma har särskildt äfven i Tyskland varit erkänt och vid flere anstalter infördt. Och sedan man derstädes i senare tider varit betänkt på att införa ett för alla gasinrättningar gemensamt normalljus, har Tysklands "Verein der Gasfachmänner" efter några års öfverläggningar och experimenterande, öfverenskommit om införande af ett ljus af paraffin, hvilket enligt noggrant föreskrifna bestämmingar i afseende å material, dimensioner och öfrig beskaffenhet, tillverkas under ledning af en bestyrelse, utsedd inom sjelfva föreningen. Detta paraffinljus har man af vetenskaplig försigtighet benämnt, icke normalljus, utan fotometerljus, enär ingen teknik hittills lyckats åstadkomma ett verkligt normalljus, d. v. s. ett som skulle utveckla en stadigt oföränderlig ljusstyrka. Men för *styrkan* af det sålunda införda fotometerljuset har man bibehållit det redan häfdvunna parlamentsljusets. Och detta är nu, i förbigående anmärkt, äfven det ljus, jag på grund af dess öfver-

ensstämmelse med stearinljuset, sedan ett par år tillåtit mig att begagna såsom normalljus äfven i Helsingfors.*)

Hvad nu vidgår gasens ljusstyrka uttryckt i *antal* normalljus, så är denna vid olika gasanstalter utomlands i någon mån omvexlande, och jag saknar tillfälle att derom meddela säker statistisk öfersigt. Men såsom ett sammanfattande minne från mångårigt umgänge med Schillings "Journal für Gasbeleuchtung" vågar jag åberopa, att vid ingen anstalt ljusstyrkan blifvit antagen lägre, men vid många deremot högre, än 12 normalljus vid en konsumtion af 5 engelska kubikfot i timmen. Och denna siffra kan betraktas såsom ett billigt *minimum*, allt medan ljusmätningen verkställes, icke i ljust, utan i *svart* måladt rum.

I betraktande af den ringa utveckling gaslysningen i vårt land hittills uppnått, samt af det sannolika antagande, att vår hufvudstads rättslösa tillstånd i denna för ingen del likgiltiga punkt, snart nog måste komma till allvarlig ompröfning, torde det få anses lämpligt, att vid detta tillfälle påpeka de händelser, som för några år sedan i Wiborg bragte gasens intill den tiden vanliga ljusstyrka af 5 å 6 normalljus upp till 12, blott på grund af den lyckliga omständighet, att stadens gaskontrakt innehöll inga omöjliga specifikationer om normalljuset, utan blott den nog begripliga allmänna bestämningen, att gasen skall vara så beskaffad, att densamma enligt vetenskapliga grunder kan erkännas såsom god. En närmare utredning af dessa grunder egde då rum i Wiborg; och jag tillåter mig, att här till nämnde utredning hänvisa den, eller dem, som önska eller behöfva tänka sig närmare in i denna frågas detaljer**).

*) Det torde icke vara alldeles öfverflödigt, att här rigta en närmare uppmärksamhet på den genomgående inbördes *öfverensstämmelsen* i ljusstyrka emellan så många och till material så olika slags ljus, som blifvit i texten anförda. Saken är i sin helhet ganska enkel. Alla vanliga slag af ljus, vare sig af vax, paraffin, spermaceti eller stearin, öfverensstämma med hvarandra i afseende å ljusstyrka *så nära*, att hvarje af dem för sig kan, allt efter lågans vexlande höjd, utveckla en ljusstyrka, såväl starkare som svagare, än hvilket som helst af de öfriga. För att öfverhufvudtaget kunna begagna dem såsom normalljus, föreskrifves derföre vanligen en bestämd *flamhöjd* (t. ex. 40 millimeter, eller 2 engelska tum), hvilken det åligger kontrollören att söka åstadkomma, innan han skrider till ljusmätningen. Men är lågan engång reglerad, så är (om man bortser från den större eller mindre *jemhet* i flammen under en gifven tidlängd) hela frågan om materialet af ganska *underordnad* betydelse. Och der gasverken, såsom i utlandet är allmän praxis, till undvikande af alla strider, gerna leverera gasen något starkare, än den föreskrifna, återstår för ett särdeles exakt normalljus ingen annan praktisk betydelse, än den, att kunna förmedla jemförelser emellan särskilda gasverken, för att reglera anstalternas fabriks ekonomi i afseende å deras råämnens beskaffenhet och behandling.

***) Afhandlingen fanns aftryckt i Wiborgs tidning, Wiborgs Magistrat har originalet.

4:o) Fotometerrummet är svart måladt, och icke, såsom brukligt annorstädes, i matt grå färg.

Meningen med den svarta färgen är bekanteligen den, att ljusmätningen, verkställd i ett ljusare, d. v. s. ljus återkastande rum, till sitt resultat förfalskas, i det att en ljuslåga af större styrka, än en annan (hvilken då vanligen begagnas såsom måttstock), från sin sida äfven erhåller en betydligare förstärkning i fotometern, än den svagare. Det var fordom en stridsfråga inom facket, huruvida det icke vore rättvist, att pröfva gasen under omständigheter, som i någon mån likna dem, hvilka möta vid den praktiska förbrukningen. I praktiken, der rummen vanligen äro ljusmålade, förstärkes en gaslågas verkan betydligt genom återkastadt ljus. En yttlig uppfattning hade derföre yrkat, att äfven gaspröfningen borde ske i ljusmåladt rum. Den rationella åsigten har dock långt före detta blifvit allmänt erkänd. Det är icke de mera eller mindre gynsamma vilkoren vid gasens förbrukning, och öfverhufvudtaget inga föränderliga vilkor, man vid en kontroll bör efterfråga, utan sjelfva den *ljusstyrka*, som det gifna lysämnet, under bestämd konsumtion, förmår utveckla. Skall denna verkligen utrönas, så böra *alla* vilseledande inflytelser aflägsnas. Men är gasens ljusstyrka i svart rum funnen t. ex. 12 gånger större, än normalljusets, så är sjelfklart, att densamma äfven i grått, och i hvilket rum som helst, är 12 gånger större. Men den förstärkes dessutom af hvarje återkastning, allt efter de återkastande ytornas omvexlande beskaffenhet.

Om nu gasbolaget icke dess mindre tvärsäkert påstår, att fotometerrummet "annorstädes" brukar vara grått, icke svart, så måste jag svara, att alla fotometrar, jag haft tillfälle att se, varit uppställda i rum, så svart målade, som kimrök kan åstadkomma. Senast har jag sett detta i Coblenz, i Dresden och i Köpenhamn.

Att för öfrigt äfven kontraktet hos oss härom *ingenting* bestämmer, bör här icke förbises. Detta är i sin ordning. Ty kontraktet måste förutsätta att kontrollen föres rationelt, och icke med större konsideration för gasbolaget, än för stadens innevånare.

5:o) Gasens tryck före brännaren är för starkt.

Frågas: hvilket tryck är härvidlag det rätta? Och hvem föreskrifver det samma? Kontraktet vet derom ingenting. Det heter endast att gasen, vid en förbrukning af 5 engelska kubikfot i timmen, bör utveckla en ljusstyrka lika med den af 12 normalljus.

För öfrigt är denna skenbart obetydliga fråga af så invecklad och specifikt teknisk natur, att jag vid närvarande tillfälle, d. v. s. i aflägset, fremmande land

och skriftligen, icke finner det möjligt att inlemna en till botten gående utredning af densamma. Jag kan endast beklaga, att gasbolaget af sin ifver att nedsätta den förda gaskontrollens betydelse, låtit förleda sig att vidröra äfven detta moment. Ty utan att ega någon rimlig betydelse utmed kontrollresultat, hvilka förkastas redan på grund af bristande normalljus, innebär detsamma likväl ett frö till allvarsam *twist* emellan bolaget och staden, hvilken bolaget ännu mera i sitt eget intresse, än i stadens, kunnat söka undvika.

Till någon minskning af vidlyftigheten i mitt andragande skall jag här endast i korthet nämna att det tryck jag vid fotometeruret, sedan många år, begagnat, har utgjort ett ungefärligt medeltal emellan trycket i gatlyktorna och det i den privata konsumtionen. Bolaget såge helst att vid pröfningen användes endast *en* linies tryck (såsom i gatlyktorna sker); men detta har jag funnit dels orättvist, dels i sig själf, vid den fastställda konsumtionen per timme, tekniskt utförbart.

Jag måste förbehålla mig öppen talan i denna fråga, samt nu inskränka mig till att endast preliminärt tillbakavisa den af bolaget uttalade anmärkningen emot alltför starkt tryck *före* brännaren.

(60) Vid kontrollen användas tvenne ljus, hvilket numera icke torde förekomma annorstädes, och hvilket bolaget äfven anser strida emot kontraktet, o. s. v.

Mången kunde af ofvanstående anmärkning lätt ledas till den föreställning, att, otroligt som det låter, en skillnad dock måtte förefinnas emellan de ljusstyrkor, som utvecklas å ena sidan af 12 gånger 1 normalljus, och af 6 gånger 2 dylika å den andra. Våra dagars optik är likväl icke mystisk, och dess tillämpning i närvarande fall är på den grund otvifvelaktigt berättigad, att de 2 normalljuslågornas afstånd från hvarandra icke är större, än den pröfning underkastade gaslågans bredd, allt medan sjelfva fotometerns längd utgör icke mindre än 10 fot.

Gasingeniören har någon gång, vid revision af en aftons ogynsamma resultat, gjort invändning äfven emot de två ljusen. Motiver, utöfver den individuella vanan, hvilken dervid visserligen kan tillerkännas en viss betydelse, hafva vid dessa tillfällen icke ens blifvit anförda. Men jag har med anledning af dessa invändningar likväl anställt omsorgsfulla, jämförande undersökningar öfver förhållandet; och det resultat, jag dervid uppnått, har städse varit — nekande: en skillnad i bestämd riktning har icke visat sig, antingen man begagnar ett, eller två ljus. — I händelse granskningsutskottet funne det mödan värdt, att upprepa en dylik undersökning, så skulle det snart uppågå, att den differens, som härvidlag rimligtvis kunde komma i fråga, helt och hållet måste försvinna inom omfånget af den osäkerhet, som oaf-

hjelpligt vidlåder sjelfva metoden. I anseende till hvarjehanda felkällor, sådana som: små ojmheter i gastycket och deraf beroende dylika i gaslågans storlek och styrka, normal ljuslågans vexlande höjd och styrka, de med hvarandra jemförda lågornas olika färg, syn-intryckets bristande skärpa o. s. v., måste fotometerns osäkerhet uppskattas till allra minst 5 procent. Men gentemot denna siffra kan den differens, bolaget, om också i alldeles obestämd mening, försökt göra gällande, utan vidare anses lika med noll.

Men härtill kommer, att kontraktet i sjelfva verket *icke ett ord* innehåller angående kontrollmetoden, utan endast i okonstlad form meddelar den uppgift, att ljusstyrkan bör vara lika med den af 12 normalljus. Ur detta uttalande torde den mest bokstafstrogha advokatyr icke kunna med framgång härleda någon annan slutsats, än den, att gasens ljusstyrka bör utrönas genom att använda antingen 12 verkliga normalljus på en gång, eller ock, då detta förbjuder sig sjelf, något annat antal, hvarur resultatet sedermera kan utan svårighet beräknas. Att detta antal borde utgöra endast ett, finnes uti det åberopade dokumentet ingenstädes antydt.

Det synes därför lika öfverflödigt, som det blefve vidlyftigt, att här ännu anföra de särskilda skäl, af hvilka jag, efter att under något år hafva begagnat endast ett normalljus, öfvergick till bruket af två.

7:o) Vid kontrollen har ej användts den mest passande brännare, etc.

Hvilken brännare är den mest passande? Af bolagets anmärkning kunde tyckas, att den är den mest passande, som ger den största möjliga ljusstyrka. — Under medgifvande, att så visserligen *borde* förhålla sig, kan dock detta yrkande ur rättslig synpunkt, den enda som härvidlag kan komma i fråga, icke utan vidare godkännas. Ty den mest passande brännaren är onekligen den, som riktigtast representerar de af gasbolaget levererade och i staden begagnade brännarene. — Att diverse brännare hos oss förekommit, är känd sak; men att kontrollera äfven de särskilda brännarenes konstruktion och beskaffenhet, har jag icke betraktat såsom en beståndsdel af min befattning. Utan har jag i detta afseende städse ansett mig, såväl böra, som kunna med fullkomligt förtroende till gasingeniörens omsorg öfverlemna, att förse gatlyktorna, såväl som privatkonsumenterna, med brännare i öfverensstämmelse med billiga fordringar, äfvensom att å fotometerns proberur anbringa sådan brännare, som han ansett bäst representera de i gatlyktorna använda. — Jag har aldrig tillåtit mig, att af eget val anbringa, eller låta anbringa, en brännare å proberuret. Om därför, såsom den 25 november synes hafva inträffat, gasingeniören med anledning af en anmärkt större brist i gasens ljusstyrka, anbringa en ny brännare och upp-

når en tillökning i ljusstyrkan af $\frac{3}{4}$ normalljus; så frågas: hvarföre skall denna nya brännarens utsago anses *mera* giltig för kontrollresultatet, än den föregående? Åtminstone borde, för att göra ett dylikt anspråk gällande, först utredas, att gatljuktornas brännare kort förut blifvit utbytta emot sådana af den bättre konstruktionen, eller ock att man vid proberuret hade anbragt en brännare som *icke* representerade de i gatljuktorna använda. — Något påstående af dylik beskaffenhet gjordes emellertid af gasingeniören icke; utan betecknades den i bruk varande brännaren utan vidare såsom mindre god.

Det är tänkbart, att närmare undersökningar angående brännarens beskaffenhet i staden och vid proberuret skulle leda till modifikationer vid kontrollresultaten; men bolagets anspråk, att få göra äfven proberurets brännare till föremål för anmärkning vid sjelfva kontrollen, kan, såsom af det ofvananförda torde vara klart, omöjligt såsom befogadt erkännas.

8:o) "Att emellertid bolaget uppfyllt sina förbindelser mot staden, framgår tydligen deraf, att gasens ljusstyrka, oaktadt den stränga vintern och de många oegentligheterna vid kontrollen, dock visar ett medeltal af 12,43 och aldrig nedgått till 9,2," etc.

Att närmare pröfva förhållandet emellan kontrollresultaten och den stränga vintern vid den tidpunkt då gasen *började* visa betänklig brist, saknar jag nu alla data. Det är icke dess mindre troligt, att bolaget i sina upplysningar och anmärkningar saklöst kunnat inskränka sig till att tala om den stränga vintern, helst det samma i sjelfva verket af intet ansvar hotas innan ljusstyrkan, som sagdt, nedgått till 9,2; och icke ens då, så länge en laglig norm saknas för ljuspröfningen. — Bolaget har dock föredragit att åberopa äfven en hel rad af hvad det kallar "oegentligheter vid kontrollen" och tvingat mig att uppvisa i det närmaste lika många grundlösheter i dess påståenden.

Ogrundad är nämligen äfven bolagets nu ifrågavarande och sista anmärkning, enligt hvilken medelljusstyrkan för året skall tydligen ådagalägga att bolaget uppfyllt sina förbindelser emot staden. Detta faller genast i ögonen, om man tänker sig att en § i kontraktet skulle fastställt ljusstyrkan medelst den enda bestämning, att densamma *i medeltal* ej får underskrida 12,43 normalljus. Ljusstyrkan finge i sådant fall under den blidare och ljusare hälften af lysåret utgöra 14,8, för att under de obliida och mörkaste månaderna, då äfven de *största* gaskvantiteterna produceras och förbrukas, utgöra endast 9,2. Detta är blott ett fingeradt extrem, här anfördt för att förtydliga frågan. Men i sjelfva verket är bolagets åberopande af *medelljus-*

styrkan under senaste lysår icke mycket fremmande för ett dylikt missförhållande. Må man nämligen försöka att sammanställa lysårets resultat i tvenne flockar, hvaraf den ena omfattar alla resultat, der lyskraften utgjort mera, och den andra alla dem, som utgjort mindre än 12,5 normalljus. Det skall då upptäckas att medelljusstyrkan under de mörkaste månaderna knappt nog motsvarat den i kontraktet föreskrifna dagliga af 12,0, medan hela årets medeltal 12,43 väsentligen vunnits på den grund, att ljusstyrkan under den ljusare hälften af lysåret utgjort 12,5 å 15 normalljus. Dessa höga siffror upphjelpa nämligen medeltalet; men de kunna för öfrigt icke betraktas såsom en fördel, hvilken ens i någon mån skulle uppväga de under djupa vintern uppkomna bristerna.

Antydningen att bolagets förbindelser skulle blifvit uppfyllda äfven på den grund, att ljusstyrkan alldrig nedgått till 9,2, vid hvilken siffra bolaget först drabbas af ansvar enligt §§ 26 och 35, beror utan tvifvel på en begreppsförväxling. Paragraferne utvisa blott den gräns, till hvilken *icke-uppfyllelsen* får sträcka sig, innan ansvar drabbar. — Köpenhamn den 25 Januari 1876. Aug. F. Soldan."

De paragrafer i det emellan staden och gaslysningsaktiebolaget den 30 Maj 1860 afslutade samt intill år 1910 gällande kontrakt, hvilka kunna hafva tillämpning på frågan om gasens beskaffenhet, äro slutligen följande:

§ 26. Bolaget förbinder sig att till lysningen använda gas, renad enligt de bästa, godkända metoder och af den styrka, att en brännare, beräknad att förtära fem kubitfot gas i timmen, skall gifva en låga, som i lyskraft och klarhet motsvarar tolf brinnande normala vaxljus, hvarmed i detta kontrakt förstås sådana, af hvilka sex väga ett skålpund viktualievigt, hvarje ljus af vid pass tretton verkstums längd och förtärande trefemtedels lod vax i timmen.

Men som gasmaterialiernas beskaffenhet och atmosfäriska förhållanden kunna hafva betydligt inflytande på gasens lyskraft, komma de i § 35 bestämde påföljder icke att tillämpas, derest icke ljusstyrkan hos profbrännaren understiger den af tio normala vaxljus; och är bolaget, i händelse gasljuset icke befinnes motsvara det af tio sådana vaxljus, pligtigt att utan åtnjutande af särskild betalning använda den större myckenhet gas, som för tillvägbringande af en sådan ljusstyrka kan erfordras. Skulle profbrännaren med en förtäring af fyra kubikfot gas befinnas lysa starkare än tolf vaxljus, får gasmängden för gatulyktorne i samma förhållande minskas.

§ 27. På det gasljusets beskaffenhet må kunna kontrolleras, bör i någon offentlig byggnad anbringas en profbrännare. Undersökning kan af Magistraten eller dess ombud när som helst, medan lysning pågår, företagas. Dervid bör „Bunsens“ eller annan allmänare antagen fotometer, anskaffad på stadens bekostnad, användas. Hvarken reverberer eller glas-cylindrar må vid sådan profmätning anbringas. För utrönande huruvida gatulyktorne förses med gas till kvantitet och kvalitet i enlighet med hvad i kontraktet finnes bestämdt, äger Magistraten att vidtaga de åtgärder, som för undersökningen deraf anses mest ändamålsenliga; skolande instrumenter och den gas, som för kontrollernes verkställande erfordras, på bolagets bekostnad anskaffas.

§ 28. Gatulyktorernas brännare skola i allmänhet vara i likhet med profbrännaren,

beräknade att förtära fyra och en half kubikfot gas i timmen, men större lampor för torg och öppna platser erhålla brännare, afpassade efter den för en större ljusstyrka erforderliga myckenhet gas.

§ 30. Alla väsendtliga förbättringar, som under privilegii tiden i afseende å gasens tillredande och begagnande uppfinnas, och hvilka, såsom fullt pröfvade, vinna ett allmännare användande, böra jemväl af bolaget införas. I dylika fall, likasom om bolaget komme att använda något lysningsämne, som blefve anseeligt billigare än de nu allmännast brukliga, bör en nedsättning af gaspriset, som står i förhållande till de fördelar bolaget genom förändringen erhåller, äga rum.

§ 33. Bolaget skall draga försorg derom, att för gasinrättningen tillräckligt förråd af gasmaterial alltid finnes att tillgå.

§ 34. Anmärkingar emot den allmänna eller enskilda gaslysningen skola ofördröjligen föranleda undersökning om förhållandet. Härleder sig felet af ofullkomlighet i gasverket, rörsystemet, eller annan del af inrättningen, åligger det bolaget att på egen bekostnad sådant rätta inom viss tid, afpassad efter vidden af det erforderliga arbetet; och bestämmes tiden af Magistraten på grund af sakkunnige personers deröfver inhemtade omdöme. Underlåter bolaget att rättelsen fullgöra inom nu föreskrifven tid, erlægges till staden tjugufem rubel silfver för hvarje öfverskjutande dag, så framt icke på ett tillfredsställande sätt ådagaläggas att arbetet ej kunnat på den utsatta tiden verkställas.

Vägrar bolagets direktion eller ombud att afhjelpa fel, som bevisligen förefinnas, är ock Magistraten berättigad att derom besörja på bolagets bekostnad.

§ 35. Skulle gaslägornas lyskraft befinnas mindre än § 26 bestämmer, bör bolaget efter skedd tillsägelse sådant ofördröjligen rätta, men om så, det oaktadt, ej sker, erkännes bolaget skyldigt att förutom det betalningen i samma mån minskas, utgifva ersättning med nedannämnde belopp. nemligen:

1:o Om berörde minskning utgör åtta procent af hvad derom är såsom minimum stadgadt, tio rubel för hvarje dag.

2:o Om minskningen utgör från och med åtta till och med sexton procent, femton rubel för hvarje dag.

3:o Om minskningen utgör från sexton till och med tjugufyra procent, tju rubel för hvarje dag och så vidare i samma proportion.

Från utgifvande af sådan ersättning, hvilken beräknas intill dess den bestämda ljusstyrkan är återställd, är bolaget fritt, derest med bevis, som af Magistraten godkännes, styrkas kan, att ofvanberörde förhållande inträffat i följd af omständigheter, som icke kunnat förekommas.

§ 39. Stridigheter, som möjligen emellan Magistraten och bolaget kunna uppkomma, i fråga om verställigheten af detta kontrakt eller rätta meningen deraf, såsom derom, huruvida tillräcklig sorgfällighet iakttages vid gasens beredning och rening, eller i allmänhet beträffande något af de förhållanden som i detta kontrakt afses och således äfven angående skyldighet att utgifva de bestämda ersättnings-beloppen, och om utsättande af äfventyr för underlåtet fullgörande af kontraktsvilkoren, der äfventyret icke redan är bestämdt, skola afgöras af gode män, som, derest icke kontrahenterna i något särskildt fall förena sig om ett större antal, bör vara fem, af hvilka Magistraten och Bolagets direktion utser tvenne å hvardera sidan och dessa fyra sedermera gemensamt välja en femte.

Kunna förstnämnde fyra gode män sig icke om detta val förena, bör den femte utnämnas af Guvernören i länet, som äfven för Magistraten eller bolaget må anställa val af gode män, i händelse endera underlåter att inom tre dagar efter skedd tillsägelse, eller inom

den längre tid, hvarom kontrahenterne i något särskildt fall kunna öfverenskomma, begagna dem tillkommande valrättighet.

Gode människens beslut skall anses lika giltigt med en af domstol utfärdad, laga kraft vunnin dom.

Sedan utskottet sålunda förebragt den utredning, frågan i sin närvarande omfattning kan kräfv, går utskottet att för egen del i korthet yttra sig om den-samma.

Öfverhufvud upptager det med gaslysningsaktiebolaget afslutade kontrakt flera dels sväfvande, dels ofördelaktiga bestämmingar, hvilka under den långa tid-rymd, kontraktet omfattar, förr eller senare måste komma att vålla kommunen vä-sentliga olägenheter. Så länge dock det bolag, som innehar gaslysningsmonopolet, ådagalägger god vilja att fullgöra kontraktets andemening, framträda dessa olägen- heter mindre svåra. Men såframt bolaget ville söka att undandraga sig ett tillmö-tesgående af kommunens fordringar, huru billiga dessa än ur synpunkten af aftalets rätta syftemål vore, så erbjuder kontraktet tillfälle till ganska elastiska tolkningar. Utskottet ber att exempelvis här få framhålla stadgandena om gasens lyskraft. Denna är visserligen i § 26 fastställd att motsvara *tolf* brinnande vaxljus af föreskrifven vikt och storlek. Men redan i samma paragrafs senare moment medgifves att lys- kraften får nedgå till *tio* normalljus, innan ansvarspåföljd enligt § 35 kan för bola- get ifrågakomma. Enligt sistnämnda paragraf nedprutas ansvarsbestämningarna yt- terligare derhän, att bolaget först vid en minskning i lyskraften af 8 % under styr- kan af 10 normalljus (d. ä. vid en lyskraft af 9,2 normalljus) är förfallet till böter.

Utskottet betviflar visserligen icke, att staden kunde påfinna medel att kon- traktsevenligt göra sin rätt gällande mot bolaget, i händelse en konstant gasförsäm- ring inträdde, enär kontraktets mening uppenbarligen deruti är tydlig, att gasen i regeln bör hålla sig något så när jemnt vid en ljusstyrka af *tolf* normalljus. Men likväl kunde den nuvarande stiliseringen lätt föranleda till den tolkning, att bolaget under månadtal, eller under hela den årstid, då gastillverkningen ställer sig dyrare, kunde hålla ljusstyrkan låg — exempelvis litet öfver 9,2 normalljus —, blott bolaget sörjer för att hela årets medeltal närmar sig *tolf* normalljus. Direktör Soldan har äfven anmärkt, att någon lutning åt en sådan uppfattning till och med finnes i bo- lagets ofvan införda förklaring. Så länge dock bolagets angelägenheter handhafvas af så aktade män, som för närvarande är fallet, bör man med tillförsigt kunna hop- pas, att från bolagets sida en så beskaffad misstolkning af kontraktet föga på allvar skall blifva anlitad. Också är utskottet derom öfvertygadt, att gaskontrollören, hvars

i detta värf ådagalagda insigt och nit för kommunens bästa äro allmänt kända, funnit sig manad att fästa stadsmyndigheternas uppmärksamhet vid de af honom anmälda bristfälligheterna, mindre af orsak att han skulle tviflat på bolagets beredvilighet och förty päyrkat ätgärds vidtagande mot detsamma, utan fastner för att sålunda väcka bolagets uppmärksamhet derpå, att den under det äberopade lysningsåret mer än eljest ojemna gaslysningen ä kommunens sida icke blifvit obeaktad.

För sin del kan utskottet icke heller tillstyrka någon tillämpning af § 39, hvare stadgas om sättet för lösning af stridigheter i fråga om kontraktets verkställighet.

Ehuruväl det af direktör Soldans sakrika utredning framgår, att gasen under nu ifrågavarande lysningsår lemnat flere skäl till anmärkningar, än tillföre — något som bolaget äfven medgifver —, så anser dock utskottet att Stadsfullmäktige för denna gång borde inskränka sitt tillgörande i frågan derhän, att på öfverenskommelsens väg söka med bolaget vinna endrägt i sättet för gaskontrollens verkställande. De af gaslysningsaktiebolaget i dess här ofvan införda förklaring framställda anmärkningar och invändningar mot ifrågavarande kontroll synas likväl icke alla påkalla någon åtgärd. Det tillfyllestgörande sätt, hvarpå gaskontrollören dels förklarar, dels vederlagt dem. utvisar näml., enligt hvad utskottet kunnat finna, att bolaget saknat skäl till deras anförande. Ätminstone gifver kontraktet icke något stöd för dem.

Men i afseende på de normalljus, som vid kontrollen användas, har bolaget i kontraktet större skäl till invändning, emedan ljusens beskaffenhet icke motsvarar aftalets bokstaf. Väl är det ganska sannolikt, att direktör Soldans åsigt derom torde vara riktig, att bolaget icke vederfarits någon orätt genom att s. k. fotometriska ljus af paraffin blifvit begagnade, men då bolaget är af annan mening och onekligen har kontraktet för sig, bör ett förtydligande aftal ätminstone i denna del ävägbringas. Såvida det nämligen icke förefinnes någon möjlighet att utan alltför stora svårigheter anskaffa kontraktensliga normalljus af vax, måste andra af begge kontrahenterna erkända ljus få af kontrollören i stället användas. Underhandlingarna med bolaget i hithörande frågor torde, enligt utskottets åsigt, lämpligast böra preliminärt bedrifvas af sakkunniga ombud, utsedda att härvid biträda gaskontrollören, som i dessa dagar återvändt från utlandet.

Utskottet får alltså vördsamt föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att i afgående skrivelse underrätta Magistraten, att Stadsfullmäktige för denna gång icke anse några åtgärder i anledning af

gaslysningen under lysåret 1874—1875 böra emot gaslysningsaktiebolaget vidtagas, men tillika uppmana Magistraten att, derest anskaffandet af ett tillräckligt parti normalljus af sådan beskaffenhet, som gaslysningskontraktet föreskrifver, nu är förenadt med alltför stora svårigheter, anmoda gaskontrollören att, biträdd af andra tillkallade sakkunnige män, söka med bolaget träffa förslag till aftal om fastställande af annat slags normalljus för mätning af gasens lyskraft, med öppen lemnad rätt för ombuden, att äfven i öfrigt beträffande gaskontrollen föreslå nödiga ändringar och tillägg i kontraktet; skolande dessa förslag sedermera i vanlig ordning underställas Stadstullmäktiges pröfning och godkännande.

Helsingfors, den 7 Juni 1876.

Aug. H. Bade.

Rob. Lagerborg,

ense om betänkandet, ehuru af bortresa hindrad att underskrifva detsamma.

Carl Gust. Borg.

E. Qvist.

Utskottsbetänkande i anledning af Civilingeniören John Stenbergs anhållan om tillstånd att å villan n:o 33 å Broholmen anlägga och drifva en special maskin-fabrik i förening med gjuteri samt om förändrade vilkor för besittningsrätten till nämnda villa.

Jemte utdrag af Stadsfullmäktiges protokoll för den 1 Juni 1876, § 13, dessmedelst utskottet anmodats afgifva utlåtande angående förenämnde anhållan och tillika, efter föregången ompröfning, uttala sig, "huruvida det kunde anses lämpligt att vid en större trädbro, som förbinder staden med kringliggande landsorter tillåta uppförandet af ett större eldfarligt etablissement", har utskottet fått emottaga följande skrifvelse i ämnet:

"Magistraten
i
Helsingfors,
den 20 Maj 1876.
N° 136.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Uti en till Magistraten ingifven skrift har Civilingeniören John Stenberg anhållit om tillstånd att å staden underlydande villan n:o 33 å Broholmen anlägga och drifva en special maskin-fabrik i förening med gjuteri samt att, med hänseende till de dryga kostnader en sådan inrättning komme att medföra, honom och hans rättsinnehafvare måtte tillförsäkras besittningsrätten till ifrågavarande villa, sålänge den tillräckligt fabriken derstädes bedrifves och det fastställda arrendet ordentligen utgöres. Och jemte det Magistraten i afseende å Herrar Stadsfullmäktiges åtgärd öfversänder sagde ansökningsskrift, får Magistraten, med bifogande af utdrag ur Magistratens protokoll för den 26 September, 30 Oktober samt 20 och 28 November 1871 vid upplåtande af förenämnde villa och med tillkännagifvande att Ingeniören Stenberg, som af Handladedottren Hulda Emilia Lindfors tillhandlat sig besittningsrätten till sagde villa, den 15 innevarande Maj tillförsäkrats om denna rättighet för den återstående arrendetiden eller intill utgången af år 1901 på enahanda vilkor, hvar-

under villan upplåtits åt Hulda Emilia Lindfors, till Herrar Stadsfullmäktiges afgörande öfverlemnade, huruvida icke Ingeniör Stenbergs anhållan, ehuru merberörde villa är bestämd till bostadsvilla, kunde sålunda bifallas, att Ingeniören Stenberg finge derstädes anlägga och bedrifva ifrågavarande inrättning emot det härförinnan bestämda arrendet af 255 mark och öfriga nu gällande vilkor intill arrendetidens utgång, och äfven derefter emot det arrende och de öfriga vilkor, som stadsmyndigheterna vid den tiden kunna finna skäligt bestämma.

På Magistratens vägnar:

Oskar Palmgren.

Bengt Stenius.⁷

Och var denna skrifvelse åtföljd af Civilingeniören Stenbergs till Magistraten inlemnade ansökningsskrift, hvars innehåll redan i Magistratens förestående skrifvelse fullständigt återgifvits, och nästberörda fyra protokollsutdrag, hvilka bland annat innehålla: att villan utarrenderats på de derförinnan för villans besittning bestämda vilkor; att arrendator bör väl vårda de å lägenheten befintliga planteringar och ej får afföra mull, torf, sand eller annat dylikt från stället; att nödig hägnad bör af arrendator anskaffas och bekostas; att nya byggnader få å villan uppföras endast efter föregången anmälan och med tillstånd af Magistraten; att samtliga byggnader å villan vid arrendetidens utgång böra af arrendator undanskaffas; samt att en vid villan uppförd lastbro tillhör staden.

Då hvarken nyss anförda vilkor eller de äldre bestämmningar, som med besittningsrätten till i fråga varande villa äro bundna, innehålla direkt förbud för anläggande å villans område af något slags industriell inrättning, vare sig eldfarlig eller icke, utan endast föreskrifva att för tilltänkt nybyggnad å villamarken Magistratens tillstånd skall utverkas, så utgöra dessa vilkor och bestämmningar, ehuru med dem förbehållits rätt för Magistraten att tillåta eller neka tillstånd till nya byggnadsföretag å lägenheten, icke något skäl att vägra sökanden, Ingeniör Stenberg, begifvande till den af honom påtänkta anläggningen. Ett sådant skäl kan dock anses formelt förefinnas i den omständighet, att, såsom i Magistratens skrifvelse framhållles, lägenheten förut blifvit bestämd att besittas endast såsom bostadsvilla, hvilken omständighet i förening med skyldigheten för stadsmyndigheterna att tillse, det några vanprydande byggnader ej må å stället uppföras, gifvit Magistraten anledning att förbehålla sig rätt att tillåta eller neka tillämnad nybyggnad derstädes.

Hvad särskildt angår eldfarligheten af det etablissemang, som Ingeniör Stenberg är sinnad att å förenämnda villa uppföra och som skulle bestå af en maskin-

fabrik i förening med gjuteri, så är denna icke af svårare beskaffenhet än att dylik inrättning under vissa villkor kan få anläggas inom sjelfva staden, der den komme att stå i nästan omedelbart sammanhang med gårdar, bebyggda med trähus, såsom af följande utdrag af den för staden gällande byggnadsordning kan iuhentast:

§ 11. Inrättningar af den beskaffenhet att de fördrå ständigt och stark eldning, såsom gjuterier, brännugnar — — —, få inom stadens linier finnas endast i dess aflägsnare delar och blott i stenhus, försedda med golf af sten och hvälfda mellantak, eller endast yttre tak, såframt hela takbyggnaden utföres af brandfria materialier. Lag samma vare om tändsticksfabriker.

§ 12. Bagerier — — — äfvensom smedjor — — — samt alla sådana inrättningar, som drivas med ångmaskin, vare tillåtna äfven uti stadens inre delar, men böra alltid, då de i staden förläggas, inrättas i stenhus samt förses med golf af sten och hvälfda mellantak, eller endast yttre tak, som i § 11 sagdt är."

Då emellertid en fabriksanläggning medförde för staden hvarjehanda fördelar, dels genom derifrån utgående skatt och andra afgifter till stadskassan, dels genom att bidraga till den arbetande befolkningens välförstånd, vore det enligt utskottets mening mindre väl betänkt att på det föga bindande skäl, som ofvan blifvit omnämndt, söka lägga hinder för fabriksrörelsens utveckling härstädes och för stadens förkofran. Utskottet har därför enhälligt stannat vid den åsigt, att Ingeniör Stenbergs ansökan, så vidt den angår tillstånd för begagnande af i fråga varande villaområde till tomtplats för fabriksanläggning af anfördt slag, borde bifallas, likväl med förbehåll att, i anseende till flera träbyggnaders och den så kallade långa bronsnärbelägenhet till stället, de blifvande fabrikshusen måtte uppföras med iakttagande af hvad byggnadsordningen för staden i förestående måtto föreskrifver för byggande af enahanda fabrikshus inom stadens linier i dess aflägsnare delar; att husen finge uppföras endast efter ritning, som af Magistraten blifvit godkänd; att dessa hus, i likhet med hvad för villaåbyggnaden förut är bestämdt, skulle vid arrendetidens utgång af arrendator undanskaffas, samt att den vid villan befintliga lastningsbrygga borde i väl underhållet skick, då villaområdet afträdes, till staden aflemmas eller genom annan dylik brygga ersättas. Dock borde ny brygga ej få anläggas vid södra sidan af villaområdet, emedan den der blefve hinderlig för sjöfarten.

Vidkommande åter sökandens anhållan om sådan ändring af besittningsrätten till meraberörde villa, att lägenheten skulle sökanden och hans rättsinnehafvare tillförsäkras för den tid, hvarunder den tillärnade fabriken komme att drivas och det fastställda arrendet för villan ordentligen utgjordes, så torde, enär fabriken och

arrendebetalingen möjligen kunde för all framtid fortgå, en till antydd utsträckning beviljad upplåtelse af villamarken böra anses lika med afhändandet för evärdlig tid af jord, som till staden donerats, hvilket icke får ske: och borde sådan upplåtelse så mycket mindre medgifvas, som staden derigenom frånhände sig förmånen att för marken i fråga, hvilken har ett särdeles gynnadt läge och därför äfven ett jemt stigande värde, framdeles uppbära de högre arrendeafgifter, som säkerligen skola för densamma erbjudas. Men då en anläggning, sådan som den tillärnade, är förenad med stora kostnader och billigt vore att anläggaren kunde tillförsäkra sig så lång tid för anläggningens ostörda bedrivande, att äfven under mindre fördelaktiga konjunkturer för fabriksdriften skälig ränta å och amortering af anläggningsskapitalet kunde påräknas, så synes staden härtill böra medverka, såvidt detta med gällande lagbestämmelser och stadens fördel är öfverensstämmande. I sådant afseende kunde i enlighet med Magistratens förslag sökanden medgifvas rätt att, i händelse den tillärnade fabriken kommer till stånd och hålles i verksamhet, besitta meromförmälda villa efter innevarande arrendetids utgång, emot sådan förhöjning af arrendet och de vilkor i öfrigt, som stadsmyndigheterna vid den tiden kunna bestämma, dock att besittningstidens förlängning icke skulle öfverstiga tjugu år, i hvilket fall hela arrendetiden komme att utgöra 50 år eller den längsta tid, som för upplåtande af jord på arrende är medgifven.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt tillåter sig utskottet föreslå, att Stadsfullmäktige i aflåtande svarsskrivelse till Magistraten behagade, jemte återsändande af handlingarna i ärendet, förklara:

att Stadsfullmäktige anse hinder icke förekomma för Magistraten att, med ändring af den tidigare bestämmelsen om villans n:o 33 å Broholmen natur af bostadsvilla, tillåta innehafvaren af densamma, Civilingenjören Stenberg, att, under derom i öfrigt gällande besittningsvilkor, begagna villaområdet till tomtplats för anläggande af en maskinfabrik och dermed förenadt gjuteri, dock med dervid gjordt förbehåll, att de blifvande fabriks- och gjuteribussen uppföras i enlighet med hvad den för staden den 9 juni 1875 fastställda byggnadsordning i §§ 11 och 12 föreskrifver om byggande af enahanda slags hus inom stadens linier, och att den staden tillhöriga lastningsbrygga, som åtföljer villaområdet, bör i väl underhållet skick vid arrendets upphörande till staden afemnas eller vara ersatt med annan ändamålsenlig brygga, som bör placeras efter Magistratens bestämmande; samt

att Stadsfullmäktige funnit godt medgifva Ingeniör Stenberg och hans rättsinnehafvare, i händelse den af Stenberg tillärnade fabriksinrättningen kommer till stånd och hålles i verksamhet, rättighet att, utöfver den nuvarande arrendetiden, för fabriksrörelsens fortsättande besitta ofvan nämnda villa i högst tjugu års tid eller till 1921 års utgång, emot sådan förhöjd arrendeafgift och de vilkor i öfrigt, som stadsmyndigheterna, då den nu medgifvande förlängningen af besittningstiden vidtager, kunna finna skäligt bestämma.

Helsingfors, den 1 augusti 1876.

K. J. Numell.

Wilh. Brummer.

*A. F. Salin,
ense i sak, men till följd af
bortresa förhindrad att un-
derskrifva betänkandet.*

**Utskottsbotänkande angående Helsingfors stads
åliggande att öfver dess underlydande hemmans mark i
Gumtäckt by anlägga en ny farväg samt afsägelse från
stadens sida af nyttjanderätten till en af ålder begagnad
vägsträcka i nämnda by.**

Jemlikt Stadsfullmäktiges beslut af den 28 sistlidne Mars har utskottet, i afseende å afgifvande af utlåtande i ärendet, fått emottaga följande skrivelse:

”Magistraten
i
Helsingfors,
den 20 Mars 1876.
N° 60.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Sedan egaren af Gumtäckt säteri i Helsinge socken Friherre Hjalmar von Bonsdorff uti en till Magistraten ingifven skrift, med bifogande af Hans Kejslerliga Majestäts den 21 Mars 1848 gifna utslag, på grund hvaraf denna stad vore förbunden att i å en skriften jemväl bilagd karta angifven sträckning från allmänna landsvägen till de å Gumtäckt bys under staden afhysta mark befintliga villor anlägga väg på stadens egor och utmed rån emellan stadens och nämnde säteris mark, påminnt om sagda, ännu icke inrättade vägs anläggande samt, med afseende å de olägenheter, som honom förorsakades af den öfver säteriets mark, tätt förbi dess tomtplan, till änsagde villor ledande farväg, mot hvars begagnande, enligt åberopade utslag, ansökt förbud icke kunnat meddelas, erbjudit, emot det att staden afsäger sig nyttjanderätten till nästnämnda väg samt honom medgifves och utverkas rätt att för framtiden oinskränkt afstänga, disponera och begagna densamma, såvidt den går öfver säteriets egor, mark till den nya vägen till villorna utmed rälningen emellan stadens och säteriets egor, så har Magistraten, för utrönande af den till väg sålunda erbjudna markens beskaffenhet och lämpligheten af vägens anläggande derstädes låtit å stället verkställa syn; och som densamma numera egt rum, får Magistraten, med biläggande af sökandens hit ingifna handlingar, ej mindre än utdrag ur Magistratens den 1 innevarönde Mars förda protokoll med synemännens deri intagna yttrande, till

Herrar Stadsfullmäktiges afgörande äran öfverlemnade omförmälda ärende samt på de af synemännen anförda skäl afstyrka Friherre von Bonsdorffs anbud och förorda att den af Hans Kejsersliga Majestät genom ofvanåberopade utslag af den 21 Mars 1848 anbefallda väg måtte inrättas på stadens mark i den å förberörda karta angifna sträckning emellan ändpunkterna *a* och *d* samt i afseende å vägens fortsättning förfaras på sätt synemännen föreslagit.

Handlingarne i saken torde, sedan behovet af dem för Herrar Stadsfullmäktige upphört, till Magistraten återställas.

På Magistratens vägnar:

Oskar Palmgren.

K. G. Kollin.⁷

Och var denna skrifvelse åtföljd af deri åberopade:

1:o karta, upprättad af Öfver-Inspektorn C. W. Gylden och utvisande sträckningen af den till anläggning fastställda vägen *);

2:o sökanden friherre H. von Bonsdorffs ansökningskrift af den 15 Oktober 1875, hvars innehåll allaredan blifvit fullständigt återgifvet i Magistratens nyss anförda skrifvelse;

3:o Hans Kejsersliga Majestäts nådiga utslag af den 21 Mars 1848 jemte en der till hörande bilaga: Guvernörens öfver Nylands län utslag i ett af framlidne Statsrådet välborne Joh. Gabr. von Bonsdorff i lifstiden hos Guvernören anhängigt gjordt besvärsmål emot Magistraten i denna stad rörande ifrågavarande väg, gifvet den 4 Juni 1847, i hvilket senare utslag Guvernören bland annat sig yttrat:

”Hvad sålunda förelupit och handlingarne närmare innehålla har jag i öfvervägande tagit: och all den stund de fleste af stadens äldste icke allenast vid Magistratens sammanträde den 31 Oktober sistförlidne år, då förevarande ärende till handläggning anmälts, utan ock uti den aflemnade förklaringen yrkat anläggandet af i fråga komne nya väg: fördenskull och med afseende å de fördelar stadens på Gumtäckts mark anlagda villor af samma väg komma att tillskyndas, pröfvar jag rättvist ogilla och upphäfva Magistratens nu öfverklagade utslag, samt ålägga Magistraten, att inom utgången af Juni månad nästkommande år 1848 hafva merberörde nya väg försatt uti det skick Öfver-Inspektorn och Riddaren Gyldens afgifne Syneinstrument innehåller. Föröfrigt och som Ägodelningsrätten genom ofvanberörde den 1 November 1774 afsagda utslag tillagt denne stad rättighet till begagnande af farväg förbi Gumtäckt säteri till stadens torp eller nuvarande villor; alltså kan något

*) Kartan är tills vidare framlagd uti Stadsfullmäktiges kanslirum.

förbud emot nyttjande af samma väg icke meddelas; Dock Sökanden Stats Rådet och Riddaren von Bonsdorff obetaget att å ort som vederbör, söka frånvinna staden sagde rätt till ännämnda körväg.”

Och innehåller ofvan berörda nådiga utslag, i anledning af de underdåniga besvär, som Handlanden i denna stad Sven Anders Wathén anfört öfver Guvernörens nästantydda utslag, bland annat följande:

”Hans Kejsrerliga Majestät har i nåder låtit de underdåniga besvären, jemte öfriga till målet hörande handlingar, Sig föredragas, men finner Besväranden Handlanden Wathéns i saken anförda talan icke förtjena afseende, hvarföre vid Guvernörens öfverklagade utslag kommer att bero. Det enhvar, som vederbör, till underdånig efterrättelse länder.”

4:o Utdrag ur Magistratens i Helsingfors stad protokoll för den 1 Mars 1876 § 8, af sådan lydelse:

”Sedan Magistraten genom beslut för den 16 Oktober 1875 under § 5 af protokollet förordnat Politierådmannen Salin och t. f. Stadsingeniören Reuter att verkställa undersökning rörande lämpligheten utaf den af friherre Hjalmar von Bonsdorff föreslagna sträckning af en emellan staden och Gumtäckt säteris egor ledande väg, så hafva bemälda synemän till Magistraten inlemnad en så lydande skrift:

”Genom meddeladt utdrag ur Magistratens i Helsingfors stad protokoll af den 16 sistlidne Oktober § 5 hafva undertecknade Magistratsledamot och t. f. Stadsingeniör blifvit förordnade att verkställa undersökning rörande lämpligheten af den utaf friherre von Bonsdorff föreslagna sträckningen för en till inrättande nådigst fastställd väg utmed rålinien emellan stadens egor och Gumtäckt säteriet tillhörande mark, ledande till de så k. Gumtäckts villorna, hvilken väg enligt nämnde förslag icke, såsom ett af för tiden tjenstförrättande Stadsingeniören Öfverinspektorn Claes Wilhelm Gyldén uppgjort och sedermera fastställt förslag utvisar, skulle ledas inom stadens mark utmed ofvan nämnde rålinie, utan intill den å bilagde kartaafstiek med bokstafven *b* betecknade punkten anläggas å den till säteriet hörande åkern, af hvilken Friherre von Bonsdorff erbjudit sig att emot vissa af honom uppgifna vilkor afstå plats till åtta alnars bredd, räknadt från sjelfva rån. Efter det nämnde undersökning blifvit anställd, få undertecknade beträffande den emellan chaussen och ofvan åberopade punkten *b* belägna vägalängden anföra, att om densamma, hvars byggnadssätt utaf

förslaget icke framgår, inrättas endast för lätta åkdon och huvudsakligen för sommartiden, ett vägaspar å den staden nu erbjudna åkern visserligen med mindre kostnader kan anläggas än utmed skogskanten, hvaremot ordentlig körväg med mindre arbete och utgifter kan inrättas å den dosserande skogsslutningen, som allaredan genom planeringen af tvärprofilen till största delen lemna det behöfliga vägabyggnads material, medan i annat fall först åkerjorden borde undanskaffas och ersättas genom groft starkt grus, hvarpå sedermera körbanan komme att anläggas; utaf dessa skäl, samt med hänseende dertill, att vägen oinhägnad emot åkern skulle vara svår att underhålla, inrättandet af behörig hägnad dock ansenligt ökar kostnaden, anse sig synemännen icke kunna förorda det gjorda anbudet, utan föreslå, att vägen bygges i enlighet med det af dåvarande Stadsingeniören upprättade förslag, som erfordrar en kostnad af omkring 3200 mark; återstående delen emellan punkterna *b.* och *a.* beräknas till 720 mark, således hela ifrågakommande längden *a. b. c. d.* till 3920 mark, dock oinberäknade completering och iståndsättande af hägnaden.

Tillika anse sig synemännen böra uppmärksamma, att rålinien emellan villorna N:ris 11 Gumtäckt och 14 Backas, utmed hvilken enligt ofvanåberopade förslag af Stadsingeniören vägens fortsättning skulle ledas, på marken icke är utmärkt, emedan den till begge villorna hörande åkern blifvit i ett sammanhang odlad, hvarföre denna del af vägen sedermera efter behof kan regleras; vid utarrenderandet af villorna N:ris 11, 12 och 14 ånyo kunde det vara lämpligt att förändra indelningen så, att den projekterade vägen antingen emellan punkterna *a* och *b* eller nordligt om och nära intill punkten *a* tangerar alla tre villor, i hvilket fall det kunde öfverlemnas åt den blifvande arrendatorn, att inom eget område fortsätta och anlägga vägen efter behof och markens beskaffenhet.

På synemännens vägnar:

A. F. Salin.

C. Reuter.⁷

efter uppläsandet hvaraf i Magistraten beslöts att utlåtande i förevarande ärende komme att meddelas framdeles, hvarom Friherre von Bonsdorff skulle genom protokollsutdrag underrättas. Ort och tid förutskrifne.

In fidem

K. G. Kollin.⁷

Såsom af de anförda handlingarna klarligen framgår, omfattar ifrågavarande ärende tvenne skilda sakförhållanden, som af sökanden Friherre von Bonsdorff gjorts beroende af hvarandra, men dock rätteligen böra behandlas hvarje för sig, nemligen: 1:o stadens åliggande att jemlikt Hans Kejserliga Majestäts Nådiga utslag af den 21 Mars 1818 anlägga och underhålla en farväg öfver stadens mark från dess underlydande villor i Gumtäckt by till allmänna landsvägen eller chaussén, och 2:o afsägelse från stadens sida af nyttjanderätten till en ifrån nämnda villor genom Gumtäckt säteris mark till allmänna landsvägen ledande körväg samt begifvande för säteriets innehafvare att för framtiden oinskränkt afstänga, disponera och begagna nästberörde väg.

Vidkommande första punkten af ärendet eller stadens skyldighet att bygga och underhålla den anbefallda nya vägen, så är emot denna skyldighet, som genom nådigt utslag blifvit staden ålagd, icke något att invända. Dock kunde fråga uppstå, huruvida vägen borde anläggas i den genom samma utslag fastställda sträckning utmed Gumtäckt säteriets egorå eller om skäl vore att ansöka om sådan ändring af änsagde utslag att denna väg finge dragas i annan möjligen lämpligare riktning, antingen på sätt af friherre von Bonsdorff föreslagits, öfver Gumtäckts åker utefter råleden emot stadens mark, till hvilken anläggning friherre von Bonsdorff under vissa förbehåll förbundit sig att upplåta nödig mark, eller öfver stadens eget jordområde. Vid öfvervägande häraf har utskottet, i likhet med hvad år 1846 af dåvarande stadsingeniören Öfverinspektorn C. W. Gylden föreslagits och af stadens synmän, vid sistlidet år anställd besigtning å stället, jemväl på anförda skäl förordats, stannat vid den åsigt att berörde väg bör, för att motsvara dess ändamål, anläggas för tunga åkdon och i följd deraf ledas å stadens egen mark utmed rån emot Gumtäckt säteri, hvarest fast grund finnes och för vägens planering och grusning jemförelsevis minsta qvantitet fyllningsmaterial behöfver framforslas, der anläggningen således kan billigast utföras. Såsom ytterligare skäl för denna sträckning må framhållas att vägen å denna linie blir kortare och i följd deraf äfven billigare att framdeles underhålla, än en i annan riktning öfver stadens egen mark anlagd väg, och om vintern, i anseende till vägvallens höga läge, lättare att vid snöfall öppenålla än om vägen, såsom af innehafvaren af Gumtäckt säteri föreslagits, leddes emellan hägnader på säteriets lägre belägna åker. Härtill kommer att vägens anläggande i annan sträckning öfver stadens mark än långsät berörda rå skulle sönderstycka denna mark och försvåra dess framtida disponerande. Det skulle också betydligt förlänga afståndet från villalägenheterna till det ställe vid saltsjön, dit innehafvarene

af sagda lägenheter få drifva sina kreatur enligt nedan *) intagna utdrag ur Ägodelningsrättens i orten den 1 November 1774 afsagda utslag, dessmedelst storskiftet i Gumtäckt by blifvit med några ändringar fastställt.

Lika med nästomförmälde synemän anser utskottet att vägen tillsvidare icke borde byggas, ifrån chaussén räknadt, längre fram än till gränsen för villan N:o 11 eller till den punkt, som å ofvan återopade karta är betecknad med litt. α , och hvarifrån densamma vid skeende ny reglering af villaområdena endast obetydligt behöfde förlängas för att beröra samtliga villaområden. Längden af den vägsträcka, som sålunda genast komme under anläggning, blefve enligt kartan 360 famnar, och anläggningskostnaden komme enligt synemännens värdering att uppgå till 3920 mark, utgörande omkring 11 mark per famn, hvilket pris måste anses fullt tillräckligt till såväl vägens byggande som dess förseende med nödiga barrierer, då den af staden senast byggda vägen till Meilans, som anlades ända till 10 alnar bred, i kostnad ej torde öfverstigit 7 mark per famn.

Utskottet tillåter sig derföre föreslå:

att Stadsfullmäktige, med förkastande af friherre von Bonsdorffs anbud om upplåtande af mark för ifrågavarande vägs anläggande öfver Gumtäckt säteri underlydande åker, behagade bestämma om mera berörde vägs byggande å stadens egen mark i Gumtäckt by, i den af t. f. Stadsingeniören Gylden år 1846 å karta angifna samt af Magistratsledamoten Salin och t. f. Stadsingeniören Reuter uti af dem afgifvet syneinstrument förordade riktning, 8 alnar bred emellan dikena och med utsträckning från chaussén till rålinien för villan N:o 11 eller till den å nämnda karta med litt. α . betecknade punkt, derifrån vägen efter framdeles skeende reglering af villaområdena i Gumtäckt by komme att behöfligen fortsättas.

*) -----
derom ser ägodelningsrätten sig, såsom ännu okunnig om Gumtäckts rå i sjön, icke i stånd att vidare förordna, än det ingen annan, än den, som är jordegare i byn, må nöta sin not emot Gumtäckts strand eller fiska i dess enskilda träsk, hvarvid grannarne icke eller böra, under den tid grödan ohägnad är, förorsaka hvarannan på enskilda mot stranden sig slutande ängar eller åkrar ohägn, tramp eller någon slags skada och olägenhet, utan för att obehindradt komma till sjön böra de nyttja stället vid bryggan, hvarest båtar och sjöredskap tilläggas, der ock ständigt öppenhållas bör för byns kreatur att komma till vatten så länge muhbetet är gemensamt; men ifall säteriets egare framdeles skulle vilja afhägn sin egolott, som honom icke vägras kan, så må det på hans enskilda bekostnad ske, der skog och utmark möter, men i brukbara häfder allt som lägen i B. B. 5 Cap. 2 § föreskrifver: dervid äfven förbehålles stadens hemman, att för kreaturens åtkomst till sjön, utom Sörnäsudden, få obehindradt det förut omordade stället vid bryggan. (Detta ställe vid bryggan torde igenfinnas å - - - Westermarks och Boneys storskiftskarta öfver Gumtäckt by af åren 1749 och 1759 eller på - - - Hagströms år 1774 upprättade karta öfver skogen i byn.)

Beträffande åter andra punkten af ärendet eller friherre von Bonsdorffs begäran om stadens afstående af nyttjanderätten till den väg, som ifrån stadens ofvanberörda villa i Gumtäck by leder genom Gumtäck säteriets egor till allmänna landsvägen, så är afgörandet häraf beroende af särskilda omständigheter. Stadens rätt till begagnade af denna väg till dess villor grundar sig på följande bestämmelse i ofvan åberopade Ägodelningsrätts utslag:

— — — ”Utom den vägen, som genom stadens hemmans tillhörigheter bör lemnas säteriet att nyttja till gamla landsvägen, som går till Hoplax, bör säteriägaren efter det af dess fullmäktig nu skedda åtagandet först i fullkomligt stånd sätta vägen från stadens torp (numera villorna) förbi säteriet till allmänna landsvägen, som sedan af dem samfäldt underhålles och nyttjas utan att någon annan väg, undantagandes om vinter genom strandvägen, öfver säteriets ägor och tillhörigheter brukas må” — — — — —

Häraf framgår att den nu ifråga satta vägen eller rättare nyttjanderätten till densamma är ett staden tillerkänt vederlag för en annan väg, som staden öfver dess hemmans mark upplåtit åt säteriinnehafvaren att begagna till dåvarande gamla landsvägen emellan Gammelstaden och Hoplax by, samt att hvardera af förstsagde två vägar skulle få nyttjas endast af lägenhetsinnehafvarene i Gumtäck by; och är denna på öfverenskommelse grundade bestämning såsom en storskiiftsåtgärd genom laga kraft vunnet utslag fastställd. Äfven må nämnas att i afseende å underhållet af den väg, som genom stadens hemmans mark är säteriet till begagnande upplåten, har staden icke ålagts någon skyldighet, hvaremot staden förbundits att med säteriet samfäldt underhålla den andra vägen, samt att den förra af dessa vägar, såsom för säteriet numera obehöflig, under lång tid icke begagnats och blifvit delvis igenlagd och öfverväxt af skog.

Då genom anläggning af den nya väg, hvarom ofvan blifvit nämndt, behovet af vägen genom säteriets egor för stadens villor upphör, torde något hinder icke möta för ett begifvande från stadens sida åt säteriinnehafvaren att afstänga och ensam disponera sistnämnda väg. För erhållande af denna förmån har säteriinnehafvaren, i händelse staden icke ville begagna sig af hans gjorda anbud att upplåta mark för den nya vägens anläggande öfver säteriets åker, genom befullmäktigadt ombud, Vice Häradsbördingen W. Spoo, inför utskottet förbundet sig att till staden utgifva, såsom bidrag till meraberörde nya vägs byggande, en summa af 2000 mark, hvilken summa således skulle betäcka hälften af den kostnad denna nya väg beräknats komma att medföra. Utskottet byser ej heller några betänkligheter för till-

styrkande af bifall till friherre von Bonsdorffs härutinnan gjorda framställning, allenast friherre von Bonsdorff å sin sida förbinder sig att emot erhållande af förenämnda förmon ej mindre frikänna staden från skyldigheten att samfäldt med säteriet framdeles underhålla någon del af vägen genom säteriets mark än afsäga sig nyttjande rätten till den väg, som leder från stadens villor i Gumtäckt by till gamla landsvägen emellan Gammelstaden och Hoplax by, hvilken väg staden skulle få helt och hållet igenlägga och disponera. Då de gällande bestämmelserna rörande ifrågavarande två gamla vägar äro att betraktas såsom en laga kraft vunnen storskiftsätgård, torde den öfverenskomna ändringen af storskiftsbestämmelserna böra af tillförordnad landtmätare förmedlas samt till laga fastställelse befordras. Men som fördelarne af sådan ändring helt och hållet väga åt säteriets sida, synes det kunna åt säteriinnehafvaren öfverlemnas att, der han så för godt finner, föranstalta den behöfliga landtmätareförrättningen.

I nästberörda del af ärendet får utskottet alltså tillstyrka:

att Stadsfullmäktige ville fatta sådant beslut, att staden, med antagande af den utaf friherre von Bonsdorff erbjudna godtgörelse af 2,000 mark, skulle, såvidt å staden ankommer, medgifva friherre von Bonsdorff såsom innehafvare af Gumtäckt säteri rätt att för all framtid afstänga och efter eget godtfinnande disponera den väg, som enligt Ägodelningsrättens utslag af den 1 November 1774 får af stadens torpinnehafvare i Gumtäckt by begagnas genom säteriets mark till allmänna landsvägen, dock med vilkor:

att friherre von Bonsdorff å sin sida frikänner staden från skyldighet att framdeles underhålla någon del af berörde väg och tillika medgifver staden rättighet att igenlägga och disponera den väg, som säteriet enligt sagde utslag är berättigadt att begagna öfver stadens hemmans mark i Gumtäckt by till gamla landsvägen, som leder till Hoplax.

Helsingfors den 29 Juli 1876.

K. J. Numell.

G. W. Edlund.

Th. Wegelius.

Finansutskottets betänkande i anledning af förslaget till budget för folkskolorna i Helsingfors under läsåret 1876—1877.

Jemlikt utskottet tillstådt utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 14 sistlidne Juli, har utskottet fått i uppdrag att afgifva utlåtande i anledning af ett utaf Folkskoledirektionen i denna stad till Stadsfullmäktiges pröfning och fastställelse öfverlemnadt, så lydande

Förslag

till

Budget för Helsingfors stads folkskolor under läsåret 1876—1877.

Utgifter:

Fasta löner och hyresmedel för:

1 lärare	<i>Fmg.</i>	1,900.
4 lärare à 1,800 mark	”	7,200.
1 sånglärare	”	1,000.
2 lärarinnor à 1,380 mark	”	2,760.
3 lärarinnor à 1,300 ”	”	3,900.
1 lärarinna	”	1,296.
4 lärarinnor à 1,160 mark	”	4,640.
3 lärarinnor à 1,100 ”	”	3,300.
1 lärarinna för handarbete	”	900.
1 sånglärarinna	”	800.
2 lärarinnor à 700 mark	”	1,400.
1 inspektor	”	4,000.
1 sekreterare och kamrerare i direktionen	”	800.
1 ekonom	”	600.
1 vaktmästare	”	1,000.
		6,400.
Arfvoden för:		
2 biträdande lärare à 1,300 mark	”	2,600.

1 biträdande lärarinna vid goss-skola	<i>Fmy.</i> 1,000.	
3 " lärarinnor vid flickskola à 800 m. "	2,400.	
4 timlärare eller lärarinnor à 500 mark	<u>2,000.</u>	8,000.
Under läseåret tillkommer möjligen för		
1 ordinarie lärare	" 1,800.	
1 biträdande lärare	" 1,300.	
1 ordinarie lärarinna	" 1,100.	
1 biträdande lärarinna	<u>800.</u>	5,000.
Vikariatsarfvoden		1,200.
Hyror för skollokaler		2,600.
Undervisningsmaterial		2,000.
Material för handarbeten		700.
Skolmöbel		1,000.
Ved		3,500.
Belysning		1,700.
Underhållskostnader		1,000.
Diverse kostnader		<u>1,604.</u>
	<i>Fmy.</i> 63,800.	
Inkomster:		
Statsbidrag		16,000.
Årsränta från Elgska donationen		2,042: 76.
Elevers skolafgifter		2,000.
Handarbeten tillverkade af elever		557: 24.
Skilnad att betäckas från stadskassan		<u>43,200.</u>
	<i>Fmy.</i> 63,800.	

Helsingfors, den 20 Juni 1876.

På Folskoledirektionens vägnar:

Carl Gust. Borg.

Viktor Öhberg."

Vid granskningen af detta budgetsförslag har utskottet icke funnit skäl till anmärkning förekomma.

De olikheter, som förefinnas emellan detta förslag och det uti utskottsbetänkandet N:o 32 för år 1875 intagna samt af Stadsfullmäktige oförändradt godkända budgetsförslaget för läseåret 1875—1876, äro följande:

En af lärarene à 1,800 *Fmy.*, Herr J. A. Lindén, tillkommer med nu ingående läseår, på grund af § 62 i folkskolereglementet, en löneförhöjning af 100 mark.

Af samma anledning tillkommer tvenne af de lärarinnor, som förut uppburit en aflöning af 1,300 *Fr.*, eller Fröknarna M. Lagus och H. Lucander en löneförhöjning af 80 *Fr.* för hvardera. Deremot hafva under senaste läsåret tvenne lärarinnor, som varit i åtnjutande af enahanda löneförhöjning till belopp af 60 *Fr.* för hvardera, afgått, hvarigenom en besparing af 120 *Fr.* uppstått.

De i förslaget upptagna nya poster: 1,000 *Fr.* för en sånglärare och 800 *Fr.* för en sånglärarinna, grunda sig på ett Stadsfullmäktiges beslut af den 10 November 1875.

För vaktmästaren har upptagits en aflöning af 1,000 *Fr.* emot 800 *Fr.* under senaste läsåret. Den jämförelsevis höga aflöningen beror derpå att vaktmästaren jemväl åligger att ombesörja vedhuggning, skurning och renhållning af gata.

En lärariinebefattning vid goss-skola à 1,000 *Fr.* har förvandlats till en läraretjänst med 1,300 marks löneförmoner, hvarutom med anledning af under senaste läsåret nödig befunnen delning af en klass tillkommit en lärariinebefattning à 800 *Fr.*

För under läsåret 1876—1877 möjligen påkallade vidare delningar af klasser har Direktionen förslagsvis upptagit 4 nya lärare- och lärariinebefattningar à tillsammans 5,000 mark.

I posterna "hyror för skollokaler", "skolmöbel", "underhållskostnader" och "diverse kostnader" har Direktionen ansett sig kunna vidtaga särskilda reduktioner, uppgående sammanlagt till 1,940 *Fr.*, hvaremot posten "belysning" upptagits till 200 *Fr.* högre än under senaste läsåret.

Summa utgifter öfverstiger de för det nästföregångna läsåret beräknade utgifter med 1,800 *Fr.*, hvarmed, enär öfriga inkomstposter äro stabila, posten "skilnad att betäckas från stadskassan" blifvit ökad.

Utskottet förordar

att Stadsfullmäktige måtte fastställa det af Folkskoledirektionen insända förslaget till budget för Helsingfors stads folkskolor under läsåret 1876—1877.

Helsingfors, den 25 Augusti 1876.

Alfr. Kihlman.

C. F. Blomberg.

(*Aug. Schauman*
ense i sak men icke i tillfälle
att underskrifva betänkandet.)

**Utskottsbetänkande med anledning deraf, att
tvenne afl. Handlanden Alexej Kudrakoffs arfvingar till-
höriga magasiner och tomter, N:ris 21 och 22 vid Badhus-
vägen, blifvit staden till inlösen erbjudna.**

Jemte utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 27 sistlidne Juni har utskottet fått emottaga följande till Stadsfullmäktige inkomna skrifvelse:

”Magistraten
i
Helsingfors,
den 12 Juni 1876.
N° 154.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Sedan Magistraten på Stadsfiskalen Ludvig Nygrens åtalan genom utslag den 24 sistlidne Maj ålagt affidne Handlanden Alexej Petroff Kudrakoffs arfvingar att före den 15 innevarande Juni afljelpa särskilda af Stadsfiskalen Nygren tillika anmärkta väsendtliga bristfälligheter ä deras egande magasiner på magasin stomterna N:ris 21 och 22 vid Badhusvägen invid Ulrikasborgsbergen, vid äfventyr att magasinerna, till afhjelpande af hvilkas bristfälligheter disponenten för magasinerna Handlandedottren Maria Kudrakoff uppgifvit sig icke ega resurser, komme att på egarenes bekostnad iständsättas, så hafva de af desse arfvingar, som vistas på orten, under förmålan att deras medartvas bemyndigande skulle i sinom tid anskaffas, uti en till Magistraten ingifven skrift, vid hvilken fogats egarenes åtkomsthandlingar, erbjudit förenämnde tomter och magasiner åt staden till inlösen för sextusen mark för hvardera.

Nu som samtliga magasin stomter och å dem uppförda magasiner vid södra hamnen måste, för genomförande af nya stadsplanen, enligt 1 punkten i Kejsrerliga re-skriptet af den 19 Maj 1875, angående regleringen af stadsområdet efter sagde plan, inlösas och i deras ställe invid nämnda berg uppföras en stenbyggnad, innehållande åtta nya magasiner under gemensam façad mot den esplanad, som bör å platsen in-rättas, och med ingång från inre sidan emellan magasinerna och berget, har Magistra-ten ansett sig böra öfverlemna till Herrar Stadsfullmäktiges afgörande huruvida icke Handlanden Kudrakoffs arfvingars magasiner och tomter borde till det af dem eskade pris inköpas eller, i fall detsamma ansåges för högt och egarene icke ville åtnöjas med af Herrar Stadsfullmäktige bestämmande och erbjudande lägre löseskilling, åtgärd vid-tagas om expropriation af ännämnde fastigheter, hvilkas åbyggnaders iständsättande på

egarenes bekostnad icke gagnade dem eller staden, utan blott förhöjde värdet för magasinslägenheterne vid desammas förestående nödvändig blifna inlösen.

Ofvanåberopade till Magistraten inlemnade eganderättshandlingar bifogas med anhållan att desamma, vid meddelandet af Herrar Stadsfullmäktiges svar å denna skrifvelse, måtte återställas.

På Magistratens vägnar:

Oskar Palmgren.

Bengt Stenius.⁷⁾

Och var berörda skrifvelse åtföljd af deri omförmälda handlingar, ur hvilka bl. a. inhemtades: att i frägavarande tomter, hvardera om en areal af 1,620 kvadratfot, den 31 Maj 1828 af Lagmannen J. J. Saurén inlösts från staden för en summa af tillsammans 81 rubel bankoassignmenten, samt att tomterna jemte derå uppförda byggnader sedermera den 27 April 1839 af Saurén försålt till Bagaren H. Silfverberg för 2,500 rubel sagda myntslag och den 7 Augusti 1850 af den sistnämnde för 1,250 rubel silfver afyttrats till Handl. Kudrakoff, hvars arfvingar nu, jemlikt ordalydelsen i deras till Magistraten ingifna skrift, enär det för dem ”blifvit bekantgjordt att Helsingfors stadskommun — -- vore villig att tillösa sig sagda magasiner, — hembjuda desamma mot en köpeskillning af 6,000 mark.”

Ehuru utskottet beträffande det för i fråga varande magasiner fordrade pris så till vida stannat i olika uppfattning med Magistraten, att utskottet ur ofvan afskrifna ord funnit desamma utgöra endast 6,000 mark för båda magasinerna tillsammans, och icke 6,000 mark för hvartdera, har utskottet likväl tagit frågan i dess nuvarande skick under pröfning och med afseende å det slut, hvartill utskottet i sjelfva saken kommit, icke ansett en närmare utredning i denna del vara af nöden.

Utskottet vill väl icke neka, att förvärfvandet af i fråga komna tomter jemte å dem uppförda magasiner vore förenadt med särskilda fördelar för staden; dock tala andra skäl för det närvarande bestämdt emot en inlösen af desamma. — Först och främst måste till och med det enligt utskottets uppfattning fordrade priset, 6,000 mark för båda tomterna jemte magasiner förefalla nog drygt, då man tager i betraktande ej mindre tomternas ringa vidd, än byggnadernas förfallna skick. Också har utskottet för sin del försökt en uppskattning af tomternas och magasinernas värde samt dervid, efter beräkning bl. a. af 45 penni per kvadratfot af tomternas areal, kommit till en

sammanlagd summa af 3 eller högst 4,000 mark, hvaremot de oundgängligaste reparationer å magasinerna, enligt sakkunnig persons utsago, skulle komma att tillsammans kosta inemot 7 å 8,000 mark. Ifall icke egarene, i anseende till nödvändigheten af byggnadernas snara iståndsättande och den af ofvan berörda byggnadsreglering härflytande osäkerheten i deras framtida besittning, sjelfvilligt skulle nedslå priset till nyss nämnda summa, kunde väl, på sätt Magistraten jemväl påpekat, ett exaktare värde erhållas genom expropriation af tomterna. Men icke ens denna, antagligen billigare utväg, kan utskottet obetingadt förorda. Ty antingen måste staden då företaga ofvan antydda kostsamma reparationer, eller ock borde redan nu regleringen af magasinbyggnaderna enligt den nya stadsplanen vidtaga, och således i fråga varande magasinerna rifvas och ersättas af andra, uppförda af sten efter en hela den blifvande magasinraden omfattande plan och ritning, samt bl. a. försedda med inkörsväg längs bergssidan. Men i hvardera fallet skulle staden ådragas utgifter, som det i anseende till mängden af pågående kostsamma byggnadsföretag för kommunens räkning synes vara skäl att ännu någon tid uppskjuta. Om åter magasinerna skulle nedrifvas, för att först i en obestämd framtid ersättas af nya, sä skulle lösesumman komma att under en längre tid ligga räntelös i två obegagnade tomter. Ty det fullständiga genomförandet af den nya stadsplanen, i hvad beträffar de närmast Vestra kajen belägna magasinradernas bortskaffande, måste i hvarje fall lemnas till en allägsnare framtid och närmast göras beroende af de blifvande kajbyggnaderna på Skatudden och de platser för nya handelsmagasiner, som der komma att beredas. I betraktande häraf kan utskottet, ehuru det är antagligt att staden i en framtid kan blifva nödsakad att till något högre pris inlösa nu ifråga komna tomter och magasinerna, icke annat än föreslå, det Stadsfullmäktige ville besluta:

att Stadsfullmäktige, i anseende till de med iståndsättandet af i fråga varande magasinerna förenade kostnader samt i betraktande deraf, att det fullständiga genomförandet af magasinestomternas vid Vestra kajen reglering i enlighet med den nya stadsplanen i hvarje fall måste uppskjutas till en obestämd framtid, icke finna skäl att fästa afseende vid det nu gjorda köpeanbudet; hvarom Magistraten till egen kännedom och vederhörandes förståndigande borde i afgående skrifvelse under rättas, jemte det handlingarna i ärendet återställas.

Helsingfors, den 25 Oktober 1876.

Alfr. Kihlman.

Aug. Schauman.

Carl Fr. Blomberg.

Helsingfors, tryckt hos J. Simelii arfvingar, 1876.

**Utskottsbetänkande med anledning af vägrad
fastställelse å den af Stadsfullmäktige beslutna instruk-
tion för en Sundhetsnämnd i staden.**

Till attlydnad af 76 § i Kejs. förordningen om kommunalförvaltning i stad hafva Stadsfullmäktige underställt Guvernörens i länet pröfning sitt den 4 April innevarande år fattade beslut om instruktion för en Sundhetsnämnd i staden (jmf. betänk. N^{ris} 26 år 1875 och 17 detta år); och har Guvernören genom den 4 sist lidna September i ärendet gifven resolution funnit Stadsfullmäktige i berörda instruktion hafva ått Sundhetsnämnden inrymt större maktfullkomlighet, än att denna kunde med nådiga förordningarna den 6 Maj 1866, ang. polisinträttningen härstädes, och den 8 December 1873, om kommunalförvaltning i stad, sammanstå, samt i anseende dertill och på de i en samma dag till Magistraten aflåten skrifvelse närmare upptagna skäl icke kunnat å instruktionen meddela äskad fastställelse, i följd hvaraf anhållan derom, med stöd af 77 § i sist återopade förordning, afslagits; i hvilken resolution, som skulle tillsändas Magistraten till egen kännedom och för att Stadsfullmäktiges ordförande i laga ordning tillställas, i händelse af missnöje, inge sökas ändring medels skriftliga, till Hans Kejs. ställda underdåniga besvär, hvilka, inom 45 dagar efter erhållen del af resolutionen, samma dag dock oräknad, före kl. 12 på dagen borde af besväranden sjelf eller dess dertill lagligen befullmäktigade ombud till Registratorskontoret för supplikärendena i Ekonomiedepartementet af Kejs. Senaten för Finland ingifvas tillika med resolutionen, i hufvudskrift eller bestyrkt afskrift, hvarå dagen borde tecknas då besväranden deraf erhållit del. Varande Guvernörens ofvan omförmälda skrifvelse till Magistraten, som af denna jemte skrifvelse för den 9 sist lidna September till Stadsfullmäktige öfversändts, af följande lydelse:

”Guvernören
öfver
Nylands län.
Landskansliet.

Till Magistraten i Helsingfors.

Helsingfors,
d. 4 Sept. 1876.
N° 2331

Jemte skrifvelse af den 15 sistlidne Maj och den 12 sistlidne Juli har Magistraten insändt:

Stadsfullmäktiges underdåniga hemställan i fråga om ordnandet af Sundhets-

vården i staden och Magistratens i anledning deraf afgifna underdåniga utlåtande, med anhållan att dessa handlingar måtte af mig till högvederbörlig ort befordras;

Stadsfullmäktiges till mig ställde skrifvelse med densamma åtföljande, af Stadsfullmäktige antagne instruktioner för Sundhetsnämnden, för Stadsläkaren och distriktsläkarene i denna stad, i afseende å stadfästelse, samt

Stadsfullmäktiges och Magistratens infortrade yttrande öfver ett af mig upprättadt nytt förslag till Polisordning.

Fullkomligt delande Stadsfullmäktiges och Magistratens åsigt om nödvändigheten att på ett mera ändamålsenligt sätt än härintills skett, ordna den egentliga Sundhetsvården uti landets alltmåra tillväxande hufvudstad och anseende äfven för min del att denna uppgift, genom de af Stadsfullmäktige upprättade förslag, i många afseenden blifvit på ett tillfredsställande sätt löst, kan jag likväl icke underlåta att emot förslaget till instruktion för Sundhetsnämnden framställa några anmärkningar.

En jämförelse af ofvananförde instruktioner och yttranden med hvarandra äfvensom med den för tiden gällande Polisordning för Helsingfors stad gifver vid handen, att Stadsfullmäktige tänkt sig Sundhetsnämnden icke allenast såsom en, i frågor rörande den allmänna helsovården, öfvervakande och rådgifvande myndighet, utan ock såsom ett, på mångahanda sätt i stadsboernas lif ingripande, med utomordentlig maktbefogenhet utrustadt förvaltande embetsverk, hvars beslut, jemväl om de i laga väg öfverklagades, af *Guvernörsembetet*, Poliskammaren och stadens myndigheter skyndsamt borde till verkställighet befordras.

§ 12
punkt f. Att en del af den egentliga Polismyndighetens befogenhet och skyldigheter blifvit föreslagen att på Sundhetsnämnden öfverflyttas, är alldeles riktigt, men att sålunda öfverföra äfven sådana äligganden, hvilka i än högre grad afse upprätthållandet af god ordning än helsovården, såsom t. ex. den omedelbara tillsynen öfver renhållningen af stadens gator, bestämmandet om och huru ofta de skola sopas eller frigöras från is o. m. d., synes mindre lempligt. En collegial myndighet, som sammanträder några gånger i månaden, kan icke egna hithörande förhållanden en så oafslätlig uppmärksamhet som behovet kräfver, och då det icke heller torde kunna vara fråga om att helt och hållet frikalla polisen från tillsynen öfver gatornas underhåll i vederbörligt skick, så kunde lätt konflikter till men för den ena eller andra myndighetens anseende uppkomma. Deremot hindrar ingenting utan fastmer är det att anses som en Sundhetsnämndens skyldighet, att denna gör Poliskammaren och andra myndigheter som det röra kan, uppmärksam på existerande oordningar, hvilka tilläfväntys kunnat undgå dessa myndigheters egen uppmärksamhet.

Stadsfullmäktige hafva ännu, såsom stöd för öfverflyttandet af flere frågors behandling från Poliskammaren till Sundhetsnämnden, anfört att det icke syntes fullt lempligt att den myndighet, som i dessa ärender har tillsyn och dom i händer, har sig förenad äfven rättigheten att ordna och bestämma eller att till en viss grad lagstifta om sjelfva alliggandet. Häremot kan erinras att den uti polisrätten främst dömande personen eller Civilpolismästaren, enligt Stadsfullmäktiges förslag, är sjelfskrifven ledamot i Sundhetsnämnden äfvensom att den af Stadsfullmäktige påpekade olägenheten i alla händelser qvarstår för en mängd andra polisförbrytelser, hvilka med helsovården icke hafva någon omedelbar gemenskap.

Det torde icke heller falla sig beqvämt för Sundhetsnämnden att sjelf beifra öfverträdelser af alla de påbud som redan äro eller framdeles kunna varda utfärdade i den allmänna helsovårdens intresse, emedan troligen ingen af Sundhetsnämndens ledamöter torde finnas villig att sådant besvär sig åtaga, hvilket äfven naturligare synes böra öfverlemnas åt vederbörande fiskaler och Poliskommissarier.

Utän annan motivering än den som innefattas i de sväfvande ordalagen "på förekommen anledning", har uti instruktionen för Sundhetsnämnden influtit ett stadgande derom, att denna nämnd berättigas att inför sig kalla enhvar inom staden boende eller eljest der sig uppehållande person. Det är i sanning öfverraskande att finna, hvilken utomordentlig befogethet Stadsfullmäktige ansett sig böra lägga i Sundhetsnämndens händer — en befogethet, hvartill "alls ingen anledning" synes mig förekomma och som äfven icke utan Hans Kejsrerliga Majestäts nådiga tillstånd torde kunna en lokal myndighet tillerkännas.

Enligt § 76 af Nådiga Förordningen den 8 December 1873, skola Guvernörens pröfning underställas Stadsmyndigheters beslut afseende allmänna föreskrifter till befrämjande af bland annat helsovård. Med detta stadgande har väl uppenbarligen åsyftats någonting mera, än att Guvernören en gång för alla skulle fastställa ett reglemente eller en instruktion för en Sundhetsnämnd, öfverlemnande åt denna att sedan, i all framtid, vidtaga sina för alla bindande anordningar, utan vidare kontroll å Statsmyndigheternas sida. Den vidsträckt befogethet, som Stadsfullmäktiges instruktion tillerkänner Sundhetsnämnden, synes mig derföre strida emot åberopade Nådiga Förordning. Å andra sidan kan icke nekas, att om hvarje äfven den minsta Sundhetsnämndens tillgörande skall underställas Guvernörens pröfning, ett sådant förhållande måste verka förlamande på nämndens verksamhet, hvarföre en medelväg torde vara att föredraga, sålunda, att allenast alla viktigare allmänna anordningar äfvensom sådane, hvilka till-

äfventyrs närmare röra den härstädes förlagde militär, skyndsamt genom Magistraten skulle till Guvernörens fastställelse insändas.

§ 21. Genom införande af ett stadgande i antydt syfte, kunde också den olägenhet afböjas, att en underordnad myndighets beslut i viktigare fall genast skulle gå i verkställighet äfven om de i laga väg öfverklagades och den ännu olämpligare bestämningen bortfalla att Guvernören skyldigkännes att verkställa beslut, hvilka han, vid pröfningen af besvären, måhända nödgas upphäfva.

Det kan öfverhufvud ifrågasättas, huruvida det tillkommer Stadsfullmäktige att i en instruktion för en af dess nämnder föreskrifva, hvad det åligger Guvernören att göra, enär Guvernörens både skyldigheter och rättigheter finnas närmare bestämda uti Kongl. Instruktionen af den 4 November 1734 jente en mängd nyare, af högvederbörlig Öfverhet utfärdade påbud, och det väl icke skäligen kan förutsättas att Guvernören, i de för öfrigt högst sällsynta fall då omedelbar handräckning af honom ifrågakommer, skall förvägra eller fördröja densamma, när saken gäller allmänt väl.

§ 7. För att likväl inrymma Guvernören något inflytande på ärenden rörande allmän helsovård, hafva Stadsfullmäktige föreslagit att Guvernören, der han sådant önskar, borde få öfvervara Sundhetsnämndens sammanträden och i dess öfverläggningar men icke i besluten deltaga. För en skyndsamt behandling af viktigare och i synnerhet brådskande ärenden, synes det ännu lämpligare om Guvernören för tillfället öfvertager ordförandeskapet i nämnden, deltagar i dess beslut och i sådan händelse låter dessa gå i omedelbar verkställighet, hvarigenom omgången af en hemställan genom Magistraten också kunde undvikas.

På ofvananförda skäl har jag icke kunnat fastställa Stadsfullmäktiges förslag till instruktion för Sundhetsnämnden, utan varder densamma med derä tecknad resolution härhos återställd, med anmodan att Magistraten ville delgifva Stadsfullmäktige ej mindre berörde resolution än ock innehållet utaf denna skrifvelse, till den åtgärd hvartill Stadsfullmäktige kunna anse anledning förekomma. Vid sådant förhållande har jag icke heller ansett lempligt att för närvarande vidtaga någon åtgärd rörande instruktionerne för Stads- och distriktsläkarene samt Stadsfullmäktiges underdåniga hemställan och Magistratens dertill fogade underdåniga utlåtande, utan varda samtliga nämnde handlingar jemväl härhos återsände.

G. v. Alfthan.

Emil Randén.²⁷

Och har i fråga varande, Stadsfullmäktiges ordförande tillställda resolution vid sammanträde den 19 förlidna September blifvit Stadsfullmäktigen föredragen, hvarvid

Fullmäktige remitterat frågan till behandling af undertecknade, såsom ett för ändamålet då tillsatt särskildt utskott.

Då utskottet vid genomgående af handlingarne i förevarande sak icke kunnat annat finna, än att Guvernören öfver länet dels missförstått innehållet af och afsigten med särskilda stadganden i den af Stadsfullmäktige antagna instruktionen för en Sundhetsnämnd i staden, dels icke tagit hänsyn till analoga föreskrifter i vår gällande administrativa lagstiftning, ej heller till de grundsatser för den allmänna helsovårdens organisation, hvilka numera gjort sig gällande i alla de länder och kommuner, der densamma är ordnad, dels ock utgått från en uppfattning af den nya kommunalförfattningen, som, utdragen till sina konsekvenser, hotade att störa all utveckling på sjelfstyrelsens lagliga väg, tvekar utskottet icke att föreslå:

att Stadsfullmäktige, jemlikt § 77 i kejs. förordningen om kommunalförvaltning i stad samt den till Guvernörens i fråga varande resolution fogade besvärundervisning, ville genom sin, medels utdrag af Fullmäktiges protokoll dertill befullmäktigade sekreterare senast fredagen den 3 instundande November före kl. 12 på dagen till Kejs. Senatens Ekonomidepartement inlemna, jemte bestyrkt och med anteckning om delgifvande behörigen försedd afskrift af sagda resolution och ofvan intagna dertill hörande skrifvelse, äfvensom den af Stadsfullmäktige förut beslutna underdåniga hemställan om särskilda tillägg till änberörda instruktion, en besvärsskrift af följande innehåll:

”(Tit.)

På sätt Tit. af i afskrifter närslutna resolution och skrifvelse täcktes inhemta, har Guvernören öfver Nylands län på uppgifna skäl, vägrat fastställelse å Stadsfullmäktiges den 4 April innevarande år fattade beslut om instruktion för en Sundhetsnämnd i Helsingfors stad; och få förty Stadsfullmäktige, som anse att laga skäl till en sådan åtgärd icke förekommit, hos Tit i underdånighet klaga öfver den sålunda vägrade fastställelsen samt i sådant afseende anföra följande:

Vidkommande först det hufvudsakliga, i sjelfva resolutionen uppgifna skälet till Guvernörens vägrade fastställelse, nemligen den jemlikt i fråga varande instruktion åt Sundhetsnämnden inrymda ”alltför stora maktfullkomlighet”, vilja Stadsfullmäktige endast anmärka, att denna icke är större, än som nödvändigtvis erfordras, för att Sundhetsnämnden skall med någon framgång kunna verka för det nämnden föresatta

mål, äfvensom att samtliga härom i instruktionen införda stadganden enligt Stadsfullmäktiges åsigt äro tillämpningar af de i landet urgamla och särskildt i Nådiga förordningen om kommunalförvaltning i stad på mångfaldigt sätt uttalade grundsatser om städernas rätt till sjelfstyrelse och om de enskilda intressenas skyldighet att vika för de allmänna. Helsingfors stad, hvars beslutande rätt utöfvas af Stadsfullmäktige, har genom desses i ärendet fattade beslut, underkastat sig den åt Sundhetsnämnden uppdragna makt, hvilken sålunda hvilat så att säga på öfverenskommelsens grund, och föredragit denna i sjelfvalda och sakkunniga förtroende mäns händer lagda myndighet, framför det hittills utan tillräckliga fackkunskaper ledda och därför äfven ofta nog mindre tillfredsställande handhafvandet af den kommunala sundhetsvårdens intressen. Då denna anordning äfven öfverensstämmer med § 1 i städernas kommunallag och icke heller strider emot den af Guvernören åberopade Nådiga förordningen angående Polisinsirättningen i Helsingfors af den 6 Maj 1861, synes Guvernören icke hafva i dessa författningar egt något stöd för sin vägran till den sökta fastställelsen.

Med förutskickande af denna allmänna anmärkning, anhålla Stadsfullmäktige att nu få till bemötande i ordning upptaga de af Guvernören i dess skrivelse till Magistraten framställda särskilda anmärkningspunkter:

Beträffande stadgandet i *mom. f. af § 12* i den af Stadsfullmäktige antagna instruktion för Sundhetsnämnden, der det heter att Nämnden bl. a. åligger att "särskildt hafva sin uppmärksamhet riktad på tillgången till vatten och dess beskaffenhet, renhållningen af gator o. s. v.," kan väl invändas, att det jemlikt Nådiga förordningen om polisinsirättningen i Helsingfors stad, gifven den 6 Maj 1861, åligger polisen att bl. a. jemväl vaka deröfver, att renhållningen å stadens torg, gator och öppna platser icke försummas; men någon ändring af sista berörda stadgande har härigenom icke åsyftats, lika litet som någon kollision emellan Sundhetsnämndens och polisens verksamhet bör kunna uppstå, då Poliskammarens åligganden likasom dess domsrätt öfver förbrytelser i dessa afseenden oförändrade komme att kvarstå. Vid sådant förhållande kunna Stadsfullmäktige icke inse, att man af fruktan för *möjligheten* af olika åsikter emellan Sundhetsnämnden och Polisen om den allmänna sundhetens vilkor och kraf, borde, på sätt det syntes Guvernören lämpligt, göra Sundhetsnämnden till en i hithörande frågor maktlös, stadens polis underordnad, rådgifvande och tjänande myndighet, som blott vore skyldig att hos Poliskammaren anmäla om oordningar, som undgått Poliskammarens egen uppmärksamhet.

Då det i *mom. b. af § 12* ålägges Sundhetsnämnden, "att beifra utbudning eller försäljning af förfalskade eller osunda drycker och födoämnen," kan till följd

här af väl icke med någon logisk nödvändighet anses för Nämndens skyldighet att *sjelf* uppträda såsom åklagare; utan tillkommer det Sundhetsnämnden, att sådan förseelse hos vederbörande aktor i laga ordning anmäla, på samma sätt som t. ex. prest bör beifra sabbatsbrott m. m. dyl. Guvernörens anmärkning mot detta mom. träffar således på sidan om målet.

Den "utomordentliga befogenhet," Sundhetsnämnden i § 14 tillagts, är lånad från instruktionen för Stockholms stads sundhetsnämnd (gifven d. 4 mars 1864), der icke ens förbehållet om *skriftlig* kallelse ansetts nödigt. För öfrigt eger detta stadgande sitt fullkomliga motstycke i den bestämning i Nådiga förordningen om kommunalförvaltning på landet, som vid vite ålägger hvar och en inom kommunen boende eller sig uppehållande person att på kallelse inställa sig inför kommunalnämnd. En sådan rätt är jemväl för Nämnden nödvändig för att om möjligt på bemedlingens väg, snabbare och lämpligare kunna komma till målet, än som vanligen genom åtal kan ske. Stadgandet synes dessutom icke heller vara af den ingripande betydelse, att det mera än andra kommunala ordningsföreskrifter, som kommunen underkastat sig, erfordrade öfverhetlig stadfästelse.

Emot Guvernörens under § 20 gjorda anmärkning få Stadsfullmäktige endast påminna, dels att orden "allmänna föreskrifter" i åberopade 76 § af Nådiga förordningen om kommunalförvaltning i stad icke lemna rum för Guvernörens mot all sund och kraftig kommunal sjelfstyrelse stridande uppfattning af en sundhetsnämnds befogenhet, dels att den i staden förlagda militär ingalunda genom i fråga varande instruktion komme att underkastas Sundhetsnämndens omedelbara anordningar. — Vidkommande åter den i sammanhang med § 21 framställda anmärkningen om skyldighet för Guvernören att lemna Sundhetsnämnden skyndsam handräckning och särskildt att, oafsedt anförda besvär, i viktigare fall befordra Nämndens beslut till verkställighet, få Stadsfullmäktige erinra, hurusom § 143 i det af Guvernörens företrädare i embetet den 28 januari 1863 fastställda reglemente för stadens fattigvård, lika som flere andra liknande, lokala administrationsförfattningar, innehåller en analog föreskrift om skyldighet för vederbörande auktoriteter att meddela den "underordnade myndigheten" — der Fattigvårdsdirektionen -- laglig handräckning, samt att nämnda direktions äfvensom särskilda andra "underordnade myndigheters" beslut i en del frågor (jmf. t. ex. §§ 18 och 58 i Nådiga förordningen om allmänna fattigvården i landet af den 22 mars 1852) gå i omedelbar verkställighet, utan afseende å möjligheten af besvärns anförande. Och få Stadsfullmäktige med afseende å § 21 särskildt fästa uppmärksamheten derpå, att stadgandet tydligen främst afser att upplysa Sundhetsnämnden sjelf om bl. a. Gu-

vernörens lagbestämda skyldigheter såsom verkställande myndighet -- icke att föreskrifva Guvernören, hvad han bör göra.

Guvernören har till sist ansett det vara lämpligt, att Guvernören vid behandlingen af viktigare och mera brådskande ärenden öfvertog ordförandeskapet i Sundhetsnämnden, och derigenom, under förutsättning att stadgandet om omedelbar verkställighet af Nämndens beslut bortföle, velat på annat sätt, d. v. s. genom Guvernörens direkta bemedling, i sådana frågor vinna fördelen af en snabb, från hemställan genom Magistraten, oberoende exekution. Utom att det synes vara mindre förenligt med andan i städernas nya kommunalförfattning, att Kronans embetsmän, enkannerligen Guvernören i länet, direkt deltog i den kommunala sjelfstyrelsen, torde det hvarken för Guvernören eller för sundhetsvården vara fördelaktigt att på nyssnämndt sätt splittra ordförandeskapet och ledningen i Nämnden, helst Guvernörens mångfaldiga och maktpåliggande värf i längden knappast skulle medgifva ett tätare och till följd af ordförandeskapet mera ansvarsdrygt deltagande i Nämndens beslut. Äfven denna Guvernörens anmärkning mot instruktionen anse Stadsfullmäktige således icke förtjena något afseende.

Då Guvernören, på sätt Stadsfullmäktige nu i underdånighet utvecklat, icke haft giltiga skäl att vägra äskad fastställelse å Stadsfullmäktiges beslut om instruktion för en Sundhetsnämnd i staden, få Stadsfullmäktige alltså i lika underdånighet hos Tit. anhålla om fastställelse å sagda beslut; hvarjemte Stadsfullmäktige ansett sig i sammanhang härmed jemväl böra till Tit. insända medföljande, till Guvernören i afseende å vidare befordran allaredan ingifna, men af denna återsända underdåniga hemställan om särskilda tillägg till ifrågavarande instruktion.

Helsingfors, den Oktober 1876.

På Stadsfullmäktiges vägnar:

(Underskrift.)

(kontrasignation.)

Helsingfors, den 26 Oktober 1876.

Aug. Fredr. Jansson.

Otto Hjelt.

Julius Fr. Gadd.

Oskar Heikel.

S. Calamnius.

Magistraten
i
Helsingfors,
den 11 Oktober 1876.
N° 242.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Uti skrifvelse för den 12 sistlidne Juni har Magistraten, med anledning deraf att arbetena för fullbordandet af den utaf kontinentalvattenverksaktiebolaget "Neptun" i Berlin för egen räkning härstädes påbegynta, men genom den 29 Mars innevarande år avslutadt köp i Helsingfors kommuns ego öfvergångna vattenledning i och med våren detta år ånyo vidtagit samt att, enligt det med bemälda bolag om nämnda arbetes slutförande belevade kontrakt, vattenledningen den 1 innevarande Oktober borde för kommunens räkning sättas i gång, väckt fråga om behovet af att inom kort fastställa den taxa, hvarefter och de öfriga villkor, i enlighet med hvilka såväl enskilde innevånare som allmänna verk och inrättningar kunde begagna sig af vattenledningen och införa rörledning i hus och byggnader, på det alla de, som önskade erhålla kännedom af de pris och villkor, som för vattenledningens tillgodonjutande komme att lända till efterrättelse, innan de vore lugade att genom ledning sätta desamma i beröring med vattenledningen, blefve försatte i tillfälle att under den därför lämpliga årstiden vidtaga åtgärder i sådant afseende, hvarjemte Magistraten i sammanhang härmed öfverlemnad till Herrar Stadsfullmäktiges afgörande huruvida och i hvilka af kommunens byggnader vattenledning borde införas. Men Herrar Stadsfullmäktige hafva uti en Magistraten den 22 Juli tillhandakommen skrifvelse för den 27 förutgångne Juni gifvit tillkänna, att Herrar Stadsfullmäktige trott sig, innan vidare i ärendet tillgjordes, böra åt Magistraten, som för närvarande handhade Drätselkammarens funktioner, öfverlemna att uppgöra och till Herrar Stadsfullmäktige inkomma med yttrande och förslag i hvilka afseenden bestämningarna i den af bolaget Neptun utarbetade "taxa och stadgar för vattenutdelningen från Helsingfors vattenledning" påkallade förändring äfvensom i hvilka af kommunens byggnader och i hvilken utsträckning inom desamma vattenledning borde införas, hvarefter Herrar Stadsfullmäktige uti skrifvelse för den 19 nästvikne September, enär Herrar Stadsfullmäktige fortfarande vore i afsaknad af sådant förslag, fäst Magistratens uppmärksamhet vid vigten och nödvändigheten af att de villkor, på hvilka enskilda skola få begagna sig af vattenledningen, blefve med det görligaste första fastställda och för allmänheten kungjorda äfvensom Herrar Stadsfullmäk-

tige af Magistraten, i egenskap af tjenstförrättande Drätselkammare, infortrat förslag huru bokföringen och uppbörden af inkomsterna från vattenledningen lämpligast kunde ordnas och om samt på hvilka vilkor en särskild tjänsteman nu redan borde för ändamålet anställas.

Ehuru Magistraten i skrifvelse till Herrar Stadsfullmäktige för den 18 Januari 1875 förklarar sig villig att jemte de Magistraten underlydande tjänstemän och betjente, i enlighet med det för stadens Drätselkontor den 21 Augusti 1856 i nåder fastställda reglemente samt den för Magistraten och dess medlemmar den 18 December 1869 af dåvarande Guvernören i Nylands län och Magistraten gemensamt utfärdade arbetsordning, tillsvidare och intill dess reglemente för Drätselkammare komme att utfärdas, handhafva endast och allenast förvaltningen af stadens penningväsende, tillsynen öfver stadens fastigheter samt vården och inseendet öfver stadens lösa egendom, så har Magistraten nu likväl låtit t. f. Stadsingeniören Reuter uppgöra sistberörda förslag äfvensom Magistratens ledamöter Rådmännen Salin och Liljeros åtagit sig att uppgöra, den förre i samråd med Ingeniören Reuter förslag till taxa för vattenutdelning samt den senare förslag till uppbörd och bokföring af inkomsterna från vattenledningen.

Dessa tre särskilda förslag får Magistraten äran tillsända Herrar Stadsfullmäktige, med tillkännagifvande att Rådmannen Liljeros, då han till Magistraten inlemnade det af honom uppgjorda förslag, yttrade den förmodan att den af honom föreslagna bokförarebefattning kunde till en början och sålänge vattenkonsumtionen ännu är ringa handhafvas af vattenledningsbolagets Ingeniör Huber, som ända till ett år efter det vattenledningen i fullfärdigt skick öfverlemnats åt staden allena är berättigad att å bolagets vägnar införa rörledning i hus och byggnader och sålunda äfven är i tillfälle att erfara, hvarest och huru mycket vatten förbrukas, äfvensom att hvarken Ingeniören Huber eller den nuvarande Stadskassören, ifall denne komme att, på sätt Rådmannen ofvan föreslagit, verkställa uppbörden af afgifterna för vattenkonsumtionen, vore obenägne att emot särskild godtgörelse åtaga sig ifrågavarande göromål.

På Magistratens vägnar:

Oskar Palmgren.

Bengt Stenius.

Till Magistraten i Helsingfors.

Anmodade att uppgöra förslag till Taxa för vattenutdelning från Helsingfors vattenledning hafva undertecknade äran aflemna nedanstående förslag; detsamma utgår, hvad rentabilitetsfrågan beträffar, från den i utskottsbetänkandet af den 25 April 1875

såsom den lägre antagna (betalning erläggande) vattenförbrukningen af 15,400,000 kub.' för året och en till 130,000 mark uppskattad bruttoinkomst.

Taxa för vattenutdelningen från Helsingfors vattenledning.

§ 1.

För vatten till hushållsbehof i enskilda boningslägenheter, eller som användes uti försäljnings-, kontors- och verkstads-lokaler, erlägges per år:

För hvarje rum, kök eller bagarstuga	<i>Små</i> 4: —
„ hvarje privat badrum enligt öfverenskommelse med staden, dock icke under	„ 8: —
„ hvarje häst, ko eller oxe	„ 5: —
„ hvarje två- eller fyra-hjuligt ekipage med undantag af arbetskärror	„ 4: —
Sjukhus, barnhem, asyler, erlägga per säng och år	„ 4: —

utan att för badrum eller tvättstuga i dessa inrättningar särskild afgift erlägges.

För tjenstemanna-våningar samt tjenstepersonalens- och embets-lokaler inom sådana inrättningar debiteras dessutom den ofvanupptagna afgiften.

Såsom rum anses hvarje lokal, som antingen är försedd med spis för kokning eller uppvärmning, kakelugn eller annan uppvärmnings-apparat, som har fönster å huses yttrevägg eller tak, äfvensom alla kök samt försäljningskontors- och verkstads-lokaler, utan afseende på om deruti finnes uppvärmnings-apparat eller icke. För afgifterna enligt denne § debiteras gärdsegaren.

§ 2.

Anser Staden, att i någon af förenämnde lägenheter, der vatten förbrukas för andra än vanliga hushållsbehof, detta användes i större mängd än i boningslägenheter med samma antal rum, bör utöfver den afgift, som af husegaren enl. § 1 betalas, af lägenhetsinnehafvaren jemväl erläggas en särskild afgift motsvarande skillnaden emellan värdet af det förbrukade vattnet, bestämdt genom öfverenskommelse eller efter mätning, och den afgift, som af husegaren förut blifvit för den ifrågavarande lägenheten betalt.

§ 3.

På Staden beror huruvida och under hvad vilkor brandpost må inom tomt inrättas.

§ 4

För vatten till offentliga byggnader äfvensom till tekniska och andra här icke särskildt uppräknade ändamål bestämmes den förbrukade vattenmängden genom mätning och betalas med 85 *γ* för 100 svenska kub.' eller 1,000 svenska kannor.

Staden må dock i särskildt fall, der mätning vid tillämpningen möter svårighet eller andra omständigheter dertill föranleda, medgifva att vattenförbruknings afgiften betalas efter öfverenskommelse, dervid afgiften för det vatten, som antages blifva förbrukadt, ej får beräknas till lägre pris än det som vid mätning är bestämdt.

§ 5.

Vattnet levereras, enligt de i § 1 uppgifna enhetspriser, endast för hela gårdar, men icke för enskilda hus, våningar eller behof.

I uppdrag:

A. F. Salin.

Reuter.

Sedan Magistraten den 23 i denna månad förordnat undertecknad att uppgöra förslag till bokföring öfver inkomsten från vattenledningen i denna stad, har undertecknad äran afgifva följande förslag:

1:o att en bok för detta ändamål föres på sådant sätt, att deruti upptages i hvarsin kolumn år och månad, datum, konsumentens titel och namn, konsumentens ordningsnummer, äfvensom att en kolumn för hvarje uti taxan upptagen taxeringstitel och en kolumn för beloppet af det konsumerade vattnet i densamma upprättas. — För den händelse att vatten från för sådant ändamål inrättade vattenposter komme att försäljas, torde deröfver en skild räkning, antingen uti samma eller ock uti en särskildt upprättad bok, blifva nödig.

2:o att, då bokföring och kontroll icke kan förenas hos en person, och deraf följer att en bokförare och en kassör i detta fall blir nödig, så torde stadens intresse härvid bäst tillgodoses derigenom att alla för vattenkonsumtionen inflytande medel uppbäras på Drätselkontoret. Vål torde ej den nuvarande kassören kunna ähvälfvas denna tillökning i arbete utan ersättning, men han torde dock kunna åtaga sig befattningen billigast och äfven säkrast.

Uppbörden för det konsumerade vattnet anser undertecknad lempligast kunna försiggå på samma sätt som tolagsafgifterna uppbäras, nemligen: att bokföraren vid hvarje månads utgång tillställer konsumenterne räkningar med påteckning af uppbördsdagen, som af Stadskassören bestämmes, och derjemte till den sistnämnde aflemnar förteckning öfver de utfärdade räkningarna med anteckning af desses penningbelopp äfvensom slutsumman. — Påföljden för uraktlåten betalning torde äfven böra bestämmas.

Vidkommande försäljningen af vatten från för sådant ändamål inrättade poster, så torde denna lempligast kunna handhafvas på det sätt, att bokföraren omhän-

derfär ett nödigt antal polletter, af hvilka han till Stadskassören lemnar det antal, som denne requirerar, och för deröfver räkning såsom ofvan antydts.

För de af Stadskassören i omförmält afscende uppburne medel torde han böra föra särskild bok.

För handhafvande af kontrollen öfver att den, som omhänderfår utlemmandet af vattnet och emottagningen af polletterna, ej till egen fördel begagnar desamma, torde blifva nödigt att denne hvarje dag, på därför bestämd timme, aflennar de emottagna polletterna till bokföraren, som ålåge att öfver dem hålla räkning. Helsingfors, den 29 September 1876.

A. F. Liljeros.

Till Magistraten i Helsingfors.

Anmodad att hos Magistraten föreslå i hvilka af kommunens byggnader och i hvilken utsträckning inom desamma vattenledning borde införas, har undertecknad äran inkomma med nedanstående förslag:

1. Rådhuset förses med: en brandpost å gården och en dylik för eldsläckning afsedd inrättning i hvarje våning, en kran för hvarje afdelning inom stadshuset, inberäknade vaktmästarens våning, gards-drängens kök samt häktet och af Poliskammaren disponerade lokaler eller tillsammans 13 kranar med afledning till kanalen under Catharinegatan.

2. Hamn kontoret 1 kran.

3. Kokhuset 1 kran med afledning till hamnen.

4. Gamla Packhuset tillsvidare en brandpost och en kran.

5. Folkskolegården vid Kaserngatan, en kran inom det emot gården liggande trapphuset; afledning genom kanal till lufvud-kanalen under Esplanaden. Att inleda vatten i folkskolegården vid Nikolaigatan torde tillsvidare icke kunna utföras.

6. Likaså kan jag icke anse det såsom lönande att uti Stadens slagtar-bodar och slagtare-hus i deras nuvarande skick inleda vatten.

7. Af Chaussé-uppbörds kontoren torde tillsvidare endast det vid Esbo-tullen belägna, kunna komma i fråga.

8. Restaurationslokalen i Esplanaden 1 kran med afledning genom här befintlig kanal.

9. Att i Staden tillhörande värdshus i Kajsaniemi och Tölö inleda vatten torde tillsvidare endast vid det sistnämnda kunna komma i fråga.

10. Likaså torde ledningen separat anlagd för Fattighuset tillsvidare för det isolerade lägets skull icke kunna förordas.

11. Angående Stadens kyrkor, pastors- och kapellansboställe samt stadens brandverk torde utredningen bero på de för ändamålet särskildt utnämnde komitéer.

Helsingfors den 10 Oktober 1876.

Reuter.

Förslag till föreskrifter att iakttagas vid anläggning af enskilda ledningar ifrån Helsingfors stads vattenledning.

(Från Tillsyningsnämnden för vattenledningsarbetena.)

1:o. Till ingen tomt får vatten ledas från angränsande tomts rörledning, utan bör hvarje tomt ega sin särskilda, med gaturören i förening stående ledning, hvars uppställning och underhåll alltid bekostas af gårdsegaren eller disponenten.

2:o. Säsom allmän regel gäller, att den enskilda ledningens hufvudrör bör hafva en inre diameter af minst $\frac{3}{4}$ svensk verktnun för 1—4 aftappningskranar,
 « « « « « 1 « « « 5—8 «
 « « « « « $1\frac{1}{4}$ « « « 9—12 « samt större diameter i förhållande till större antal kranar.

3:o. Den del af den privata rörledningen, som ligger i jorden, d. v. s. under gata eller gårdsplan, bör bestå antingen utaf gjutjern eller bly, men aldrig af smidjern; inom hus deremot få användas rör af smidjern, eller annan material, som af vattenledningsstyrelsen i tiden kan godkännas; för fabriker och tekniska inrättningar, der vattnet icke användes till människors mat och dryck eller der det undergår destillation, få äfven blyrör begagnas.

Blyrören skola hafva en vigt
 af minst 1,60 \bar{u} pr sträckfot $\frac{1}{2}$ '' rör och en yttre diameter af minst $\frac{13}{16}$ ''
 « « 2,75 « « « $\frac{3}{4}$ '' « « « « « « $\frac{13}{32}$ ''
 « « 3,50 « « « 1'' « « « « « « $\frac{13}{8}$ ''
 « « 5,00 « « « $\frac{5}{4}$ '' « « « « « « $1\frac{3}{4}$ ''.

Större blyrör än $1\frac{1}{4}$ '' inre diameter få aldrig användas till tryckrör.

Gjutjernsrören böra vara af god kvalitet; den minsta tillåtna inre diametern af dylika rör fastställes till $1\frac{1}{2}$ tum.

Vid smidjernsrören, hvilka äfven böra vara af god kvalitet, är den minsta tillåtna inre diametern $\frac{3}{4}$ tum.

Hufvudkranen bör, om möjligt, befinna sig näst innanför husets grundval uti frostfri källare eller rum, eller undantagsvis utanför densamma i jorden, samt i sådant fall vara försedd med skyddrör och nyckelstång.

Består den enskilda gatuledningen af gjutjern, skall utom förstnämnda hufvudkran en annan s. k. slidkran anbringas uti ledningen, närmast vattenledningens gaturör.

4:o. Den privata ledningen bör alltid förses med en hufvudkran af bronce eller messing, hvarmed ledningen inom hus kan afstängas.

Består denna ledning deremot af blyrör bör en messingskikkran derstädes anbringas.

5:o. Hufvudkranarna uti privata ledningar böra vara s. k. kikkranar, försedda med botten och packningsbox samt med anslag och stift, som tillåter endast den normala vridningen. Hufvudkranar till gjutjernsrör, närmast gaturöret, skola alltid vara s. k. slidkranar.

6:o. Till aftappningskranar få användas endast s. k. skruf- eller ventilkranar. Vidborrningen af vattenledningens gaturör bör ske under tryck, så att konsumtionen inom husen deraf ej hämmas, och böra kranarna vara derefter konstruerade.

7:o. Kranar och rörledningar skola väl skyddas för frost, och är det ej tillåtet att rörledningar till deras hela längd infällas uti murar och öfverrappas.

8:o. Hvarest privata reservoier skola fyllas ifrån vattenledningen, må dertill användas s. k. själfverkande ventiler, stängande utan backslag; af denna anledning få vanliga kikkranar ej användas i detta fall, och skall tilloppsröret inmyrna fritt, ofvan reservoierens vattenyta.

9:o. Ångpannor och hydrauliska motorer få ej matas direkte ifrån vattenledningen, utan alltid ifrån särskild reservoir eller matareinrättning.

10:o. Der vattenmätare skall begagnas, sker uppsättning, aftagning och kontrollering af densamma alltid genom vattenledningsstyrelsens försorg och på konsumentens bekostnad.

11:o. Der allmän kanal finnes utanför tomt, bör, så vidt möjligt, under hvarje aftappningskran befastas s. k. slaskbäcken med sil och luftafstängning för afledande af disk- och annat orent vatten; dock bör den enskilda afloppsledningen i sådant fall helst inom gården vara försedd med en rymlig s. k. aflagringsbrunn, derifrån de ur vattnet aflagrade fasta beståndsdelar tid efter annan kunna upptagas.

Dylika brunnar och afloppstrummor böra inrättas vattentäta, så att marken ej förorenas af deras innehåll.

12:o. Bolaget «Neptun» är ensamt berättigadt att under dess garantitid uppbörta gaturören samt att anlägga hufvudledningar ända till och inclusive hufvudkranen

invid eller inom husen, och eger bolaget, att för dylika arbeten debitera gårdsegaren eller disponenten, enligt den af tillsyningsnämnden fastställda taxa; efter denna tid, den eller de verkstäder, som af vattenledningsstyrelsen dertill autoriseras.

Förr än vatten till enskilda ledningar levereras, böra ofvan nämnda föreskrifter vara iakttagna samt rörledningen afsynad och godkänd af vattenledningsingeniören.

14:o. Inledningar af vatten till hus eller tomter får, för kontrollens skull, icke verkställas af andra än af vattenledningsstyrelsen godkända verkstäder eller personer. Rörledningen inom hus, äfvensom gatuledningen förblir vederbörande tillverkares egendom intill dess den är betald.

15:o. Tillämpningen af dessa föreskrifter, kontrollen öfver deras behöriga iakttagande och rättigheten att i vissa fall medgifva undantag efter omständigheterna, utöfvas af vattenledningsstyrelsen, och under bolaget «Neptuns» garantitid i samråd med deras befullmäktigade ombud. Anmälningar till bekommande af vatten från vattenledningen jemte anslutning till denna inlemnas under bolaget Neptuns garantitid till bolaget, som åligger derom underrätta vattenledningsstyrelsen.

Intill dess en vattenledningsstyrelse blifvit tillsatt, omhänderhafvas dess åligganden af tillsyningsnämnden.

**Utskottsbetänkande med anledning af komite-
rades för den tillärnade trädgårdsföreningen i staden an-
mälda önskan att för föreningens räkning omedelbart få
tillträda den af kommunen för ändamålet upplåtna mark.**

Jemte utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 19 sist lidna september har utskottet fått emottaga följande till Stadsfullmäktige inkomna skrifvelse:

”Magistraten
i
Helsingfors,
den 2 September 1876.
N° 207.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Jemte en till Magistraten ställd skrift af den 21 April innevarande år, hafva Kommitterade för den tillärnade trädgårdsföreningen i denne stad, ”till Stadsstyrelsens kännedom och för iakttagandet af stadens deraf beroende rätt”, till Magistraten inlemnat bestyrkt afskrift af det vid Kommitterades sammanträde den 12 i samma månad förda protokoll, hvaraf inhemtats, bland annat, att Kommitterade, enär Föreningens förverkligande, på sätt desse i skriften omständligare framhållit, genom en mängd af Kommerserådet Henrik Borgström ”till förmon eventuelt för Trädgårds-Föreningen eller ock Helsingfors stad gjorda” och i protokollet närmare uppräknade ”dispositioner af betydligare penningbelopp, äfvensom af samtliga å villan Alpen inom Thölö parks område uppförda och bemälda Kommerseråd tillhöriga byggnader och inrättningar, hvaröfver allt Kommitterade af Donater fått emottaga originala gåfvoskrifter, blifvit i väsentlig mon understödt”, vid berörda sammanträde ansett sig ega anledning att hos vederbörande anmäla sin önskan att för föreningens räkning omedelbart få tillträda och öfvertaga den för densammas blifvande verksamhet afsedda och af Helsingfors kommun upplåtna mark inom Thölö park samt att tillika anhålla om tillstånd att ”i och för denna delvis sterila marks beredning till odlingsbar jord, hvartill icke obetydliga kvantiteter mull erfordrades, låta taga mull från en redan afdikad mark af om-

kring fyra tunnlands vidd i nordvestra hörnet af parkområdet emellan körvägen och rågården, emedan sagda behof lätteligen samt utan skada för platsen kunde tillgodoses genom dervarande djupa lager af torf och mossjord samt denna mulltägt äfven för staden kunde blifva af gagn vid anläggningarnas inom parken underhåll och vidare utveckling samt borttagandet af någon del utaf ifrågavarande för det mesta på lergrund hvilande djupa mylla till och med underlättade framtida odlingen af nämnde mossa eller kärrmark, som följaktligen borde tillsvidare undantagas från den öfriga mark inom Thölö park, som tilläfväntys komme att af staden utarrenderas.”

Med anledning af nästberörde anhållan har Magistraten vid ärendets föredragning den 17 sistlidne Maj förordnat Politierädmannen Liljeros och tjänstförrättande Stadsingeniören Reuter att å uppgifna ställe anställa undersökning och med skriftligt yttrande till Magistraten inkomma.

Sedan Rådmannen Liljeros och Ingeniören Reuter numera fullgjort det dem sålunda meddelade uppdrag och i deras afgifna utlåtande, med afseende derå ”att ifrågavarande gräfningsarbete såsom ingående i den allmänna för parkanläggningen fastställande plan icke deraf oberoende kunde bedömas eller utan sammanhang med de öfriga arbetena ensidigt bedrivas”, ansett sig icke kunna tillstyrka bifall till ansökningsen, får Magistraten, jemlikt dess derom i dag fattade beslut, tillsända Herrar Stadsfullmäktige ofvanomförmälda protokoll i afseende å den åtgärd, hvartill detsamma kan föranleda, samt derhos öfverlemnna till Herrar Stadsfullmäktiges afgörande, huruvida icke det område och det penningeanslag samt de öfriga förmoner, som enligt Herrar Stadsfullmäktiges beslut den 29 Juni 1875 åt föreningen utlofvats, finge från och med nästa år af föreningen till godo njutas samt Kommitterades anhållan i öfrigt vid sådant förhållande jemväl bifallas.

På Magistratens vägnar:

Oskar Palmgren.

Bengt Stenius.”

Och var skrifvelsen åtföljd af deri åberopade protokoll i bestyrkt afskrift, hvaraf inhemtas följande, som i frågan tillkommit, sedan utskottet förra gången deri afgaf betänkande (n:o 24 år 1875): — Jemte det Kommerserådet Borgström vid komiterades oförmälda sammanträde den 12 sist lidna april, till följd af hög ålder och aftagande krafter, tillkännagifvit sin önskan att afgå från ledamotskapet i komitén, har Kommerserådet till komiterade öfverlemnadt en af honom den 8 i samma månad författad, till komiterade stäld skrift jemte följande deri åberopade handlingar, nemligen:

a) tvenne i förra betänkandet allaredan till nödiga delar återgifna skrivelser, af den 27 mars 1874 till bemälda komiterade och af den 2 april s. å. till Direktionen för Tölö parkbolag;

b) en den 8 april innevarande år dagtecknad tilläggskrivelse af följande innehåll:

Efter det jag genom tvenne särskilda skrivelser, den ena af den 27 Mars 1874, ställd till Herrar delegerade af komitén för bildande af en Trädgårdsförening i denna stad, och den andra, af den 2 derpåföljde April, till dåvarande Direktionen för det sedermera upplösta Thölöparkbolaget härstädes, förklarar mig under i skrivelserna närmare uppgifna vilkor och för deri omförmälda ändamål till Trädgårdsföreningen, derest den komme till stånd, samt i motsatt fall eller om den tilltänkta föreningen efter någon tids verksamhet af en eller annan orsak upphörde, eventuellt till Thölöparkbolag eller staden, såsom gåfva öfverlåta de af mig å villan Alpen inom Thölö parks område uppförda, för värdshusrörelsen afsedda, byggnader, benämnda Alppaviljongen, jemte dertill hörande af mig då innehafda del af detta område, hafva de förutsättningar, hvarunder dessa dispositioner gjordes, blifvit rubbade, dels emedan det bidrag af statsmedel, som man då hoppades kunna för föreningens ändamål underdånigt utverka, genom Hans Kejsarliga Majestäts nådiga Resolution af den 28 Oktober 1875 utfallit till så nedsatt belopp, att Föreningens bildande derigenom blifvit för den närmaste framtiden omöjliggjord, dels ock genom den Alppaviljongen den 7 sistlidne September öfvergångna brand, som totalt ödelade hufvudbyggnaden och hallen invid densamma.

För att likväl fullgöra ett löfte, till hvars uppfyllande jag anser mig moraliskt förpligtad, samt derjemte såvidt i min förmåga står bidraga till förverkligande af en plan, för hvilken jag länge arbetat och om hvars genomförande i framtiden jag aldrig skull misströsta om ock jag ej får detsamma upplefva, har jag beslutat att till omförmälda dispositioner föga följande tillägg jemte det jag härmedelst bekräftar deras innehåll i hvad detsamma genom tilläggen ej förändrats.

§ 1.

Under förutsättning att den tilltänkta Trädgårdsföreningen inom utgången af år 1881 bildats och träd i besittning af det genom Magistratens här i staden, i öfverensstämmelse med Stadsfullmäktiges beslut den 21 Augusti 1875 gifna utslag åt en sådan förening upplåtna område af Thölö park, öfverlemnar och donerar jag genom denna min öppna förklaring för de med en Trädgårdsförening åsyftade ändamål, och att af den blifvande föreningen, så länge den i öfverensstämmelse med nu uppgjord plan fortfar med sin verksamhet, öfvertagas och förvaltas:

M o m. 1. Den å villan Alpen under uppförande efter en förändrad plan, hvarom en särskild skrivelse af denna dag lemnar närmare upplysning, varande värdshusbyggnad, benämnd Alppaviljongen, jemte dertill hörande bilyggnader och inventarier samt anläggningar, under de vilkor i afseende å brandförsäkring, värd och underhall, som min skrivelse af den 27 Mars 1874 derom innehåller; dock att brandförsäkringspremierna fortfarande på sätt hitills skett utgå ur Alppaviljongens inkomster;

M o m. 2. Ett penningekapital af *femtontusen (15,000) mark* finskt mynt, hvilket jag den 1 sistlidne Januari insatt hos firman H. Borgström & Comp. härstädes, som eger detsamma förvalta intill den 1 Januari 1882, då det med ränta på ränta efter fem procent om året af Trädgårdsföreningen omhändertages, men om denna förening då icke blifvit bildad, åt Helsingfors stad öfverlemnas.

Detta kapitals bestämmelse är att användas för en förutsedd utvidgning och delvis ombyggnad af värdshuset Alppaviljongen, med ledning af en allaredan uppgjord och i nyss återopade skrivelse omnämnd plan, då förändrade förhållanden och lifigare rörelse göra en sådan ombyggnad önskvärd eller nödvändig och fondens tillgångar dertill förslå. Skulle före fondens begagnande för sitt bestämda ändamål, inträffade ogynnsamma förhållanden för Alppaviljongen nödvändiggöra användandet af större eller mindre

del af räntan på detta kapital, skall sådant kunna ske om Stadsmyndigheterna dertill bifalla; dock att det sålunda förskjutna, så fort ske kan, till fonden med ränta återgäldas.

M o m. 3. En penningesumma af *tolftusen (12,000) mark* finskt mynt, likaledes den 1 Januari detta år insatt hos firman H. Borgström & Comp. för att af firman med ränta på ränta efter fem procent om året fruktbargöras, och den 1 Januari 1882 eller tidigare, ifall Trädgårdsföreningen derförinnan trädt i verksamhet, af densamma öfvertagas, men, om denna vid förenämnda tid icke kommit till stånd, åt Helsingfors stad öfverlemnas; och är hufvudsyftet med denna donation, att så länge hyran från värds huset icke betäcker utgifterna, inclusive de 1,500 f.m., som blifvit tillförsäkrade Trädgårdsföreningens årliga utgifts-budget, upplupne räntan å dessa tolf tusen mark må användas till det för året möjligen bristande; öfverlemnande jag dock till Trädgårdsföreningen, att, om den finner skäl dertill, af detta kapital nedläggga större eller mindre belopp i sådana inrättningar och företag inom Alppaviljongens område, som äro öfverensstämmande med anläggningens allmänna syfte och ändamål, hvarvid iakttagas bör att det sålunda fästade kapitalet äfven i ekonomiskt afseende, medelst förhöjning af hyresinkomsten från värds huset, göres fruktbarande.

Med den Trädgårdsföreningen i förestående mätto medgifna rätt må äfven den delegation eller interimförvaltning, som torde komma att utses i och för befrämjandet af Föreningens systemål intill 1881 års utgång, i händelse af behof, disponera öfver förfallna räntan å denna fond.

Från den tid, Trädgårdsföreningen tillträdt förvaltningen och öfvertagit underhållet af villan Alppaviljongens samtliga anläggningar, med undantag af stora körvägen genom villan, som tillhör staden eller Thölö park, samt af hus och byggnaders underhåll och brandförsäkring, äfvensom afgiften till staden för värds husrättigheterna, hvilket allt främst utgår från villans inkomster, skall föreningen vara berättigad att, såsom ofvan nämnt är, jemväl utbekomma det årliga bidrag af 1,500 mark från Alppaviljongens inkomster i den mån de dertill förslå.

Om genom dessa tvenne donationers förräntande eller medelst några inkomstgifvande anläggningar eller arrangementer å bergshöjden Alpen för eller sednare skulle uppstå någon härutöfver disponibel vinst, må denne af Trädgårdsföreningen i främsta rummet reserveras till bestridande af tidtals återkommande drygare utgifter för anläggningens parkmässiga vidmakthållande, såsom ombyggnad af slussen vid jernvägen eller deraf,*) terrassen vid värds huset och barrierers remontering, vägars ombyggnad och mera dylikt, samt i andra rummet till upphjelpande af terrängen bakom värds huset och ledande af en stig till bergshöjden invid detsamma samt för nya vägars anläggande till vattenledningens reservoar och till Alpplatån å den S. O. om värds huset befintliga skogbevuxta bergsmark, hvar efter Trädgårdsföreningen, under iakttagande af de vilkor och föreskrifter för villan Alppaviljongens öfverlättande, som Magistratens protokoll af den 12 Augusti 1875 innehåller, må för andra behof fritt disponera om det öfverskott, som, efter uppgjord och af utsedda revisorer granskad årsräkning pröfvad, i öfverensstämmelse med gällande föreskrifter och utan mehn för värds husaffärens bedrivande, kan förefinnas. Arvodet för året åt den person, som i föreskrifven ordning upprättar årsräkningen öfver förvaltningen af villan Alppaviljongens donationer, hus och byggnader samt inventarier, utgår från villans inkomster och intages i årsräkningen.

M o m. 4. Vidare ett penningebelopp af *fjåratusen femtiotre (4,053) mark 84 penni*, äfven den 1 Januari 1876 till förvaltning insatta hos firman H. Borgström & Comp., hvilken summa med löpande fem procents ränta på ränta jemt motsvarar det belopp, som erfordras för uppfyllandet af mitt åtagande att årligen i 10 års tid till den beräknade årsutgifts budgeten för Trädgårdsföreningen erläggga 500 mark, skolande dessa penningar följaktligen icke för annat ändamål användas.

M o m. 5. Sedan Thölöparkbolag tillerkänt mig ej mindre förmons rätt till bolagets behållning vid dess upplösning, bestående, enligt granskad likvid den 31 December 1875, af f.m. *ettusen fyrahundra nittioåtta (1,498) 75 penni* än hus och byggnader m. m. af staden värderade till *ettusen nioluhundra fyrtiofyra (1,944) F.m.*, och dessa tillgångar samt hvad för oförsälda arbetsredskap eller på annat sätt för denna fond vidare kan inflyta, i enlighet med min förbemänte skrift af den 2 April 1874, skola användas

*) (?)

till förskönande särskildt af Alpplatån, så komma dessa medel efterhand som de till mig ingå att på enahanda villkor, som förbemynta donation, hos firmam H. Borgström & Comp. insättas, för att vid 1881 års utgång, jemte upplupen ränta, till Trädgårdsföreningen eller staden utbetalas och användas likmätigt föreskrifterna i nämnde skrift af den 2 April 1874.

Mom. 6. Vid förnyad granskning af de till Kejsarliga Senaten specificerade ingifne kostnadsuppgifterna så väl ä de för Trädgårdsföreningen nödiga byggnader, odlingsarbeten och anläggningar, beräknade till 50,000 mark, som ock af uppgiften ä drifts- och underhållskostnader, upptagna till 11,198 mark arligen, har jag, med anledning af sedan dess inträdda värdeförändringar, funnit ett tillskott vara nödvändigt för att åstadkomma det med Trädgårdsföreningens tillvägbringande beräknade resultat, och har jag därför, för den händelse att föreningen blefve bildad samt under förutsättning att ej mindre sistnämnde 50,000 mark kunna åstadkommas genom bidrag i en eller annan form af enskilda för saken lifvade personer, än ock att det från statsmedel och Helsingfors stad gemensamt påräknade årsbidraget af 9,000 mark till underhållskostnaders bestridande äfven utfaller, för min del velat yttermera betrygga företaget genom en reservfond af *tiotusen (10,000) mark* finskt mynt, äfvenledes insatt hos firmam H. Borgström & Comp., att i mån af behovet användas till fyllande af de brister, som vid utförandet af ofvannämnda, härjemte bilagda program, kunna uppstå. År Trädgårdsföreningen icke såsom ofvan antages, kommen till stånd före 1881 års utgång, öfverlemnas dessa 10,000 mark, hvarå någon ränta ej ifrågakommer, till Helsingfors stad.

§ 2.

Skulle planen att på nu föreliggande grunder bilda en Trädgårdsförening icke före 1881 års utgång kunna genomföras, så öfvergår eganderätten till villan Alpen med byggnader, inventarier m. m. jemte det i § 1 mom. 2 omförmälda penningekapital, 15,000 mark, till Helsingfors stad utan någon lösen eller godtgörelse, derest nemligen staden vill denna egendom under de i ofta berörde skrifvelse af den 2 April 1871 fram tillda villkor och förbehåll öfvertaga, samt de donerade medlen och det kontanta öfverskott, som vid afleveringen kan ha interim-förvaltningen förefinnas, i antydt syfte begagna, äfvensom de derafter från villan Alppaviljongen utfallande inkomster på föreskrifvet sätt till villans förskönande uteslutande använda, beroende det på Stadsmyndigheterna att, med fästadt afseende å föreskrifterna i detta mitt donationsbref och detsamma åtföljande skrift, afgöra när den i § 1 mom. 2 omnämnda utvidgning eller ombyggnad af värds huset skall företagas.

I ofvanberörde fall öfverlåtes till staden jemväl af det § 1 mom. 3 omnämnda penningekapital två tredjedelar eller åttatusen (8,000) mark, under villkor att de användas till sådana anordningar, som, jemte fördelen att kunna utöfva en dragningskraft på publiken, äfven bereda ökad hyresinkomst från värds huset, motsvarande ungefär räntan å det deri fästade kapitalet, exempelvis vattenkonster, som under vissa tider hållas i gång. Återstoden (4,000) mark jemte å kapitalet i sin helhet då odisponerad ränta, äfvensom i § 1 mom. 4 omförmälda donation 4,053 mark 84 penni med den derä upplupna räntan jemte i § 1 mom. 6 donerade 10,000 mark utan ränta, öfverlemnas till staden att saumanslös till en enda fond, som göres räntebärande intill dess en Trädgårdsförening kan på lika säkra och af stadens myndigheter godkända grunder, som de nu ifrågakända, tillvägbringas med anläggningar företrädesvis i Tholö park. Till sålunda bildad förening må då, i händelse staden till densamma utan ersättning jemte nödig mark afträder sin rätt till villan Alppaviljongen, enligt donationens ursprungliga syfte öfverlemnas sagde fond och samtliga nu donerade medel eller de byggnader och anläggningar, som dermed åstadkommits, ifall medlen äro använda, på sätt i det föregående finnes bestämdt.

§ 3.

Men om så hända skulle att hvarken en Trädgårdsförening kunde inom ofta sagde tid åstadkommas och ej heller staden ville af min donation sig begagna, utan önskade inträda i fritt förfogande öfver det till villan Alppaviljongen hörande område, så förklarar jag min vilja vara, att den summa, som i lösen för Alppaviljongens byggnader m. m. kan erhållas, sammanslås med återberörde donationssummor: 15,000,

12,000, 10,000 och 4,053 mark 84 penni samt de för Alpplatåns förskönande influtna och än vidare inflytande medel, hvilka likaledes komma att hos firman H. Borgström & Comp. emot ränta å 5 procent deponeras, jemte å dessa donationer då upplupna räntemedel och öfriga tillgångar, samt att deraf bildas en grundfond för en framtida Trädgårdsförening i Helsingfors. Förvaltningen af denna fond vågar jag hoppas att staden icke skall undandraga sig öfvertaga, enär det här gäller en sak af obestridlig vikt och allmänt intresse för kommunen. Denna fond må dock ej för ändamålet användas innan tillernad Förenings syfte, organisation, plan och öfriga materiella tillgångar blifvit af stadsmyndigheterna undersökte, pröfvade och godkände. Och vågar jag ännu till slut uttala den förhoppning och tillförsigt att det dock blefve i Thölö park som en sådan framtida förening komme att få sig plats anvisad och att så mycket som möjligt af min här ofvan antydda plan dervid måtte kunna upptagas. Helsingfors, den 8 April 1876.

H. Borgström.
(Sigill.)

Att Herr Kommercerådet Henrik Borgström för oss förklarar förestående med Herr Kommercerådets sigill genomdragna och af honom egenhändigt i vår närvaro undertecknade skrift utgöra en af Kommercerådet till förmon för en allmän Trädgårdsförening i Helsingfors gjord disposition af särskilda uti skriften omförmälda penningebelopp och öfriga förmoner, sådant intygas af undertecknade dertöre tillkallade och samtidigt närvarande. Helsingfors, den 8 April 1876.

A. Boehm.
Kamrerare i Hypoteks-
föreningen.

K. F. Wasenius.
Handelskontorist.

c) ett utdrag från komiterades, i förra betänkandet jemväl åberopade underdåniga ansökning hos Kejs. Senaten om årligt statsbidrag, innehållande detta utdrag de till grund för ansökningen lagda finansiella beräkningar;

d) qvitteradt reversal öfver de i ofvan intagna skrifvelse af den 8 sist lidna april omförmälda, hos firman H. Borgström et Comp. för Trädgårdsföreningens räkning deponerade penningebelopp, uppgående till en sammanlagd summa af 42,552 mark 59 penni;

e) kostnads- och materialförslag till den nyuppförda alppaviljongen jemte förteckning öfver samtliga på det tillhörande området uppförda hus och byggnader samt medföljande inventarier; äfvensom

f) kartan öfver den till alppaviljongen anslagna mark jemte ritning till det nyuppförda provisoriska värdshuset och projektritning till dess ombyggnad och utvidgande.

Och innehåller ofvan berörda, till komiterade ställda skrift af den 8 sist lidna april, beträffande donators afsigter med förenämnda donationer, bland annat, att, emedan alppaviljongen blifvit anlagd ej blott för att begagna en naturskön terräng, utan ock för att genom inkomsterna från värdshusrörelsen tillförsäkra Trädgårdsföreningen ett årligt bidrag af 1,500 mark, men erfarenheten visat att tiden ännu ej vore inne för en värdshusrörelse året om på så långt afstånd från staden, det, efter alppaviljongen under hösten år 1875 öfvergången vådeld, syntes fördelaktigast att tillsvi-

dare låta i dess ställe uppföra endast ett provisionellt sommarvärdshus, medförande enligt kostnadsförslag en utgift af 11,758 mark och, i afseende å framtida uppförandet af en fullständigare värdshusbyggnad enligt redan uppgjord projektritning, så inrättadt, att de delar som äro af stock kunde ingå i den blifvande byggnaden; att, sedan denna summa afdragits från behållningen i alppaviljongens kassa, som enligt granskad och godkänd redovisning vid 1875 års utgång utgjorde 17,062 mark 99 penni, deri inberäknad brandskadecersättning 16,494 mark 30 penni, af återstoden, uppgående till 5,304 mark 99 penni, 4,053 mark 84 penni, jemlikt ofvan omförmälda reversal, för trädgårdsföreningens räkning deponerats, och resten 1,251 mark 15 penni, den 1 januari 1876 jemväl deponerade hos firman H. Borgström et Comp. på löpande räkning, anslagits "till utbättrande af de skador anläggningarna lidit genom branden och till andra förekommande behof", hvartill äfven för år 1875 resterande, på lagsökning beroende hyresmedel, 238 mark 89 penni, disponerats; att, intill dess trädgårdsföreningen komme till stånd, komiterade, efter öfverenskommelse med stadsstyrelsen, benäget ville åtaga sig att förvalta och värda alppaviljongen samt upprätthålla värdshusrörelsen derstädes, i hvilket afseende ej mindre värdshusarrendet "än ock ofvan nämnda till anläggningarnas iståndsättande anslagna belopp" stode till komiténs förfogande, helst komiterade icke torde "undandraga sig att för sin förvaltning aflägga redovisning till trädgårdsföreningen, eller eventuellt till stadsstyrelsen". — Under tacksamt erkännande att af Kommeraserådet Borgström sålunda hafva fått emottaga ofvan nämnda gåfvoskrifter och depositionsbevis i original jemte öfriga dertill hörande handlingar, hvilka tillsvidare komme att förvaras hos komiterades ordförande, Professor Lindberg, hafva komiterade, nemligen, utom ordföranden, Grefvinnan Adlerberg, Kommeraserådinnan Sinebrychoff, Kommeraserådet von Frenckell, Kollegiassessoren Brummer och Trädgårdsmästaren Rotkirch, ansett sig ega anledning att hos stadens Magistrat annåla sin i fråga varande önskan.

Sedan Stadsfullmäktige förra gången handlade frågan om beviljande af särskilda förmåner för den tilltänkta trädgårdsföreningen, hafva utsigterna för en sådan mötts af vexlande öden. Å ena sidan blef väl det från styrelsen emotsedda årsbidraget i betydlig mon nedsatt, (neml. till 2,000 mark), men å andra sidan har föreningen genom Kommeraserådet Borgströms ofvan omförmälda, ytterligare uppoffringar erhållit utsigt på så stora årliga inkomster, att föreningens förverkligande blifvit i väsentlig mon befrämjad. Redan i utskottets förra betänkande har framhållits, af hvilken betydelse särskildt för Helsingfors stad en sådan förening måste blifva, och då Kommeraserådet Borgströms senaste, betydande donationer, lika som de tidigare, i fall

att en trädgårdsförening i staden icke kunde åstadkommas, äro ämnade att komma staden för samma viktiga ändamål till godo, har utskottet främst känt sig manadt, att föreslå, det Stadsfullmäktige, som genom ofvan intagna gåfvobref erhållit kunskap om de nytillkomna donationerna, ville i en särskild, genom deputation framburen skrifvelse för Kommeraserådet uttrycka kommunens tacksamhet för den upplysta och kärleksfulla frikostighet, hvarmed Kommeraserådet omhuldat en för staden och för hela landet så viktig sak, som uppkomsten af en trädgårdsförening i stadens närhet. En sådan gård af erkänsla och aktning för gifvaren torde vara här så mycket mera på sin plats, som Kommeraserådet Borgström vid stadens parkanläggningar och särskilt genom den s. k. Alppaviljongen gett ett ganska sällsynt exempel på långvarigt och offervilligt intresse för stadens försköning.

Sjelfva den nu föreliggande frågan sönderfaller i tvenne delar: komiterades önskan att redan nu för den blifvande trädgårdsföreningens räkning få öfvertaga den af staden till föreningen upplåtta mark, samt deras anhållan om tillstånd att taga nödig mull från en utom sagda mark liggande del af Tölö parks nordvestra hörn.

Beträffande den förra delen af frågan tvekar icke utskottet att tillstyrka bifall till komiterades önskan, då Stadsfullmäktige allaredan genom sitt förra beslut i saken eventuelt förklarar sig villige att för ändamålet upplåta ofvan berörda mark, och då de komiterades personer berättiga till den förmodan, att den dem medgifna dispositionsrätt till marken icke komme att missbrukas, utan denna fastmer i ett förbättrade skick återginge till staden för den händelse att en trädgårdsförening icke komme till stånd. I jemnbredd med den väsentliga fördelen af antagligen några års vinst i tid — en fördel ej mindre för anläggningarna på platsen, än derigenom medelbart för staden — synes den staden för det närvarande tillfallande inkomst från enskilda delar af berörda mark, bestående i årligen vexlande oansenliga höarrenden, icke vara af synnerlig betydelse. — Magistraten har väl för sin del tillstyrkt, att jemväl det trädgårdsföreningen af staden utlofvade penningbidrag jemte öfriga förmåner finge från och med nästa år tillgodonjutas; men då komiterade sjelfva icke ens derom anhållit, samt en sådan åtgärd, såsom definitiv, komme att stå i strid med Stadsfullmäktiges förra, en verklig trädgårdsförening afseende beslut, och såsom interimistisk åter möjligen vore egnad att fördröja bildandet af en sådan förening. har utskottet icke funnit skäl att förorda bifall till Magistratens förslag härutinnan. — Deremot, och då antagligt är att förevarande ansökning jemväl afser tillstånd för komiterade att om händer taga det till Alppaviljongen hörande område, ehuru sådant i ansökningen icke uttryckligen uttalats, och det äfven med stadens fördel vore förenligt att detta om-

råde under den närmaste framtiden, intill dess afgjort blifvit om en trädgårdsförening inom utsatt tid kommer till stånd, väl underhålles, får utskottet föreslå, att komiterade, på sätt Kommersrådet Borgström i sin ofvan citerade skrift, genom orden "efter derom med stadsstyrelsen träffadt aftal," jemväl förutsatt, redan nu uttryckligen tillåtas öfvertaga jemväl sagda område.

Den andra delen af komiterades anhållan gäller väl en förmån utöfver hvad som tillförene blifvit den tillärnade trädgårdsföreningen beviljad; dock, som denna anhållan icke afser någon egentlig dispositionsrätt, utan endast rättighet till mulltägt, synes densamma kunna i allmänhet bifallas, likväl så att, vid bestämmande af platsen därför, hänsyn tages till stadens möjliga behof af de platser, som för ändamålet kunna komma i fråga, äfvensom stadens nu varande inkomster af dem samt sjelfva markens mullrikhet och framtida odlingsbarhet. I dessa afseenden har utskottet dels genom besök på stället dels på annan väg inhemtat, att det af komiterade föreslagna området, som innevarande är inbragt staden ett höarrende af 120 mark, väl icke för det närvarande är för staden särskildt behöfligt samt med hänsyn till markens docering och öfriga beskaffenhet, så vidt sådant af utskottet vid okular-besigtning kunnat utrönas, antagligen ej heller skulle genom i fråga varande mulltägt komma att lida någon skadlig minskning i sin alstringsförmåga; men då samma område har en ganska täck belägenhet och äfven i öfrigt väl lämpar sig för en villa eller annan liknande anläggning, har utskottet ansett det vara större skäl för staden och för komiterade lika fördelaktigt, att för ändamålet upplåta det område, som är beläget vester om jernvägsbanken emellan denna, parkvägen och den jemväl å karta (på fältet 6) upptagna brunnen, och hvarest mull redan förut tagits och lagret deraf, enligt gjord undersökning, öfverallt är minst 5 fot djupt. Till detta förslag har utskottet funnit så mycket mera skäl, som på samma gång med mulltägten en väl behöflig planering af nämnda plats kunde utan särskild kostnad för staden i någon mån vinnas, genom att göra platsens upplåtande af slikt vilkor berocnde. Vid sådant förhållande, och då komiterade få antagas icke vilja missbruka den begärda tillåtelsen, helst de naturligtvis blefve staden därför ansvarige, finner utskottet sig böra, utan afseende å Rådman Liljeros' och Ingeniör Reuters på sidan om sjelfva saken liggande utlåtande, tillstyrka bifall till föreliggande anhållan, likväl med nyss berörde förändring af platsen för mulltägten och med förbehåll att minst 1 fot tjockt mull-lager på platsen bör kvarlemnas samt att detta tillstånd gäller endast tillsvidare och för de komiterade; blifvande det sålunda den tillämnade trädgårdsföreningens sak, att, i fall af behof, söka nytt tillstånd till mulltägt å denna eller annan plats inom Tölö park.

I enlighet med ofvan stående får utskottet alltså föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att i en särskild, genom deputation öfverlemnad skriftelse till Kommerserådet Borgström frambära uttrycken af kommunens erkänsla och aktning för det upplysta och kärleksfulla intresse samt de frikostiga gåfvor, hvarmed Kommerserådet i en lång följd af år verkat för stadens förskönande genom parkanläggningar och särskildt befordrat uppkomsten af en, för hela landet ej mindre än för denna stad, gagnelig trädgårdsförening;

att tillåta komiterade för denna tillärnade trädgårdsförening, att nu genast skattefritt om händer taga ej allenast det genom Stadsfullmäktiges beslut af den 29 juni 1875 för nämnda förening reserverade området af Tölö park, med vilkor att det af komiterade sjelfva uppgifna syftemålet, markens beredning för trädgårdsföreningens anläggningar, fullföljes, samt att den genom området ledande parkvägen icke afstänges, utan äfven det till Alppaviljongen hörande, likaledes reserverade området af parken, hvilket likväl icke får afstängas för den besökande allmänheten, allt med skyldighet för komiterade att före 1881 års utgång antingen afträda dessa områden till en konstituerad trädgårdsförening, eller ock till staden återlemna desamma;

att jemväl tillåta bemälda komiterade, eburu icke med andras uteslutande, att för anläggningarnas inom Tölö park behof tillsvidare taga mull från det till parken hörande området vester om jernvägsbanken emellan denna samt parkvägen och en närbelägen öfvertäckt brunn, med vilkor att planering af platsen dervid sker, så vidt sådan utan ökad kostnad låter sig göra, samt att ett minst en fot tjockt mull-lager på platsen kvarlemnas; samt

att ofvan omförmälda, Stadsfullmäktige tillsända afskrift af komiterades vid sammanträde den 12 sist lidna april förda protokoll skall till Magistraten återsändas, för att bland stadens värdehandlingar förvaras:

Hvarom allt Magistraten borde i afgående skriftelse underrättas, så väl i afseende å dess egen kännedom, som för att vederbörande förständigas.

Ehuru icke stående i direkt sammanhang med föreliggande ärende, torde för Stadsfullmäktige böra anmälas. att vården om Tölö park, vid det af utskottet för 10 dagar sedan der gjorda besök, lemnade åtskilligt öfrigt att önska, särskildt i afseende å vägarne underhåll och afstängande för obehörig trafik; och anser sig utskottet därför böra föreslå:

att Stadsfullmäktige skriftligen ville uppmana Magistraten, att uppdraga åt stadens trädgårdsmästare att hafva vård jemväl om de delar af Tölö park, som af staden innehafvas.

Helsingfors, den 7 november 1876.

C. G. Estlander.

A. Collan.

Th. Sælan.

Utskottsbetänkande angående behöfliga reparationer å stadens brandtorn jemte tillhörande byggnader.

Jemte utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 5 sist lidna september har utskottet fått emottaga följande till Stadsfullmäktige inkomna handlingar, nemligen:

«Brandkommissionen
i
Helsingfors
den 8 Juni 1876.
N° 6.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Sedan Brandmästaren hos Brandkommissionen anmält, att såväl norra som södra brandtornet med dertill hörande byggnader befunno sig i sådant skick, att reparationer å desamma nödvändigt måste vidtagas, för att de fortfarande kunde begagnas, så har t. f. Stadsingenjören Reuter jemte Öfveringenjören Wasastjerna, Protokollssekreteraren Hjelt och Politie Rådmanen Liljeros, enligt dem meddeladt förordnande, anstält syn och besigtning å byggnaderne samt till Brandkommissionen inlemnadt instrument deröfver jemte förslag öfver kostnaderne för norra tornets iståndsättande, slutande sig detsamma å sextusen åttahundra tio (6,810), mark samt tvenne alternativa förslag till reparation af södra brandtornet, upptagande det ena endast sådana oundvikliga remontarbeten, som under innevarande år erfordrades, för att tornet tillsvidare utan våda kunde begagnas, hvartill kostnaderne beräknats uppgå till fyratusen niohundra mark, och det andra äfven alla de arbeten, som vore behöfliga för byggnadens försättande uti ett definitivt godt skick, uppgående kostnaderne derfor till sjutusen niohundra tjugusju (7,927) mark; och då detta ärende i dag förevarit, har Brandkommissionen, på de af synemännen framhållna skäl, för sin del ansett å norra tornet böra verkställas alla de af synemännen föreslagna arbeten, men å södra tornet endast de reparationer, som synemännen funnit oundgängligast vara af nöden, samt ritningar och kostnadsförslag till de af synemännen föreslagna nybyggnader å södra brandtornets tomt fordorsammast uppgöras för att till Herrar Stadsfullmäktiges pröfning och godkännande öfverlemnas. Dock som ärendets slutliga afgö-

rande ankommer å Herrar Stadsfullmäktige, får Brandkommissionen äran till Herrar Stadsfullmäktige öfversända förenämnda syneinstrument och kostnadsförslag.

På Brandkommissionens vägnar:

Oskar Palmgren.

Fredr. Leop. Clåsen.»

«År 1876 den 6 Maj anställdes af undertecknade: ledamöter i Brand-Commissionen, Magistrats ledamot och t. f. Stadsingenieur i anledning af Magistratens genom protokolls utdrag för den 22 sistlidne April § 23 meddelade förordnande syn och besigtning af de till staden Helsingfors hörande brandtorn och befanns vid synen, till hvilken jemväl t. f. Brandmästaren Söderström sig infunnit, anledning vara till nedannämnde anmärkningar:

Södra Brandtornet. Med afseende derå, att fråga blifvit väckt om uppförandet af ett nytt torn och inrättandet af en kasern för brandverksmanskapet beslöts att tvenne alternativa förslag skulle uppgöras, af hvilka det ena skulle upptaga endast sådana oundvikliga remontarbeten som under innevarande år erfordras för att tillsvidare och intill dess den eventuella nya byggningen vore uppförd, utan våda kunna begagna nuvarande tornet, det andra deremot skulle fästa afseende äfven å alla sådana remontarbeten, som äro behöfliga för att försätta nuvarande byggnaderna uti ett definitivt godt skick.

Angående nybyggnaden utbedja sig synemännen utan att vilja föregripa det definitiva beslutet få anmärka, att den här disponibla platsen ändamålsenligast torde användas sålunda att sjelfva tornet uppföres å högsta berget inom tomten, nuvarande stenbyggnaden rifvas intill nedra våningen och derefter förses med en andra våning och skarivas genom tillbyggnad vid södra ändan, som genom hvälfid portgång lennar öppen kommunikation emellan gatan och gården, samt sålunda inrättas till kasern för Brandverksmanskapet. Stallbyggnaden komme i så fall att helt och hållet borttagas och redskapslidret att ombyggas och placeras med öppningen midtemot inkörsporten.

Till remontarbeten på grund af första alternativet ansågo synemännen sig framförallt böra räkna förstärkningen af korsvirket uti tornet medelst i underlaget fastskrufvade jernskor, uti hvilka de af röta angripna ändorna skulle behörigen inpassas, samt i öfrigt de årligen brukliga reparationer af eldstäder m. m.

Angående redskapslidret ansågo synemännen dock att detsamma i alla händelser och oberoende af nybyggnaden borde ombyggas och den därför behöfliga sprängningen under nästkommande höst verkställas, på så sätt, att densamma utbjudes åt entrepenörer emot rättighet att bortföra den lössprängda sten. Sprängningskostnaden skulle likväl uti

förslaget beräknas så att desamma sker på Brandverkets bekostnad; den lössprängda sten upplägges å tomtens vestra del och sedermera användes vid nybyggnaden eller försäljes. Utleets läge och anordning i detalj skulle bestämmas efter det angående arbetets verk ställande något definitivt beslut blifvit fattadt.

För att enligt andra alternativet försätta byggnaderna vid södra brandtornet i definitivt godt skick ansågo synemännen förutom inrättandet af nytt redskapslider och dermed förenade sprängningsarbeten (upptagna i alternativet I) framförallt vattentaket böra omläggas och täckas med jernplåt likasom äfven tornets yttre väggar, efter det desamma blifvit behörigen förstärkta, till förekommande af regnets inträngande skulle beklädas med jernplåt samt öfriga nödiga reparationer verkställas i den ordning desamma vid synen antecknades för att ingå uti kostnadsförslaget. Gården förses med ordentlig inkörsport.

2. Norra Brandtornet.

Med afseende derå, att denne station i alla händelser kommer att kvarstå, äro i förslaget alla de arbeten upptagna, som erfordras för att sätta byggnaderna uti ett definitivt godt skick, och anføres till förslagets motiverande att vattentaket å hufvudbyggnaden, som är ytterst bristfälligt, icke kan repareras utan måste omläggas; att tornet, som visserligen syntes hafva varit mindre utsatt för leakage än södra brandtornet, likväl borde förses med plåttäckning efter det fönsterkammarna blifvit på ändamålsenligt sätt omändrade. Muret skulle förses med jernplåttak efter det detsamma utmed södra rälminien blifvit upphöjt så mycket som erfordras för att bereda vattuet aflopp åt gården till, hvilket äfven skulle ske med lidertaket derinvid, hvilket dessutom, om görligt, skulle åt gården till utvidgas för att kunna bereda skydd åt den här uppbevarade räddningsstegan.

Det invid Estnäs-gatan belägna lider skulle utvidgas åt gården till så mycket lokalförhållandena tillåta, emot gatan förses med 4 å 5 dubbel dörrar af hvilka den ena skulle correspondera med en uti bakväggen inrättad port för att i fall af behof kunna tjena såsom förbindning emellan gården och gatan samt derefter täckas med jernplåttak. Dess läge och anordning i detalj skulle efter förslagets godkännande definitivt bestämmas.

Den mindre å gården befintliga byggnaden ansågs ännu någon tid kunna kvarstå, skulle dock med afseende å dess bristfälliga skick icke undergå någon förändring; gården skulle förses med inkörsport. Helsingfors, som ofvan

Alfred Wasastjerna.

E. F. Hjelt.

C. Reuter.

A. F. Liljeros.»

"Kostnadsförslag

för år 1876 behöfliga remontarbeten å de till staden Helsingfors brandtorn hörande byggnader:

1. Södra Brandtornet.

	Mk.	p:i.	Mk.	p:i.	Mk.	p:i.	Mk.	p:i.
<i>Alternativ I.</i>								
Oundgängliga remontarbeten jemte eldstädernas revision m. m.	400	—						
Sprängning af berget å gården midt emot och söder om infarten (stenen upplägges å tomtens vestra del). Berget innehåller 32 kubik famn, anses dock med afseende å lokala förhållanden icke kunna undanskaffas för mindre än den härför antagna summan .	2,000	—						
Uppförandet af ett nytt redskapslider, som placeras med långsidan emot infarten, uppföres af korsvirke och bräder under plåt-tak, dock utan portar. Kostnaden för detta lider, hvars dimensioner ännu icke blifvit definitivt bestämda, är icke i detalj uträknad, torde dock till det närmaste komma att inslä med det härför förslagsvis antagna priset.	2,500	—						
Summa	4,900	—						
<i>Alternativ II.</i>								
1. Att borttaga och undanflytta ett med stallet sammanbyggt lider (materialets värde motsvarar flyttningskostnaden).								
2. Stallet. Reparation af tak och golf .	50	—						
Målning af byggnadens väggar med vattenfärg	30	—						
Smörjning af taket	30	—	—	—	—	—	110	—
3. Hufvudbyggnaden.								
<i>a. Mellantaket.</i>								
Material 9 st. 4 f. half bjelk till vasor								
36 f. å 2	72	—						
4 tolfter 7 aln 1" å 1½" bräder till trossbotten (upphandlade å torget å 10) . .	40	—						
Latus	112	—	—	—	—	—	110	—

	Mk.	p.i.	Mk.	p.i.	Mk.	p.i.	Mk.	p.i.
Transport	112	—	—	—	—	—	110	—
Torr fyllning	25	—						
Till gipstaket	20	—	157	—				
Arbetslön:								
Att tillreda 36 f. bjelk à 50	18	—						
D:o 4 tolfter bräder à 4	16	—						
20 [] famn rappning à 3.	60	—						
Justering af dörrar och fönster	45	—	139	—	296	—		
<i>b. Vattentaket.</i>								
Material 20 famnar spiror à 80	16	—						
15 tolfter 7 alm 1" à 1½" bräder upphand- lade å torget à 10	150	—	166	—				
Arbetslön:								
Att tillreda 20 famnar spiror à 40	8	—						
D:o 15 tolfter bräder à 6	90	—						
Täckning med jernplåt inb. målning 60 [] famn à 15	900	—	998	—	1,164	—		
<i>c. Tornet.</i>								
Material. 10 st. 4 f. spiror à . 80 = 32								
6 famn bjelk à . . . 4 = 24								
2 tolfter bräder à 10 = 20	76	—						
Arbetslön:								
Att tillreda 40 famn spiror à 60 = 24								
Att förstärka korsvirket och tvär- förbindningarne							40.	
Att tillreda 2 tolfter bräder à 8 = 16								
8 st. nya fönsterramar. . . . à 8 = 64								
Att bekläda väggarna med jern- plåt à alla 4 sidor inkl. målning 40 [] famn à 15 = 600								
Att täcka plattformen med jern- plåt 4 [] famn à 15 = 60	804	—	—	—	880	—		
<i>d. Sprutrummet.</i>								
Att måla väggarna	30	—						
Justering af dörrar och fönster	30	—	—	—	60	—		
<i>e. Vaktrummet.</i>								
Reparation af golffet	40	—						
D:o kakelugn	50	—	—	—	90	—		
Latus	—	—	—	—	2,490	—	110	—

	Mk.	p.i.	Mk.	p.i.	Mk.	p.i.
Transport	—	—	2,490	—	110	—
<i>f. Sprutmästarers rum och kök.</i>						
Justering af golvet	30	—				
D:o dörrar och fönster	30	—				
Att vattenrifva och måla taket	20	—				
Reparation af spiseln	25	—				
Att måla köket	20	—				
Att tapetsera och måla rummet	35	—	160	—		
<i>g. Målning af 9 st. fönster à 6</i>	54	—				
„ „ 1 större d:o	12	—				
„ „ 1 mindre d:o	6	—	72	—		
<i>h. Åtskilliga reparationer å dörrar, fönster och åbyggnadernas yttre väggar samt de- ras målning</i>	—	—	200	—	2,922	—
4. Inkörsport komplett	—	—	—	—	110	—
5. Spik & smide	—	—	—	—	110	—
6. Tillsyn	—	—	—	—	175	—
7. Sprängning å gården och uppförandet af ett redskapslider enl. I	—	—	—	—	4,500	—
			Summa F.mark		7,927	—
II. Norra Brandtornet.						
1. Hufvudbyggnaden:						
Vattentaket enl. I	—	—	1,164	—		
Tornet enl. I	—	—	880	—		
Sprutmästarens rum och kök enl. I	—	—	160	—		
Åtskilliga reparationer å byggnadens yttre väggar, som äro tillfölje af takets leakage angripna, inkl. material	—	—	115	—		
Målning af yttre väggar	—	—	70	—		
Justering af dörrar och fönster	—	—	75	—		
Mindre reparationer.	—	—	150	—		
Målning af dörrar och fönster	—	—	70	—	2,684	—
2. Stallet och liderbyggnaden:						
Att upphöja bakväggen, lägga taket med jern- plåt inkl. målning, samt att utvidga, om görligt, taket till skydd för räddningsstegen:						
Material: 13 par 4 f. stock à 8	104	—				
Latus	104	—	—	—	2,684	—

	Mk.	p.i.	Mk.	p.i.	Mk.	p.i.	
Transport	104	—	—	—	2,684	—	
20 st. spiror	35	—					
48 f. bjelk att såga till bräder, à 4	192	—					
4 tolfte 7 alm 1" à 1½" bräder upphand- handlade ä torget à 10	40	—					
20 famnar bjelk till takstolar à 4	80	—	451	—			
Arbetslön	500	—					
Taktäckning med jernplåt 50 □ famnar à 15	750	—	1,250	—	1,701	—	
3. Inkörsporten komplett.					110	—	
4. Liderbyggnaden vid Estnäs-gatan: Att rifvas, utvidgas åt gården till, uppföras ånyo med 4 à 5 dörrar åt Estnäs-gatan och en dörr åt gården till kommunikation med gatan, förslagsvis	—	—	—	—	2,000	—	
Taket täckes med jernplåt och är målningen inberäknad. Kostnaden för detta lider, hvars anordning icke är definitivt bestämd, har icke blifvit i detalj beräknad, utan för- slagsvis antagen.							
5. Spik & smide	—	—	—	—	140	—	
6. Tillsyn	—	—	—	—	175	—	
					Summa	6,810	—
					Södra Brandtornet enl. alternativ I & II	7,927	—
					Totalsumma	14,737	—

Obs. Emedan byggnadernas beskaffenhet uti de enskilda delarne med säkerhet först kan bedömmas när rifningsarbetet vidtagit, meddelas ofvanstående kostnadsförslaget med reservation, hvarföre arbetet ej heller lämpligt torde på entreprenad kunna utbjudas.

Helsingfors den 16 Maj 1876.

C. Reuter.»

Vid besök å stadens begge brandtorn och noggrann undersökning af desamma har utskottet öfvertygat sig om att de i ofvan stående måtto föreslagna reparationerna

öfver hufvud taget äro högst nödvändiga. Likväl anser sig utskottet böra emot förslagen göra några anmärkningar.

Väl synes en total ombyggnad af södra brandtornet småningom blifva af nöden, dels i anseende till tornets för slika byggnader höga ålder — omkr. 40 år — och deraf följande opålitlighet, dels för att på en något förändrad plats och från en högre punkt medgifva en bättre öfverblick, särskildt öfver de af det närbelägna höga stenhuset skymda delarna af stadens eldfarligaste kvarter. Men som en sådan ombyggnad, på sätt i ofvan intagna syneinstrument jemväl antydes, lämpligast torde ske i sammanhang med uppförande af ett större boningshus för brandmanskapet, synes det, i anseende till mängden af pågående och nära förestående, oundvikliga och kostsamma byggnadsarbeten för kommunens räkning, vara skäl att tillsvidare, åtminstone någon tid ännu, uppskjuta en sådan ombyggnad. Ehuru utskottet sålunda icke anslutit sig till den af Brandkommissionen uttalade åsigt beträffande en *snar* nybyggnad af sjelfva brandtornet, har utskottet likväl funnit det oundgängligt att redan nu, så fort som möjligt, uppföra det föreslagna nya redskapshuset och företaga den dermed sammanhängande sprängningen af berget på gården; och tillstyrker förty utskottet i hufvudsak bifall till det andra alternativet i förestående kostnadsförslag, hvilket af utskottet blifvit i detalj granskadt. Dock har det synts utskottet icke vara skäl att plåtbeslä sjelfva tornet, dels emedan sådant blefve dyrt samt i anseende till plåtens bucklighet fult och, om brädunderlaget oförändradt bibehölles, jemväl för plåtens hållbarhet emot fukt och rost ofördelaktigt. I stället borde tornet oljemålas, hvarjemte utskottet funnit det högst nödigt att den föreslagna jernplåten å vattentaket på stenbyggnaden drages så långt under och innanför sjelfva tornets brädfodring, att takunderlagets brädändar fullkomligt deraf täckas; det har nemligen visat sig att läkning ända in i boningsrummen framkallats deraf, att vattnet vid starka regn inträngt genom tornets brädfodring och nedrunnit längs inre sidan till dess det uppsamlats af nämnda, utskjutande brädändar, längs hvilka det under takpapret sökt sig ett utlopp på sidovindarna och derifrån inträngt i boningsrummen. För öfrigt vill utskottet fästa uppmärksamheten på att den i kostnadsförslaget med 2,000 mark upptagna kostnaden för sprängning af berget på gården till större delen torde betäckas genom försäljning af den dervid uppstående sten. — Genom dessa reparationer blir, enligt utskottets åsigt, södra brandtornet försatt i ett skick, som för flere år framåt aflägsnar all våda vid dess be-
gagnande.

Jemväl beträffande norra brandtornet anser utskottet det uppgjorda kostnadsförslaget vara i hufvudsak väl betänkt. Dock får utskottet, på ofvan angifna skäl, afstyrka tornets beklädning med plåt; men då detta torn är afsedt för en längre användning än

södra brandtornet, synes det utskottet vara skäl att i stället för plåtbeklädnaden brädeslä toronet med spåntade, vertikalt stående bräder, hvilkas kanter, för vinnande af ett pydligare utseende och jemväl ökad hållbarhet, kunde täckas med smala lister eller ribbor. Genom en sådan brädfodring, som naturligtvis borde oljemålas, komma dessutom sjelfva toronet att vinna i stadga, i vida högre grad än genom den föreslagna plåtbeklädnaden; hvarigenom ersättning vunnas för den enligt utskottets förslag erforderliga, antagligen något högre kostnaden. — Då utskottet icke kunnat inse nyttan af att upphöja stallets bakvägg eller nödvändigheten af att bereda vattnet från detta tak aflopp åt brandtornet till, måste utskottet vidare föreslå, att denna del af de föreslagna arbetena måtte ur kostnadsförslaget utgå; hvaremot så väl takets täckning med plåt som lidertakets utdragning af utskottet tillstyrkas. — I förbigående vill utskottet endast upplysa att läggningen af plåt å brandtornsbyggnadens vattentak allaredan utförts, antagligen af orsak att det förra takets dåliga skick funnits göra ett längre uppskof omöjligt.

Jemte det utskottets för sin del i allo gillar den till kostnadsförslaget fogade anmärkning om nödvändigheten af samtliga desse arbetens utförande, utan entrepenad, för stadens räkning, vill utskottet, som enligt hvad ofvan antydts förordar skyndsamt uppgörande af ritning och detaljeradt kostnadsförslag till ett redskapshus vid södra brandtornet, jemväl tillstyrka, det Brandkommissionen bemyndigades att i sinom tid låta uppgöra samt till Stadsfullmäktiges pröfning och stadfästelse insända äfven ritningar och kostnadsförslag för de öfriga byggnader, som å södra brandtornets tomt i framtiden borde uppföras; detta på det en för kommunen vigtig sak, som af ekonomiska skäl nu måste skjutas åt sidan, ej för alltför långa tider måtte lemnas ur sigte, utan fastner de nödiga förberedelserna undångöras.

Till sist har utskottet trott sig böra påminna, att den i kostnadsförslaget uppförda totalsumman för i fråga varande arbeten, 14,737 mark genom de af utskottet föreslagna förändringarne komma att minskas till inemot 14,000 mark, oberäknadt hvad för sprängd sten kan komma att inflyta.

I enlighet med ofvan stående får utskottet alltså tillstyrka, att Stadsfullmäktige ville besluta:

1:o att i afgående skrifvelse underrätta Brandkommissionen, att Stadsfullmäktige bifallit, det må å stadens brandtorn med dertill hörande byggnader och tomter fordarsammast verkställas de reparations-, nybyggnads- och sprängningsarbeten, som finnas upptagna i ofvan stående syneinstrument af den 6 maj 1876 och kostnadsförslag af den 16 maj 1876,

särskildt beträffande södra brandtornet i alternativet II; hvarvid likväl borde iakttagas:

att södra brandtornsbyggnadens torn endast oljemålas, i st. f. att beklädas med plåt;

att den föreslagna plåtbetäckningen å vattentaket af södra brandtornets stenbyggnad drages innanför tornets brädfodring utöfver takunderlagets der framskjutande brädändar;

att tornet å norra brandtornsbyggnaden, i st. f. att plåtbeslås, utvändigt fodras med spåntade, vertikalt ställda bräder samt förses med smala täck-ribbor öfver brädkanterna;

att någon upphöjning af bakre väggarne å norra brandtornets stall- och liderbyggnader icke erfordras, lika litet som den deraf beroende förändring i takets sluttningsplan;

att den vid sprängningsarbetena å södra brandtornets tomt uppstående sten utbjudes till salu, och skeende anbud underkastas stadsstyrelsens pröfning;

att det föreslagna redskapslidret vid södra brandtornet uppföres i enlighet med ritning och kostnadsförslag, som, inom omfånget af den nu derfor upptagna utgiftssumman, af Brandkommissionen kan godkännas; samt

att samtliga dessa arbeten utföras utan entrepenad, direkt för stadens räkning, likväl så att kostnadsförslagen i oförändrade delar i möjligaste måtto följas, samt totalsumman i ingen händelse öferskrides; äfvensom

2:o att likaledes skriftligen uppmana Brandkommissionen, att låta uppgöra ritningar och kostnadsförslag till ombyggnad af södra brandtornet i enlighet med den i ofvan intagna syneinstrument antydda plan samt dermed i sinom tid till Stadsfullmäktige, jemte bifogande af eget yttrande, inkomma.

I öfverensstämmelse med hvad förut i dylika fall skett torde Stadsfullmäktige slutligen finna nödigt,

att uppdraga åt Finansutskottet att till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till anskaffande af medel för i fråga varande byggnadsföretag, till den del de nu blifvit definitivt beslutna.

Helsingfors, den 9 november 1876.

Lars Krogius.

Rich. Heimberger.

Alex. Årt.

**Utskottsytttrande med anledning af gjordt förslag
om utvidgande af den å nya stadsplanen upptagna plats
för en tillämnad tredje lutersk kyrka här i staden.**

Jemte utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 23 maj och 1 juni innevarande år har utskottet fått emottaga följande till Magistraten inkomna och derifrån jemte skrifvelse af den 13 i sagda maj månad till Stadsfullmäktiges bepröfvande öfverlemnade ansökningsskrift:

Magistraten i
Helsingfors,
den 13 April 1876.

Till Magistraten i Helsingfors.

Sedan Magistraten uti skrifvelse af den 2 Oktober och den 22 November sistlidet är jemte öfversändande af karta öfver planen för en tillämnad tredje kyrka för denna stads evangelisk-lutherska svenska och finska församling underrättat kyrkorådet, att nämnda församling egde taga i besittning den för sagde kyrka upplätne plats, belägen vid södra Röddäldsgatan i denna stad, har kyrkorådet, med biträde af tillkallade sakkunnige personer, närmare undersökt och låtit nivellera berörda plats och dervid, i betraktande deraf att en kyrka, såsom varande en monumental byggnad, ovilkorligen bör innehafva ett fristående, på alla sidor af gator omgifvet, läge och icke såsom i stadsplanen är föreslaget, instängas emellan privata gårdstomter, hvilkas uthusbyggnader och bakgårdar äro vända mot kyrkan, hvarigenom denna icke blott i hög grad blottställes för eldfara och möjligheten att med åkdon komma till densamma försvåras, utan ock omgifningens prydighet och anständighet blifvit förbisedda, funnit att denna plats, ehuru eljest god och lämplig, derest kyrkan kunde på sjelfva den högst belägna bergsplatån uppföras, dock för ofvan berörda omständigheters skull nödvändigt erfordrar en utvidgning ända till de i öster och söder derom liggande gator, och har kyrkorådet derföre vid hållet sammanträde den 25 sistlidne April uppdragit åt under-tecknad att hos Magistraten ödmjukast anhålla om sådan benägen åtgärds vidtagande, att de i närslutna karta med N:ris 106 och 107 betecknade kvarter eller alla de emel-

lan den projekterade kyrkoplatsen och Högbergs- samt Skarpskytte-gatorna belägna arrendetomter måtte för den blifvande kyrkoplanen reserveras och de på dem nu uppförda hus undanskaffas, helst i alla händelser smedjor och spikfabriker icke torde i omedelbar närhet af kyrkan hafva lämplig plats, och kyrkans uppförande på behörigt afstånd ifrån dessa tomter, i anseende till bergets starka sluttning åt norr och vester, komma att, utom större delen af ofvannämnda olägenheter, förorsaka kostnader öfverstigande till och med den ersättning åt arrendetomternas innehafvare, hvilken församlingen möjligtvis funne sig befogad att till desse erlægga.

Joh. J. Sihvonen.”

Och har Magistraten i sin ofvan berörda skrifvelse, jemlikt ordalagon deri, icke kunnat underlåta att till ansökningen tillstyrka bifall under den förutsättning, att församlingen, på sätt Pastorsembetet äfven antydt, bidroge till ersättande af de kostnader, hvilka i fråga varande arrendetomters innehafvare för undanskaffandet af husen kunde komma att vidkännas.

Vid besök å sjelfva platsen i t. f. Stadsingenjörens närvaro har utskottet inhemtat:

att i fråga varande plats, som ganska väl lämpar sig för en kyrkobyggnad, i sin helhet är omkr. 177,000 qvadratfot, eller ungefär lika stor, som hela det kvarter, hvarinom stadens äldre luterska kyrka är uppförd;

att den å platsen befintliga vidsträckta berggrunden utan större kostnader tillåter uppförande af en rymlig kyrka, af hvilken form och placering som helst, i fall en något högre stenfot på en sida uppföres;

att utrymmet äfven medger anläggning af trädplanteringar emellan de närbelägna tomterna och den blifvande kyrkan, der så befunnes nödigt;

att samtliga i fråga varande elfva tomter äro bebygda med nya och delvis väl underhållna envånings trähus, men tomten n:o 24 (numera 22, adress n:o 12) vid Högbergsgatan dessutom med ett stenhus i två våningar och en mindre byggnad af sten, hvilken sist nämnda användes för en spikfabrik;

att de emellan Högbergsgatan och kyrkoplanen belägna tomter på den äldre stadsplanen varit smalare och i följd deraf lemnat vidare utrymme för kyrkan, men att tomterna å den nya stadsplanen utvidgats så, att de lämpligen kunna jemväl åt kyrkplanen med boningshus bebyggas;

att de nu varande byggnaderna å näst nämnda tomter följa den gamla tomtlinien åt kyrkplanen till, utom å tomten n:o 24, der förberörda spikfabrik och ett uthus af träd med gaffarna beröra den nya rälningen;

Detta beträffande lokalförhållandena.

Ur betänkandet N:o 1 år 1876, jemfördt med ofvan åberopade karta, har utskottet inhemtat, att i fråga varande tomter ega en sammanlagd areal af omkr. 128,000 qvadratfot och för det närvarande inbringa staden ett årligt arrende af tillsammans 460 mark 20 penni.

Vidare har utskottet från städernas allmänna brandstodsbolag införskaffat den upplysning, att åbyggnaderne å tio af i fråga varande tomter äro i bolaget brandförsäkrade till ett sammanlagdt värde af 144,770 mark, deraf 50,000 belöpa sig på förenämnda stenhusbyggnader med tillhörande uthus; om den elfte tomten har, oaktadt förfrågan hos bebyggarna på stället, någon upplysning i detta afseende icke kunnat vinnas.

För att närmare tydliggöra terrängförhållandena, har utskottet från t. f. Stadsingeniören förskaffat närslutna karta öfver sjelfva platsen för kyrkan och dess närmaste omgifningar. Å denna karta finnes likväl sjelfva kyrkan endast ungefärligen betecknad till följd deraf, att hvarken ritning eller ens något utkast till kyrkobyggnaden ännu uppgjorts.

Efter den kännedom utskottet i frågan tagit och den föreställning utskottet kunnat göra sig om den blifvande kyrkan, kan utskottet icke finna de af Pastorsembetet i dess ofvan intagna skrifvelse anförde skäl för ansökningen vara af någon egentlig vikt. "Instängd" kan väl icke den kyrka kallas, som kommer att stå på en dominerande höjd och på två sidor omgifvas af vidsträckt planteringar, och anmärkningen att de flesta byggnader, som nu vetta mot platsen, äro uthus och vanvårdade och sålunda utgöra ett kyrkan icke värdigt granskap förfaller af sig sjelf, i händelse de i byggnadsordningen intagna föreskrifter rörande tomters bebyggande emot gata och öppen plats behörigen iakttagas. Dessutom kunna trädgårdsplanteringar äfven på dessa sidor lätteligen till väga bringas. Beträffande åter den i fråga satta eldfaran, så blefve denna ingalunda större, än t. ex. för den äldre luterska kyrkan, och för en stenbyggnad med eldfast tak af ingen betydighet. Lika litet förtjenar den anmärkta svårigheten att med åkdon komma till kyrkan något afseende, då lämplig uppfart från Rödäldsgatan sjelfallet kan och måste anordnas samt jemväl från söder en körväg från Skarpskyttegatan finnes å stadsplanen upptagen. Den enda å i fråga varande tomter befintliga spikfabrik (i ansökningsskriften talas om "smedjor och spikfabriker") torde åter, i fall af behof, lämpligast aflägsnas då den tillämnade kyrkan en gång blifvit en verklighet, utan att därför hela kvarter behöfde raseras.

Men äfven om viktigare skäl, än de af Pastorsembetet anförda, talade för ansökningen, synes bifall dertill svårigen kunna komma i fråga, af orsak att tomt-innehafvarene väl icke billigtvis kunna tvingas att utan godtgörelse afflytta sina å tomterna uppförda byggnader, och en inlösen af dessa i hvarje händelse komme att kosta inemot 200,000 mark. Lägges härtill värdet för tomterna, uppgående efter beräkning

af 30 penni kvadratfoten till omkr. 38,400 mark, så framstår tydligt vidden af den ekonomiska uppoffring, den luterska församlingen ansett sig ega skäl att begära af kommunen. — Men, i afsigt att efter det kyrkans plats, form och arkitektur, särskildt med hänsyn till anbringandet af dörrarna, blifvit bestämda, i händelse af behof, bereda lämplig plats för en väg eller gata till kyrkan jemväl direkte från Högbergsgatan genom kvarteret N:o 106, har utskottet likväl för sin del funnit Stadsfullmäktige redan nu, utan nämnvärd uppoffring af kommunens ekonomiska intresse, kunna från den tillämnade försäljningen till full ego tillsvidare reservera tomterna N:ris 22 och 24 (numera N:ris 20 och 22, adress N:ris 14 och 12); hvarigenom äfven Stadsfullmäktige finge visa församlingen tillmötesgående med afseende å en af dess i ofvan intagna skrift antydda önsknningar.

Slutligen vill utskottet erinra, att den i ofvanstående måtto föreslagna förändringen i stadens nyligen fastställda byggnadsplan, naturligtvis icke kunde vidtagas utan dertill särskildt utverkadt bifall, men att Pastorsembetet likväl hvarken upplyst om sådant bifall möjligen redan erhållits, eller ens antydt någon afsigt att söka utverka detsamma.

I enlighet med ofvan stående får utskottet alltså tillstyrka:

att Stadsfullmäktige ville i afgående skrivelse underrätta Magistратen, i atseende å såväl dess egen kännedom som sökandens förståndigande;

att Stadsfullmäktige, på upptagna skäl, icke kunnat bifalla ansökningen om utvidgande af platsen för den tillämnade tredje luterska kyrkan i staden; men

att Stadsfullmäktige, för att, i händelse af behof, i sinom tid bereda lämplig plats för en väg eller gata till nämnda kyrka direkte från Högbergsgatan genom kvarteret N:o 106, från tillämnad försäljning tillsvidare undantaga arrendetomterna N:ris 22 och 24 (numera N:ris 20 och 22, adress N:ris 14 och 12) i sagda kvarter.

Helsingfors, den 14 november 1876.

And. Joh. Malmgren.

Flor. Granholm.

Emil Hjelt.

**Utskottsytttrande med anledning af gjordt förslag
om utvidgande af den å nya stadsplanen upptagna plats
för en tillämnad tredje lutersk kyrka här i staden.**

Jemte utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 23 maj och 1 juni innevarande år har utskottet fått emottaga följande till Magistraten inkomna och derifrån jemte skrifvelse af den 13 i sagda maj månad till Stadsfullmäktiges bepröfvande öfverlemnade ansökningsskrift:

Pastorsombudet
Helsingfors
den 5 April 1876.
1876.

Till Magistraten i Helsingfors.

Sedan Magistraten uti skrifvelse af den 2 Oktober och den 22 November sistlidet ar jemte öfversändande af karta öfver planen för en tillämnad tredje kyrka för denna stads evangelisk-lutherska svenska och finska församling underrättat kyrkorådet, att nämnda församling egde taga i besittning den för sagde kyrka upplätne plats, belägen vid södra Röddäldsgatan i denna stad, har kyrkorådet, med biträde af tillkallade sakkunnige personer, närmare undersökt och låtit nivellera berörda plats och dervid, i betraktande deraf att en kyrka, såsom varande en monumental byggnad, ovilkorligen bör innehafva ett fristående, på alla sidor af gator omgifvet, läge och icke såsom i stadsplanen är föreslaget, instängas emellan privata gårdstomter, hvilkas uthusbyggnader och bakgårdar äro vända mot kyrkan, hvarigenom denna icke blott i hög grad blottställes för eldfara och möjligheten att med åkdon komma till densamma försvåras, utan ock omgifningens prydlighet och anständighet blifvit förbisedda, funnit att denna plats, ehuru eljest god och lämplig, derest kyrkan kunde på sjelfva den högst belägna bergsplatån uppföras, dock för ofvan berörda omständigheters skull nödvändigt erfordrar en utvidgning ända till de i öster och söder derom liggande gator, och har kyrkorådet derföre vid hållet sammantråde den 25 sistlidne April uppdragit åt under-teknad att hos Magistraten ödmjukast anhålla om sådan benägen åtgärds vidtagande, att de i närslutna karta med N:ris 106 och 107 betecknade kvarter eller alla de emel-

lan den projekterade kyrkoplatsen och Högbergs- samt Skarpskytte-gatorna belägna arrendetomter måtte för den blifvande kyrkoplanen reserveras och de på dem nu uppförda hus undanskaffas, helst i alla händelser smedjor och spikfabriker icke torde i omedelbar närhet af kyrkan hafva lämplig plats, och kyrkans uppförande på behörigt afstånd ifrån dessa tomter, i anscende till bergets starka sluttning åt norr och vester, komma att, utom större delen af ofvannämnda olägenheter, förorsaka kostnader öfverstigande till och med den ersättning åt arrendetomternas innehafvare, hvilken församlingen möjligtvis funne sig befogad att till desse erlægga.

Joh. J. Sihvonen.”

Och har Magistraten i sin ofvan berörda skrifvelse, jemlikt ordalagen deri, icke kunnat underlåta att till ansökningsen tillstyrka bifall under den förutsättning, att församlingen, på sätt Pastorsembetet äfven antydt, bidroge till ersättande af de kostnader, hvilka i fråga varande arrendetomters innehafvare för undanskaffandet af husen kunde komma att vidkännas.

Vid besök å sjelfva platsen i t. f. Stadsingenjörens närvaro har utskottet inhemtat:

att i fråga varande plats, som ganska väl lämpar sig för en kyrkobyggnad, i sin helhet är omkr. 177,000 kvadratfot, eller ungefär lika stor, som hela det kvarter, hvarinom stadens äldre luterska kyrka är uppförd;

att den å platsen befintliga vidsträckta berggrunden utan större kostnader tillåter uppförande af en rymlig kyrka, af hvilken form och placering som helst, i fall en något högre stenfot på en sida uppföres;

att utrymmet äfven medger anläggning af trädplanteringar emellan de närbelägna tomterna och den blifvande kyrkan, der sä befunnes nödigt;

att samtliga i fråga varande elfva tomter äro bebygda med nya och delvis väl underhållna envånings trähus, men tomten n:o 24 (numera 22, adress n:o 12) vid Högbergsgatan dessutom med ett stenhus i två våningar och en mindre byggnad af sten, hvilken sist nämnda användes för en spikfabrik;

att de emellan Högbergsgatan och kyrkoplanen belägna tomter på den äldre stadsplanen varit smalare och i följd deraf lemnat vidare utrymme för kyrkan, men att tomterna å den nya stadsplanen utvidgats så, att de lämpligen kunna jemväl åt kyrkplanen med boningshus bebyggas;

att de nu varande byggnaderna å näst nämnda tomter följa den gamla tomtlinien åt kyrkplanen till, utom å tomten n:o 24, der förberörda spikfabrik och ett uthus af träd med gaffarna beröra den nya rålinien;

Detta beträffande lokalförhållandena.

Ur betänkandet N:o 1 år 1876, jemfördt med ofvan åberopade karta, har utskottet inhemtat, att i fråga varande tomter ega en sammanlagd areal af omkr. 128,000 kvadratfot och för det närvarande inbringa staden ett årligt arrende af tillsammans 460 mark 20 penni.

Vidare har utskottet från städernas allmänna brandstodsbolag införskaffat den upplysning, att åbyggnaderne å tio af i fråga varande tomter äro i bolaget brandförsäkrade till ett sammanlagdt värde af 144,770 mark, deraf 50,000 belöpa sig på förenämnda stenhusbyggnader med tillhörande uthus; om den elfte tomten har, oakadt förfrågan hos bebyggarna på stället, någon upplysning i detta afseende icke kunnat vinnas.

För att närmare tydliggöra terrängförhållandena, har utskottet från t. f. Stadsingeniören förskaffat närslutna karta öfver sjelfva platsen för kyrkan och dess närmaste omgifningar. Å denna karta finnes likväl sjelfva kyrkan endast ungefärligen betecknad till följd deraf, att hvarken ritning eller ens något utkast till kyrkobyggnaden ännu uppgjorts.

Efter den kännedom utskottet i frågan tagit och den föreställning utskottet kunnat göra sig om den blifvande kyrkan, kan utskottet icke finna de af Pastorsembetet i dess ofvan intagna skrifvelse anförde skäl för ansökningen vara af någon egentlig vikt. "Instängd" kan väl icke den kyrka kallas, som kommer att stå på en dominerande höjd och på två sidor omgifvas af vidsträckt planteringar, och anmärkningen att de flesta byggnader, som nu vetta mot platsen, äro uthus och vanvårdade och sålunda utgöra ett kyrkan icke värdigt granskning förfaller af sig sjelf, i händelse de i byggnadsordningen intagna föreskrifter rörande tomters bebyggande emot gata och öppen plats behörigen iakttagas. Dessutom kunna trädgårdsplanteringar äfven på dessa sidor lätteligen till väga bringas. Beträffande åter den i fråga satta eldfaran, så blefve denna ingalunda större, än t. ex. för den äldre luterska kyrkan, och för en stenbyggnad med eldfast tak af ingen betydighet. Lika litet förtjenar den anmärkta svårigheten att med åkdon komma till kyrkan något afseende, då lämplig uppfart från Rödäldsgatan sjelfallet kan och måste anordnas samt jemväl från söder en körväg från Skarpskyttegatan finnes å stadsplanen upptagen. Den enda å i fråga varande tomter befintliga spikfabrik (i ansökningsskriften talas om "smedjor och spikfabriker") torde åter, i fall af behof, lämpligast aflägsnas då den tillämnade kyrkan en gång blifvit en verklighet, utan att därför hela kvarter behöfde raseras.

Men äfven om viktigare skäl, än de af Pastorsembetet anförda, talade för ansökningen, synes bifall dertill svårligen kunna komma i fråga, af orsak att tomt-innehafvarene väl icke billigtvis kunna tvingas att utan godtgörelse afflytta sina å tomterna uppförda byggnader, och en inlösen af dessa i hvarje händelse komme att kosta inemot 200,000 mark. Lägges härtill värdet för tomterna, uppgående efter beräkning

af 30 penni kvadratfoten till omkr. 38,400 mark, så framstår tydligt vidden af den ekonomiska uppoffring, den luterska församlingen ansett sig ega skäl att begära af kommunen. — Men, i afsigt att efter det kyrkans plats, form och arkitektur, särskildt med hänsyn till anbringandet af dörrarna, blifvit bestämda, i händelse af behof, bereda lämplig plats för en väg eller gata till kyrkan jemväl direkte från Högbergsgatan genom kvarteret N:o 106, har utskottet likväl för sin del funnit Stadfullmäktige redan nu, utan nämnvärd uppoffring af kommunens ekonomiska intresse, kunna från den tillämnade försäljningen till full ego tillsvidare reservera tomterna N:ris 22 och 24 (numera N:ris 20 och 22, adress N:ris 14 och 12); hvarigenom äfven Stadsfullmäktige finge visa församlingen tillmötesgående med afseende å en af dess i ofvan intagna skrift antydda önsknningar.

Slutligen vill utskottet erinra, att den i ofvanstående mätto föreslagna förändringen i stadens nyligen fastställda byggnadsplan, naturligtvis icke kunde vidtagas utan dertill särskildt utverkadt bifall, men att Pastorsembetet likväl hvarken upplyst om sådant bifall möjligen redan erhållits, eller ens antydt någon afsigt att söka utverka detsamma.

I enlighet med ofvan stående får utskottet alltså tillstyrka:

att Stadsfullmäktige ville i afgående skrifvelse underrätta Magistraten, i afseende å såväl dess egen kännedom som sökandens förståndigande;

att Stadsfullmäktige, på upptagna skäl, icke kunnat bifalla ansökningen om utvidgande af platsen för den tillämnade tredje luterska kyrkan i staden; men

att Stadsfullmäktige, för att, i händelse af behof, i sinom tid bereda lämplig plats för en väg eller gata till nämnda kyrka direkte från Högbergsgatan genom kvarteret N:o 106, från tillämnad försäljning tillsvidare undantaga arrendetomterna N:ris 22 och 24 (numera N:ris 20 och 22, adress N:ris 14 och 12) i sagda kvarter.

Helsingfors, den 14 november 1876.

And. Joh. Malmgren.

Flor. Granholm.

Emil Hjelt.

Utskottsyttrande i frågan om afstående af den emellan ryska militärens kasern och exercisplan, arbetarebostäderna samt Malm- och Simonsgatorna belägna mark, för uppförande af nya byggnader för här varande ryska junkarskola.

I skrifvelse af den 1 innevarande November till Guvernören i länet har Militieexpeditionen i Kejsarliga Senaten för Finland förmält, att, sedan Kejs. Senaten till tomt för de nya byggnader, om hvilkas uppförande på ryska kronans bekostnad för här varande junkarskolas behof fråga vore väckt, erbjudit det af Stadsfullmäktige och Magistraten i sådant afseende anvisade, å en på Guvernörens föranstaltande uppgjord karta särskildt betecknade, området emellan Simonsgatan och exercisplanen å Kampmalmen, hvilket skulle med finska medel inlösas och planeras, så hade för tiden t. f. Generalguvernören i skrifvelse till Kejs. Senaten af den 25 sist lidna Oktober meddelat, att merberörda område icke innehade den vidd, som för de blifvande byggnadernas nödiga afstånd från hvarandra och tillräckligt rymliga gårdsplaner m. m. erfordrades, i anseende hvartill t. f. Generalguvernören anhållit, att den större mark måtte för ändamålet upplåtas, som å samma karta jemväl vore särskildt betecknad, då byggnaderna skulle erhålla det läge, som en å Distrikt-ingeniörstyrelsen uppgjord, bilagd teckning utvisade; och hade Kejs. Senaten, som för sin del bifallit omförmälda anhållan, velat hafva Guvernören anbefaldt, *"att fordernammast affordra Stadsfullmäktige och Magistraten icke allenast yttrande i ämnet, utan ock uppgift å den ersättning för det äskade markområdet, hvaruppå staden gör anspråk"*, med hvilka yttranden Guvernören egde till Kejs. Senaten inkomma och då jemväl återställa ofvan åberopade karta och planteckning. Med anledning häraf har Guvernören, jemlikt handlingarna vidfogad resolution af den 7 November, remitterat ärendet till Magistraten, som jemte skrifvelse af den 8 i samma månad öfversändt handlingarna häri till Stadsfullmäktige. Och hafva Stadsfullmäktige den 9 remitterat ärendet till utskottet, som egde, så fort sig göra låter, med yttrande deri inkomma.

På sätt af ofvan omförmälda skrifvelse framgår, har Kejs. Senaten främst velat inhemta Stadsfullmäktiges yttrande i ämnet, d. v. s. Stadsfullmäktiges åsigt om lämpligheten ur stadens synpunkt af att i fråga varande plats för det uppgifna ändamålet användes. I detta afseende vill utskottet endast i förbigående anmärka, att Stadstillmäktige icke utskottet veterligen, såsom ofvan berörda skrifvelse innehåller, anvisat förenämnda område för ändamålet, utan allenast, i sin den 8 sist lidna Juni till Magistraten, i afseende å anmälan hos Guvernören, aflättna skrifvelse, jemte det de anvisat särskilda i betänkandet N:o 29 närmare beskrifna platser för i fråga varande ändamål och öfverlemnat åt vederbörande myndigheter att, i händelse dessa platser icke ansåges därför lämpliga, genom expropriation vinna erforderligt område, dervid bl. a. uttalat "den önskan, att platsen i sist nämnda händelse måtte utses någonstädes i sammanhang med mark, som för ryska militärens behof redan besittes"; och hafva Stadsfullmäktige dessutom genom de s. k. Narinkbodarnas flyttning till en vigtig del af samma område visat, att de med nyss nämnda ord icke ens syftat på denna plats, åtminstone icke till sådan utsträckning, som Kejs. Senaten synes hafva föreställt sig. Önskligt hade väl varit att Kejs. Senaten eller öfrige vederbörande kunnat vara belåtna med någon bland de af Stadsfullmäktige i förestående måtto *verkligen* anvisade platserna; men då Senaten, enligt hvad ur merberörda skrifvelse synes framgå, icke velat erbjuda vederbörande dessa platser, torde Stadsfullmäktige vara nödsakade att denna gång yttra sig direkt och *allenast* om nu i fråga varande plats.

Dels från ofvan åberopade karta och teckning, dels genom besök å sjelfva stället har utskottet inhemtat: att denna plats, som väl ligger utom stadens s. k. linier, men på två sidor vidröres af gator, innehar en areal af omkr. 350,000 kvadratfot, att platsen är högt och sundt belägen med utsigt åt hafvet å ena sidan och Tölövikens å den andra, att den till större delen är uppfylld af medelhöga bergklackar, men till någon del, d. ä. närmast Narinkbodarnas nu varande plats, utgöres af utmärkt jemn, fast sandgrund.

Utskottet måste erkänna, att denna plats är för i fråga varande ändamål, lika som för byggnadsföretag af hvarjehanda slag, ganska lämplig; och ehuru platsen måhända i framtiden kunde blifva för staden särskildt behöflig, samt dess afstående för det närvarande gjorde en ny flyttning af Narinkbodarna från deras nu varande plats nödvändig, finner utskottet, då dessa omständigheter likväl icke hindra Kronan att genom laglig expropriation vinna platsen, det vara lämpligast, om Stadsfullmäktige, i det dem affordrade yttrande i ämnet, i denna del allenast förklarade, att Fullmäktige icke känna något, som ur synpunkten af stadens allmänna intresse gjorde området användande för det föreslagna ändamålet betänkligt.

Beträffande åter den ersättning, som staden för det äskade området bör taga

i anspråk, vill utskottet anföra: att platsen, på sätt ofvan framhållits, är ganska lämplig för bebyggande, helst kostnaden för nödiga sprängningsarbeten kan antagas blifva genom värdet för den dervid uppstående byggnadssten till någon del ersatt, att platsen dessutom icke ligger långt från stadens centrum, att de närmaste två arrendetomterna, N:ris 4 och 5 vid Malmgatan, förliden vår till enskild ego försålts för ett pris af resp. 46 och 35 penni per kvadratfot, samt att äfven för tomter i stadens aflägsnare och med dåliga kommunikationer försedda delar i allmänhet, under senare år, betalats minst 30 penni för kvadratfoten. Vid sådant förhållande synes det utskottet som om Stadsfullmäktige, oaktadt Fullmäktige säkerligen vilja så mycket som möjligt till mötes gå Finska kronans önskan i saken, mindre väl skulle bevaka *stadens* rätt och bästa härutinnan, om icke *åtminstone 25 penni* per kvadratfot bestämdes såsom pris för det i fråga varande området, hvartill ytterligare komme kostnaden för Narinkbodarnas flyttning, som *förslagsvis* kunde beräknas till 6,000 mark. Och vore detta pris naturligtvis bestämdt under förutsättning att området endast till så stor del behöfde upptagas, att icke de enligt stadsplanen omgifvande gator eller tomter behöfde rubbas; hvilket förbehåll utskottet funnit böra göras, af orsak att en sådan rubbning, vid jemförelse af ofvan återopade karta och ritning med den nya stadsplanen, på sätt närslutna af utskottet uppgjorda plan utvisar, synes vara att befara, ehuru sådant möjligen äfven kan bero på bristande korrekthet i stadsplanen allenast. Der emellertid så blefve fallet, måste ändring af stadsplanen naturligtvis i behörig ordning föregå, och antagligen ofvan nämnda tvenne till enskilda personer nyligen försålda tomter särskildt exproprieras.

I sammanhang med föreliggande fråga vill utskottet tillägga, att utskottet jemväl varit betänkt på en ny lämplig plats för Narinkbodarna och i sådant afseende funnit området emellan ryska militärens kasern och Arkadia-teatern erbjuda nödigt utrymme för så väl bord och diskar som afnämare.

I enlighet med ofvan stående får utskottet alltså föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att i det Stadsfullmäktige i saken affordrade yttrande, som borde jemte remisshandlingarna i ärendet till Magistraten i afseende å vidare befordran öfversändas, förklara, att Stadsfullmäktige icke känna något, som ur synpunkten af stadens allmänna intresse gjorde i fråga varande områdes användande för det föreslagna ändamålet betänkligt, samt att Fullmäktige, under förutsättning att Finska Kronan vore sinnad att i hvarje händelse, och således i nödfall genom expropriation, för ändamålet vinna sagda område, vore villige att till Kronan afstå

detsamma, för så vidt icke stadens nyligen fastställda plan derigenom tilläfventyrs komme att rubbas, för ett pris af 25 penni qvadratfoten, oberäknadt kostnaden för de å platsen befintliga s. k. Narinkbodarnas flyttning, som förslagsvis kunde beräknas till 6,000 mark.

Helsingfors, den 21 November 1876.

C. G. Sanmark.

G. U. Sandberg.

G. W. Edlund.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

från Nämnden för temporära feberlasarettet.

Vid sammanträde den 9 innevarande November hafva Stadsfullmäktige åt undertecknade uppdragit, att, såsom en särskild Nämnd, uppsätta och handhafva ett temporärt lasarett för febersjuka i staden samt att i sådant afseende främst upphyra och inreda en lokal af två till tre större eller fyra till fem mindre rum. — Med anledning häraf har Nämnden nu mera vidtagit följande åtgärder, hvarom Nämnden ansett sig böra underrätta Stadsfullmäktige.

Jemlikt interimshyreskontrakt af den 25 November har Nämnden af Hyrkusken K. G. Eriksson, för tiden från det nu varande hyresgästen på grund af domstolsutslag, som uppgifvits vara lagständigt, blifvit afhyrt, intill den 1 December 1877, för ändamålet upphyrat en byggnad, bestående af 4 rum och kök, jemte källare och tillhörande utbåt i garden No 33 (adressnummer) vid Bangatan i denna stad, emot en hyressumma af 50 mark i månaden, som kvartaliter betalas. — I denna byggnad kan beredas rum för 12 å 14 sängar, och genom en, på Nämndens förslag, af Direktionen för Staden, feberlasarett medgifven förändrad disposition af lasarettets lokaler har utrymme för ytterligare 6 sängar i samma lasarett vunnits. Sålunda komme stadens sjukvard för feberpatienter att erhålla inemot 20 nya sängar, eller tillsammans med de 22 äldre 42 sjuksängar, som tillsvidare synes vara för det antagliga behofvet tillräckligt.

Beträffande den upphyrda lokalens inredning för det åsyftade ändamålet, har Nämnden funnit det vara nödvändigt, att så fort som möjligt, i enlighet med bifogade kostnadsförslag, i stånd sätta rummen och anskaffa en mängd möbler, husgeråd och persedlar, hvaribland likväl sängar, madrasser, dynor och särskilda andra slag af persedlar icke upptagits, emär stadens nuvarande feberlasarett inhemtats i detta afseende vara försedt med det oumgångligen behöfliga.

Vidkommande det nya lasarettets förvaltning har Nämnden funnit den samma lämpligast böra så mycket som möjligt ställas på samma fot, som vid det äldre lasarettet: grunderna för intagning i lasarettet borde blifva de samma, samme läkare, fattigläkaren i vestra distriktet Doktor H. Holsti, har på Nämndens anmodan, emot ett arvode af 6 mark om dagen, åtagit sig läkarevården jemväl vid det nya lasarettet, och ekonomen vid det n. v. feberlasarettet, f. Apotekaren Ekman, har för Nämnden förklarat sig villig att, mot en till tiden för sysslandet äfvensom till antalet sjuksängar

i det nya lasarettet i förhållande till det äldre proportionel tillökning i sitt ärliga arvode, handhafva den närmaste uppsigten jemväl öfver det nya lasarettet. Äfven kosthållningen torde kunna ordnas på lika sätt, d. v. s. öfverlåtas åt en kosthållerska mot vissa bestämda priser för portion och delar deraf, och en sjuksköterska blir för det nya lasarettet tillräcklig.

Under förutsättning att den upphyrda lokalen under de första dagarna af December får tillträdas, hoppas Nämnden att omkring medlet af månaden lasarettet skall vara färdigt inredt; och har Nämnden ansett det vara skäl att tillsvidare, för beräkning af kostnaderna för lasarettet, utsträcka tiden för lasarettets verksamhet allenast till den 1 Juli nästkommande år, hvarförinnan beslut borde fattas om lasarettets fortvaro i fall af behof, eller, i annan händelse, om lokalens uthyrande för den återstående delen af året.

I enlighet med ofvan stående, och med biträde af n. v. feberlasarettets erfarne ekonom, har Nämnden uppgjort närslutna kostnadsförslag för det nya lasarettets inredning och första i ordning ställande samt den föreslagna utvidgningen af det äldre lasarettet, äfvensom särskildt utgifts- och inkomstförslag för det nya lasarettet under den t. v. bestämda tiden.

Med förutskickande af dessa upplysningar om Nämndens tillgöranden och afsigter i det Nämnden af Stadsfullmäktige utan närmare föreskrifter lemnade uppdrag, får Nämnden nu anhålla:

att Fullmäktige antingen, (*altern. I.*)

enär de af Nämndens i fråga varande uppdrag härflytande utgifter kunna anses redan genom sjelfva uppdraget beslutna, ville nu definitivt bevilja de därför, jemlikt bifogade kostnads- samt utgifts- och inkomst-förslag, erforderliga medel, 8,152 mark 90 penni, och i sådant afseende genom Magistraten gifva Drätselkontoret nödiga föreskrifter om medlens utbetalande, på Nämndens anordning, i mån af behof;

eller, (*altern. II.*)

i fall Fullmäktige finna nödigt att i sammanhang med stadens budget för nästkommande år behandla i fråga varande, till större delen sagda års behof afseende utgifter, Fullmäktige måtte nu åtminstone förordna, att de i närslutna kostnadsförslag för det blifvande feberlasarettets första inredning och i ordningsställande upptagna utgifter 1,952 mark 90 penni jemte den första månadens underhållkostnad förslagsvis 550 mark, sammanräknadt 2,452 mark 90 penni, må förskottsvis af Drätselkontoret, på Nämndens anordning, utbetalas.

Och lär det, jemväl i händelse Stadsfullmäktige godkänna det förra alternativet, blifva nödigt,

att det af Fullmäktige för frågan om nästa års budget tillsatta särskilda utskott om den sålunda beslutna utgiften underrättas.

Helsingfors, den 30 November 1876.

C. Qvist.

E. J. Willstedt.

A. Collan.

Kostnadsförslag

för inredning och i ordning ställande af ett temporärt feberlasarett om 14 sjuksängar i gården N:o 33 vid Bangatan i Helsingfors stad äfvensom för en utvidgning med 6 sängar i stadens äldre lasarett.

Tapetsering, takstrykning och öfriga reparationer	200: —	
Möbler och husgeråd (inb. en klosett)	500: —	
40 st. lakan à 5 m. 75 p.	230: —	
18 st. örngåttsvär à 1 m. 85 p.	33: 30.	
20 st. ylleschlafröckar à 23 m. 80 p.	476: —	
10 st. ravendusks d:o à 7 m. 60 p.	76: —	
48 st. skjortor à 4 m. 20 p.	201: 60.	
20 par byxor à 4 m. 10 p.	82: —	
20 par strumpor à 2 m. 20 p.	44: —	
20 par skor à 5 m. 50 p.	110: —	1,952: 90.
	<u>Summa: 1,952: 90.</u>	

Utgifts och inkomstförslag

för temporära feberlasarettet i Helsingfors för tiden från och med den 15 December 1876 till den 1 Juli 1877.

<i>Utgifter:</i> Hyra för lasarettlokalen, 80 m. för månad från 1 Dec.	560: —	
Ved och ljus, 50 m. för månad från 1 Dec.	350: —	
Kost för patienterna, 15 m. för dag	2,925: —	
Vatten för inrättningen, omkr. 50 p. för dag	100: —	
Tvätt för patienterna, 10 m. för månad	65: —	
Arvode för ekonomen vid inrättningen, från 1 Dec.	233: 34	
D:o för sjuksköterskan vid d:o, 45 m. för månad	292: 50.	
D:o för läkaren vid d:o, 6 m. för dag	1,170: —	
Medicin	400: —	
Diverse	204: 16	
	<u>Summa utgifter: 6,300: —</u>	
Afgår: <i>inkomst</i> af betalande sjuke, förslagsvis	100: —	
	<u>Återstå utgifter: 6,200: —</u>	6,200: —
		<u>8,152: 90.</u>

Helsingfors, tryckt hos J. Simelii arvingar, 1876.

Utskottsbetänkande med anledning af Stadsfullmäktige affordradt underdånigt yttrande angående Handelsagenten A. A. Pihlgréns hos Hans Kejsersliga Majestät gjorda anhållan om tillstånd att i staden "inrätta och drifva en pantlåneinrättning".

Hos Hans Kejs. Majestät har Handelsagenten A. A. Pihlgrén i en ingifven skrift underdånigst anhållit om tillstånd att i denna stad få inrätta och drifva en pantlåneinrättning, i hvilket afseende sökanden bilagt ej mindre förslag till reglemente för en slik inrättning än frejdebevis, utvisande att han är härstädes född den 23 Mars 1852 samt välfrejdad, äfvensom intyg öfver att han är här mantalsskrifven. I skrifvelse af den 31 sist lidna Augusti har, i Hans Kejs. Majestäts höga namn, Dess Senat för Finland velat hafva Guvernören i länet anbefaldt att affordra Magistraten och Stadsfullmäktige underdåniga yttranden i anledning af denna sökandens "anhållan om tillstånd att under stadsstyrelsens kontroll härstädes tillvägbringa en pantlåneinrättning och stadfästelse af jemväl bilagda förslag till reglemente för sagda inrättning", samt att sedan inkomma med berörda yttranden jemte eget utlåtande och handlingarna i saken. Och har till åtlydnad häraf Guvernören i länet genom resolution af den 12 förlidna September i föreskrifvet afseende remitterat ärendet till Magistraten, som jemte skrifvelse af den 15 i samma månad öfversändt remisshandlingarna till Stadsfullmäktige. Vid sammanträde den 19 änsagda September hafva åter Stadsfullmäktige, jemlikt utskottet tillhandahållet protokollsutdrag, remitterat ärendet till utskottet, som derjemte fått i "uppdrag att taga hand om" ett i tiden inom börsföreningen i staden uppkastadt förslag till en pantlåneinrättning under kommunens inseende och med yttrande jemväl deröfver till Stadsfullmäktige inkomma.

Nu i fråga varande förslag till reglemente för en pantlåneinrättning, hvilket utskottet af flere orsaker ansett nyttigt att i sin helhet Stadsfullmäktige delgifva, är af följande lydelse:

Förslag till Reglemente för Pantlåneinrättningen i Helsingfors.

Art. I.

Inrättningens ändamål och förvaltning.

§ 1. Inrättningens ändamål är att bispringa behöfvande, i synnerhet af den fattigare folkklassen, med smärre penningelån emot pant af lösörefremål.

§ 2. Det för rörelsens bedrivande erforderliga kapital anskaffas af inrättningens egare under stadsstyrelsens kontroll.

§ 3. Öfver lånerörelsen föres ordentliga böcker och räkenskaper, hvilka, under bestämt angifven nummer och dag, upptaga lånesummans belopp, hvarjemte belånad pant och dess beskaffenhet samt tiden då lånet till betalning förfaller, då det blifvit inlöst eller panten till försäljning utlevererad i böckerna införas. Böcker och räkenskaper skola så föras att de när som helst emellan lånetimmarne, då så påfordras, äro tillgängliga att uppvisas för den person, som blifvit förordnad att å stadsstyrelsens vägnar öfver anstalten hafva inseende.

§ 4. Vid inrättningens förvaltning biträdes ägaren af en värderingsman, till hvilken befattning stadsstyrelsen på förslag af inrättningens ägare utser någon välfrejdad person. Ägaren är äfven obetaget att sig till biträde vid lånerörelsen använda andra välfrejdade personer, om hvilkas antagande dock bör hos stadsstyrelsen anmälas.

§ 5. Värderingsmannen kan af ägaren endast i den händelse skiljas från sin befattning att han låter försumlighet eller vårdslöshet komma sig till last, men önskar värderingsmannen sjelf från tjensten afgå kan sådant af ägaren honom icke förvägras med mindre han till viss tid förbundit sig att vid inrättningen tjena.

§ 6. Inrättningen hålles för utlåning öppen alla söcknedagar under vissa timmar på dagen å lämpligt ställe inom staden, hvarom ägaren minst tvänne gånger i månaden genom kungörelse i tidningarne bör för allmänheten tillkännagifva.

§ 7. Räkenskaperna afslutas årligen vid kalenderårets slut och åligger inrättningens ägare senast den 15 Februari påföljande år lemna del af desamma till stadsstyrelsen, hvilken det åligger utse tvenne revisorer för att genomse och granska räkenskaperna, med revisionsberättelse till stadsstyrelsens inkomma, föreslå decharge för inrättningens förvaltning eller ock annan af omständigheterna påkallad åtgärd, hvaröfver allt stadsstyrelsen äger besluta.

§ 8. För emottagna panters vårdande och återställande blifver inrättningen ansvarig. Går pant, under det den i inrättningens förvar är, förlorad och är inrättningen enligt lag pliktig densamma ersätta, beräknas sådan ersättning till tjugufem procent öfver belåningsvärdet efter adrag af ränta och provision; för skada som utan vanvård å pant vid dess förvarande uppkommer ansvarar inrättningen icke. Härtill räknas skada, som af mal och råttor förorsakas.

Art. 2.

Om panters belåning och lösning.

§ 9. Enhvar som innehar och aflemnar rättfången lånbar pant, bestående af: guld, silfver, pretiosa, tenn, koppar, messing, jernsaker, säng-, linne- och gångkläder eller mindre husgerådssaker och annan löseegendom af den beskaffenhet att panten under lånetiden ej är underkastad försämring eller är svår, ömtålig eller ovig att flytta och inrymmas, vare berättigad att derpå erhålla penningelån till det belopp, som pantens beskaffenhet och värde i låneväg samt inrättningens säkerhet medgifva, dock att, der panten icke utgöres af guld eller silfver, högre lån än tvåhundra finska mark ej må derå utlemnas. Varor och persedlar, hvilkas lånevärde ej anses uppgå till fyra mark, emottagas icke till belåning. Hvarje lån meddelas på sex månaders tid och förfaller således till betalning jemnt sex månader från belåningsdagen; dock äger låntagaren derförinnan, om han så önskar, sitt lån återbetala, äfvensom att, i händelse han å förfalldagen ej är i tillfälle hela lånet återgälda,

på samma pant omsätta lånet mot en afbetalning af minst en tredje del utaf det ursprungliga lånebeloppet.

På det låntagare, som vid förfallotiden saknar medel att panten utlösa, sedan han af ofvanstående omsättningstid fått sig begagna, icke genast må gå panten förlustig, skall det ytterligare under en månad från förfalldagen stå låntagaren öppet att utlösningen verkställa, emot erläggande af den i 3 Art. 10 § 2 mom. stadgade särskilda afgift, men sedan äfven denna anståndstid förflutit, tillkommer inrättningens ägare, der han sådant för godt finner, att låta å offentlig auktion panten försälja, hvarefter och sedan inrättningen af försäljningssumman blifvit godtgjord för lånebeloppet med upplupen ränta och auktionskostnader, öfverskottet under förloppet af ett år tillhandahålles pantsedelinnnehafvaren, men derefter tillfaller detsamma inrättningen.

Sedan pant till belåning godkänd och emottagen blifvit, skall omedelbart lånesumman till den, som panten inlemnad, utgifvas jemte pantbevis.

Nämnda pantbevis utfärdas icke till någon viss namngifven person, utan till innehafvaren, hvarföre ock pant vid lösning utgifves till den, som lånsedeln inlemnar, eho det vara må, pantegaren dock obetaget att vid lånets upptagande få sitt namn antecknad jemte förbehåll att personligen få lösa panten. Ehuru således ägares eller lånsökandes namn i allmänhet icke efterfrågas, må dock undantag äga rum i fall anledning förefinnes att betvifla lånsökandens äganderätt eller ärliga åtkomst af panten eller i det fall att densamma innehafves af person, som är känd att drifva otillåten pantlånerörelse. Lån å panter, som kunna misstänkas vara rätta egaren olöfligen afhände eller åt enskild pantlånare, hvilken utan tillstånd drifver pantlånerörelse, ehvad han sjelf eller genom ombud till låns erhållande sig anmäler, meddelas icke under några vilkor.

Till förekommande deraf att stulna saker skulle på god tro varda i inrättningen belånade, skall vid detsamma vara anställt ett polisombud, som å utlåningstimmarne deröfver utöfvar tillsyn, samt, då sådana saker till belåning inlemnas, äger dem anhålla, och innehafvaren, i fall af befogenhet, till laga åtal befordra, och må enhvar, från hvilken något fränstulits eller förkommit, skriftligen det hos inrättningen anmäla och sakernas beskaffenhet dervid uppgifva, så att, i händelse stulna saker dit inkomma, desamma må kunna tagas i förvar och saken till laga beifran anmälas; men då, oaktadt alla vidtagna försigtighetsmått, lån på dylika saker redan meddelats, vare inrättningen ej skyldig panten återgifva med mindre lånesumman jemte tillhörande afgifter inbetalas.

Art. 3.

Om afgifter för lån.

§ 10. För lån ur inrättningen erlägges en half ($\frac{1}{2}$) procents ränta och en och en half ($1\frac{1}{2}$) procent i provision till förvaltningskostnaders bestridande för hvarje månad, hvilka afgifter vid lånets återbetalande liqvideras; och upptages härvid, såsom ock vid bokföringen, ej brutna tal, utan en half penni eller derutöfver räknas som full penni, hvaremot mindre än en half penni uteslutes. Förstnämnde afgifter erläggas för minst en månad och med minst fem penni, äfven om pant inom kortare tid utlöses.

För pant, som ej löses inom rätta förfalldagen, erlägges till inrättningen, utöfver den förut stadgade räntan och provision, en straffavgift utgörande en procent af lånesumman, dock ej mindre än tre penni.

Art. 4.

Om förfallna panters försäljning och hvad i öfrigt är att iakttagas i afseende på ifrågavarande låneinrättning.

§ 11. Pantlåneinrättningen äger att, med iakttagande af hvad lag och författningar i öfrigt stadga, utlysa och sjelf förrätta auktion å till försäljning förfallet, pantsatt gods; dock bör vid en sådan auktion en af stadsstyrelsens ledamöter vara närvarande och dervid föra en kontrollängd öfver förrättningen.

Anstalten är befriad från alla eljest vanliga afgifter, som äro förknippade med anlåtande af det ordinarie auktionsverket

§ 12. Af försäljningssumman för hvarje pant innehålles ej allenast länebeloppet och der-till hörande omförmälda afgifter, utan ock auktionskostnaderne, beräknade till två procent af först-sagde summa.

§ 13. Uppgifver någon, som vill pant utlösa, att pantsedeln blifvit honom fränstulen eller förkommit, må, sedan länsedeln blifvit af egaren trenne gånger i stadens tidningar allmänligen efterlyst, utlösning sex månader derefter honom tillätas, eller, om panten blifvit å auktion försäld, öfverskottet mot qvitto af honom lyftas.

§ 14. Enhvar som förmenar att vid panters eller penningars utlemnande honom i lånein-rättningen orätt skett, bör derom genast på stället göra anmärkning, vid påföljd att i annat fall hafva sin talan om rättelse derutinnan förlorat; börande särskildt anslag härom i låneinrättningen göras. Vinnes icke då rättelse eller förefinnes eljest anledning till klagan öfver förvaltningens för-farande, bör anmälan derom ske hos stadsstyrelsen.

§ 15. Skulle det vid årsbokslutet visa sig att inrättningen gått med förlust, ankommer det å inrättningens ägare att bestämma huruvida inrättningen omedelbart bör, efter försiggången liqui-dation, upphöra eller om densamma under sådana förhållanden ändock må äga fortfarande bestånd.

§ 16. Inrättningen äger begynna dess verksamhet sedan inrättningens ägare till stadssty-relsen inlemnad till vederhäftigheten behörigen intygad borgen, ingången en för begge och begge för en af minst två män, för all den kostnad och skada vederbörande länsökande kunna tillskyn-das genom inrättningens försummelse vid panters vårdande eller derigenom att panter genom inrätt-ningens vållande tilläfvtyrs skingras.

Främst finner sig utskottet böra meddela, att ofvan åberopade tidigare, inom stadens börsförening uppgjorda förslag, enligt de upplysningar utskottet i saken er-hållit, *icke*, på sätt uppgifvits, afsett en pantlåneinrättning under kommunens inseende; hvarför utskottet ej heller ansett sig böra med särskildt yttrande öfver nämnda för-slag till Stadsfullmäktige inkomma. Det kan jemväl i fråga sättas, om det i sjelfva verket vore lämpligt för en kommun, att öka den redan förut invecklade ekonomiska förvaltningen med en inrättning, som mera eger karakteren af en affär och redan der-igenom ställer sig utom sferen af kommunens skäligen omsorger om sina medlemmars väl. Åtminstone är det, enligt utskottets åsigt, allt skäl att lemna sådana inrättnin-gar till det enskilda initiativet, der ett sådant kan emotses, eller behovet af inrättnin-gen icke är särskildt trängande. Detta hindrar dock icke att kommunen, som alltid förblir intresserad af det sätt, hvarpå en sådan inrättning handhafves, är hugad att genom sina myndigheter eller förtroendemän, såvidt någon möjlighet förefinnes, under-kasta inrättningen en viss kontroll, hvilket dessutom ligger i sjelfva inrättningens eget intresse, om den önskar ingifva publiken förtroende för sig. Men i hvarje händelse vinnes den tillförlitligaste kontroll öfver inrättningen genom dess öfvertagande af akt-ningvärda personer och en så fullständig publicitet i dess verksamhet, som möjligt. Och att en pantlåneinrättning under sådana förhållanden bör vara en gagnelig inrätt-ning, och särskildt för denna stad blefve det, bevisas af erfarenheten på andra orter,

der sådana inrättningar finnas, och torde dessutom vara så allmänt erkänt, att närmare motivering deraf icke erfordras.

Något öfverhettigt tillstånd att låna ut penningar emot pant, vare sig att detta sker i större eller mindre skala, kan icke enligt utskottets åsigt vara nödvändigt: antingen är det den sökandes afsigt att följa allmänna lagens stadganden om lån och pant, med eller utan de förändringar i dessa lagbud, som genom förord kontrahenter emellan lagligen kunna ske, och i sådan händelse är öfverhettigt tillstånd naturligtvis obchöfligt; eller ock är det tilläfvventyrs afsigten att vid inrättningens handhafvande följa grunder, som strida emot allmän lags indispensabla stadganden, och då kan en öfverhettlig sanktion, som icke grundar sig på ständernas bifall, ej ens komma i fråga. Då i föreliggande fall emellertid sökanden vändt sig till Hans Kejs. Majestät med sin anhållan att i staden få drifva en pantlåneinrättning, för hvilken förslag till reglemente jemväl bifogats, och då vidare Kejs. Senaten, på sätt ur dess ofvan åberopade skrifvelse framgår, tyckes vara sinnad att ingå i pröfning af sjelfva reglementet, hvilket ansetts vara i afseende å erhållande af "stadfästelse" inlemnadt, så har utskottet funnit nödigt att närmare genomgå detta reglemente, för att erfara, hvilka delar deraf, som möjligen kunde medgifva och erfordra den äskade stadfästelsen.

Bl. a. har utskottet fäst sig vid reglementets bestämmingar om pantbevisens ställande på innehafvaren, om enklare och mindre tidsödande former för pants realisation (§ 9), samt skyldighet för pantegare, vid talans förlust, att genast vid pants eller penningars utbekommande anmäla honom dervid tilläfvventyrs skedd orätt (§ 14), såsom icke öfverensstämmande med allmän lag om pant och talans preskription; men som dessa stadganden endast gälla förhållandet emellan pantegare och panttagare, d. ä. låntagare och långifvare, lära väl förord härutinnan kunna bryta lag och reglementets bestämmingar i dessa afseenden få såsom förord anses. Deremot innehåller slutstycket af 9 § i reglementet ett stadgande om skyldighet för tredje man, hvars stulna gods blifvit i inrättningen pantsatt, att erlægga lösen för godsets utbekommande — en bestämning, hvilken synes utskottet innebära en sådan förklaring af ett omtvadt lagrum, som endast af regent och ständer gemensamt kan göras.

För öfrigt finnes i reglementet en mängd stadganden, som afse inrättningens ställande under stadsstyrelsens inseende, t. ex. att rörelsekapitalet anskaffas under stadsstyrelsens kontroll (§ 2), att stadsstyrelsen utser värderingsman och emottager anmälningar om de vid inrättningen anställda öfrige personer (§ 4), att stadsstyrelsen förordnar en person att öfver anstalten hafva inseende, utser revisorer och beviljar decharge för förvaltningen (§§ 3 och 7), samt emottager anmälan om pantegare skedd orätt vid anstalten (§ 14), äfvensom borgen för kostnad och skada, som kan länsö-

kande, tillskyndas (§ 16). Dessa stadganden synas afse, att emellan inrättningen och stadsstyrelsen, d. ä. kommunen, skapa en moralisk solidaritet, som väl är egnad att höja inrättningens anseende, men ingalunda kommunens, utom att stadsstyrelsens befattning med inrättningen sålunda svårigen kunde blifva annat än oklar och besvärlig samt i alla händelser, såsom kontroll betraktad, vansklig och odiös. — Vidare innehåller reglementet det viktiga stadgandet att pantlåneinrättningen sjelf egde förrätta auktion och dervid vara fri från öfliga auktionsafgifter, änskönt "en af stadsstyrelsens ledamöter" jemväl här borde vara tillstädes och föra en kontroll-längd öfver förrättningen. — Angående lämpligheten af alla dessa stadganden kunna åsigtorna vara delade, men i alla fall torde det stå fast, att den nu varande stadsstyrelsens bifall härtill i *vanlig ordning* bör utverkas; och har utskottet förty icke ansett något detaljeradt yttrande i denna del af saken för det närvarande erfordras.

I förbigående vill utskottet slutligen anmärka, att jemväl den i slutstycket af reglementets 9 § införda bestämningen om anställande af ett "polisombud" vid inrättningen torde fordra bifall från vederbörlig polismyndighet å annan väg, än den nu inslagna.

Med afseende å beskaffenheten af förestående anmärkningar mot i fråga varande ansökning har utskottet icke ansett sig böra taga reglementets öfriga bestämningar under en detaljerad pröfning; dock har utskottet vid frågans behandling icke kunnat undgå att fästa sig vid, hurusom reglementet äfven i särskilda andra delar, enligt utskottets åsigt, lemnar rum för anmärkningar.

I enlighet med ofvan stående, får utskottet tillstyrka, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att till Magistraten, i afseende å vidare befordran, jemte remisshandlingarna i ärendet öfversända det Stadsfullmäktige deri affordrade yttrandet, så lydande:

"Tit.

Såsom det Stadsfullmäktige affordrade underdåniga yttrande med anledning af Handelsagenten A. A. Pihlgréns hos Tit. gjorda anhållan om tillstånd att i denna stad "inrätta och drifva en pantlåneinrättning", få Fullmäktige i underdånighet anföra följande:

Stadsfullmäktige inse och erkänna i allo' gagnet af en eller flere väl organiserade pantlåneinrättningar i denna stad, hvilka genom offentligt tillkännagifna lånevilkor samt ett öppet, likformigt och i öfrigt redbart förfaringssätt skulle erbjuda de länsökande trygghet mot missbruk af deras ofta nödställda belägenhet. Så förvaltade anstalter skulle på ett helsosamt sätt konkurrera med den pantlåning, som nu bedrif-

ves under hand och oftast tyckes vara mera anlagd på ett obarmhertigt utsugande af de i trångmål staddes sista tillgångar, än på erbjudandet af bistånd och verklig hjälp åt dem. Likaledes finna Stadsfullmäktige det vara lämpligast, att omsorgen om sådana inrättingars åstadkommande lemnas åt det enskilda initiativet, och icke öfvertages af kommunen. Framför allt kunde aktiebolag, genom den offentlighet deras organisation redan såsom sådan ålägger dem, härvid vara på sin plats. — Men då Stadsfullmäktige icke hafva sig bekant något lagstadgande, som skulle ålägga enskilda, hvilka vilja gifva försträckningar mot pant, att därför utverka sig särskild tillåtelse, såvida de blott ställa sig allmänna lagens, närmast Handels Balkens stadganden om pant och försträckning till efterrättelse, och då någon rätt att lemna dispens från berörda stadganden icke torde förefinnas, så kunna Stadsfullmäktige i afseende å sökandens hos Tit. gjorda anhållan icke afgifva något annat utlåtande, än det att, enligt Stadsfullmäktiges uppfattning, särskildt tillstånd för den tillämnade affären icke är af nöden, endast pantlånaren rättar sig efter lag och författningar.

En omständighet anse sig dock Stadsfullmäktige härvid böra särskildt beröra. I det förslag till reglemente för sin tillämnade pantlåneinrättning, som sökanden inlemnadt till Tit., finnas införda åtskilliga bestämmingar om stadsstyrelsens medverkan till och kontroll af inrättningen. Ett tillmötesgående i sådant afseende för möjligen uppstående pantlåneinrättningar härstädes vilja Stadsfullmäktige ingalunda ovilkorligen undandraga sig, såvidt ett sätt därför kunde uttänkas, hvarigenom det blefve möjligt att verkligen gagna. Men den medverkan härutinnan, som innehålles uti sökandens nämnda förslag till reglemente, är icke af den art, att den synes Stadsfullmäktige leda till ett sådant mål. Och i alla händelser anse Stadsfullmäktige, att anhållan om medverkan i i fråga varande afseende, af hvad art och slag den vara må, bör af den som sådant åstundar i öffig ordning framställas hos stadsstyrelsen, eller Stadsfullmäktige, för att af dem efter beprövande bifallas eller förkastas. Ty ensamt stadsstyrelsen kan det tillkomma att fatta beslut om den medverkan, det kan vara skäl att från stadens sida lemna ett privat företag. (Ort och tid.)

På Stadsfullmäktiges vägnar:

(Underskrift.)

(Kontrasignation.)”

Under det utskottet haft förevarande ärende under behandling, har utskottet särskildt fäst sin uppmärksamhet vid svårigheten för en pantlåneinrättning att uppstå, utan att erhålla en ofråntaglig säkerhet i panten för den försträckta summan, så att icke t. ex. pantsatt gods, som tilläfventyrs vore stulet, utan lösen inrättningen fråntoges. På sätt ofvan är antydt, innehåller i fråga varande reglemente i detta syfte en bestämning, som emellertid i sjelfva verket utgör en förklaring af ett sedan gammalt bland lagtolkarene omtvistadt stadgande i allmänna lagen, neml. 49 kap. 2 § M. B. En sådan förklaring kan lagligen endast af regent och ständer gifvas, hvilket utskottet redan framhållit såsom en anmärkning emot ofvan intagna reglemente. Det vore likväl önskligt att detta lagrum blefve till sin rätta mening förklaradt, antingen i ett eller annat syfte, samt att, i fall denna förklaring utfölle så att stulet gods finge utan lösen fråntagas jemväl innehafvare i god tro, Hans Kejs. Majestät kunde tillkomma rättighet att i särskilda fall, såsom beträffande pantlåneinrättningar, stadga ett motsatt förhållande. Och då härigenom uppkomsten af pantlåneinrättningar i denna stad i hög grad komme att befordras, har utskottet i sammanhang med föreliggande ärende trott sig, under förutsättning af Stadsfullmäktiges intresse för slika inrättningar, böra föreslå:

att Stadsfullmäktige ville åt ett särskildt utskott af tre juridiskt bildade personer uppdraga, att till Fullmäktige så fort sig göra låter inkomma med förslag till en framställning hos Hans Kejs. Majestät derhän, att Hans Majestät ville i grundlagsenlig ordning ombesörja

en förklaring af 2 § 49 kap. M. B. till den del detta lagrum afser rätt att återtaga stulet gods af innehafvare deraf i god tro,

äfvensom, i fall förklaringen komme att medgifva slik rätt utan vilkor af lösens erläggande, ett *tilläggsstadgande* angående rättighet för Hans Majestät att i undantagsfall, såsom för pantlåneinrättningar hvilka kunna anses förtjenta af särskildt förtroende, genom publicerad författning stadga, att för stulet gods, som i god tro innehafves, lösen bör erläggas.

Helsingfors, den 5 December 1876.

F. K. Nybom.

A. H. Chydenius.

Leon. Borgström.

Utskottsbetänkande med anledning af Guvernörens i länet tvenne utslag, rörande af enskilda personer anförda besvär öfver dem vid senaste taxering i staden pålagda skattören.

Sedan den i staden för år 1875 tillsatta taxeringsnämnd påfört Generaladjutanten Friherre A. E. Ramsay och Kaptenen af första rangen A. Melán skattören, hafva bemälda personer hos pröfningsnämnden sig besvärat och anhållit om befrielse från nämnda skattören, *Ramsay*, enär han icke vore mantalsskrifven eller eljes lagligen hade sitt bo och hemvist i denna stad, utan såsom medlem af Riks- och Krigskonseljerna i Kejsaredömet Ryssland rätteligen vore bosatt i S:t Petersburg och af denna orsak äfven kyrkoskrifven i S:t Katarina församling derstädes, äfvensom endast på grund af särskildt nådigt tillstånd vistades här för vårdande af sin helsa, men på kallelse vore skyldig att genast infinna sig till tjenstgöring, samt *Melán*, enär han vore anställd i rysk marintjenst och uppbar rysk lön; hvarom pröfningsnämnden genom särskilda beslut af den 10 sist lidna April sig utlätit och med ogillande af besvären godkänt taxeringsnämndens i fråga varande åtgärder, beträffande Melán särskildt, enär känt vore att han, som derjemte var finsk medborgare, åtnjutit bidrag af finska statsmedel för resor å utrikesort och i flere år haft sitt hemvist här i staden. Och hafva besvärändene häri sökt ändring hos Guvernören i länet, som, efter det i anledning häraf ej mindre Stadsfullmäktige och pröfningsnämnden blifvit hörde samt yttranden aflemnad, än äfven Magistraten med utlåtande inkommit, genom särskilda utslag af den 22 sist lidna September, alldenstund besvärändene för det närvarande vore anstälde, Ramsay i rysk militärtjenst och Melán i tjenst vid ryska marinen, samt i sådan egenskap icke hörde till "Helsingfors stads församling" och till följd deraf icke utgjorde så beskaffade medlemmar af stadens församling, att de, enligt Kejs. förordningen om kommunalförvaltning i stad af den 8 December 1873, vore skyldige att undergå taxering för erläggande af utskylder till staden, samt vid sådant förhållande icke bort härstädes påföras förenämnda skattören, pröfvat rättvist upphäfva omförmälda derom vidtagna, sålunda öfverklagade beslut och befria besvärändene från delaktighet i utgörandet af stadens kommunala besvär; i hvilka utslag, som borde tillsän-

das Magistraten i Helsingfors till egen kännedom och efterrättelse, vederbörandes förständigande och för att besvärändene tillställas, i händelse af missnöje, finge sökas ändring medels skriftliga, till Hans Kejs. Majestät ställda underdåniga besvär, hvilka inom nittio dagar efter deraf erhållen behörig del, samma dag likväl oräknad, före kl. 12 på dagen borde af besväränden sjelf eller dess dertill lagligen befullmäktigade ombud till Registratorskontoret för supplikärendena i Ekonomiedepartementet af Kejs. Senaten för Finland ingifvas tillika med utslagen, antingen i hufvudskrift eller bestyrkt afskrift, hvarå dagen då besväränden erhållit del deraf borde tecknas. Med anledning häraf har Magistraten jemte skrifvelse af den 30 September till Stadsfullmäktige, i afseende å kännedom, öfversändt berörda utslag, med anhållan att dessa måtte efter delfäendet till Magistraten återställas; och hafva Fullmäktige vid utslagens föredragning den 17 Oktober åt utskottet uppdragit att yttra sig, huruvida skäl till anförande af besvär öfver desamma från Stadsfullmäktiges sida förefunnes, eller ej, samt i förra fallet afgifva förslag till besvärskriftens lydelse.

Då Stadsfullmäktige, enligt hvad ofvan nämnts, förut i målen hördes, hafva Fullmäktige, lika som i de flesta dylika fall, allenast till Guvernörens bepröfvande öfverlemnadt, huruvida de anförda besvärerna förtjenade något afseende. Senare har likväl vid ett tillfälle hos Stadsfullmäktiges väckts fråga om Guvernörens befogenhet att sålunda till pröfning upptaga besvär öfver stadens pröfningsnämnds beslut; och churu denna fråga då ej föränledde till någon åtgärd i sådant syfte, vägar utskottet likväl nu föreslå, att Stadsfullmäktige ville öfver i fråga varande utslag hos Hans Kejs. Majestät anföra und. besvär i samma syfte, för att sålunda å lagskipningsväg få denna fråga utredd och afgjord. Och då Fullmäktige genom sin ofvan berörda förklaring allaredan antydt sin åsigt i sjelfva hufvudfrågorna, samt det, för den händelse att Hans Kejs. Majestät funne den af besvärändene i förestående måtto inslagna vägen vara riktig, vore skäl för Fullmäktige att jemväl vidhålla och närmare utveckla denna sin åsigt har utskottet, af hvars medlemmar undertecknade Jansson och Liljenstrand vid målen behandling i pröfningsnämnden väl varit af en från Nämndens beslut i hufvudsak afvikande mening, på sätt nedan följer sammalstält skälen för Fullmäktiges åsigt.

I enlighet härmed får alltså utskottet föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att, jemlikt Guvernörens till i fråga varande utslag fogade besvärundervisning, genom sin särskildt dertill befullmäktigade sekreterare senast den 15 Januari 1877 före kl. 12 på dagen till Kejs. Senatens Eko-

nomiedepartement inlemna, jemte bestyrkta och med anteckning om dagen för delfäendet behörigen försedda afskrifter af sagda utslag, tvenne särskilda besvärsskrifter af följande innehåll:

“(Tit.)

På sätt Tit. af i afskrift närslutna utslag täcktes inhemta, har Guvernören i Nylands län, på uppgifna skäl, upphäft det af Pröfningsnämnden för 1875 års taxering i Helsingfors stad, med godkännande af Taxeringsnämndens åtgärd, vidtagna beslut, hvarigenom Generaladjutanten Friherre A. E. Ramsay (Kaptenen af första rangen A. Melan) påförts skattören i afseende å deltagande i utskyllderna till staden, äfvensom befriat honom från delaktighet i utgörande af stadens kommunala besvär; och få förty Stadsfullmäktige, som emellertid hos Guvernören blifvit i målet hörde, hos Tit. i underdånighet besvära sig öfver berörda utslag samt i sådant afseende anföra följande:

Främst få Stadsfullmäktige hos Tit. i underdånighet hemställa, huruvida Guvernören varit lagligen berättigad att till pröfning upptaga de i fråga varande besvären öfver Pröfningsnämndens beslut. — Till ledning för afgörandet af denna vigtiga principfråga innehåller Nådiga förordningen ang. kommunalförvaltning i stad, gifven den 8 December 1873:

i 55 §. “Taxeringsnämnden tillhör att samvetsgrannt uppskatta den inkomst hvarje *medlem af kommunen* (desse ord äfvensom andra längre fram, understrukna af Stadsfullmäktige) kan anses under året njuta — — —, såframt han inom kommunen har sitt bo och hemvist, af lön, pension eller andra tillgångar. På grund häraf påføres en hvar skattören, i afseende å utskyllders debitering — — —“; samt

i 56 § 2 mom. “Hvar som åt taxering icke nöjes, eger skriftlig anmärknig deremot inom en vecka — — ingifva till Magistraten, som öfverlemnar ärendet till pröfningsnämnden, hvilken det tillhör att — — — *slutligen* afgöra, huru många skattören skola besväranden påföras.“

Stadsgandet att pröfningsnämnd eger *slutligen* afgöra frågan innebär tydligt, att besvär öfver pröfningsnämnds beslut icke ega rum. Vål kunde häremot anmärkas, att ordalagen ”*slutligen* afgöra *huru många* skattören skola besväranden påföras”, antydde, att pröfningsnämnds afgöranderätt inskränkte sig till bestämmande allenast af *antalet* skattören, men icke afsåge frågan, om den beskattade vore att såsom medlem af kommunen anses, eller icke, samt den slutsats deraf dragas, att der likväl sådan fråga blifvit af nämnd afgjord, besvär i denna del icke vore förmenade. Dessa två frågor — om beskattningsbarheten och om skattöreloppet — sammanhänga dock så oskiljaktigt med hvarandra, att pröfningsnämnds befogenhet med afseende å den ena — skattörelalets åsättande — knappast blefve möjlig utan befogenhet att pröfva

jemväl frågan om den andra — beskattningsbarheten; ty åtgärden hvarigenom en person åsättes skattören i en kommun innebär ju redan en tolkning af städernes kommunallag derhän, att han är i samma kommun underkastad skattskyldighet på grund af skattören, d. v. s. att han är en kommunens medlem. Detta på logisk nödvändighet hvilande samband emellan de två frågorna ställer dem afgjort under samma lagbestämning, eller den, som tillerkänner pröfningsnämnd slutlig afgörande-rätt i taxeringsärenden; och detta så mycket hellre, som, i händelse lagstiftarens afsigt varit att medgifva rätt till besvär öfver någon del af pröfningsnämnds beslut, uttryckligt stadgande så väl derom som angående tiden och sättet för besvärens anförande otvifvelaktigt skulle blifvit i den Nådiga förordningen infördt, hvilket emellertid icke nu är fallet. — Tages vidare i betraktande, att stadgandet om denna pröfningsnämndens slutliga afgörande-rätt tillkommit uppenbart för att taxeringen, utan hinder af ändlösa besvär, skall kunna inom begränsad tid *slutföras*, — likasom föreskriften i § 64 derom, att anmärkning mot den på grund af taxeringen uppgjorda debiterings- och uppbördslängd bör, vid förlust af vidare rätt dertill, inom den korta tiden af en vecka anmälas hos Magistraten, i hvars deröfver meddelade utslag besvär väl i vederbörlig ordning kunna anföras, men skyldigheten att vid uppbördsstämma eventuellt erlägga utskyldsbeloppet likväl står fast, åter har till syftemål att inom möjligaste korta tid göra uppbördslängden exekutiv — så kan och bör meranämnda stadgande om pröfningsnämnds afgörande-rätt, enligt lagens både bokstaf och anda, icke tolkas annorlunda, än att ändring i nämndens beslut icke får sökas genom besvär och att, der sådant likväl skett, besvären icke må till pröfning upptagas.

Alla nu återopade stadganden hänföra sig emellertid uttryckligen endast till kommunens egna medlemmar och förutsätta alltså, att blott desse, men icke sådana personer, som lagligen ej tillhöra kommunen, påföras skattören. Sker likväl så, kan det naturligtvis icke vara den obehörigen beskattade betaget att deri söka rättelse; och bör detta, då såsom ofvan nämndt något stadgande för sådant fall icke i den Nådiga förordningen förekommer, samt den sålunda beskattade dessutom icke ens kunde anses bunden af de för *kommunens egna medlemmar* deri stadgade, på möjligheten af påpasslighet, grundade korta tidsbestämningarna för anmärkningars framställande härutinnan, otvifvelaktigt ske allenast på den väg allmän lag i dylika fall tillåter, d. v. s. antingen direkte vid laga domstol, genom stämning å den kommun, å hvars vägnar skattören sålunda orättmätigt blifvit någon påförda, eller ock, der utmätning på grund af slik obehörig beskattning för sig gått, genom klagan öfver olaga utmätning hos vederbörande guvernör, som i fall af fog afgör saken, men i motsatt fall förvisa ärendet såsom tvistigt till laga domstol. I guvernörs beslut sökes likväl i

dess fall ändring i hofrätt, och sålunda beredes den olagligt beskattade den utväg, som bör stå en hvar öppen, att få sin sak pröfvad och afgjord å vanlig *rättsväg*, men hvilken utväg med det förfaringssätt Guvernören i föreliggande fall följt vore fullkomligt afstängd.

Af allt detta framgår enligt Stadsfullmäktiges åsigt otvetydigt, att Guvernören icke, på sätt som skett, varit berättigad att till pröfning upptaga i fråga varande besvär i den form de nu inkommit; och få Stadsfullmäktige förty i underdånighet anhålla, *att det nu öfverklagade utslaget på sådan grund måtte upphävas.*

Skulle likväl Tit. icke godkänna ofvan utvecklade tolkning af hit hörande lagbestämningar. utan finna den af besväranden i förestående måtto inslagna vägen vara den riktiga, få Stadsfullmäktige icke desto mindre anhålla, *att Guvernörens utslag måtte upphävas* och vid Pröfningsnämndens beslut förblifva; i hvilket afseende Fullmäktige få, utom hvad förut i saken anförts, framhålla, att besväranden är finsk undersåte och veterligen härstädes bosatt, utan att vara annorstädes *inom landet* skattskrifven, att han åtnjuter alla fördelarna af stadens kommunala inrättningar. samt att de för stadens framtid vådligaste ekonomiska missförhållanden kunde blifva en följd af den tolkning af städernas kommunallag, som vill i afseende å skattskyldigheten ställa personer sådana som besväranden utom stadskommunen (icke stadens *församling*, såsom Guvernören i utslaget oriktigt sig uttryckt). — (Ort och tid.)

På Stadsfullmäktiges vägnar:

(underskrift.)

(kontrasignation.)

Helsingfors, den 5 December 1876.

Aug. Fred. Jansson.

Julius Fr. Gadd.

Axel Liljenstrand.

Utskottsbetänkande angående plats för uppförande af egna byggnader för det af kommunen bekostade feberlasarettet.

Förslaget att för feberlasarettets behof skulle uppföras egna byggnader utgick från Direktionen för feberlasarettet och motiverades af den stigande svårigheten att för lasarettets räkning få upphyra privata lokaler och omöjligheten att tillbörligen lämpa dessa till boningslägenheter afsedda lokaler efter alla de fordringar, som man på ett sjukhus och särdeles ett sjukhus för smittosamma sjukdomar måste ställa. Förslaget vann gehör hos Stadsfullmäktige, hvilka, jemte det de beslöto att för närmaste tre år eller intill den 1 Juni 1879 emot betingad hyra af 3,500 f.m. om året försäkra sig om feberlasarettets nuvarande lokal, uppmanade Direktionen för feberlasarettet att inkomma med detaljerade förslag samt kostnadsberäkningar angående de byggnader Direktionen ansåg böra för feberlasarettet uppföras.

Med anledning af denna uppmaning har Direktionen för feberlasarettet uti skrifvelse till Magistraten för den 3 sistlidne Maj anhållit att för feberlasarettets behof skulle afstås odisponerade tomten n:o 6 (adressnummer 12) vid Malmgatan i kvarteret 153 och fjerde stadsdelen; förbehållande sig Direktionen att, sedan platsen blifvit bestämd, få uppgöra för lokaliteten lämpade ritningar och förslag. Denna Direktionens framställning, till hvilken Magistraten, vid skrifvelsens öfversändande till Stadsfullmäktige, tillstyrkt bifall, hafva Stadsfullmäktige den 23 Maj remitterat till utskottet, som tillika skulle taga i ompröfning ett af Herr Höijer vid ärendets föredragning hos Stadsfullmäktige gjordt förslag att feberlasarettet skulle förläggas någonstädes inom fattiggårdens område, derigenom skulle vinnas "för lasarettet ett fredligt och afskildt läge samt för staden den besparing, som borde ernås genom att ekonomin för lasarettet och fattiggården blefve gemensam".

Slutligen har jemväl fråga varit om att förlägga sjukhuset till det enligt den nya stadsplanen nybildade kvarteret 156 eller Doppingen och med anledning deraf till utskottet remitterats särskilda emellertid inkomna ansökningar att till bebyggande få inlösa tomter i nämnde kvarter.

Efter denna rekapitulation af utskottets uppdrag öfvergår utskottet till granskning af de för det tillämnade sjukhuset föreslagna särskilda platser.

Utskottet måste dervid främst uttala sig emot det sätt att se saken, som synes gjort sig gällande hos Direktionen för feberlasarettet, eller att vid valet af platsen hänsyn skulle tagas endast till det närvarandes oundgängligaste kraf. Utskottet har ingalunda tänkt sig att staden nu genast borde uppföra ett sjukhus af storartade dimensioner; men det synes utskottet välbetänkt att, då plats skall utses för den enda sjukvårdsanstalt, staden för det närvarande underhåller, densamma tages i det omfång att den erbjuder utrymme för den utvidgning af sjukhuset jemte dertill hörande anläggningar, som ett ökad invånareantal och större anspråk på kommunens sundhetsvård otvifvelaktigt skola i en framtid påkalla.

Från denna synpunkt sedd, är den af Direktionen för feberlasarettet förordade tomt alldeles för inskränkt. Den är dessutom så inklämd emellan närliggande gårdstomter, hvilka alla med sina latriner vetta emot densamma, att om ett sjukhus för epidemiska sjukdomar skulle dit förläggas, åtminstone tomterna n:ris (adressnumror) 15 och 17 vid Eriks- och 1 vid Lappviksgatan borde af staden förut exproprieras. Då vidare i betraktande tages, att hela kvarteret är beläget på slutningen af ett berg, något som vid alla nutida byggnader, afsedda för enahanda ändamål, principiellt undvikes, emedan utredt blifvit att smittämnet synnerligen lätt sprider sig med det latrin-vatten och annan orenlighet, som längs bergspringorna sipprar fram, -- att denna tomt icke tillåter trädplantering omkring sjukhuset, hvilket vid alla nya sjukhus anses oundgängligt, — att sjukhuset komme att få sin plats i en ganska tätt befolkad del af staden samt särskildt i grannskapet af de nyligen uppförda vidlyftiga arbetarebostäderna, dessa redan annars tacksamma härdar för epidemiska sjukdomar, så tvekar utskottet ej att för sin del på det lifligaste afstyrka bifall till Direktionens för feberlasarettet förslag.

Lika litet, ehuru på andra skäl kan utskottet godkänna förslaget att förlägga sjukhuset invid den lågrunda Edesviken. Utom att transporten af sjuka så långt utom staden blefve synnerligen besvärlig och vissa årstider till och med kunde med-

föra fara för många patienter, skulle — och detta synes utskottet synnerligen betänkligt — det derigenom blifva omöjligt att vid stadens sjukhus öppna poliklinik d. ä. vidtaga sådan anordning att anstaltens läkare på vissa bestämda timmar kunna å sjukhuset anträffas och derunder gratis meddela råd rörande sjukdomars behandling, pålägga lättare förband m. m. Hvar och en som känner huru svårt det nu redan för de vid Allmänna Sjukhuset tjenstgörande läkare är att hinna betjena den allmänhet, som är i behof af hjälp, och huru denna svårighet varit i ständigt stigande, måste medgifva att den tid ej kan vara så långt aflägsen, då dessa af staten underhållna sjukhusafdelningar ej mera ensamma kunna, utan intrång på undervisningen, som der dock är hufvudsak, fylla behofvet. — Hvad den af förslagsställaren antydda ekonomiska vinsten af gemensam ekonomi för sjukhuset och fattiggården angår, så synes densamma temmeligen tvifvelaktig i betraktande deraf att alla förnödenheter måste från staden anskaffas. Erfarenheten har dessutom visat att en sådan gemensamhet i ekonomin för olikartade inrättningar alltid utfaller till enderas nackdel.

Det jemväl på förslag ställda kvarteret Doppingen torde, under förutsättning att större delen deraf eller hela kvarteret för sjukhuset reserverades, vara för ändamålet lämpligare. Men med afseende å det betydliga värde, som detta till byggnadstomter indelade område måste anses ega — kvarteret innehåller enligt den nya stadsplanen ej mindre än tolf tomter -- har utskottet trott sig böra uppsöka någon annan plats, som med mindre uppoffring kunde för sjukhuset afstås.

Den plats utskottet i sådant afseende fäst sin uppmärksamhet vid och hvilken såvidt utskottet förmått finna, också torde vara den enda plats inom staden, der tillräckligt utrymme med jemförelsevis liten uppoffring från stadens sida kunde för sjukhuset beredas, är det vidsträckta område emellan Repslagaregatan och Gräsviken, som för närvarande emot ett årligt arrende af 108 *Tmf* 56 p. disponeras af Fabrikanten W. Eichinger.

För anläggandet af ett sjukhus å denna plats synas följande skäl tala:

Den erbjuder tillräckligt utrymme, om, såsom utskottet tänkt sig, för sjukhuset skulle reyerteras hela området emellan Gräsviken och Repslagaregatan samt dess rätliniga förlängning mot norr ända till ryska kyrkogården.

Platsen ligger afskildt. Mot det hörn, som stöter till bebygda kvarter, d. ä. mot Repslagare- och Wladimirsgatorna kunna utan intrång på utrymmet trädplanteringar anläggas, som fullkomligt skola afsöndra densamma.

Den lemnar tillfälle att på andra sidan, längre bort mot ryska begravningsplatsen, vid framdeles möjligen förekommande behof, uppföra särskilda byggnader för

epidemiska och smittosamma sjukdomar af svårare art, utan att derigenom för något grannskap fara uppstår.

Den är belägen inom de delar af staden, der den fattigare befolkningen är bosatt och lämpar sig i sådant afseende särskildt för en polyklinik.

Den ligger slutligen öppet vid hafvet.

Hvad angår stadens rätt att disponera öfver området, har utskottet inhemtat: att Magistraten under den 31 Augusti 1840 till Repslagaremästaren Johannes Echingers begagnande på obestämd tid öfverlätit 12,000 qvadrat-alnar af ifrågavarande område för att till boningstomt och repslagarebana begagnas emot ett årligt arrende till stadskassan af 25 rubel banko assignationer;

att Magistraten den 8 November 1843 medgifvit Repslagaremästaren Eichinger tillstånd att i närheten af den till honom förut upplätta mark vid Sandviken uppföra och begagna ett tjärkokningshus, utan att något särskildt arrende för den deraf upptagna marken egde rum;

att Magistraten den 1 November 1854 till Repslagaremästaren Eichinger upplätit 41,370 qvadrat-alnar mark, (deri inbegripet nästberörde för inrättandet af ett tjärkokningshus förut upplätta område) öster om hans förut å arrende innehafde tomt och repslagarebana, att "af honom innehafvas och besittas i öfverensstämmelse med stadgandet i kongl. förordningen den 13 Juni 1800 *tills vidare eller intill dess* annat behof af platsen gjordes, emot ett årligt arrende af fem rubel silfver, grundrätten deri inbegripen, samt med särskildt förbehåll: att antingen utelemna den öfver nordöstra hörnet af marken ledande vägen eller i dess ställe anlägga annan väg utom samma hörn; att i händelse odling af marken företoges, densamma vid afträdet borde återlemnas i behörigen odladt skick, utan att hvarken jord eller planteringar finge derifrån bortföras; samt att marken *vid påfordran till stadens disposition återställdes*, hvarvid dock de hägnader Eichinger deromkring tilläfventyrs uppfört finge af honom borttagas;

att nuvarande innehafvaren Fabriksidkaren Wolfgang Eichinger, som af sin fader Johan Eichinger tillhandlat sig besittningsrätten till förberörda områden, hos Magistraten anhållit ej mindre om godkännande af denna öfverlåtelse än om besittningsrätt till 15,400 qvadrat-alnar, som vid anställd mätning, befunnits hafva af Johan Eichinger inhägnats utöfver hvad honom rätteligen tillkomme, samt att Magistraten, efter stadens Äldstes hörande, genom under den 24 September 1862 i saken afkunnadt utslag, funnit skäligt åt Fabriksidkaren W. Eichinger öfverlåta besittningsrätten icke allenast till ofvanberörda till hans fader förut upplätta tomt och mark utan äfven till den del, som Repslagaremästaren Eichinger intagit utöfver sagda områden, allt emot

skyldighet för Fabriksidkaren Eichinger att i årligt arrende erlægga särskildt för tomtens sju rubel fjorton kopek och särskildt för hela den öfriga marken tjugu rubel, samt på de vilkor i öfrigt, som vid områdenas upplåtande till hans fader blifvit stipulerade.

Af det förestående framgår att staden är berättigad att när helst och så mycket hellre för ett viktigt kommunalt behof omhändertaga det område, som under en lång följd af år för en obetydlig afgäld disponerats af Fabriksidkaren W. Eichinger och före honom af hans fader. Men det synes billigt att den nuvarande innehafvaren medgifves så lång tid att ännu å lägenheten kvarstanna, som med stadens fördel kan vara förenligt; och enär hyrestiden för den nuvarande lokalen för feberlasarettet utgår först i Juni 1879 samt en för de närmaste behofven tillräcklig lokal kan på den nya platsen för lasarettet beredas, derest dermed under vintern 1878 påbörjas, har utskottet tänkt sig att Fabrikör Eichinger icke behöfde uppsägas till afflyttning förrän den 1 December 1877, hvarutom åt den blifvande bestyrelsen för sjukhusbyggnaden kunde öfverlemnas att, för den händelse större svårigheter för Fabriksidkaren Wolfg. Eichinger uppstode att inom sagde tid afflytta, medgifva honom smärre eftergifter i afseende å afflyttningstiden, blott byggnadsarbetet obehindradt deraf kunde å uppgifven tid vidtaga.

Utskottets förslag vore alltså att Stadsfullmäktige ville besluta:

att för kommunens behof återtaga hela det område vid Gräsviken, som i grund af Magistratens utslag af den 24 September 1862 för det närvarande innehafves af Fabriksidkaren Wolfgang Eichinger;

att för den kommunala sundhetsvårdens behof reservera hela det område, som, beläget emellan Gräsviken och Repslagaregatan samt dennas förlängning i rät linie mot norr, begränsas i söder af Wladimirsgatan och i norr af grekisk-ryska församlingens begravningsplats;

att i afgående skrifvelse om dessa beslut underrätta Magistraten, som derhos skulle uppmanas att fordorsammast låta uppsäga Fabriksidkaren W. Eichinger till afflyttning senast den 1 December 1877 från förberörda af honom disponerade område.

Derest utskottets förestående förslag till beslut af Stadsfullmäktige godkännas, förbehåller sig utskottet att efteråt till Stadsfullmäktige inkomma med ej mindre yttrande i anledning af de till utskottet hänskjutna ansökningar att till bebyggande få

inlösa tomter i kvarteret Doppingen, än förslag huruledes det för den kommunala sundhetsvårdens behof reserverade område skall för den närmaste framtiden för ändamålet tillgodogöras.

Helsingfors, den 7 december 1876.

A. Collan.

J. A. Estlander.

C. Qvist.

Utskottsbetänkande angående föreslagen reglering af Skatudden i enlighet med stadens nya plan.

Med anledning af Stadsfullmäktiges den 27 sistlidne juni hos Magistraten gjorda anhållan att Magistraten ville yttra sig om hvad för det närvarande kunde göras till förverkligandet af den nya stadsplanen och särskildt i hvilka delar detta vore att anses såsom mest brådskande, har t. f. Stadsingenjören Reuter, i saken hörd, till Magistraten inlemnat „approximativ kostnadsberäkning öfver Planeringsarbeten och Quai-byggnader å Skatudden“ jemte en plankarta öfver nämnda stadsdel samt förklarat, att det, enligt hans förmenande, vore tjenligare att, under det frågan om Skatuddens reglering vidare behandlades och afgjordes, emellertid fortsätta med de sedan hösten förlidet är pågående åtgärderna för uppgörande af definitiva förslag och kostnadsberäkningar för regleringen af stadsområdet i öfrigt, hvarjemte Stadsingenjören framhållit vidden af dessa förberedande arbeten och den noggrannhet, hvarmed de borde bedrifvas för att de äskade förslagen och beräkningarne måtte blifva tillförlitliga. Jemte skrifvelse af den 6 september har Magistraten, i afseende å vidtagande af åtgärd i saken, tillsändt Stadsfullmäktige berörde handlingar och, såsom svar å Fullmäktiges ofvan nämnda skrifvelse, till Fullmäktiges afgörande öfverlemnat, „huruvida icke Skatuddens reglering borde framför andra planeringsarbeten härstädes anses såsom mest brådskande och förty åtgärd vidtagas om medels anskaffande till utförande af sagda arbete enligt Ingenjören Reuters approximativa förslag, som, enligt hvad Ingenjören antydt, vore snarare för högt än för lågt tilltaget, samt med planeringen af öfriga ännu oreglerade stadsdelar bero intill dess definitiva förslag och kostnadsberäkningar hunnit blifva af Ingenjören Reuter uppgjorda“. Och hafva Stadsfullmäktige vid sammanträde den 19 september remitterat ärendet till utlåtande af ett särskildt utskott, hvori undertecknade Schauman

och Wasenius jemte Ingeniören E. Lekve *) utsetts till ledamöter och underskrifven Sanmark till suppleant.

Ofvan omförmälda kostnadsförslag **) är af följande lydelse:

Approximativ kostnadsberäkning öfver Planeringsarbeten och Quai-byggnader å Skatudden.

Kostnaderna för dessa arbeten äro beroende såväl på sättet för deras utförande som äfven på tiden under hvilken de samma verkställas samt hvilka andra arbeten tillika äro under utförande och kunna lemna tillfälle

1) att fördelaktigt använda vid sprängningen vunnet materiel eller

2) att till ett förmånligt pris kunna erhålla fyllningsämne ifrån andra byggnadsställen, och kunna endast efter å stället anställda lokalundersökningar på säker grund beräknas. För att dock kunna lemna en nu behöflig öfversigt öfver de för Skatuddens planering erforderliga kostnaderna har jag på grund af förut anställda mätningar och den lokal-känedom jag under en längre tid förskaffat mig angående denna stadsdel, försökt i det nedanstående sammanställa de för planeringen erforderliga kostnaderna, hvilket, till det värde detsamma vid sedermera behöfliga detalj-beräkningar kan ega, härmed meddelas.

I denna beräkning äro fyllningsmassan och sprängningen beräknade efter ett nu gällande medelpris utan afseende å sedermera möjligen inträffande gynsamma konjunkturner eller arbets-kombinationer, som förminska kostnaderna; likaså antages att den blifvande quain tillsvidare kommer att bestå utaf ett provisionelt bålverk, som tjenar till att emothålla fyllningsmassan intill dess denna satt sig och ordentlig quai kan byg-

*) som, ehuru tillkallad, icke deltagit i utskottets hufvudsammanträde.

**) Den dertill hörande kartan finnes å Stadsfullmäktiges kanslirum tillgänglig.

gas; hvarföre denna provisionella quailinie kan vara utsatt för utbugtningar till följe af fyllningsmassans påträngande. Derest fyllning kommer i fråga, får densamma icke bestå af pålningen hindrande ämnen, såvidt det fyllda området ingår i en blifvande byggnadstomt.

Efter denna beräkning erfordras:

För Planering af gatorna p. m. <i>Smf.</i>	160,000.	
„ Underjordiska kanaler under hufvudgatorna „ „ „	50,000.	
Norra Quain jemte fyllning och provisionel bålverksquai „	200,000.	
Södra Quain fyllning . . p. m. <i>Smf.</i>	600,000.	
provisionel bålverksquai . . „	350,000.	950,000.
		<u>Summa <i>Smf.</i> 1,360,000.</u>

Att fördelas på 11 år sålunda:

1:sta året: Planering af Kanalgatan, Myntgatan, Vestra Hamngatan, oinberäknadt stenläggning och den hvarföre behöfliga sandfyllningen, dock så att gatorna blifva passerbara . p. n. <i>Smf.</i>	46,000.	
Underjordiska kanaler „	20,000.	
Fiskarehamnen och Quain intill V. Hamngatan „	<u>100,000.</u>	<i>Smf.</i> 166,000.
2:dra året: Planering af Slotsgatan, Upplagsgatan, Östra Hamngatan & Kommersgatan . . <i>Smf.</i>	56,000.	
Underjordiska kanaler „	30,000.	

Norra Quain intill båthamnen vid Tull- hället inb. fyllning	<i>Fmk.</i> 80,000.	<i>Fmk.</i> 166,000.
3:dje året. Planering af Ekipa- gegatan, Arsenalgatan, Lökholmsgatan och gatan invid Sjö- ekipaget	” 58,000.	
Fortsättning af Quai- byggnaden	” 100,000.	” 158,000.
D:o öfriga	”	” 870,000.
	Summa	<i>Fmk.</i> 1,360,000.

fördelas på en tid af 8 år.

Helsingfors September 1876.

C. Reuter.

Utskottet, som nogsamnt inser den stora vigten i mer än ett hänseende af Skatuddens snara reglering, har likväl icke, i likhet med Magistratens i ofvan åberopade skrifvelse uttalade åsigt, kunnat anse Skatuddens reglering framför alla andra planeringsarbeten så brådskande, att endast i nämnde stadsdel arbeten nu borde vidtagas och planeringen af öfriga ännu oreglerade stadsdelar lemnas till en obestämd framtid beroende. Men då utskottet senare funnit, att t. f. Stadsingeniören föreslagit och Magistraten i sitt budgetförslag för 1877 års allmänna arbeten upptagit äfven åtskilliga högst nödvändiga och brådskande regleringsarbeten inom 7:de stadsdelen, såsom planering af en del af Högbergs- och Skarpskytte-gatorna äfvensom af Parkgatan, så har utskottet icke kunnat annat än tillstyrka Magistratens förslag, att planeringsarbetena å Skatudden, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med t. f. Stadsingeniörens plan, redan under år 1877 borde påbegynnas.

Då emellertid den i ofvan intagna förslag summariskt beräknade kostnad för de till utförande under första året föreslagna arbetena är nog hög, synes det utskottet, som i saknad af special-kostnadsförslag icke kunnat ingå i närmare bedömning af beräkningens riktighet, vara nödigt att söka vinna kostnadens förminskning genom en lämplig begränsning af sjelfva arbetet.

Och som utskottet vid besök å sjelfva stället funnit de förberedande fyllningsarbetena i den öster om Mynthuset belägna, till sin forna utsträckning å kartan jemväl betecknade vik för det närvarande icke sträcka sig längre än till den projekterade Kanalgatans södra linie och dess förlängning åt öster, har utskottet ansett de föreslagna arbetena under nästa år jemväl böra till samma linie inskränkas; hvarigenom, och då sålunda ej allenast hela kajen med sin hamnbyggnad, utan äfven en mindre del af Vestra Hamngatans södra ände ur arbetsplanen för året bortföle, kostnaden för samma års arbeten, med ledning af Stadsingenjörens förslag, kan antagas icke komma att öfverstiga 50,000 mark. Denna kostnad borde likväl, enligt utskottets förmenande, blifva till fullo betäckt genom inflytande medel för tomter, som antagligen under året komma att försäljas, ej mindre å Skatudden, än i öfriga delar af staden, och af hvilken försäljning i Magistratens framlagda budgetförslag ingen inkomst blifvit beräknad.

Utskottet får alltså föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att i budgeten för nästa år bland allmänna arbeten införa en förslagspost om 50,000 mark för planering af Kanal- och Myntgatorna samt Vestra Hamngatan intill Kanalgatans södra linie, å Skatudden, samt nämnda gators förseende med nödiga kanaler; äfvensom

att, jemte det Magistraten om detta Stadsfullmäktiges beslut underrättas, meddela Magistraten, att med uppgörandet af de för öfriga regleringsarbeten i enlighet med den nya stadsplanen nödiga definitiva förslag och kostnadsberäkningar borde så mycket som möjligt påskyndas.

Helsingfors, den 18 December 1876.

Aug. Schauman.

Ad. Wasenius.

C. G. Sanmark.

Special-förslag

öfver

Helsingfors stadskassas utgifter och inkomster för år 1877.

		Finska mark.
Utgifter:		
I. <i>Aflöningsfonden.</i>		
1:o.) Aflöningsstat för stadens embets- och tjänstemän samt betjente		
1	Justitieborgmästare	7,000: —
1	Politieborgmästare	7,000: —
	Densamme tillkommande hyresmedel	2,000: —
3	Justitie rådmän à 3,800 mark . .	11,400: —
2	D:o d:o à 3,500 „	7,000: —
2	D:o d:o à 3,200 „	6,400: —
1	Politie rådman	3,500: —
2	D:o d:o à 3,200	6,400: —
1	Magistratssekreterare och Notarius publicus	1,600: —
4	Rådstufvurättsnotarier för Criminalprotokollet à 2,000	8,000: —
4	D:o för civil protokollet à 1,600 mark	6,400: —
2	Magistratsnotarier à 1,600 mark .	3,200: —
1	Aktuarie	2,000: —
1	Magistratskanslist	1,200: —
2	Stadsfiskaler à 2,000 mark . . .	4,000: —
1	Translator för ryska språket . . .	1,000: —
3	Stadsfogdar à 1,200 mark	3,600: —
3	Executionsbetjenter à 600 mark . .	1,800: —
10	Stadsbetjenter à 600 mark	6,000: —
1	Rådhusvaktmästare	400: —
I	arvode åt ordföranderne i rådstufv-	
	Transport	89,900: —

Transport	89,900: —	
rättens 2:dra och 3:dje afdelning samt åt viceorföranden i Magistraten å 1,000 mark	3,000: —	
Bidrag till aflöningen af drätsel- kontorets personal:		
1 Stadskamrerare	1,176: —	
1 Stadskassör	784: —	1,960: —
Enligt Stadsfullmäktiges beslut af den 6 April 1875 tillkommer följande perso- ner dyrtidsarvoden:		
1 Justitieborgmästare	2,000: —	
7 Justitie rådmän å 1000 mark	7,000: —	
1 Aktuarie	500: —	
2 Stadsfiskaler å 500 mark	1,000: —	
3 Stadsfogdar å 400 mark	1,200: —	
3 Executionsbetjenter å 200 mark	600: —	
11 Stadsbetjenter å 200 mark	2,200: —	
1 Rådhusvaktmästare	400: —	109,760: —
2:o) Bidrag lill poliskammarens aflö- ning		12,000: —
3:o) Anslag till Byggnadsfonden eller till stadens allmänna byggnaders underhåll		2,285: 72.
4:o) Expencer		4,000: —
5:o) Pensioner enligt H. K. M:ts med- delade särskilda Nådiga förordnan- den:		
Politie rådmansenkan Johanna Sofia Theresia Decker	200: —	
Magistratssekreteraredottren Johanna Kristina Bergenklinga	280: —	
Magistratssekreteraredöttrarna Maria Charlotta och Bertha Joh. Wir- zenius	266: 67.	
Rådmannen H. Crohns oförsörjda barn	600: —	
Stadsfiskalsenkan Jakobina Charlotta Winter och hennes tre minderåriga barn	300: —	
Transport	1,646: 67.	128,045: 72.

		Transport	20,607: 84.	146,302	39
2:o) Aflöningsstat för stadens tjänstemän och betjente.					
Stadsfullmäktiges kansli:					
	Sekreteraren, arvode	2,800: —			
	Notarien d:o	2,800: —			
	Vaktmästaren d:o	800: —			
	Expenser	3,600: —	10,000: —		
1	Stadskamrerare		3,004: —		
1	Stadsbokhållare		3,000: —		
1	Stadskassör, aflöning	1,356: —			
	missräkningspenningar	800: —	2,156: —		
1	Stadsingeniör		3,300: —		
1	Tolagsbokhållare		3,600: —		
1	D:o		2,200: —		
1	Hamnmästare, aflöning	1,920: —			
	uppbördsprocent	3,630: —	5,550: —		
1	Hamnbokhållare, aflöning	1,080: —			
	uppbördsprocent	5,445: —	6,525: —		
1	Biträdande tolagsbokhållare under 8 månader à 200 mark		1,600: —		
1	Predikant vid stadshäktet		200: —		
1	Veterinärläkare		600: —		
1	Trädgårdsmästare		1,200: —		
1	Rådstufvurätts notarie, lönetillskott		200: —		
1	Materialförvaltare		1,700: —		
1	Kontorsskrifvare		1,200: —		
1	Translator för finska språket		400: —		
1	Stadsbetjent		600: —		
1	Fängelsevaktmästare		300: —		
1	Hamnbetjent, aflöning	480: —			
	dyrtidsarvode	320: —			
	beklädnadshjelp	100: —	900: —		
5	D:o aflöning à 480 mark	2,400: —			
	dyrtidsarvode à 120	600: —			
	beklädnadshjelp à 100	500: —	3,500: —		
Transport		51,735: —	20,607: 84.	146,302	39

	Transport	51,735: —	20,607: 84.	146,302	39
1 Tolagsvaktmästare, aflöning	600: —				
dyrtidsarvode	200: —	800: —			
6 Fångknektar, aflöning					
å 500 mark	3,000: —				
dyrtidsarvode å 100 mark	600: —	3,600: —			
1 Vaktqvinna vid stads- häktet		300: —			
1 Rådhusdräng, aflöning	360: —				
dyrtidsarvode	120: —	480: —			
1 Skogsvakt		720: —			
2 Politiekarlar å 360 mark		720: —			
Stadskamrerarens och Vågmästarens arvoden för aflemmandet af räkenskaper inom behörig tid, tillsammans		1,000: —			
Ersättning till Vågmästarene för utfärdade attester och debetsedlar, förslagsvis		4,000: —			
Arvode åt t. f. Stadsläkaren		1,200: —			
Arvode för kringbärandet af debetsedlar		350: —			
Beklädnadshjelp åt 11 stadsbetjenter och tolagsvaktmästaren å 28: 56		342: 72.			
Parmmätarearvode, förslagsvis		930: —			
Arvode för erhållande af dagliga uppgifter från tullkammaren		500: —			
Anslag för signalering af middagstimmen		300: —			
Pension åt Lagmansdottren Aurora Sofia Mattens		200: —			
Arvode åt en t. f. Politie rådman		2,400: —			
Dito åt en t. f. Justitie dito		2,400: —			
Arvode åt t. f. Stadskamreraren		1,500: —	73,477: 72.		
3:o) Bidrag till poliskammararens aflöning enl. k. kungörelsen den 29 Juni 1876		17,960: —			
	Transport	112,045: 56.		146,302	39

	Transport	112,045: 56.	146,302	39
4:o) Renhållning af torg och allmänna platser:				
a) Entreprenadsumman till Handl. G. Barkoff	9,000: —			
b) För renhållning af allmänna pissoirerna	360: —			
c) För renhållning af latriner vid Ulrikasborgsvägen	150: —	9,510: —		
5:o) Hyror för upphyrda lokaler:				
a) För Drätselverket, från den 1 Juni	2,916: 67.			
b) För Navigationsskolan	2,400: —			
c) För 2:dra och 3:dje vaktkontoren till den 1 Juni och derefter för andra polisvaktkontoret	2,230: —			
d) För vaccinations- och besigtningbyrån	600: —			
e) För magasinier till särskilda personer	4,440: —			
f) För provisorisk obduktionslokal, förslagsvis	300: —	12,886: 67.		
6:o) Diverse förnödenheter till stadshäktet, förslagsvis	1,000: —			
7:o) Eldnings och lysningsämnen, förslagsvis	4,000: —			
8:o) För belysning med 10 st. terpentinykter i Kajaniemi park å 120 mark	1,200: —			
9:o) Expenser förslagsvis	3,000: —			
10:o) Allmänna arbeten enligt Ingeniörens förslag:				
a) Underhåll af verktyg, vedmätt, vägar inom staden, plank, m. m.	7,000: —			
b) Underhåll af gator, kloaker, broar och qvaier m. m.	9,000: —			
c) Reparation af broarna i södra hamnen	24,035: 37.			
d) Lastningsbroarne i Sörnäshamnen	12,100: 40.			
e) Stadens planteringar	7,000: —			
f) Byggmaterialier:				
trottoir af tuktad sten	6,000: —			
trävirke	8,000: —			
diverse andra materialier				
Transport	14,000: —	59,135: 77.	143,642: 23.	146,302
				39

	Transport 14,000: —	59,135: 77.	143,642: 23.	146,302	39
	äfvensom underhåll af redskaper	4,000: —	18,000: —		
g)	Mudderarbeta i Sörnäs hamn . . .	12,000: —			
	D:o i fiskarhamnen	2,500: —			
h)	Fyllningsarbete å Sandvikstorget . . .	3,500: —			
i)	Planering af jernvägstorget	2,100: —			
k)	Sprängning och planering af: Skarpskyttegatan	1,600: —			
	Högbergsgatan	7,080: —			
	Parkgatan	7,320: —	16,000: —		
l)	Utstakning och nivellering af nya gator, tomter m. m. enligt nya stads- plan	2,500: —			
m)	Kanal under Ulrikas m. fl. gator	2,460: —			
n)	Omläggning af kanaler under Mi- chaelsgatan	2,660: —			
o)	Gångar af tuktad sten öfver Se- natstorget	5,000: —			
p)	Biträde åt Ingenjören äfvensom ex- pencer	2,000: —	127,855: 77.		
II:o)	Diverse oförutsedda utgifter förslagsvis		10,000: —	281,498	—
IV. Uttaxerade medelsfonden:					
Kassakreditiv i Föreningsbanken 200,000 mark					
	provision å detsamma	1,500: —			
	ränta, förslagsvis	7,000: —	8,500: —		
a)	Skjuts- och båtsmansvakans medel:				
	1:mo Båtsmansvakansafgiften för år 1876	576: —			
	2:do Entreprenadsumman för skjuts- hållningen 15 hästar å 660 mark	9,900: —	10,476: —		
b)	Läkare och barnmorske medel:				
	1 Stadsläkare, aflöning	1,542: 96.			
	2 Barnmorskor, dito å 300 mark	600: —	2,142: 96.		
c)	Lyktmedel:				
	1:o) Gaskontrollörens arvode	1,000: —			
	Transport	1,000: —	21,118: 96.	427,800	39

	Transport	1,000: —	21,118: 96.	427,800	39
<p>2:o Belysning af gator och allmänna platser:</p> <p>68 st. gaslyktor af 1:o och 2:o klassen hållas lysande 2,894 tim. 50 min. hvardera; timmar 196,848,40'.</p> <p>193 st. gaslyktor af 3:o klass. hållas lysande 1,170 t. 30 min. hvardera; timmar 225,906,30'.</p> <p>205 st. gaslyktor af 4:o klass. hållas lysande 2,146 t. 30 min. hvardera; timmar 440,032,30'.</p> <p>S:a 466 st. lyktor. S:a t:r <u>862,787,40'.</u></p> <p>hvilket af 4 penni per timme utgör <i>Inf.</i> 34,511: 51.</p> <p>hvertill kommer enligt §§ 31 och 32 i kontraktet med gaslysningsbolaget en tillökning motsvarande det förhöjda markegångspriset å råg 3,246: 98.</p> <p>Då emellertid endast 1:o och 2:o klassens lyktor hållas lysande under månken, uppstår en besparing i ofvan beräknade bränntid, men torde den deraf uppkommande behållningen c:a 3,000 mark böra reserveras för ökad konsumtion vid illuminationer, eldsvådor och andra tillfälliga förhållanden.</p>					
	Transport	37,758: 49.	1,000: —	21,118: 96.	427,800 39

Transport	37,758: 49.	1,000: —	21,118: 96.	427,800	39
158 st. terpentinelyktor å 120 mark	18,960: —				
Tillskott för 20 st. terpen- tin lyktor, som hållas lysande till kl. 1 på natten å 10 mark	200: —	56,918: 49.	57,918: 49.		
<i>d) Chaussé-landsväga- och Brobyggnadsmedel:</i>					
1:o) Enligt H. K. M:ts nå- diga reskript af den 5 Februari 1863 ett års afbetalning å allmänna statslånet till byggande af chausséer					
	5,500: —				
2:o) Enligt det af Herr Guvernören i länet un- der den 26 Januari 1865 för utgifning af chaussé- obligationer fastställda reglementet uttaxeras år- ligen under 40 års tid till amortering och ränte- betalningar					
	7,650: —	13,150: —			
3:o) Aflöningar:					
Stadsingenjören, bidrag till aflöning					
	300: —				
resemedel					
	150: —				
Materialförvaltarens aflö- ning					
	300: —				
2:ne under hela året be- höfliga arbetare					
	1,800: —	2,550: —			
4:o) Underhåll af chausséer enligt Inge- niörens förslag:					
Hägnader, barriärer och arbetsredskap					
	500: —				
Diverse					
	300: —				
Reparation och renova- tion af körbanan					
	3,000: —				
Transport	3,800: —	15,700: —	79,037: 45.	427,800	39

Transport	3,800: —	15,700: —	79,037:45.	427,800	39
Stenbokning	900: —	4,700: —			
5:o) Underhåll af stadens allmänna landsvägar enl. ingenjörens förslag .		2,500: —			
6:o) Reparation af långa bron enl. dito		2,538: 90.	25,438: 90.		
e) Skolmedel:					
1:o) Hyresmedel åt skolans rektor	1,200: —				
2:o) Dito åt 3 lärare å 900	2,700: —	3,900: —			
3:o) Aflöning åt skolans vaktmästare .		400: —			
4:o) Hyra för skolans lokal		5,000: —			
5:o) Dito för vaktmästarens rum . . .		400: —			
6:o) Eldnings- och lysningsämnen, för- slagsvis		1,000: —			
7:o) Inventarier och diverse förslagsvis		2,000: —			
8:o) Anslaget till slöjdskolan enligt Stadsfullmäktiges beslut		5,000: —	17,700: —	122,176	35
V. <i>Brandkassan.</i>					
1:o) Aflöningar:					
Anslag till Drätselkontorets aflöning .		480: —			
1 Brandmästare, lön	3,200: —				
hyresmedel	600: —	3,800: —			
1 Underbrandmästare, lön		1,000: —			
1 Sekreterare		600: —			
1 Äldre sprutmästare		660: —			
1 Yngre dito		580: —			
60 Brandkonstaplar å 300 mark . . .		18,000: —			
1 Vaktmästare		200: —			
2 Kosthållerskor å 240 mark		480: —			
Arvode för värden af brandverkets tele- grafinrättning		150: —			
2 Sprutmästares skrivarehjälp å 40 mark		80: —			
Beklädnadsmedel		2,520: —	28,550: —		
2:o) Bidrag till poliskammarens aflöning			15,300: —		
3:o) Hyror för upphyrda lokaler:					
För manskapet vid norra brandtornet .	2,500: —				
Transport	2,500: —	43,850: —	549,976	74	

Transport	2,500: —	43,850: —	549,976	74
För manskapet vid södra brandtornet	4,400: —	6,900: —		
4:o) För underhållet af brandverkets hästar:				
4,380 lispund hö å 2: 14	9,373: 20.			
73 tunnor halra å 17 mark.	1,241: —			
För skoning och läkarevård för 12 hästar å 36 mark per häst	432: —			
Medicin, förslagsvis	50: —	11,096: 20.		
5:o) Eldnings och lysningsämnen:				
40 famnar björkved å 22: 80	912: —			
100 dito barrved å 18: —	1,800: —			
Ljus och olja, förslagsvis	1,200: —	3,912: —		
6:o) För underhållet af allmänna brunnar:				
Arvode för underhållet af vattenuppfodringsverken och brunnarne	620: —			
För reparationer enl. Ingeniörens förslag	4,000: —	4,620: —		
7:o) För underhåll af brandredskapen:				
Till anskaffandet af en ångspruta hafva Stadsfullmäktige, utom de i 1876 års budget upptagne 3,000 mark, den 15 Februari anslagit 17,000 mark att upplånas och återbetalas inom 2 år, hvarföre här upptages hälften med	8,500: —			
jemte 6 proc. ränta å hela kapitalet	1,020: —			
För underhåll och servering	4,000: —	13,520: —		
8:o) För gratifikationer, vatten till eldsvådor och oförutsedda utgifter, förslagsvis		3,000: —	86,898	20
VI. Inqvarteringskassan.				
1:o Hyresmedel åt officerare och militärpersoner, för hvilka utrymme saknas uti härvarande kaserner, enligt Kommendantens i denne stad skriftliga requisition och i enlighet med den af Inqvarteringskomitén uppgjorda och af Stadsfullmäktige fastställda beräkningsgrund:				
a) Distriktsstaben:				
2 gifta generalmajorer å 3,095: 35.	6,190: 70.			
Transport	6,190: 70.		636,874	94

	Transport	6,190: 70.	636,874	94
11 gifta öfverstar och majorer å				
1,909: 16.		21,000: 76.		
1 ogift öfverste.		1,499: 11.		
4 gifta kaptener å 1,444: 30.		5,777: 20.		
3 ogifta dito å 1,034: 25.		3,102: 75.		
2 gifta soldater å 56: 50.		113: —	37,683: 52.	
b) Medicinalstyrelsen:				
Hyra för upphyrd lokal åt chefen		3,800: —		
Dito för kanslilokalen		2,300: —		
Hyresmedel åt ett gift statsråd		2,665: 40.		
Dito åt en gift subaltern officer		1,034: 25.	9,799: 65.	
c) Staben för 23:dje Infanteridivisionen:				
Hyra för upphyrd lokal åt chefen		3,000: —		
1 gift statsråd		2,665: 40.		
1 ogift stabskapten		1,034: 25.		
2 gifta löjtnanter å 644: 24.		1,288: 52.	7,988: 17.	
d) Intendentstyrelsen:				
Hyra för upphyrd lokal åt chefen		3,000: —		
Dito för kanslilokalen		5,300: —		
7 gifta stabofficerare å 1,909: 16		13,364: 12.		
4 gifta dito å 1,499: 18		5,996: 72		
3 gifta subaltern officerare å 1,444: 30.		4,332: 90.		
4 gifta dito å 1,034: 25.		4,137: —		
2 gifta skrivare å 56: 50.		113: —	36,243: 74.	
e) Gensd'armes styrelsen:				
Hyra för upphyrd lokal åt chefen		3,500: —		
Dito för dito åt en subaltern officer		1,200: —		
Dito för kanslilokalen		1,200: —	5,900: —	
f) Distrikts artilleristyrelsen:				
Hyra för upphyrd lokal åt chefen		3,300: —		
Dito för kanslilokalen		2,000: —		
1 ogift subaltern officer		1,034: 25.		
2 gifta dito å 1,444: 30.		2,888: 60.	9,222: 85.	
g) 23:dje artilleri-brigadstyrelsen:				
2 gifta stabofficerare å 1,909: 16.		3,818: 32.		
4 gifta subaltern officerare å 644: 26.		2,577: 4.		
Hyra för kanslilokalen		2,200: —	8,595: 36.	
	Transport	115,433: 29.	636,874	94

	Transport	115,433: 29.	636,874	94
<i>h) 2:dra och 3:dje batterierna:</i>				
2	gifta öfverstar à 2,734: 70	5,469: 40.		
1	gift kapten	1,444: 30.		
2	ogifta dito à 1,034: 25	2,068: 50.		
6	ogifta subaltern officerare à 644: 26	3,865: 56.	12,847: 76.	
<i>i) Styrelsen för militärbyggnaderna:</i>				
1	gift öfverste	2,734: 70.		
	Hyra för kanslilokalen	1,400: —		
2	gifta subaltern officerare à 1,034: 25	2,068: 50.		
1	gift skrifvare	113: —		
4	ogifta d:o à 56: 50	226: —	6,542: 20.	
<i>k) Öfverkrigsdomstolen:</i>				
1	gift generalmajor	3,095: 35.		
1	gift öfverste	1,909: 16.	5,004: 51.	
<i>l) Junkarskolan:</i>				
1	ogift kapten	1,034: 25.		
5	gifta dito à 1,444: 30	7,221: 50.		
1	ogift löjtnant	644: 26.	8,900: 1.	
<i>m) Krigshospitalet:</i>				
3	gifta statsråd à 1,909: 16	5,727: 48.		
3	gifta stabofficerare à 1,444: 30	4,332: 90.		
5	ogifta dito à 1,034: 25	5,171: 25.		
1	gift subaltern officer	1,034: 25.		
2	ogifta dito à 644: 26	1,288: 52.	17,554: 40.	
<i>n) 90:de Onega infanteriregementet:</i>				
1	gift generalmajor	3,095: 35		
5	gifta stabofficerare à 1,909: 16	9,545: 80.		
8	gifta kaptener o. a. à 1,444: 30	11,554: 40.		
6	ogifta dito à 1,034: 25	6,205: 50.		
6	gifta löjtnanter o. a. à 1,034: 25	6,205: 50.		
20	ogifta dito à 644: 26	12,885: 20.	49,491: 75.	
<i>o) Proviantmagasinet:</i>				
1	gift kollegiiråd	1,444: 30		
	hyra för ett kanslirum	240: —		
1	ogift soldat	56: 50.	1,740: 80.	
<i>p) Kosack komandot:</i>				
1	gift kapten	1,444: 30.		
	Transport	1,444: 30.	217,514: 72	636,874 94

	Transport	1,444: 30.	217,514: 72.	636,874	94
Hyra för ett kanslirum		240: —			
1 gift löjtnant		1,034: 25.	2,718: 55.		
q) Lokala komandot:					
1 gift kapten		1,444: 30			
hyra för ett kanslirum		240: —			
hyra för komandots lokal		8,000: —	9,684: 30.		
r) Komendant styrelsen:					
1 gift kapten		1,444: 30.			
1 ogift dito under krigsrätt		322: 13.			
5 underofficerare och skrivare med hu- strur och barn		875: 75.	2,642: 18.		
s) Distrikts ingenjörstyrelsen:					
Hyra för chefens lokal		3,400: —			
Dito för kanslilokalen		3,500: —			
Hyresmedel åt en ogift öfverste		1,499: 18.			
Dito åt 2 ogifta skrivare		113: —	8,512: 18.		
t) Finska kaderequipaget:					
Hyresmedel åt predikanten		1,034: 25.			
Hyra för ett kanslirum		240: —	1,274: 25.		
u) Stallrum för 37 st. förenämnde officerare tillhörige hästar å 60			2,220: —		
2:o) Hyra för upphyrd lokaler:					
För judiska synagogan		700: —			
För muhamedanska bönehuset		1,100: —			
Qvarteret för resande officerare		5,000: —			
Särskilda lokaler för militärpersoner, hvilka ej åtnjuta kronoqvarter, enl. kontrakter tillsammans		18,426: —	25,226: —		
3:o) Då Inqvarteringskomitèn, vid tillämpningen af nya reglementet, dels helt och hållet fråntog dels till väsendtlig del förminskade hyresmedlen för en mängd högre och lägre militärpersoner, hafva be- svär öfver denna åtgärd anförts och, för den hän- delse att dessa skulle af vederbörande vinnas, upptages tillfällig och extra inqvartering här med			20,000: —		
4:o) Aflöningar:					
Anslaget till Drätselkontorets aflöning		3,000: —			
	Transport	3,000: —	289,792: 18.	636,874	94

	Transport	3,000: —	289,792: 18.	636,874	94
1 Sekreterare		600: —			
1 Inkvarteringsmästare, lön	1,200: —				
personelt anslag	800: —	2,000: —			
1 Translater		300: —			
1 Vaktmästare		800: —	6,700: —		
5:o) Eldnings och lysningsämnen:					
350 famnar björkved å 22: 65		7,927: 50.			
230 famnar barrved å 18: 80		4,324: —			
2,000 skålpund ljus å 60 p.		1,200: —	13,451: 50.	309,943	68
			Summa utgifter	946,818	62
Härtill kommer:					
<i>Utgifterna för Helsingfors stads vattenledning.</i>					
Ränta å vattenledningslånet			75,000: —		
Arvode åt Ingeniören J. Forsman för tillsyn öfver arbetena för ledningens komplettering till den 1 Augusti 1877 eller för 7 månader å 400 mark			2,800: —		
Ersättning åt bolaget "Neptun" för vården och underhållet af vattenledningen å 2,700 mark i månaden			32,400: —		
			Summa	110,200: —	
Helsingfors stads Drätselkontor, den 20 November 1876.					
J. A. Söderström.					

Helsingfors stads Fattigkassas utgifts förslag för år 1877.

<i>Ordinarie utgifter.</i>		Finska mark.	
Ständiga understöd	44,000: —		
Tillfälliga d:o	4,000: —		
Kosthållning	18,000: —		
Ved	4,500: —		
Fattigas beklädnad	2,500: —		
D:o sjukvård	4,000: —		
Sinnesrubbede personers d:o	6,000: —		
Medikamenter	2,500: —		
Inventarier	1,000: —		
Hästfoder	1,200: —		
Arrende för villan Edet	300: —		
Brandstodsafgifter	500: —		
Aflöningar	13,600: —		
Pension åt f. d. Fattighusinspektorn Eklund	500: —		
Diverse	5,000: —	107,600	—
<i>Af räntorna på donerade medel:</i>			
Till folkskolorna 1876 års ränta på kapten Elgs donation	2,042: 76.		
Till särskilda personer	2,776: 55.		
Till fruntimmersföreningen 1876 års ränta på åtsk. donationer	452: 57.	5,271	88
<i>Extra utgifter:</i>			
Golfupptagning jemte smärre nödiga reparationer å arbets och fattiggården	5,000: —		
För inredning af bönsalen	2,000: —		
Inventarier till det blifvande sjukhemmet i fattiggården	5,000: —	22,000	—
Kostnaderna för extra sjukvård	10,000: —	5,000	—
Till oförutsedda behof upptages			
	Summa	139,871	88
NB De af Stadsfullmäktige godkända kostnadsförslagen uppgå:			
För sjukhuset till	81,000: —		
För bönsalen till	17,500: —		
	Summa	98,500: —	
Helsingfors den 5 Oktober 1876.			
Otto Höijer.			

Folkskolornas i Helsingfors stad utgiftsförslag för år 1877.

		Finska mark.
<i>Fasta löner och hyresmedel:</i>		
1 Lärare	1,900: —	
4 dito à 1,800 mark	7,200: —	
1 Sänglärare	1,000: —	
2 Lärarinnor à 1,380 mark	2,760: —	
3 Dito à 1,300 mark	3,900: —	
1 Dito	1,296: —	
2 Dito à 1,180 mark	2,360: —	
2 Dito à 1,160 mark	2,320: —	
5 Dito à 1,100 mark	5,500: —	
1 Dito	900: —	
1 Dito	700: —	
1 Sänglärarinna	800: —	30,636
1 Inspektör	4,000: —	
1 Sekreterare	800: —	
1 Ekonom	600: —	
1 Vaktmästare	1,000: —	6,400
Under året tillkommer möjligen för:		
1 Lärarinna vid högre skola	433: 33.	
1 Dito vid lägre skola	366: 67.	800
<i>Arvodet för:</i>		
5 biträdande lärare à 1,300 mark	6,500: —	
1 dito lärarinna	1,000: —	
3 dito dito à 800 mark	2,400: —	
4 timlärare à 500 mark	2,000: —	11,900
Vikariatsarvodet	1,500: —	
Hyrer för skollokaler	2,600: —	
Undervisningsmaterial	2,000: —	
Material för handarbeten	700: —	
Skolmöbel	2,600: —	
Ved	3,500: —	
Belysning	2,000: —	
Transport	14,900: —	49,736

	Transport	14,900: —	49,736	—
Underhåll och diverse kostnader		2,364: —		
Ansökta, men på bifall beroende löneförhöjningar		319: 33.	17,583	33
Reparation enligt ingenjörrens förslag			1,500	—
	Summa		68,819	33

På Folkskoledirektionens vägnar:

Carl Gust. Borg.

H. L. Melander.

Feberlasarettets i Helsingfors stad utgifts förslag för år 1877.

	Finska mark.	
Lasarettets hyra	3,500	—
Dito ved	800	—
D:o upplysning	140	—
De sjukas kost	3,000	—
D:o tvätt	150	—
D:o medicin	1,200	—
Tjenstepersonalens löner	2,030	—
Diverse utgifter	1,200	—
	Summa	12,020
Helsingfors den 9 Oktober 1876.		
<i>F. J. von Becker.</i>		

Inkomster.

I. *Aflöningsfonden.*

Med ledning af stadens räkenskaper för föregående år anses nedannämnde afgifter böra upptagas till följande belopp:

1:o Hammedel:

- a) Hamppenningar 40,000: —
 b) Fiskevattensafgifter 650: — 40,650: —

2:o Tolag: Mätarepenningar 8,000: —

3:o Arrendemedel:

- a) Arrende för utarrenderade jordlägenheter 67,153: 43.
 b) Hemmansräntor 2,485: 63.
 c) Qvarnränta 200: — 69,839: 6.

4:o Tomtören 1,612: 20.

5:o Tomtarrenden 9,950: —

Transport 130,051: 26.

	Transport	130,051: 26.		
6:o Bura och antagningsafgifter		6,000: —		
7:o Saköresmedel:				
a) Stadens andel i sökören	1,100: —			
b) Kronans andel i dito donerad till staden	4,900: —	6,000: —	142,051	26
II. Byggnadsfonden:				
Anslaget från aflöningsfonden enligt stat			2,285	72
III. Enskildamedelsfonden:				
1o Hamnmedel:				
a) Vägpenningar	1,100: —			
b) Kokhusafgifter	3,800: —			
c) Bropenningar	20,000: —			
d) Broupplastningspenningar	3,200: —			
e) Packare d:o	800: —			
f) Wräkare d:o	100: —			
g) Parmmätare d:o	1,600: —			
h) Barlast d:o	480: —			
i) Marknads d:o	760: —	31,840: —		
2:o Tolagsmedel:				
a) Ordinarie tolag	60,000: —			
b) Vägpenningar	113,000: —			
c) Transito magasinshyra	300: —			
d) Brolastningspenningar	10,000: —	183,300: —		
3:o Arrende medel		10,500: —		
4:o Auktionsprovision		600: —		
5:o Ingående räntor		3,000: —		
6:o Mångleriafgifter		3,000: —		
7:o Grönsaksförsäljningsafgifter		3,320: —		
8:o Bodhyror		5,000: —		
9:o Gerningsören		80: —		
10:o Hyror för husen å Skatudden		3,300: —		
11:o Förskottsvis utbetalte medel, som böra fonden ersättas:				
För uppförandet af ett nytt folkskolehus	29,000: —			
För tillbyggnad till fattiggården	26,000: —	55,000: —	295,940	—
		Transport	440,276	98

	Transport	440,276	98
IV. Uttaxerade medels fonden.			
1:o Skjuts och Båtmansvakansmedel:			
Hyrkuskafgift, förslagsvis för 150 hästar à 24 <i>Fmg.</i>	3,600:	—	
2:o Chaussé-, Landsväga- och brobyggnadsmedel:			
Chausé arrendet	16,275:	—	19,875 —
V. Inkvarteringskassan.			
Tolagsmedel, förslagsvis	30,000:	—	
Militiefondens bidrag, enligt Kejs. Senatens beslut af den 24 Maj 1876	186,494:	78.	216,494 78
	Summa inkomster	676,646	76

Helsingfors stads Fattigkassas inkomst förslag för år 1877.

			Finska mark.
Kassans nuvarande behållning:			
Kontant	114:	41.	
På löpande räkning	7,575:	—	
Obligationer	91,548:	—	
Utestående lån	88,661:	20.	187,898: 61.
Påräknade inkomster intill 1876 års utgång:			
Uttaxerade medel för år 1875	32,000:	—	
Diverse inkomster	7,000:	—	39,000: —
			226,898 61
Då derifrån afdrages:			
Ordinarie utgifter intill detta års utgång	24,000:	—	
För bad och tvättstugubyggnadens invid Fattiggården reparation, enligt räkning	3,241:	61.	
Skuld till Finlands Bank	20,000:	—	
Donationernas belopp	152,000:		199,241 61
så återstår en disponibel behållning till den 1 Januari 1877			27,657 —
Påräknade inkomster år 1877:			
Räntor på utestående lån	5,000:	—	
D:o på obligationer	4,000:	—	
D:o för medel på löpande räkning	100:	—	
	Transport	9,100:	—

	Transport	9,100: —		
Bouppteckningsprocenter		4,000: —		
Andel i böter		2,000: —		
Gåfvor för burskap		500: —		
Biljard afgifter		200: —		
Afgifter för tillställningar emot entré		4,000: —		
Månatliga afgifter af utlänningar		800: —		
Ersättning för underhåll af fattiga		2,000: —		
Kollektmedel		300: —		
Afgifter af i Ryssland vistande personer		1,500: —		
För arbeten af fattighjon		800: —		
För poteter		600: —	25,800	
	Summa		53,457	—
Folkskolornas i Helsingfors stad inkomstförslag för år 1877.				
Statsbidrag			16,000	—
Årsränten från Elgska donationen			2,042	76
Elevers skolagifter			2,000	—
Handarbeten tillverkade af elever			576	57
Skilnad att betäckas från stadskassan			46,700	—
	Summa		67,319	33
Feberlasarettets i Helsingfors stad inkomstförslag för år 1877:				
Upptager inkomster för sjukvård			300	—
	Summa		300	—

Sammandrag.

		Finska mark.	
Utgifter:			
Aflöningsfonden	141,802: 39.		
Byggnadsfonden	4,500: —		
Enskildamedelsfonden	281,498: —	427,800	39
Behållning i stadskassan		12,476	59
	Summa	440,276	98
Inkomster:			
Aflöningsfonden	142,051: 26.		
Byggnadsfonden	2,285: 72.		
Enskildamedelsfonden	295,940: —	440,276	98
	Summa	440,276	98
<i>Sammandrag öfver de öfriga fonderna.</i>			
Utgifter:			
Ränta å kassakreditivet		8,500	—
Skjuts- och Båtsmansvakansemedel	10,476: —		
Läkare och barnmorskemedel	2,142: 96.		
Lyktmedel	57,918: 49.		
Chause-, landsväga- och brobyggnadsmedel	25,438: 90.		
Skolmedel	17,700: —		
Brandkassan	86,898: 20.		
Inqvarteringskassan	309,943: 68.	510,518	23
Förslagsvis beräknad afkortning:			
å Inqvarteringskassan	4,300: —		
å samtliga öfriga fonder	10,700: —	15,000	—
	Summa utgifter	534,018	23
Inkomster:			
Skjuts- och båtsmansvakansafgift	3,600: —		
Chausé-, landsväga- och brobyggnadsmedel	16,275: —		
Inqvarteringskassan	216,494: 78.	236,369	78
Återstoden hör uttaxeras med		297,648	45
	Summa inkomster	534,018	23

Sammandrag öfver Helsingfors stads utgifter och inkomster för år 1877,
såvidt desamma utgöra föremål för taxering.

		Finska mark.	
U t g i f t e r :			
Enligt Drätselkontorets förslag		534,018	23
” Fattigvårds Direktionens förslag		139,871	88
” Folkskole Direktionens dito	67,319: 33.		
” Stadsingenjörens förslag till reparation af folk- skolans hus vid Kaserngatan	1,500: —	68,819	33
” Direktionens för feberlasarettet förslag		12,020	—
	Summa utgifter	754,729	44
I n k o m s t e r .			
Behållning den 1 Januari 1877 i fattigkassan		27,657	—
Påräknade inkomster enl Drätselkontorets förslag	236,369: 78.		
D:o enligt Fattigvårds Direktionens d:o	25,800: —		
D:o enligt Folkskole Direktionens d:o	20,619: 33.		
D:o enligt Direktionens för feberlasarettet för- slag	300: —	283,089	11
Återstår att uttaxeras:			
för stadskassan	297,648: 45		
” fattigvården	86,414: 88.		
” folkskolan	48,200: —		
” feberlasarettet	11,720: —	443,983	33
	Summa inkomster	754,729	44

Helsingfors Rådhus den 20 November 1876.

På Magistratens vägnar:

Oscar Palmgren.

J. A. Söderström.

Budget förslag för 1877 års allmänna arbeten.

		Finska mark.	
1.	Stadens allmänna arbeten, underhåll af arbetsverktyg, vedmått, klappbryggor, vägar inom staden, plank m. m., nattvakt, städning å materialgården m. m. förslagsvis	7,000	—
2.	Underhåll af stadens gator, underjordiska kanaler, broar, qvaier m. m., såvidt för de sistnämnda icke special kostnadsförslag blifvit det generella förslaget bifogadt, förslagsvis	9,000	—
3.	Stadens allmänna byggnader inb. Folkskolegården vid Kaserngatan och vid Nikolaigatan, förslagsvis dock oinberäknad de för inledning af vattenledningen erforderliga arbeten och uppförandet af nytt obduktionshus samt tillbyggnad å Stadshuset, angående hvilka arbeten den speciella anordningen ännu torde bero på närmare utredning	6,000	—
4.	Reparation å de af träd uppförda landningsbroarne vid Södra hamnen enligt bifogade special kostnadsförslag Litt. A. . . . Huruvida de i budgetförslaget för år 1876 upptagne tvänne lyftkranar komma att anskaffas, är fortfarande beroende på närmare utredning.	24,035	37
5.	Lastbroarne i Södernäs hamnen enl special förslaget Litt. B.	12,100	40
6.	Reparation af långa bron, enl. special förslaget Litt. C. . . .	2,538	90
7.	Stadens planteringar och underhåll af hägnader m. m. förslagsvis	7,000	—
8.	Stadens byggnadsmaterialier: Trottoir och tuktad sten 6,000: — Trädvirke i reserv 8,000: — Underhåll och komplettering af gröfre arbetsredskap, anskaffandet af spik, cement, kalk m. m. hvilka materialier sedermera påföras resp. arbetskonto, eller såsom i behåll varande upptagas i Inventarii längden förslagsvis 4,000: —	18,000	—
9.	Mudderarbetet i Södernäs jemte underhåll af ångmudderverket, prämar och de för fyllningsarbetet i viken erforderliga arbeten, tillsammans	12,000	—
Transport		97,674	67

	Transport	97,674	67
10.	Fortsättning och slutförandet af mudderarbetet i fiskarehamnen vid vestra qvaian att verkställas under vintermånaderna	2,500	—
11.	Fyllningsarbetet å Sandvikstorget fortsättningsvis, efter omständigheterna med begagnandet af den vid privata företag utbudande fyllningsjorden i enlighet med anslaget för år 1875 och 1876 förslagsvis	3,500	—
12.	Förberedning till slutlig reglering af jernvägstorget genom stenvägning af olika i längd- och tvär-riktningen utsatte ränstenaar, efter det den gröfre fyllningen under innevarande år ännu blifvit genom jernvägsttransport anskaffad 600 □ f. å 3: 50.	2,100	—
13.	Sprängning och planering af nytillkomna, oreglerade gator enligt Nädigst fastställda stadsplan, förslagsvis	16,000	—
	Att fördelas på:		
	a) Planering af Skarpskyttegatan emellan Kasern- och Högbergsgatan	1,600: —	
	b) Planering af Parkgatan:		
	300 kub. f. fyllning å 20 mark	6,000: —	
	33 kub. f. sprängning å 40 mark	1,320: —	7,320: —
	Tillsammans	8,920: —	
	n. b) Med afseende derå att en stor del af den hittills begagnade vägen ingår uti försålda tomter och således vid deras inhägnande blir afstängd, särdeles nödvändigt.		
	Återstående delen, eller 7,080 mark är afsedd för planering af Högbergsgatan.		
	Med afseende derå att under vintern sprängningsställen inom och nära intill staden för privata byggnadsföretag äro mycket eftersökta, föreslås, att södra delen af Högbergsgatan likasom den emellan Kasern och Högbergsgatan belägna delen af Bergmansgatan, hvarest betydliga sprängningar förekomma, för antydda ändamålet reserveras samt att planeringen af Högbergsgatan således vidtages vid Lilla Robertsgatan och utsträcker ått söder så långt anslaget det medgifver.		
14.	Utstakning af gator, kvarter och tomter enligt nya stadsplan, jemte undersöknings- och nivelleringsarbeten för upprättandet af kostnadsberäkningar för verkställandet af de enligt nämnde stadsplan erforderliga hamn- qvai- gatu- och kanalbyggnader förslagsvis	2,500	—
	Transport	124,274	67

	Transport	124,274	67
15.	Kanal under Ulrikas-, Fremlings-, Badhusgatorna samt derifrån genom Skeppsvarfs området till södra hamnen, ämnad att bland annat upptaga det ifrån accouchementshustomten afledande vattnet, enligt specialförslaget Litt. D.	2,460	—
16.	Omläggning af kanalen under Michaelsgatan, afsedd att genom förökade dimensioner i kanal tvär sectionen förekomma kälans menliga inflytande, enligt special förslaget Litt E.	2,660	—
17.	Gång af tuktad sten i tvänne diagonal riktningar öfver Senatstorget 8 fot breda enligt förslaget af den 1 Juni a. e.	5,000	—
18.	Vägabyggnad utmed stadsmarkens rälinier emot Gumläckt säteriet enl. Stadsfullmäktiges beslut af den 5 sistviken Septem-ber enligt deröfver förut upprättade förslaget	3,920	—
	Stadens andel i den utmed vägen behöfliga hägnaden, be-räknad med $^{380}/_2$ f. eller 190 famn gärdesgård å 5	950	—
19.	Brandkommissionen. Underhåll af stadens allmänna brunnar och brandtorn, förslagsvis	4,000	—
	Huruvida de i syncinstrumentet och kostnadsförslaget af den 16 sistlidne Maj till 14,737 mark beräknade omfattande repa-rations- och nybyggnads-arbeten å de till Brandtornen hörande byggnader komma till utförande, beror ännu på närmare ut-redning, och ingå desamma derföre icke i förslaget.		
20.	Forsby hemmans vägalott	800	—
21.	Underhåll af stadens allmänna landsvägar	2,500	—
22.	Chausséunderhåll enl. special förslag Litt. F.	7,250	—
23.	Ingeniörkontoret. Skrif- och ritningsmaterialier jemte biträde vid ritning och mätning; tillsammans	2,000	—
24.	Materialförvaltaren	1,700	—
	Summa	157,514	67
	Den enligt fördelningsförslaget af sistlidne September för Skatuddens planering beräknade utgiften, omfattande Kanal-, Mynt- och Vestra Hamngatan, Fiskarehamn och qvain vester om Hamngatan inklusive underjordiska kanaler utgör för in-stundande år	166,000	—

Helsingfors den 16 Oktober 1876.

C. Reuter.

Utskottsbetänkande angående det af Magistraten uppgjorda utgifts- och inkomstförslag för år 1876 i Helsingfors stad.

Jemte utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 13 innevarande December har utskottet fått emottaga en af Magistraten till Fullmäktige afåten skrifvelse, så lydande:

”Magistraten
i
Helsingfors,
den 9 december 1876.
N° 297.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Jemte det Magistraten har äran tillsända Herrar Stadsfullmäktige det på grund af 58 § i Kejsrerliga förordningen den 8 December 1873, angående kommunalförvaltning i stad, uppgjorda och allaredan under fjorton dagar till allmänhetens kännedom i rådhuset hållna utgifts- och inkomstförslag för denna stad för nästkommande år 1877 med alla dertill hörande samt i förslaget intagna och deri åberopade handlingar, får Magistraten, enär berörda förslag allaredan var upprättadt, då Herrar Stadsfullmäktiges beslut om verkställande af åtskilliga reparations- samt nybyggnads- och sprängningsarbeten å stadens brandtorn och å till dem hörande tomter för en sammanlagd summa af fjortontusen mark fattades och delgafs Magistraten samt Bestyrelsens för af kommunen numera öfvertagna folkbiblioteket och läsesalen specialförslag öfver anstaltens utgifter och inkomster under instundande år kom Magistraten tillhanda, anhålla att nämnde summa måtte af Herrar Stadsfullmäktige vid granskningen och fastställandet af budgetförslaget observeras såsom en brandkassans utgiftspost samt att nyssagda specialförslag, i fall detsamma af Herrar Stadsfullmäktige godkännes och det allmänna förslaget till tryck befordras, finge inflyta näst efter Direktionens för feberlasarettet utgifts- och inkomstförslag, äfvensom Magistraten i sammanhang härmed har äran öfverlemna till Herrar Stadsfullmäktiges afgörande, huruvida icke denna kommuns andel i 1875 års bränvinsskatt, *fyratusen fyrahundra fyratiotvå mark sextiofem penni*, kunde, så långt densamma dertill förslår, användas till betäckande af folkbibliotekets och läsesalens utgifter samt återstoden af utgifterne, som icke torde blifva stor, utbetalas ur stadskassans enskilda medelsfond.

På Magistratens vägnar:

Oskar Palmgren.

Bengt Stenius.»

Och var ofvan stående skrifvelse åtföljd af deri omförmälda förslag och öfriga

handlingar, hvilka, utom folkbibliotekets specialförslag¹⁾, särskildt till tryck befordrats och till Stadsfullmäktige utdelats. Vidare har utskottet berörde dag från Stadsfullmäktige emottagit ett af t. f. Vattenledningsstyrelsen uppgjort, till Fullmäktige jemte skrifvelse af samma dag insändt specialförslag till utgifter och inkomster från vattenledningen under år 1877¹⁾. — Redan tidigare eller den 28 sist lidna November, hafva Fullmäktige till utskottet remitterat tvenne af Magistraten jemte särskilda skrifvelser af den 18 i samma månad till Fullmäktige öfverlemnade ärenden, det ena angående vidtagande af åtgärd med anledning af det af t. f. Stadsingenjören uppgjorda kostnadsförslag jemte plankarta till den esplanad, som enligt den nya stadsplanen från Skilnadstorget i bugt fortlöper till Röddäldsesplanaden, det andra rörande användandet af kommunens andel, 4,442 mark 65 penni, i 1875 års bränvinsskatt.

Utskottet erkänner väl, att i fråga varande budgetförslag äro uppgjorda ej allenast i öfverensstämmelse med det för inemot ett år sedan af Stadsfullmäktige med särskilda mindre förändringar godkända, enahanda förslag för innevarande år, utan äfven och framför allt i full konsekvens med det nu varande bokföringssättet för stadens samtliga räkenskaper. Med städernas kommunallag för ögonen, den der icke känner till några särskilda fonder eller kassor för särskilda behof, utan endast bestämmer, att ett gemensamt utgifts- och inkomstförslag skall Stadsfullmäktige till granskning föreläggas, har utskottet, utan att närmare vilja ingå på frågan om nämnda bokföringssätts brister och de särskilda fondernas förmenta oantastlighet för andra än vissa bestämda behof, ansett det vara nödigt att gifva alla dessa förslag en helt annan uppställning, äsyftande att i enlighet med kommunallagens anvisningar samla, gruppera och åskädliggöra stadens hela budget och dess verkliga siffror. Jemte det utskottet förty sammanfört alla stadens utgifter och inkomster på hvar sin sida och der ordnat de särskilda posterna allenast efter ett på stadens olika behof och inkomstkällor grundadt system, har utskottet särskildt, genom användande af kursiv stil, utmärkt alla de utgifter, som enligt utskottets åsigt falla under punkterna *c)* och *d)* i 58 § af kommunallagen och således nu fordra ett formligt beslut och beviljande från Stadsfullmäktiges sida, för att under nästkommande år i vanlig ordning få bestridas. Utskottet förutser väl att i en framtid en ännu ändamålsenligare form för stadens budget skall erhållas, men har dock icke tvekat att i förenämndt syfte nu för Stadsfullmäktige framlägga närslutna omarbetade förslag till budget för nästa år; och för att i hvarje händelse, åtminstone i ett afseende, gifva detta sitt arbete ett bestående värde, har utskottet med svårighet, som endast genom ett särskildt tillmötes-

¹⁾ Ingår till siffrorna oförändradt i utskottets budgetförslag.

gående från flere stadens tjänstemäns sida kunnat i någon mån häfvas, bifogat det omarbetade förslaget så fullständiga upplysningar som möjligt om de stadsstyrelsens beslut och andra myndigheters åtgärder, hvarpå de särskilda, redan förut beviljade utgifterna, äfvensom delvis inkomsterna, sig grunda, m. fl. till saken hörande omständigheter. För att underlätta en jämförelse med de af Magistraten framlagda förslagen, har utskottet vidare i en betänkandet närsluten förteckning upptagit samtliga af utskottet föreslagna förändringar i dessa förslag.

Sedan utskottet sålunda förutskickat dessa, de oundgängligaste allmänna upplysningar, går utskottet, under beklagande att tiden varit synnerligen knapp för detta måttfulla arbete, att i största korthet motivera de af utskottet i sak gjorda förändringar eller eljes anmärkningsvärda punkter i förslaget, för så vidt sådant icke i förslaget eller dertill fogade noter redan skett; hvarvid utskottet ansett sig böra följa ordningen i sitt eget förslag.

U t g i f t e r :

II g. Den här uppförda räntan är väl afgjordt för dryg för en tid af endast 5 månader, men utskottet har ansett sig kunna förutsätta, att Stadfullmäktige jemväl för den återstående delen af året och framgent skola finna ett kassakreditiv för staden nödigt, eller åtminstone fördelaktigt; och ingår vid sådant förhållande i denna post jemväl den i Magistratens förslag under Brandkassans 7:o) upptagna räntan 1,020 mark.

II a. Ett bland de af Stadfullmäktige beviljade dyrtidstillägg för justitierådsmännen om 1,000 mark har utskottet utlemnat, af orsak att tjänsten är vakant, och väl ordinarie lönen, men icke dyrtidstillägget går till Civilstatens enke- och pupillkassa.

Sekreteraren och notarien hos Stadfullmäktige äro anstälde till den 1 Februari nästa år, hvarförinnan nytt aftal med dem om vidare tjänstgöring och villkoren därför erfordras: emellertid har utskottet ansett sig böra förslagsvis upptaga de nu varande lönebeloppen.

II b. Pensionstagarinnan B. J. Virzenius har numera med döden afgått. Bland af. F. Backmanssons fem barn äro numera tre afidna, myndiga eller försörjda, så att pensionen, jemlikt beslutet vid dess beviljande, bör utgå med allenast hälften eller 300 mark.

III. är uppställd i enlighet med reglementet för stadens Drätselkammare.

III b. Ehuru ordförandens tilläggsarvode och arvodena för öfriga ledamöter, enligt Stadfullmäktiges derom fattade beslut, icke förr än mot slutet af året kunna komma till utbetalning, har utskottet likväl ansett sig böra i budgetförslaget intaga en post för dessa och andra för Drätselkammaren nödiga utgifter, emedan de i sjelfva verket tillhöra

nästa år och således böra drabba samma skattskyldige, som årets öfriga utgifter. Det ligger dessutom vikt på att medel för i fråga varande behof finnas så till hands, att någon väntan till påföljande år ej behöfver ega rum. Att de öfriga förslagsutgifterna under denna post redan tidigare komma att påkallas, torde utskottet endast behöfva antyda. — Det är en väsentlig, konstant tilläggs-post, som sålunda fått inträde i stadens budget; men torde man få hoppas, att härmed uppslaget skall vara gifvet till de, för vinnande af besparing i löner, af Stadsfullmäktige redan för närmare två år sedan för Magistraten såsom möjliga antydda förändringar i Magistratens sammansättning och göromål.

III c. Beträffande Stadskamrerarens och Stadskassörens aflöningar har utskottet, med stöd af 1856 års drätselreglemente, vidtagit några förändringar i proportionen för de särskilda fondernas bidrag till dem; hvarigenom de resp. lönebeloppen för tjänsterne sinsemellan rättats, utan att likväl totalsumman undergått någon förändring.

Då det synes vara ganska billigt, att kassören för en så betydande penningomsättning, som vid denna stads drätselverk, skall undfå misräkningspenningar, har utskottet trott sig böra föreslå n. v. kassören till erhållande jemväl under nästa år af samma belopp härutinnan, som, på sätt den i förslaget införda not upplyser, varit allenast hans företrädare såsom personlig förmån tillerkändt, men icke dess mindre fortsättningsvis jemväl af n. v. kassören uppburits.

III d. På sätt betänk. n:o 21 för innevarande år närmare utreder, tillkommer Hammästaren och Hamnbokhållaren, för den dem ombetrodda uppbörd, resp. 6 och 9 proc. af de inflytande medlen och allenast såsom ett minimum af slik procent i fall uppbörden blefve ringa löner af resp. 180 och 270 rubel¹⁾. Ehuru de senaste årens uppbörd vida öfverstigit dessa siffror, hafva berörda aflöningar från förgångna, i detta afseende mindre gynsamma tider fortfarande fått åtnjutas; i följd hvaraf i frågavarande tjänstemäns löneförmåner verkligen blifvit ganska betydliga. Då likväl hopp förefinnes att under den närmaste framtiden få den allaredan år 1855 väckta frågan om reglering af dessa löneförmåner afgjord i sammanhang med den tillämnade nya staten för alla stadens löntagare, har utskottet endast velat om förhållandet hos Stadsfullmäktige anmäla.

III e. Ehuru utskottet icke lyckats finna grunden till Materialbokhållarens i Magistratens förslag upptagna aflöning, har utskottet, med tanke på den tillämnade allmänna staten, nu allenast velat föreslå, att samma aflöning måtte oförändrad under nästa år bibehållas. — Aflöningen för parkvakten vid Tölö park grundar sig på Statsfullmäk-

¹⁾ I nämnda betänkande har af misstag influtit vice versa.

tiges nyligen derom fattade beslut. — Då expenserna för Byggnadskontoret synbarligen af misstag utelemnats från senaste budgetförslag, men i Magistratens nu föreliggande förslag ifrån Statsingenjörens specialförslag upptagits, har utskottet ansett sig böra jemväl i sitt förslag införa sagda utgiftspost.

IV. representerar en betydlig utgift för staden; men i en stad af så snabb tillväxt, som Helsingfors, torde man icke utan skada för stadens framtid kunna draga in på utgifter, som till en väsentlig del åsyfta att, oaktadt all konkurens från andra städers sida, bibehålla staden vid en inkomstbringande trafik såväl inrikes som med utlandet. Ehuru speciela, af utskottet granskade och i hufvudsak antaglig befunna kostnadsförslag endast för en mindre del af dessa utgiftsposter bifogats, har utskottet vid nyss nämndt förhållande icke funnit sig böra ur budgetförslaget utstryka någon af samma poster, men väl, i öfverensstämmelse med ett af annat utskott uppsatt, utskottet delgifvet betänkande (n:o 44), tillagt en betydlig post för reglering af en del af Skatudden. Men härvid har utskottet, särskildt under försök att för de mera konstanta af berörda poster kunna framställa paralelsiffror från föregående år, nödgats öfvertyga sig om det allt annat än rationela bokföringssätt, som vunnit insteg vid stadens s. k. allmänna arbeten, och hvilken bokföring allaredan förut (t. ex. betänk. n:o 29 år 1875) delvis blifvit för Stadsfullmäktige antydd. De räkningar öfver sådana arbeten, som af t. f. Stadsingenjören till Drätselkontoret inlemnats, omfatta nemligen, utan tillräcklig åtskilnad för de särskilda arbetena, utgifter för såväl aflöningar och arbetslega som materialier, m. m., så generelt uppgifna, att det för Drätselkontoret varit omöjligt att särskilja den verkliga kostnaden för det ena eller andra arbetet. Utskottet synes det likväl vara alldeles oeftergifligt, att alla utgifter för de resp. arbetena så mycket som möjligt i för hvarje arbete särskilda räkningar åtskiljas: ty, såsom förhållandet hittills varit, kunde alla de under ifrågavarande grupp upptagna utgiftsummor likaväl såsom en enda förlagspost beviljas. Jemte det utskottet emellertid uppfört samtliga hithörande arbeten å nästa års stat, har utskottet förty ansett sig böra fästa Stadsfullmäktiges särskilda uppmärksamhet på detta missförhållande och vigten deraf, att Drätselkammaren måtte redan från nästa års början så begä, att dessa arbeten må så mycket som möjligt kunna i räkenskaperna från hvarandra skiljas, till dess närmare instruktioner för Drätsel- och Byggnadskontoren hinna antagas. Utom hvad senaste budgetsutskott beträffande en del af i fråga varande arbeten, som redan fortgått under en följd af år, såsom motivering anfördt, vill utskottet allenast påpeka: att planering af Sandvikstorget, särskildt genom Polyteknikums förläggande till torgets ena sida, blifvit alltmåra nödvändigt, att planeringen af järnvägstorget genom erfarenheten visat sig vara ännu mera maktpåliggande, att åter planering af gator enligt den nya stadsplanen, är oskiljaktigt förknippadt med ökade inkomster för staden ge-

nom tomtförsäljning, samt att ett mera ordnad kanalssystem i anseende till stadens kuiperade grund är af såväl trafiken som sanitära förhållanden påkalladt.

Bland de särskilda posterna har utskottet speciellt fäst sin uppmärksamhet vid den nog dryga kostnaden för en gärdesgård utmed den beslutna vägen längs rån emot Gumtäckt, hvilken förslagskostnad utskottet nedsatt till hälften, samt vid den likaledes betydliga utgiftsposten för underhåll af Forsby hemmans vägalott, den utskottet likväl icke velat ändra, under förutsättning att denna vägsträcka, på sätt för utskottet uppgifvits, för det närvarande genomginge ett slags makadamiseringsarbete, som vore egnadt att för framtiden minska samma kostnad. — I utgiften för stadens planteringar har utskottet tänkt sig jemväl nödig vård om Tölö park inbegripen.

V. Gaskontrollörens arvode, som icke i likhet med de flesta andra årligen återkommande arvoden, blifvit en gång för alla tillsvidare bestämdt, torde väl under nästa år få till samma belopp som tillförne utbetalas.

Olikheten i gaslyktornas antal det ena året och det andra härflyter af pågående byggnadsföretag, som hindra en eller annan lyktas begagnande. Antalet terpentinlyktor är af utskottet ökad i enlighet med Stadfullmäktiges derom fattade beslut.

VI. Då kostnaden för den af Stadsfullmäktige beslutna, omfattande reparation af brandtornen i utskottets budgetförslag införts, har utskottet ansett posten om 4,000 mark i 6:o) af Magistratens förslag till utgifter ur Brandkassan kunna nedsättas till 2,000 mark; och då stadens vattenledning redan begynt funktionera, synes den andra posten under samma punkt kunna minskas till sitt i senaste budgetförslag ingående, till följd af den svåra vattenbristen under förliden vinter något ökade belopp.

VII. Hyrorna för polisvaktkontoren hafva blifvit ändrade i enlighet med rätta förhållandet.

VIII. Utgifterna för det af Stadsfullmäktige beslutna temporära feberlasarettet har utskottet här infört, särskilda från det äldre feberlasarettets; men då det nya lasarettet delvis begagnar samma lokal och tillbehör som det förra, af hvilket det sålunda kan anses vara allenast en utvidgning, och då vidare samma person är ekonom vid båda lasarettens, har utskottet, som särskildt nedanföre ansett sig böra föreslå, att båda inrättningarna måtte ställas under samma direktion, emotsett att jemväl räkenskaperna för dem komma att blifva gemensamma.

Bland utgifter för fattigvården har utskottet, jemlikt ett Stadsfullmäktiges beslut, infört ett årligt arvode om 500 mark för bestridande af en arbetsförestånderskas göromål vid arbets- och fattiggården. Arrendet för villan Edet har såsom inflytande till staden utelemnats, såväl här som från motsvarande inkomstpost. — Samtliga utgifter från

«räntorna på donerade medel» hafva likaledes bortlemnats, då staden i sjelfva verket öfver dem icke eger någon dispositionsrätt, utan Fattigvårdsdirektionen härutinnan fastmer är att anses endast såsom en enskild testamentsexekutor eller donationsförvaltare.

IX. För vinnande af större tydlighet och kontroll, har utskottet gifvit utgifterna för stadens folkskolor en något utförligare form. — Af de med 319 mark 33 penni upptagna, ansökta löneförhöjningarna har endast en till ett belopp af 160 mark, af Stadsfullmäktige bifallits; hvarför återstoden ur budgetförslaget utelemnats.

Utgifterna för folkbiblioteket motsvaras i det närmaste af 1875 års bränvinsskatt, som bland inkomster uppförts.

X. För kontroll af de i Magistratens budgetförslag för inqvarteringen upptagna utgifter har utskottet ej allenast dermed jemfört det nya inqvarteringsreglementet samt kommandantens i staden requisition (för qvartalet 1 sept.—31 nov. 1876) och den af Stadsfullmäktige fastställda beräkningsgrunden för penningeersättningar i st. f. inqvartering, utan äfven infordrat och genomgått en mängd af qvartermästaren vid inqvarteringskomiten uppgjorda hyreskontrakt för den in natura utgående inqvarteringen. En sådan kontroll är likväl ganska vanskelig, helst requisitionerna ske kvartalvis och behovet af inqvartering är underkastadt täta vexlingar; men öfver hufvud taget synes budgetförslaget vara uppgjort i öfverensstämmelse med nämnda grunddokument. Dock har den under 2:o i Magistratens förslag upptagna 4:e posten, 18,426 mark, undandragit sig en fullständig kontroll, dels i anseende till titelus obestämdhet, dels af orsak att, enligt hvad qvartermästaren medgifvit, särskilda hyreskontrakt, som antingen på god tro fortlupit under en längre följd af år, eller ock äro uppgjorda allenast på månad, icke blifvit skriftligen upprättade. Då differensen emellertid icke är synnerligen stor, och vederbörande i hvarje händelse underkastade ansvar på grund af kommande revision, har utskottet icke velat föreslå någon nedsättning i dessa utgifters förslagsbelopp. I anseende till ofvan anmärkta vexlingar i inqvarteringsbehovet har utskottet ansett utgifterna därför lämpligen kunna sammanställas på ett något mera summariskt sätt; hvarvid utskottet jemväl icke underlåtit att rätta tre vid granskningen upptäckta misstag. Den under 3:o i Magistratens förslag uppförda posten 20,000 mark har utskottet bibehållit, men med en af lätt insedd orsak mera allmänt hållen titel.

XI. Alldenstund den föreslagna uttaxeringssiffran i denna budget är ansenligt mindre, än i det senaste budgetförslaget, har utskottet med 3,000 mark nedsatt den beräknade afkortningen, som till ett ungefär proportionerligt belopp af 2,000 mark införts bland inqvarteringsutgifter, för vinnande af exaktare siffror, särskildt vid beräkande af Kronans bidrag till inqvarteringen.

Till sist har utskottet inom kolumn infört utgifterna för vattenledningen, enär denna numerå bör anses ingå i stadens öfriga ekonomi. Att detta förhållande för denna gång dock icke verkar höjande på uttaxeringssiffran, framgår af jemförelse med inkomstsidan.

Inkomster.

III. De i Fattigvårdsdirektionens inkomstförslag upptagna inflytande räntor hafva, af ofvan nämnd orsak, här införts minskade med ett belopp, som motsvarar de från utgiftssidan bortlemnade utgifter af «räntor på donerade medel».

IV har af utskottet, med ledning af innevarande års siffror, såsom en ny post bland antagliga inkomster uppförts. Tomtlösens storlek är väl i allmänhet utsatt för fluktuationer, beroende på konjunkturerna i öfrigt, men i fall af förhållandenas normala utveckling borde beloppet deraf komma att nästa år stiga vida högre; och i hvarje fall har det syntts utskottet nödigt, att å budgetens inkomstsida lägga en motvigt till den betydliga utgiften för planering af nya stadsdelar, särskildt Skatudden.

De i *VII* upptagna inkomstsiffror äro oförändrade öfverförda från Magistratens förslag. Icke utan oro har utskottet fast sig vid den minskning, en del af dessa siffror vid jemförelse med senaste budgetförslag finnas hafva undergått. Då emellertid det något sämre resultatet af detta års uppbörd synbarligen bevekt Magistraten att upptaga nämnda inkomster med lägre belopp, och då det icke kan nekas att utrikes-trafiken på orten de senaste tiderna i någon mån nedgått, då vidare en för staden synnerligen ofördelaktig tolkning af 1851 års taxa för beräkning af vågpenningar å högsta ort nyligen gjort sig gällande, då staden dessutom sjelf utverkat, att nämnda penningar numera till lika belopp af icke-borgare som af borgare i staden uppbäras, och då det slutligen är bättre att upptaga de påräknade inkomsterna för högt, än för lågt: har utskottet icke ansett sig böra föreslå några förändringar härutinnan.

IX. Statens inqvarteringsbidrag har utskottet i analogi med inqvarteringstolagen upptagit med ett rundt tal, enär känt är att liquid emellan kronan och staden, grundad på de verkliga siffrorna, i hvarje fall efteråt måste ske.

Genom de af utskottet införda tilläggsposter i budgeten har väl posten «återstår att uttaxeras» undergått en icke ringa förhöjning, men då dessa tillägg delvis varit en följd af Stadsfullmäktiges egna derom fattade beslut, dels af verkliga behof påkallade, har utskottet härvid så mycket mindre tvekat, som uttaxeringsbeloppet i hvarje händelse blir betydligt lägre, än som för innevarande års budget af Stadsfullmäktige i tiden godkänts.

I enlighet med ofvanstående får utskottet nu föreslå:

att Stadsfullmäktige ville fastställa och till Magistraten i afseende å verkställighet öfversända det af utskottet uppgjorda förslag till utgifter och inkomster för år 1877, äfvensom, i likhet med hvad Fullmäktige för innevarande år stadgat, till budgeten foga den bestämning, att der vid debitering bråk af penni faller på ett skattöre, närmast högre pennital skall skattöret påföras.

Ofvan omförmälda till utskottet remitterade förslag till anläggning af den i stadens nya plan upptagna esplanad emellan Skilnaden och Röddälden, medförande enligt kostnadsförslaget en sammanlagd utgift af 44,900 mark, har utskottet ansett kunna hvila ännu ett år eller längre, helst nämnda, icke obetydliga summa ansenligt komme att ökas genom nödig blifvande expropriation af hörngården emellan Skilnaden och Trekantiga torget. Och torde Stadsfullmäktige i enlighet härmed vilja besluta:

att i afgående skrifvelse underrätta Magistraten, att Stadsfullmäktige icke för det närvarande funne skäligt vidtaga några åtgärder i denna sak.

Stadens andel i 1875 års bränvinsbränningsskatt har på sätt ofvan omförmäls, för betäckande i det närmaste af utgifterna för folkbiblioteket, bland stadens inkomster för*) nästa år uppförts;

hvarom Magistraten borde i särskild skrifvelse underrättas.

I sammanhang med frågan om stadens budget för nästa år har utskottet, som inhemtat, att det temporära feberlasarettet numera blifvit i ordning stäldt och för sjuke öppnadt, trots sig ega skäl att, på ofvan antydda skäl och då önskligt synes vara att icke samma gren af stadens förvaltning splittras genom fördelning på flera särskilda styrelser, föreslå det Stadsfullmäktige ville besluta:

att, jemte det den för uppsättningen och handhafvandet af temporära feberlasarettet tillsatta särskilda nämnd befrias från vidare befattning

*) eller i fall medlen före detta års utgång lyftas, såsom behållning till

med samma lasarett, inrättningens för framtiden förvaltning anförtros åt Direktionen för det äldre feberlasarettet, att efter samma grunder som för detta lasarett handhafvas; hvarom ej mindre Magistraten och Feberlasarettsdirektionen, än särskildt, tillika med uttrycken för Stadsfullmäktiges tacksamhet för dess utförda värf i kommunens intresse, Nämnden för temporära feberlasarettet, borde i afgående skrivelser underrättas.

Helsingfors, den 16 December 1876.

Alfr. Kihlman.

Aug. Schauman. Carl Fr. Blomberg. N. Chr. Westermarck.
F. K. Nybom. Robert Montgomery. C. G. Sanmark.

Förteckning

öfver olikheterna emellan utskottets och Magistratens budgetförslag för år 1877.

	<i>Utgifter, som bortlemnats, och inkomster, som införts.</i>		<i>Utgifter, som införts, och inkomster, som bortlemnats.</i>	
Utgifter:				
1. Dyrtidstillägg för en vakant rådmanstjänst	1,000	—		
2. Hälften af afl. F. Backmanssons barns pension	300	—		
3. Inredning och reparation för Drätselverket	—	—	2,500	—
4. Drätselkammaren och dess kansli	—	—	15,000	—
5. 1 parkvakt (Tölö)	—	—	720	—
6. Anslag till byggnadsfonden	2,285	72		
7. Inledning af vatten i särskilda stadens hus	—	—	14,000	—
8. Planering af en del af Skatudden	—	—	50,000	—
9. Af kostnaden för en gärdesgård i IV n)	475	—		
10. 4 terpentinslykter à 120	—	—	480	—
11. Reparation af brandtornen	—	—	14,000	—
12. Af underhållskostnaden för brandtorn och brunnar	2,000	—		
13. Af arvodet för underhåll af vattenuppfodringsverken	120	—		
14. Af kostnaden för hö till brandverkets stall	306	60		
15. Ränta å en del af kostnaden för en ångspruta	1,020	—		
16. Af hyrorna för polisvaktkontoren	230	—		
17. Af utgiften för religiös vård vid stadshäktet	—	—	400	—
18. Temporära feberlasarettet	—	—	5,750	—
19. Arrende för villan Edet	300	—		
20. Räntor på donerade medel (fattigkassan)	5,271	88		
21. 1 fattighusinspektör, extra arvode	—	—	500	—
22. Af ansökta, men på bifall beroende löneförhöjningar	159	33		
23. Folkbiblioteket	—	—	4,800	—
24. <i>Inqvart.kassan</i> a) Af ersättningen åt 1 ogift öfverste (skriffel)	—	—	—	7
25. <i>D:o</i> b) 1 gift statsråd har tillagts ersättning såsom ogift af IV, bör få såsom gift af V klassen; skillnaden är	—	—	69	30
26. <i>D:o</i> c) <i>d:o</i> <i>d:o</i> , bör få såsom gift af VI klassen; skillnaden är	756	24		
27. Afkortningen är minskad med	3,000	—		
28. Utgifterna för stadens vattenledning	—	—	121,000	—
29. Behållning i (den s. k.) stadskassan	12,476	59		
I n k o m s t e r:				
30. Anslag från aflön. till byggnadsfonden	—	—	2,285	72
31. Af räntor (till fattigkassan)	—	—	5,271	88

32. Af arrenden för jordlägenheter (Edet)	—	—	300	—
33. Tomtlösen	50,000	—		
34. Af statsbidraget till inqvarteringen	505	22		
35. För sjukvård å temporära feberlasarettet	100	—		
36. Bränvinsbränningskatten	4,442	65		
37. Inkomster till stadens vattenledning	121,000	—		
Summa	205,749	23	237,076	97
Skilnad, (d. ä. uttaxeringen ökad med)	31,327	74		
	237,076	97		

SPECIAL-FÖRSLAG

ÖFVER

HELSINGFORS STADSKOMMUNS UTGIFTER OCH INKOMSTER ÅR 1877.

Grunden för utgiften, eller dess belopp år 1875. ⁸⁾		Finska		Finska	
		mark.	p.i.	mark.	p.i.
Utgifter.					
	I. Räkntor och kapitalafbetalningar.⁹⁾				
Bevilj. 1812. Revers $\frac{2}{1}$ 1845. " $\frac{2}{1}$ 1846. " $\frac{2}{1}$ 1847. Revers $\frac{1}{16}$ 1837.	a) Till Finlands Statskontor, å lånet för «stadens reglering» ¹⁾ , amortering	5,288	—		
	b) Till d:o d:o, å lånet för rådhusbyggnaden ²⁾ , amortering ränta å 4 proc.	2,516: — 1,103: 84.	— 84		
Revers $\frac{1}{3}$ 1863.	c) Till d:o d:o, å chaussélånet ³⁾ , annuitet, deraf amortering ränta å 4 proc.	2,497: 61. 3,002: 39.	— —		
Regl. $\frac{2}{1}$ 1865.	d) Å chausséobligationerna ⁴⁾ , amortering och ränta	7,650	—		
Köpebr. $\frac{1}{16}$ 1867.	e) Till mamsell E. Röö, å köpeskillingen för en gård i qv. Iden ⁵⁾ , kapital 1,000: — ränta å 5 proc.	100: —	—		
Köpekontr. $\frac{2}{3}$ 1871.	f) Till fru L. Ramsay, å köpeskillingen för Mejlans hemman ⁶⁾ , kapital 10,000: — ränta å 6 proc.	10,600	—		
Förbind. $\frac{2}{3}$ 1876.	g) För ett kassakreditiv om 200,000 mark ⁷⁾ , provision ränta, förslagsvis	1,500: — 7,000: —	— —		
		8,500	—	42,257	84

⁹⁾ Ränta å vattenledningslånet ingår i sista gruppen af utgifter.

¹⁾ D. $\frac{3}{1}$ 1876 återstående kapitalbelopp 100,024: —

²⁾ D:o d:o d:o 27,596: —

³⁾ D:o d:o d:o 75,079: 73.

⁴⁾ D:o d:o d:o 140,000. —

⁵⁾ D:o d:o d:o 2,000: —

⁶⁾ D:o d:o d:o 10,000: —

Summa 354,699: 73.

⁷⁾ På grund af S. F:s beslut d. $\frac{1}{16}$ 1876. upptaget i Fören. banken på ett år.

⁸⁾ Parentes utvisar, att den angifna grunden ej är tillräcklig, för att utgiften skall kunna anses såsom beslutad.

		II. Rådstufvurätten, Magistraten och Stadsfullmäktige.				
	a) Aföningar, arvoden, m. m.					
1869 års stat.	1 justitieborgmästare, lön . . .	7,000:—				
S. F:s besl. $\frac{1}{4}$ 1875.	dyrtidstillägg . . .	2,000:—	9,000	—		
K. res. $\frac{1}{3}$ 1876.	1 politie d:o, lön . . .	7,000:—				
	hyresmedel . . .	2,000:—	9,000	—		
1869 års stat.	3 justitierådman, lön . . .	3,800:—				
S. F:s besl. $\frac{1}{4}$ 1875.	dyrtidstillägg . . .	1,000:—	14,400	—		
1869 års stat.	2 d:o , lön . . .	3,500:—				
S. F:s besl. $\frac{1}{4}$ 1875.	dyrtidstillägg . . .	1,000:—	9,000	—		
1869 års stat.	1 d:o , lön . . .	3,200:—				
S. F:s besl. $\frac{1}{4}$ 1875.	dyrtidstillägg . . .	1,000:—	4,200	—		
1869 års stat.	1 d:o , vakant ¹⁾ . . .		3,200	—		
S. F:s besl. $\frac{1}{4}$ 1875.	1 d:o , t. f., arvode i mån. 200:—		2,400	—		
1869 års stat.	1 politierådman . . .		3,500	—		
	2 d:o (1 vakant ¹⁾) à 3,200:—		6,400	—		
S. F:s besl. $\frac{1}{4}$ 1876.	1 d:o , t. f., arvode i mån. 200:—		2,400	—		
1869 års stat.	Ordförandene i Rådstufvurättens 2:a och 3:e afdelningar samt viceordföranden i Magistraten, arvode, à 1,000:—		3,000	—		
1869 års stat.	1 magistratssekreterare och notarius pu- blicus . . .		1,600	—		
K. S. skr. $\frac{1}{11}$ 1873.	4 rådstufvurättsnotarier för krim. prot. à 2,000:— . . .		8,000	—		
1869 års stat.	4 rådstufvurättsnotarier för civ. prot., à 1,600:— . . .		6,400	—		
1860 års stat.	Lönets tillskott för 1 d:o ²⁾ . . .		200	—		
1869 års stat.	2 magistratsnotarier, à 1,600 . . .		3,200	—		
1869 års stat.	1 magistratskanslist . . .		1,200	—		
1869 års stat.	1 aktuarie, lön . . .	2,000:—				
S. F:s besl. $\frac{1}{4}$ 1875.	dyrtidstillägg . . .	500:—	2,500	—		
K. S:s skr. $\frac{1}{11}$ 1873.	1 translator för ryska språket . . .		1,000	—		
S. F. besl. $\frac{1}{4}$ 1875.	1 d:o för finska d:o . . .		400	—		
K. S:s skr. $\frac{1}{11}$ 1873.	2 stadsfiskaler à, lön . . .	2,000:—				
S. F:s besl. $\frac{1}{4}$ 1875.	dyrtidstillägg . . .	500:—	5,000	—		
K. S:s skr. $\frac{1}{11}$ 1873.	3 stadsfogdar à, lön . . .	1,200:—				
S. F:s besl. $\frac{1}{4}$ 1875.	dyrtidstillägg . . .	400:—	4,800	—		
K. S:s skr. $\frac{1}{11}$ 1873.	3 exekutionsbetjenter à, lön . . .	600:—				
S. F:s besl. $\frac{1}{4}$ 1875.	dyrtidstillägg . . .	200:—	2,400	—		
K. S. skr. $\frac{1}{8}$ 1873.	11 stadsbetjenter ³⁾ à, lön . . .	600:—				
(Mag:s besl. $\frac{1}{3}$ 1845)	beklädnadshjerp . . .	28: 56.				
S. F:s besl. $\frac{1}{4}$ 1873.	dyrtidstillägg . . .	200:—	9,114	16		
1869 års stat.	1 rådhusvaktmästare ⁴⁾ , lön . . .	400:—				
S. F:s besl. $\frac{1}{4}$ 1875.	dyrtidstillägg . . .	400:—	800	—		

¹⁾ Lönen tillfaller Civilstatens enke- och pupillkassa (för politierådman sedan $\frac{2}{3}$ 1861).

²⁾ Upphör med n. v. innehafvarens afgang.

³⁾ 1 af dem ingår ej i 1869 års stat, men har gen. S. F:s besl. $\frac{1}{4}$ 1875 fått sina löneförmåner fastställda.

⁴⁾ Åtnjuter dessutom fri bostad och ved.

S. F:s besl. $\frac{4}{12}$ 1875.	1 rådhusdrenge ¹⁾ , lön 360: — dyrtidstillägg ²⁾ 120: —	480	—		
1869 års stat.	Expenser ³⁾ 4,000	4,000	—		
1875 7,058: 33.	<i>Stadsfullmäktiges kansli:</i>				
1876 10,191: 67.	1 sekreterare 2,800: — 1 notarie 2,800: — 1 vaktmästare 800: — Expenser, förslagsvis 3,600: —	10,000	—		
Mag:s besl. $\frac{4}{1}$ 1846.	b) Pensioner:				
D:o $\frac{2}{1}$ 1862. $\frac{2}{1}$ 1870.	åt Lagmansdottren A. S. Mattens 200: — ,, Politierådmanskan J. S. T. Decker ⁴⁾ 200: —				
D:o $\frac{2}{1}$ 1862.	,, Magistratssekreteraredottren J. K. Bergenklinga 280: —				
D:o $\frac{1}{2}$ 1863.	,, D:o M. C. Wirzenius 266: 67.				
D:o $\frac{3}{8}$ 1867.	,, Stadsfiskalskan J. C. Winter och hennes tre barn 300: —				
D:o $\frac{3}{8}$ 1867.	,, Rådmandöttrarna F. C. och H. S. Bergholm 340: —				
D:o $\frac{1}{7}$ 1868.	,, afl. Kämnersrättsordföranden F. Backmanssons son A. F. och dotter J. E. 300: —				
S. F:s besl. $\frac{2}{2}$ 1875.	,, afl. Rådman H. Chrons tre barn 600: —	2,486	67	130,080	83
	III. Drätselkammaren och derunder lydande verk.				
S. F:s besl. $\frac{2}{7}$ 1876.	a) Hyra för Drätselverket, från d. 1 Juni 2,916: 67. <i>Inredning och reparation för d:o, förslagsvis 2,500: —</i>	5,416	67		
S. F:s besl. $\frac{5}{12}$ 1876.	b) Drätselkammarens (kansli): 1 ordförande, arvode 3,000: — <i>Tilläggsarvode åt ordf., arvo- den åt öfrige ledamöter, aflöningar för sekretera- ren, kanslibiträde och vakt- betjening samt expenser, förslagsvis 12,000: —</i>	15,000	—		
Dr. regl. 1856. 1869 års stat. Mag:s besl. $\frac{2}{3}$ 1862.	c) Drätselkammarens kontor: 1 stadskamrer ⁵⁾ , lön — arvode ⁶⁾ (ur aflön. fond. 1,102: 50 — 122: 50. ensk. med. fond. 2,802: 50 — 222: 50.) 3,905: — + 345: —	4,250	—		

¹⁾ Åtnjuter dessutom fri bostad och ved.

²⁾ Beviljad till ett belopp af högst 140: —

³⁾ Utom för S. F:s kansli; se nedan.

⁴⁾ Från år 1879 kommer, i fall pensionstagaren då lefver och är ogift, pensionen att utgå med 400: —

⁵⁾ Vakant sedan $\frac{1}{3}$ 1876; lönen tillfaller under 4 mån. Civilstatens enke- och pupillkassa, enl. K. S:s res. $\frac{2}{7}$ 1860.

⁶⁾ För räkenskapernas aflemnande inom föreskrifven tid.

	(ur brandkassan ¹⁾ 286: 92½ — 10: — inqvart.kassan ²⁾ 1,808: 7½ — 45: — 6,000: — + 400: —)			
S. F:s besl. $\frac{4}{8}$ 1876.	1 stadskamrer, t. f., förslagsvis tre mån. å 500: —	1,500	—	
S. F:s besl. $\frac{1}{4}$ 1876.	1 stadsbokhållare	3,000	—	
Dr. regl. 1856. { 1869 års stat. { Mag:s besl. $\frac{2}{3}$ 1862. }	1 stadskassör ¹⁾ , lön (ur affön.fond 735: — ur ensk. med. fond 1,735: —) <i>missräkningspenningar</i> ³⁾ 800: — (lön, ur brandkassan ¹⁾ 183: 7½. ur inqvart. kassan ²⁾ 1,146: 92½. 4,600: —)	3,270	—	
Mag:s besl. $\frac{1}{4}$ 1870.	1 kontorsskrifvare ⁴⁾	1,200	—	
S. F. besl. $\frac{2}{3}$ 1876.	Hyra för tull- och packhusmagasiner ⁵⁾ .	4,440	—	
Mag:s besl. $\frac{2}{4}$ 1864. }	1 vågmästare ⁶⁾ (tolagsbokhållaren) för in- kommande expeditionen 3,600: — arvode för räkenskapernas behöriga aflemmande 400: —	4,000	—	
S. F:s besl. $\frac{4}{16}$ 1876.	1 tolagsbokhållare, biträdande under åtta mån., d. ä. $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$, å 200: —	1,600	—	
Mag:s besl. $\frac{2}{4}$ 1864. }	1 vågmästare ⁶⁾ för utgående expeditionen 2,200: — arvode för räkenskapernas behöriga aflemmande 200: —	2,400	—	
(Mag:s besl. $\frac{2}{3}$ 1862.) 3,734: 72.	Ersättning åt vågmästarene för attester och debetsedlar, förslagsvis	4,000	—	
Mag:s besl. $\frac{2}{3}$ 1862.	1 tolagsvaktmästare, lön 600: — beklädnadshjelp 28: 56. dyrtidstillägg 200: —	828	56	
S. F:s besl. $\frac{2}{3}$ 1876.	Arvode för erhållande af dagliga upp- gifter från Tullkammaren	500	—	
S. F:s besl. $\frac{2}{3}$ 1875.	D:o för kringbärande af debetsedlar . .	350	—	
Mag-s besl. $\frac{1}{2}$ 1873. 1851 å.taxa 5,683: 57.	Mätarearvode, förslagsvis	6,000	—	
Hamnordn. 1848.	d) Hamnkontoret: 1 hammmästare, lön (såsom chef för hamnpolisen) 1,200: — (såsom uppbördsman) 720: — 1,920: —			
(Mag:s besl. $\frac{3}{2}$ 1845.) 3,224: 15.	uppbördsproc. 6 %/o, förslagsvis	3,630: —	5,550	—
(Mag:s besl. $\frac{3}{2}$ 1845.) 4,836: 23.	1 hamnbokhållare, lön 1,080: — uppbördsproc. 9 %/o förslagsvis	5,445: —	6,525	—
S. F:s besl. $\frac{5}{11}$ 1875. }	1 hamnbetjent, lön 480: — dyrtidstillägg 320: — beklädnadshjelp 100: —	900	—	

1) Se VI.

2) Se X.

3) Tillerkändes gen. Magistratens beslut $\frac{2}{7}$ 1865 d. v. stadskassören (K. J. Kuhlberg) *personligen*.

4) F. d. n. två skrifverskor. -- Vaktmästare vid Drätselkontoret är en af stadsbetj. (Se II.)

5) Enl. kontr. till $\frac{1}{4}$ 1876.6) Uppbär dessutom den ena delen af vågmästarenes ersättning för attester och debetsedlar tills.
4,000 mark; se nedanføre.

S. F:s besl. $\frac{1}{1}$ 1875.	5 d:o à lön	480:—				
	dyrtidstillägg	120:—				
	beklädnadshjelp	100:—	3,500	—		
1851 å. taxa 851: 64. 2,185: 51.	Parmmätarearvode, förslagsvis,		930	—		
	<i>Expenser för Drätselkammarens kontor och Hammkontoret, förslagsvis</i>		3,000	—		
	e) Byggnadskontoret:					
Mag. besl. $\frac{1}{4}$ 1865.	1 stadsingeniör, lön (ur ensk. med. fond.	3,300:—				
	från chaussémedel	300:—)				
		3,600:—				
Mag:s besl. $\frac{1}{3}$ 1866.	resemedel ur d:o	150:—	3,750	—		
(Mag:s b. $\frac{1}{8}$ 1865.) D:o d:o $\frac{1}{1}$ 1873.)	1 materialbokhållare (ur ensk. med. fond.	1,700:—				
(S. F:s besl. $\frac{3}{4}$ 1875.)	från chaussémedel	300:—)	2,000	—		
S. F:s besl. $\frac{1}{8}$ 1876.	1 trädgårdsmästare		1,200	—		
S. F:s besl. $\frac{2}{1}$ 1876.	1 parkvakt (Tölö) ¹⁾		720	—		
Mag:s besl. $\frac{3}{8}$ 1871.	1 skogsvakt ²⁾		720	—		
	Biträde vid mätning och ritning samt expen- senser, förslagsvis ³⁾		2,000	—	88,550	23
	IV. Byggnader och allmänna arbeten.⁴⁾					
1,343: 47. 1869 års stat.	a) Underhåll af stadens hus, i allmänhet, för- slagsvis (ur aflön. fond.	1,000:—				
	ur byggn. (egent. aflön.) fond.	2,285: 72.				
	ur byggn. fond.	2,214: 28)				
	<i>Inledning af vatten i särskilda stadens hus⁵⁾, förslagsvis, be- roende på särskildt beslut framdeles</i>	14,000:—	19,500	—		
	b) Fyllningsarbete å Sandvikstorget, för- slagsvis		3,500	—		
	c) Planering af Jernvägstorget, d:o		2,100	—		
	d) Gångar af tuktad sten öfver Senatstor- get, d:o		5,000	—		
	e) Utstakning af de enl. nya stadsplanen till- kommande gator och tomter samt sär- skilda arbeten för uppgörande af kost- nadsberäkningar för erforderliga hamn- kaj- gat- och kanalbyggnader, d:o		2,500	—		
	f) Planering af: <i>Kanal-, Mynt- och Vestra Hamngatorna, den sistnämnda intill Kanalgatan, (Skat- udden), förslagsvis</i>	50,000:—				

¹⁾ Åtnjuter dessutom fri bostad.

²⁾ D:o d:o d:o och ved.

³⁾ Ingå så i räkenskaperna öfver stadens allm. arbeten, att exakta siffror för föreg. år ej utan synnerliga svårigheter kunnat utfås.

⁴⁾ Byggnadskontorets aflöningar äro upptagna under III.

⁵⁾ Enl. uppgift från t. f. vattenledningsstyrelsen; är beräknadt jemväl för vattenledning till arbets- och fattiggården.

	Skarpskyttegatan, d:o	1,600:—			
	Parkgatan, do	7,320:—			
	Högbergsgatan, d:o	7,080:—	66,000	—	
	g) Kanaler under Ulrikas-, Fremlings- och Badhusgatorna samt genom Skeppsvarfs- området till Södra Hamnen, förslags- vis		2,460	—	
	h) Omläggning af kanalen under Mikael- gatan, d:o		2,660	—	
	i) Mudder- och fyllningsarbete i Sörnäsham- nen, d:o		12,000	—	
	j) Mudderarbete i Fiskarhamnen vid Ve- stra Kajen, d:o		2,500	—	
	k) Reparation af landningsbroarna vid Södra hamnen, enl. spec. kostnadsförslag		24,035	37	
	l) D:o af lastningsbroarna vid Sörnäsham- nen, enl. spec. d:o		12,100	40	
	m) D:o af Långa Bron, enl. spec. d:o		2,538	90	
S. F:s besl. § 1876.	n) Byggnad af en väg utmed stadens rå mot Gumtäckt, stadens andel af kostnaden, enl. d:o 1,920:— gårdesgård utmed samma väg, stadens andel 190 f., för- slagsvis å 2: 50 475:—		2,395	—	
	o) Underhåll af gator, täckta kanaler, broar och kajer, i öfrigt, förslagsvis ¹⁾		9,000	—	
	stadens allmänna landsvägar, d:o		2,500	—	
	Forsby hemmans vägalott, d:o		800		
	stadens chausséer ²⁾ , d:o, reparation af kör- banan 3,000:— stenbokning 900:— hägnader och arbetsredskap 500:— arbetarelön (för 2 personer, fast) 1,800:— diverse 300:—		6,500	—	
	vägar inom stadan, tvättbryggor, plank, vedmätt, arbetsverktyg, m. m.		7,000	—	
	stadens planteringar		7,000	—	
	p) Byggnadsmaterialier, förslagsvis: trottoar- och tuktad sten 6,000:— trävirke (till förråd) 8,000:— diverse andra materialier och arbetsredskap 4,000:—		18,000	—	
S. F:s besl. § 1876.	q) Renhållning af: stadens allmänna platser och gatuande- lar, entreprenad 9,000:—				

¹⁾ Häri antagl. inbegripen kanalen under Brunnsgatan, af S. F. besl. § 1876.

²⁾ Chausselånen ingå i I; några arvoden i III e; särskild redovisning för chaussé-utgifter enl. S. F:s besl. § 1875.

	<i>d:o d:o pissoarer, förslagsvis (fast lön)</i>	360: —				
	<i>d:o d:o latrin (vid Ulrikas- borgsvägen) d:o d:o</i>	150: —	9,510	—	219,599	67
	V. Gatubelysning.					
	a) 68 gaslykter af 1:a och 2:a klassen, lysande en hvar 2,894 tim. 50 min.	196,848,40'.				
	193 d:o af 3:je kl., lys. en hvar 1,170 t. 30 m.	225,906,30'.				
	205 d:o af 4:de kl., lys. en hvar 2,146 t. 30 m.	440,032,30'.				
	466 lykter	862,787,40'.				
	à 4 pen.	34,511: 51.				
	Enl. 31 och 32 §§ i gaslys- ningskontraktet tillkom- mer en utgift af	3,246: 98.	37,758	49		
S. F:s besl. 1/4 1876.	b) 172 terpentinelykter (deraf 10 i Kaisaniemi — ensk. med fond), entreprenad à 120.	20,640: —				
	tillskottsavgift för 20 lyk- tor, som lysa 1 timme län- gre, entreprenad à 10 m.	200: —	20,840	—		
	638 lykter					
	c) 1 gaskontrollör, arvode		1,000	—	59,598	49
	VI. Brandverk:					
S. F:s besl. 2/1 1876.	a) Byggnader och hyror:					
	Reparation af brandtornen, enl. spec. kost- nadsförslag		14,000	—		
3,294: 88.	<i>Underhåll af brunnar och vattenuppfor- dringsverk, förslagsvis</i>		2,500	—		
S. F:s besl. 2/2 1875.	Hyra för brandmanskap vid norra brand- tornet		2,500	—		
(Kontr. 2/1 1876.)	<i>Hyra för brandmanskap vid södra brand- tornet</i>		4,400	—		
	b) Eldning och lysning:					
(Kontr. 5/1 1876.)	40 famnar björkved, entre- prenad à 22: 80	912: —				
	100 famnar barrved, entre- prenad à 18: —	1,800: —				
1875 — 454: 78.)	<i>ljus och olja, förslagsvis</i>	1,200: —	3,912	—		
1876 — 1,785: 50.)						
S. F:s besl. 1/2 1876.	c) Redskap:					
	1 ångspruta (pris 20,000: —, deraf 3,000: beviljats 1875 och 8,500: — erläggas 1878)		8,500	—		
	<i>underhåll af redskap, samt skötsel och servering af ångsprutorna, förslagsvis</i>		4,000	—		

Brandordn. 1869.	d) Aflöningar: 1 brandmästare, lön 3,200:— <i>hyresmedel</i> ¹⁾ 600:—	3,800	—		
Brandordn. 1869. {	1 underbrandmästare 1,000	1,000	—		
(Br. k:s besl. $\frac{2}{3}$ 1875.)	1 sekreterare 600	600	—		
Brandordn. 1869.	1 sprutmästare, äldre, lön 560:— <i>dyrtidstillägg</i> 100:—				
Br. k:s besl. $\frac{2}{3}$ 1873.	beklädnadsmedel 60:— skrifvarehjelp 40:—	760	—		
Brandordn. 1869.	1 sprutmästare, yngre, lön 480:— <i>dyrtidstillägg</i> 100:—				
(Br. k:s besl. $\frac{2}{3}$ 1875.)	beklädnadsmedel 60:— skrifvarehjelp 40:—	680	—		
Brandordn. 1869. {	60 brandkonstaplar à, lön 240:— beklädnadsmedel 40:— <i>dyrtidstillägg</i> 60:—	20,400	—		
S. F:s besl. $\frac{1}{3}$ 1875.	1 vaktmästare 200	200	—		
Brandordn. 1869.	2 kosthållerskor, à 240:— 480	480	—		
Br k:s besl. $\frac{2}{3}$ 1862	Arvode för vården om brandverkets te- legraf 150	150	—		
Br. k:s besl. $\frac{2}{3}$ 1872.	För uppbörd och redovisning, bidrag till Drätselkontorets aflöning ²⁾ 480	480	—		
Mag:s besl. $\frac{1}{4}$ 1873.	Bidrag till polisinrättningen ³⁾ , (för natt- patrullering) 15,300	15,300	—		
K. br. $\frac{1}{3}$ 1872.) K. k. $\frac{2}{3}$ 1876. }	e) Stall, för 12 hästar 4,380 <i>lisp. hö</i> , <i>deraf ena hälften å en- treprenad å 2: 14 och andra hälften förslagsvis å 2: — 9,066: 60.</i> 73 <i>tr hafre å 17: — 1,241:—</i> <i>Skoning och läkarevård å 36: — 432:—</i> <i>Medicin, förslagsvis 50:—</i>	10,789	60		
(Kontr. $\frac{5}{8}$ 1876.)	f) Gratifikationer, ratten vid <i>eldsrådor</i> , <i>oförutsedda utgifter m. m., förslagsvis 3,000</i>	3,000	—	97,451	60
(Kontr. $\frac{2}{3}$ 1876.) (Ackord $\frac{1}{4}$ 1876.)					
3,918: 89.					
	VII. Polis och fångvård.				
	a) Bidrag till polisinrättningen ⁴⁾ (ur aflön. fond 12,000:— ur ensk. med. fond 17,960:—)	29,960	—		
1869 års stat. K. k. $\frac{2}{3}$ 1876.	Hyra för 2:a <i>polisvaktkontoret till d.</i> <i>1 juni 500:—</i> 3:e d:o d:o 333: 33 $\frac{1}{3}$. 2:a d:o, från d:o, (2,400:— om året, deraf påräknad hyresinkomst 400:— afgår) 1,166: 66 $\frac{1}{2}$.	2,000	—		
(Kontr. $\frac{1}{3}$ 1876.)					
S. F:s besl. $\frac{2}{3}$ 1876.					
S. F:s besl. $\frac{1}{3}$ 1876.					

1) I st. f. de i 1869 års Brandordn. 4 § omförmälda husrum.

2) Se: III. 3) Se: VII. 4) Dessutom från brandverket (se: VI) 15,300:— (af Kronan 78,280:—).

	b) Stadshäktet:			
Mag:s besl. $\frac{5}{2}$ 1873.	1 fängelsevaktmästare ¹⁾	300	—	
Mag:s besl. $\frac{2}{4}$ 1873.	6 fängknektar à, lön 500:—			
S. F:s besl. $\frac{6}{1}$ 1875.	dyrtidstillägg 100:—	3,600	—	
S. F:s besl. $\frac{1}{2}$ 1875.)	1 vaktqvinna	300	—	
K. S:s skrivf. $\frac{2}{5}$ 1875.)	2 politikaclar à 360 ²⁾	720	—	
Mag:s besl. $\frac{3}{2}$ 1867.	Religiös vård	600	—	
S. F:s best. $\frac{5}{2}$ 1876.	<i>Förnödenheter, förslagsvis</i>	1,000	—	38,480
1875 — 172: 30. }				
1876 — 1,644: }				
	VIII. Sundhets-, sjuk- och fattigrård:			
Mag:s besl. $\frac{1}{7}$ 1819.	a) 1 stadsläkare, vakant ³⁾	1,542	96	
S. F:s besl. $\frac{2}{2}$ 1875.	1 d:o t. f., arvode	1,200	—	
Mag:s besl. $\frac{2}{1}$ 1869.	2 barnmorskor à 300	600	—	
(S. F:s besl. $\frac{3}{2}$ 1875.)	Hyra för vaccinations- och besigtningss- byrån ⁴⁾ 600:—			
S. F:s besl. $\frac{1}{6}$ 1876.	provisorisk obduktionslokal (för sommaren), förslagsvis 300:—	900	—	
	b) Feberlasarettet (äldre):			
S. F:s besl. $\frac{1}{1}$ 1876.	hyra 3,500:—			
954: 49.	<i>ved, förslagsvis</i> 800:—			
80: 35.	<i>upplysning, d:o</i> 140:—			
Kyrkost. $\frac{2}{3}$ 1869.	1 ekonom, arvode 800:—			
1,970: —	1 föreståndarinna ⁵⁾ 500:—			
	1 <i>dreng</i> ⁵⁾ , förslagsvis 224: 80.			
	1 <i>sjuksköterska</i> ⁵⁾ 505: 20.			
4.213: 52.	<i>kost för de sjuke, förslagsvis</i> 3,000:—			
171: 36.	<i>tvätt d:o d:o</i> 150:—			
649: 18.	<i>medicin d:o d:o</i> 1,200:—			
870: 73.	<i>diverse, d:o</i> 1,200:—	12,020	—	
S. F:s besl. $\frac{9}{1}$ 1876.	c) Temporära feberlasarettet (till d. 1 Juli):			
(Kontr. $\frac{2}{1}$ 1876).	hyra 480:—			
	<i>ved och ljus, förslagsvis</i> 300:—			
	<i>vatten, d:o</i> 90:—			
	1 ekonom ⁶⁾ , arvode 200:—			
	1 läkare, d:o 1,086:—			
	1 <i>sjuksköterska, aflöning</i> 270:—			
	<i>kost för de sjuke, förslagsvis</i> . 2,715:—			
	<i>tvätt d:o d:o</i> 60:—			
	<i>medicin d:o d:o</i> 370:—			
	<i>diverse, d:o</i> 179:—	5,750	—	
Mag:s besl. $\frac{2}{1}$ 1849.	d) 1 Veterinärläkare, arvode	600	—	

¹⁾ Befattningen åtföljer rådhusvaktmästarettjensten (se: II).

²⁾ Gen. Mag:s besl. $\frac{2}{1}$ 1867 best. till 240; från $\frac{2}{2}$ 1867 utanordn. 360:—

³⁾ Lönen går till Civilstatens enke- och pupillkassa, enl. 1859 års regl.

⁴⁾ 1.200 mark om året; betalas hvart annat år af Kronan för vaccinationsbehovets skuld.

⁵⁾ Åtnjuter dessutom fri bostad, värme och kost.

⁶⁾ Befattningen innehafves af ekonomen vid äldre feberlasarettet, se ofvanföre.

	e) Fattigvården:				
364: 84.	Brandstodsafgifter ¹⁾ förslagsvis	500	—		
	Golfupptagning och smärre reparationer å arbets- och fattiggården, d:o	5,000	—		
	Inventarier till det blifvande sjukhuset å d:o, d:o	5,000	—		
	För inredning af bönsalen å d:o, d:o	2,000	—		
626: 75.	Inventarier i öfrigt, d:o	1,000	—		
4,059: 4.	Ved, d:o	4,500	—		
1,120: 30.	Foder för två hästar, d:o	1,200	—		
	Aflöningar:				
Regl. 1863.	1 ordförande i Direktionen, lön	1,600: —			
S. F:s besl. §1875.	dyrtidstillägg	1,400: —			
		3,000: —			
S. F:s besl. §1876. }	1 sekreterare }	2,000: —			
	1 kassör }				
Kyrkst. $\frac{1}{6}$ 1874.	1 vaktmästare	400: —			
Kyrkst. §1872.	1 fattighusinspektör ²⁾ , lön 2,000: —				
S. F:s besl. §1816.	extra arvode ³⁾	500: —	2,500: —		
Kyrkst. $\frac{1}{6}$ 1874.	1 predikant	1,000: —			
Regl. 1863.	2 fattigläkare ⁴⁾ , å 2,400: —	4,800: —			
(Efter behof.)	1 sjuksköterska för fattiggården, förslagsvis ²⁾	360: —			
	För städning af de för Di- rektionens sammanträden i Rådhuset och uppbörderna i Ni- kolai kyrkans östra paviljong begagnade rum, d:o	40: —	14,100	—	
48: —	Pension åt f. Fattighusinspek- torn Eklund	500	—		
Kyrkst. $\frac{1}{4}$ 1873.	Understöd åt fattiga, ständiga, förslagsvis	44,000: —			
40,554: 24.	tillfälliga, d:o	4,000: —	48,000	—	
3,267: 50.	Beklädnad för de fattiga å fattiggården, förslagsvis	2,500	—		
2,514: 71.	Kost för d:o, d:o	18,000	—		
16,389: 41.	Sjukvård för d:o, d:o	4,000	—		
3,487: 26.	Vården om de sinnesrubbede å d:o, samt kostnad för sådana, intagna å Lappvi- ken och Sjählö, d:o	6,000	—		
3,521: 61.	Medikamenter för de å fattiggården in- tagna, d:o	2,500	—		
2,370: 49.	För extra sjukvård, d:o	10,000	—		
10,360: 67.	För oförutsedda behof och diverse, d:o	10,000	—		
				157,412	96

¹⁾ Ett bönhus har under år 1876 tillkommit.

²⁾ Åtnjuter dessutom fri bostad och ved.

³⁾ Emot skyldighet att med qvinligt biträde ombesörja en arbetsförestånderskas åligganden.

⁴⁾ Från år 1869 anstälde.

		IX. Undervisningsväsen:				
S. F:s besl. $\frac{1}{2}$ 1876.	a) Navigationsskolan, hyra			2,400	—	
(S. F:s besl. $\frac{1}{2}$ 1876.)	b) Realskolan,					
(Kontr. $\frac{1}{2}$ 1873.)	hyra för skollokalen ¹⁾	5,000:—				
822: 88.	eldnings- och lysningsämnen,					
	förslagsvis	1,000:—				
2,280: 82.	inventarier och diverse, d:o	2,000:—				
	hyresmedel åt rektor	1,200:—				
	d:o åt 3 lärare à 900:—	2,700:—				
Lika med år 1876. }	aflöning åt en vaktmästare	400:—				
	hyra för rum åt d:o	400:—		12,700	—	
S. F:s besl. $\frac{3}{8}$ 1875.	c) Slöjdskolan, anslag ²⁾			5,000	—	
	d) Folkskolor:					
	Underhåll af skolhusen vid Kasern- och					
	Nikolaigatorna, förslagsvis			1,500	—	
2,650: —	Hyra för tre skollokaler (500 + 1,400					
	+ 700).			2,600	—	
349: 65.	Skolmöbel, förslagsvis ³⁾			2,600	—	
4,343: 20.	Ved, d:o			3,500	—	
1,662: 20.	Belysning, d:o			2,000	—	
743: 16.	Undervisningsmaterial, d:o ³⁾			2,000	—	
500: 35.	Material för handarbeten, d:o			700	—	
2,364: —	Underhålls- och diverse kostnader			2,364	—	
	Aflöningar, fasta,					
	1:o) vid högre folkskola:					
	1 lärare, äldre, lön	1,000:—				
Regl. 1870. }	löneförhöjning	100:—				
	hyresmedel	500:—				
S. F:s besl. $\frac{3}{8}$ 1875.	dyrtidstillägg	300:—	1,900:—			
Regl. 1870. }	4 d:o à, lön	1,000:—				
	hyresmedel	500:—				
	dyrtidstillägg	300:—				
S. F:s besl. $\frac{2}{3}$ 1875.				1,800:—		7,200:—
S. F:s besl. $\frac{1}{2}$ 1875.	1 lärare i sång					1,000:—
	1 lärarinna, lön	800:—				
Regl. 1870. }	löneförhöjning	160:—				
S. F:s besl. $\frac{2}{4}$ 1876.	hyresmedel	300:—				
	dyrtidstillägg	200:—	1,460:—			
Regl. 1870. }	2 lärarinnor à, lön	800:—				
	löneförhöjning	80:—				
	hyresmedel	300:—				
S. F:s besl. $\frac{2}{3}$ 1875.	dyrtidstillägg	200:—				
				1,380:—		2,760:—
Regl. 1870. }	2 d:o à, lön	800:—				
	hyresmedel	300:—				

¹⁾ Hyrd till $\frac{1}{2}$ 1878.

²⁾ Upphört 1879.

³⁾ Till större delen för i ordning ställande af det nyuppförda skolhuset vid Rödbergsgatan.

S. F:s besl. $\frac{2}{3}$ 1875.	dyrtidstillägg . 200: —			
	1,300: —	3,900: —		
(Regl. 1870.)	1 d:o	1,296: — ¹⁾		
Regl. 1870.	1 d:o lön	800: —		
S. F:s besl. $\frac{2}{3}$ 1875.	dyrtidstillägg . 100: —	900: — ²⁾		
S. F:s besl. $\frac{1}{3}$ 1875.	1 d:o i sång	800: —		
	2:o) vid lägre folkskola:			
	2 lärarinnor à, lön . 600: —			
Regl. 1870. }	löneförhöjning . 80: — ³⁾			
	hyresmedel . 300: —			
S. F:s besl. $\frac{2}{3}$ 1875.	dyrtidstillägg . 200: —			
	1,180: —	2,360: —		
Regl. 1870. }	2 d:o à, lön	600: —		
	löneförhöjning . 60: —			
	hyresmedel . 300: —			
S. F:s besl. $\frac{2}{3}$ 1875.	dyrtidstillägg . 200: —			
	1,160: —	2,320: —		
Regl. 1870. }	5 d:o à, lön	600: —		
	hyresmedel . 300: —			
S. F:s besl. $\frac{2}{3}$ 1875.	dyrtidstillägg . 200: —			
	1,100: —	5,500: —		
Regl. 1870.	1 d:o lön	600: —		
S. F:s besl. $\frac{2}{3}$ 1875.	dyrtidstillägg . 100: —	700: — ²⁾	30,796	—
	Arvoden för			
Regl. 1870.	5 biträdande lärare, à 1,000: —			
	<i>dyrtidstillägg</i> 300: — ⁴⁾			
	1,300: —	6,500: —		
Regl. 1870.	1 d:o lärarinna . 600: —			
	<i>tillägg</i> ⁵⁾ . 400: —	1,000: —		
Regl. 1870.	3 d:o lärarinnor . 600: —			
	<i>dyrtidstillägg</i> . 200: —			
	800: —	2,400: —		
	4 timlärare à 500: —	2,000: —	11,900	—
	<i>Vikariatsarvoden, förslagsvis</i>		1,500	—
	Under året (fr. d. 1 aug.) tillkommer möj-			
	ligen för			
Regl. 1870.	1 lärarinna vid högre skola,			
	lön och hyresmedel 366: 67.			
	<i>dyrtidstillägg</i> . . . 66: 66.	433: 33.		
	1 d:o vid lägre skola			

¹⁾ Bibehållen vid lönevilkoren i vaxelundervisningsskolan.

²⁾ Åtnjuter fri bostad och värme.

³⁾ Från $\frac{1}{3}$ 1876 20 proc. löneförhöjning.

⁴⁾ Böra *nu* beviljas för 4 lärare; en summa motsvarande slikt tillägg för *en* lärare är neml. redan förut utöfver de föreg. beviljad. (S F:s besl. $\frac{2}{3}$ 1875.)

⁵⁾ Vid gosskola.

Regl. 1870.	lön och hyresmedel 300: — <i>dyrtidstillägg</i> . . . 66: 67. 366: 67.	800	—	
Regl. 1870. Kyrkst. 1/7 1873.	1 inspektor, lön . . . 2,000: — tillökning . . . 2,000: — 4,000: —			
Kyrkst. 3/1872.	1 sekreterare och kamrerare vid Direktionen, arvode . . . 800: —			
Kyrkst. 3/1872.	1 ekonom och kassaförvaltare, arvode 600: — 1 vaktmästare . . . , . . . 1,000: —	6,400	—	
S. F:s besl. 2/3 1876.	e) Folkbiblioteket: Hyra 2,000: — Ved, förslagsvis 4 f. à 25 m. (inb. huggning) 100: — Gas, förslagsvis 315: — Böcker, tidskrifter och inbind- ning, förslagsvis 1,000: —			
S. F:s besl. 2/3 1876.	1 bibliotekarie, arvode . . . 1,200: — 1 vaktmästare d:o . . . 120: — Diverse och oförutsedda utgifter, förslagsvis 65: —	4,800	—	93,560
	X. Staden åliggande allmänna onera:			
	a) Skjutshållning, entreprenad 15 hästar à 660: —	9,900	—	
	b) Båtsmansvakansafgift för år 1876	576	—	
	c) Inqvartering: Ersättning i penningar i st. f. rum och öfriga förmodenheter, åt			
	(IV) ¹⁾ { 4 gifta generalmajoro- rer à 3,095: 35 . . . 12,381: 40.			
	(V) { 4 gifta stabsofficerare, som åtnjuta rege- mentsbefälhafvare- rättigheter, à 2,734: 70. 10,938: 80.			
	(VI) { 30 gifta öfverstar, öf- verstelöjtnanter och majorer, som ej åt- njuta d:o, à 1,909: 16. 57,274: 80.			
	(VII) { 6 ogifta d:o à 1,499: 18. 8,995: 8.			
	(VIII) { 30 gifta kaptener och stabskaptener à (IX) 1,444: 30 43,329: — (X) { 25 ogifta d:o d:o à 1,034: 25 25,856: 25.			
	(XI— XIV) { 10 gifta löjtnanter, underlöjtnanter o. fänrikar à 1,034: 25. 10,342: 50.			
Inqv. regl. 1876. S. F:s besl. 2/3 1876.				

1) Motsvarande klass i civil tjänst.

Inqv. regl. 1876. S. F:s besl. 2/3 1876.	(XI—XIV.)	35 ogifta d:o d:o à 644: 24	22,549: 10.				
		1 ogift d:o, under krigsrätt	322: 13.				
		1 gift skrifvare	113: —				
		5 underofficerare och skrifvare med hustrur och barn	875: 75.				
		11 ogifta d:o och soldater à 56: 50	621: 50.				
		Stallrum för 37. förenämnde militärer tillhöriga hästar	2,220: —				
S. F:s besl. 2/3 1876.		Hyra för kvarter för resande militärer	5,000: —				
		för öfriga upphyrda lokaler	68,286: —				
		Eldnings- och lysningsämnen: 350 f. björkved, entreprenad à 22: 65.	7,927: 50.				
(Kontr. 1/2 1876.)		230 f. barrved, d:o à 18: 80.	4,324: —				
		2,000 skålp. ljus à 60 p.	1,200: —				
		Aflöningar:					
		1 kvartermästare, lön	1,200: —				
S. F:s besl. 1/6 1876		personelt anslag	800: —	2,000: —			
Mag:s besl. 2/8 1869.		1 sekreterare	600: —				
		1 translator	300: —				
Mag:s besl. 2/8 1869.		1 vaktmästare, lön	600: —				
S. F:s besl. 1/6 1876.		dyrtidstillägg	200: —	800: —			
		För uppbörd och re- dovisning, bidrag till Drätselkontorets af- löning, ursprungl.	720: —				
Dr. regl. 1856. Mag:s besl. 1/4 1873.		tillskott	2,280: —	3,000: —			
		För extra inqvartering och oförutsedda behof, förslagsvis	20,000: —				
		Afkortning i uttaxerings- medel, förslagsvis.	2,000: —				
				311,256	81	321,732	81
		XI. Diverse:					
		Eldnings- och lysningsämnen, förslagsvis, (ur ensk. med. fond.)	4,000	—			
S. F:s besl. 1/3 1875.		Anslag åt föreståndaren för astronomiska ob- servatorium, för signalering af middags- timmen	300	—			
		Oförutsedda och diverse utgifter, förslagsvis (ur aflön. och ensk. med. fond.)	10,500	—			
		Afkortning å uttaxeringsmedel (utom inqvar- tering) ¹⁾ förslagsvis	10,000	—		24,800	—

1) Se: X.

Stadens vattenledning:					
S. F:s besl. $\frac{2}{8}$ 1875.) D:o $\frac{1}{8}$ 1876.) D:o $\frac{2}{8}$ 1876.)	Ränta å vattenledningslånet	75,000	—		
K. S:s res. $\frac{2}{3}$ 1876.) S. F:s besl. $\frac{2}{3}$ 1876.)	Arvode åt inspektören, (kontrollerande ingenjören) för tiden till d. 1 Aug., å 400: — i månaden	2,800	—		
Kontr. $\frac{3}{3}$ 1876.	Driftkostnader, å 2,700 m. i mån., i början af året dock något mindre	31,200	—		
(S.F:s besl. $\frac{1}{2}$ 1876.)	<i>Kostnad för ledningsanslutningar på grund af abonnement före d. 1 Nov. 1873, förslagsvis</i>	<i>12,000</i>	—	121,000	—
		Summa utgifter		1,394,524	43

Verklig inkomst år 1875 (eller antaglig år 1876.)	Inkomst.		Finska	
	mark.	p.i.	mark.	p.i.
	Inkomster.			
	I. Behållning (i fattigkassan).			
	II. Förskott, som skola till staden återbetalas.			
S. F:s besl. § 1876. {	För uppförande af ett nytt folk-	29,000: —		
	skolhus			
	För tillbyggnad vid arbets- och	26,000: —	55,000	—
	fattiggården			
2,724: 63.	Fattigunderhåll, som bör af andra bekostas,		2,000	—
	förslagsvis			
	III. Räntor:			
	(Till ensk. med. fonden)	3,000	—	
	fattigkassan, särskilda donationer)	3,828	12	
	folkskolefonden, Elgs donation))	2,042	76	8,870 88
1876. 56,242: 10.	IV. Tomtlösen, förslagsvis			50,000 —
	V. Stadens fasta egendom:			
(jemte qvarnränta {	a) Donerade hemmansräntor	2,485	63	
70,186: 25. }	b) Arrenden för jord med eller utan hus			
	samt för värdshus ¹⁾ 2).	77,353	43	
9,064: 65.	c) D:o för tomter	9,950	—	
S. F:s besl. § 1876.	d) Hyror för hus å Skatudden ³⁾	3,300	—	
S. F:s besl. § 1876.	e) D:o för bodar (s. k. Narink) ³⁾	5,000	—	
S. F:s besl. § 1876.	f) Qvarnränta (Gammelstads qvarn)	200	—	
S. F:s besl. § 1876.	g) Arrende för chausséer	16,275	—	
465: —	h) Fiskevattenspenningar, förslagsvis	650	—	115,214 6
1,618: 46.	VI. Tomtören			1,612 20
	VII. Inkomstgivande rättigheter:			
85,259: 73. {	a) Tolag, ordinarie, förslagsvis . 60,000: —			
	inquarterings d:o 30,000: —	90,000	—	
36,301: 62.	b) Hamnpenningar, d:o	40,000	—	
17,730: 44.	c) Bro d:o, d:o	20,000	—	
12,394: 27. {	d) Broupplysnings d:o, d:o			
	(till Hamnkotoret 3,200: —			
	till Tolagskam. . 10,000: —)	13,200	—	
1,510: 16.	e) Parmätare d:o, d:o	1,600	—	
1,034: 80.	f) Packare d:o, d:o	800	—	
125: 64.	g) Vräkare d:o, d:o	100	—	
145,289: 8.	h) Våg d:o, d:o (till Tolagskam. 113,000: — ⁴⁾			
	till Hamnkotoret ⁵⁾ 1,100: —)	114,100	—	

¹⁾ Arrende för villan Edet, utgående från fattigvården, ingår här icke.

²⁾ (För Kaisaniemi 6,100 m. enl. S. F:s besl. § 1876.)

³⁾ Till d. 1 juni enl. kontrakt.

⁴⁾ Antagligen i nedåtgående i följd af S. F:s besl. § 1876 och K. S:s res. § 1876.

⁵⁾ Afgift för begagnande af den der inrättade väg.

9,936: 90.	Eml 1861 års taxa.	i) Mätare d:o, d:o	8,000	—		
291: 84.		j) Barlast	480	—		
3,565: 80.		k) Kokhusafgift	3,800	—		
458: 2.		l) Auktionsprovision, d:o	600	—		
447: 42.		m) Magasinshyra för transitoupplag ¹⁾ , d:o	300	—		
1875. 12,652: —		n) Bura- och antagningsafgift, d:o	6,000	—		
1876. 6,704: —		o) Hyrkusk d:o, d:o 150 hästar å 24: —	3,600	—		
636: —		p) Marknads d:o, d:o	760	—		
3,126: —		q) Mångleri d:o, d:o	3,000	—		
320: —		r) Grönsaksförsäljnings d:o, d:o	320	—	2)	
1875. 418: —		s) Gerningsören, d:o	80	—		
1876. 87: —		t) Gåfvor för burskap, d:o	500	—		
853: —		u) Biljardafgift, d:o	200	—		
152: —		v) Afgifter för tillställningar emot entré, d:o	4,000	—		
4,880: —		x) Afgift af i Ryssland vistande personer från staden, d:o	1,500	—		
1,687: 60.	y) Månatlig afgift af utlänningar, d:o	800	—			
1,056: —	z) Bouppteckningsprocent, d:o	4,000	—			
6,419: 92.	å) Kollektmedel, d:o	300	—			
351: 84.	ä) Sakören, stadens andel, d:o	1,100: —				
7,635: 86.		Kronans d:o, till staden				
		donerad, d:o	4,900: —			
2,673: 12:		de fattiges d:o, d:o	2,000: —			
			8,000	—	326,040	—
VIII. Diverse:						
		a) För sjukvård å feberlasaretten, förslagsvis	400	—		
886: 97.		b) fattighjonsarbeten, d:o	800	—		
1,029: —		c) poteter från arbets- och fattiggården, d:o	600	—		
2,825: 70.		d) Elevers skolafgifter, d:o	2,000	—		
594: 85.		e) handarbeten, d:o	576	57	4,376	57
IX. Bidrag af allmänna medel:						
K. S:s besl. $\frac{1}{3}$ 1874.		a) Till folkskolorna	16,000	—		
K. S:s besl. $\frac{2}{3}$ 1876.		b) „ inqvarteringen, förslagsvis	187,000	—		
4,478: 99.		c) Stadens andel i 1875 års bränvinsskatt	4,442	65	207,442	65
Stadens vattenledning:						
		För antaglig vattenförbrukning, förslagsvis	15,000	—		
S. F:s besl. $\frac{2}{3}$ 1875.		Återstår att från vattenledningslånet betäckas	106,000	—	121,000	—
		Återstår att uttaxeras:			475,311	7
			Summa inkomster		1,394,524	43

¹⁾ Förhöjd gen. S. F:s besl. $\frac{1}{3}$ 1876; dock upptages här det mindre belopp, hvartill detta års erfarenhet ger anledning.

²⁾ I Mag:s förslag gen. skriffel 3,320: —

